

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

دوره: کارشناسی پیوسته

رشته آموزش علوم اجتماعی

(خاص دانشگاه فرهنگیان)

گروه هماهنگی برنامه ریزی تربیت معلم

نسخه بازنگری شده براساس مصوبه جلسه ۸۶۹ مورخ ۹۴/۹/۲۸ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی درخصوص طرح کلان معماری برنامه های درسی دانشگاه فرهنگیان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّمَنِ الرَّحِيمِ

برنامه درسی دوره کارشناسی رشته آموزش علوم اجتماعی

۱- با استناد مصوبه جلسه ۸۶۹ مورخ ۹۴/۹/۲۸ شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی درخصوص طرح کلان معماری برنامه های درسی دانشگاه فرهنگیان، برنامه بازنگری شده رشته آموزش علوم اجتماعی در مقطع کارشناسی پیوسته پیشنهادی دانشگاه فرهنگیان به شرح زیر مورد تصویب قرار گرفت.

۲- این برنامه خاص دانشگاه فرهنگیان بوده و از تاریخ ۱۳۹۵/۳/۸ جهت اجرا ابلاغ می شود.

۳- برنامه درسی مذکور از تاریخ تصویب، جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته دبیری علوم اجتماعی مصوب جلسه ۱۷۴ مورخ ۶۸/۸/۲۸ شورای برنامه‌ریزی می‌باشد.

عبدالرحیم نوه‌ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی

(Handwritten signature)

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۶/۲۷
شماره: ۵۰۰۰۰/۴۳۸۸/۳۰۰
پیوست: ندارد

باسم تعالی

جناب آقای دکتر عبدالرحیم نوه ابراهیم

مدیر کل محترم دفتر برنامه‌ریزی آموزش عالی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

سلام علیکم

با احترام، به پیوست نسخه بازنگری شده برنامه‌های درسی دوره کارشناسی پیوسته ۹ رشته که به تصویب شورای برنامه‌ریزی درسی دانشگاه فرهنگیان رسیده است، جهت استحضار و هر گونه اقدام لازم برای تمهید مقدمات اجرای آن، به شرح عناوین زیر تقدیم می‌شود:

- «آموزش زیست شناسی»
- «آموزش زبان انگلیسی»
- «آموزش تاریخ»
- «آموزش علوم اجتماعی»
- «آموزش شیمی»
- «آموزش زبان عربی»
- «مشاوره و راهنمایی»
- «آموزش تربیت بدنی»
- «آموزش الهیات»

ص: بریز

با عنایت به اینکه ضرورت دارد اجرای این برنامه‌ها از نیمسال آینده توسط دانشگاه فرهنگیان آغاز شود، مستدعی است دستور فرمایید در تایید و ابلاغ برنامه‌های مزبور تسریع شود.

پیشاپیش از توجه جنابعالی به موضوع سپاسگزاری می‌نماید.

محمود مهر محمدی
سرپرست دانشگاه فرهنگیان

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
دفتر خاتمه مرکزی
شماره: ۱۵۴۵۸ تاریخ: ۱۳۹۵/۰۶/۲۷

نشانی: مشهد - کافس - دانشگاه اسلامی ایران - خیابان تربیت معلم - دانشگاه فرهنگیان
تلفن: ۸۸۷۵۱۲۰ - فکس: ۸۸۶۹۸۰۰۰ - وبسایت: www.iau.ac.ir - کد پستی: ۹۱۶۶۹۱۰۰۰۰

www.iau.ac.ir

معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی

به نام آنکه فرصت داد ما را

برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته
رشته آموزش علوم اجتماعی

(بازنگری شده)

گروه هماهنگی برنامه ریزی تربیت معلم

خرداد ماه ۱۳۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: بازنگری برنامه درسی

عنوان برنامه درسی قبلی: دبیری علوم اجتماعی

تاریخ تصویب: ۱۳۶۸/۰۸/۲۸

عنوان بازنگری شده: آموزش علوم اجتماعی

تاریخ بازنگری: ۱۳۹۵/۰۵/۰۱

مجری: معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه فرهنگیان

فصل اول

کلیات برنامه

معرفی بنیادین رشته آموزش علوم اجتماعی

انسان از ابتدای حیات خود تا به امروز به صورت جمعی و گروهی زندگی کرده است به گونه ای که به سختی می توان او را جدا و مستقل از جامعه در نظر آورد و یا زندگی صرفاً فردی برای او قائل شد. هدف علوم اجتماعی هم مطالعه علمی زندگی اجتماعی، گروه ها و جوامع انسانی است. مطالعه ای که موضوع اصلی آن رفتار خود ما به عنوان موجودات اجتماعی است. در واقع علوم اجتماعی انسان را در پیرامون او که همان گروه و اجتماع است مورد توجه قرار می دهد. پیرامونی که مناسبات و روابط متقابل در آن با ساختارهای رفتاری نوع بشر سامانه پیچیده و تأثیر گذاری را رقم می زند، سامانه ای که در فرایند آموزش و پرورش هم تأثیر قابل توجهی دارد. توجه به چنین سامانه ای به ویژه در حوزه جامعه پذیری که عملاً سازنده منش و ترسیم کننده تربیت اجتماعی و اخلاقی نسل جدید است، در تربیت معلمان فرصت های مناسبی را فراهم آورده و به همان نسبت کم توجهی به آن نتایج ناخوشایندی را برای آینده هر جامعه رقم می زند.

این مهم یکی از دغدغه های همیشه مطرح مسئولان و هادیان جامعه بوده و همچنین در اسناد بالادستی از جمله **سند تحول بنیادین و برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی** به درستی در جایگاه ویژه ای مورد توجه قرار گرفته است. در سند تحول به صورت خاص ساحتی از ساحت های شش گانه (ساحت سیاسی و اجتماعی) به همین موضوع گران سنگ اختصاص داشته و وزنی که برای آن در جایگاه سند چه از منظر خانواده و چه از زاویه جامعه قائل شده است کم نظیر می باشد. در همین راستا برنامه درسی جمهوری اسلامی ایران در ذیل الگوی هدف گذاری، رابطه با خلق خدا (سایر انسانها) را مد نظر داشته و در کنار چهار عرصه تأثیر گذار در تکوین شخصیت نوباوگان، سهم قابل توجه به حوزه اجتماعی داده است. بنابراین ضرورت وجود رشته آموزش علوم اجتماعی و اهتمام به تدوین برنامه درسی درخور برای آن در دانشگاه فرهنگیان که متولی امر خطیر تربیت معلم برای نظام آموزشی کشور است، به درستی برجسته می شود.

برنامه درسی به عنوان یک راهنما برای مدرس، در به فرجام رساندن فرآیند آموزش یک درس خاص تدوین می شود. با عنایت به این مهم گذری بر پیشینه رشته علوم اجتماعی و برنامه درسی آن روشنگر مسیر پربازده و کم هزینه برای تدوین برنامه درسی مطلوب برای دوره کارشناسی پیوسته آموزش علوم اجتماعی خواهد بود. در گذری به پیشینه می توان دریافت که در سال ۱۳۴۶ پس از ایجاد وزارت علوم و آموزش عالی سازمان تربیت معلم به دانشسرای عالی تبدیل گردید. اما برخلاف رشته های دیگر مثل علوم تربیتی، ادبیات فارسی و..... از برنامه درسی علوم اجتماعی در دانشسرای عالی خبری نبود و فقط در سال ۱۳۵۱ با تأسیس دانشکده علوم اجتماعی به عنوان اولین دانشکده مستقل آموزش عالی، رشته علوم اجتماعی آغاز به کار کرده و متناسب با آن برنامه درسی تنظیم گردید. در سال ۱۳۶۸ شورایی برنامه ریزی وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی برنامه آموزشی دوره کارشناسی را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) تصویب و به اجرا گذاشت. در این دوره بنا به ضرورت تحول نظام آموزشی کشور و با توجه به اهمیت ویژه علوم انسانی در این نظام و نقش اساسی علوم اجتماعی در بین رشته های مختلف علوم انسانی، طرح تربیت کارشناسان علوم اجتماعی در شش شاخه و از جمله دبیری علوم اجتماعی - با هدف تربیت دبیر برای دبیرستان - در گروه برنامه ریزی علوم انسانی شورای عالی برنامه ریزی تهیه گردید. تعداد کل واحد های درسی

معادل ۱۴۴ واحد تعیین شد که شامل ۲۳ واحد عمومی، ۴۴ واحد پایه، ۲۲ واحد اصلی الزامی، ۲۹ واحد اختیاری و ۲۶ واحد تخصصی است. اما آنچه از پیشینه کار در دانشگاه فرهنگیان در دسترس است مربوط به سال ۱۳۹۱ می باشد. در این سال دانشگاه فرهنگیان جدول پیشنهادی دروس کارشناسی پیوسته رشته دبیری علوم اجتماعی را به پردیس های تابعه اعلام نموده است که شامل ۱۳۹ واحد می باشد. این جدول که شامل عناوین دروس به همراه تعداد واحدهای آنها است تنها به عنوان بسنده کرده و در سرفصل دروس وارد نشده است. مرور جدول مذکور گویای آن است که ظاهراً فرصت زیادی برای بازنگری در این عناوین وجود نداشته و عمدتاً از منابع برنامه های درسی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری گرفته شده است. بنابراین از سویی وجود رشته آموزش علوم اجتماعی در دانشگاه فرهنگیان و عناوین دروس قابل توجه مرتبط در نظام آموزشی از یک سو و عدم وجود برنامه درسی قابل اتکا و ویژه تربیت معلم از سوی دیگر، دانشگاه را بر آن داشت تا تدوین برنامه درسی آموزش علوم اجتماعی در دستور کار خود قرار دهد.

منطق، اهداف / شایستگی های مورد انتظار در برنامه درسی

رفتار آدمی از پیچیده ترین جنبه های زندگی اجتماعی محسوب می شود که عمده آن موضوع مطالعه رشته های علمی متعددی است که مجموعه آنها با نام علوم اجتماعی شناخته می شوند. این پرسش همیشه ذهن اندیشمندان علوم رفتاری را به خود مشغول کرده است که چگونه یک رفتار مشخص در فرد بروز می کند و چگونه رو به خاموشی می گذارد. زمانیکه به یک رفتار خاص در جامعه توسط گروه کثیری از انسان ها عمل می شود، در واقع رفتار مذکور به یک پدیده اجتماعی تبدیل شده و رنگ و بوی جامعی به خود می گیرد. تبدیل رفتار فردی به یک پدیده اجتماعی، دامنه تأثیرات آن را گسترده تر نموده و لذا شناخت سازوکار و چگونگی شکل گیری آن نیز از اهمیت فزاینده ای برخوردار می شود. پرداختن به هر یک از مسایل رفتاری موجود در جوامع امروزی، بدون توجه به یافته های علوم اجتماعی و به ویژه جامعه شناسی ممکن و میسر نخواهد بود. این مهم در قالب یک رشته علمی که در خود تخصص های متنوعی را دارد مورد مطالعه و تأمل علمی قرار می گیرد که از آن در اینجا با نام علوم اجتماعی یاد شده است. علوم اجتماعی در بر درارنده کسب آگاهی درباره خودمان، جوامعی که در آن زندگی می کنیم و جوامع دیگری است که از نظر زمان و فضا با جوامع ما متفاوت هستند و همین امر به ما کمک می دهد تا درک و باورهای صحیح تر و واقعی تری از خودمان و دیگران داشته باشیم.

اما نیل به دانش و بینش اجتماعی مورد نیاز نسل جدید و در مرحله نخست انتقال چنین دانش و بینشی به معلمان همان نسل، برنامه درسی متناسبی را نیاز دارد. رویکرد چنین برنامه ای تعیین کننده چپستی، چگونگی و مسیر انتقال دانش و بینش مذکور به دانش آموزان خواهد بود. در این میان می توان دو رویکرد بنیادین در آموزش علوم اجتماعی برای دانش آموزان را ترسیم نمود. **رویکرد نخست** اینکه آموزش این علم به گونه ای باشد که طی آن دانش مربوط به علوم اجتماعی به دانش آموزان منتقل شود، به گونه ای که فراگیران بتوانند اطلاعات تخصصی بنیادین رشته را دریافت نمایند. در این رویکرد هدف اصلی تربیت دانش آموزانی است که پس از پایان تحصیلات، خود به متخصصین کوچکی در حوزه علوم اجتماعی و جامعه شناسی تبدیل شوند. **رویکرد دوم** انتقال نوعی از توانایی مبتنی بر بینش تخصصی حوزه علوم اجتماعی به فراگیران است که طی آن دانش آموزان قدرت شناخت و تا حدودی تحلیل مسایل اجتماعی را کسب کنند. در رویکرد دوم دریافت قدرت شناخت و تحلیل مسایل جامعه ای توسط دانش آموزان در اولویت تدوین دروس علوم اجتماعی قرار دارد. اما به نظر می رسد زمانی که هدف تربیت معلمان علوم اجتماعی است و نه مستقیماً خود دانش آموزان، منطق برنامه درسی آموزش علوم اجتماعی مبتنی بر **تلفیق دو رویکرد** باشد، به گونه ای که دانشجو معلم این رشته ضمن کسب دانش و مهارت های حرفه ای حوزه تخصصی خود، باید قابلیت شناخت و تحلیل محیط و شرایط اجتماعی را همزمان داشته باشد. بدین گونه است که وی در قدم بعدی توانا خواهد بود

تا مخاطبین خود را که دانش آموزان هستند، هم با مبانی علمی حوزه علوم اجتماعی آشنا ساخته و به پرسش ها و ابهامات آنان پاسخ گوید و هم قدرت شناخت و تحلیل مسائل و موضوعات مرتبط با اجتماع پیرامون را به آنها منتقل نماید.

بدیهی است هدف اصلی از آموزش علوم اجتماعی به دانش آموزان، تربیت متخصص علوم اجتماعی نیست چرا که چنین هدفی اساساً در آموزش عالی قابل تعقیب است و نه در آموزش عمومی. ولی زمانی که برنامه درسی معطوف به تربیت معلم در این حوزه است، تربیت متخصص در کنار افزایش توان تحلیل اجتماعی هر دو مورد نیاز خواهد بود.

اهداف / شایستگی های مورد انتظار در برنامه درسی

۱. با کسب توانایی در زمینه روش های تدریس در حوزه های موضوعی دوره آموزش علوم اجتماعی راهبرد هایی را برای حل مسائل آموزشی که در فرایند تدریس با آن روبرو می شود شناسایی کند و نتایج به کارگیری راهبرد ها را در بهبود یادگیری دانش آموزان مورد ارزیابی قرار دهد.
۲. به کارگیری اصول و مبانی تربیت اسلامی و یافته ها و روش های علمی راه حل های اثر بخشی را برای موقعیت های تربیتی در سطح کلاس درس / مدرسه شناسایی، و نتایج اجرای آن در بهبود عملکرد حرفه ای خود.
۳. استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای غنی سازی فرایند آموزش و پرورش و توسعه توانایی های حرفه ای.
۴. ارتباط با محیط اجتماعی به عنوان پتانسیلی برای کسب تجارب عملی و تعمیق دانش و بینش اجتماعی.
۵. به کارگیری فرصت های زیست اجتماعی از جمله یادگیری مشارکتی به جای یادگیری رقابتی و آموزش گفتگویی برای توسعه فعالیتهای عملی دانش آموزان که مناسبترین تسهیل گر امر آموزش و درونی سازی عناصر هویتی و شخصیتی است.
۶. خلاقیت و بهرمندی از فرصتهای ویژه را برای انتقال دانش و منش تعریف شده در برنامه درسی دوره را سرلوحه کار معلمی قرار دهد.

تعریف دوره

دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش علوم اجتماعی، یکی از دوره هایی است که در وزات علوم، تحقیقات و فناوری و دانشگاه فرهنگیان به عنوان یکی از رشته های آموزش عالی تعریف شده است. هدف آن تربیت معلم برای دروس مرتبط در نظام آموزش پیش از دانشگاه است که شایستگی های لازم جهت آموزش و پرورش نسل نو را بر عهده گیرد.

شرایط و ضوابط کلی پذیرش

- دارا بودن مدرک تحصیلی دیپلم و گذراندن دوره پیش دانشگاهی/ دیپلم دوره دوم متوسطه
- قبولی در آزمون ورودی
- پذیرش در مصاحبه

زمان (طول) دوره

طول دوره کارشناسی پیوسته آموزش علوم اجتماعی، چهار سال است که با نظام آموزشی واحدی در هشت نیمسال تحصیلی قابل اجرا خواهد بود. هر نیمسال تحصیلی شامل ۱۶ هفته آموزشی است. برای هر واحد درسی نظری ۱۶ ساعت، برای هر واحد درسی عملی ۳۲ ساعت و برای هر واحد درسی کارگاهی، ۴۸ ساعت منظور شده است.

واحد های درسی

تعداد کل واحدهای درسی دوره کارشناسی پیوسته آموزش علوم اجتماعی ۱۵۰ واحد است. از این تعداد ۲۷ واحد دروس عمومی، ۱۹ واحد دروس تعلیم و تربیت اسلامی، ۱۸ واحد دروس تربیتی و ۸۲ واحد دروس تخصصی و ۴ واحد دروس انتخابی می‌باشد.

جدول ۱- تعداد واحدهای درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش علوم اجتماعی

تعداد واحد	نوع درس	
۸ واحد	مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	عمومی
۱۶ واحد	معارف اسلامی	
۳ واحد	ویژه دانشگاه فرهنگیان	
۱۹ واحد	تعلیم و تربیت اسلامی	
۱۸ واحد	تربیتی	
۸۲ واحد	تخصصی	
۴ واحد	انتخابی	
اضافه بر سقف واحد	اختیاری	
۱۵۰ واحد	جمع	

فصل دوم

جداول دروس

جداول دروس دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش علوم اجتماعی مشتمل بر جداول دروس عمومی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دروس عمومی ویژه دانشگاه فرهنگیان، دروس تعلیم و تربیت اسلامی، دروس تربیتی و دروس تخصصی در طول دوره تحصیلی چهارساله می باشد.

جدول ۲- دروس عمومی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش علوم اجتماعی

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	عنوان درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
	۴۸				-	۴۸	۳*	زبان فارسی		عمومی
	۴۸				-	۴۸	۳	زبان انگلیسی		
	۳۲				۳۲	-	۱	تربیت بدنی ۱		
	۳۲				۳۲	-	۱	تربیت بدنی ۲		
	۱۶۰				۶۴	۹۶	۸	جمع		

جدول ۳- دروس معارف اسلامی عمومی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش علوم اجتماعی

توضیحات (تعداد ۱۴+۲ واحد الزامی)	ساعت						تعداد واحد	عنوان درس	گرایش	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری					
انتخاب دو درس به ارزش ۴ واحد	۳۲				-	۳۲	۲	اندیشه اسلامی ۱ (مبدا و معاد)	مبانی نظری اسلام		عمومی
	۳۲				-	۳۲	۲	اندیشه اسلامی ۲ (نبوت و امامت)			
	۳۲				-	۳۲	۲	انسان در اسلام			
	۳۲				-	۳۲	۲	حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام			
انتخاب یک درس به ارزش ۲	۳۲				-	۳۲	۲	فلسفه اخلاق (با تکیه بر	اخلاق		

* در دانشگاه فرهنگیان این درس به صورت تفکیکی ۱+۲ ارائه می شود و یک واحد آن به درس «نگارش خلاق» اختصاص می یابد.

واحد							مباحث تربیتی)	اسلامی	
	۳۲				-	۳۲	۲		اخلاق اسلامی (مبانی و مفاهیم)
	۳۲				-	۳۲	۲		آیین زندگی (اخلاق کاربردی)
	۳۲				-	۳۲	۲	عرفان عملی اسلامی	
انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد	۳۲				-	۳۲	۲	انقلاب اسلامی ایران	انقلاب اسلامی
	۳۲				-	۳۲	۲	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	
	۳۲				-	۳۲	۲	اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	
انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد	۳۲				-	۳۲	۲	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	تاریخ و تمدن اسلامی
	۳۲				-	۳۲	۲	تاریخ امامت	
انتخاب یک درس به ارزش ۲ واحد	۳۲				-	۳۲	۲	تفسیر موضوعی قرآن	آشنایی با منابع اسلامی
	۳۲				-	۳۲	۲	تفسیر موضوعی نهج البلاغه	
الزامی	۳۲				-	۳۲	۲	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلام و ایران ^۱	
الزامی	۳۲				-	۳۲	۲	دانش خانواده و جمعیت ^۲	
	۲۵۶				-	۲۵۶	۱۶	جمع	

۱ - به استناد ابلاغیه شماره ۲/۷۰۷۳ مورخ ۱۳۸۶/۰۴/۰۳ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، این درس جزو دروس اجباری گروه معارف اسلامی قرار دارد.

۲ - به استناد ابلاغیه شماره ۲/۹۳۷۲۷ مورخ ۱۳۹۲/۰۶/۲۵ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مسئول تنظیم برنامه‌ها و اجرای این درس در سطح دانشگاه‌ها گروه معارف اسلامی است.

جدول ۴- دروس عمومی ویژه دانشگاه فرهنگیان دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش علوم اجتماعی

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	عنوان درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
	۴۸				۳۲	۱۶	۲	سلامت/ بهداشت و صیانت از محیط زیست		عمومی
	-				-		۱**	نگارش خلاق		
	۳۲				۳۲		۱	نگارش علمی		
	۸۰				۶۴	۱۶	۳	جمع		

جدول ۵- دروس تعلیم و تربیت اسلامی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش علوم اجتماعی

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	عنوان درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
	۳۲					۳۲	۲	سیره تربیتی پیامبر و اهل بیت (ع) (باتوجه به مراحل و ساحت‌های تربیت)		تعلیم و تربیت اسلامی
	۴۸					۴۸	۳	نظام تربیتی اسلام (براساس قرآن و روایات پیامبر (ص) و اهل بیت (ع))		
	۴۸					۴۸	۳	فلسفه تربیت در ج.ا.ا.		
	۳۲					۳۲	۲	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ا.		
	۳۲					۳۲	۲	اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در ج.ا.ا.		
	۴۸					۴۸	۳	اخلاق حرفه‌ای معلم (با تاکید بر حقوق و تکالیف اسلامی)		
	۳۲					۳۲	۲	تاریخ اندیشه و عمل تربیتی در اسلام و ایران		
	۳۲					۳۲	۲	نقش اجتماعی معلم از دیدگاه اسلام		
	۳۰۴					۳۰۴	۱۹	جمع		

** این واحد در جمع واحد دروس محاسبه نمی‌شود، زیرا در جمع واحد دروس عمومی (جدول ۲) محاسبه شده است.

جدول ۶- دروس تربیتی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش علوم اجتماعی

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	عنوان درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	روانشناسی تربیتی		علم تربیت PK ^۲
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جامعه شناسی تربیتی		
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	نظریه های یادگیری و آموزش		
	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	اصول و روش های تدریس		
	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	اصول و روش های راهنمایی و مشاوره		
	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	ارزشیابی از یادگیری		
	۳۲	-	-	-	۳۲	-	۱	کاربرد هنر در آموزش		
	۳۲	-	-	-	۳۲	-	۱	کاربرد زبان در تربیت		
	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	مدیریت آموزشگاهی		
	۳۲				-	۳۲	۲	آموزش و پرورش تطبیقی با تاکید بر دوره های تحصیلی		
	۳۶۸				۱۶۰	۲۰۸	۱۸	جمع		

جدول ۷- دروس تخصصی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش علوم اجتماعی

پیش نیاز	تعداد ساعت						تعداد واحد	نام درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
-	۴۸	-	-	-	-	۴۸	۳	مبانی جامعه شناسی		موضوعی CK ^۳
مبانی جامعه شناسی	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	آسیب شناسی اجتماعی با توجه حوزه دانش آموزی		
مبانی جامعه شناسی و مبانی فلسفه	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	بینش جامعه شناسی ۱		
بینش جامعه شناسی ۱	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	بینش جامعه شناسی ۲		

^۲ Pedagogical Knowledge (PK)

^۳ Content Knowledge (CK)

مبانی جامعه شناسی	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جامعه شناسی مصرف و سبک زندگی
-	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	اصول علم اقتصاد
مبانی جامعه شناسی	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جامعه شناسی انقلاب
-	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	مبانی فلسفه
-	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	اصول علم سیاست
-	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	مبانی جمعیت شناسی
مبانی جامعه شناسی	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جامعه شناسی خانواده
مبانی جامعه شناسی، جامعه شناسی تربیتی	۴۸	-	-	-	-	۴۸	۳	جامعه شناسی آموزش و پرورش
-	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	مبانی مردم شناسی
-	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	درآمدی بر تاریخ اجتماعی ایران
کاربرد آمار مقدماتی	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	روش پژوهش ۱
روش پژوهش ۱ و آمار در علوم اجتماعی با SPSS	۸۰	-	-	-	۶۴	۱۶	۳	روش پژوهش ۲
مبانی جامعه شناسی، روان شناسی تربیتی	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	روانشناسی اجتماعی
-	۳۲	-	-	-	۳۲	-	۱	پویایی گروهی با تمرکز بر کلاس درس
-	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	ریاضیات پایه
-	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	کاربرد آمار مقدماتی
کاربرد آمار مقدماتی	۸۰	-	-	-	۶۴	۱۶	۳	آمار در علوم اجتماعی با SPSS
بیش جامعه شناسی	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جامعه شناسی

۲								قشرها و نابرابری ها
مبانی جامعه شناسی	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جامعه شناسی ارتباطات
-	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	زبان تخصصی
-	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	تاریخ عمومی
-	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جغرافیا
	۱۰۲۴				۲۸۸	۷۳۶	۵۵	جمع
-	۱۶	-	-	-	-	۱۶	۱	فلسفه معلمی آموزش علوم اجتماعی
-	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	برنامه ریزی درسی آموزش علوم اجتماعی
برنامه ریزی درسی در آموزش علوم اجتماعی	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱	راهبرد های تدریس در آموزش علوم اجتماعی
برنامه ریزی درسی در آموزش علوم اجتماعی	۳۲	-	-	-	۳۲	-	۱	طراحی آموزشی در آموزش علوم اجتماعی
طراحی آموزشی در آموزش علوم اجتماعی	۳۲	-	-	-	۳۲	-	۱	طراحی واحد یادگیری آموزش علوم اجتماعی
-	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	آزمون های تحصیلی و آزمون سازی آموزش علوم اجتماعی
برنامه ریزی درسی در آموزش علوم اجتماعی	۴۸	-	-	-	۳۲	۱۶	۲	تحلیل محتوای مواد آموزشی علوم اجتماعی
مهارت های هفتگانه	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱	فناوری اطلاعات و ارتباطات در

^o Pedagogical Content Knowledge (PCK)

								آموزش علوم اجتماعی ۱	
								فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش علوم اجتماعی ۲	
-	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱		
								فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش علوم اجتماعی ۳	
-	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱		
								تجربه‌های خاص حرفه‌ای آموزش علوم اجتماعی	
-	۱۶	-	-	-	-	۱۶	۱		
								پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱: پژوهش روایی	
-	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱		
								پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۲: اقدام پژوهی	
-	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱		
								پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۳: درس پژوهی	
	۴۸	-	-	۴۸	-	-	۱		
روان‌شناسی تربیتی، اصول و روش‌های تدریس و پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱: پژوهش روایی	۱۲۸	-	۱۲۸	-	-	-	۲	کارورزی ۱	
کارورزی ۱	۱۲۸	-	۱۲۸	-	-	-	۲	کارورزی ۲	
کارورزی ۲ و طراحی آموزشی	۱۲۸	-	۱۲۸	-	-	-	۲	کارورزی ۳	
کارورزی ۳ و طراحی واحد یادگیری	۱۲۸	-	۱۲۸	-	-	-	۲	کارورزی ۴	
پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۲: کنش پژوهی - پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۳:	-	به تشخیص استاد					۲	کارنمای معلمی (پروژه)	

درس پژوهی		راهنما							
	۱۲۱۶	۱۲۸	۵۱۲	۳۳۶	۱۶۰	۸۰	۲۷	جمع	
	۲۲۲۴	۱۲۸	۵۱۲	۳۳۶	۴۴۸	۸۰۰	۸۲	جمع کل	

جدول ۸- دروس انتخابی دوره کارشناسی پیوسته آموزش علوم اجتماعی^۶

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	نام درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
مبانی فلسفه	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	فلسفه علوم اجتماعی		موضوعی
-	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	مددکاری اجتماعی		
مبانی جامعه شناسی	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جامعه شناسی علم		
-	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جغرافیای انسانی		
مبانی جامعه شناسی	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جامعه شناسی فرهنگی		
مبانی جامعه شناسی	۳۲	-	-	-	-	۳۲	۲	جامعه شناسی جوانان		
	۱۶۰	-	-	-	-	۱۶۰	۱۲	جمع		

جدول ۹- دروس اختیاری دوره کارشناسی پیوسته آموزش علوم اجتماعی

پیش نیاز	ساعت						تعداد واحد	نام درس	کد درس	نوع شایستگی
	کل	پروژه	کارورزی	کارگاهی	عملی	نظری				
						۳۲	۲	آشنایی با فرهنگ و ارزش- های دفاع مقدس ^۷		موضوعی
						۳۲	۲	مهارت‌های زندگی دانشجویی ^۸		
						۶۴	۴	جمع		

۶- دانشجو می تواند به میزان ۴ واحد از جدول دروس انتخابی واحد درسی انتخاب نماید.

۷- به استناد ابلاغیه شماره ۲۱/۴۱۹۰۳ مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۰۴ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، این درس به صورت اختیاری برای کلیه دوره‌های کاردانی و کارشناسی ارائه و برای رشته‌هایی که دروس اختیاری ندارند به عنوان مازاد بر سقف واحدهای درسی ارائه شود.

۸- به استناد ابلاغیه شماره ۲/۵۲۵۳۰ مورخ ۱۳۹۵/۰۳/۱۸ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، این درس به صورت اختیاری برای کلیه دوره‌های کاردانی و کارشناسی ارائه و برای رشته‌هایی که دروس اختیاری ندارند به عنوان مازاد بر سقف واحدهای درسی ارائه شود.

توزیع دروس رشته آموزش علوم اجتماعی

نیمسال تحصیلی															نوع درس	
تعداد واحد	هشتم	تعداد واحد	هفتم	تعداد واحد	ششم	تعداد واحد	پنجم	تعداد واحد	چهارم	تعداد واحد	سوم	تعداد واحد	دوم	تعداد واحد		اول
۲	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی	۲	تفسیر موضوعی قرآن	۲	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	۲	انقلاب اسلامی ایران	۲	دانش خانواده و جمعیت	۲	اندیشه اسلامی ۲	۲	اندیشه اسلامی ۱	۲	آیین زندگی	معارف اسلامی (۱۶ واحد)
-	-	-	-	۱	نگارش علمی	۱+ ۱ ۴	سلامت/ بهداشت و صیانت از محیط زیست	۳	زبان انگلیسی	۲	زبان فارسی	۱	تربیت بدنی ۲	۱	تربیت بدنی ۱	عمومی (۱۱ واحد)
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	۱	نگارش خلاق	-	-	-	-	تربیت اسلامی (۱۹ واحد)
۲	نقش اجتماعی معلم از دیدگاه اسلام	۳	اخلاق حرفه‌ای معلم	۲	تاریخ اندیشه ها و عمل تربیتی در اسلام و ایران	۲	اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در ج.ا.ا	۲	فلسفه تربیت رسمی و عمومی در ج.ا.ا	۳	فلسفه تربیت در ج.ا.ا	۳	نظام تربیتی اسلام (براساس قرآن و روایات معصومین (ع))	۲	سیره تربیتی پیامبر و اهل بیت (ع) (باتوجه به مراحل و ساخت-های تربیت)	تربیتی (۱۸ واحد)
-	-	-	-	۲	جامعه شناسی تربیتی	۲	آموزش و پرورش تطبیقی با تاکید بر دوره-های تحصیلی	۱ ۱+ ۴	ارزشیابی از یادگیری	۱ ۱+ ۴	اصول و روش های تدریس	۲	نظریه های یادگیری و آموزش	۲	روانشناسی تربیتی	تربیتی (۱۸ واحد)
-	-	-	-	-	-	-	-	۱	کاربرد زبان در تربیت	۲	مدیریت آموزشی	۱	کاربرد هنر در آموزش	۱ ۱+ ۴	اصول و روش-های راهنمایی و مشاوره	تربیتی (۱۸ واحد)

تخصصی تربیتی (۳۷ واحد)	فلسفه معلمی در آموزش علوم اجتماعی	ان	کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش علوم اجتماعی ۱	ک	۱	طراحی آموزشی در آموزش علوم اجتماعی	ع	راهبردهای تدریس در آموزش علوم اجتماعی	ک	۱	آزمون های تحصیلی و آزمون سازی در آموزش علوم اجتماعی	ع	ان	۱+	طراحی واحد یادگیری در آموزش علوم اجتماعی	ع	پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۳: درس پژوهی	ک	۱	کارورزی ۴	۲
	برنامه ریزی درسی در آموزش علوم اجتماعی	ان	تحلیل محتوای مواد آموزشی در آموزش علوم اجتماعی	ع	ان	کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش علوم اجتماعی	ک	۱	ک	۱	کارورزی ۱	۲	پژوهش و توسعه حرفه- ای ۲: کنش پژوهی	ک	۱	تجربه های خاص حرفه‌ای در آموزش علوم اجتماعی	ان	ان	کارنمای معلمی (پروژه)	۲	
	-	-	-	-	ک	۱	پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱: پژوهش روایی	-	-	ک	۱	کارورزی ۲	۲	کارورزی ۳	۲	-	-	-	-	-	-
تخصصی (۵۹ واحد)	مبانی جامعه شناسی	ان	اصول علم سیاست	ان	ان	جامعه شناسی انقلاب	ان	مبانی جمعیت شناسی	ان	ان	مبانی مردم شناسی	ان	روش پژوهش ۲	ع	ان	جامعه شناسی آموزش و پرورش	ان	ان	ان	جامعه شناسی قشرها و نابرابری ها	ان
	مبانی فلسفه	ان	بینش جامعه شناسی ۱	ان	ان	بینش جامعه شناسی ۲	ان	ریاضیات پایه	ان	ان	روش پژوهش ۱	ع	ان	ان	آسیب شناسی اجتماعی با توجه به حوزه دانش آموزی	ع	ان	ان	جامعه شناسی ارتباطات	ان	
	-	روانشناسی اجتماعی	ان	تاریخ عمومی	ان	ان	درآمدی بر تاریخ اجتماعی ایران	ان	ان	ان	کاربرد آمار مقدماتی	ع	ان	ان	اصول علم اقتصاد	ان	ان	ان	جامعه شناسی مصرف و سبک زندگی	ان	ان

۲ن	جغرافیا	۲ن	درس انتخابی ۱	ع۱	پویایی گروهی با تمرکز بر کلاس درس	۲ن	جامعه شناسی خانواده	-	-	-	-	-	-	
۲ن	درس انتخابی ۲		-		-		-	-	-	-	-	-	-	
۱۸		۱۹		۱۹		۲۰		۱۹		۲۰		۱۸	۱۷	جمع واحد
۱۴		۱۴		۱۰		۱۴		۱۴		۱۶		۱۴	۱۴	نظری
-		۲		۶		۴		۲		۳		۳	۳	عملی
-		۱		۱		-		۳		۱		۱	-	کارگاهی
۲		۲		۲		۲		-		-		-	-	کارورزی
۲		-		-		-		-		-		-	-	پروژه

فصل سوم

سرفصل دروس

سرفصل درس «سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست»

۱- معرفی درس و منطق آن

برخورداری از سلامتی صرف نظر از این که یکی از حقوق اساسی هر انسانی است، شرط لازم برای یادگیری و رشد انسانی است؛ زیرا انسان سالم، محور توسعه پایدار است. ورود به فرایند یادگیری، ماندن در آن، تمرکز بر آن و پیامدهای آن پیوند محکمی با سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی یادگیرنده دارد. هدف غایی نظام آموزش و پرورش نیز «تحقق حیات طیبه» است که بی گمان برخورداری از سلامتی برای دستیابی به آن ضرورت دارد. افزون بر آن معلمانی که از سلامت جسمانی و روانی بهتری برخوردار باشند بهره‌وری بالاتری خواهند داشت و موجبات کاهش بار اقتصادی ناشی از هزینه‌های درمانی و ساعات غیبت کاری را فراهم سازند. لازمه‌ی دستیابی به چنین هدفی آن است که معلمان آینده، یعنی کسانی که در نزدیک‌ترین سطح برنامه‌ی درسی با دانش آموز ارتباط برقرار خواهند کرد، با مقوله‌ی سلامت درآمیخته شوند. به سخنی دیگر، اگر دوره‌ی تربیت معلم بخواهد معلمانی روانه‌ی مدرسه‌ها کند که سالم و تندرست باشند و در آینده بتوانند در راستای ارتقای سلامت دانش آموزان گام بردارند، منطقی است که دربرگیرنده‌ی برنامه‌هایی باشد که منجر به افزایش سواد سلامت دانشجو معلمان می‌شوند. سواد سلامت معرف توانمندی فرد در دستیابی به مباحث بهداشتی، درک، انتقال و کاربست آن و همچنین تصمیم‌گیری درست در برخورد با آن مباحث به منظور ارتقای سلامت خود و دیگران است.

به این ترتیب، در این درس، با توجه به عوامل تهدید کننده‌ی سلامت جامعه که عبارتند: بیماری قلبی عروقی، سرطان، و ایمنی و حوادث، بر ارتقای سلامت از طریق تغذیه سالم، فعالیت بدنی، پرهیز از مصرف الکل و دخانیات و همچنین ارتقای سلامت جسمانی، روانی و اجتماعی تاکید می‌شود و بر این اساس فعالیت‌ها و فرصت‌های یادگیری گوناگونی در اختیار دانشجو معلمان قرار داده می‌شود. این فرصت‌ها به ارائه و انتقال صرف اطلاعات بهداشتی محدود نمی‌شوند، بلکه با تکیه بر تعریف ارائه شده برای سواد سلامت، زمینه‌ای فراهم می‌سازند تا دانشجو بتواند آنچه آموخته است را به گونه‌ای معنادار با بافت واقعی زندگی خود پیوند بزند. همچنین با انجام چنین فعالیت‌هایی مهارت‌های فردی، بین فردی، تفکر انتقادی و خلاق در او پرورش می‌یابد. علاوه بر این، چون در یک دیدگاه وسیع‌تر از سلامت بایستی حفظ محیط زیست سالم نیز مورد توجه قرار گیرد، بخشی از این واحد درسی نیز به صیانت از محیط زیست اختصاص یافته است.

مشخصات	نام درس: سلامت، بهداشت و صیانت از محیط زیست
---------------	--

اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری، دانشجو قادر خواهد بود: <ul style="list-style-type: none"> • منابع اطلاعات بهداشتی معتبر را به دیگران به ویژه دانش آموزان ارائه دهد. • یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت خود طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر روی سلامت خود ارزشیابی کند. • یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت دانش آموز (دانش آموزان) طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر سلامت او (آنها) ارزشیابی کند. 				درس نوع درس: نظری- عملی تعداد واحد: ۲ (نظری-عملی)
شایستگی اساسی: GK				
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته است از منابع متعدد و معتبر اطلاعات کسب نماید و به شیوه‌های کارآمد آن را به دیگران انتقال دهد.	توانسته است از منابع متعدد و معتبر اطلاعات کسب نماید و تا حدودی آن را به دیگران انتقال دهد.	توانسته است از منابع متعدد و معتبر اطلاعات کسب نماید اما نمی‌تواند آن را به دیگران انتقال دهد.	دریافت و انتقال اطلاعات سلامت	
توانسته است یک برنامه سلامت طراحی، اجرا و ارزشیابی نماید و به گونه‌ای روشن اثربخشی آن را مشخص سازد.	توانسته است یک برنامه سلامت طراحی، اجرا و ارزشیابی نماید و تا حدودی اثربخشی آن را مشخص سازد.	توانسته است یک برنامه سلامت برای خود یا دانش‌آموزان طراحی، اجرا و ارزشیابی کند اما نمی‌تواند اثربخشی آن را مشخص سازد.	برنامه سلامت	

۲- فرصت یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح زیر سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
بخش نخست: مبانی سلامت		
اول (۲+۱)	معارفه و آشنایی با مفاهیم پایه	آشنایی با مدرس، دانشجویان و سرفصل درس؛ معرفی مفهوم‌های مختلف مرتبط با سلامت؛ آشنایی با تاریخ تحول علم سلامت همگانی و رویکردهای سلامت همگانی. تکلیف عملی (در کلاس) <ul style="list-style-type: none"> • از دانشجویان بخواهید روی برگه‌ای پنج الویت که برای آن‌ها ارزش محسوب می‌شود را یادداشت کنند و سپس همراه آنان بررسی کنید آیا

<p>سلامتی در میان این الویت‌ها جایی دارد؟</p> <ul style="list-style-type: none"> • از دانشجویان بخواهید تعریف خود را از سلامت ارائه دهند و با تکیه بر دانش پیشین آنان، مفاهیم مرتبط با سلامت را ارائه دهید. • در بخشی از این جلسه، از دانشجویان بخواهید با استفاده از گزارش خود شرح حال نویسی و ترسیم چشم انداز، تجربه‌های پیشین، نیازها، امیدها، انتظارات خود را از این درس دو واحدی بیان نمایند و پیش از پایان نشست به شما (مدرس) تحویل دهند. <p>تکلیف عملی: در پایان این جلسه، از دانشجویان بخواهید مصادیق اقدامات سلامت همگانی در پیرامون خود را شناسایی کنند و گزارشی از آن ارائه دهند.</p>		ساعت
<p>تعریف نیاز؛ انواع نیازها؛ شیوه‌های گوناگون سنجش نیازهای سلامت.</p> <p>تکلیف عملی: در مدرسه محل کارورزی خود یک نیازسنجی در زمینه سلامت انجام دهید. روشی که در آن استفاده کرده‌اید را مشخص سازید، انواع نیازهایی که تشخیص داده‌اید را شناسایی کنید و یافته‌های خود را در قالب یک گزارش بیان نمایید (این کار می‌تواند در گروه‌های سه نفره انجام شود).</p>	<p>سنجش نیازهای سلامت</p>	دوم (۲+۱)
<p>انواع پایگاه‌های اطلاعات سلامت و چگونگی استفاده از آنها</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس):</p> <p>از دانشجویان بخواهید یکی از موضوعات سلامت که به تازگی ذهن آن‌ها را مشغول کرده است را انتخاب کنند و سپس در میان پایگاه مختلفی که به آن‌ها معرفی شده است پیرامون آن گردش کنند. آنچه آموخته‌اند را در قالب گزارش به کلاس ارائه دهند.</p>	<p>معرفی پایگاه‌های نمایه اطلاعات سلامت</p>	سوم (۲+۱)
<p>بخش دوم: عوامل تهدید کننده سلامت ایرانیان</p>		
<p>بیماری‌های غیرواگیر (تعریف و ویژگی‌ها بیماری‌های غیرواگیر، میزان مرگ و میر ناشی از بیماری‌های غیرواگیر در ایران، انواع عوامل خطر (قابل اصلاح و غیر قابل اصلاح)، شایعترین بیماری‌های غیرواگیر</p> <p>بیماری‌های قلبی و عروقی: مروری بر سیستم گردش خون، تعریف و علل پدیدآیی تصلب شرایین، آنژین صدری، سکته قلبی و سکته مغزی و علائم شایع آن‌ها و چگونگی برخورد با آن‌ها؛ چگونگی کاهش خطر بروز سکته‌های قلبی و مغزی؛ نقش چربی‌ها در بروز بیماری‌های قلبی عروقی؛ فشار خون بالا (تعریف،</p>	<p>بیماری‌های غیرواگیر</p>	چهارم

. این جلسه باید در مکانی برگزار شود که امکان دسترسی به رایانه و اینترنت وجود دارد.

<p>علائم و تشخیص، پیشگیری)</p> <p>سرطان: تعریف سرطان، عوامل سرطان‌زا، علائم هشدار دهنده، گام‌های پیشگیری کننده، اهمیت تشخیص زود هنگام، سرطان‌های شایع در ایران.</p> <p>ایمنی و حوادث: تعریف مفاهیم خطر، آسیب، تصادف، ایمنی؛ شناسایی خطرات فیزیکی، شیمیایی، بیولوژیکی، و ارگونومیکی موجود در محیط آموزشی؛ نحوه پیشگیری از آنها. انواع سوءاستفاده (غفلت و نادیده گرفتن، فیزیکی، عاطفی، جنسی)؛ نشانه‌های احتمالی؛ چگونگی واکنش در هنگام روبرو شدن با موارد سوءاستفاده.</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس): از دانشجویان بخواهید در گروه‌های کوچک، سبک زندگی خود یا پدر و مادر خود را از نظر خطر ابتلا به بیماری‌های قلبی عروقی و سرطان بررسی کنند. عوامل خطر را شناسایی کنند و برای کاهش این خطرات برنامه‌ریزی کنند.</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس):</p> <p>پیش از پرداختن به بحث ایمنی و حوادث از دانشجویان بخواهید که جدول (ب) موجود در پیوست را پر کنند.</p> <p>تکلیف عملی (در کلاس):</p> <p>از دانشجویان بخواهید با توجه به آنچه آموخته‌اند در گروه‌های کوچک خطرات مربوط به هر یک از محیط‌های زیر را شناسایی و راهکارهای پیشگیری از وقوع این خطرات را بیان نمایند.</p> <p>در محیط کلاس: در راهروها: در حیاط مدرسه: در سرویس‌های بهداشتی: در دیگر مکان‌ها:</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید از یک مدرسه بازدید کنند و بر اساس آنچه که در مدرسه مشاهده کرده‌اند دو پیام آموزشی در زمینه‌ی ایمنی و پیشگیری از آسیب برای یکی از گروه‌های مخاطب (دانش آموزان، پدران و مادران، معلمان و غیره) طراحی کنند.</p>		<p>(۲+۱) و پنجم (۲+۱)</p>
<p>بخش سوم: ارتقای سلامت</p>		
<p>تغذیه سالم: اصول تغذیه سالم و گروه‌های غذایی؛ شاخص‌های رشد در سنین پنج تا نوزده سالگی؛ شاخص قد به وزن، شاخص نمایه توده بدنی (چگونگی محاسبه نمایه توده بدنی، چگونگی تنظیم برنامه غذایی مناسب برای خود).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • تغذیه سالم • فعالیت بدنی 	

<p>دستورالعمل کشوری پایگاه تغذیه سالم (بوفه سابق)؛ تغذیه در دوران بلوغ (نیازهای تغذیه‌ای نوجوانان)؛ نحوه تغییر الگوهای تغذیه‌ای نامناسب دانش‌آموزان؛ کمبود ریزمغذی‌ها و اثرات آن بر دانش‌آموز و فرایند یادگیری (کمبود ید، آهن، کلسیم، روی، ویتامین D)؛ نحوه خواندن و تحلیل برچسب مواد غذایی</p> <p>فعالیت بدنی: تعریف فعالیت بدنی و گروه‌بندی آن؛ نقش بی‌حرکی در ایجاد بیماری‌های مختلف، وضعیت میزان فعالیت‌های بدنی در میان زنان و مردان ایرانی، اثرات سودمند فعالیت بدنی بر بدن، میزان فعالیت بدنی توصیه شده برای گروه‌های سنی گوناگون، هرم فعالیت بدنی</p> <p>الکل و دخانیات: رابطه سیگار و مرگ و میر و بیماری‌ها؛ طبقه‌بندی انواع مواد، علائم و نشانه‌های مصرف مواد و الکل؛ مبانی و اصول پیشگیری</p> <p>تکلیف عملی: یک هفته پیش از ارائه این موضوع، دانشجویان موظف هستند در جدول موجود در پیوست، برنامه غذایی یک هفته‌ای خود را ثبت و مقدار تقریبی آن را یادداشت کنند و به کلاس بیاورند. پس از آنکه «اصول تغذیه سالم و گروه‌های غذایی» بیان شد دانشجویان بر اساس واحد غذایی مورد نیاز^{۱۰} و گروه‌های غذایی به تحلیل جدول برنامه غذایی خود بپردازند.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید بر اساس هرم فعالیت بدنی، یک برنامه فعالیت بدنی برای یک هفته خود تنظیم کنند و به کلاس آورند.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید نمایه توده بدنی خود را محاسبه کنند. رقم به دست آمده را بر روی نمودار نمایه توده بدنی پیدا کنند و با توجه به طبقه‌ای که در آن قرار می‌گیرند یک برنامه غذایی مناسب برای خود بنویسند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۱: از دانشجویان بخواهید به پایگاه تغذیه سالم در یک مدرسه مراجعه کنند و فهرست مواد غذایی موجود در آن را تهیه کنند و مواد غذایی مجاز و غیرمجاز را از هم تفکیک کنند. سپس راهکارهایی برای توجیه مسئولان مدرسه، مسئول پایگاه و دانش‌آموزان در خصوص تغییر موارد غیرمجاز به مجاز پیشنهاد دهند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۲: از دانشجویان بخواهید با یک دانش‌آموز که در مرحله بلوغ است مصاحبه کنند و برنامه غذایی یک روز او را بررسی کنند و داده‌های حاصل را با نیازهای تغذیه‌ای گروه سنی او مقایسه نمایند. یافته‌های خود را به صورت گزارش به کلاس ارائه دهند.</p> <p>فعالیت پیشنهادی ۳: از دانشجویان بخواهید برچسب دو ماده غذایی مورد علاقه خود را به کلاس آورند، آن را بخوانند و تحلیل کنند.</p>	<p>• سیگار و دخانیات</p> <p>ششم (۲+۱) و هفتم (۲+۱)</p>
--	--

^{۱۰}. Serving size

<p>فعالیت پیشنهادی ۴: از دانشجویان بخواهید برای ترویج تغذیه سالم در محیط خوابگاه دو راهکار جدید پیشنهاد کنند و برای عملیاتی ساختن آن برنامه‌ریزی کنند.</p>		
<p>بخش چهارم: سلامت جسمانی (بهداشت فردی)</p>		
<p>بهداشت دست و پاها (اهمیت بهداشت دست و پاها، آموزش شستشوی دست)؛ مراقبت از پوست و مو (ساختمان و عملکرد پوست و مو، آشنایی و چگونگی برخورد با مشکلات شایع پوست و مو، اکنه، شوره سر، اگزما)، مراقبت از چشم‌ها (ساختمان کره چشم، مشکلات متداول بینایی، چگونگی سنجش بینایی با چارت اسنلن)؛ مراقبت از گوش‌ها (ساختمان گوش، مشکلات متداول شنوایی، چگونگی سنجش شنوایی با آزمایش نجوا)؛ بهداشت خواب (اهمیت خواب و تاثیر آن بدن، گام‌هایی برای بهتر خوابیدن). بهداشت دهان و دندان (بخش‌های مختلف دندان، آشنایی با زمان رویش دندان‌های مختلف، عوامل موثر بر ایجاد پوسیدگی دندان، محل‌های شایع بروز پوسیدگی دندان، افراد در معرض خطر پوسیدگی دندان، راه‌های پیشگیری از پوسیدگی دندان: مسواک زدن (آموزش مسواک زدن به کودکان ۶ تا ۱۲ ساله)، استفاده از نخ دندان (آموزش استفاده از نخ دندان به کودکان)، فلورایدتراپی، فیشور سیلانت، رژیم غذایی؛ چگونگی برخورد با آسیب‌دیدگی و شکستگی دندان‌ها؛ تفاوت لثه سالم و ملتهب؛ علل بوی بد دهان).</p> <p>بهداشت باروری (بلوغ و دگرگونی‌های آن در هر یک از دو جنس، بهداشت بلوغ، خودارضایی و زیان‌های آن. }ویژه دانشجویان دختر: ساختمان، عملکرد و بهداشت دستگاه تناسلی زنان، قاعدگی و نشانه‌ها و حالات طبیعی و غیرطبیعی آن، سندروم پیش از قاعدگی. {ویژه دانشجویان پسر: ساختمان، عملکرد و بهداشت دستگاه تناسلی مردان}.</p> <p>بیماری‌های واگیردار:</p> <p>عفونت‌های انگلی: کرمک یا اکسیور (ویژگی‌های اکسیور، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ آسکاریوز (ویژگی‌های آسکاریس، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ ژیاردیوز (ویژگی‌های ژیاودیوم، راه انتقال، راه پیشگیری)؛ سالک (تعریف بیماری سالک، وضعیت سالک در ایران و جهان، عواملی موثر در گسترش آن، انواع سالک و علائم بیماری در هر نوع، راه انتقال، راه پیشگیری، چگونگی برخورد با دانش آموز مبتلا به سالک). پدیکلوزیس (شپش): ویژگی‌های شپش، راه‌های آلوده شدن، چگونگی تشخیص آلودگی، راه‌های پیشگیری، چگونگی برخورد.</p> <p>اچ آی وی / ایدز (چگونگی حمله ویروس اچ آی وی به بدن، تفاوت اچ آی وی و ایدز، راه‌های انتقال، عقاید غلط، راه‌های پیشگیری، راه‌های تشخیص)</p>	<p>سلامت جسمانی (بهداشت فردی و بیماری‌ها)</p>	<p>هشتم (۲+۱) و نهم (۲+۱)</p>

تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید یکی از مسائل مرتبط با بهداشت فردی در محیط پردیس (یا خوابگاه) که ذهن آن‌ها را مشغول کرده است را شناسایی کنند و در قالب یک گزارش راه حل‌های نوین خود برای برطرف نمودن آن مساله را ارائه دهند.

تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید کتاب خودآموز بهداشت بلوغ و نوجوانی را بخوانند و چکیده‌ای انتقادی از آن تهیه کنند.

تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید یک پمفلت، یا بروشور طراحی کنند و از طریق آن دانش‌آموزان را به رعایت یکی از موضوعات مرتبط با بهداشت فردی تشویق کنند.

تکلیف عملی (در کلاس): از دانشجویان بخواهید در گروه‌های کوچک قرار بگیرند و تصور کنند دانش‌آموزی در کلاس آن‌ها به شپش مبتلا شده است و آن‌ها باید از طریق نامه‌ای به خانواده او اطلاع دهند. نامه‌ای خطاب به آن خانواده نوشته و ضمن آشنایی آن‌ها با شپش این موضوع را به آنان اطلاع دهند.

تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید پمفلتی طراحی کنند و از طریق آن دانش‌آموزان، پدر و مادرها، کارکنان مدرسه، و غیره را با بیماری‌های انگلی کرمک، آسکاریوز، ژiardیوز، یا سالک آشنا سازند.

فعالیت پیشنهادی ۱: از دانشجویان بخواهید مراحل آموزش شستشوی دست به دانش‌آموز را در کلاس به صورت عملی نمایش دهند.

فعالیت پیشنهادی ۲: از دانشجویان بخواهید بازی مار و پله که سازمان یونیسف برای آموزش شستن دست‌ها برای دانش‌آموزان طراحی کرده است را با بافت خود متناسب کنند و بازی جدید را به کلاس عرضه کنند.

فعالیت پیشنهادی ۳: از دانشجویان بخواهید که تصور کنند در مدرسه‌ی آنها مکانی برای شستن دست وجود ندارد. از آنها بخواهید راهکارهایی بیاندیشند که بر این محدودیت فائق آیند. راهکارهای خود را به صورت نقاشی، عکاسی، گزارش کتبی و غیره به کلاس ارائه دهند.

فعالیت پیشنهادی ۴: برای دانشجویان خوابگاهی: از دانشجویان بخواهید بررسی کنند دانشجویان خوابگاهی باید چه نکاتی را پیرامون بهداشت خواب بیاموزند؟

فعالیت پیشنهادی ۵: برای دانشجویان غیرخوابگاهی: موانعی که بر سر راه حفظ بهداشت خواب شما وجود دارد را شناسایی کنید و سپس راهکارهایی برای از میان برداشتن آن‌ها ارائه دهید.

بخش پنجم: سلامت روان

<p>تعریف سلامت روان و شناسایی عوامل موثر بر آن؛ عوامل تهدید کننده و محافظت کننده؛ راهبردهای کاهش آسیب و ارتقای سلامت روان؛ حمایت های روانی در حوادث و بلایا؛ افسردگی؛ اضطراب؛ خودکشی؛ اختلالات یادگیری؛ اختلال بیش فعالی و کمبود توجه؛ اختلال مقابله جویی و لجبازی؛ صرع؛</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید با مراجعه به آرشیو روزنامه ها و سایت های معتبر، حادثه یا رویدادی را بیابند که در محیط مدرسه (ترجیحا در ایران) رخ داده است و یکی از اختلالات مرتبط با سلامت روان که در این نشست آموزشی مورد بحث قرار گرفته است در پدید آیی آن رویداد نقش عمده داشته است. آنچه که روی داده است و راهکارهایی که می توانست از وقوع این رویداد پیشگیری کند را در قالب گزارشی به کلاس ارائه دهند.</p>	<p>سلامت روان و مدرسه</p>	<p>دهم (۲+۱)</p>
<p>بخش ششم: سلامت اجتماعی</p>		
<p>ایجاد و برقرار ارتباط موثر با دیگران؛ ارتباطات در شبکه های اجتماعی؛ استرس در محیط کار و حمایت اجتماعی.</p> <p>تکلیف عملی: از دانشجویان بخواهید به مراجعه به گزارش های کارورزی خود، موقعیت هایی را در آن شناسایی کنند که سلامت اجتماعی خود، دانش آموزان، و یا کارکنان مدرسه نیاز به ارتقا داشته است. اگر دوباره به آن موقعیت برگردند به منظور ارتقای سلامت اجتماعی چه کاری انجام خواهند داد؟ یافته های خود را در قالب گزارشی کوتاه به کلاس ارائه دهند.</p>	<p>سلامت اجتماعی و مدرسه</p>	<p>یازدهم (۲+۱)</p>
<p>بخش هفتم: سلامت در متن</p>		
<p>تعریف سواد سلامت و آشنایی با سطوح مختلف آن؛ معرفی شناسنامه سلامت دانش آموزی و آشنایی با آن؛ آشنایی با مدارس مروج سلامت و وضعیت آن در ایران.</p> <p>تکلیف عملی: شناسنامه سلامت چند دانش آموز را به کلاس آورید و در اختیار دانشجویان قرار دهید تا در در گروه های کوچک مشخص کنند آنچه که در این درس آموخته اند چگونه در این شناسنامه مورد توجه قرار گرفته است؟</p>	<p>سواد سلامت، شناسنامه سلامت دانش آموزی، مدارس مروج سلامت</p>	<p>دوازدهم (۲+۱)</p>
<p>بخش هشتم: صیانت از محیط زیست</p>		
<p>۱-۱- تعریف محیط زیست و انواع آن ۱-۲- منابع مختلف محیط زیست (فیزیکی، زیستی، اجتماعی و اقتصادی)</p>		<p>سیزدهم</p>

<p>۳-۱- تعریف اکوسیستم (بوم سازگان) و انواع آن ۴-۱- محیط زیست ایران عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی معرفی محیط زیست در مدارس ایران و برحسب پایه فعالیت خاص: نمایش فیلم یا اسلایدی از محیط زیست ایران تکلیف: از دانشجویان بخواهید که با یک گزارش تصویری، نمایی از محیط زیست محل زندگی خود شامل نوع اکوسیستم و انواع منابع موجود ارائه دهند. * بهتر است که این گزارش بدون استفاده از کاغذ باشد</p>	<p>شناخت محیط زیست</p>	<p>(۲+۱)</p>
<p>۱- تعریف آلودگی و اثر ۲-۲- انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی ۳-۲- مدیریت پسماند و پساب و بازیافت عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی در مدارس ایران و برحسب پایه فعالیت خاص: تدارک سفری آموزشی برای بازدید از یک کارخانه، تصفیه خانه، مرکز بازیافت، تهیه کمپوست یا غیره تکلیف: از دانشجویان بخواهید که در تدارک سفر همکاری کنند و در هنگام بازدید بدرستی انواع آلودگی ها و اثرات را ارزیابی و به راهکارهای اصلاحی اشاره نمایند.</p>	<p>شناخت انواع آلودگی ها و اثرات محیط زیستی</p>	<p>چهاردهم (۲+۱)</p>
<p>- تعریف حفاظت و حمایت از محیط زیست ۲-۳- معرفی انواع روش های حفاظتی و شیوه صحیح مصرف ۳-۳- معرفی برخی از قوانین، ضوابط و کنوانسیون های محیط زیستی عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش و بکارگیری انواع روش های حفاظتی و شیوه صحیح مصرف برحسب پایه فعالیت خاص: نمایش فیلم یا اسلایدی در زمینه انواع شیوه های حفاظتی تکلیف: از دانشجویان بخواهید که به جامعه کوچکی برحسب انتخاب خود، یک یا چند روش حفاظت و شیوه صحیح مصرف را آموزش دهند و بازخورد آموزش های خود و میزان همکاری جامعه مخاطب را گزارش دهند.</p>	<p>شناخت حفاظت و حمایت از محیط زیست</p>	<p>پانزدهم (۲+۱)</p>
<p>۱-۴- تعریف آموزش محیط زیست ۲-۴- معرفی انواع روش های آموزش محیط زیست با توجه به پایه مورد آموزش ۳-۴- معرفی انواع رسانه ها و وسایل کمک آموزشی عملی: گفتگوهای گروهی درباره امکان و چگونگی آموزش محیط زیست و انواع</p>	<p>ارائه مبانی آموزش محیط زیست و شناخت روش ها</p>	<p>شانزدهم (۲+۱)</p>

<p>روش ها، رسانه ها و وسایل کمک آموزشی مناسب برحسب پایه</p> <p>فعالیت خاص: نمایش اسلاید یا وسایل مختلف انواع روش های آموزش محیط زیست</p> <p>تکلیف: از دانشجویان بخواهید که به یک مدرسه برحسب انتخاب خود مراجعه کنند و پس از هماهنگی های لازم با مدرسه، برای دو یا سه ساعت بصورت فوق برنامه برحسب پایه، موضوعی از محیط زیست را با وسایل و روش های مناسب آموزش دهند. اینکار می تواند در روزهای تقویم محیط زیستی^{۱۱} ایران انجام شود. ارائه گزارش تصویری بصورت فیلم یا عکس الزامی است.</p>	
--	--

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس، فرایند یادگیری با مشارکت همه جانبه مدرس و دانشجومعلم صورت می پذیرد. باید تلاش گردد تا ساختار جلسه ها به گونه ای باشد که همه ی افراد در فرایند یادگیری مشارکت داشته باشند. باور بر این است که گفت و شنودی که در نشست آموزشی به منظور وقوع یادگیری صورت می گیرد، تنها میان مدرس و دانشجویان نیست، بلکه میان خود دانشجویان با هم نیز هست. از این رو در این درس با طراحی فعالیت های یادگیری زمینه ای فراهم شده است تا دانشجویان بتوانند در گروه های کوچک (دو تا شش نفره) با هم کار کنند که با توجه به موقعیت های مختلف، ترکیب این گروه ها می تواند توسط مدرس یا خود دانشجویان تعیین گردد. همچنین پیشنهاد می شود کارهایی که در خارج از کلاس توسط دانشجو (دانشجویان) انجام می گردد و به صورت گزارش به کلاس ارائه می شود پیش از آن که به مدرس تحویل داده شود توسط دانشجو (دانشجویان) دیگر نیز خوانده شود و پس خوراند آن دانشجو بر روی آن کار آورده شود. لازم به ذکر است که در برخی از مباحث فعالیت های یادگیری به صورت پیشنهادی نیز مطرح شده اند و با توجه به موقعیتی که دانشجویان و مدرس در آن قرار دارند می توانند تغییر یابند.

برای تسهیل در وقوع یادگیری، در آغاز هر نشست تلاش شود به شیوه های گوناگونی نخست نیازها و منابع یادگیری مرتبط با محتوایی که قرار است ارائه شود سنجش شود تا تجربه ها و دانش پیشین دانشجویان نسبت به آن محتوا آشکار گردد. پس از آن محتوای تازه ارائه گردد و سپس زمینه ای فراهم گردد تا دانشجو بتواند با محتوای ارائه شده کاری انجام دهد و آن را به بافت زندگی خود مرتبط سازد. در هر نشست تلاش شود به تمام پرسش هایی که برای دانشجومعلم پدید آمده است پاسخ داده شود.

۴- منابع آموزشی

منبع اصلی: در دست تالیف می باشد.

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی از چند بخش تشکیل شده است:

- آزمون پایانی: سهم این آزمون پنجاه درصد است.
- ارزشیابی پوشه کار: تمام فعالیت های یادگیری انجام شده توسط دانشجو و برنامه ها و پیام های طراحی شده توسط او در پوشه ای گرد آمده و در اختیار مدرس قرار می گیرد. ارزشیابی این پوشه نخست از طریق

^{۱۱} - تقویم محیط زیستی در دفتر آموزش و مشارکت عمومی سازمان حفاظت محیط زیست موجود است.

پاسخگویی به فرم خود ارزشیابی توسط خود دانشجو و سپس توسط مدرس صورت می‌گیرد. پر آشکار است که کیفیت خود ارزشیابی دانشجو نیز در تصمیم‌گیری مدرس در هنگام ارزشیابی نقش دارد. سهم این ارزشیابی نیز پنجاه درصد است (فرایند تدوین پوشه کار: سی درصد و خود پوشه کار به عنوان یک فراورده: بیست درصد).

ارزشیابی ضمن نیم سال: این ارزشیابی در نشست هفتم و به صورت خود ارزشیابی دانشجو انجام می‌گیرد و یافته‌های به دست آمده از آن در ارزشیابی پایانی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

فرم پیشنهادی برای خود ارزشیابی

فعالیت‌های یادگیری

- در طول این نیم سال (تا این لحظه) چند فعالیت یادگیری انجام داده‌اید؟.....
- کیفیت فعالیت‌هایی که انجام داده‌اید را چگونه ارزشیابی می‌کنید؟
- عالی خیلی خوب خوب نیازمند به تلاش بیشتر غیرقابل قبول
- زمان مندی انجام فعالیت‌های یادگیری را چقدر رعایت فرموده‌اید؟
- بسیار زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم
- آیا فعالیت‌های یادگیری‌ای که انجام داده‌اید پیش از ارائه به مدرس توسط دوستان شما نقد شده است؟
- بسیار زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم
- به نظر تان در انجام فعالیت‌های یادگیری به چه میزان از راهکارهای خلاقانه استفاده نموده‌اید؟
- بسیار زیاد زیاد متوسط کم خیلی کم
- در کل، اگر بخواهید از صفر تا بیست به فعالیت‌های یادگیری خود نمره دهید چه نمره‌ای می‌دهید؟

همکاری سازنده در طول نیم‌سال

- تا این لحظه، در چند جلسه‌ای که برگزار شد حضور یافتید؟.....
- اگر بخواهید به پرسش پرسیدن‌های خود در جلسات آموزشی نمره دهید از صفر تا بیست چه نمره‌ای به خود می‌دهید؟.....
- اگر بخواهید به کیفیت بازخورد (پس‌خوراند)‌هایی که به گزارش‌های دوستان خود داده‌اید نمره دهید از صفر تا بیست چه نمره‌ای می‌دهید؟.....
- اگر ارائه‌ای در کلاس انجام داده‌اید از صفر تا بیست (۹) چه نمره‌ای به خود می‌دهید؟.....
- در طول این نیم‌سال، میزان فعال بودن شما در جلسات آموزشی چقدر تغییر پیدا کرد (میزان مشارکت در جلسه‌های آخر را با میزان مشارکت در نخستین جلسه مقایسه بفرمایید). از صفر تا بیست به میزان تغییر پدید آمده نمره دهید.....

میزان دستیابی به اهداف دوره

اهداف این دوره از این قرار بود:

در پایان این درس دانشجو معلم قادر خواهد بود:

- منابع اطلاعات بهداشتی معتبر را به دیگران به ویژه دانش آموزان ارائه دهد.

- یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت خود طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر روی سلامت خود ارزشیابی کند.
  - یک برنامه بلند مدت با اهداف روشن برای ارتقای سلامت دانش‌آموز (دانش‌آموزان) طراحی و اجرا نماید و نتایج آن را بر سلامت او (آنها) ارزشیابی کند.
- به میزان دستیابی خود به هر یک از این سه هدف نمره دهید (از صفر تا بیست).
- هدف ۱:
- هدف ۲:
- هدف ۳:

دو پرسش تاملی:

- با گذراندن این دوره چه نقاط قوتی در شما پدیدار گشته است؟
- با گذراندن این دوره چه نیازهایی در شما پدیدار گشته است؟

اگر بخواهید فعالیت دوستان خود را در کلاس ارزشیابی کنید، به باور شما کدام یک از افراد بیشترین مشارکت و درگیر شدن در فرایند یادگیری را داشته اند؟ به ترتیب سه نفر را نام ببرید.

در مجموع به خود چه نمره‌ای می‌دهید؟

پیوست
جدول الف:

قند	چربی	گوشت، مرغ، حبوبات، تخم مرغ، مغزها	شیر، ماست، پنیر	میوه‌ها	سبزیجات	نان، غلات، برنج، ماکارونی	وعده غذایی	
							صبحانه	شنبه
							صبحانه	شنبه
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	یکشنبه
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	دوشنبه
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	سه شنبه
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	چهارشنبه
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	پنجشنبه
							وسط روز	
							ناهار	
							عصرانه	
							شام	
							صبحانه	جمعه

جدول ب:

حوادثی که برای من، خویشاوندان، دوستان و یا آشنایانم در مدرسه رخ داده است.	چگونه می‌شد از وقوع این حوادث پیشگیری کرد.

سرفصل درس «نگارش خلاق»

۱. معرفی درس و منطق آن

یکی از بنیادی‌ترین ویژگی‌های زیست آدمی، فرهنگ و تمدن اوست که آن را به مراتب در سپهر زندگی و حیات خود از آغاز تا کنون پدید آورده است. این دو اگر چه سابقه‌ای دیرینه در زیست بشری دارند اما با پدیداری نوشتار و نویسندگی خلاق، سخته و پخته، نمود والایی در زیست آدمی می‌یابند. سرآغاز و مقدمه هر تمدنی - به ویژه سده‌های اخیر- با تخیل خلاق، نبوغ ادبی و فرهنگی همراه بوده است. نگارش خلاق برای دانشجویان رشته‌های مختلف نه تنها مقدمه‌ای است برای نگاشتن روان و سنجیده متون علمی بلکه فرصتی است که ذهن، زبان و قلم دانشجویان را در تخیل مثبت تقویت نموده، زمینه را برای پرورش مفاهیم علمی، تخصصی و همچنین نگارش ساده، روان، پخته و سخته مهیا می‌نماید.

نام درس: نگارش خلاق				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو می‌تواند: <ul style="list-style-type: none"> - اهمیت نگارش خلاق را در کسب مهارت‌های علمی و تخصصی تجربه نماید. - تمایز نگارش خلاق و هنرمندانه را با دیگر نگارش‌های غیر هنری و ادبی شناسایی کند. - اصول و قواعد کلی نگارش خلاقانه را تبیین کند. - خلاقیت و توانایی خود را در نوشتن برخی از انواع نوشته‌ها و قالب‌های هنری، به کار گیرد. - با تجربه نوشتن خلاق به نقد و زیباشناسی حداقلی متون هنری بپردازد. 				نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: ندارد
				شایستگی اساسی: <u>GK</u>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
دانشجو بتواند با رویکرد استقرایی عواملی را که یک متن را به اثری خلاقانه تبدیل می‌کند در یک متن مشخص هنری، شناسایی کند.	دانشجو بتواند بر اساس آموخته‌های نظری و قیاسی تفاوت کلی دو متن خلاق و غیر خلاق را تبیین و تشریح کند.	دانشجو بتواند معیارهای زبان و بیان خلاقانه و هنری را بیاموزد و انواع قالب‌های آن را بشناسد	دانش نگارش خلاقانه	
بر اساس دو مرحله پیشین، نگاشته خود را با رویکرد هنری و ادبی پالایش و ویرایش نماید.	میزان خلاقیت متن نگاشته خود را ارزیابی نماید.	بر اساس آموخته‌های ارائه شده و توانایی بارش ذهنی، متنی خلاق در یکی از قالب‌های مربوط بیافریند.	آفرینش متن خلاقانه	

متن نقد شده را با دیگر متون همان قالب مقایسه و ارزیابی نماید و درباره دیدگاه خود استدلال کند.	متن هنری را نقد نماید و عوامل سازنده و ناسازگار آن را تبیین و تشریح کند.	گزارشی تحلیلی از یک نگاهشته ادبی و هنری مشخص ارائه کند.	نقد و تحلیل	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی
اول	آشنایی با تاثیر و تاثرات نگارش خلاق در تمدن و فرهنگ بشری.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - پاسخ فردی به پرسش‌ها - مشارکت در فرایند یادگیری 	معرفی چند اثر ادبی یا هنری و تاثیر آن در اندیشه و فرهنگ جامعه
دوم	تشریح اهمیت و نقش زبان در جهان بینی و افق اندیشگی و رفتار آدمی	<ul style="list-style-type: none"> - پاسخ به پرسش‌ها درباره نفوذ و تاثیر زبان - مشارکت در فرایند یادگیری 	گزارشی از تناسب زبان و اندیشه در متون هنری و خلاق
سوم	تبیین تفاوت و تمایز بین زبان و گفتار و نوشتار	<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت در کار گروهی - پاسخ به پرسش‌ها - ارائه چند نمونه از زبان گفتاری و نوشتاری و تشریح تفاوت آن‌ها 	ارائه گزارشی از فعالیت‌های علمی به زبان گفتار و تبدیل آن به زبان نوشتار
چهارم	تشریح تفاوت زبان ادبی با زبان علمی	<ul style="list-style-type: none"> - خوانش دو متن ادبی و علمی - بحث گروهی درباره تبیین تفاوت‌های دو متن 	تهیه گزارشی مکتوب از تمایز بین دو متن ادبی و علمی و عناصر متمایز کننده آن
پنجم	تبیین عوامل نوشتار خلاق؛ زبان، بیان، صور خیال	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - خوانش متن ادبی و مشخص کردن مشخصات زبانی، بیانی و صور خیال 	بررسی مشخصات سه گانه نوشتار خلاق در یکی از آثار شعرای معاصر در قالب گزارش مکتوب.
ششم	تشریح عناصر مربوط به خلاقیت زبانی، بیانی، و صور خیال	<ul style="list-style-type: none"> - خوانش متن ادبی - مشخص کردن عناصر هنری در متن 	مشخص کردن دقیق آرایه‌های ادبی یک متن مشخص هنری
هفتم	معرفی قالب‌های ادبی که بیشترین	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - خوانش بخشی از چند متن 	تهیه گزارشی از یک کتاب درسی مربوط به ادبیات فارسی و تشریح

	کاربرد را در نگارش خلاق دارند	- مشخص کردن قالب آن	تفاوت ساختاری و قالب درس‌ها
هشتم	تبیین کلی قالب داستان، اهمیت آن در نگارش خلاق و عناصر داستان	- بحث گروهی - خوانش یک داستان کوتاه - کوتاه و مشخص کردن عناصر آن	تهیه نمایه جدولی از عناصر یک داستان کوتاه
نهم	تشریح قالب داستان کوتاه کوتاه	- خوانش سه متن مرتبط و بحث درباره قالب آن	تهیه نمایه‌ای از آثار داستانی یکی از داستان نویسان معاصر و دسته‌بندی قالبی آن
دهم	توضیح قالب داستان بلند و رمان	- بحث گروهی - پاسخ به پرسش‌ها	تهیه نمایه جدولی از داستان نویسان معاصر و آثار برجسته آنها
یازدهم	تشریح مشخصات قطعه ادبی	- بحث درباره تفاوت روساخت قطعه ادبی با داستان و شعر	ارائه داستان کوتاه کوتاه و یک قطعه ادبی بر اساس تجربیات دانشجو
دوازدهم	معرفی ساختار حدیث نفس و خاطره‌نویسی، روزنگار و تفاوت آنها	- بحث گروهی - خوانش متنی در قالب‌های خاطره، روزنگار، و حدیث نفس	ارائه متنی کوتاهی در سه قالب یاد شده بر اساس نگارش خلاقانه
سیزدهم	تشریح قالب سفرنامه‌نویسی و مشخصات آن	- خوانش بخشی از یک سفرنامه - تبیین و بحث درباره مشخصات آن	نگاشتن سفرنامه‌ای کوتاه بر اساس ساختار سفرنامه‌نویسی
چهاردهم	تشریح کلیاتی از نقد ادبی بر اساس زبان، بیان و صور خیال ادبی	- بحث گروهی درباره معیارهای نقد - نقد گروهی قطعه ادبی و شعری از شاعران کلاسیک	نقد قطعه‌ای از شعر و داستان کوتاه نویسندگان برجسته معاصر
پانزدهم	توضیح چپستی و کاربرد زندگی‌نامه خودنوشت و تفاوت آن با زندگی‌نامه نویسی	- خوانش نمونه‌ای از زندگی‌نامه خودنوشت - بحث گروهی درباره ویژگی‌های این نوع نوشته با قالب‌های دیگر	ارائه گزارشی مکتوب از خوانش زندگی‌نامه خودنوشت و تشریح تأثیرات فرهنگی و اجتماعی آن
شانزدهم	مقایسه قالب‌های ادبی بحث شده و مقایسه کارکرد آنها در بافت فرهنگی و هنری و اجتماعی	- بحث گروهی درباره تجربه‌های شخصی در نگارش خلاق	تهیه سیاهه رفتار کار در کلاس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

۳.۱. وقایع‌نگاری تجربه‌های آموزشی توسط دانشجو.

۳.۲. تهیه روزنگار تجربه‌های روزانه.

۳.۳. حفظ بخشی از متون نظم و نثر مسلط ادبی - معاصر و کلاسیک - با هدف تقویت ذخیره زبانی، بیانی و خیالی دانشجو.

۳.۴. نگاشتن متن‌های کوتاه در قالب و انواع ادبی آموخته در مباحث نظری با تکیه بر آفرینش هنری و کاربرد آرایه‌های ادبی در آن.

۳.۵. خوانش آثار ادبی و هنری ممتاز با تکیه بر خوانش صحیح و درک لذت هنری آن.

۳.۶. گزارش تجربه‌های عاطفی و هنری از خوانش متون هنری معاصر و کلاسیک.

۴. منابع آموزشی:

منبع اصلی:

- سمیعی احمد، نگارش و ویرایش. چاپ چهارم. تهران. سمت. ۱۳۸۲ [دفتر نخست].
- داد سیما. فرهنگ اصطلاحات ادبی؛ واژه‌نامه مفاهیم و اصطلاحات ادبی فارسی و اروپائی (تطبیقی و توضیحی). ویراست سوم. تهران. مروارید. ۱۳۸۵.

منبع فرعی:

- باطنی محمدرضا. زبان و تفکر؛ مجموعه مقالات زبان‌شناسی. چاپ هشتم. تهران. آگه. ۱۳۸۵.
- سیاح محمدعلی بن محمدرضا. سفرنامه حاج سیاح به فرنگ؛ به کوشش علی دهباشی. چاپ ششم. تهران. سخن. ۱۳۹۰.
- شمیسا سیروس. نقد ادبی. تهران. فردوس. ۱۳۷۸.
- فتوحی محمود. سبک‌شناسی؛ نظریه‌ها، رویکردها و روش‌ها. تهران. سخن. ۱۳۹۰.
- همائی جلال‌الدین. فنون بلاغت و صناعات ادبی. تهران. نشر هما. ۱۳۶۷.
- فری یر رانلد دیلو. برگزیده و شرح سفرنامه شاردن. ترجمه حسین هژبریان و حسن اسدی. چاپ دوم. تهران. فرزانه. ۱۳۸۸.
- میرصادقی میمنت. واژه‌نامه هنر شاعری؛ فرهنگ تفضیلی اصطلاحات فن شعر و سبک‌ها و مکتب‌های آن. تهران. کتاب مهناز. ۱۳۷۳.
- ..... چگونه می‌توان داستان نویسی شد؟ به ضمیمه واژه‌نامه اصطلاحات ادبیات داستانی. تهران. نشر سخن. ۱۳۹۴.
- ..... بیست و سه داستان از داستان نویسان امروز ایران با تفسیر. تهران. مجال. ۱۳۸۷.
- یوسفی غلامحسین. دیداری با اهل قلم. تهران. نشر علمی. ۱۳۸۶.
- ..... چشمه روشن. تهران. نشر علمی. ۱۳۸۶.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره.

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره.

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره.

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول نیمسال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیمسال انجام می

شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سایر نکات:

در این واحد درسی، تشریح فنون و مهارت نگارش خلاق از عناصر آن گرفته تا قالب و انواع آن، به منزله آموزش حرفه‌ای و تخصصی آن به دانشجویان نیست؛ چه این هدف برای دانشجویان رشته زبان و ادبیات فارسی منطقی و معقول می‌نماید. تبیین و تشریح مدرس و تکالیف دانشجویی در نگارش خلاق باید بر خوانش آثار بدیع، تجربه زیباشناسی، دریافت هنری و عاطفی دانشجو تکیه داشته باشد و راه را برای کسب و دریافت این تجربه هموار و لذت‌بخش نماید به گونه‌ای که تجربه‌های یاد شده افق فرهنگی، ذوقی و هنری وی را نسبت به نگارش خلاق و زیباشناسانه پرمایه‌تر سازد.

سرفصل درس «نگارش علمی»

۱. معرفی درس و منطق آن

دنیای معاصر با پیشرفت روزافزون داده‌های علمی و تخصصی از دیگر دوره‌های زیست بشری متمایز است. مرادوات علمی و تخصصی با دیگر افق‌های علمی داخلی و جهانی با به کارگیری نگارش علمی واحد، ضروری و قابل پیگیری است. واحد درسی نگارش علمی بایسته‌ای است که در آن دانشجویان باید شایستگی‌های نگارشی علمی را بیاموزند تا علاوه بر مشارکت با زبان ساخته و سنجیده در افق‌های علمی و تخصصی، از داده‌های علمی حوزه‌های مربوط، استفاده نمایند.

نام درس: نگارش علمی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجوی می تواند: - به اهمیت نگارش علمی را در ارائه و کسب دانش تخصصی حوزه مربوط، پی ببرد. - تمایز نگارش علمی و تخصصی را با دیگر انواع نگارش، شناسایی و تحلیل کند. - اصول و قواعد کلی نوشتن علمی را تبیین کند. - اجزای مختلف نگاشته علمی را بیاموزد. - توانایی و دانش خود را در نگارش متون علمی اعم از مقاله، گزارش، پیشنهاد و ... به کار گیرد.				نوع درس: علمی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: ندارد
				شایستگی اساسی:
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
دانش پایه‌ای نگارش علمی	دانشجو بتواند؛ معیارهای زبان و بیان نگارش علمی را آموخته و قالب‌های نوشتاری مربوط را بشناسد.	دانشجو بتواند؛ بر اساس آموخته‌های نظری و رویکرد قیاسی تفاوت کلی دو متن علمی و غیر علمی را تبیین و تشریح نماید.	دانشجو بتواند؛ با دید استقرایی تک‌تک عوامل سازنده و قالب‌های نوشته علمی را در یک متن مشخص تخصصی، شناسایی و تبیین کند.	
نگارش متن علمی	بر اساس آموخته‌های پیشین نگاشته‌ای علمی بنویسد.	میزان توانایی نوشته علمی خود را نقد و ارزیابی نماید.	بر اساس دو مرحله پیشین نوشته خود را ویرایش و پالایش نماید.	
نقد و تحلیل	نوشته‌ای علمی از منظر ویژگی و مراحل ساختاری	نوشته علمی را از لحاظ زبان، بیان، فنی و عناصر سازگار و ناساز تشریح	برای نظرات و دیدگاه‌های خود، استدلال کند.	

	تحلیل کند.	کند.
--	------------	------

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی
اول	تعریف زبان، گفتار، نوشتار و تفاوت بین آن‌ها.	<ul style="list-style-type: none"> - شرکت در فرایند یادگیری - پاسخ به پرسش‌ها 	ارائه متنی دوسویه (گفتاری به نوشتاری) از تجربیات آموزشی دانشجو.
دوم	آشنایی با مبانی پژوهش و نگارش عمومی، دانشگاهی و اخلاق پژوهش.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - پاسخ به پرسش‌ها - مشارکت در فرآیند یادگیری 	ارائه خلاصه چکیده از چند متن علمی و مشخص کردن ویژگی‌های آن.
سوم	تشریح زبان و لحن نگارش علمی، دستور خط فارسی و نشانه‌های نگارشی.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - بحث درباره نمونه‌هایی از ناسازواری خط و نشانه‌گذاری در چند متن علمی ارائه شده 	ارائه بخش‌هایی از متون علمی که دارای سازواری و ناسازی خط و نگارش علمی است.
چهارم	تبیین و توضیح ساختار و انواع بند نویسی (پاراگراف نویسی).	<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت در کار گروهی - مشخص نمودن بندهای نوشته علمی؛ ارائه شده در بحث. 	تهیه گزارشی مکتوب از ساختار بند نویسی یک متن علمی و آسیب‌شناسی آن.
پنجم	تشریح مراحل نگارش علمی؛ مسئله‌سازی، چهارچوب نظری و طراحی پرسش‌ها.	<ul style="list-style-type: none"> - پاسخ به پرسش‌ها - بحث و نظر درباره اجزای تشریح شده در یک متن مشخص علمی. 	انتخاب یک موضوع علمی و نگاشتن اجزای ساختاری تشریح شده بحث.
ششم	تشریح مرحله پیشینه و معرفی روش تحقیق.	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - پاسخ به پرسش‌ها 	نگاشتن پیشینه و روش تحقیق در ارتباط با موضوع پیشین.
هفتم	آشنایی با نگارش پیشنهاد	<ul style="list-style-type: none"> - بحث گروهی - پاسخ به پرسش‌ها 	نگاشتن پیشینه تحقیق.

		پژوهش.	
هشتم	آشنایی با فنون یادداشت‌برداری و طبقه‌بندی آن.	- بحث دربارهٔ آسیب نبود یادداشت‌برداری در سیر مطالعه و پژوهش	تهیه فیش‌های یادداشت‌برداری و طبقه‌بندی آن.
نهم	تبیین ساختار و اجزای مقالات علمی	- تشخیص مراحل ساختاری یک متن علمی	تهیهٔ نمایه جدولی از انواع الگوهای مقالات علمی و تشریح آن.
دهم	توصیف ساختمان مقالهٔ پژوهشی و علمی.	- شرکت در بحث گروهی	تهیه چکیده مقاله علمی و مشخص کردن ساختمان آن.
یازدهم	توضیح اهمیت مرجع‌شناسی در نگارش علمی و معرفی انواع آن.	- مشارکت در کار گروهی	تهیه گزارش از نوشتهٔ علمی و تشریح و بررسی نحوهٔ ارائهٔ منابع آن.
دوازدهم	تشریح اهمیت استناد در نگارش علمی، انواع نقل و ارجاع نویسی.	- پاسخ به پرسش‌ها	ارائهٔ کنفرانس گروهی دربارهٔ سرقت‌های علمی.
سیزدهم	توضیح الگوهای مستندسازی و مرجع‌نویسی از متون فارسی، عربی، لاتین و مجازی.	- مشارکت در کار گروهی	ارائهٔ کنفرانس گروهی دربارهٔ تفاوت و شباهت‌های ارجاع نویسی از متون لاتین، فارسی، عربی و مجازی.
چهاردهم	تشریح گزارش علمی و مراحل آن.	- پاسخ به پرسش‌ها	تهیهٔ گزارش از تجربه علمی یا آموزشی.
پانزدهم	آشنایی با تک‌نگاری علمی	خوانش یک تک‌نگاری علمی و بحث دربارهٔ آن	ارائهٔ تک‌نگاری علمی از تجربیات آموزشی یا علمی.

تهیه پوشه کار و سیاهه فعالیت‌های کلاس.	- شرکت در بحث گروهی	تشریح نمایه‌سازی در انواع نشریه‌های علمی و پایگاه‌های استنادی.	شانزدهم
--	---------------------	--	---------

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری:

- ۳.۱. انتخاب موضوع برای تهیه مقاله یا گزارش علمی به وسیله دانشجو.
- ۳.۲. نگارش مرحله‌ای ساختمان مقاله یا نوشتار علمی بر اساس محتوای نظری ارائه شده.
- ۳.۳. انتخاب مقالات و نگاه‌های علمی و مشخص کردن اجزای ساختاری آن.
- ۳.۴. انتخاب متون علمی و آسیب‌شناسی ویراستاری فنی و زبانی آن.
- ۳.۵. گزینش مقالات مشخص و آسیب‌شناسی اجزای ساختاری آن.

۴. منابع آموزشی:

منبع اصلی: (به ترتیب اولویت)

- موسی پور، نعمت اله. نگارش علمی؛ راهنمای نگارش گزارش پژوهش، پایان نامه، رساله و مقاله. کرمان. دانشگاه شهید باهنر. ۱۳۹۲.

- فتوحی، محمود. آیین نگارش مقاله علمی پژوهشی (ویراست دوم). چاپ چهاردهم. تهران. سخن. ۱۳۹۰.

منبع فرعی (به ترتیب اولویت):

- سمیعی، احمد. نگارش و ویرایش. چاپ چهارم. تهران. سمت. ۱۳۸۲.
- غلامحسین زاده حسین. راهنمای ویرایش. چاپ هشتم. تهران. سمت. ۱۳۹۰.
- صلح جو علی. نکته‌های ویرایش. تهران. مرکز. ۱۳۸۶.
- خرمشاهی بهاء‌الدین. کژتابی‌های ذهن و زبان؛ طنزی تازه. چاپ دوم. تهران. ناهید. ۱۳۹۳.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول نیمسال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیمسال انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «سیره تربیتی پیامبر (صلی الله علیه و آله) و اهل بیت (علیهم السلام)» (با توجه به مراحل و ساحت‌های تربیت):

۱. معرفی درس و منطق آن:

یکی از وظایف مهم و اساسی پیامبر صلی الله علیه و آله تعلیم و تربیت مردم و هدایت آنان به سوی توحید و دیگر آموزه های اسلامی است و این سخن ایشان که «من معلم مبعوث شدم» تأکید و تأییدی بر این مدعاست. اهل بیت آن حضرت علیهم السلام نیز همین وظیفه خطیر را پس از ایشان بر عهده داشته و دارند. از این روی، سیره این بزرگواران گنجینه ای است سرشار از آموزه های تربیتی در زمینه تربیت اسلامی که افزون بر کارایی و اثربخشی از بالاترین اعتبار نیز برخوردار است و رهنمودهای عملی فراوانی برای معلمان دارد و چون چراغی فروزان راهنمای معلمان در فعالیتهای تعلیم و تربیتی آنان است. در این واحد معلمان با اصول و روشهای تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام در سه ساحت تربیت اعتقادی، تربیت عبادی و تربیت اخلاقی آشنا شده و توانایی می‌یابند وضعیت مطلوب تربیتی برای دانش‌آموزان خود را در این ساحتها تشخیص داده و فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی را بر اساس معیارهای به دست آمده از سیره تربیتی معصومان علیهم السلام ارزیابی و نقد کنند.

نام درس: «سیره تربیتی پیامبر (صلی الله علیه و آله) و اهل بیت (علیهم السلام)» (با توجه به مراحل و ساحت‌های تربیت):				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد نظری زمان درس: ۳۲ ساعت
مفهوم، اهمیت و منابع سیره تربیتی، اصول و روشهای تربیتی را در سیره پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام در ساحت تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی توصیف و تحلیل کند. بر اساس اصول و روشهای تربیتی معصومان علیهم السلام، وضعیت موجود تربیتی در ساحتهای تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی را شناسایی و وضعیت مطلوب تربیتی را ترسیم و هر دو وضع را تحلیل کند. بر اساس اصول و روشهای تربیتی معصومان علیهم السلام، فعالیتها و اقدامات تربیتی رایج را در زمینه تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی ارزیابی و نقد کند.				شایستگی اساسی: <i>Pck & ۱-۲ & ۱-۱ Ck</i> <i>Gk ۳-۱ & ۴-۱</i>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	پیامدها
ویژگیها، اصول و روشهای تربیتی معصومان علیهم السلام در هر یک از این ساحتها را با اصول و روشهای تربیتی رایج غربی در آن ساحت	ربط و نسبت اصول و روشهای تربیت را در هر یک از ساحتها با اصول و روشهای تربیت در دیگر ساحتها توصیف و تحلیل	مفهوم، اهمیت و منابع سیره تربیتی، اصول و روشهای تربیتی در سیره پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام	توصیف و تحلیل مفهوم، اهمیت و منابع سیره تربیتی، اصول و روشهای تربیتی در سیره پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام در	توصیف و تحلیل مفهوم، اهمیت و منابع سیره تربیتی، اصول و روشهای تربیتی در سیره پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام در

مقایسه و وجوه تمایز و تشابه آن‌ها را به دست می‌آورد	می‌کند.	را در زمینه تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی بر اساس منبع معرفی شده به زبان خود توصیف می‌کند	ساحت تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی
دلایل خود را برای ترسیم وضع مطلوب به تفصیل بیان کند.	وضع مطلوب را ترسیم کند.	وضع موجود را شناسایی کند.	تحلیل و شناسایی وضعیت موجود و مطلوب
دلایل خود را برای نقاط قوت و ضعف شناسایی شده، توضیح می‌دهد.	فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی را با معیارهای برگرفته از سیره تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام تطبیق می‌دهد و ارزیابی می‌کند.	فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی در این ساحتها را در موقعیت خود (برای مثال در دبیرستان محل تحصیل خود) شناسایی و توصیف می‌کند	ارزیابی فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی بر اساس معیارهای به دست آمده از سیره تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

چیستی و ضرورت سیره تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام

- تعریف سیره، سنت، تربیت، سیره تربیتی
- حجیت و اعتبار سیره
- دلالتها و کارکردهای سیره
- منابع سیره
- ضرورت آشنایی با سیره تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره سیره تربیتی و انتخاب یک تعریف وارائه دلیل برای آن
- تهیه فهرستی از نظریه های مختلف در باره اعتبار سیره و بحث در باره آنها

آداب و روشهای زمینه ساز در تربیت

- آداب و روشهای زمینه ساز پیش از تولد
- آداب و روشهای زمینه ساز آغاز تولد
- آداب و روشهای زمینه ساز پس از تولد

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسشهای طرح شده و مشارکت در بحثهای کلاسی
- شناسایی مهمترین آداب و روشهای زمینه ساز با مراجعه به منابع اسلامی

فعالیت عملکردی:

- آداب و روشهای زمینه ساز در سیره تربیتی را با نظرات رایج غربی در این زمینه مقایسه کرده، وجوه تمایز و تشابه آن دو را مشخص کند.

تربیت اعتقادی

- روشهای پرورش شناخت و ایمان به خدا
- روشهای پرورش شناخت و ایمان به پیامبر صلی الله علیه و آله
- روشهای پرورش شناخت و ایمان به امامت
- روشهای پرورش شناخت و ایمان به معاد

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسشهای طرح شده مشارکت در بحثهای کلاسی
- استخراج روشهای پرورش شناخت و ایمان به خدا، پیامبر، امامان و معاد از منابع و متون اسلامی

فعالیت های عملکردی:

- میزان انطباق فعالیت های معلمان دینی و قرآن خود را در دوره دبیرستان با روشهای معصومان علیهم السلام بررسی کند.
- روشهای رایج تربیت اعتقادی در دبیرستان محل تحصیل خود را شناسایی و نقد و بررسی کند.

تربیت عبادی

- آموزش قرآن
- آموزش ذکر و دعا
- آموزش نماز

— آموزش روزه

فعالیت‌های یادگیری

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- استخراج روشهای آموزش قرآن و ذکر و دعا و نماز و روزه از منابع و متون اسلامی

فعالیت‌های عملکردی

- میزان انطباق فعالیت‌های رایج در زمینه تربیت عبادی در دبستان محل زندگی خود را با روشهای تربیتی پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام بررسی کند.
- تحقیق کند و معلوم کند چگونه می‌توان روشهای آموزش نماز و قرآن و ذکر و دعا را در دوره ابتدایی به کار بست.

تربیت اخلاقی

- اصول تربیت اخلاقی
- روشهای زمینه ساز در تربیت اخلاقی
- روشهای پرورش آگاهی و بصیرت اخلاقی
- روشهای پرورش گرایشها و عاداتهای مطلوب اخلاقی
- روشهای اصلاح رفتارهای نامطلوب

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- مطالعه منابع تعلیم و تربیت اسلامی و استخراج اصول و روشهای تربیت اخلاقی

فعالیت‌های عملکردی:

- در باره چگونگی کاربرد روشهای مطرح شده در موقعیت خاص، برای مثال در کلاس چهارم ابتدایی، تحقیق کند.
- در باره شرایط کاربرد هر یک از روشها تحقیق کند.
- کاربرد این روشها در یک مدرسه را بررسی و نقد و ارزیابی کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

حسینی زاده، سیدعلی (۱۳۹۴). سیره تربیتی پیامبر (ص) و اهل بیت (ع). یک جلدی. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

طوسی، اسدالله (۱۳۹۳). سیره تربیتی و اخلاقی پیامبر و اهل بیت (علیهم السلام) در خانه و خانواده. تهران: انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).

منابع فرعی:

طباطبایی، محمد حسین، سنن النبی، ترجمه و تحقیق محمدهادی فقهی، تهران: اسلامیه، ۱۳۵۴ ش.
مرتضی، مطهری (۱۳۸۰). سیری در سیره نبوی. تهران: انتشارات صدرا

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «نظام تربیتی اسلام (براساس قرآن و روایات پیامبر (ص) و اهل بیت (ع))»

۱. معرفی درس و منطق آن:

تعلیم و تربیت به عنوان نهادی اجتماعی، یکی از اجزا و عناصر مهم هر فرهنگ و تمدن است که یکی از وظایفش انتقال فرهنگ به نسل جدید و رشد و تعالی آن است. از آنجا که فرهنگ و تمدن کشور ما اسلامی است، وظیفه تعلیم و تربیت تربیت نسل جدید بر اساس آموزه‌های اسلامی و در یک کلام، تربیت انسان مؤمن و مسلمان است و این مستلزم آشنایی عمیق معلمان با نظام تربیتی اسلام است. در این واحد معلمان با عناصر و مؤلفه‌های تعلیم و تربیت اسلامی آشنا شده و توانایی می‌یابند وضعیت مطلوب تربیتی برای دانش‌آموزان خود را تشخیص داده و فعالیت‌ها و اقدامات رایج تربیتی را بر اساس معیارهای نظام تربیتی اسلام ارزیابی و نقد کنند.

نام درس: به فارسی: نظام تربیتی اسلام (براساس قرآن و روایات پیامبر (ص) و اهل بیت (ع))				مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۳ واحد نظری زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: نحوه تدریس:
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ویژگیها، عناصر و مؤلفه‌های نظام تربیتی اسلام را توصیف و تحلیل کند. بر اساس نظام تربیتی اسلام، وضعیت موجود تربیتی را شناسایی و وضعیت مطلوب تربیتی را ترسیم و هر دو وضع را تحلیل کند. بر اساس نظام تربیتی اسلام، فعالیت‌ها و اقدامات تربیتی رایج را ارزیابی و نقد کند.				شایستگی اساسی: Ck ۱-۱ & ۱-۲ Pck ۳-۱ & ۴-۱ Gk
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
توصیف و تحلیل ویژگیها، عناصر و مؤلفه‌های نظام	ربط و نسبت هر یک از عناصر و مؤلفه‌های نظام تربیتی اسلام را با یکی از نظام‌های تربیتی رایج غربی مقایسه و وجوه تمایز و تشابه آن‌ها را به دست آورد	ویژگیها، عناصر و مؤلفه‌های نظام تربیتی اسلام را بر اساس منبع معرفی شده به زبان خود توصیف می‌کند	توصیف و تحلیل ویژگیها، عناصر و مؤلفه‌های نظام	
تحلیل و شناسایی وضعیت موجود و مطلوب	وضع مطلوب را ترسیم کند.	وضع موجود را شناسایی کند.	تحلیل و شناسایی وضعیت موجود و مطلوب	
ارزیابی فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی بر	فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی را با معیارهای	فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی در	ارزیابی فعالیتها و اقدامات رایج تربیتی بر	
دلایل خود را برای نقاط قوت و ضعف شناسایی				

شده، توضیح می‌دهد.	برگرفته از نظام تربیتی اسلام را تطبیق می‌دهد و ارزیابی می‌کند.	موقعیت خود (برای مثال در دبیرستان محل تحصیل خود) را شناسایی و توصیف می‌کند	اساس معیارهای نظام تربیتی اسلام	
--------------------	--	--	---------------------------------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

چیستی و ضرورت نظام تربیتی اسلام

- تعریف نظام، تعلیم و تربیت و نظام تعلیم و تربیت اسلامی
- عناصر و مؤلفه‌های نظام تعلیم و تربیت اسلامی
- ویژگی‌های نظام تعلیم و تربیت اسلامی
- ضرورت آشنایی با نظام تعلیم و تربیت اسلامی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره نظام تعلیم و تربیت اسلامی و انتخاب یک تعریف و ارائه دلیل برای آن

مبانی تعلیم و تربیت اسلامی

- چیستی مبانی در تربیت اسلامی
- جایگاه مبانی در تربیت اسلامی
- انواع مبانی در تربیت اسلامی
- مبانی انسان‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی
- مبانی ارزش‌شناختی تعلیم و تربیت اسلام
- ...

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده و مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مهم‌ترین مبانی انسان‌شناختی و ارزش‌شناختی تعلیم و تربیت اسلامی با مراجعه به منابع اسلامی
- شناسایی و بیان دلالت‌های تربیتی هر یک از مبانی

فعالیت عملکردی:

- یک تصویر کلی از مبانی انسان‌شناختی ارائه داده و بر اساس آن روش‌های آموزش و روش‌های پژوهش را تبیین کند.

- مبانی انسان‌شناختی اسلامی را با یکی از انسان‌شناسی‌های رایج مقایسه کرده، وجوه تمایز و تشابه دلالت‌های تربیتی آن دو را مشخص کند. (این دو عملکرد در بارهٔ دیگر مبانی نیز قابل اجراست)

اهداف تعلیم و تربیت اسلامی

- هدف غایی تعلیم و تربیت اسلامی
- اهداف واسطی تعلیم و تربیت اسلامی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- استخراج اهداف غایی و واسطی از منابع و متون اسلامی

فعالیت‌های عملکردی:

- میزان انطباق فعالیت‌های معلمان خود در دورهٔ دبیرستان را با اهداف غایی و واسطی تعلیم و تربیت اسلامی را بررسی کند.
- اهداف غایی فعالیت‌های تربیتی دبیرستان محل تحصیل خود را شناسایی و نقد و بررسی کند.

اصول تعلیم و تربیت اسلامی

- اصل انطباق جریان تربیت با آموزه‌های اسلامی
- اصل تدریج و تعالی مرتبتی
- .....

فعالیت‌های یادگیری

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- استخراج اصول تعلیم و تربیت اسلامی از منابع و متون اسلامی

فعالیت‌های عملکردی

- میزان انطباق فعالیت‌های معلم دینی خود در دورهٔ دبیرستان را با اصول تعلیم و تربیت اسلامی بررسی کند.
- تحقیق کند و معلوم کند چگونه می‌توان اصول تعلیم و تربیت را در دورهٔ ابتدایی به کار بست.

ساحت‌های تعلیم و تربیت اسلامی

- ساحت تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی
- ساحت تربیت اجتماعی و سیاسی
- .....

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- مطالعه منابع تعلیم و تربیت اسلامی و استخراج نظریاتی که در بارهٔ ساحتها مطرح شده است.

فعالیت‌های عملکردی:

.... -

مراحل، عوامل و موانع تعلیم و تربیت اسلامی

- مراحل تعلیم و تربیت اسلامی
- عوامل و موانع تعلیم و تربیت اسلامی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- مطالعه منابع تعلیم و تربیت اسلامی و استخراج نظریاتی که در بارهٔ مراحل مطرح شده است.
- مطالعه منابع تعلیم و تربیت اسلامی و استخراج نظریاتی که در بارهٔ عوامل و موانع مطرح شده است.

فعالیت‌های عملکردی:

- عوامل و موانع مؤثر بر فعالیت‌های تربیتی یک معلم در یک کلاس را بررسی کرده و راهکارهایی برای رفع موانع ارائه کند.
- از راهکارهای ارائه شده با ارائه دلیل دفاع کند. (این دو فعالیت عملکردی در بارهٔ مراحل نیز قابل اجراست)
- با بررسی وضعیت دانش‌آموزان کلاس، روش یا روش‌های تربیتی مناسب با آن‌ها را معرفی کند.
- دلایل انتخاب خود را بیان کند.

روش‌های تعلیم و تربیت اسلامی

- اعطای بینه
- الگوسازی
- انذار و تبشیر
- تشویق
- تنبیه
- فراهم آوردن موقعیت مناسب
- ....

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- مطالعه منابع تعلیم و تربیت اسلامی و استخراج نظریاتی که در بارهٔ هر یک از روشها مطرح شده است.

فعالیت‌های عملکردی:

- در بارهٔ چگونگی کاربرد روشهای مطرح شده در موقعیت خاص، برای مثال در کلاس چهارم ابتدایی، تحقیق کند.
- در بارهٔ شرایط کاربرد هر یک از روشها تحقیق کند.
- کاربرد این روشها در یک مدرسه را بررسی و نقد و ارزیابی کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی

پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو

انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

بهشتی، محمد (۱۳۸۸). مبانی تربیت در قرآن. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

باقری، خسرو (۱۳۸۴). نگاهی دوباره تربیت اسلامی، جلد اول، تهران: انتشارات مدرسه.

منابع فرعی:

آیت الله مصباح یزدی و دیگران. (۱۳۹۱). فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی. بخش سوم. تهران: موسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات مدرسه).

باقری، خسرو (۱۳۹۰). درآمدی بر فلسفه تعلیم و تربیت در جمهوری اسلامی، جلد اول. نشر علمی و فرهنگی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای

ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس « فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران »

۱. معرفی درس و منطق آن

۱-۱ معلمان به عنوان مهم ترین عامل فرآیند تربیت در صورتی می توانند به شکلی فکورانه، نوآورانه و متناسب با موقعیت خاص زمانی و مکانی به نقش آفرینی موثر در این جریان بپردازند که با اتکا بر فلسفه تربیتی معین و معتبری، مجموعه ای از ملاک ها و معیارهای مشخص را جهت راهنمایی تدابیر و عمل تربیتی خویش در شرایط و موقعیت های خاص و غیرقابل پیش بینی مد نظر داشته باشند؛

۱-۲ از سوی دیگر معلمان در هر جامعه ارزش مدار و متعهد به یک نظام فکری و ارزشی معین، لازم است با مضامین اصلی فلسفه تربیتی مقبول آن جامعه عمیقاً آشنا شده و آن را بپذیرند تا به مثابه چهارچوب راهنمای عمل تربیتی-به منزله عمل اجتماعی هدفمندو دارای آثار و ابعاد جمعی- از آن بهره مند شوند. لذا معلمان جامعه اسلامی به منظور ایتنای مجموعه فعالیت های تربیتی خود بر اساس نظام معیار اسلامی و لوازم تربیتی آن، علاوه بر آشنایی دقیق با نظام تربیتی اسلام باید با فلسفه تربیت اسلامی در قالب فلسفه تربیتی مقبول جامعه اسلامی خود آشنایی عمیق داشته و نسبت به آن التزام عملی داشته باشند؛

۱-۳ از آنجا که «فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران» به عنوان مصداقی از فلسفه تربیتی جامعه اسلامی ایران در دوران معاصر طی سالیان اخیر براساس تلاشی روشمند و با استفاده بهینه از خرد جمعی تدوین و تحت اشراف شورای عالی انقلاب فرهنگی اعتبار بخشی و تایید شده است ضروری است همه معلمان آینده جامعه اسلامی ایران ضمن دروس تربیتی برنامه درسی تربیت معلم مفاهیم اصلی، مضامین و محتوای این مجموعه نظری مدون را به عنوان مهم ترین سند تربیتی کلان جامعه بخوبی درک نمایند و بتوانند دلالت ها و پیامدهای آن را برای هدایت انواع تربیت-به لحاظ تعیین اهداف، اصول، سیاستها، برنامه ها، محتوا، روشها و رویکردها- در نظام جمهوری اسلامی ایران طی دهه های آینده شناسایی و پیگیری کنند.

نام درس: فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران	
مشخصات	
درس	اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:
نوع درس: نظری	۱- با درک مبانی و اصول فلسفه تربیت در جامعه اسلامی ایران نقش آن در هدایت و ساماندهی امر تربیت در جامعه اسلامی ایران را تبیین نماید.
تعداد واحد: ۳ واحد	۲- با مطالعه و مقایسه مفاهیم و مولفه های اصلی فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران با سایر دیدگاههای فلسفی نقاط قوت و ضعف هر یک از آنها را شناسایی کند و فلسفه تربیتی خود به عنوان معلم را تبیین نماید.
زمان درس:	
۴۸ ساعت	
پیشنیاز: دروس	
معارف اسلامی ۱ و	
۲ و درس انسان	
شناسی در اسلام	
نحوه تدریس:	
نظری	

شایستگی			
اساسی:			
اندیشه ورزی در باره چپستی، چرایی و چگونگی فرآیند تربیت (به منظور هدایت عمل و موقعیت تربیتی خود و دیگران)			
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها
می تواند رابطه میان مبانی و اصول را به عنوان یک مجموعه نظام مند با ارائه استدلال منطقی تبیین نموده و نقش آن را در اتخاذ تصمیمات تربیتی تحلیل کند.	می تواند رابطه میان مبانی و اصول را به عنوان یک مجموعه سازوار تبیین کند و برای آن مثال های تربیتی ارائه نماید.	می تواند رابطه میان مبانی و اصول تربیت را توضیح دهد اما قادر به تبیین مستدل آنها به عنوان یک مجموعه سازوار نیست.	مبانی و اصول
می تواند دیدگاهها را با فلسفه تربیت اسلامی مقایسه نموده و نقاط قوت و ضعف آن - براساس مضامین فلسفه تربیت در ج.ا.ا- در عرصه عمل تربیتی تبیین کند	می تواند پس از توصیف توانسته نکات مشترک و تمایز سایر دیدگاه ها با تربیت اسلامی را در مقام عمل تربیتی تشخیص دهد، لیکن قادر به نقد و ارزیابی مبنایی و مستدل آن دیدگاه نیست	در مقایسه دیدگاه ها با مبانی و اصول تربیت اسلامی به برخی شباهت ها یا تفاوت ها اشاره کرده است و نتوانسته وجوه متمایز کننده آن را عرصه عمل تربیت تبیین کند.	مقایسه دیدگاه های فلسفی
قادر است فلسفه تربیتی شخصی خود را مبتنی بر مبانی و اصول فلسفه تربیت اسلامی تبیین کند و تأثیر تصمیمات تربیتی مبتنی بر آن را با ذکر مثال ها و نمونه ها	توانایی تحلیل فلسفه تربیت اسلامی و اتخاذ تصمیمات بر اساس آن در موقعیت های روشن و شناخته شده را داراست اما نمی تواند آن ها را در	می تواند ارتباط اصول و مبانی تربیت اسلامی را در عمل حرفه ای خود به صورت نمونه مورد بحث قرار دهد اما نمی تواند متناسب با تجارب	فلسفه معلمی

روشن نماید.	قالب فلسفه شخصی خود تیین کند.	وموقعیت خاص فلسفه تربیتی خود را تییین کند.		
-------------	----------------------------------	---	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: آشنایی با فلسفه تربیت و تاریخچه و جایگاه آن (چهار جلسه)

فصل اول: تعریف فلسفه تربیت، قلمرو مباحث، پیشینه و ضرورت مطالعه آن

فصل دوم: آشنایی با برخی از دیدگاه‌های کلاسیک و معاصر در فلسفه تربیت و بررسی آنها

فصل سوم: رویکرد اسلامی به فلسفه تربیت و اهم مشخصات آن

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع‌آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تعریف فلسفه تربیت و تییین قلمرو مباحث آن

- تییین و تشریح اهمیت و ضرورت آشنایی با فلسفه تربیت بخصوص برای معلمان و مربیان

- توصیف اجمالی برخی از دیدگاه‌های کلاسیک و رایج در فلسفه تربیت و بیان اهم نقاط قوت و ضعف آنها

- تییین مختصر رویکرد اسلامی به فلسفه تربیت و بیان وجوه تمایز محتوایی آن از رویکردهای غربی

بخش دوم: معرفی فلسفه تربیتی جامعه اسلامی ایران (فلسفه تربیت در ج.ا.ا) و خصوصیات و جایگاه آن (دو جلسه)

فصل پنجم: تییین انواع فلسفه تربیت (تاریخی، نظری، شخصی و اجتماعی) و نقش متفاوت فلسفه تربیتی اجتماع

فصل ششم: تدوین فلسفه تربیتی اجتماع متناسب با رویکرد اسلامی برای جامعه اسلامی معاصر ایران و نقش آن

بخش سوم: توصیف و تییین مضامین فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران (شش تا هشت جلسه)

فصل هفتم: مرور بر اهم مبانی اساسی تربیت و باهم نگری آنها

- مبانی هستی‌شناختی

- مبانی انسان‌شناختی

- مبانی معرفت‌شناختی

- مبانی ارزش‌شناختی

- مبانی دین‌شناختی

- باهم نگری مبانی اساسی تربیت

فصل هشتم: تییین اهم مفاهیم کلیدی تربیت

- مفاهیم کلیدی دسته اول: حیات طیبه، نظام معیار اسلامی، هویت، جامعه صالح،

- مفاهیم کلیدی دسته دوم: فرآیند تعاملی، زمینه‌سازی، مربی، متربی، هدایت، کسب شایستگی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی

فصل نهم: تبیین چستی تربیت و مولفه های آن

- بیان تعریف برگزیده تربیت

- تبیین خصوصیات تعریف برگزیده و قلمرو آن

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده و مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره تناسب تعریف و ویژگی های تربیت با مبانی اساسی تربیت

فعالیت عملکردی:

- مقایسه تعریف برگزیده تربیت با تعاریف دیگر تربیت (اعم از تعریف سایر مکاتب و یا دیگر متفکران مسلمان)
- نقد و ارزیابی برنامه ها و تجارب تربیتی خود یا دیگران از منظر ویژگی های تربیت.

فصل دهم: تبیین چرایی تربیت

- بیان ضرورت تربیت و جایگاه آن (در مقایسه با دیگر فعالیت های اجتماعی)

- تبیین غایت و نتیجه تربیت (نتایج مشترک و اختصاصی)

- تبیین اهداف تربیت (شایستگی های مشترک و اختصاصی)

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده و مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث و مقایسه اهداف تبیین شده با اهداف سایر دیدگاه های تربیتی
- بحث و بررسی چگونگی ارتباط اهداف تبیین شده با مبانی اساسی تربیت

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت تربیتی (برنامه ها و طرح های تربیتی) و بررسی آن از منظر اهداف تربیت

فصل یازدهم: تبیین چگونگی تربیت

- تبیین انواع تربیت (رسمی/غیررسمی، عمومی/تخصصی، الزامی/اختیاری وساحت های شش گانه)

- بیان اصول عام حاکم بر جریان تربیت

- بیان عوامل و نهادهای سهیم و موثر در فرآیند تربیت

- تبیین ارکان تربیت

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- شناسایی و بررسی دلالت های فلسفه تربیت در ج.ا.ا برای بهبود جریان تربیت (در گستره انواع تربیت)

فعالیت های عملکردی:

- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر اصول عام تربیت
- تحلیل نقش عوامل و نهادهای موثر در عملکرد یکی از انواع تربیت غیر رسمی
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آنها از منظر اصول عام تربیت

بخش چهارم: التزام به فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران؛ چرا و چگونه؟ (دو تا سه جلسه)

فصل دوازدهم: تدوین فلسفه تربیتی شخصی معلم فکور؛

- معلم فکور و ضرورت داشتن فلسفه تربیتی شخصی

- ارتباط فلسفه تربیتی شخصی معلم فکور با فلسفه تربیتی مدرسه
- نسبت فلسفه تربیتی شخصی معلم با فلسفه تربیتی اجتماع
- نسبت فلسفه تربیتی شخصی معلم فکور با تجارب و موقعیت تربیتی خود او

فصل سیزدهم: ساماندهی و هدایت انواع تربیت براساس مفاد فلسفه تربیت در ج.ا.ا.
 - تعریف وظایف و ماموریت انواع نهادهای تربیتی جامعه اسلامی ایران براساس مفاد فلسفه تربیت در ج.ا.ا.
 - تنظیم سیاست ها و برنامه های تربیتی در همه انواع تربیت براساس دلالت های فلسفه تربیت در ج.ا.ا.
 - ایجاد هماهنگی میان همه نهادها و عوامل سهیم و موثر در جریان تربیت (به خصوص ارکان تربیت) براساس مفاد فلسفه تربیت در ج.ا.ا.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
 پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
 انجام فعالیت های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش نخست تا صفحه ۱۹۲). وزارت آموزش و پرورش.

منابع فرعی:

- کتب درسی فلسفه تعلیم و تربیت (نلر، شریعتمداری، شعاری نژاد، ابراهیم زاده، اوزمن، بهشتی، پاک سرشت، باقری، و...)
 و مقالات مربوط به نقش فلسفه تربیت در بهبود سیاست و عمل تربیتی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره
 ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۴ نمره
 ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۴ نمره
 ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

عمل اصیل تربیتی عملی فکورانه و اندیشه ورزانه است عملی است که که مبتنی بر درک و فهم موقعیت است . در واقع یکی از لوازم اصلی تحقق یک عمل اصیل تربیتی داشتن توانایی تحلیل درست از شرایط و بستر موجود و مواجهه انتقادی با آن و تلاش برای اصلاح و بهبود موقعیت است . موقعیتی که عمل فکورانه معلم در آن بروز و ظهور می یابد ، نهادی است که نوع خاصی از تربیت را که همان تربیت رسمی و عمومی (قانون مند ، سازماندهی شده ، همگانی) را تمهید و ارائه می دهد. این سخن بدان معنی است که همل تربیتی معلم بر روی چنین بستری تحقق می یابد از این رو معلم بیش از موضوع دیگری لازم است با کسب شناخت ابعاد و مولفه های مختلف فلسفه تربیت رسمی و عمومی قادر به تحلیل و ارزیابی و اصلاح عمل فردی و برنامه ها و طرحها باشد.

نام درس: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران				مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۳۲ ساعت شایستگی اساسی: <i>Pck& ۱-۲ & ۱-۱ Ck</i> <i>۴-۱ Gk & ۳-۱</i>
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین و مقایسه می کند. موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد ارزیابی و نقد می کند.				
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر تناسب با چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد مقایسه کند.	با بررسی موقعیتهای تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) آنها را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین (دلیل آوری) کند.	قادر نیست موقعیتهای مختلف تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را از منظر چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه عمومی و تربیت رسمی و عمومی و اسناد تبیین (دلیل آوری) و مقایسه کند.	ارزیابی موقعیتهای تربیتی بر اساس چپستی و چرایی و چگونگی فلسفه تربیت رسمی	
دلایل و عوامل موثر در ایجاد ضعف و قوت در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی	برای ضعف ها و قوت های (ارزشها و اصول تربیتی مبتنی بر چپستی و چرایی فلسفه تربیت	ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چپستی چرایی فلسفه تربیت رسمی و عمومی عناصر و مولفه	ارزیابی ارزشها و اصول تربیت مبتنی بر چپستی، چرایی	

<p>(عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) را بیان می کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می دهد.</p>	<p>رسمی و عمومی (در عناصر و مولفه های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و فعالیت های برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی) شناسایی شده (توجیهات مناسبی ارائه می دهد.</p>	<p>های موقعیت های تربیتی (عمل فردی و طرحها و برنامه ها و فعالیت های سازمانهای تربیتی را صرفا شناسایی می کند.</p>	<p>و چگونگی فلسفی تربیت رسمی</p>	
---	--	--	---	--

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

• بخش اول: مفهوم پردازش تربیت رسمی و عمومی

- تبیین تربیت رسمی و عمومی
- ضرورت و امکان تربیت رسمی و عمومی
- تاریخچه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه تاریخچه مختصری از تربیت رسمی و عمومی در ایران و جهان

بخش دوم: مبانی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- مبانی سیاسی
- مبانی حقوقی
- مبانی جامعه شناختی
- مبانی روان شناختی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت عملکردی:

- نقد مبانی از منظر کفایت آنها و یا سازگاری درونی

فصل سوم: چیستی تربیت رسمی و عمومی در نظام جمهوری اسلامی ایران

- نقد الگوهای رایج تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های تربیت رسمی و عمومی متناسب با کشور جمهوری اسلامی ایران

○ تعریف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره تناسب ویژگی های تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت

فعالیت عملکردی:

- مقایسه ویژگی ها تربیت رسمی و عمومی با الگوهای دیگر
- نقد و ارزیابی برنامه ها و فعالیت های موجود از منظر ویژگی های تربیت رسمی و عمومی .

• چرایی تربیت رسمی و عمومی

- هدف تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث و مقایسه هدف تبیین شده با اهداف دیدگاه های مختلف
- بحث و بررسی ارتباط هدف تبیین شده با مبانی فلسفه تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت تربیتی (برنامه ها و طرح های) و بررسی آن از منظر هدف تربیت رسمی و عمومی

• چگونگی تربیت رسمی و عمومی

- اصول حاکم بر جریان تربیت رسمی و عمومی
- ویژگی های مدرسه مطلوب
- ارکان تربیت رسمی و عمومی
- چرخش های اساسی در تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بررسی نتایج اصول و ویژگی های تربیت رسمی و عمومی در عمل فردی معلم و برنامه ها و طرح ها و مناسبات حاکم بر مدرسه

- بررسی نتایج چرخش های اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های عملکردی:

- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر اصول و ویژگیهای مدرسه
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی

• مشخصات و ویژگی های نظام تربیت رسمی و عمومی

- تعریف و قلمرو نظام تربیت رسمی و عمومی
- رهیافت نظام تربیت رسمی و عمومی
- رویکردهای اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی
- روابط نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان و نهادهای دیگر

- ساختار نظام تربیت رسمی و عمومی
- مولفه ها نظام تربیت رسمی و عمومی
- زیر نظام های نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی

فعالیت های عملکردی:

- بررسی و نقد عملکرد یکی از مولفه های نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و نقد عملکرد یکی از زیر نظام های تربیت رسمی و عمومی از منظر اصول تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و ارزیابی میزان روابط موجود نظام تربیت رسمی و عمومی با ارکان دیگر
- ارزیابی تناسب رهیافت ها و رویکردهای نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی و فلسفه تربیت در جمهوری اسلامی ایران

• بخش اول رهنامه نظام تربیت رسمی و عمومی

- مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی
- الگوهای نظری زیر نظام های شش گانه تربیت رسمی و عمومی
- چرخشهای اساسی و تحول آفرین در نظام تربیت رسمی و عمومی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- تحلیل و بررسی چرخشهای اساسی
- تحلیل و بررسی الگوهای نظری زیرنظام ها
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- بررسی و تحلیل ارتباط الگوهای نظری زیر نظام ها با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت و فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی و تحلیل ارتباط مشخصات کلی نظام تربیت رسمی و عمومی با مبانی نظری آنها در فلسفه تربیت رسمی و عمومی
- بررسی نتایج چرخشهای اساسی در عمل فردی و عمل نظام تربیت رسمی و عمومی
- مشاهده یک مدرسه و نقد مناسبات و برنامه های آن از منظر چرخشهای اساسی
- بررسی چند طرح و برنامه اجرایی در نظام تربیت رسمی و عمومی و نقد آن از منظر چرخش های اساسی
- نقد و بررسی برنامه های موجود در نظام تربیت رسمی و عمومی از منظر رهنامه

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به

صورت مکتوب توسط دانشجو

انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش دوم صفحه ۱۹۳ تا ۴۴۴). وزارت آموزش و پرورش.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای

ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران»

۱- معرفی درس و منطق آن

از جمله ویژگی‌های تربیت رسمی و عمومی قانون مند بودن است. سازو کارها اهداف و ابعاد دیگر این نوع تربیت مبتنی بر قوانین و مقرراتی است که توسط مراجع قانونگذار و تصمیم‌گذار تدوین و تصویب شده است. عمل تربیت در بستر تربیت رسمی و عمومی مبتنی بر این قوانین و مقررات است. از این رو معلم به عنوان کارگزاری که در این بستر به عمل تربیت اقدام می‌کند لازم است با این بستر وزمینه آگاهی و معرفت داشته باشد. یعنی که شناخت و فهم عمیق از اسناد راهبردی، قوانین و مقررات و سازمان این نهاد از لوازم و پیش نیازهای ضروری برای ایفای نقشهای حرفه‌ای معلمی است که دانشجوی معلمان باید به کسب آن نایل آیند.

نام درس: «اسناد، قوانین و سازمان آموزش و پرورش در جمهوری اسلامی ایران»				مشخصات درس
<p>۱- اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجوی قادر خواهد بود:</p> <p>موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی) را از منظر اسناد تحول بنیادین تبیین و مقایسه کند.</p> <p>موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را از منظر قوانین و مقررات نقد کند.</p> <p>هماهنگی و تناسب سازمان و قوانین نظام تربیت رسمی و عمومی را با اسناد راهبردی و رهنامه بررسی و نقد نماید</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲ واحد</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز: فلسفه تربیت رسمی و عمومی در جمهوری اسلامی ایران</p>
				<p>شایستگی اساسی: PK</p>
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
<p>تبیین و مقایسه موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی و عمومی) را بر اساس اسناد تحولی</p>	<p>موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی و عمومی) را صرفاً بررسی و از منظر راهکارها و راهبردها توصیف می‌کند.</p>	<p>با بررسی موقعیت‌های تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی و عمومی) آن‌ها را از منظر تناسب با راهبردها و راهکارهای اسناد تحولی نظام تربیت رسمی و مقایسه کند.</p>	<p>با بررسی موقعیت‌های تربیتی مختلف تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیت رسمی و عمومی) آن‌ها را از منظر تناسب با راهبردها و راهکارهای اسناد تحولی نظام تربیت رسمی و مقایسه کند.</p>	

<p>نقد موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) بر اساس قوانین و مقررات نظام تربیت رسمی و عمومی</p>	<p>قوانین و مقررات مرتبط با موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و برنامه‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را صرفاً شناسایی و تشریح می‌کند.</p>	<p>ضعف‌ها و قوت‌های موجود در عناصر و مؤلفه‌های موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را بر اساس قوانین و مقررات نظام تربیت رسمی شناسایی کرده و توجی‌هات مناسبی ارائه می‌دهد.</p>	<p>دلایل و عوامل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در عناصر و مؤلفه‌های موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و طرح‌ها و فعالیت‌های سازمان‌های تربیتی) را بیان می‌کند و پیشنهاد‌های مناسب برای بهبود آن ارائه می‌دهد.</p>
<p>بررسی و نقد هماهنگی و تناسب سازمان و قوانین نظام تربیت رسمی و عمومی را با اسناد راهبردی و رهنامه</p>	<p>قوانین و مقررات و راهبردها و راهکارهای اسناد تحولی نظام تربیت رسمی و عمومی را صرفاً تشریح می‌نماید.</p>	<p>ناهماهنگی‌ها و عدم تناسب‌ها بین قوانین و مقررات و راهبردها و راهکارهای اسناد تحولی را شناسایی و تشریح می‌کند.</p>	<p>دلایل ناهماهنگی‌ها و عدم تناسب‌ها بین قوانین و مقررات و راهبردها و راهکارهای اسناد تحولی را شناسایی می‌کند.</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: سند تحول بنیادین

- ضرورت وجود اسناد راهبردی
- چشم انداز و اهداف سند تحول
- راهبردهای کلان

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- بحث در باره اهداف کلان و راهبردهای اصلی سند تحول
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- مقایسه سند تحول بنیادین با چهارچوب‌های تعریف شده در برنامه‌ریزی راهبردی (استراتژیک)
- نقد و بررسی راهکارهای سند تحول از منظر ارتباط با مبانی نظری

- نقد و بررسی سند تحول از منظر سازگاری درونی عناصر و مولفه ها و راهکارها
- نقد و بررسی برنامه درسی موجود از منظر سند برنامه درسی ملی

بخش دوم: سند برنامه درسی ملی

- چشم انداز و اصول برنامه درسی ملی
- رویکرد برنامه درسی ملی
- حوزه های تربیت و یادگیری

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره آثار رویکرد برنامه درسی بر جریان یادگیری کلاسی
- بحث در باره حوزه های یادگیری و ارتباط آنها با همدیگر

فعالیت عملکردی:

- نقد و بررسی سند برنامه درسی ملی از منظر ارتباط با مبانی نظری
- نقد و بررسی سند برنامه درسی ملی از منظر سازگاری درونی
- نقد هر یک از حوزه های یادگیری در تناسب با مبانی نظری و اسنادبالا دستی

بخش سوم: سازمان و تشکیلات وزارت آموزش و پرورش

- سازمان اداری گذشته و اکنون نظام تربیت رسمی و عمومی
- ساختار و تشکیلات شورای عالی آموزش و پرورش شورای عالی انقلاب فرهنگی
- ساختار اداری در سطح استان و منطقه و مدرسه

فعالیت های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش های طرح شده مشارکت در بحث های کلاسی
- بحث در باره قوانین و مقررات و نقد آنها
- بحث و بررسی ساختار اداری استانی منطقه ای
- بحث در باره سازمانهای وابسته مانند سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی ، نهضت سواد آموزی، کانون پرورش فکری و سازمان نوسازی
- بحث و بررسی ساختار اداری حوزه وزارتی

فعالیت های عملکردی:

- بررسی و ارائه گزارش از سازمان اداری اداره کل یک استان یا یک منطقه
- بررسی و ارائه گزارش از اهداف و ساختار اداری یکپاز سازمانه های وابسته

بخش چهارم: قوانین و مقررات نظام تربیت رسمی و عمومی

- قوانین مرتبط با نظام تربیت رسمی و عمومی (مصوبات مجلس)
- مقررات مهم و اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی (مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش و شورای عالی انقلاب فرهنگی)

- آیین نامه اجرایی مدارس

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- بحث در باره تناسب قوانین و مقررات موجود با همدیگر
- بحث در باره دلایل تغییر در برخی قوانین و مقررات

فعالیت عملکردی:

- مقایسه قوانین مهم و اساسی نظام تربیت رسمی و عمومی در ایران در جهان
- بررسی و ارزیابی سیر تاریخی قوانین و مقررات نظام تربیت رسمی و عمومی
- بررسی چگونگی اجرای آیین نامه اجرایی در یک مدرسه و شناسایی مشکلات آن

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب توسط دانشجو
انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- شورای عالی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). مبانی نظری تحول بنیادین تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (بخش نخست تا صفحه ۱۹۲). وزارت آموزش و پرورش.
- شورایی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند تحول بنیادین آموزش و پرورش.
- شورایی انقلاب فرهنگی (۱۳۹۰). سند برنامه درسی ملی. وزارت آموزش و پرورش.
- صافی، احمد (۱۳۸۵). سازمان و قوانین آموزش و پرورش. انتشارات سمت.

منابع فرعی:

- سایت وزارت آموزش و پرورش: www.medu.ir/Portal/Home
- سایت شورایی انقلاب فرهنگی: <http://sccr.ir/pages>
- سایت دولت: <http://dolat.ir>

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیرنده بین‌شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزشیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اخلاق حرفه‌ای معلم (با تاکید بر حقوق و تکالیف اسلامی)»

۱. معرفی درس و منطق آن

تربیت ماهیتی اخلاقی دارد. چنین نسبتی بین اخلاق و تربیت ایجاب می‌کند که تمامی عناصر و فرایندهای تربیت گوناگون از ارزش‌های اخلاقی متأثر باشد. در واقع هر موقعیت تربیتی یک موقعیت اخلاقی نیز می‌باشد که در آن کنشی اخلاقی رخ می‌دهد. یعنی مبتنی بر حقوق و تکالیفی از منظر اخلاقی است براین اساس معلم به مثابه عامل اصلی و هدایت کننده جریان تربیت در موقعیت‌های تربیتی باید در باره چیستی و چگونگی اصول اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی به شناخت وثیقی رسیده و نسبت به آن‌ها حساسیت داشته باشد. تا در عرصه عمل تربیت ارزش‌ها و اصول اخلاقی نمود یابد. به عبارتی دانشجویان باید به درک عمیق از ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) حاکم بر موقعیت‌های تربیتی برسند تا قادر باشند موقعیت‌های تربیتی را در راستای تحقق اهداف از منظر اخلاقی اصلاح و بهبود بخشند. حاکمیت اصول اخلاقی بر مناسبات جاری بر موقعیت‌های تربیتی از یک سو موجب تسریع و ارتقا رشد اخلاقی متریان خواهد شد واز سویی دیگر موجب ایجاد فضا و بستری مناسب برای تعالی متریان در ساحت‌های دیگر تربیت خواهد گردید.

نام درس: اخلاق حرفه‌ای معلم (با تاکید بر حقوق و تکالیف اسلامی)				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) تحلیل و مقایسه می‌نماید.</p> <p>موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی و سازمان‌های آموزشی) را از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) نقد می‌نماید.</p> <p>در شرایط تعارض آمیز اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) در موقعیت‌های تربیتی (فردی و سازمانی) قادر به تصمیم‌گیری است.</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۳ واحد نظری</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p> <p>پیشنیاز: اخلاق اسلامی</p> <p>نحوه تدریس:</p>
				<p>ثبات‌یابی اساسی: PK</p>
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
<p>شناسایی و تحلیل موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)</p>	<p>در موقعیت‌های مختلف تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی کرده و برای تحلیل خود دلایل قانع کننده ای ارائه</p>	<p>با کنار هم نهادن موقعیت‌های تربیتی مختلف (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)، نقاط اختلاف و اشتراک آن‌ها را از منظر ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) شناسایی می‌کند</p>	<p>تیین (دلیل‌آوری) مناسبی برای چرایی وجوه اختلاف و اشتراک موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) ارائه می‌دهد.</p>	

		نمی‌دهد.	
نقد موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی " معلم" و سازمان‌های تربیتی) از منظر اصول و ارزش‌های اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف)	در مقایسه عناصر و مؤلفه‌های موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) با ارزش‌ها و اصول اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) صرفاً ضعف‌ها و قوت‌های موجود را در آن شناسایی و فهرست می‌نماید.	برای ضعف‌ها و قوت‌های شناسایی شده در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) استدلالات اخلاقی (توجیهات) مناسبی از منظر اصول و ارزش‌های اخلاقی (حقوق و تکالیف) ارائه می‌دهد.	دلایل و عوامل مؤثر در ایجاد ضعف و قوت در یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) را از منظر اخلاق حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) بیان می‌کند و پیشنهادهای مناسب برای بهبود آن ارائه می‌دهد.
تصمیم‌گیری در شرایط تعارض آمیز اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی)	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی اصول و ارزش‌های اخلاقی حرفه‌ای متعارض (حقوق و تکالیف) را صرفاً شناسایی و بیان می‌نماید اما قادر به تحلیل نتایج آن‌ها نیست	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) تعارض آمیز اخلاقی نتایج و آثار هر یک از ارزش‌های اخلاقی حرفه‌ای (حقوق و تکالیف) را بررسی و تشریح می‌نماید.	با تحلیل یک موقعیت تربیتی (عمل فردی معلم و سازمان‌های تربیتی) یکی از اصول و ارزش‌های اخلاقی در موقعیت تعارض آمیز تربیتی را انتخاب کرده و برای انتخاب و تصمیم خود دلایل قابل قبولی ارائه می‌دهد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول: چستی اخلاق حرفه‌ای در تربیت

- حرفه و ابعاد آن
- اخلاق و تفاوت آن با هنجارهای اجتماعی دیگر
- اخلاق حرفه‌ای
- اخلاق حرفه در تربیت
- ابعاد اخلاق حرفه‌ای تربیت (اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی، اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی)

- دوگانه اخلاقی حق / مسئولیت (حقوق و تکالیف)

فعالیت یادگیری:

- مطالعه و جمع آوری مطالب در باره موضوعات مورد بحث قبل از کلاس و ارائه آن به کلاس و استاد
- مشارکت در بحث کلاسی

فعالیت عملکردی:

- تهیه فهرستی از تعاریف مختلف در باره اخلاق حرفه ای تربیت و انتخاب یک تعریف از اخلاق حرفه ای تربیت و ارائه دلیل برای آن

بخش دوم: چرایی و ضرورت اخلاق حرفه ای تربیت

- نقش و جایگاه اخلاق حرفه ای
- آثار و نتایج اخلاق حرفه ای در محیط‌های تربیتی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی

فصل سوم: چگونگی اخلاق حرفه ای تربیت

اخلاق (حقوق و تکالیف) معلمی در زمینه:

- شیوه حضور در کلاس درس
- تدریس و آمادگی برای آن
- ارزشیابی دانش آموزان
- کلاس داری نظم
- ارتباط با همکاران
- ارتباط با والدین دانش آموزان
- ارتباط با جامعه محلی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

اخلاق (حقوق و تکالیف) سازمان‌های تربیتی در قبال:

- معلم و کارکنان
- دانش آموزان
- والدین دانش آموزان
- جامعه محلی و سازمان‌های تربیتی همجوار
- در قبال سطوح بالاتر مدیریت

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی مصادیق هر یک از وظایف در منابع و متون اسلامی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسئولیت‌ها در تجارب زیسته معلمان و شخصیت برجسته تاریخی
- تشریح ارزش و اهمیت و پیامدهای هر یک از مسئولیت‌ها به صورت مکتوب و ارائه به کلاس

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر مسئولیت‌های معلم در زمینه‌های مختلف.
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.

مسائل اخلاق حرفه ای تربیت

- مفهوم شناسی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی
- مصادیق یابی تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی مانند:
  - مسائل اخلاقی در فرایندهای یاددهی یادگیری
  - مسائل اخلاقی در فرایند ارزشیابی تحصیلی دانش آموزان
  - مسائل اخلاقی در مدیریت کلاس
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با والدین
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با همکاران
  - مسائل اخلاقی در ارتباط با دانش آموزان با مشکلات ویژه
- شیوه مواجهه با تعارضات اخلاقی در موقعیت‌های تربیتی

فعالیت‌های یادگیری:

- مطالعه متون خواندنی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده مشارکت در بحث‌های کلاسی
- شناسایی و بیان مصادیق واقعی از هریک از مسائل اخلاقی در تجارب زیسته معلمان و شخصیت‌های برجسته تاریخی معلم (ایرانی، اسلامی و خارجی) و تحلیل موقعیت‌ها از نظر ارزش‌های متعارض در آن
- ارائه راه حل اخلاقی برای هریک از موقعیت‌های تعارض آمیز اخلاقی مطرح شده در کلاس و اقامه دلیل برای انتخاب خود

فعالیت‌های عملکردی:

- تحلیل یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) و بررسی آن از منظر وجود تعارض اخلاق حرفه ای و شناخت ارزش‌های متعارض در آن
- مقایسه موقعیت‌های یادگیری مختلف (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی تاریخی از طریق تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی مانند فیلم ستاره‌های روی زمین) از منظر مسئولیت‌های معلم و شناسایی اشتراک و اختلافات این موقعیت‌ها با هم.
- شناخت ارزش‌های متعارض در یک موقعیت یادگیری (واقعی از طریق مشاهده یا بررسی روایت‌های تاریخی یا تحلیل فیلم‌های دارای مضامین تربیتی) و ارائه راه حل مناسب اخلاقی برای برون رفت از موقعیت تعارض آمیز و اقامه دلیل برای راه حل پیشنهادی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه محتوای مباحث به روش توضیحی همراه با بهره‌گیری روش پرسش و پاسخ توسط استاد و در مواقع لازم استفاده از روش بحث گروهی
پیش مطالعه و تحقیق فردی برای حضور فعال تر در مباحث کلاسی و ارائه گزارش پیش مطالعه به کلاس و استاد به صورت مکتوب
توسط دانشجو
انجام فعالیت‌های یادگیری مربوط به هر بحث به روش فردی یا گروهی در کلاس یا خارج از کلاس و ارائه به استاد به روش مکتوب
توسط دانشجو و بررسی و اعلام نظر به موقع استاد درس

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۳)، اخلاق حرفه‌ای، انتشارات مجنون، تهران.
حجتی، سیدمحمدباقر (۱۳۸۶)، آداب تعلیم و تربیت در اسلام، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران.
امیدوار، آ. ف. (۱۳۸۳)، اخلاق تدریس در آیین آیات و روایات، دفتر نشر معارف، قم.

منابع فرعی:

بیرونی، راضیه و باقری، خسرو (۱۳۸۷)، مبانی و اصول اخلاق تدریس بر اساس فلسفه اخلاق اسلامی، روان‌شناسی و علوم تربیتی،
سال سی و هشتم، ش ۳، ص ۱۱۵.
فرامرز قراملکی، احد (۱۳۸۸)، اخلاق سازمانی، سرآمد، تهران.
دی جی اف، ریچارد آی. (۱۳۸۲)، اخلاق سازمانی و ارزش‌های اخلاقی، ترجمه عباس مظاهری، فرهنگ و تعاون، مرداد و شهریور ۸۲،
ص ۶-۱۰.
هاشمی، زینب السادات (۱۳۹۰). اخلاق تدریس در مدیریت کلاس. دانشگاه امام صادق (ع): تهران.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۵ نمره
ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی
تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «تاریخ اندیشه‌ها و عمل تربیتی در اسلام و ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن:

تعلیم و تربیت امروز ایران هنوز بشدت به تقلید و مصرف دانش ت.ت تولیدی جهان غرب متکی است، به همین دلیل با وجود تعدد دیدگاه های تربیتی - تعلیمی و گستردگی منابع در مراکز آموزش عالی کشور، کماکان معلمان مشکل شکاف میان تجویزات این دیدگاه ها با اقتضائات فرهنگی - بومی در مدرسه برجای خود باقی است. برای رفع این شکاف آشنایی با اندیشه های تربیتی و تجربیات عملی بومی که برخاسته از فرهنگ اسلامی - ایرانی است، می تواند دانشجو معلمان را با تولیدات بومی - فرهنگی جامعه شان در حوزه ی تعلیم و تربیت آشنا سازد. و این آشنایی در ایجاد هویت معلمی هم از حیث فکری و هم از حیث آشنایی با الگوهای قابل تامل و قابل استفاده، ایفای نقش می کند. سوم آن که پیش فرض ناخودآگاه برتری دانش تعلیم و تربیت مدرن را که حدود یک قرن است بر اندیشه ی دست اندرکاران این عرصه سیطره دارد، دچار خدشه می سازد. و بالاخره می تواند به حل مشکل گسست میان حال و گذشته ی تعلیم و تربیت ما که به واسطه ی مدرنیزاسیون ایجاد شده است، کمک کند. مشکل جدایی و احساس عدم سنخیت مسایل تعلیم و تربیت امروز و گذشته ی پیش مدرن ایران که ما نیازمند بازگشت به آن هستیم، به جز آشنایی با اندیشه ها و تجربیات مریبان و اندیشمندان مسلمان و ایرانی به عنوان یک قدم اولیه و ضروری میسر نخواهد بود.

نام درس: تاریخ اندیشه‌ها و عمل تربیتی در اسلام و ایران				مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز:
۲- اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				
- تصویری کلان و کل گرایانه درباره ی روند عمل و اندیشه ی تربیت در طول هر دوره های تاریخی را ترسیم کند.				شایستگی اساسی: PK
- نسبت جایگاه کنونی اقدامات تربیتی را در بستر تلاش های انجام شده تاکنون توصیف و تحلیل کند.				
- هویت معلمی را از منظر تاریخی تربیتی تبیین کند.				
- الگو یا الگوهای معین یا تلفیقی برای معلمی و تدریس گزینش کرده و ارائه دهد.				
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	

<p>نگاهی تحلیلی و تبیینی به اندیشه ها و اقدامات تربیتی در هر دوره، با توجه به نسبت آن ها با مبانی ایجابی و نگاهی برآیندی در قالب تصویر محصولات تربیتی هر دوره ی تاریخی دارد.</p>	<p>زمینه ها و مبانی مختلف شکل گیری و تداوم اندیشه ها و اعمال تربیتی در هر دوره تاریخی را می شناسد و تحلیل می کند.</p>	<p>با اندیشه ها و اقدامات تربیتی در هر دوره به طور جزئی آشناست ولی مبانی شکل گیری و تداوم اندیشه ها و اعمال تربیتی را نمی داند.</p>	<p>ترسیم تصویری کلان و کل گرایانه درباره ی روند عمل و اندیشه ی تربیت</p>	
<p>به تبیین نسبت وضعیت موجود(اندیشه ها و اقدامات) گذشته و امروز و تعیین میزان سنخیت تلاش های امروز با اندوخته های تربیتی گذشته می پردازد.</p>	<p>به مقایسه ی وضعیت موجود اندیشه ها و عمل تربیتی با موارد متناظر در دوره های گذشته و یافتن مشابهت ها، تفاوت ها و علت آنها با توجه به مبانی آنها. می پردازد.</p>	<p>اندیشه ها و اقدامات تربیتی در دوره ی معاصر(حال) به عنوان آخرین دوره ی بررسی شده در طول دوره های چهارگانه تاریخی را توصیف می کند.</p>	<p>توصیف و تحلیل جایگاه کنونی اقدامات تربیتی در بستر تلاش های انجام شده تاکنون</p>	
<p>قادر است به تحلیل و تبیین هویت معلمی در گذشته و مقایسه ی آن با هویت معلمی در دوره ی معاصر بپردازد و می تواند تحلیل کند که سنخیت هویت معلمی امروز و گذشته چگونه است.</p>	<p>می داند که اندیشه ها و عمل تربیتی در هر دوره با هویت معلمی در هر دوره ی تاریخی چه نسبت و سنخیتی دارد.</p>	<p>می داند که معلمی در هر دوره ی تاریخی چه تعریف و جایگاهی دارد، چه ویژگی هایی دارد و چگونه ایفای نقش می کند و معلمان بزرگ چه کسانی بودند.</p>	<p>تبیین هویت معلمی از منظر تاریخی تربیتی</p>	

گزینش الگو برای معلمی	الگوهای را بر خاسته از اندیشه ها و اقدامات تربیتی در هر دوره پیشنهاد و به مقایسه ی الگوهای پیشنهادی با یکدیگر می پردازد. بدون این که معیارهای شناسایی و انتخاب دقیقی را ارائه دهد.	قادر به انتخاب الگوهای مناسب هر دوره و ارائه ی دلایل انتخاب ها در گزینش الگوی معلمی می باشد.	قادر به سنجش الگوهای مناسب انتخابی دوره ها با توجه به اقتضات تدریس در دوره ی معاصر و الگوهای پیشنهادی و گزینش شده ی این دوره است و می تواند الگوهای مناسب نهایی ارائه دهد.
-----------------------	--	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

توضیح یک: این عنوان آموزش و پرورش را در چهار دوره ی زمانی در بر می گیرد؛ در دوره ی باستان ایران، در دوره ی ایران اسلامی شده، در دوره ی ایران مدرن شده و دوره ی جمهوری اسلامی ایران

توضیح دو: ارائه ی اندیشه های تربیتی و عمل تربیت در طول تاریخ تعلیم و تربیت، لزوماً رابطه ی ضروری علت و معلولی نداشته اند. در واقع اندیشه های تربیتی همواره اعم از عمل تربیت بوده است؛ زیرا هر چند بی تردید در پشت هر عمل تربیتی، پیش فرض هایی وجود دارد، اما اندیشه های تربیتی که در واقع تفکرات تصریح شده یا ضمنی یک متفکر یا صاحب نظر یا شخصیت برجسته است، ممکن است مبنای اقدامات تربیتی قرار گرفته باشد، یا خیر! در مقابل عمل تربیت، گاه بر چنین اندیشه هایی استوار بوده است و گاه خیر و گاه حتی دور از آنها بوده است.

به این ترتیب، در اینجا اندیشه های تربیتی و آبخشور آنها، عمل و اقدامات تربیتی، محصولات این اقدامات و نسبت آنها با اندیشه های تربیتی در هر دوره ی زمانی مورد بررسی قرار می گیرد.

توضیح سه: عمل تربیت در سطوح مختلفی قابل بررسی است. اما سه سطح شاخص آن را می توان به عنوان اقدامات تربیتی در دوره ی خردسالی (هفت سال اول)، در دوره ی کودکی تا نوجوانی (هفت سال دوم)، و در دوره ی نوجوانی و جوانی (هفت سال سوم) معرفی کرد. دوره ی اول، اقدامات تربیتی در خانه و توسط والدین، دوره ی دوم اقدامات تربیتی در مدرسه و توسط معلم، و دوره ی سوم به اقدامات تربیتی در مدارس علوم دینی و توسط استاد اختصاص می یابد.

توضیح چهار: میزان اطلاعات و منابع مناسب برای بررسی این دوره ها یکسان نیست. بدیهی است که هر چه دوره ای تاریخی تر باشد، یافتن اطلاعات جزئی تر و دقیق تر درباره ی آن دشوارتر می باشد. نیز گزارش های تاریخی از اندیشه ها بیش از گزارش اقدامات تربیتی هر دوره است.

توضیح پنجم: سهم دوره های تاریخی در بررسی با توجه به حجم اطلاعات در دسترس و نیز اهمیت آنها در فهم شرایط موجود تعیین می شود.

با توجه به توضیحات بالا، سرفصل های درس تنظیم می شود:

دوره ی باستان (۳ جلسه) -

- تعریف دوره ی باستان و ویژگی های آن

- روش و منابع پژوهش درباره ی تعلیم و تربیت در دوره ی باستان
- توصیفی از عمل تربیت در دوره ی باستان
- منابع دستیابی به نحوه ی عمل تربیتی در دوره ی باستان
- مولفه های عمل و اقدامات تربیتی در دوره ی باستان
- محصولات تعلیم و تربیت دوره ی باستان
- منابع اندیشه های تربیتی در دوره ی باستان
- متون دینی و آموزه های اوستا
- پندنامک ها
- گزارش های مورخین دوره ی باستان درباره ی تربیت در ایران
- گزارش های تاریخی درباره ی تلاش های اصلاح گران دوره ی باستان (مانی و مزدک) و جنبه های تربیتی آن ها
- اندیشه های تربیتی در دوره ی باستان، جهت گیری ها و محتوای آن ها
- توصیف مبانی اندیشه ها و اقدامات تربیتی در دوره ی باستان

تکالیف یادگیری

با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار^{۱۲} در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند:

- تهیه ی گزارش توصیفی از ویژگی های دوره ی باستان
- تهیه ی گزارش از متون اوستایی به عنوان مبانی دینی تعلیم و تربیت دوره ی باستان
- توصیف فرآیند اقدامات تربیتی در دوره ی باستان

تکالیف عملکردی

با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند:

- تحلیل محتوای پندنامک ها
- تبیین اندیشه های تربیتی مانی، مزدک و مبانی آنها
- تبیین جایگاه، ویژگی ها و نحوه ی عمل معلم در دوره ی باستان

---

۱۲ با توجه به ضرورت ارائه ی گزارش های دانشجویی در کلاس و جمعیت دانشجویان هر کلاس، استفاده از روش ارائه ی مقالات در همایش ها و تعیین پانزده دقیقه ارائه و پنج دقیقه پرسش و پاسخ برای هر یک، می تواند به تعداد بیشتری از دانشجویان فرصت ارائه ی گزارش را فراهم کند.

- بررسی سنخیت اندیشه های مانی و مزدک با اقدامات تربیتی دوره ی باستان
- استنتاج ویژگی های محصولات تربیتی دوره ی باستان (تکلیف تمام دانشجویان برای ارائه به استاد)
- ارائه ی تصویر کلی تربیت در دوره ی باستان (تکلیف تمام دانشجویان برای ارائه به استاد)
- ارائه ی دریافت های شهودی توسط دانشجویان درباره ی مطالعات و محتوای مطروحه در موضوع معلم، مدرسه، مربی، متربی یا دانش آموز، ماهیت تعلیم و تربیت و محصولات آن

دوره ی اسلامی (۵ جلسه)

- تعریف دوره ی اسلامی و ویژگی های آن
- روش و منابع پژوهش در باره ی تعلیم و تربیت در دوره ی اسلامی و تمایز های آن با دوره ی قبل
- توصیفی از عمل تربیت در دوره ی اسلامی و زیر دوره های آن.
- منابع دستیابی به نحوه ی عمل تربیتی در دوره ی اسلامی
- مولفه های اقدامات و عمل تربیتی در دوره ی اسلامی و زیردوره های آن
- توصیف مبانی اندیشه ها و اقدامات تربیت در دوره ی اسلامی
- منابع اندیشه های تربیتی در دوره ی اسلامی
- قرآن، حدیث و سنت
- ادبیات و شعر
- آثار اندیشمندان مسلمان: آثار اخلاقی، آثار فلسفی، آثار اجتماعی و سیاسی
- نظریه پردازان تربیتی در دوره ی اسلامی:
- قرآن و متون دینی بستر نظریه پردازی تربیتی در دوره ی اسلامی
- متون دینی: نهج البلاغه
- فیلسوفان: بوعلی و خواجه نصیرالدین، ملاصدرا
- متکلمین: غزالی
- شعرا: سعدی، قابوس بن وشمگیر
- اهل حدیث و فقها: شیخ طوسی، مجلسی،
- عرفا و متصوفه: مولانا
- اندیشمندان اجتماعی و سیاسی: خواجه نظام الملک، ابن خلدون

تکالیف یادگیری

با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند.

- انتخاب و تهیه ی گزارش از آرای تربیتی اندیشمندان (گروه های مختلف) و مبانی آن ها
- جستجو و گزارش اقدامات تربیتی از آثار (کتاب های) مختلف تاریخی دوره ی اسلامی

تکالیف عملکردی

- با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و مورد ارزیابی هر چند محدود قرار گیرد):
- مقایسه ی انواع دیدگاه ها و اندیشه های تربیتی ارائه شده و بررسی نسبت آنها
- دسته بندی انواع اندیشه های تربیتی در دوره ی اسلامی
- دسته بندی اقدامات تربیتی در دوره ی اسلامی و نسبت و سنخیت آنها با اندیشه های تاریخی این دوره
- تبیین جایگاه، ویژگی ها و نحوه ی عمل معلم در دوره ی اسلامی
- استنتاج ویژگی های محصولات تربیتی دوره ی اسلامی (تکلیف تمام دانشجویان)
- ارائه ی تصویر کلی تربیت در دوره ی اسلامی (تکلیف تمام دانشجویان)
- ارائه ی دریافت های شهودی توسط دانشجویان درباره ی مطالعات و محتوای مطروحه در موضوع معلم، مدرسه، مربی، متربی یا دانش آموز، ماهیت تعلیم و تربیت و محصولات آن
- مقایسه ی ویژگی ها و تصویر تربیت با دوره ی پیشین

دوره ی مدرن شدگی (۴ جلسه)

- تعریف دوره ی مدرن شدگی و ویژگی های آن و تفاوت آن با دو دوره ی پیشین
- روش و منابع پژوهش در دوره ی مدرن شدگی آموزش و پرورش ایران
- توصیفی از عمل تربیت در دوره ی مدرن شدگی و تمایزهای آن با دوره های قبل
- منابع دستیابی به نحوه ی عمل تربیتی در دوره ی مدرن شدگی
- وجود مراتبی در نوع عمل تربیت از آغاز دوره ی مدرن شدگی تا پایان عصر پهلوی
- عصر قاجار: انواع تلاش ها و ماهیت آنها، جهت گیری فعالیت های تربیتی، نوع فعالیت های تربیتی - تعلیمی، محصولات تربیتی عصر قاجار،
- عصر پهلوی: جهت گیری فعالیت های تربیتی، محتوای فعالیت های تربیتی، انواع فعالیت های تربیتی، محصولات تربیتی عصر پهلوی،
- توصیف مبانی اندیشه ها و اقدامات تربیت در دوره ی مدرن شدگی
- اندیشه های تربیتی و نظریه پردازان تربیتی
- وجود طیف در انواع اندیشه های تربیتی و اندیشمندان تربیتی
- جریان های تربیتی شکل گرفته در عصر پهلوی (تلاش گران عرصه ی تعلیم و تربیت)

- منابع اندیشه های تربیتی
- اندیشه ها ی جهان مدرن و آثار اندیشمندان جهان غرب
- خاطرات نگارش یافته ی عصر قاجار
- متون دینی و متون بازخوانی شده ی دینی
- آثار فرهنگی - اجتماعی اندیشه ورزان فرهنگی - اجتماعی - سیاسی
- اندیشه های تربیتی و اندیشه ورزان تربیتی در عصر پهلوی
- (آیا عصر پهلوی نظریه پرداز تربیتی داشته است؟)

تکالیف یادگیری

با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند:

- انتخاب و تهیه ی گزارش از حوادث و آرای تربیتی طیف اندیشمندان دوره ی مدرن شدگی و مبانی آن ها
- جستجو و گزارش اقدامات تربیتی و تحولات آن در دوره ی مدرن شدگی
- تهیه ی گزارش از نظریات و عمل تربیتی مربیان دوره ی مدرن شدگی
- تهیه ی گزارش از آثار تربیتی دوره ی مدرن شدگی - کتاب ها و مجله ها

تکالیف عملکردی

با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند:

- مقایسه ی انواع دیدگاه ها و اندیشه های تربیتی ارائه شده و بررسی نسبت آنها با دوره ی پیش مدرن
- دسته بندی انواع اندیشه های تربیتی در دوره ی مدرن شدگی
- دسته بندی اقدامات تربیتی در دوره ی مدرن شدگی و نسبت و سنخیت آنها با اندیشه های تربیتی این دوره
- تبیین جایگاه ، ویژگی ها و نحوه ی عمل معلم در دوره ی اسلامی
- تحلیل فعالی های مربیان بزرگ دوره ی مدرن شدگی
- استنتاج ویژگی های محصولات تربیتی دوره ی مدرن شدگی (تکلیف تمام دانشجویان)
- ارائه ی تصویر کلی تربیت در دوره ی مدرن شدگی (تکلیف تمام دانشجویان)
- ارائه ی دریافت های شهودی توسط دانشجویان درباره ی مطالعات و محتوای مطروحه در موضوع معلم، مدرسه، مربی، متربی یا دانش آموز ، ماهیت تعلیم و تربیت و محصولات آن
- مقایسه ی ویژگی ها و تصویر تربیت با دوره های پیشین

دوره ی جمهوری اسلامی ایران (۴ جلسه) -

- تعریف دوره ی جمهوری اسلامی ایران و ویژگی های آن و تفاوت آن با دوره های پیشین
- مطالبات نظام جمهوری اسلامی در موضوع آموزش و پرورش و تلاش برای نیل به یک تحول بنیادین به سوی تعلیم و تربیت اسلامی
- توصیفی از عمل تربیت و جوانب آن در دوره ی جمهوری اسلامی و تمایزهای آن با دوره های پیشین
- منابع دستیابی به نحوه ی عمل تربیتی در دوره ی جمهوری اسلامی ایران
- جهت گیری های عمل تربیت، انواع اقدامات تربیتی، گستره ی عمل تربیتی، محصولات تربیتی در دوره ی جمهوری اسلامی.
- توصیف مبانی اندیشه ها و اقدامات تربیت در دوره ی اسلامی
- زیر دوره های شکل گرفته در فرآیند تربیت در دهه های جمهوری اسلامی تاکنون:
  - دهه ی شصت و هفتاد- دوره ی انفعال و پذیرش در متریان
  - دهه ی هشتاد و نود- دوره ی انفعال والدین، مربیان و اولیای مدرسه
- رسانه ها و تاثیر آنها بر اندیشه ها و عمل تربیتی
- دشواری های گسترش جهان مجازی برای فرآیند عمل تربیت
- اندیشه ها و اندیشه ورزان تربیتی
- منابع اندیشه های تربیتی
  - منابع تربیت اسلامی که در سطح گسترده ای تالیف و ارائه شده است.
  - تجربه های نگارش یافته ی فعالان تعلیم و تربیت عصر پهلوی
  - اندیشه ها و نظریات جهان تعلیم و تربیت غرب
- دانشگاهیان و اندیشه ورزی تربیتی. نسبت دانشگاه با اندیشه های تربیتی و عمل تربیت در دوره ی جمهوری اسلامی

تکالیف یادگیری

- با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند:
- انتخاب و تهیه ی گزارش از اسناد دهه های پس از انقلاب اسلامی در خصوص مطالبات از نظام آموزشی - بیانات رهبران انقلاب در باره ی نظام آموزشی، دیدگاه صاحب نظران
  - تهیه ی گزارش از جریان های تربیتی شکل گرفته پس از انقلاب اسلامی (جریان های غیر دولتی و دولتی - مسجد، موسسه های فرهنگی، مدارس خاص و ....)

- تهیه ی گزارش از جایگاه و ویژگی های معلم و نقش آن(مصاحبه و مراجعه به اسناد) و مبانی آن ها
- تهیه ی گزارش از معلمان تلاش گر و تاثیر گذار و تحلیل دیدگاه ها و اقدامات تربیتی ایشان و مبانی آن ها
- تهیه ی گزارش از تاثیر رسانه ها بر اندیشه ها و عمل تربیتی

تکالیف عملکردی(تمامی گزارش ها باید در کلاس درس ارائه شوند):

با توجه به محدودیت ناشی از ساعات درس، تکالیف ذکر شده میان دانشجویان توزیع می شود. نکته ی بسیار مهم آن است که دانشجویان باید تمامی گزارش ها را به اختصار در کلاس درس ارائه دهند و بازخورد استاد و سایر دانشجویان را درباره ی آن دریافت کنند:

- دسته بندی انواع اندیشه های تربیتی در دوره ی جمهوری اسلامی
- دسته بندی اقدامات تربیتی در دوره ی جمهوری اسلامی و نسبت و سنخیت آنها با اندیشه های تربیتی این دوره
- تحلیل و تبیین جایگاه ، ویژگی ها و نحوه ی عمل معلم در دوره ی جمهوری اسلامی
- تحلیل فعالیت های مربیان بزرگ دوره ی مدرن شدگی
- استنتاج ویژگی های محصولات تربیتی دوره ی جمهوری اسلامی(تکلیف تمام دانشجویان)
- ارائه ی تصویر کلی تربیت در دوره ی جمهوری اسلامی(تکلیف تمام دانشجویان)
- ارائه ی دریافت های شهودی توسط دانشجویان درباره ی مطالعات و محتوای مطروحه در موضوع معلم، مدرسه، مربی، متربی یا دانش آموز ، ماهیت تعلیم و تربیت و محصولات آن
- مقایسه ی ویژگی ها و تصویر تربیت با دوره های پیشین

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

با توجه به ماهیت تاریخی درس، مطالعه ی مباحث بر اساس طرح درس برای دانشجویان ضروری است. بدین وسیله اطلاعات اولیه دانشجویان برای مشارکت و گفتگو و تحلیل مباحث در کلاس درس فراهم می شود. تدریس به هیچوجه نمی تواند به روش سخنرانی ارائه گردد. و فعالیت دانشجویان و رهبری آموزشی استاد در کلاس شرط توفیق درس می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

این درس دارای منبع اصلی نیست.

منابع فرعی:

- منابع تاریخ عمومی هر دوره
- آثار اندیشمندان در هر دوره
- آثار تربیتی هر دوره
- آثار ادبیات و فرهنگ هر دوره
- کتاب های تاریخ تعلیم و تربیت

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی شامل آزمون کتبی و نیز انجام پژوهش و بررسی در محورهای ذکر شده در بخش تکالیف می باشد.
ارزشیابی پایانی: آزمون کتبی
ارزشیابی فرآیند: مطالعات آمادگی در هر جلسه، میزان مشارکت دانشجو در کلاس در هنگام طرح مباحث
ارزیابی پوشه کار: گزارش تکالیف یادگیری و عملکردی دانشجویان

سرفصل درس «نقش اجتماعی معلم از دیدگاه اسلام»

۱. معرفی درس و منطق آن:

ارائه بینش، بحث و اندیشه ورزی پیرامون نقش اجتماعی-تربیتی معلم می تواند، دانشجویان معلمی را نسبت به وظیفه و رسالت خویش حساس کند و برخی چالش های نظری معطوف به بازتعریف این نقش در جامعه امروز را از پیش پای وی بردارد. این امر مستلزم شناخت دقیق مختصات عصر حاضر و مسائل خاص نسل جدید در آن، داشتن انگاره ای صحیح از جایگاه معلم در حرکت اصلاحی اجتماعی و آمادگی برای ایفای این نقش در این عصر است.

نام درس: نقش اجتماعی معلم از دیدگاه اسلام				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: (۱) تصویری روشن و واقع بینانه از مختصات عصر حاضر داشته باشد. (۲) معیارهای نوع مطلوب رابطه با دانش آموزان در این عصر را بشناسد و بتواند رابطه خود با دانش آموزانش را مبتنی بر آن تنظیم نماید. (۳) جایگاه وامکانهای مختلف خود را در مقام اصلاحگر اجتماعی در سلسله مراتبی از اجتماعات از کلاس گرفته تا جامعه بیابد. (۴) ویژگیهای اصلاح گری را بداند و قادر باشد مبتنی بر این ویژگیها و به اقتضای مختصات عصر حاضر، کنش اجتماعی فعالانه و موفقیت آمیز داشته باشد.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد نظری زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: نحوه تدریس:
				شایستگی اساسی: PK
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها پیامدها	
می تواند راه حل هایی را برای عبور یا تعدیل چالش های عصر حاضر ارائه دهد و در موقعیت تربیتی بکار گیرد.	می تواند با قرار گرفتن در یک موقعیت واقعی، مختصاتی از عصر حاضر که در آن بارز است را شناسایی کند و با بیان شواهد، توضیح دهد.	مختصات و ویژگیهای عصر حاضر را می داند و می تواند برای هر یک نمونه فرضی ذکر کند.	داشتن تصویری روشن و واقع بینانه از مختصات عصر حاضر	

شناخت معیارهای نوع مطلوب رابطه با دانش آموزان در این عصر و توان تنظیم رابطه	معیارهای نوع مطلوب رابطه با دانش آموزان در این عصر را بداند و بتواند در یک مصداق، حالت مطلوب و حالات نامطلوب را نشان دهد.	در یک موقعیت تربیتی، ابعاد رابطه تربیتی ممکن و مطرح را شناسایی کند و حالت مطلوب را در هر بعد، مشخص نماید.	بتواند در موقعیت تربیتی واقعی، ابعاد تربیتی را بشناسد و حالت مطلوب آن بعد را عملاً محقق کند.
شناخت و یافتن جایگاه وامکانهای مختلف خود در مقام اصلاحگر اجتماعی	قادر باشد تا مشکلات و معضلات اجتماع های تربیتی را بشناسد و تشریح کند.	قادر به تشخیص مؤلفه های مختلف بروز مشکلات باشد و فرضیه هایی در برون رفت از آنها داشته باشد.	قادر باشد در یک موقعیت واقعی، دست به اصلاح موقعیت و محیط اجتماعی بزند.
فهم ویژگیهای اصلاح گری و قدرت انجام کنش اجتماعی فعال	ویژگیهای مقتضای اصلاح گری در عصر حاضر را می داند و می تواند آنها را در موقعیت های مختلف بازتعریف کند.	قادر است در زندگی مصلح-معلمان، ویژگیهای اصلاح گری را بازشناسی کند و متناظر آنها را در زمان حال معلوم نماید.	قادر است، ویژگیهای اصلاح گری را به صورت واقعی در موقعیتهای اجتماعی مختلف محقق سازد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش نخست: ویژگیهای عصر حاضر

- فروریختن ساختارهای فیزیکی و مفهومی در عصر ارتباطات
- رویارویی اطلاعات با دانش
- رویارویی سرعت با تامل در تصمیم
- رویارویی سنت با مدرنیته
- رویارویی عاملیت انسان با قدرت ساختارهای اجتماعی
- چالش معنا
- چالش هویت

تکالیف یادگیری:

- مطالعه و مرور مقاله چالش های تربیت اسلامی در قرن بیست و یکم، نگاهی دوباره به تربیت اسلامی، جلد دوم.
- مطالعه و مرور فصل سوم از بازشناسی عاملیت انسانی در فضای مجازی

تکالیف عملکردی:

- مصدق یابی ویژگیهای عصر حاضر با یکی از این موارد:
- حضور در یک شبکه اجتماعی، دسته بندی تجربیات شخصی از تأثیرات این شبکه ها بر زندگی
- مصاحبه های عمیق با سه دانش آموز دبیرستانی و پرسش از نگاه آنها به زندگی

بخش دوم: رابطه معلم و شاگرد

- مقبولیت: در میانه هیبت و هم سطحی
- الگوپردازی: در میانه مریدپروری و تک روی
- هدایت گری: در میانه اقتدارگرایی و تسهیل گری
- همراهی: در میانه نظاره گری و همپایی
- حقیقت گرایی: در میانه نفوذناپذیری و نسبی گرایی
- پایش: در میانه تفتیش تا عدم توجه

تکالیف یادگیری:

- مطالعه فصل هایی از دو کتاب نگاهی دوباره به تربیت اسلامی جلد دوم و نقش معلم در تربیت دینی مرتبط با آسیب و سلامت در تربیت دینی و رسالتهای معلم در تربیت

تکالیف عملکردی:

- گفتگو درباره قطب ها و بررسی نقاط قوت و ضعف هر قطب
- یافتن و تشریح نقاط بهینه در یک موقعیت تربیتی

بخش سوم: رسالتهای اجتماعی معلم

- واقع بینی: در میانه واقع زدگی و واقع گریزی
- اصلاحگری: در میانه انفعال و مقابله
- تبیین گری: در میانه شنوندگی و گویندگی
- ترسیم افق: در میانه اقتضا و توهم

تکالیف یادگیری:

- مطالعه فصل هشتم از کتاب فرهنگهای برنامه درسی و استخراج وظایف اجتماعی معلم از آن

تکالیف عملکردی:

- یافتن مصادیق رسالتهای اجتماعی معلم در زندگی و کنش معلمان میرزی چون میرزا حسن رشیدی، بهمن بیگی، مرحوم کرباسچیان، معلم کالوی بندر دیر، و ...

بخش چهارم: ماموریت های اجتماعی جدید معلم در عصر حاضر

- تبیین گری
- فراهم سازی موقعیت های انتخاب

- فراخوانی عوامل زیرساز انتخاب و تامل بر آنها
- بازخوانی و بازتعریف معیارها
- نقادی و گزینشگری
- افق نگری و معنا بخشی
- کنشگری مسوولانه

تکالیف یادگیری:

- مطالعه فصل چهارم از بازتعریف عاملیت انسانی در فضای مجازی و نیز چالش های تربیت اسلامی در قرن بیست و یکم از کتاب نگاهی دوباره به تربیت اسلامی، جلد دوم.

تکالیف عملکردی:

- گفتگو درباره قطب ها و بررسی نقاط قوت و ضعف هر قطب
- تلاش عملی برای محقق ساختن حداقل سه مؤلفه از رسالتهای جدید اجتماعی معلم در یک موضوع اجتماعی و ارائه گزارش آن به کلاس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس باید به توجه به مسائل عملی و واقعی عصر حاضر و توجه به تمرین عملی یافته های نظری دانشجویان تدریس شود. از این رو، مطالعه منظم دانشجویان، اندیشه ورزی و فرضیه پروری معطوف به مطالب نظری، داشتن مباحثه های گروهی، ارتباط با دانش آموزان حاضر و تحلیل ویژگیهای خاص آنها در عصر حاضر و نیز حضور در موقعیت های واقعی و تلاش برای تحقق اصلاح گری اجتماعی باید مد نظر قرار گیرد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

باقری، خسرو (۱۳۸۴). نگاهی دوباره تربیت اسلامی، جلد دوم، تهران: انتشارات مدرسه.
داوودی، محمد (۱۳۹۰). نقش معلم در تربیت دینی، قم: انتشارات پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.

منابع فرعی:

ژوزف، پاملا بلوتین و دیگران (۱۳۸۹). فرهنگهای برنامه درسی. ترجمه مهرمحمدی و همکاران، تهران: انتشارات سمت.
بیگی، سمیرا (۱۳۹۲). تحلیل عاملیت انسانی در مواجهه با فضای مجازی. پایان نامه کارشناسی ارشد، به راهنمایی نرگس سجادیه، تهران: دانشگاه تهران.
سجادیه، نرگس (۱۳۹۳). برنامه درسی انتقادی، دانشنامه برنامه درسی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری
ارزشیابی تکوینی: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها و نیز ارزشیابی از تکالیف عملکردی دانشجو در طول ترم

سرفصل درس «روانشناسی تربیتی»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس فعالیت هدفمندی است که نیل به آن در گرو آگاهی معلمان از اصول تدریس اثر بخش است. چرا که در شرایط فعلی معلمای همواره خود را با این پرسش های جدیدی روبرو می بینند و نیازمند آن هستند تا با مسئله ها و موقعیت های پیش بینی شده ای که دانش آموزان با خود به کلاس درس می آورند/ روبرو هستند به شیوه خلاقانه ای برخورد نمایند. آن ها به طور مداوم باید به پرسش هایی از این دست در فرآیند عمل حرفه ای خود پاسخ دهند: چه اهدافی برای یادگیری دارای بیشترین ارزش است؟ دانش آموزان از چه توانمندی ها و ظرفیت هایی برخوردارند؟ نقش آنان در خلق موقعیت های یادگیری اثر بخش چیست؟ چگونه می توانند از موفقیت ها و خطاهای خود برای اتخاذ تصمیمات در آینده بهره بگیرند؟ مطالعه روانشناسی تربیتی به دانشجو معلمان کمک خواهد کرد تا از یافته های علمی پژوهشی برای پاسخ به مسئله ها یا پرسش هایی که با آن روبرو می شوند استفاده نموده و بتواند با تعمق در آن به توسعه ظرفیت ها و نیز متراکم شدن تجربیات خود در آینده کمک کند.

نام درس: روانشناسی تربیتی				شخصیات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با شناخت نقش یافته های علمی در زمینه تدریس اثر بخش تصمیمات آموزشی/ و تربیتی اتخاذ شده در سطح کلاس درس/ مدرسه را تحلیل و گزارش نماید.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: -
				شایستگی اساسی: Pk&ck کد ۱-۱& ۲-۲&۲-۱&۱-۲ ۲- ۳&
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	
در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات به روز و معتبری را جمع آوری کرده و آن را در قالب یک مقاله منسجم به همراه پیشنهادات کاربردی ارائه کند.	در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات معتبری را جمع آوری کرده و آن را در قالب یک مقاله منسجم ارائه کند.	در بررسی منابع علمی- پژوهشی توانسته است اطلاعات معتبری را جمع آوری کند اما، آن را در قالب یک مقاله منسجم ارائه نکرده است.	یافته های علمی	
در بررسی عملکرد معلم در	در بررسی عملکرد معلم در	در بررسی عملکرد معلم	تدریس	

<p>کلاس درس توانسته است ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی نموده و رابطه میان آن ها به جهت تأثیر بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید و پیشنهاداتی برای لحاظ نمودن ویژگی ها و موقعیت های فردی دانش آموزان ارائه کند.</p>	<p>کلاس درس توانسته است ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی نموده و رابطه میان آن ها به جهت تأثیر بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید.</p>	<p>در کلاس درس توانسته است برخی از ملاک های تدریس اثر بخش را شناسایی کند اما نتوانسته ارتباط میان آن ها را برای تأثیر گذاری بر یادگیری دانش آموزان تحلیل نماید.</p>	<p>اثر بخش</p>	
<p>در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های تربیتی را با استناد به کاربرد نظریه ها در پژوهش های مختلف بررسی و با توجه به موقعیت و بافت فرهنگی اجتماعی / تفاوت های فردی پیشنهاداتی ارائه کند.</p>	<p>در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های رشدی را با استناد به کاربرد نظریه ها در پژوهش های تربیتی تحلیل کرده است.</p>	<p>در بررسی موقعیت آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه میزان تأثیر پذیری تصمیمات از نظریه های را بدون مستند نمودن کاربرد ها به پژوهش های رشدی (نظریه های رشد) تحلیل کرده است.</p>	<p>کاربرد یافته ها</p>	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعریف روانشناسی
- موضوعات و گرایشهای روانشناسی
- کاربرد روانشناسی در آموزش

تکلیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص نقش روانشناسی در آموزش و تحولات آن را مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل دوم: روانشناسی تربیتی

- تعریف روانشناسی تربیتی
- روانشناسی تربیتی و تدریس اثر بخش
- معلمان کارآمد
- روشهای پژوهش در روانشناسی تربیتی

تکالیف یادگیری:

مقالات علمی پژوهشی در خصوص تدریس اثر بخش و ویژگی های آن / روش های پژوهش در روانشناسی تربیتی را مطالعه و یافته های خود را در گزارشی مبنی بر چگونگی استفاده از یافته ها یا راهکار ها ارائه نماید.

فصل سوم: رشد

- رشد انسان
- رشد چیست؟
- رشد شناختی
- رشد اجتماعی و عاطفی
- رشد اخلاقی

تکالیف یادگیری:

دید گاه های مختلف در زمینه ابعاد رشد را مطالعه و در قالب یک جدول مقایسه ای شباهت ها و تفاوت های دیدگاه ها را گزارش نماید.

فصل چهارم: تفاوت های فردی

- عوامل مؤثر بر رفتار
- احساس و ادراک
- هوش
  - هوش و مسئله طبیعت و تربیت
  - هوش و رشد شناختی
  - دید گاه های مختلف درباره هوش
- شیوه های یادگیری و سبک تفکر
- شخصیت و خلق و خو
- انگیزش ، آموزش و یادگیری
- تفاوت های فرهنگی و جنسیتی

تکالیف یادگیری:

پژوهش‌های انجام شده در زمینه تفاوت‌های فردی را در حوزه‌های مختلف را مطالعه و چگونگی استفاده از دلالت‌های این یافته‌ها برای تدریس اثر بخش را شناسایی و گزارش کند.

تکلیف عملکردی:

با مشاهده یک موقعیت آموزشی تصمیمات معلم/مربی را در مواجهه با تفاوت‌های فردی مطالعه و تأثیرات آن تحلیل نماید.

فصل پنجم: فرآیند‌های شناختی

- سطوح پایین فرآیند‌های شناختی
- فرآیند‌های شناختی پیچیده
- درک مفهوم
- تفکر
- حل مسئله
- خلاقیت

تکالیف یادگیری:

روش‌های بکارگیری فرآیند‌های شناختی را در کتاب‌های درسی بررسی و نمونه‌ای از این مهارت‌ها را شناسایی و چگونگی آموزش آن را مورد نقد و بررسی قرار دهد.

روش‌های پرورش خلاقیت در آموزش موضوعات درسی مختلف را مطالعه و یافته‌های خود را به کلاس گزارش نماید.

فصل ششم: مدیریت کلاس درس

- اصول کلی مدیریت کلاس
- شیوه‌های مدیریت کلاس
- فضای مطلوب برای یادگیری
- پیشگیری از مشکلات رفتاری
- مداخله‌های خاص برای تغییر رفتار
  - قرار داد گروهی
  - قرارداد فردی
  - بازی رفتار خوب
  - دوری موقت

تکلیف عملکردی:

یک کلاس درس / موقعیت تربیتی در سطح مدرسه را مشاهده، و گزارشی از روش‌های مدیریت بکارگرفته شده تهیه و نتایج را به همراه نقد و بررسی و مبتنی بر یافته‌های علمی گزارش نماید.

فصل هفتم: کودکان با نیازهای ویژه

- دانش آموزان مبتلا به ناتوانی
- اختلالات حسی
- اختلالات جسمی
- کم توان ذهنی
- اختلالات زبانی و گفتاری
- ناتوانی های یادگیری
- اختلالات رفتاری و عاطفی
- کودکان تیزهوش
- کودکان سرآمد

تکلیف یادگیری:

از یک مدرسه دانش آموزان با نیاز های ویژه بازدید نموده و نحوه آموزش و نوع خدمات ارائه شده به این گروه از دانش آموزان را بررسی و گزارش نماید.
با مراجعه به منابع علمی روش های ارائه خدمات به دانش آموزان با نیاز های ویژه را در سایر کشور ها مطالعه و یافته ها را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

استفاده از فرصت های یادگیری مستقیم/ فردی از طریق مطالعه نظریه های علمی در زمینه تدریس و کاربرد آن در موقعیت های آموزش/ تربیتی، بکارگیری راهبرد های شناختی برای مطالعه ویژگی های رشدی/ تفاوت های فردی در موقعیت های آموزشی/ تربیتی (کلاس درس و مدرسه)، تحلیل و ارائه پیشنهاداتی برای ارتقاء سطح اثر بخشی تصمیمات معلم/ مربی در کلاس درس/ مدرسه.

۴. منابع آموزشی

۱. بنتهام ، سوزان ، روانشناسی کاربردی برای معلمان ، مترجم موحد ، رابعه ، ناشر ، ارجمند ۱۳۹۱
۲. سانتراک ، جان دبلیو ، روان شناسی تربیتی ، ترجمه سعیدی شاهده و همکاران ، نشر موسسه خدمات فرهنگی رسا ، ۱۳۹۱
۳. سیف علی اکبر ، روانشناسی پرورشی (روانشناسی یادگیری و آموزش) انتشارات آگاه ، ۱۳۸۵
۴. فونتانا ، دیوید ، روانشناسی کاربردی برای معلمان ، ترجمه فروغان ، مهشید ، ناشر ارجمند ۱۳۸۹
۵. گلاور ، جان ای ، برونینگ ، راجر اچ ، روانشناسی تربیتی اصول و کاربرد آن ، ترجمه خرازی ، علینقی ، مرکز نشر دانشگاهی
۶. گیج ، نیت ل ، برلاینر ، دیوید سی ، روانشناسی تربیتی ، ترجمه خوی نژاد ، غلامرضا و همکاران ، انتشارات حکیم فردوسی
۷. لفرانسوا ، گای ، روانشناسی برای معلمان ، ترجمه فرجامی ، هادی ، انتشارات به نشر ف ۱۳۸۶

۸. ولفگانگ، چارلز، اچ، حل مشکلات انضباطی و مدیریت کلاس روشها والگوهایی برای معلمان ، ترجمه اسد پور ، ساسان ، انتشارات مدرسه ۱۳۹۱

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۲ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۸ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «جامعه‌شناسی تربیتی»

۱. معرفی درس و منطق آن

تعلیم و تربیت امری اجتماعی است. تعلیم و تربیت با متن و زمینه جامعه در هم تنیده است و نمی‌توان جدا از مقوله اجتماعی بودن، به مطالعه در مسائل تعلیم و تربیت پرداخت. به بیان دیگر، شناخت واقعی مسائل تعلیم و تربیت مستلزم تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی و فرهنگی محیط اجتماعی است. بنابراین درک دانشجویان نسبت به جامعه‌شناسی تربیت، این امکان را پدید می‌آورد تا با چشم انداز جامعه‌شناختی، نگاهی واقع‌بینانه به تعلیم و تربیت داشته باشد و درس جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، زمینه‌ای مناسب برای انتخاب آگاهانه راه‌های تربیتی با توجه به مسائل عام جامعه و یا خاص منطقه خدمت دانشجویان فراهم می‌کند.

نام درس: جامعه‌شناسی تربیتی			
مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت			
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: - با مطالعه رویکردهای کلان و نظری جامعه‌شناختی تربیت (آموزش و پرورش) تحولات این رشته را بررسی کرده و ارتباط این رویکردها را با مسائل کنونی تعلیم و تربیت گزارش دهد. - با رویکرد تعاملی و نگاهی خردنگر و با استفاده از روشهای تحقیق در جامعه‌شناختی تربیت، سازمان مدرسه، کلاس درس و روابط در مدرسه را شناسایی کند و شیوه مناسبی برای مطالعه و بررسی این روابط پیشنهاد دهد.			
شایستگی اساسی: ۱- ۲ و ۳- PK			
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
نظریه‌های جامعه‌شناختی تربیت	نظریه‌های جامعه‌شناختی تربیت را به طور سطحی می‌شناسد و نمی‌تواند ویژگیهای اصلی نظریه‌ها و کاربردهای عملی آنها را تشخیص دهد.	نظریه‌ها را با توجه به ویژگیهای اساسی آنها در تعلیم و تربیت می‌شناسد، کاربردهای عملی نظریه‌ها را در حل مسائل جهانی آموزش و پرورش بیان می‌کند، اما قادر نیست از نظریه‌ها در حل مسائل خاص منطقه خود بهره‌گیری کند.	علاوه بر درک عمیق نظریه‌های مختلف جامعه‌شناختی تربیت، قادر به تفسیر روابط عام و کلی با توجه به نظریه‌هاست و می‌تواند علت پدیدایی مسائل را با توجه به نظریه‌ای تبیین کند.
رویکرد تعاملی به جامعه‌شناسی تربیت	تکنیکهای مشاهده (گروههای کوچک) را فرا گرفته است، قادر به ارائه گزارش پدیده‌های مختلف است، اما نمی‌تواند روابط بین پدیده‌ها و افراد را شناسایی کند.	علاوه بر ارائه گزارش‌های مبنی بر مشاهده و مصاحبه، روابط بین پدیده‌ها و افراد را می‌تواند شناسایی و تبیین کند.	علاوه بر بهره‌گیری از ابزار تحقیق و شناسایی و تحلیل روابط بین پدیده‌ها و افراد، می‌تواند به تبیین و پیش‌بینی وقایع آموزشی با توجه به نظریه‌ها بپردازد.
طراحی برنامه حل	قادر به شناسایی یک مسئله	قادر به شناسایی یک مسئله	می‌تواند برنامه حل مسئله تربیتی

را با توجه به رویکردهای جامعه شناختی به طور سیستمی و شبکه ای طراحی و ارزیابی کند.	تربیتی، و ارائه راه حل با توجه به رویکردهای جامعه شناختی است اما نسبت به پیچیدگی و شبکه ای بودن مسائل بی توجه است.	تربیتی است، برای حل مسئله یک طرح پیشنهادی نیز ارائه می دهد، ولی طرح پیشنهادی او فاقد توجه به رویکردهای جامعه شناختی است.	مسئله تربیتی (با تاکید بر جامعه شناسی)
---	--	--	---

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات جامعه شناسی تعلیم و تربیت (یک جلسه)

جامعه شناسی تربیتی و جامعه شناسی تعلیم و تربیت

خاستگاه و تکامل جامعه شناختی تربیت

قلمرو جامعه شناختی تربیت

تکالیف یادگیری: مطالعه و مرور یکی از کتابهای جامعه شناسی تربیت یا جامعه شناسی آموزش و پرورش و ارائه نقشه

مفهومی در رابطه با قلمرو جامعه شناسی تربیت

تکالیف یادگیری: ارائه یک تعریف جامع از جامعه شناسی تربیت توسط دانشجو

فصل دوم: رویکردهای نظری در جامعه شناختی تربیت (دو جلسه)

نظریه کارکرد گرایی (امیل دورکیم)

نابرابری اجتماعی (کریستوفر جنکز)

پارادایم انتقادی (نظریه آموزش و پرورش و کنش فرهنگی، فریره، ایوان ایلیچ)

نظریه تفسیری (مایکل یانگ)

تکالیف یادگیری: طبقه بندی نظریه های جامعه شناختی تربیت و بیان ویژگیهای اصلی این نظریات در یک جدول

تکالیف یادگیری: انتخاب حداقل یکی از نظریه ها و مطالعه منابع بیشتر برای مطالعه

فصل سوم: روشهای تحقیق در جامعه شناسی تربیت (دو جلسه)

روشهای تحقیق کمی

روشهای تحقیق کیفی (قوم نگاری، مردم نگاری، روان شناسی اجتماعی، کنش متقابل نمادین، تحقیق در گروههای کوچک)

تکالیف یادگیری: مطالعه کتاب کندوکاوها و پنداشته ها، فرامرز رفیع پور

تکالیف یادگیری: مطالعه یک مقاله مربوط به جامعه شناختی تربیت و ارائه گزارش آن به کلاس با تاکید بر روش شناسی

تحقیق

تکالیف عملکردی: تحلیل و ارزیابی یک مقاله با توجه به نظریه پشتیبان آن

فصل چهارم: مدرسه و جامعه (یک جلسه)

مدرسه به مثابه جامعه

نگاهی تاریخی به سازمان اجتماعی مدرسه

شناخت سازمان مدرسه و روابط انسانی در آن

مدرسه و نابرابریهای اجتماعی

خانواده و مدرسه

تکالیف یادگیری: تهیه یک چک لیست از مسائل عمده مدرسه از نظر معلمان و دانش آموزان

تکالیف عملکردی: تحلیل مسائل مدرسه با توجه به یکی از نظریه های جامعه شناختی تربیت

فصل پنجم: فرایند های مربوط به مدرسه (یک جلسه)

فرهنگ دانش آموزان و عملکرد تحصیلی

جو مدرسه

انتظار از مدرسه

انگیزه پیشرفت (نظریه اتکینسون، نظریه مک کلند)

انتظارات معلم از دانش آموز

فرهنگ و روابط معلمان

تکالیف یادگیری: مشاهده روابط موجود در یک مدرسه ارائه گزارش درباره آن و تعیین جو مدرسه با استناد به شواهد کافی

فصل ششم: جامعه شناسی کلاس درس (دو جلسه)

گروه های دانش آموزی

پویایی گروه

دانش آموزان و تغییرات اجتماعی

دانش آموزان و آسیب های اجتماعی

تکالیف یادگیری: مشاهده گروه های دانش آموزی در کلاس درس، زنگ تفریح و زنگ ورزش. یادداشت گفتگوهای غیر

رسمی در بین دانش آموزان و ارائه گزارش آن به کلاس (تکنیک مشاهده بیلز پیشنهاد می شود)

تکالیف عملکردی: مطالعه گزارش های فوق در گروه های دانشجویی و تحلیل پویایی و آسیب های اجتماعی

فصل هفتم: جامعه شناسی برنامه درسی (یک جلسه)

جامعه شناسی کتاب های درسی

جامعه شناسی فضا

برنامه درسی پنهان

تکالیف یادگیری: مشاهده و ارائه گزارش در رابطه با فضا و کتاب های درسی

تکالیف عملکردی: بررسی و تحلیل همه گزارش های قبل و کاوش و جستجو در برنامه درسی پنهان در مدرسه مورد نظر

فصل هشتم: جامعه شناختی تربیت و مسائل تربیتی (سه جلسه)

چگونگی اولویت بندی مسائل تربیتی مدرسه

تکالیف عملکردی: طراحی یک برنامه موثر برای حل یک مسئله تربیتی با توجه به یک نظریه پشتیبان

تکالیف عملکردی: ارزیابی طرح برنامه فوق توسط هم کلاسیها

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

در این درس، آموزش با توجه به پیوند نظریه با عمل انجام می شود. کاربرد عملی دانش نظری و تحلیل مشاهدات از زاویه

نظریه های جامعه شناسی تربیت توسط دانشجو مورد تأکید قرار می گیرد. بنابراین، علاوه بر مطالعه منظم دانشجویان،

توجه به جنبه های کاربردی این درس مورد توجه است. بهتر است زمینه پرسش و پاسخ و تحلیل گزارشهای دانشجویان و بهره گیری از روشهای مشارکتی در آموزش فراهم شود.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

موریش، ایور. درآمدی به جامعه شناسی تعلیم و تربیت، ترجمه غلامعلی سرمد (۱۳۸۷). مرکز نشر دانشگاهی تهران.
علاقه بند، علی (۱۳۸۷). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران انتشارات روان.
شارع پور، محمود (۱۳۹۲). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران. انتشارات سمت.

منابع فرعی:

منادی، مرتضی (۱۳۹۲). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران: انتشارات آوای نور
رفیع پور، فرامرز (۱۳۹۰). تکنیکهای خاص تحقیق در علوم اجتماعی (جلد دوم کندوکاوها و پنداشته ها). تهران انتشارات شرکت سهامی انتشار.
سلی، پ. جامعه شناسی مدرن، ترجمه حسن پویان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی تکوینی: تکالیف یادگیری و تکالیف عملکردی و شرکت در مباحث کلاس ۸ نمره
ارزشیابی پایانی: آزمون کتبی از مباحث انجام شده در کلاس، ۱۲ نمره

سایر نکات

از آنجا که یک فصل به روشهای تحقیق جامعه شناسی تربیت پرداخته شده است و ممکن است با درس روشهای تحقیق رشته های مختلف درسی هم پوشانی داشته باشد، تاکید می شود بر روشهای تحقیق کمی اشاره ای اجمالی شود و بیشتر بر روشهای تحقیق قوم نگاری، کیفی کنش متقابل نمادین و گروههای کوچک تاکید شود.

سرفصل درس «نظریه‌های یادگیری و آموزش»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس اثربخش مستلزم درکی فزاینده از یادگیری و شیوه وقوع آن می‌باشد، چنین درکی شامل دانش مربوط به نظریه‌های یادگیری و آموزش و کاربرد هر یک از آنها در فرایند تدریس است که کسب آن می‌تواند معلمان را در کاربرد آگاهانه و مقتضی اصول مربوط به هر یک از نظریه‌ها یاری رساند. این درس ضمن هدایت روش‌های تدریس در موقعیت‌های مختلف تربیتی، دانشجوی معلمان را با سودمندی و کاربردی بودن روش‌های تدریس به کار گرفته شده نیز آشنا می‌سازد.

نام درس: نظریه‌های یادگیری و آموزش				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ضمن درک انواع نظریه‌های یادگیری و آموزش، شرایط حصول و عدم حصول یادگیری را در موقعیت‌های مختلف تربیتی تحلیل نماید و بر آن اساس راهبردهای تدریس متناسبی بکار برد.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: PK کد ۱-۲ & ۲-۲ ۲ & ۳-۲ PCK کد ۳-۳
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
نظریه‌های یادگیری و آموزش	نظریه‌های یادگیری و آموزش را می‌شناسد و قادر است بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه دیدگاه‌ها آنها را طبقه بندی نماید.	ضمن مقایسه نظریه‌های یادگیری و آموزش به ارائه دلالت‌های هر یک از دیدگاه‌ها می‌پردازد اما قادر به کاربرد نظریه‌ها در حل مسائل تربیتی نمی‌باشد.	با درک نقاط ضعف و قوت هر یک از نظریه‌ها در موقعیت‌های مختلف تربیتی، قادر به کاربرد نظریه‌ها در حل مسائل تربیتی می‌باشد.	
روش‌های آموزش	دانشجو قادر است انواع روش‌های آموزش را شناسایی و طبقه بندی نماید.	ضمن مقایسه هر یک از روش‌های آموزش قادر به تحلیل شرایط حصول و عدم حصول یادگیری در موقعیت‌های مختلف تربیتی است.	با ارزیابی موقعیت تربیتی قادر به استفاده از راهبردهای تدریس متناسب است.	
حل مسائل تربیتی	مسئله تربیتی را شناسایی می‌کند و برای حل آن طرح پیشنهادی ارائه می‌دهد، اما طرح پیشنهادی او	با در نظر گرفتن اصول هر یک از نظریات یادگیری و آموزش قادر به حل مسئله تربیتی می‌باشد اما نسبت به	قادر است برنامه حل مسئله تربیتی را با توجه به راهبردها و اصول هر یک از نظریات یادگیری و	

آموزش به طور سیستمی و شبکه ای طراحی و ارزیابی نماید.	پیچیدگی و شبکه ای بودن مسائل بی توجه است.	فاقد توجه به نظریات یادگیری و آموزش است.		
--	---	--	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

هفته اول: ارائه طرح درس و اعلام نحوه ارزشیابی و معرفی منابع

- بیان ضرورت و جایگاه نظریه در علم

- مکاتب تجربه گرا

- مکاتب خرد گرا

- نظریه های جدید در یادگیری

فصل دوم: تعریف مفاهیم (نظریه، نظریه علمی، یادگیری، آموزش)

- تعریف یادگیری و ویژگی های آن

- ویژگی های نظریه یادگیری جامع

- مقایسه یادگیری با آموزش

- ارائه چارت مربوط به نظریات یادگیری

تکالیف عملکردی:

از دانشجویان خواسته شود با مراجعه به منابع متعدد تعاریف مختلفی گردآوری و در قالب جدولی ارائه نمایند.

فصل سوم: نظریه‌های رفتاری یادگیری

تکالیف یادگیری:

نمونه هایی از روش های آموزش رفتارگرایان در کلاس مطرح و درخصوص اصول مربوطه بحث و تبادل نظر شود.

فصل چهارم: نظریه‌های شناختی یادگیری

تکالیف یادگیری:

نمونه هایی از روش های آموزش شناختی در کلاس مطرح و درخصوص اصول مربوطه بحث و تبادل نظر شود.

فصل پنجم: نظریه‌های خبرپردازی یادگیری

تکالیف یادگیری:

ارزیابی نقاط ضعف و قوت اصول یادگیری در نظریه خبرپردازی.

فصل ششم: نظریه‌های سازندگی یادگیری

تکالیف عملکردی:

مشاهده یک موقعیت آموزشی و تربیتی در کلاس درس و تحلیل میزان تأثیر پذیری تصمیمات آموزشی / تربیتی از

نظریه های یادگیری و کاربرد های آن.

فصل هفتم: نظریه نورو فیزیولوژیکی

تکالیف عملکردی:

مقالات و پژوهش های منتشر شده در زمینه مطالعات مربوط به مغز و ارتباط آن با آموزش و یادگیری را مطالعه نموده و یافته های خود را در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید.

فصل هشتم: کاربرد نظریه های یادگیری در آموزش

کاربرد رویکرد رفتاری

کاربرد رویکرد شناختی

کاربرد نظریه سازندگی یادگیری

کاربرد نظریه نوروفیزیولوژیکی

تکالیف عملکردی:

با استفاده از نظریه های مطالعه شده یک موقعیت آموزشی / تربیتی را با استفاده از نظریه های مطالعه شده تحلیل و تصمیمات آموزشی / تربیتی خود را به همراه مستندات پژوهشی یا علمی ارائه نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

با توجه به اینکه درک عمیق دانش نظری مستلزم کاربرد آن در موقعیت های مختلف می باشد، پیشنهاد می شود ضمن ارائه مباحث نظری به شیوه مشارکتی، بر انجام فعالیت های عملی و بکارگیری دانش نظری در موقعیت های واقعی تدریس تاکید شود. علاوه بر این تدارک فرصت های یادگیری غیر مستقیم و خارج از محیط آموزشی می تواند زمینه رشد راهبردهای فراشناختی دانشجویان را فراهم سازد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- اولسون، متیواچ و هرگنهان، بی.آر (۱۳۸۸). مقدمه ای بر نظریه های یادگیری، ترجمه علی اکبر سیف، تهران: دوران.
- سیف، علی اکبر (۱۳۹۰). روانشناسی پرورشی نوین: روانشناسی یادگیری و آموزش. انتشارات دوران.

منبع فرعی:

- شعبانی، حسن (۱۳۸۳). مهارت های آموزشی و پرورشی. تهران: سمت. جلد اول و دوم.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

۱-۵ ارزشیابی مستمر (۸ نمره)

- عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۴ نمره

- عملکرد دانشجو در مجموعه تکالیف عملکردی ۴ نمره

۲-۵ ارزشیابی پایانی (۱۲ نمره)

ارزشیابی پایانی درس نظریه های یادگیری و آموزش به صورت آزمون مکتوب در پایان ترم صورت می گیرد.

سرفصل درس «اصول و روش‌های تدریس»

۱. معرفی درس و منطق آن

تدریس در تمامی نظام‌های آموزش و برنامه درسی، عرصه اصلی اختیارات معلم است؛ و همین اختیارات است که مسئولیت معلم را برای بکارگیری موثر روش‌های تدریس الزامی می‌کند. «تدریس» فعالیتی موقعیتی است که شکل موثر آن بر بنیاد دانش و یافته‌های علمی دنبال می‌شود. چنین دانشی را معلمان آینده برای هرگونه عمل خود نیاز دارند؛ اما عمل معلمی فقط با کسب این دانش ممکن نمی‌شود. آنچه دانشجو معلمان را برای بکارگیری روش‌های تدریس آماده می‌کند، کسب دانش تدریس به همراه قابلیت‌های ساخت دانش تدریسی بر اساس تجربه‌های شخصی است؛ مجموعه تلفیق شده‌ای از دانش و هنر که می‌تواند شایستگی تدریس نامیده شود. اصول و روش‌های تدریس در پی آن است که زمینه‌های لازم و عمومی را برای دانشجو معلمان در سطحی عام فراهم کند تا آنان قادر به ادراک و بکارگیری روش‌های تدریس شوند. در این درس، دانشجو معلمان با مبانی، اصول و مراحل تدریس آشنا می‌شوند و قادر می‌شوند از فنون آن در عمل بهره بگیرند. برای تحقق دستاوردی، ضروری است معلمان با منابع این حوزه علمی، با نمونه‌هایی از تدریس و با برخی از اعمال و فعالیت‌های تدریسی معلمان پیشین در عرصه واقعی آشنا شوند و برای اقدام به آن، تمرین‌هایی داشته باشند. چنین شرایطی می‌تواند به آنان کمک کند تا معلمان آینده در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم‌گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشند.

نام درس: اصول و روش‌های تدریس				مشخصات درس
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو معلم قادر خواهد بود:</p> <p>به ارائه تصویری از تدریس مدرسه‌ای اقدام کند که در آن نقش معلم به عنوان کارگزار اصلی آن عرصه به روشنی تشریح و تبیین گردد و چگونگی عمل خود را به عنوان کارگزار یک کلاس درس فرضی، به استناد دانش معتبر مدلل سازد و از برنامه خود دفاع نماید. همچنین، دانشجو معلم در پایان این واحد یادگیری با اصول عام و خاص تدریس آشنایی دارد و برخی روش‌های تدریس را با قابلیت‌های بکارگیری آنها در موقعیت‌های متفاوت می‌شناسد و از منابع معتبر تدریس آگاه است و امکان شناسایی منابع مناسب‌تر را دارد و به پیگیری دستاوردهای علمی جدید حوزه تدریس، متعهد است.</p>				<p>نوع درس: نظری و عملی</p> <p>تعداد واحد: ۱+۱</p> <p>زمان درس: ۳۲+۱۶</p> <p>ساعت</p> <p>پیشیناز: روانشناسی تربیتی</p> <p>نحوه آموزش: انفرادی</p>
				<p>شایستگی اساسی:</p> <p>PK کد ۲-۲ & ۳-۲</p> <p>PCK کد ۳-۳ & ۴-۳</p>
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
- فهم اصول و روش‌های تدریس	توانسته است به بیان تعاریفی از تدریس و اصول و روش‌های آن اقدام کند.	به تبیین تدریس مدرسه‌ای بر اساس متغیرهای مختلف متمایزکننده آن مبتنی بر منابع علمی اقدام می‌کند و تشریحی به زبان خاص خود ارائه می‌نماید.	به شناسایی اصول و روش‌های تدریس در موقعیت‌های مختلف مدرسه‌ای اقدام می‌کند و تبیینی مدلل از بکارگیری هر یک از اصول و روش‌های تدریس توسط معلم در موقعیت خاص ارائه می‌نماید.	

<p>توانسته است خود را در نقش معلم متصور شود و بر آن اساس به تصمیم‌گیری در موقعیت‌های واقعی یا فرضی اقدام و به عنوان معلم ایفای نقش حرفه‌ای کند.</p>	<p>به زوایایی از نقش‌های معلمان توجه می‌دهد و به آن عمل می‌کند که در منابع درس بر آنها تاکید نشده است ولی در منابع این حوزه موجود است.</p>	<p>توانسته است به شرح آنچه در منابع و مباحث درس در ارتباط با موضوع آمده است، اقدام کند.</p>	<p>ایفای نقش معلمی در تدریس مدرسه‌ای</p>	
<p>پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.</p>	<p>در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه دیده می‌شود که قابل پذیرش است.</p>	<p>پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.</p>	<p>انجام تکالیف</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

مباحث فرعی	موضوع اصلی	نوبت
<p>شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.</p> <p>تکلیف ۱: هر دانشجو یکی از تجربیات تدریس معلمان مدرسه‌ای خود را یادآوری و آن را روایت و مقبول یا نامقبول بودن آن را مدلل تشریح کند.</p>	<p>طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس</p>	<p>اول</p>
<p>ارائه نمونه‌هایی از تدریس معلمان به صورت فیلم و بحث و بررسی درباره تجربیات دانشجویان معلمان به گونه‌ای که نشان داده شود اصول و روش‌های متعددی در تدریس مطرح است.</p>	<p>ارائه نمونه‌ها و یادآوری تجربه‌ها</p>	<p>دوم</p>
<p>مفهوم‌شناسی و شرح گستره موضوعی تدریس (به عنوان یک علم)، تشریح اصول و انواع روش‌های تدریس و معرفی وضعیت ایران از حیث تدریس (با استناد تجربه‌های گزارش شده دانشجویان معلمان) و تشریح وضعیت تدریس در چند کشور جهان.</p>	<p>تشریح چستی تدریس</p>	<p>سوم</p>
<p>تبیین نقش‌های تدریسی معلمان و ضرورت‌های آن بر اساس واقعیات عمل مدرسه-ای و با تشریح وضعیت ایران.</p>	<p>تبیین نقش معلم در تدریس مدرسه-</p>	<p>چهارم</p>

ای	عملی: در این ارتباط، نمایش یک فیلم تدریسی ضرورت دارد. تکلیف ۲: چرا معلمان نیاز دارند از اصول و روش‌های تدریس آگاه باشند و چگونه می‌توانند چنین کنند؟
پنجم	مراحل تدریس مدرسه‌ای: قسمت اول تشریح مراحل تدریس به عنوان عمل واقعی معلم در کلاس درس مشتمل بر مخاطب‌شناسی و منطقی‌یابی برای یک مبحث علمی، تعیین اهداف درس، انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری، سازمان‌دهی محتوا و فرصت‌های یادگیری. عملی: نقد و بررسی منطق مراحل ذکر شده.
ششم	مراحل تدریس مدرسه‌ای: قسمت دوم انتخاب روش تدریس محتوا و ارائه فرصت‌های یادگیری، تصمیم‌گیری در باره زمان درس، تنظیم مکان (فضا و روابط) درس و چگونگی ارزشیابی یادگیری مخاطبان. عملی: نقد و بررسی مراحل ذکر شده.
هفتم	برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس سالیانه اجزای طرح درس سالیانه و اصول تهیه آن، تدوین طرح درس سالیانه در کلاس و نقد و بررسی نمونه‌های ارائه شده در کلاس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به تدوین طرح درس سالیانه اقدام می‌کنند. تکلیف ۳: هر یک از دانشجومعلمان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و با مدرس درس ارائه کند.
هشتم	برنامه‌ریزی تدریس: طرح درس روزانه اجزای طرح درس روزانه و اصول تهیه آن، تدوین طرح درس روزانه در کلاس و نقد و بررسی نمونه‌های ارائه شده در کلاس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به تولید طرح درس روزانه اقدام می‌کنند. تکلیف ۴: هر یک از دانشجومعلمان یک طرح درس سالیانه برای موضوع مورد نظر خود تهیه و با مدرس درس ارائه کند.
نهم	مدیریت کلاس درس الگوها و روش‌های کلاس‌داری، فرهنگ کلاس درس، مقررات کلاس درس، جو کلاس درس و رفتار در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به بررسی روش‌های مدیریت کلاس‌هایی می‌پردازند که به طور فرضی یا واقعی توسط مدرس معرفی شده است.
دهم	روش‌های تدریس انواع روش‌های تدریس و طبقه‌بندی آنها به دو طبقه: روش‌های تدریس معلم‌محور و روش‌های تدریس شاگردمحور و معرفی مشروح هر یک برای بکارگیری. تکلیف ۵: طبقه‌بندی‌های دیگر به چه شکلی روش‌های تدریس را طبقه‌بندی کرده‌اند؟
یازدهم	روش‌های تدریس معلم‌محور یادآوری کوتاه منطق، اصول و مراحل بکارگیری روش‌های تدریس معلم‌محور در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام

		و به تدریس می‌پردازند.
دوازدهم	روش‌های تدریس شاگردمحور	یادآوری کوتاه منطق، اصول و مراحل بکارگیری روش‌های تدریس شاگردمحور در کلاس درس. عملی: دانشجویان در گروه‌های کوچک به طراحی تدریس بر اساس این روش اقدام و به تدریس می‌پردازند.
سیزدهم	توضیح دادن در کلاس درس	روش‌های توضیح دادن، قابلیت روش‌های توضیح در ارتباط با موضوعات درسی، اثربخش ساختن توضیحات در هر یک از روش‌های تدریس. عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر توضیح در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.
چهاردهم	پرسش کردن معلم در کلاس	انواع پرسش‌ها و چگونگی بهره‌گیری از آن در هر یک از روش‌های تدریس عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر پرسش کردن در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.
پنزدهم	مواجهه معلم با پرسش‌های کلاسی شاگردان	انواع پرسش‌های شاگردان، انگیزه‌های پرسش کردن شاگردان، چگونگی مواجهه با پرسش‌های شاگردان در هر یک از انواع روش‌های تدریس عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر پاسخگویی به پرسش‌ها در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.
شانزدهم	سنجش یادگیری شاگردان	روش‌های آزمون و سنجش پیشرفت تحصیلی در کلاس درس، انواع آزمون‌ها و مزایا و معایب آنها برای بکارگیری در کلاس درس، اهداف سنجش در کلاس درس، روش‌های اعلام نتایج به شاگردان در کلاس درس در هر یک از روش‌های تدریس. عملی: گفتگوی دانشجویان در باره روش‌های موثر سنجش یادگیری در موقعیت‌های تجربی یا فرضی.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با مشارکت همه‌جانبه آموزشگر - دانشجو انجام می‌شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع نیز بپردازد و در مباحث شرکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۵ دقیقه در کلاس درس به ارائه نظر بپردازند. در همه جلسات درس، یک مبحث به صورت نظری ارائه می‌گردد و به صورت عملی مورد تمرین قرار می‌گیرد. درعین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه

شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- در این درس استفاده از منبع مکتوب الزامی است. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر در همان رشته بلامانع است.
- منابعی که تا پایان سال ۱۳۹۸ برای استفاده در این درس پیشنهاد می‌شود، عبارتند از:
  ۱. شعبانی، حسن. (۱۳۹۲). مهارت‌های آموزشی: روش‌ها و فنون تدریس. تهران: سمت.
  ۲. مهرمحمدی، محمود. (۱۳۸۶). بازانديشی فرایند یاددهی - یادگیری و تربیت معلم. تهران: مدرسه.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس اصول و روش‌های تدریس در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از کار عملی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.

ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال از سویی تمام فعالیت‌های بخش عملی درس را شامل می‌شود و از سوی دیگر برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری انجام می‌گیرد و دستاورد هر دو قسمت جهت ارزشیابی نهایی بکارگرفته می‌شود.

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بدانند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند. سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۲۵ درصد امتیاز
- آزمون ضمن نیمسال: ۴۰ درصد امتیاز
- آزمون پایانی: ۳۵ درصد امتیاز

سایر نکات:

مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:

۱. آمادگی مدام برای فعالیت عملی.
۲. مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
۳. رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
۴. رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
۵. مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
۶. ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.

سرفصل درس «اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره»

۱. معرفی درس و منطق آن:

راهنمایی مجموعه فعالیت‌های منظم و سازمان یافته‌ای است که به منظور حداکثر استفاده از توانایی‌های بالقوه در طول زندگی درباره فرد اعمال می‌شود. مشاوره رابطه رویاروی بین مراجع و مشاور است که بدان وسیله به مراجع کمک می‌شود تا پس از شناخت خویش تصمیمات مناسبی اتخاذ نماید، از طریق مشاوره مراجع می‌آموزد که چگونه یک زندگی سالم و سازنده را طرح ریزی کند و بدان ادامه دهد.

راهنمایی و مشاوره همواره به عنوان تسهیل‌کننده فرایند تعلیم و تربیت دانش‌آموزان برای معلمان مطرح بوده است. از طریق خدمات راهنمایی و مشاوره می‌توان به توانایی‌ها و محدودیت‌های دانش‌آموزان پی برد، یکی از وظایف اساسی معلمان راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان می‌باشد به طور مسلم ارایه خدمات راهنمایی و مشاوره به دانش‌آموزان بدون آگاهی معلمان از مبانی، اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره میسر نمی‌باشد، بنابراین لازم است دانشجویان معلمان در دوران تحصیل خود با مبانی، اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره آشنا شده تا بتوانند در آینده به عنوان معلم مدرسه نقش راهنمایی و مشاوره‌ای خود را به خوبی ایفا نمایند. همچنین این درس به عنوان یکی از دروس پایه برای دانشجویان رشته راهنمایی و مشاوره محسوب می‌شود که آمادگی‌های لازم در آنها برای کسب مهارت‌های پایه حرفه‌ای فراهم نموده و زمینه ساز ورود به دروس تخصصی مشاوره می‌باشد.

نام درس: اصول و روش‌های راهنمایی و مشاوره				مشخصات
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با مطالعه درس مبانی و اصول راهنمایی و مشاوره، با مفاهیم اساسی راهنمایی و مشاوره آشنا شده، در فرایند آموزش از مبانی و اصول مشاوره بهره کافی ببرد، به جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش پی ببرد و با نقش مشاوره‌ای معلمان در فرایند تدریس و کلاس درس آشنا شود. همچنین از فنون و روش‌های شناخت دانش‌آموزان و رویکردهای اساسی مشاوره و روان‌درمانی اطلاعات کافی کسب نموده و بتواند در موقعیت واقعی مدرسه بکار ببرد.</p> <p>دانشجوی پس از گذراندن این درس قادر خواهد بود از اصول مشاوره در موقعیت‌های واقعی مدرسه بهره برده و با شناختی که از تفاوت‌های فردی، ویژگی‌ها و مسایل و مشکلات دانش‌آموزان پیدا می‌کند بتواند در زمینه‌های تحصیلی- شغلی و سازشی به آنها کمک نماید.</p>				<p>درس</p> <p>نوع درس: نظری و عملی</p> <p>تعداد واحد: ۲ (۱+۱)</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p>
				<p>شایستگی اساسی:</p> <p>ck&pck</p> <p>۱-۲ & ۳-۳</p> <p>۳-۴</p>
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
<p>دانش محتوایی و موضوعی راهنمایی و مشاوره و انواع آن</p>	<p>در مورد مباحث اساسی راهنمایی و مشاوره، فنون و روش‌های مشاوره صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع‌آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از</p>	<p>موضوعات اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن را مورد مقایسه قرار داده و یافته‌های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است</p>	<p>مباحث اساسی راهنمایی و مشاوره و انواع آن، تفاوت و تشابه مفاهیم و رابطه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته‌ها به</p>	

<p>صورت یک گزارش منسجم ارائه نموده است.</p>		<p>مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.</p>		
<p>نقش و وظایف کارکنان مدرسه را در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان و تفاوت و تشابه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و تجزیه و تحلیل قرار داده و یافته های خود را به صورت مکتوب گزارش نموده است.</p>	<p>نقش و وظایف کارکنان مدرسه را در فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان مورد مقایسه قرار داده و یافته های ناشی از این مقایسه را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است</p>	<p>درباره نقش و وظایف کارکنان مدرسه در مورد راهنمایی و مشاوره دانش آموزان صرفاً اطلاعات ارائه شده را جمع آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.</p>	<p>نقش و وظایف کارکنان مدرسه در رابطه با فرایند راهنمایی و مشاوره دانش آموزان</p>	
<p>مباحث مهم رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی و تفاوت و تشابه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارائه نموده است.</p>	<p>مفاهیم اساسی رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است</p>	<p>درباره رویکردهای اصلی مشاوره و روان درمانی صرفاً اطلاعات ارائه شده را جمع آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.</p>	<p>رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و کاربردهای آنها</p>	
<p>برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران و تفاوت و تشابه آن با برنامه های مشاوره در سایر کشورها را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و یافته های خود را به صورت مکتوب و در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.</p>	<p>برنامه های راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران را با سایر کشورها مورد مقایسه قرار داده و دلایل خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است</p>	<p>درباره برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش جهان و ایران صرفاً اطلاعات ارائه شده را جمع آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.</p>	<p>برنامه های راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مباحث اساسی

- اهمیت و ضرورت راهنمایی و مشاوره
- فلسفه و اهمیت راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش
- تاریخچه راهنمایی و مشاوره در جهان و ایران
- راهنمایی و مشاوره در اسلام
- مفهوم و تعریف راهنمایی
- اصول و اهداف راهنمایی
- خدمات راهنمایی
- مفهوم و تعریف مشاوره
- اصول و اهداف مشاوره
- خدمات مشاوره
- مفهوم و تعریف مشورت
- تعریف روان درمانی
- تفاوت بین مشورت، راهنمایی، مشاوره و روان درمانی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب فصل از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه مفاهیم راهنمایی، مشاوره و روان درمانی و بیان تفاوت‌های آنها

فعالیت عملکردی:

- تحلیل و مقایسه اهداف و خدمات راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس

فصل دوم: انواع راهنمایی و مشاوره و الگوهای آن

- انواع راهنمایی از نظر موضوع
- انواع راهنمایی از نظر شیوه اجرا
- انواع مشاوره از نظر موضوع
- انواع مشاوره از نظر شیوه اجرا
- الگوهای رایج راهنمایی

فعالیت یادگیری:

- ۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره از نظر موضوع و شیوه اجرا و بیان تفاوت‌های آنها
- ۴- مقایسه الگوهای راهنمایی و بیان شباهت‌ها و تفاوت‌های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه الگوهای راهنمایی و مشاوره و ارائه گزارش آن در کلاس درس

۲- تهیه جدول مقایسه انواع راهنمایی و مشاوره و بیان کاربرد هریک از آنها در محیط واقعی مدرسه

فصل سوم: روش ها و فنون راهنمایی و مشاوره

- تعریف روش و فن

- روش های راهنمایی و مشاوره

- فنون راهنمایی (مشاهده، مصاحبه، پرسشنامه، شرح حال نویسی، واقعه نویسی، مقیاس درجه بندی رفتار، گروه سنجی، مطالعه موردی، مطالعه پرونده تحصیلی، سیاهه رفتار، آزمون های روانی)

- فنون مشاوره (گوش دادن، تشویق کردن، برخورد با مقاومت، برخورد با سکوت، سازمان دادن، انعکاس احساس و محتوا، قرارداد بستن، تعیین تکلیف، پایان دادن به جلسه، همدلی، مواجهه سازی، تفسیر و بینش، رهبری، ایفای نقش، تسکین یا آرام بخشی، ارجاع)

- مهارت های مشاوره

فعالیت یادگیری:

۱- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس

۳- مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره با یکدیگر و بیان تفاوت های آنها

۴- مشاهده اجرای فنون مشاوره توسط متخصصان (مستقیم/ فیلم) و تحلیل مشاهدات به صورت مکتوب

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه فنون راهنمایی و مشاوره و ارایه گزارش آن در کلاس درس

۲- طراحی و اجرای یک نمونه از هر کدام از فنون راهنمایی نظیر مشاهده، مصاحبه و ....، و ارایه گزارشی از آنها به مدرس ۳-

بیان کاربرد هریک از فنون راهنمایی و مشاوره در محیط واقعی مدرسه در قالب گزارش کتبی

۴- اجرای فنون مشاوره توسط دانشجویان رشته مشاوره با توجه به مشاهدات خود (مستقیم/ فیلم) در مورد یک نفر از دانش آموزان و ارایه گزارش صوتی- تصویری و کتبی آن به مدرس

فصل چهارم: نقش و وظایف کارکنان مدرسه در برنامه راهنمایی و مشاوره دانش آموزان

- نقش و وظایف مدیرمدرسه

- نقش و وظایف معلم مدرسه

- نقش و وظایف مشاورمدرسه

- نقش و وظایف مربی پرورشی مدرسه

- نقش سایر متخصصان در فرایند راهنمایی و مشاوره

- نقش خانواده در فرایند راهنمایی و مشاوره

- نقش دانش آموز در فرایند راهنمایی و مشاوره

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده

۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس

۳- مقایسه نقش و وظایف معلم، مدیر، مشاور، مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

۱- تحلیل و مقایسه نقش و وظایف معلم،مدیر،مشاور،مربی پرورشی و سایر متخصصان در برنامه راهنمایی و مشاوره مدرسه و ارایه گزارش آن در کلاس درس

فصل پنجم: جایگاه راهنمایی و مشاوره در نظام آموزش و پرورش

- برنامه های راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه
- نقش و عمل مشاور در دوره های تحصیلی ابتدایی و متوسطه
- ساختار و تشکیلات راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش ایران
- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانش آموزی و خانواده در مناطق آموزش و پرورش
- خدمات و وظایف مراکز مشاوره دانشجویی در دانشگاهها
- مشاوره در موسسات و مراکز بهداشت روانی
- تفاوت های فردی در بین دانش آموزان مدرسه
- در نظر گرفتن تفاوت های فردی در راهنمایی و مشاوره با دانش آموزان

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و بیان تفاوت های آنها
- ۴- مقایسه دانش آموزان از نظر تفاوت های فردی در ابعاد مختلف

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مدارس ابتدایی و متوسطه و ارایه گزارش آن در کلاس درس
- ۲- تحلیل و مقایسه برنامه های راهنمایی و مشاوره در مراکز مشاوره دانش آموزی، خانواده و دانشجویی و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس
- ۳- مقایسه تفاوت های فردی دوفرد از دانش آموزان یک مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارایه گزارش کتبی آن به مدرس

فصل ششم: رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی

- مشاور و انتخاب نوع رویکرد درمانی
- رویکردهای درمانی متمرکز بر زمینه
- رویکردهای درمانی متمرکز بر هیجانات
- رویکردهای درمانی متمرکز بر تفکر و باور
- رویکردهای درمانی متمرکز بر عمل و رفتار
- رویکردهای درمانی یکپارچه نگر و التقاطی

فعالیت یادگیری:

- مطالعه مطالب از منابع معرفی شده
- ۲- مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های طرح شده از سوی مدرس
- ۳- مقایسه رویکردهای درمانی مختلف و بیان تفاوت های آنها

فعالیت عملکردی:

- ۱- تحلیل و مقایسه رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی و ارائه گزارش آن در کلاس درس
- ۲- تحلیل کاربرد رویکردهای اساسی مشاوره و روان درمانی در محیط واقعی مدرسه توسط دانشجویان رشته مشاوره و ارائه گزارش کتبی آن به مدرس

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه آرایه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است. برقراری ارتباط میان آموخته های کلاسی و الزامات محیط آموزشی، بهره گیری از فرصتهای یادگیری خارج از محیط آموزشی، برقراری پیوند میان نظر و عمل در محیط آموزشی و فراهم نمودن مشارکت گروهی دانشجویان در انجام فعالیت های عملکردی توسط مدرس از راهبردهای تدریس این درس می باشد که منجر به درک عمیق تر مطالب و بکارگیری دانش نظری راهنمایی و مشاوره توسط دانشجو معلمان در موقعیت های واقعی مدرسه خواهد شد. یادگیری غیر مستقیم نیز مستلزم مطالعه فردی و درک شناختی فرد در موقعیت های مختلف محیط آموزشی می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- قدمی، سید امیر؛ همت، نورعلی و نبوی، سید صادق (زیر چاپ). مبانی و اصول راهنمایی و مشاوره، تهران، انتشارات دانشگاه فرهنگیان

- گلادینگ، ساموئل. تی (۱۳۹۰). اصول ومبانی مشاوره. ترجمه مهدی گنجی، تهران، نشر ساوالان.

- شفیق آبادی، عبدالله (۱۳۹۰). مقدمات راهنمایی و مشاوره. تهران، انتشارات رشد.

منابع فرعی:

- اصغری پور، حمید (۱۳۹۱). کلیات راهنمایی و مشاوره، مشهد، نشر ترمین

- گیسون، رابرت و میشل، ماریان (۱۳۸۶). زمینه مشاوره و راهنمایی، ترجمه باقر ثنایی و همکاران، انتشارات رشد

- صافی، احمد (۱۳۷۹). راهنمایی و مشاوره در دوره های تحصیلی، تهران، انتشارات رشد

- تمدنی، مجتبی و بهمنی، بهمن (۱۳۹۱). فنون مشاوره و روان درمانی، تهران، نشر دانژه

- حسینی بیرجندی، سید مهدی (۱۳۷۱). اصول و روش های راهنمایی و مشاوره، تهران، انتشارات علمی دانشگاه آزاد اسلامی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری (باز پاسخ، بسته پاسخ، چندگزینه ای و یا ترکیبی) به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۲ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف (فعالیت) عملکردی ۸ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده براساس تکالیف یادگیری در طول نیمسال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیمسال انجام می شود.

مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «ارزشیابی از یادگیری»

۱. معرفی درس و منطق آن:

درس ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به عنوان یک حوزه تخصصی در بردارنده دروس متعددی چون آمار، روش تحقیق و اندازه گیری می باشد. در واقع این درس کمک میکند تا بتوان میزان تحقق اهداف کلی از آموزش را مورد ارزیابی قرار داد، سطح کیفی آموزش را ارتقا بخشیده و بطور نظامند اثرات آنرا مورد بازبینی و واکاوی قرار داد. استفاده و بکارگیری الگوهای متعدد ارزشیابی برای قضاوت درخصوص برنامه های درسی به معلمان کمک می کند تا نیازهای آموزشی را شناسایی نمایند و در سازماندهی مطالب و محتوای درسی انتقال دانش، نگرش و بالابردن سطح مهارتها را بهبود بخشند.

نام درس: ارزشیابی از یادگیری				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با کسب مهارت در حوزه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی قادر باشد انواع آزمونها و الگوهای ارزشیابی را پیاده سازی نماید و در خصوص اهداف ارزشیابی، آزمونهای عملکردی، محاسبه ضریب دشواری آزمون، نحوه محاسبه ضریب پایایی و آزمونهای ارزیابی عملکرد گزارشی را ارائه نماید.</p>				<p>نوع درس: نظری / عملی</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p> <p>پیشنیاز:</p>
				<p>شایستگی اساسی:</p> <p><u>CK ۱-۱ & ۱-۲</u></p> <p>&</p> <p><u>PK ۲-۲ & ۲-۳</u></p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
دانشجو قادر است الگوها ارزشیابی را مورد تحلیل قرار داده و کاربرد هر یک را در نمونه ای عینی مورد نقد و بررسی قرار دهد.	دانشجو قادر است در طبقه بندی از نقاط قوت و ضعف الگوهای ارزشیابی ارائه دهد و بر همین اساس الگوها را درجه بندی نماید.	دانشجو قادر است انواع الگوهای ارزشیابی را نام ببرد.	رویکرد ارزشیابی	
دانشجو قادر است انواع آزمونها عملکردی را به لحاظ کاربردی مورد نقد و تحلیل قرار دهد.	دانشجو قادر است انواع آزمونها را مقایسه نموده و برای هر یک نقاط قوت و ضعف را مشخص نماید.	دانشجو قادر است انواع آزمونهای عملکردی را طبقه بندی نماید.	آزمونهای عملکردی	
دانشجو قادر است ضریب پایایی و روایی انواع آزمونهای پیشرفت تحصیلی را محاسبه نماید و مورد نقد و بررسی قرار دهد.	دانشجو قادر است محاسبات مربوط به تعیین روایی و پایایی آزمونهای پیشرفت تحصیلی را انجام دهد.	دانشجو قادر است در حوزه تعیین پایایی و روایی تعریفی را ارائه دهد	محاسبه ضریب پایایی و روایی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی
اول	تعاریف و اصطلاحات: آزمون، اندازه-گیری، ارزشیابی، مقیاسها و انواع آن،	باذکر تعاریف و مثالهای گوناگون تعاریف مشخص و نقاط تفاوت و تشابه شناسایی و تحلیل گردد.	از دانشجویان خواسته شود با مراجعه به منابع متعدد تعاریف مختلفی گراوری و در قالب جدولی ارائه نمایند.
دوم	انواع آزمونها و ویژگی آنها	نمونه هایی از آزمونها در کلاس مطرح و بر چگونگی و نحوه ساخت آنها بحث و تبادل نظر شود.	از دانشجویان خواسته شود نمونه هایی از آزمونها را در پژوهشها یافته و با ویژگیهای آنها تطابق بدهند.
سوم	رویکردهای مطرح در ارزشیابی	بحث و تبادل نظر در خصوص ارزشیابی و دیدگاه مقایسه ای با توجه به اهداف مطرح شود و با ذکر مثال های گوناگون الگوی متناسب با هر ساختار مورد بررسی قرار گیرد	
چهارم	مراحل ارزشیابی آموزشی، تحلیل موقعیت، اهداف و مولفه های ارزشیابی آموزشی	در این جلسه با نمایش فیلم مرحله تحلیل موقعیت مورد بررسی قرار گرفته و هدفها و پیش نیازها با بحث و گفتگو مورد واکاوی قرار بگیرد.	از دانشجویان خواسته شود که فیلم را مجددا بررسی و نکات مطرح شده در خصوص اهداف و پیش نیازها را بازبینی مجدد و گزارش جدید ارائه نمایند.
پنجم	تعریف، اهداف، مراحل، روشها و طبقه بندیهای طرح ارزشیابی پیشرفت تحصیلی	با ارائه نمونه هایی از انواع طرح های ارزشیابی پیشرفت تحصیلی، ویژگیها و سطوح طبقه بندی طرحها مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد.	از دانشجویان خواسته شود که با انتخاب یک درس مشخص یک نمونه از طرح ارزشیابی پیشرفت تحصیلی آماده و در کلاس ارائه نمایند.
ششم	انواع آزمونها و کاربرد آنها و قواعد هر یک	با طرح نمونه های متفاوتی از انواع آزمون ها در کلاس نقاط قوت و ضعف هر یک از آزمونها به نقد و بررسی گذاشته شود.	از دانشجویان خواسته شود با طراحی یک نمونه ترکیبی از انواع آزمونها ویژگیهای هر یک از آزمونها را مورد ارزیابی قرار دهند.

هفتم	طرح نمونه های عملی در کلاس	نمونه های متعددی از طرح ها توسط دانشجویان شناسایی و نمونه های طراحی شده توسط ایشان را در گروه (کلاس) نقد و بررسی نمایند.	از دانشجویان خواسته شود نمونه های طراحی شده و بررسی شده را مورد بازبینی قرار دهند.
هشتم	تعریف آزمونهای عملکردی و انواع آن، مراحل تهیه آزمونهای عملکردی، روش واقعه نگاری، چگونگی تهیه چک لیست	با ارائه یک نمونه کار آزمونهای عملکردی و چگونگی مقیاس بندی آنها در کلاس به صورت عملی تهیه و نمونه طراحی انجام شده در جلسه قبل در این قالب اجرای مجدد گردد.	از دانشجویان خواسته شود یک نمونه از روشهای سنجش مشاهده ای را انتخاب و با استفاده از روش واقعه نگاری یک گزارش ارائه نمایند.
نهم	شرایط اجرای آزمون، نحوه نمره گذاری، نحوه تفسیر اطلاعات، محاسبه ضریب دشواری آزمون	یک نمونه از آزمونهای اجرا شده در کلاس ارائه و موارد و مباحث کلاس با نمونه تطبیق و واکاوی گردد.	از دانشجویان خواسته شود یک نمونه آزمون را مورد تحلیل و بررسی قرار داده، اطلاعات آنرا تفسیر و ضریب دشواری آزمون را محاسبه نمایند.
دهم	نقش و کاربرد آمار توصیفی در تفسیر داده ها، شاخصهای مرکزی و شاخصهای پراکندگی	به ذکر دلایلی اهمیت بکارگیری آمار توصیفی در تحلیل آزمونها پرداخته شود و شاخصهای مرکزی و پراکندگی با ذکر مثال حل و تمرین شود.	از دانشجویان خواسته شود در بخش شاخصهای مرکزی از میانگین و در بخش شاخصهای پراکندگی واریانس و ضریب همبستگی مثالها و نمونه هایی تمرین و نمرات آزمونهای قبلی محاسبه گردد.
یازدهم	تعیین روایی، اهمیت و انواع آن	در نمونه های آزمونهای قبلی محاسبات روایی در کلاس درس بطور عملی انجام و انواع آن مورد بحث و گفتگو قرار گرفته و ترجیحا برای هر مورد نمونه ای انجام شود.	از دانشجویان خواسته شود در موارد آزمونهای قبلی روایی آزمونها محاسبه و گزارش گردد.
دوازدهم			
سیزدهم	تعریف پایایی، روشهای پایایی، نحوه محاسبه ضریب پایایی	روش محاسبه پایایی در نمونه ذکر شده محاسبه و موارد دیگر نیز طرح شود.	از دانشجویان خواسته شود نحوه محاسبه پایایی را در چند کار پژوهشی مورد بررسی قرار دهند.
چهاردهم	هدفهای ارزشیابی، تعریف ارزشیابی،	موارد و رئوس درس در کلاس به	از دانشجویان خواسته شود در یک

انواع ارزشیابی	بحث و گفتگو گذاشته شود و نمونه هایی از انواع ارزشیابی بررسی گردد.	جدول انواع، تفاوتها و شباهتهای ارزشیابی را ترسیم نمایند.
پانزدهم	روشهای مشاهده موقعیت، مصاحبه، نظرخواهی	از دانشجویان خواسته شود در یک نمونه عملی و در جامعه کوچک ۵ نفری روشهای این جلسه را اجرا و گزارشی ارائه دهند.
شانزدهم	آزمونهای ارزیابی عملکرد آموزشی، خود سنجی، ارزیابی همکاران	از دانشجویان خواسته شود ارزشیابی پیشرفت تحصیلی را در طرحی جامع و بطور یکپارچه در قالب یک کار پژوهشی طی یک هفته تا زمان برگزاری آزمون پایان ترم ارائه نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

این درس به دلیل ماهیت عملی پیشنهاد میشود که به صورت حل مسئله و پروژه ای انجام شود و بیشتر مفاهیم به صورت تحلیلی و با ارائه نمونه های مشابه تدریس شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

روشهای اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، دکتر علی اکبر سیف، نشر دوران.

منبع فرعی:

ارزشیابی آموزشی، دکتر عباس بازرگان، ناشر سمت.

روشهای ارزشیابی آموزشی، دکتر علیرضا کیامنش، ناشر: دانشگاه پیام نور.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

۶ نمره ارزیابی کار عملی که در جلسه آخر برای دانشجویان تعیین گردیده است.

ارزشیابی پایانی: ۱۴ نمره آزمون کتبی

سرفصل درس « کاربرد هنر در آموزش »

۱. معرفی درس و منطق آن

کاربرد هنر در آموزش به حوزه پیوند بین نظریه و عمل در برنامه درسی هنر می پردازد. از این رو دانشجو- معلمان باید با حوزه های کاربردی هنر آشنا شده و بتوانند به صورت عملیاتی، فرصت های یادگیری هنر را کسب کنند تا بتوانند در حوزه آموزش به دانش آموزان مدارس به عنوان معلمانی توانمند در حوزه هنر ایفای نقش کنند. این درس توجه دانشجویان به برنامه درسی هنر به صورت تلفیقی جلب کرده و تجارب نوین هنر را به آنها معرفی می کند.

نام درس: کاربرد هنر در آموزش				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: تربیتی تعداد واحد: ۱ واحد عملی زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنهاد: -
				شایستگی اساسی: • CK- کدهای ۱-۱ و ۲-۱ • PCK- کدهای ۱-۳، ۲-۳، ۳-۳، ۴-۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
آثار هنری جدیدی بدون استفاده از الگو و منحصر به فرد تولید کند.	به خلق اثر هنری متفاوت از الگو پردازد.	به خلق اثر هنری ساده با استفاده از الگو پردازد.	تولید هنری	
رابطه هنر و فرهنگ و تاریخ را به درستی درک کرده و به تحلیل عمیق پردازد.	نسبت به آثار تاریخی و رابطه هنر و فرهنگ حس مثبتی داشته باشد.	به مشاهده آثار تاریخی پیرامون خود واکنش نشان بدهد.	تاریخ هنری	
ویژگیها و کیفیتهای پیچیده و ظریف مستتر در آثار هنری و محیط پیرامون خود را درک کرده	ویژگیها و کیفیتهای پیچیده و ظریف مستتر در آثار هنری و محیط پیرامون خود را درک	حساسیت بصری نسبت به پدیده های هنری داشته باشد.	نقد هنری	

و تفسیر و نقد کند.	کند			
بر اساس ملاک‌های دقیق به قضاوت درباره هنر و دفاع از آن بپردازد.	بر اساس ملاک‌های دقیق به قضاوت درباره هنر بپردازد.	در گفتگوی دائمی درباره ماهیت هنر شرکت کند.	زیبایی شناسی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول - کلیات و اهمیت کاربرد هنر در آموزش

- هنر و بازانديشی مفهوم سواد
- پیامدهای تربیت هنری
- هنر و تربیت چندفرهنگی

تکلیف یادگیری:

دانشجویان به شرح پیامدهای تربیت هنری در تعلیم و تربیت بپردازند.

فصل دوم - تولید آثار هنری

- برای کسب مهارت‌ها و توسعه تخیل‌گرایی مورد نیاز برای عملکرد هنری با کیفیت بالا به دانش‌آموزان یاری رساند.
- دانشجویان باید برنامه درسی را طراحی کنند که مهارت‌هایی برای توسعه تخیل‌گرایی آنها فراهم شود.
- دانشجویان با دامنه وسیعی از رسانه‌ها، ابزارها، تجهیزات و فنونی که توسط هنرمندان به کار گرفته می‌شوند، آشنا می‌شوند. همچنین سوژه‌ها، موضوعات درسی، نهادها و سایر ابزارهایی که تولید هنری را رشد و شکل می‌دهد، را می‌شناسند.
- دانشجویان می‌توانند مهارت‌ها و سنت‌های هنروری و هنرمندی را یاد بگیرند. مهارت‌هایی نظیر کاربرد رسانه‌ها، وسایل مختلف و به کارگیری ظرفیت‌ها و قابلیت‌های آنان.
- دانشجویان می‌توانند افکار، ارزش‌ها و احساسات مختلف خود را در یک شکل تجسمی از طریق دستیابی به راه‌های پاسخگو و فعالیت‌هایی که هنرمندان انجام می‌دهند، بیان کنند.

تکلیف عملکردی:

- دانشجویان باید احساساتشان را توسعه دهند، تخیل‌گرایی‌شان را پرورش دهند و مهارت‌های فنی مورد نیاز برای انجام کار صحیح با مواد آموزشی را کسب کنند.
- دانشجویان باید لذت ناشی از خلق آثار تجسمی را تجربه کنند و فرصت کسب مهارت‌های لازم برای دستیابی به این تجربه لذت‌بخش را داشته باشند.
- به صورت پوشه کار ارائه شود.

فصل سوم - تاریخ هنری

در برنامه تربیت هنری دانشجویان به درک زمینه تاریخی و فرهنگی که هنر در آن پدید آمده، می پردازند. دانشجویان بر اساس آثار مختلف تاریخی، هنری، فرهنگی به حوزه تاریخ هنر ایران آگاهی یافته و آن را به صورت کاربردی مورد توجه قرار می دهند.

- **اطلاعات واقعی در مورد هنرمندان:** مثل تاریخ تولد و مرگ، سوابق و تجارب اولیه، اطلاعات در مورد آثار هنری مثل توصیف فیزیکی، موضوعی و شرایط.
- **تحلیل صوری اثر هنری،** یعنی توصیف کردن و تحلیل کردن حلقه های ارتباطی در یک اثر هنری (رنگ، فضا و...) به عنوان مبنایی برای فهم این که چگونه اثر هنری متناسب با خصوصیات یک هنرمند و یا هماهنگ با یک جنبش یا سنت هنری است.
- **تحلیل اثر هنری:** شامل اطلاعاتی درباره وسایل و مواد مورد استفاده، ابزارها و روش های به کار برده شده و تغییرات حاصله در اثر هنری که ناشی از گذر زمان یا سایر تأثیرهای محیطی است.
- **روابط مربوط به زمینه (بستر):** یعنی بررسی ارتباط میان آثار هنری و محیط اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و شناخت تأثیر آن بر آثار مورد نظر.

تکلیف عملکردی:

- دانشجویان باید رابطه میان هنر و فرهنگ را دریابند؛ مثلاً اینکه فناوری و ایدئولوژی در یک مقطع خاص چه تأثیری در آثار هنری هنرمندان گذاشته است.
- به تحلیل صوری، واقعی و روابط زمینه ها در یک یا چند اثر هنری ملی یا بین المللی بپردازند.
- به صورت پوشه کار ارائه شود.

فصل چهارم - نقد هنری

- دانشجویان باید چگونگی دیدن و صحبت کردن درباره کیفیت های هنری را بیاموزند. نگرستن شکلی از پیشرفت شناختی است. بنابراین دانشجویان با نگاهی متفاوت به آثار و پدیده های هنری می نگرند و تکنیک های نقد آثار هنری را می آموزند.
  - نقادی هنری شامل کاربرد زبان، نگارش متفکرانه و هوشمندانه و صحبت کردن درباره هنر است که از طریق آن فرد می تواند به نحوی بهتر و پربارتر نقش و جایگاه هنر را در فرهنگ و جامعه درک کند و برای آن ارزش قائل شود.
  - دانشجویان مراحل چهارگانه نقادی هنری را باید بیاموزند:
۱. **توصیف:** اگرچه مرحله توصیف بر ابعادی تأکید دارد که ما از طریق آنها به درک کلی امور می رسیم اما می تواند بحث های عمیقی را پدید آورد. گاهی ممکن است فردی رنگی را قرمز ببیند اما فرد دیگری آن را نارنجی ببیند و یا یک نفر شکلی را مربع ببیند ولی فرد دیگر آن را چند ضلعی ببیند. به هر حال از طریق توصیف است که می توان زبان را دقیق تر نشان داد.
  ۲. **تحلیل:** اگرچه تحلیل یک مبنای ادراکی دارد اما از مرحله توصیف یک گام فراتر می رود و فراگیر را وادار می کند تا ساختار یا ترکیب یک اثر هنری را تحلیل کند. فراگیر باید بتواند بین تقارن و نامتقارن تفاوت قائل شود، رسانه های هنری را تشخیص دهند، نسبت به کیفیت های رنگ و خط حساس باشد. آیا دانشجویان می توانند از زبان طراحی استفاده کنند یا خیر؟
  ۳. **تفسیر:** در مرحله تفسیر، دانشجویان به سطوح تخیلی تر قدم می گذارد و از او خواسته می شود تا درباره معنای مستتر در اثر هنری و یا هدف موجود در ذهن هنرمند تأمل کند. برای انجام این کار از دانشجو خواسته می شود تا بین ساختار موجود در

اثر هنری و جهتی که هنرمند فراگیر را به آن سمت می کشاند، ارتباط برقرار کند. در این مرحله درباره اثر هنری سوال های مختلفی مطرح می شود و ویژگی آنها، این است که سوالات باز هستند و پاسخ درست یا غلط ندارند.

۴. **قضاوت:** فرایند نقد به طور طبیعی با قضاوت خاتمه می یابد. این قضاوت نتیجه ای است که بیانگر موفقیت یا شکست اثر هنری است و جایگاه آن در مقایسه با سایر آثار هنری نشان می دهد. قضاوت های شکل گرفته در این حالت به بحث گذاشته نمی شوند زیرا این وظیفه نقادان و خبرگان حرفه ای تر است نه معلمان دوره ابتدایی.

تکلیف عملکردی

- حساسیت بصری باید در دانشجویان پرورش یابد تا به اتکای آن بتوانند خصوصیات و کیفیت های پیچیده و ظریف مستتر در آثار هنری و محیط پیرامون خود را درک و توصیف کنند.
- مراحل چهارگانه نقد هنری را در طول ۴ جلسه در مورد یک اثر هنری ملی بکار بگیرند.
- به صورت پوشه کار ارائه شود.

فصل پنجم - زیبایی شناسی

- هدف دیگر تربیت هنری مربوط به ارزش هایی است که هنرها ایجاد می کنند.
- توجه دانشجویان به فرایند آفرینش هنرمندانه، پدیده هنری، تفسیر و شناخت، ارزشیابی انتقادی، زمینه فرهنگی و اجتماعی آن معطوف شود.
- زیبایی شناسی به دانشجویان یاد می دهد که به طور فلسفی بیندیشند، پرسش ها و پاسخ های ممکن که به طور طبیعی در مسیر ساختن، نقادی و بررسی تاریخی هنر به وجود می آید را مورد بررسی قرار دهند.

تکلیف عملکردی:

- دانشجویان باید گفتگوی دائمی درباره ماهیت هنر شرکت کنند.
- براساس ملاک های زیباشناسانه به قضاوت درباره هنر و دفاع از آن بپردازند.

فصل ششم - هنر و برنامه درسی تلفیقی

- این دیدگاه به آن برنامه درسی هنر اشاره دارد که با دیگر برنامه های درسی هنری و غیرهنری تلفیق می شود. برنامه درسی تلفیقی هنر عموماً در یکی از چهار نوع ساختار برنامه درسی سازماندهی می شود:
- گاهی از هنر استفاده می شود تا به فراگیران کمک کند تا دوره خاص تاریخی یا فرهنگی خاص را بشناسند؛ مثل مطالعه جنگ داخلی در کنار عکس های ماتئو برادی، و یا موسیقی و معماری آن دوره و طرز پوشش افراد طبقات اجتماعی.
- دومین شکل تلفیق حالتی است که در آن به فراگیران کمک می شود تا شباهت ها و تفاوت ها میان هنرها را بشناسند. مانند تفاوت معنای ریتم در موسیقی با معنای ریتم در هنرهای تجسمی.
- سومین شکل تلفیق، شناسایی ایده اصلی است که در هنر در دست انجام و یا در دیگر حوزه ها قابل شناسایی است.
- چهارمین نوع تلفیق مربوط به تمرین حل مسئله است. می توان از دانشجویان خواست که مسئله ای را تعریف یا بیان کنند که مستلزم در نظر گرفتن دیسپلین های مختلف است؛ مثلاً اگر از دانش آموزان دبیرستانی خواسته شود که برای دانش آموزان پیش دبستانی یک بازی طراحی کنند، آن ها باید ملاحظات طراحی، رشد کودک، ویژگی های فیزیکی مواد

آموزشی، ترکیب این موارد و مسائل زیباشناسی را در نظر بگیرند. این امر را می توان به صورت عملی با دانشجویان تمرین کرد.

تکلیف عملکردی:

- دانشجویان با استفاده از فعالیت های هنری مختلف برای یک درس مانند علوم، ریاضی، فارسی و ... به صورت تلفیقی یک برنامه درسی طراحی کند و متناسب با آن به صورت عملی آن برنامه درسی تلفیقی را اجرا کند.
- به صورت پوشه کار ارائه شود.

فصل هفتم - تجارب نوآورانه آموزش هنر

- در این فصل دانشجویان با تجارب بین المللی در حوزه آموزش هنر آشنا می شوند و کاربرد هنر در آموزش را به صورت واقعی درک می کنند.
- همچنین برخی مجامع بین المللی در حوزه آموزش هنر به صورت الکترونیکی و کتابخانه ای به دانشجویان معرفی می شود تا در حوزه های هنری مورد علاقه خود به کسب دانش و مهارت های حرفه ای بپردازند.

برنامه های آموزش هنر عبارتند از:

- کنفرانس جهانی آموزش هنر
- پروژه تتاک (TETAC)
- پروژه رامبرانت
- آشنایی با مجامع تخصصی، سایت های اینترنتی و نشریات آموزش هنر

تکلیف عملکردی

- دانشجویان با مراجعه به سایت ها و منابع الکترونیکی به معرفی فعالیت های مجامع بین المللی در حوزه آموزش هنر بپردازند.
- نمونه کارهای هنری مختلف در حوزه آموزش هنر به دانش آموزان را جستجو و معرفی کنند.
- به صورت پوشه کار ارائه شود.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- استفاده از راهبرد مستقیم در تدریس مفاهیم و کلیات با استفاده از ابزارهای رایانه ای مناسب.
- شیوه های تدریس مشارکتی و گروهی، بازدید از مراکز هنری و موزه ها و گالری ها، روش ایفای نقش.
- راهبرد غیر مستقیم برای طراحی فرصت های یادگیری بر اساس ابعاد نقد هنری، تاریخ هنری و زیبایی شناسی.

۵. منابع آموزشی

منابعی که تا پایان سال ۱۳۹۸ برای استفاده در این درس پیشنهاد می شود، عبارتند از

- منبع اصلی

برای بخش نظری:

- مهرمحمدی، محمود؛ کیان، مرجان (۱۳۹۳). برنامه درسی و آموزش هنر در آموزش و پرورش، تهران: سمت.

برای بخش عملی:

- سایر منابع آموزشی معتبر که شیوه های تولید محصولات هنری را آموزش داده اند.

- منابع فرعی:

مجامع معتبر بین المللی مرتبط با آموزش هنر مانند:

National Art Education Association -

Getty Institute for Education in Art -

International Society for Education through Art -

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی پایانی: آزمون پایان ترم = ۶ نمره

- ارزشیابی پوشه کار بر اساس تولیدهنری، تاریخ هنری، نقد هنری = ۸ نمره

- اطلاع رسانی توسط دانشجویان در طول ترم مانند معرفی کتاب، سایت، اخبار، گزارش های علمی، همایش ها و ... مرتبط با

آموزش هنر = ۳ نمره

- معرفی، نقد و تحلیل آثار هنری، تاریخی، فرهنگی ملی و بین المللی توسط دانشجویان در طول ترم = ۳ نمره

سرفصل درس « کاربرد زبان در تربیت »

۱. معرفی درس و منطق آن

رابطه زبان و تربیت، ریشه در وجوه مشترک آنها دارد: اندیشه و ارتباط. اندیشه از یک طرف با زبان آمیخته است و از طرف دیگر تربیت، به ویژه به معنای متعالی آن بر اندیشه استوار می گردد. اندیشه، از یک سو، محور تربیت و عمل تربیتی است، و از سوی دیگر، زبان و اندیشه، رابطه‌ای ناگسستنی دارند. این رابطه و پیوستگی چنان است، که برخی از فیلسوفان و دانشمندان، اندیشه و زبان را یکی دانسته اند.

ارتباط، محور دیگر رابطه تربیت و زبان است. ارتباط جنبه عینی و قابل مشاهده رابطه زبان و تربیت است. ارتباط، موضوعی مهم در مباحث مربوط به زبان است؛ به طوری که، برخی از زبان شناسان، ارتباط را مهم ترین کارکرد زبان دانسته اند؛ و تربیت نیز، فرایندی ارتباطی است، و بدون برقراری ارتباط، میان مربی و تربیت شونده، تربیت، ممکن نمی گردد. بخش مهمی از ارتباط تربیتی/آموزشی از طریق ارتباط کلامی شکل می گیرد. آیا زبان و ارتباط از طریق زبان، می تواند اهداف تربیت را محقق سازد؟ چه ملاحظات و چه محدودیت هایی در این مسیر وجود دارد؟ با شناخت ویژگی های زبان و چگونگی به کارگیری زبان و برقراری ارتباط زبانی مناسب در فرایند تربیت/آموزش ضمن جستجوی پاسخ این پرسش ها، امکان فعالیت تربیتی/آموزشی موثرتری برای معلمان فراهم می شود.

نام درس: کاربرد زبان در تربیت				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: ۱- با توجه به انواع ارتباط زبانی(کلامی) در ابعاد مختلف حیطه‌ها و فعالیت‌های ارتباطی در تربیت/آموزش، رابطه زبان و تربیت را بفهمد و با توجه به وظایف تربیتی/آموزشی یک معلم به حضور و نقش زبان در ابعاد مختلف تربیت/آموزش (تعلیم و تربیت) آگاه و حساس شود. ۲- انواع ویژگی های زبان را بشناسد و زبان را به عنوان یک مجموعه زنده و نقش آفرین بفهمد. ۳- بر اساس ویژگی های زبان، مصداق‌های حضور و نقش(ویژگی‌های) زبان را در ابعاد مختلف تربیت/آموزش و بافت های مختلف نظام آموزش و پرورش شناسایی کند. ۴- از طریق بازشناسی و درک و فهم عمیق از مفهوم تربیت و با توجه به ویژگی‌های زبان، محدودیت‌های کاربرد زبان در تربیت را بشناسد. ۵- با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان و واژگان آموزش از طریق زبان و واژگان آشنا را اجرا کند.				نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: ندارد
				شایستگی اساسی: • CK- کدهای ۱-۱ و ۲-۱ • PCK- کدهای ۱-۳، ۲-۳، ۳-۳، ۴-۳
ملاک	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
رابطه زبان و تربیت	انواع ارتباط و رخدادهای ارتباطی زبانی(کلامی) در تربیت/آموزش را	با توجه به انواع ارتباط زبانی در تربیت/آموزش و نیز فعالیت‌های تربیتی/آموزشی یک	آثار مثبت و منفی انواع کاربرد زبان در ارتباط تربیتی/آموزشی را جستجو کند و برخی از	

	<p>بشناسد.</p>	<p>معلم، مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی زبان در ابعاد مختلف تربیت/آموزش و در انواع ارتباط‌های تربیتی/آموزشی معرفی کند.</p>	<p>آنها را معرفی کند.</p>
<p>شناخت کلی زبان</p>	<p>انواع ویژگی‌های زبان از آوا تا معنا را به صورت کلی بشناسد.</p>	<p>زبان را به عنوان یک مجموعه زنده و نقش‌آفرین در انواع فعالیت‌های ارتباطی، به ویژه در فرایند تربیت بفهمد.</p>	<p>آثار ویژگی‌های زبان در انواع ارتباط تربیتی/آموزشی را مشاهده و گزارش کند.</p>
<p>شناخت جزئی تر زبان</p>	<p>انواع ویژگی‌های زبان را از آوا تا معنا و در واحدهای مختلف زبان (از واژه تا متن) بشناسد.</p>	<p>مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) زبان را در آموزش زبان (فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) بشناسد.</p>	<p>بر اساس شناخت ویژگی‌های زبان، تغییرات لازم را در نمونه‌ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های زبان و با توجه به آن بحث کند.</p>
<p>شناخت محدودیت‌های کاربرد زبان</p>	<p>از طریق بازشناسی و درک و فهم عمیق از مفهوم تربیت، الزامات تربیت/آموزش و ارتباط تربیتی/آموزشی را بشناسد.</p>	<p>بر اساس الزامات تربیت/آموزش و ارتباط تربیتی/آموزشی و با توجه به ویژگی‌های زبان، محدودیت‌های کاربرد زبان را در تحقق اهداف</p>	<p>با توجه به محدودیت‌های کاربرد زبان در تحقق بخشیدن به اهداف کلی تربیت/آموزش، درباره آثار کاربرد بدون</p>

محدودیت زبان در تربیت/آموزش بحث کند.	کلی تربیت/آموزش بشناسد.			
با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان و واژگان، آموزش از طریق واژه‌های آشنا را در آموزش دروس دیگر اجرا کند.	با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان و واژگان، آموزش از طریق واژه‌های آشنا را در سوادآموزی به ویژه آموزش واژگان اجرا کند.	با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در تربیت/آموزش(دروس مختلف) بفهمد.	آموزش از طریق زبان(واژگان) آشنا	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

نوبت بحث	موضوع	محتوای درس	تکالیف یادگیری	تکالیف عملکردی
اول و دوم	رابطه زبان و تربیت	<p>منابع: (۸) و (۵) و (۲۰)</p> <p>ضرورت آگاهی معلمان از رابطه زبان و تربیت و ویژگی‌های زبان و نقش‌آفرینی آن در تربیت</p> <p>ارتباط و مفاهیم اصلی ارتباط</p> <p>روش‌های برقراری ارتباط و ارتباط موثر</p> <p>شناسایی انواع ارتباط و رخدادهای ارتباطی زبانی (کلامی) در تربیت/آموزش و نیز فعالیت‌های تربیتی/آموزشی یک معلم،</p>	<p>مطالعه منابع مربوط به ضرورت آگاهی معلمان از رابطه زبان و تربیت و ویژگی‌های زبان و نقش‌آفرینی آن در تربیت</p> <p>مطالعه منابع مربوط به ارتباط و درک اجزاء یک فرایند ارتباطی و روش‌های برقراری ارتباط موثر</p> <p>معرفی مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی زبان در ابعاد مختلف تربیت/آموزش و در انواع ارتباط‌های تربیتی/آموزشی و نیز فعالیت‌های تربیتی/آموزشی یک معلم</p>	<p>مصداق‌های حضور و کاربرد زبان در کار یک معلم را بیان کند.</p> <p>آثار مثبت و منفی انواع کاربرد زبان در ارتباط تربیتی/آموزشی را جستجو کند و برخی از آنها را گزارش کند.</p>

<p>– حضور و آثار زبان در انواع ارتباط تربیتی/ آموزشی را مشاهده و گزارش کند.</p> <p>– با تغییر دادن برخی از ویژگی های زبانی در جریان برقراری ارتباط کلامی، تغییر نتایج ارتباط را مشاهده، تحلیل و گزارش کند.</p>	<p>مطالعه منابع و مباحث نظری مربوط به انواع ویژگی های زبان از آوا تا معنا</p> <p>– زبان را به عنوان یک مجموعه زنده و نقش آفرین در انواع فعالیت های ارتباطی فرایند تربیت بفهمد.</p> <p>– معرفی مصداق های حضور و نقش آفرینی زبان در انواع ارتباط، به ویژه در فرایند تربیت/آموزش و نیز فعالیت های ارتباطی یک معلم در مدرسه</p>	<p>–منابع:(۷)یا(۹)و(۱۰)</p> <p>–انواع ویژگی های زبان از آوا تا معنا به صورت کلی</p> <p>–معرفی زبان به عنوان یک مجموعه زنده و نقش آفرین در انواع فعالیت های ارتباطی</p> <p>– ساختمان و نقش و منشا زبان</p> <p>نظامداری و ساختمانندی و قاعده مندی و ...</p> <p>منشا زبان: الهی و طبیعی و اجتماعی و جسمی و ابزاری و ژنی و ...</p> <p>زبان انسان و زبان حیوان:</p> <p>زبان حیوانات و نخستینها و .....</p>	<p>شناخت کلی زبان</p>	<p>سوم و چهارم</p>
<p>– با تغییر دادن برخی از ویژگی های آواشناسی زبان در جریان برقراری ارتباط کلامی، تغییر نتایج ارتباط را مشاهده، تحلیل و گزارش کند.</p>	<p>–مطالعه منابع معرفی شده و یادگیری موارد زیر:</p> <p>–انواع ویژگی های آواشناسی زبان را در واحدهای مختلف زبان آواهای زبان (آواشناسی): همخوانشناسی و واگذاری و واجگاهی و واجراهی و واکه شناسی و .....</p> <p>–نظام آوایی زبان (واجشناسی): واج و واجگونه و زوج کمینه و واج آرایی و هجا و همبر تولیدی</p>	<p>–منابع:(۷) و (۱۴)</p> <p>–انواع ویژگی های آواشناسی زبان را در واحدهای مختلف زبان</p> <p>– آواهای زبان (آواشناسی): همخوانشناسی و واگذاری و واجگاهی و واجراهی و واکه شناسی و .....</p> <p>–نظام آوایی زبان (واجشناسی): واج و واجگونه و زوج کمینه و واج آرایی و هجا و همبر تولیدی</p>	<p>شناخت جزئی زبان: آواشناسی- واجشناسی</p>	<p>پنجم</p>

<p>ششم</p>	<p>شناخت جزئی زبان: نقش آواشناسی- واجشناسی در سواد آموزی و آموزش</p>	<p>-منابع:(۷) و (۱۴) و (۱۵) و (۱۷) - ماهیت سوادآموزی و چگونگی آموزش مهارت‌های زبانی - مصداق‌های حضور و نقش آفرینی (ویژگی‌های) آواشناسی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر از طریق زبان -آگاهی فرازبانی واجشناختی و کاربرد آن در آموزش، به ویژه خواندن و نوشتن</p>	<p>- مطالعه منابع و مطالب مربوط به بحث آواشناسی- واجشناسی - مطالعه مباحث مربوط به سوادآموزی و آموزش مهارت‌های زبانی - شناسایی و معرفی مصداق‌های حضور و نقش آفرینی (ویژگی‌های) آواشناسی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان)</p>
<p>هفتم</p>	<p>شناخت جزئی زبان: صرف؛ نقش صرف در سوادآموزی و آموزش به طور کلی</p>	<p>-منابع:(۷) و (۱۵) و (۱۷) -انواع ویژگی‌های صرفی زبان در واحدهای مختلف زبان: واژه‌سازی، ریشه‌شناسی، راه‌های واژه‌سازی، ابداع و وامگیری و ... -تکواژشناسی / صرف، تکواژ، تکواژگونه و ... -روش جستجو و یافتن مصداق‌های ویژگی‌های صرفی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از</p>	<p>- مطالعه منابع و مطالب مربوط به انواع ویژگی‌های صرفی زبان در واحدهای مختلف زبان: واژه‌سازی، ریشه‌شناسی، راه‌های واژه‌سازی، ابداع و وامگیری، تکواژشناسی / صرف، تکواژ، تکواژگونه و ... -انواع ویژگی‌های صرفی زبان را در واحدهای مختلف زبان بشناسد: واژه‌سازی، ریشه‌شناسی، راه‌های واژه‌سازی، ابداع و وامگیری و ... -تکواژشناسی / صرف، تکواژ،</p>

		<p>طریق زبان)</p> <p>- آگاهی فرازبانی صرفی را بشناسد و کاربردش را در خواندن و نوشتن بداند.</p>		
	<p>تکواژگونه و ...</p> <p>مصدق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) صرفی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) بشناسد.</p> <p>آگاهی فرازبانی صرفی را بشناسد و کاربردش را در خواندن و نوشتن بداند.</p>			
هشتم	<p>شناخت جزئی زبان:</p> <p>شناخت جزئی زبان: نحو؛ نقش نحو در سوادآموزی و آموزش به طور کلی</p>	<p>- منابع: (۷) و (۱۵) و (۱۷)</p> <p>- انواع ویژگی‌های نحوی در واحدهای مختلف زبان</p> <p>- مصداق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) نحوی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان)</p> <p>- آگاهی فرازبانی نحوی و کاربرد آن در درک خواننداری و در نوشتن</p>	<p>- مطالعه منابع و مطالب مربوط به انواع ویژگی‌های نحوی در واحدهای مختلف زبان</p> <p>- انواع ویژگی‌های نحوی زبان را در واحدهای مختلف زبان بشناسد.</p> <p>- آگاهی فرازبانی نحوی را بشناسد و کاربردش را در درک خواننداری و در نوشتن بداند.</p> <p>- مصداق‌هایی از حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) نحوی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) شناسایی و معرفی کند.</p>	
نهم و دهم	<p>شناخت جزئی زبان:</p>	<p>- منابع: (۸) و (۵) و (۶) و (۲)</p>	<p>- مطالعه منابع و مطالب مربوط به انواع ویژگی‌های</p>	<p>- بر اساس شناخت ویژگی‌های معناشناختی زبان و آگاهی</p>

<p>معناشناسی و نقش ویژگی‌های معناشناختی زبان در تربیت/آموزش</p>	<p>-انواع ویژگی‌های معناشناسی زبان در واحدهای مختلف زبان؛ معناشناسی، مختصات معنایی، نقش‌های معنایی، روابط معنایی و همایی و ..... مصادق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) معناشناسی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) آگاهی فرازبانی معناشناختی و کاربرد آن در خواندن و نوشتن</p>	<p>معناشناختی در واحدهای مختلف زبان؛ از جمله مطالب مربوط به معناشناسی، مختصات معنایی، نقش‌های معنایی، روابط معنایی و همایی و ..... - مصادق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) معناشناختی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) - مصادق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) معناشناختی زبان در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) را معرفی کند. آگاهی فرازبانی معناشناختی را بشناسد و کاربردش را در خواندن و نوشتن بداند.</p>	<p>فرازبانی معنایی، تغییرات لازم را در نمونه ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های معنایی زبان و با توجه به آنها بحث کند. - در متون درسی مختلف مثل علوم تجربی، معنای ممکن که از جمله‌ها ممکن است به ذهن کودکان دبستانی متبادر شود را مشاهده و ضمن گزارش درباره آنها بحث کند. -فهم دانش آموزان پایه‌های مختلف را از معنی اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در متون درسی آنان از جمله کتاب دینی؛ اجتماعی و ریاضی و ... بپرسد، ثبت و گزارش کند. (این تکلیف تا هفته سیزدهم انجام شود).</p>
<p>یازدهم</p> <p>شناخت جزئی زبان: کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی</p>	<p>منابع: (۸) و (۵) و (۶) -انواع ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان در واحدهای مختلف زبان: کاربردشناسی و بافت و ارجاع و کنش‌گفتها و ... -تحلیل گفتمان/ گفتمان‌شناسی و تعبیر و</p>	<p>- مطالعه منابع و مطالب مربوط به انواع ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان را در واحدهای مختلف زبان بشناسد: کاربردشناسی و بافت و ارجاع و کنش‌گفتها و ادب و ... -و نیز مطالعه منابع درباره تحلیل گفتمان/گفتمان‌شناسی و تعبیر و استنباط و انسجام و</p>	<p>بر اساس شناخت ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان و آگاهی فرازبانی کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی، تغییرات لازم را در نمونه‌ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان و با توجه به آنها بحث کند. -فهم دانش آموزان پایه‌های مختلف را از معنی اصطلاحات و</p>

<p>واژه‌های به کار رفته در متون درسی آنان از جمله کتاب دینی؛ اجتماعی و ریاضی و ... بپرسد، ثبت و گزارش کند. (این تکلیف تا هفته سیزدهم انجام شود).</p>	<p>پیوستگی و گفتگو/ دیالوگ و اصول همیاری گرایس و سازمینه و پیشازمینه -مصداق‌های حضور و نقش آفرینی (ویژگی‌های) کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) معرفی کند.</p> <p>-و مصداق‌های حضور و نقش آفرینی ویژگی‌های کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی زبان را در آموزش دروس دیگر بشناسد.</p> <p>-آگاهی فرازبانی کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی را بشناسد و کاربردش را در خواندن و نوشتن بداند.</p>	<p>استنباط و انسجام و پیوستگی و گفتگو/ دیالوگ و اصول همیاری گرایس و سازمینه و پیشازمینه - آگاهی فرازبانی کاربردشناسی و گفتمان‌شناسی را و کاربرد آن در خواندن و نوشتن</p>		
<p>بر اساس شناخت ویژگی‌های گونه‌شناسی زبان و آگاهی فرازبانی گونه‌شناسی، تغییرات لازم را در نمونه‌ای از تدریس خود نمایش دهد و درباره تفاوت تدریس بدون توجه به ویژگی‌های گونه‌شناسی زبان و با توجه به آنها بحث کند.</p> <p>-فهم دانش آموزان پایه‌های مختلف را از معنی اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در متون درسی آنان از جمله کتاب دینی؛</p>	<p>-مطالعه منابع و مطالب مربوط به انواع ویژگی‌های گونه‌شناسی زبان در واحدهای مختلف زبان: تاریخ و تحول زبان و خانواده و درخت و تطبیقی و تاریخی و در زمانی و همزمانی و ....</p> <p>زبان و گونه‌های جغرافیایی زبانی و گونه‌استانده و لهجه و گویش و دوزبانگی و دوزبانگونگی و زبان</p>	<p>-منابع: (۸) و (۱۳) و (۶) و (۲)</p> <p>-انواع ویژگی‌های گونه‌شناسی زبان در واحدهای مختلف زبان: تاریخ و تحول زبان و خانواده و درخت و تطبیقی و تاریخی و مفاهیم در زمانی و همزمانی و ....</p> <p>-زبان و گونه‌های جغرافیایی زبانی و گونه‌استانده و لهجه و گویش و</p>	<p>شناخت جزئی زبان: گونه‌شناسی</p>	<p>دوازدهم</p>

<p>اجتماعی و ریاضی و ... بپرسد، ثبت و گزارش کند. (این تکلیف تا هفته سیزدهم انجام شود). -میزان تنوع گونه‌های زبانی و مشکلات ناشی از آن را با توجه به تجربه تحصیل خود به عنوان دانش آموز و دانشجو، به صورت مکتوب و شفاهی ارائه کند و درباره آن بحث کند.</p>	<p>آمیخته و .... زبان و گونه‌های اجتماعی زبانی و جامعه‌شناسی زبان و سبک‌های زبانی و اعتبار اجتماعی زبان و گونه‌های شغلی و سنی و جنسی و زبان و فرهنگ و نسبت زبانی و مقولات فرهنگی و اجتماعی و جنسیتی و جهان‌شناختی و ایدیولوژی و حاکمیتی.... -مصادق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) گونه‌شناختی زبان را در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) -و در آموزش دروس دیگر (آموزش از طریق زبان) معرفی کند. - کاربرد آگاهی فرازبانی گونه‌شناختی در آموزش مدرسه‌ای را با مثال معرفی کند.</p>	<p>دوزبانگی و دوزبانگونگی و زبان آمیخته و .... -زبان و گونه‌های اجتماعی زبانی و جامعه‌شناسی زبان و سبک‌های زبانی و اعتبار اجتماعی زبان و گونه‌های شغلی و سنی و جنسی و زبان و فرهنگ و نسبت زبانی و مقولات فرهنگی و اجتماعی و جنسیتی و جهان‌شناختی و ایدیولوژی و حاکمیتی.... -مصادق‌های حضور و نقش‌آفرینی (ویژگی‌های) گونه‌شناختی زبان در آموزش مهارت‌های چهارگانه زبانی (زبان فارسی) -و نیز در آموزش دروس دیگر -آگاهی فرازبانی گونه‌شناسی و کاربرد آن در آموزش مدرسه‌ای</p>		
<p>- فهم دانش آموزان پایه‌های مختلف را از معنی اصطلاحات و واژه‌های به کار رفته در متون درسی آنان از جمله کتاب دینی؛ اجتماعی و ریاضی و ... بپرسد، ثبت و گزارش کند. (این تکلیف تا هفته سیزدهم انجام شود). -با توجه به تجربه‌های خود به عنوان یادگیرنده، بنویسد که چه موضوعاتی را از طریق کتاب و</p>	<p>-مطالعه منابع مربوط به درس - الزامات ناشی از مفهوم تربیت را معرفی کند. - با توجه به مفهوم تربیت/آموزش بگوید و بنویسد که چه نوع اهداف تربیتی/آموزشی را نمی‌توان به صورت کلامی آموخت. - با توجه به شناخت</p>	<p>-منابع: (۱) - محدودیت کاربرد زبان در تربیت: محدودیت ناشی از ویژگی تربیت - محدودیت کاربرد زبان در تربیت: محدودیت ناشی از ویژگی‌های زبان - بیان تجربه‌های مدرس از محدودیت‌هایی که در تدریس خود از طریق کلام</p>	<p>شناخت محدودیت‌های کاربرد زبان</p>	<p>سیزدهم</p>

<p>کلام نتوانسته است بیاموزد و چرا؟ -در صورتی که تجربه تدریس به هر شکلی داشته است بیان کند که در چه شرایطی نتوانسته است از طریق سخن، موجب یادگیری شاگرد شود.(مکتوب و ارائه در کلاس و بحث)</p>	<p>ویژگی های زبان، محدودیت های کاربرد زبان در تربیت را معرفی کند.</p>	<p>و کتاب داشته است؛ در چه شرایطی نتوانسته است از طریق سخن، موجب یادگیری شاگردان یا فرزندان خود شود.</p>		
<p>با توجه به ویژگی های معنی شناختی زبان، چگونگی کاربرد زبان آشنا را در تربیت/ آموزش گزارش کند. -یک کتاب درسی را انتخاب کند، بخشی از آن را به دانش آموزان بدهد تا بخوانند، سپس میزان فهم آنان را بسنجد؛ در مرحله بعد در همان متن با استفاده از واژه های کتاب واژگان پایه، واژه هایی را جایگزین کند، سپس از دانش آموزان بخواهد متن جدید را بخوانند و فهم آنان ارزش معنای متن را مجدداً بسنجد. فرایند و نتیجه کار را به صورت کتبی گزارش کند و در کلاس درباره آن بحث شود.</p>	<p>-مطالعه منابع از جمله کتاب واژگان پایه -معرفی ویژگی های معناشناختی واژگان پایه -با توجه به ویژگی های معنی شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در تربیت/ آموزش بفهمد.</p>	<p>-منابع: (۶) و (۲) -معرفی ویژگی های واژگان پایه -ویژگی های معناشناختی واژگان پایه - اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا در تربیت/ آموزش با توجه به ویژگی های معنی شناختی زبان، با مثال واژگان پایه</p>	<p>آموزش از طریق زبان (واژگان) آشنا</p>	<p>چهاردهم</p>
<p>با توجه به ویژگی های معنی شناختی زبان و واژگان، آموزش از طریق واژه های آشنا را</p>	<p>با توجه به ویژگی های معنی شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در سوادآموزی</p>	<p>-منابع: (۶) و (۲) با توجه به ویژگی های معنی شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان</p>	<p>آموزش از طریق زبان (واژگان) آشنا</p>	<p>پانزدهم</p>

		آشنا را در سوادآموزی بفهمد.	در سوادآموزی اجرا کند.
شانزدهم	آموزش از طریق زبان (واژگان) آشنا	منابع: (۶) و (۲) با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان، اهمیت و چگونگی کاربرد زبان آشنا را در دروس مختلف بفهمد.	با توجه به ویژگی‌های معنی‌شناختی زبان و واژگان، آموزش از طریق واژه‌های آشنا را در آموزش دروس دیگر اجرا کند.
هفدهم	جمع بندی	مروری بر اهداف اصلی درس	گزارشی مکتوب درباره تحقق اهداف پنج گانه درس هر دانشجو ارائه دهد و به صورت گروهی بحث کنند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- آماده سازی درس ها در قالب اسلایدهای آماده شده ویژه هر جلسه توسط مدرس؛
- موضوع اسلایدها شامل طرح درس، محتوا، معرفی منابع و پرسش و تمرین و در پایان جمع بندی و معرفی منابع درس جلسه بعد است.
- پرسش از دانشجویان درباره موضوع جلسه قبل و گفتگو درباره مطالعات انجام شده
- دانشجویان و مدرسان درباره مطالب مورد مطالعه به طور مختصر فهم خود را می نویسند(در پوشه کار قرار می دهند) و در جلسه بعد ۱۵ دقیقه صرف بیان فهم خود درباره مطالب مورد مطالعه می‌شود. (انجام تکالیف توسط مدرس همچون دانشجو، ضروری است)
- ارائه درس به صورت سخنرانی همراه با طرح پرسش و گفتگو یک سوم وقت کلاس
- ارائه تمرین عملی و نیز پرسش درباره موضوع درس
- در هر جلسه دانشجویان مصداق های عملی بحث را در محیط زندگی و محیط تحصیلی خود ارائه می کنند.
- معرفی منابع اصلی و فرعی برای مطالعه ویژه هر جلسه توسط مدرس
- مطالعه منابع معرفی شده برای هر جلسه قبل از حضور در کلاس توسط دانشجویان

۴. منابع آموزشی:

منابع اصلی:

- ۱- دادرس، محمد و نقیب زاده، میرعبدالحسین. (۱۳۸۶). زبان، مساله ای معرفتی و تربیتی در آراء فیلسوفان و مربیان، فصلنامه اندیشه های نوین تربیتی. ۳۳(۳)، ۹۵-۱۱۷
- ۲- دادرس محمد(۱۳۹۱) طبقه بندی چندگانه موضوعی واژگان پایه فارسی، فصلنامه مطالعات برنامه درسی، ۷(۲۷) ۳۳-

- ۳- دستجردی کاظمی مهدی، سلیمانی زهرا. ۱۳۸۵، آگاهی واج شناختی چیست؟، پژوهش در حیطه کودکان استثنایی، سال ۶، شماره ۴، ۹۳۱-۹۵۴
- ۴- شکوهی، غلامحسین، ۱۳۷۴. *مبانی و اصول آموزش و پرورش*، مشهد، انتشارات آستان قدس رضوی
- ۵- صفوی، ک. ۱۳۸۲: *معنی‌شناسی کاربردی*؛ تهران: انتشارات همشهری.
- ۶- محسنیان راد، مهدی. ۱۳۸۴. *ارتباط‌شناسی*. تهران: سروش
- ۷- نعمت زاده شهین، دادرسی محمد، دستجردی کاظمی مهدی و منصوری زاده، محرم (۱۳۹۰). *واژگان پایه فارسی از زبان کودکان ایرانی*، تهران: مدرسه برهان
- ۸- یول، جرج. (۱۳۷۹) *نگاهی به زبان، (یک بررسی زبانشناختی)*، ترجمه نسرین حیدری، تهران: سمت.
- ۹- Fillmore, L.W., & Snow, C. E. (۲۰۰۲). *What teachers need to know about language*. Washington, DC: ERIC Clearinghouse of Languages and Linguistics.
- ۱۰- Yule, G. ۱۹۹۶. *The Study of Language*. Cambridge, UK: Cambridge University Press

منابع فرعی:

- ۱۱- باطنی محمدرضا (۱۳۸۵) زبان و تفکر؛ مجموعه مقالات زبان‌شناسی. چاپ هشتم. تهران. آگه.
- ۱۲- باطنی، محمد رضا. ۱۳۷۵. چهار گفتار درباره زبان تهران انتشارات آگاه
- ۱۳- کالوه، ل. ژ. ۱۳۷۹: *درآمدی بر زبان‌شناسی اجتماعی*؛ ترجمه‌ی محمدجعفر پوینده؛ اصفهان: نقش جهان
- ۱۴- وزیرنیا، سیما. ۱۳۸۴ زبان فارسی معیار در متن آموزشی گزارش پژوهشی سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
- ۱۵- باقری، خسرو. ۱۳۸۵ "ارزشیابی از آموخته‌ها از منظر معرفت‌شناسی دانش صریح و دانش ضمنی: قلمرویی نوین در فلسفه برنامه درسی"، *فصلنامه مطالعات برنامه درسی* سال اول شماره ۲ صص ۲۳-۱

- ۱۶- Heath Robert L and Bryan Jennings ۱۹۹۲, *Human Communication Theory and Research Concepts, Contexts and Challenges*, Lawrence Erlbaum Associates, Inc. New Jersey

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری:

- ارزشیابی فرآیند: **ارزشیابی حضور فعال دانشجو در کلاس** به میزان **۵ نمره** شامل: انجام تکالیف مطالعه و جز آن+ پاسخ به پرسش‌های شفاهی مربوط به درس جلسه قبل + شرکت در بحث‌های کلاس از جمله طرح پرسش؛ این نمره بر اساس فعالیت‌های هر جلسه و نیز بر اساس کار پوشه (**portfolio**) بتدریج داده می‌شود.
- **ارزشیابی از مجموعه کار پوشه: ۵ نمره** شامل کلیه فعالیت‌هایی که دانشجو در جهت اهداف کلاس انجام داده است و گزارش مکتوب یا چند رسانه‌ای آن در کار پوشه موجود است؛ از جمله انجام تکالیف عملکردی.
- **ارزشیابی پایانی:** آزمون مباحث نظری به میزان **۸ نمره**؛ شیوه اجرا کتاب باز خواهد بود و پرسش‌ها از فهم دانشجو خواهد بود و نه حفظیات.
- **کوئیزهای اعلام نشده: ۲ نمره**؛ در جلساتی به صورت کتبی کوئیزهای کوچکی اجراء خواهد شد. در آغاز دوره به

دانشجویان باید اطلاع داده شود که گاهی به صورت ناگهانی کوئیز خواهند داشت و باید همواره آماده باشند.

-

- **ارزیابی از خود مدرس:** هر مدرس برای این درس یک کارپوشه شخصی باید داشته باشد و گزارش مطالعات و نتایج پژوهش را در آن قرار می دهد. این کارپوشه در بازه های زمانی مناسب مبنای خود ارزیابی مدرس خواهد بود.

سایر نکات:

۱- بهتر است تدریس این درس به وسیله مدرسانی انجام شود که در عین داشتن تجربه معلمی، دارای مدرک تحصیلی زبانشناسی باشند (ارشد یا دکتری زبانشناسی).

۲- شماره منابع ضروری برای مطالعه و تدریس در کنار محتوا ذکر شده است.

۳- مطالعه منابع فرعی می تواند کمک قابل ملاحظه ای به مدرسان در تدریس مطلوب این درس باشد.

یادآوری: این سرفصل با همکاری جناب آقای دکتر مهدی دستجردی تهیه شده است.

سرفصل درس «مدیریت آموزشی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

مدیریت آموزشی اجرای یادگیری از طریق ارتباط درونی شاگرد با استعدادهای خود و استفاده از ظرفیت ذاتی و خلاقانه برای تولید و بازتولید دانش با حضور دائم، فعال و مشارکت جویانه او در تمام مراحل و جریان یادگیری است که در کلاس درس امکان پذیر می شود. عادت ورزی به یادگیری از طریق تولید دانش و بهره مندی از دانش یادگرفته در حل مسایل زندگی مستلزم پشتیبانی معلمان و مدیران حرفه ای در فراهم آوردن ساختار منسجم و مرکب از عناصر مرتبط و محیط مناسب است. مدیریت آموزشی پشتیبان تحقق آموزش و پرورش در جهت پرورش انسان کامل به لحاظ مهارت های شناختی و پردازش اطلاعات، به لحاظ مهارت های اجتماعی در پیوند انسان ها برای تقویت مهارت های تولید دانش و توسعه شناخت، به لحاظ مهارت های رفتاری برای عادت ورزی به رفتارهای منبعث از ارزش ها و موضع های منطقی و جایافته در ساختار شناختی فرد و بالاخره خویشتن شناسی فرد در کمک به توسعه دانش بشری است. بدیهی است که یکی از اهداف آموزش و پرورش ایجاد تغییرات به هنگام و مفید جهت توسعه پایدار و رویارویی با سیاست های جهانی است و بی تردید، تغییرات بنیادین معنی دار در سیستم آموزشی می تواند منشاء اثر در توسعه سایر عرصه ها باشد و از این منظر نقش مدیریت آموزشی کلیدی و انکار ناپذیر است.

نام درس: مدیریت آموزشی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با مطالعه و تشریح زمینه سازی برای شناخت علمی مدیریت و رهبری در آموزش و پرورش و با تحلیل مفاهیم، اصول، نظریه ها و یافته های علمی در مدیریت آموزشی قادر خواهد بود آن را در بهسازی محیط سازمانی مدرسه و مدیریت و رهبری کلاس درس بکار گرفته و اجرا نماید.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی: PK1-3-4-3 & PK 2-2
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانسته است در نقش یک معلم و مدیر آموزشی ساختاری منسجم و مرکب از عناصر آموزشی را تجزیه، تحلیل و تبیین نماید.	هر یک از دیدگاههای مدیریتی را تبیین نموده و تفاوتها و شباهتهای موجود را تحلیل نموده است.	توانسته است با بیان تعاریفی از مدیریت آموزشی به فهرستی از نظریات مدیریت آموزشی اقدام نماید.	مدیریت آموزشی	
نقش و ضرورت مدیریت آموزشی را در تغییر و بهسازی مدارس تفسیر و تبیین نماید.	مدیریت آموزشی و جایگاه آن را در آموزش و پرورش تجزیه و تحلیل نماید.	توانسته است فرآیندهای مدیریت آموزشی را در محیط های آموزشی فهرست	مدیریت آموزشی	

		نماید		
با تحلیل و تفسیر موقعیت یک کلاس درس، ساماندهی صحیح را در کلاس بکار میگیرد.	شیوه های برقراری تعامل و ارتباط در یک موقعیت یادگیری را تفسیر و در یک کلاس درس تبیین نماید.	توانسته است شیوه های برقراری تعامل و ارتباط در کلاس درس را در فهرستی بیان کند.	مدیریت کلاس درس	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: مدرسه بعنوان یک سیستم اجتماعی

۱. ساختار و تشکیلات آموزش و پرورش

۲. ارتباطات درون و بیرون مدرسه ای

۳. راه حل های رفع معضلات آموزش و پرورش

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدرسه و ساختار آموزش و پرورش

ضمن تشریح و تفسیر وظایف سازمان های آموزشی، روابط بین اداره کل آموزش و پرورش و مدرسه را تبیین نماید

فعالیت عملکردی:

یک نمونه عمودی زنجیره فرمان در اداره کل آموزش و پرورش در شهر خود را به نمایش می گذارد

فصل دوم: آشنایی با نظریات مدیریت

۱. نظریات سازمانی در مدیریت

- مدیریت کلاسیک

- تایلور

- فایول

- بوروکراسی

۲. نظریات انسانی در مدیریت

- مدیریت نئو کلاسیک

- مایو

- مک گریگور

- هرزبرگ

۳. نظریه های جدید در مدیریت

- اقتضایی

- سازمان های یادگیرنده

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده
مطالعه منابع معرفی شده در زمینه نظریه های مدیریت
معرفی انواع الگوها و نظریات مدیریت آموزشی و اصول حاکم بر هر یک از آنها
فعالیت عملکردی:

طراحی یک مدل سازمانی و سیستم اداری با توجه به درک رفتار سازمانی و مدیریتی مورد نیاز آموزش و پرورش امروز
فصل سوم: اصول و مبانی مدیریت آموزشی
-مدرسه اثربخش

-رهبری در مدرسه یادگیری محور

-پیوند مدرسه با خانواده و جامعه

-فرهنگ آموزش و یادگیری در مدرسه (جو و فرهنگ)

-نظام پایش و ارزشیابی کیفیت در مدرسه

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدیریت آموزشی

ضمن تحلیل و تفسیر ماهیت و تعریف اثر بخشی سازمان ، مشخصات مدارس اثربخش را تشریح و تبیین کند.

فعالیت عملکردی:

فصل چهارم: مدیریت کلاس درس

۱.مدیریت کلاس درس و راهنمای یادگیری

۲.رویکرد سیستمی

۳.انضباط و معانی آن

فعالیت یادگیری:

مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش های مطرح شده

مطالعه منابع معرفی شده در زمینه مدیریت کلاس درس

یک سیستم یادگیری را در موقعیت آموزشی تجزیه و تحلیل کند و روابط حاکم بر آن را توضیح دهند

فعالیت عملکردی:

مدیریت کلاس درس را در یک موقعیت آموزشی اجرا کرده و بصورت گزارشی ارائه دهد

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است . در این درس، آموزش های کلاس درس با محوریت آموزشگر انجام می شود؛ هر چند که در هر جلسه درس دانشجویان مشارکت دارند و آنها موظف اند بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در مباحث شرکت نمایند . انجام فعالیت های عملکردی برای درک عمیق، یادگیری بهتر و بکارگیری آموخته ها در موقعیت های آموزشی نیز، مستلزم مشارکت همگانی دانشجویان در این فعالیت ها می باشد.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

شیرازی، علی (۱۳۹۲): مدیریت آموزشی (تئوری، تحقیق و کاربرد). تهران: موسسه کتاب مهربان نشر.
بهرنگی، محمدرضا (۱۳۹۱): مدیریت آموزشی و آموزشگاهی. تهران: نشر کمال تربیت.

منابع فرعی:

مهرداد، حسین (۱۳۸۸): هنر تدریس (الگوها، روش ها، فنون و راهبردهای تدریس). تهران: نشر روان.
ساکي، رضا (۱۳۸۸): رهبری در مدرسه یادگیری محور. تهران: سازمان آموزش و پرورش شهر تهران.
علاقه بند، علی (۱۳۹۱): مبانی نظری و اصول مدیریت آموزشی. تهران: نشر روان

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ۱۵نمره به ارزشیابی کتبی پایان ترم اختصاص خواهد داشت
ارزشیابی فرآیند: ۲ نمره به فعالیت های دانشجو در جریان آموزش ها در طول ترم داده می شود
ارزیابی پوشه کار: ۳ نمره به ارائه گزارش از تمرین یا فعالیتی که استاد تعیین کرده است تعلق می گیرد .
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس « مبانی جامعه شناسی »

۱. معرفی درس و منطق آن

مبانی جامعه شناسی (یک)، درسی است که به مقدمات، مبادی و اصول جامعه شناسی می پردازد و به مثابه مقدمه ی آغازین برای گشایش و ورود به دانش جامعه شناسی است. چرا که دانش آموزان ضمن آشنایی مقدماتی با خواستگاه علم جامعه شناسی، بنیانگذاران و سیر تحولی آن با مفاهیم کلیدی و اصطلاحات این علم آشنایی شوند. مفاهیمی همچون جامعه، جامعه شناسی، فرهنگ، کنش اجتماعی، اجتماعی شدن، گروه، سازمان، و نمادهای اجتماعی و ..... درک صحیح و منطقی به دانشجویان از علم جامعه شناسی می دهد و در ادامه با مبانی همچون رفتار جمعی قومیت و نژاد و ..... دانشجویان را با تنوع گستردگی، پراکندگی جوامع و فرهنگ ها آشنا نموده و افق دید وی را نسبت به خود و جامعه گسترش داده و به وی کمک می کند که از تفکرات و اندیشه های قالبی و کلیشه ایی فاصله بگیرد و رویکردی واقع بینانه و دیدگاهی اجتماعی داشته باشد.

نام درس: مبانی جامعه شناسی				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>آشنایی دانشجویان با مفاهیم و کلیات جامعه، جامعه شناسی، پدیده اجتماعی، فرهنگ، شناخت سیر تاریخی پیدایش جامعه شناسی، آشنایی با کارکرد جامعه شناسی و اهمیت آن برای جامعه درک فرایند جامعه پذیری و درونی کردن ارزشها، توجه به نقش هنجارها و ارزش ها در زندگی گروهی، فهم حد و حدود نهادها، گروه ها و سازمان های اجتماعی از همدیگر و همچنین توانایی شناخت رفتارهای هیجانی و احساسی فرد در درون گروه و در ارتباط با سایر گروه های اجتماعی.</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۳</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p> <p>پیشنیاز: ندارد.</p> <p>نحوه آموزش: انفرادی</p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
توانایی جمع بندی و شناخت کلیات مطرح شده در رابطه با مباحث شهر	شناخت سیر تاریخی پیدایش جامعه شناسی، آشنایی با کارکرد جامعه شناسی و اهمیت آن برای جامعه درک فرایند جامعه پذیری و درونی کردن ارزشها، توجه به نقش هنجارها و ارزش ها در زندگی گروهی، فهم حد و حدود نهادها، گروه ها و سازمان های اجتماعی از همدیگر	آشنایی دانشجویان با مفاهیم و کلیات جامعه، جامعه شناسی، پدیده اجتماعی	مفاهیم و کلیات جامعه شناسی	<p>شایستگی اساسی:</p> <p>ب.پ.کد ۲-۲ & ۲-۳</p> <p>ب.آ.پ.کد ۲-۳</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۱۳}

فصل اول : جامعه

- تعریف جامعه
- ماهیت جامعه

- خاستگاه جامعه

- تفاوت میان زندگی اجتماعی انسان و حیوان
- تطور و دگرگونی جامعه انسانی

فصل دوم: علم جامعه شناسی

- تعریف جامعه شناسی
- اهمیت مطالعه جامعه شناسی
- منابع جامعه شناسی
- رابطه جامعه شناسی با علوم دیگر
- قلمرو جامعه شناسی
- جامعه شناسی به عنوان یک علم

فصل سوم: متفکران و پیشگامان جامعه شناسی

- پیشروان اسلامی
- فارابی
- ابوریحان بیرونی
- ابن خلدون
- پیشروان غربی
- سقراط، افلاطون و ارسطو
- سنت اگوستین
- اگوست کنت
- امیل دورکیم

فصل چهارم: پدیده اجتماعی

- مفهوم پدیده اجتماعی

---

^{۱۳} توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل‌های درس حاضر می‌بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی‌های فردی و جمعی دانشجویان را رویکرد اهداف ساحت‌های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول‌بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می‌توانند با تشریح مساعی گروه‌های آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل‌های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول بنیادی، برنامه درس ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

- ماهیت پدیده های اجتماعی
- ویژگی های پدیده اجتماعی
- طبقه بندی پدیده های اجتماعی
- پیوستگی پدیده های اجتماعی

فصل پنجم: فرهنگ

- تعریف فرهنگ
- ویژگی های فرهنگ
- انواع فرهنگ
- فرهنگ پذیری
- نسبییت فرهنگی
- دگرگونی فرهنگ

فصل ششم: جامعه پذیری و اجتماعی شدن

- مفهوم جامعه پذیری
- اهداف جامعه پذیری
- انواع جامعه پذیری
- عوامل جامعه پذیری
- شخصیت و رشد شخصیت
- جامعه پذیری و آزادی فردی

فصل هفتم: ارزشها و هنجارهای اجتماعی

- تعریف ارزش و هنجار
- ساخت هنجارمند
- پذیرش هنجارها
- انواع و کارکرد ارزشها
- رابطه هنجار با ارزش
- تعارض هنجارها و ارزش ها

فصل هشتم: پایگاه و نقش

- مفهوم پایگاه و نقش
- انواع نقش
- انواع پایگاه
- شخصیت و ایفای نقش
- تعدد و تعارض نقش
- شبکه نقشها در اجتماع

فصل نهم: گروه های اجتماعی

- تعریف گروه اجتماعی
- عوامل موثر در یگانگی گروه
- گروه های اولیه و ثانویه
- انواع گروه از جهت کارکرد
- مسائل گروه ها
- رهبری گروه

فصل دهم: نهادهای اجتماعی

- تعریف نهاد
- انواع نهادهای اجتماعی
- منشا و علل پیدایش نهادها
- خصوصیات نهادهای اجتماعی
- ساخت و کارکرد نهادها
- تعامل و تعارض نهادها

فصل یازدهم: سازمانهای اجتماعی

- تعریف سازمان
- ساختارهای رسمی و غیررسمی
- سازمان دیوان سالارانه
- ویژگیهای دیوان سالاری
- فرد در سازمان
- رهبری آمرانه و رهبری دموکراتیک
- تغییر سازمانی

فصل دوازدهم: رفتار جمعی

- تعریف جمع و رفتار جمعی
- انواع رفتار جمعی (هوس، مد، جنون جمعی و..)
- عوامل تعیین کننده رفتار جمعی
- اهمیت هیجانانگیز جمعی
- وقوع سرایت هیجانی
- نتایج رفتار جمعی

فصل سیزدهم: روابط قومی و نژادی

- تعریف قوم و نژاد
- تعارض قومی، تعصب و تبعیض
- نژاد پرستی و قوم پرستی
- ادغام اقلیتها در اکثریت

- واکنشهای گروه اقلیت
- تغییر روابط میان گروههای نژادی و قومی

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

۴. منابع آموزشی پیشنهادی:

- گیدنز، آنتونی (۱۳۹۲) جامعه شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، نشر نی.
- کوئن، بروس (۱۳۹۱) مبانی جامعه شناسی، ترجمه غلامعباس توسلی، رضا فاضل، انتشارات سمت.
- قرائی مقدم، امان اله (۱۳۹۲) مبانی جامعه شناسی، تالیف، انتشارات ابجد.
- محسنی، منوچهر (۱۳۸۸) جامعه شناسی عمومی، انتشارات طهوری.
- وثوقی، منصور و نیک خلق، علی اکبر (۱۳۹۱) مبانی جامعه شناسی، تالیف انتشارات بهینه.

۴. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار: از دانشجو انتظار می رود ضمن تعریف و احراز مفاهیم و اصلاحات پایه جامعه شناسی، بتواند مثالها و مصداقی از مفاهیم را برشمرده و ضمن تعمق و تدبر، بتواند در زندگی گروهی و اجتماعی خود آنها را به کار گیرد.
- ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی به صورت آزمون کتبی ۲۰ نمره در پایان ترم به عمل می آید، مدرس می تواند ۴ نمره از مجموع ۲۰ نمره را در قالب فعالیت پژوهشی اختصاص دهد.

سرفصل درس «آسیب شناسی اجتماعی با توجه حوزه دانش آموزی»

۱. معرفی درس و منطق آن

انحراف و کج رفتاری، تخلف عمومی از هنجارهای حاکم بر جامعه است. با مطالعه کج رفتاری درک بهتری از نظم اجتماعی به دست می آید و چگونگی سازمان یافتن الگوها و شیوه های زندگی کج رفتاران نیز مشخص می شود. جامعه شناسی انحرافات یکی از حوزه های جامعه شناسی است که به بررسی انحرافات در درون جامعه می پردازد. فصل اول کتاب به طرح مسائل آسیب و انحراف اجتماعی و چپستی انحرافات می پردازد و سوالاتی را در این حوزه مطرح می نماید.

در فصل دوم به تعریف مفاهیمی همچون جرم، انحراف، مسأله اجتماعی و ..... می پردازد. در فصل سوم، دیدگاه ها، نظریات، و تئوریهای انحرافات با رویکردی عمدتاً جامعه شناختی مطرح شده است. با توجه به اینکه مخاطبین این درس دانشجو معلمان می باشند، سعی گردیده است؛ به طور دقیق تری به آسیب های اجتماعی در درون مدرسه و خانواده پرداخته شود. تا دانشجو با بزهکاری، انحرافات و رفتار های آسیب زای دانش آموزان آشنا گردد و با علل و عوامل موثر بیشتر آشنا گردد.

فصل پنجم با آسیب های اجتماعی همچون پرخاشگری، ناسازگاری و رفتار با هنجار دانش آموز می پردازد.

فصل ششم به روش های مطالعه و تحقیق در جامعه شناسی می پردازد.

هدف کلی: آشنایی دانشجویان با مفاهیم و کلیات جامعه شناسی انحرافات، آشنایی با مباحث و محورهای اصلی جامعه شناسی انحرافات، شناخت نظریه های مطرح در این حوزه، فهم علل و عوامل موثر بر شکل گیری انحرافات اجتماعی و همچنین استفاده از روش های علمی تحقیق برای مطالعه آسیب های اجتماعی در مدرسه.

نام درس: آسیب شناسی اجتماعی با توجه حوزه دانش آموزی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: به تشریح مبانی، اصول و مراحل برنامه ریزی درسی اقدام کند و با تحلیل برنامه های درسی مصوب، به برنامه ریزی درسی اجرایی دروس اقدام کند و ضمن تشخیص و تبیین انواع برنامه های درسی حادث در مدرسه، قادر خواهد بود برنامه درسی خود برای اداره یک درس را تولید و ارائه کند و به استناد دانش معتبر از برنامه خود دفاع نماید. همچنین، دانشجو معلم ضمن آشنایی با برخی منابع معتبر حوزه برنامه ریزی درسی، قادر است به شیوه مناسبی دانش خود را در این موضوع به روز کند.				نوع درس: نظری- عملی
				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۴۸ ساعت
				پیشنیاز: مبانی جامعه شناسی
				نحوه آموزش: انفرادی
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	

<p>تحلیل و تبیین انواع آسیب های اجتماعی در حوزه مدرسه و خانواده .</p>	<p>فهم نظریه های مرتبط با حوزه آسیب های اجتماعی، و توان برقراری رابطه بین نظریه ها با آسیب های حوزه های مدرسه و خانواده</p>	<p>آشنایی با مفاهیم و مصادیق آسیب های اجتماعی، مسئله اجتماعی، انحراف، جرم ...</p>	<p>مفاهیم، نظریه ها و مصادیق آسیب های اجتماعی</p>	<p>شایستگی اساسی: PK <u>کد ۲-۲ & ۳-۲</u> PCK <u>کد ۲-۳</u></p>
---	---	---	--	---

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۱۴}

فصل اول: کلیات

- مقدمه
  - درباره آسیب شناسی اجتماعی
  - پرسش های پیش رو در حوزه آسیب شناسی اجتماعی
  - آسیب شناسی اجتماعی
- ### فصل دوم: مقایسه معنای کجروی با مفاهیم مشابه

- کج رفتاری اجتماعی
- مسئله اجتماعی
- ناهنجاری و انحراف
- جرم
- کنترل و نظارت اجتماعی
- عوامل تعیین کننده رفتار

فصل سوم: نظریه های جامعه شناسی آسیب شناسی و انحراف

-نظریه های فشار اجتماعی

- امیل دورکیم
- رابرت مرتون
- کلوارد و اوهلین

۱۴ توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل های درس حاضر می بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی های فردی و جمعی دانشجو معلمان با رویکرد اهداف ساحت های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می توانند با تشریح مساعی گروه های آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول بنیادی برنامه درسی ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

- نظریه های یادگیری اجتماعی

- ادوین ساترلند

- دانیل گلیزر

- نظریه کنترل اجتماعی

- تراوس هرشی

- جان بریتویت

- نظریه برچسب زنی

- هوارد بیکر

- ادوین لمرت

- نظریه تضاد

- ویلیام چمبلیس

- ریچارد کویینی

فصل چهارم: خانواده و آسیب های اجتماعی

- خانواده به عنوان کارگزار جامعه پذیری

- تنش در میان زن و شوهر

- ناسازگاری فرزندان با والدین

- کاهش نظارت والدین بر فرزندان

- اعتیاد در خانواده

- طلاق و بی سرپرستی فرزندان

- متغیرهای خانواده و بزهکاری نوجوانان

فصل پنجم: آموزش و پرورش و آسیب های اجتماعی

- مدرسه به عنوان کارگزار جامعه پذیری

- رفتار ناهنجار در کلاس درس

- پرخاشگری دانش آموزان در مدرسه

- واکنش معلمان در قبال ناسازگاریها

- رفتار طبقاتی دانش آموزان و معلمان

- شکل گیری شخصیت پرخاشگرانه در فرایند آموزش

فصل ششم:

- مدرسه و آسیب های فضای مجازی

فصل هفتم: نمونه هایی از انحرافات اجتماعی در ایران و جهان

- خودکشی

- اعتیاد

- قتل

- نزاع و درگیری

- سرقت و کلاه برداری
- رانت خواری و رشوه گیری

راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر انجام می‌شود. هرچند که در هر جلسه درس دانشجویان مشارکت دارند و آنها موظف‌اند بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در مباحث شرکت نمایند. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۰ دقیقه در کلاس درس به ارائه نظر بپردازند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی پیشنهادی:

- صدیق سروستانی، رحمت‌الله (۱۳۸۸)، آسیب شناسی اجتماعی، انتشارات آن.
- شیخاوندی، داور، (۱۳۸۴) جامعه شناسی انحرافات و مسائل جامعی؛ نشر قطره.
- هدایت الله، ستوده (۱۳۸۹) آسیب شناسی خانواده، انتشارات ندای آریا.
- بخارایی، احمد (۱۳۸۶)، جامعه شناسی انحرافات اجتماعی، انتشارات پژوهاک جامعه.
- داروی، محمد، سلیمی، علی (۱۳۹۴)، جامعه شناسی کجروی، پژوهشکده حوزه و دانشگاه.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار: از دانشجو انتظار می رود ضمن تعریف و تشریح مفاهیم و اصطلاحات جامعه شناسی انحرافات، مصادیق آن را در محیط اجتماعی و به ویژه مدرسه شناخته، با نظریه های جامعه شناسی انحرافات آشنا گردیده و بتواند بهترین تبیین را در خصوص آسیب های اجتماعی به کار ببندد. در عمل نیز بتواند با استفاده از تئوریها و روش های فراگرفته، به توصیف و تبیین یکی از مصادیق آسیب اجتماعی در مدرسه پرداخته و در قالب گزارش تحقیق ارائه نماید.
- ارزشیابی تکالیف: ۱۰ نمره آزمون کتبی و ۱۰ نمره کار عملی پیرامون آسیبهای اجتماعی در مدرسه

سرفصل درس «بینش جامعه شناسی ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

این درس به دو بخش اصلی تقسیم شده است. در بخش اول به بررسی مفاهیم کلیدی جامعه شناسی و زمینه تاریخی چگونگی شکل گیری و پیدایش نظریه های جامعه شناسی می پردازد. در بخش دوم به بررسی نظریه های جامعه شناسان کلاسیک همچون مارکس، دورکیم، وبر، زیمل، پاره تو و... می پردازد. در این بخش تمرکز براندیشه ها و افکار پنج جامعه شناس مطرح می باشد که نقش بی بدیل و انکار ناپذیری در شکل گیری و توسعه علم جامعه شناسی داشتند. این نظریه پردازان به مطالعه واقعیت اجتماعی از دو بعد کلان و خرد می پردازند. در نظریه های جامعه شناسی کلان، جامعه شناسی به مطالعه واقعیت اجتماعی و راه هایی که جامعه بر رفتار افراد نفوذ می کند، می پردازد؛ درحالیکه در نظریه های جامعه شناسی خرد واقعیت اجتماعی ساخته و پرداخته ذهن های فعالان اجتماعی بوده و جامعه شناسی، مطالعه راه هایی است که افراد دنیای اجتماعی خود را تفسیر و ایجاد می نمایند.

نام درس: بینش جامعه شناسی ۱				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: مبانی جامعه شناسی - مبانی فلسفه نحوه آموزش: انفرادی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
تشریح عوامل مؤثر بر شکل گیری نظریات جامعه شناسی کلاسیک	آشنا شدن با زمینه های تاریخی	تعریف مفاهیم فرضیه، نظریه، مکتب، پارادایم، فرایند، ساخت و کارکرد.	مفاهیم و زمینه ها	شایستگی اساسی: <u>PK</u> کد ۲-۲ & ۳-۲ <u>PCK</u> کد ۲-۳
تحلیل و تبیین مکاتب مطرح در حوزه جامعه شناسی و نظریه پردازان این مکاتب	بررسی و تعریف نظریات پیشاجامعه شناسی و فهم روند شکل گیری تدریجی نظریات جامعه شناسی	آشنا شدن با نظریات پیشاجامعه شناسی و فهم روند شکل گیری تدریجی نظریات جامعه شناسی	نظریه ها و مکاتب	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۱۵}

فصل اول:

- مفاهیم:

فرضیه، نظریه، مکتب، پارادایم، فرایند

- ساخت و کارکرد و مفاهیم مرتبط

فصل دوم:

- زمینه تاریخی نظریه جامعه‌شناسی (با تأکید بر نظریات: ابن خلدون، روسو، مونتسکیو)

فصل سوم:

زمینه تاریخی نظریه جامعه‌شناسی (با تأکید بر نظریات: اگوست کنت، هربرت اسپنسر)

فصل چهارم:

نظریه کارل مارکس

فصل پنجم:

نظریه ماکس وبر

فصل ششم:

نظریه امیل دورکیم

فصل هفتم:

نظریه ویلفردو پارتو

فصل هشتم:

نظریه جورج زیمل و فردیناند تونیز

۱۵- توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل‌های درس حاضر می‌بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی‌های فردی و جمعی دانشجو معلمان با رویکرد اهداف ساحت‌های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول‌بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می‌توانند با تشریح مساعی گروه‌های آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل‌های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول بنیادی، برنامه درس ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

راهبردهای آموزش و یادگیری

۴. منابع آموزشی پیشنهادی

- کوزر، لوئیس (۱۳۸۲) اندیشه و زندگی بزرگان اندیشه جامعه‌شناسی، ترجمه محسن ثلاثی. تهران: انتشارات علمی - فرهنگی.

- ریتزر، جرج (۱۳۷۴) نظریه‌های جامعه‌شناسی در دوران معاصر، ترجمه محسن ثلاثی، انتشارات علمی و فرهنگی

- آرون، ریمون (۱۳۸۱) مراحل اساسی سیر اندیشه در جامعه‌شناسی، ترجمه باقر پرهام، انتشارات مرکز.

- استونز، راب (۱۳۹۰) متفکران بزرگ جامعه‌شناسی؛ ترجمه مهرداد میردامادی؛ تهران: انتشارات مرکز.

کرایب، یان (۱۳۹۱) نظریه اجتماعی مدرن، ترجمه شهناز مسمی پرست، تهران: نشر آگه.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی به صورت آزمون کتبی ۲۰ نمره در پایان ترم به عمل می‌آید، مدرس می‌تواند ۲ نمره از

مجموع ۲۰ نمره را در قالب فعالیت پژوهشی اختصاص دهد.

سرفصل درس «بینش جامعه شناسی ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

این درس به سه بخش اصلی تقسیم شده است. در بخش نخست به معرفی سه مکتب اصلی جامعه شناسی یعنی مکتب کارکردگرایی ساختاری، مکتب کنش متقابل نمادین و مکتب تضاد و نظریه پردازانم برجسته آن می پردازد. مکتب کنش متقابل نمادین دارای رویکرد خرد بوده و واقعیت اجتماعی را از منظر ذهن کنشگران فعال اجتماعی می بیند. مکتب کارکردگرایی ساختاری و تضاد هردو رویکردی کلان نگر دارند و اعتقاد دارند که ساختارها بر کنشگران تأثیر می گذارند با این تفاوت که مکتب کارکردگرایی ساختاری جامعه را به شکل ساختاری تعاملی منظم و سیستمی می بیند اما مکتب تضاد جامعه را همواره در حال دگرگونی و تقابل می بیند. در بخش دوم به بررسی افکار و اندیشه های نظریه پردازان مدرن و پست مدرن پرداخته شده است. وجه بارز و برجسته این نظریه پردازان مدرن با جامعه شناسان متاخر، رهایی از نوعی دوئالیسم و دوگانه گرایی است و در تحلیل هایی خود به نوعی درصدد آشتی دادن سطوح خرد و کلان واقعیات اجتماعی باهم هستند. بخش سوم به بررسی نظریه پردازانپست مدرن می پردازد که قائل به نوعی تمامیت و یکپارچگی نیستند و در مخالفت با روایت های کلان، تأکید بر تفاوت، تضاد و نسبی گرایی دارند.

نام درس: بینش جامعه شناسی ۲				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: شناخت تاثیر افکار و اندیشه های جامعه شناسان کلاسیک بر جامعه شناسان معاصر -امکان مقایسه اندیشه های جامعه شناسان کلاسیک با معاصر -درک و فهم نظریه ها و تئوریهای جامعه شناسی به نحوی که به دانشجو کمک کند تا تبیین های جامعه شناختی ارائه دهد.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: بینش جامعه شناسی ۱ نحوه آموزش: انفرادی
				ملاکها نظریه ها
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	شایستگی اساسی: PK ۲-۲ & ۳-۲ PCK ۲-۳
مقایسه و تبیین اندیشه های جامعه شناسان کلاسیک با معاصر	فهم و تشریح نظریه های جامعه شناسان کلاسیک با معاصر	آشنا شدن با نظریه پردازان و زمینه های شکل گیری نظریه		

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

۱۶ توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل های درس حاضر می بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و ازسوی دیگر زمینه کسب شایستگی های فردی و جمعی دانشجو معلمان با رویکرد اهداف ساخت های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می توانند با تشریح مساعی گروههای آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی(مانند سند تحول بنیادی، برنامه درس ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

فصل اول:

معرفی مکتب کنش متقابل نمادین (با تاکید بر نظریه هربرت مید و نظریه هورتون کولی)

فصل دوم:

معرفی مکتب کارکردگرایی ساختی (با تاکید بر نظریه پارسونز و مرتون)

فصل سوم:

معرفی مکاتب و نظریه پردازان مکتب انتقادی (با تاکید بر مکتب فرانکفورت)

فصل چهارم:

نظریه تئودور آدرنو و یورگن هابرماس

فصل پنجم:

نظریه جورج هومنز و نظریه آنتونی گیدنز

فصل ششم:

نظریه پیر بوردیو (با تاکید بر سرمایه فرهنگی و سبک زندگی)

فصل هفتم:

نظریه پست مدرن ها و فراساخت گرایان (با تاکید بر میشل فوکو)

فصل هشتم:

نظریه جیمز کلمن (با تاکید بر سرمایه اجتماعی و زمینه های خانوادگی موفقیت تحصیلی)

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

۴. منابع آموزشی پیشنهادی:

- ریتزر، جرج (۱۳۷۴) نظریه های جامعه شناسی در دوران معاصر، نوشته، ترجمه محسن ثلاثی، انتشارات علمی، فرهنگی.
- کوزر، لوئیس، روزنبرگ، برنارد (۱۳۸۷) نظریه های بنیادی جامعه شناسی، ترجمه فرهنگ ارشاد؛ تهران؛ نشر نی.
- باتامور، تام (۱۳۷۳) مکتب فرانکفورت، ترجمه حسینعلی نوذری. تهران: نشر نی.
- کرایب، یان (۱۳۹۱) نظریه اجتماعی مدرن، ترجمه حسن چاوشیان، تهران: نشر آگه.
- سیدمن، استیون، (۱۳۹۲) کشاکش آرا در جامعه شناسی، ترجمه هادی جلیلی، نشر نی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی به صورت آزمون کتبی ۲۰ نمره در پایان ترم به عمل می آید، مدرس می تواند ۳ نمره از مجموع ۲۰ نمره را در قالب فعالیت پژوهشی اختصاص دهد.

سرفصل درس «جامعه‌شناسی مصرف و سبک زندگی»

۱. معرفی درس و منطق آن

درس جامعه‌شناسی مصرف و سبک زندگی با معرفی مفاهیم اصلی و اصول جامعه‌شناسی مصرف و اصول مرتبط با آن به دانشجویان معلمان و نیز توسعه آگاهی جامعه‌شناختی آنان برای فهم انتقادی رفتار مصرفی در حوزه‌های مختلف زندگی از جمله گذران زمان در مکان‌های مصرفی، شیوه‌های مصرفی و سبک زندگی در پهنه اجتماعی مدرن و جهانی شونده می‌پردازد. فهم رفتارهای مصرفی و تدریس آنان به دانشجویانی که در آینده به تدریس به دانش‌آموزان می‌پردازند می‌تواند در آگاهی بخشی به دانش‌آموزان در کنترل رفتارهای مصرفی نقش تعیین‌کننده داشته باشد. از آنجاییکه جوانان در گروه سنی قرار دارند که به مصرف‌های مختلف از جمله مصرف پرخطر دست می‌زنند آگاهی‌شان در الویت کنترل رفتارهای مصرفی قرار دارد و سپس راهکارهای فهم انتقادی و آموزش نوین‌رهایی از این رفتارها کمک مهمی به بازاندیشی آنان خواهد کرد. ورود به جامعه مصرفی، برآمدن مصرف‌کننده مدرن و فعال و رشد مصرف بر پایه سبک زندگی به مثابه مقوله هویت بخش اجتماعی از موضوعاتی است که در این درس پیش‌بینی شده است.

نام درس: جامعه‌شناسی مصرف و سبک زندگی			
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجویان قادر خواهد بود:			
<p>با مطالعه موضوعات مختلف جامعه‌شناسی مصرف و سبک زندگی دانشجویان با یکی از مهمترین پدیده‌هایی که در زندگی روزمره‌شان به عنوان جوان و نوجوان مورد استفاده می‌دهند آشنا شده و معنی تمامی مقولات مصرفی از لباس پوشیدن، مد، مصرف بدن، غذا و آشامیدنی‌ها را مطالعه می‌کنند. جامعه‌شناسی سبک زندگی نیز به دانش‌آموزان نشان می‌دهد تا چه تحول جامعه بروی رفتارها موثر است.</p> <p>انتظار می‌رود تدریس مباحث این درس نوعی بازاندیشی رفتار مصرفی را ابتدا در نزد دانشجویان معلمان و سپس دانش‌آموزان تحت آموزش آنها ایجاد کند.</p>			
مشخصات درس			
نوع درس: نظری			
تعداد واحد: ۲			
زمان درس: ۳۲ ساعت			
پیش‌نیاز: مبانی جامعه‌شناسی			
شایستگی اساسی:			
CK&PCK کد ۱-۲			
۳-۳ & ۳-۴			
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
نظریه‌های جامعه‌شناسی مصرف	تعریف مفاهیم عمده و اساسی در جامعه‌شناسی مصرف و توضیح نظریه‌های مختلف	بررسی	نظریه‌های مختلف را از جهت شباهت و تفاوت آن‌ها مقایسه و در تحلیل ارائه شده دلالت‌های هر یک از دیدگاه‌ها در تربیت اجتماعی را منعکس

نموده است..				
در شبکه رسم شده از مهارت ها، مفاهیم، ضمن نشان دادن رابطه واضحی میان حوزه های موضوعی به برخی از خلاء ها یا محدودیت ها (بدفهمی ها در درک مفاهیم) اشاره نموده است.	در شبکه رسم شده از مفاهیم و مهارت ها رابطه میان حوزه های موضوعی را با توجه به زیر مجموعه هر یک از آن ها نشان داده است.	در شبکه ترسیم شده از مفاهیم و مهارت ها رابطه میان حوزه های موضوعی را به صورت موردی نشان داده، و شبکه منعکس کننده تحلیل همه جانبه برنامه درسی نیست.	ساختار برنامه درسی	
تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تلفیق مفاهیم و مهارت ها در درون و بیرون حوزه موضوعی فراهم کرده است.	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تلفیق مفاهیم و مهارت ها در درون حوزه موضوعی را فراهم نموده اما نتوانسته پیوند میان آن را به صورت عمیق و یکپارچه برقرار نماید.	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تلفیق مفاهیم و مهارت های محدودی را فراهم می کند.	موقعیت یادگیری تماتیک	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۱۷}

جلسه اول: کلیات

- تعریف مصرف
- ضرورت و اهمیت برنامه‌ی درس جامعه‌شناسی مصرف و سبک زندگی
- تاریخچه مطالعات اجتماعی
- ویژگی‌های کلاس جامعه‌شناسی مصرف و سبک زندگی

^{۱۷} توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل‌های درس حاضر می‌بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی‌های فردی و جمعی دانشجو معلمان با رویکرد اهداف ساخت‌های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول‌بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می‌توانند با تشریح مساعی گروه‌های آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل‌های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول‌بنیادی، برنامه درسی ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند

- نیازهای محلی
- تفاوت‌های و ویژگی‌های یادگیرندگان
- تمایلات طبیعی کودکان
- کودکان چه چیزهایی را باید بدانند.

فعالیت عملکردی:

تحقیق گروهی میدانی در مورد موضوعات انواع رفتارهای مصرفی مانند تعیین نوع اوقات فراغت و نحوه گذران (در خانه و یا بیرون)، میزان و هزینه ریالی گذران اوقات فراغت بر حسب سن، جنس و گروه‌های اجتماعی، تاهل، میزان تحصیلات، گذران در داخل یا خارج،.....

جلسه دوم: نظریه‌های جامعه‌شناسی مصرف و سبک زندگی و کاربردهای آنها

- نظریه‌ی تورشتاین و بلن
  - نظریه‌ی جورج زیمل
  - نظریه‌ی ماکس وبر
- منابع توصیه‌ای: فصل اول کتاب مصرف و سبک زندگی و کتاب وبلن به نام نظریه طبقه مرفه

جلسه سوم: نظریه‌های جامعه‌شناسی مصرف و سبک زندگی و کاربردهای آنها (ادامه)

- نظریه‌ی آدرنو
  - نظریه دوگلاس و ایشوود
  - نظریه پیر بوردیو
- منابع توصیه‌ای: فصل اول کتاب مصرف و سبک زندگی و کتاب وبلن به نام نظریه طبقه مرفه

جلسه چهارم « سبک زندگی، مفهوم سبک زندگی، عناصر مفهوم سبک زندگی

منابع توصیه‌ای: فصل دوم کتاب مصرف و سبک زندگی

جلسه پنجم: الگوهای مصرف و فراغت (خصوصی شدن خانه - زمان و مکان و شیوه‌های مصرف فراغت - نیازهای

فراغتی)

منابع توصیه‌ای: مقاله تحول مفهوم اوقات فراغت، و آنتونی گیدنز، جامعه‌شناسی فصل کار و زندگی اقتصادی و مقاله آدرنو، اوقات فراغت در مجله زیبا شناخت و مقاله بدن و فرهنگ مصرفی

جلسه ششم: بدن، مصرف و فراغت (لباس - مد - خوردن و آشامیدن و ...)

منابع توصیه‌ای: مقالات مختلف کتاب کاظمی، مطالعات فرهنگی و زندگی روزمره و مقاله بدن و فرهنگ مصرفی

جلسه هفتم: جامعه مصرفی، فرهنگ مصرفی و جهانی شدن

منابع توصیه ای: مقالات مختلف کتاب کاظمی، مطالعات فرهنگی و زندگی روزمره و مقاله بدن و فرهنگ مصرفی، فصل های سنت، جهانی شدن و ریسک از کتاب جهان رها شده اثر آنتونی گیدنز

جلسه هشتم: نگرانی های مصرف و مصرف گرایی در جامعه مدرن

منابع توصیه ای: فصل های سنت، جهانی شدن و ریسک از کتاب جهان رها شده اثر آنتونی گیدنز، چالش های فراغت

جلسه نهم: منشا سبک زندگی جدید

منابع توصیه ای: فصل سوم کتاب مصرف و سبک زندگی

جلسه دهم: کارکرد و پیامد های سبک زندگی مصرفی

منابع توصیه ای: فصل چهارم کتاب مصرف و سبک زندگی و کتاب جامعه شناسی مصرف فصل دوم

جلسه یازدهم: روش شناسی تحلیل سبک زندگی

منابع توصیه ای: فصل ۵ کتاب مصرف و سبک زندگی

جلسه دوازدهم: سبک های مختلف مصرفی و طبقات اجتماعی

منابع توصیه ای: گزارش های طرح ملی مطالعه رفتار های فرهنگی ایرانیان

جلسه سیزدهم: سیاستگذاری مصرف و سبک زندگی

منابع توصیه ای: فصل ۵ و مقدمه کتاب کریس روجک، از کتاب اندی بنت، فرهنگ و زندگی روزمره و مقاله سیاستگذاری فراغت جوانان،

جلسه چهاردهم: ارائه مقاله در کلاس و بحث گروهی ۱

ترجیحا در خصوص تحلیل تطبیقی مصرف و سبک زندگی در ایران با کشورهای صنعتی، نفتی (با تمرکز بر کشورهای حاشیه خلیج فارس) و جهان سوم با تمرکز بر چالشها و پیامدها

جلسه پانزدهم: ارائه مقاله در کلاس و بحث گروهی ۲

ترجیحا در خصوص تحلیل تطبیقی مصرف و سبک زندگی در ایران با کشورهای صنعتی، نفتی (با تمرکز بر کشورهای حاشیه خلیج فارس) و جهان سوم با تمرکز بر چالشها و پیامدها

جلسه شانزدهم: ارائه مقاله در کلاس و بحث گروهی ۳

ترجیحا در خصوص تحلیل تطبیقی مصرف و سبک زندگی در ایران با کشورهای صنعتی، نفتی (با تمرکز بر کشورهای حاشیه خلیج فارس) و جهان سوم با تمرکز بر چالشها و پیامدها

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم در مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان در تحلیل و پاسخ به پرسش های طرح شده و نیز شیوه مشارکتی و انجام فعالیت های عملی برای درک عمیق تر و بکارگیری آن در موقعیت های واقعی تدریس است. بهره گیری از فرصت های یادگیری غیر مستقیم و خارج از محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه های مطالعه فردی و بکارگیری راهبردهای شناختی است.

۴. منابع آموزشی

- منابع:
- فاضلی، محمد(۱۳۸۲). مصرف و سبک زندگی، نشر صبح صادق.
- تیموتی، دالن ج (۱۳۸۸)، جامعه شناسی مصرف (گردشگری و خرید)، ترجمه ی علی اصغر سعیدی و مهدی حسین آبادی، تهران: انتشارات جامعه شناسان.
- آدورنو، تئودور (۱۳۷۹)، "اوقات فراغت"، زیبا شناخت، تابستان ۱۳۷۹، شماره ۲ و ۳، صص ۲۷-۳۴.
- بنت، اندی (۱۳۸۶)، فرهنگ و زندگی روزمره، ترجمه ی حسن چاوشیان و لیلا جوافشانی، تهران: انتشارات اختران.
- روجک، کریس (۱۳۸۸)، نظریه فراغت: اصول و تجربه ها، ترجمه ی عباس مخبر، تهران: موسسه نشر شهر.
- سعیدی، علی اصغر (۱۳۸۷)، "تحول در مطالعات فراغت"، فصلنامه مطالعات جوانان، تابستان ۱۳۸۷، شماره ۱۳، صص ۳۱-۵۲.
- سعیدی، علی اصغر (۱۳۸۷)، "سیاست گذاری فراغت جوانان: چالش ها و فرصت ها"، فصلنامه مطالعات جوانان، تابستان ۱۳۸۷، شماره ۱۳، صص ۲۱۳-۲۳۴.
- سعیدی، علی اصغر (۱۳۸۸)، "چالش های فراغت سالمندان در ایران"، فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، سال ۵، شماره ۱۶، صص ۵۷-۸۰.
- سعیدی، علی اصغر (۱۳۸۷)، "بدن و فرهنگ مصرفی"، در عباس کاظمی [گردآورنده]، مطالعات فرهنگی، مصرف فرهنگی و زندگی روزمره در ایران، تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی واحد تهران، صص ۱۶۳-۱۸۱.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۸۶)، جامعه شناسی، ترجمه ی حسن چاوشیان، تهران: نشر نی. فصل کار و زندگی اقتصادی
- گیدنز، آنتونی (۱۳۸۷)، جهان رهاشده، ترجمه ی علی اصغر سعیدی و یوسف حاجی عبدالوهاب، تهران: انتشارات علم و ادب. فصل ریسک - سنت - جهانی شدن
- آزاد ارمکی، تقی (۱۳۸۷)، "زندگی روزمره و کافی شاپ"، در عباس کاظمی [گردآورنده]، مطالعات فرهنگی، مصرف فرهنگی و زندگی روزمره در ایران، تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی واحد تهران، صص
- کاظمی، عباس (۱۳۸۷)، "زندگی روزمره در مرکز خرید گلستان"، در عباس کاظمی [گردآورنده]، مطالعات فرهنگی، مصرف فرهنگی و زندگی روزمره در ایران، تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی واحد تهران،
- آلن نیموتی (۱۳۸۹)، جامعه مصرفی خرید و گردشگری. سعیدی و حسین آبادی - جامعه شناسان.
- وبلن، نظریه طبقه مرفه، ارشاد. نشرنی

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجوی در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در بحث های کلاس ۳ نمره
- ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۳ نمره
- ارائه مقاله در کلاس و بحث گروهی: ترجیحا در خصوص تحلیل تطبیقی مصرف و سبک زندگی در ایران با کشورهای صنعتی، نفتی (با تمرکز بر کشورهای حاشیه خلیج فارس) و جهان سوم با تمرکز بر چالشها و پیامدها ۴ نمره

سرفصل درس «اصول علم اقتصاد»

۱. معرفی درس و منطق آن

اقتصاد، علمی است که تلاش می کند راه های مناسب استفاده از منابع محدود برای پاسخگویی به نیازهای متنوع و در حال افزایش جوامع بشری را کشف کند. علم اقتصاد با شناساندن راههای بهینه تخصیص منابع محدود به خواسته ها و نیازهای نامحدود با توجه به اولویتهای مختلف براساس ارزشهای ملی، منطقه ای و محلی افراد مختلف کشورها، موجب آماده نمودن بستر لازم برای دستیابی کشورها به رشد و توسعه اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی گردیده است.

نام درس: اصول علم اقتصاد				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>آشنا ساختن دانشجویان علوم اجتماعی با مبانی، کلیات و اصول علم اقتصاد و ارتباط آن با سایر وجوه زندگی اقتصادی انسان و به کارگیری این اصول در زندگی اجتماعی شان.</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>نحوه آموزش: انفرادی</p>
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
مفاهیم اساسی علم اقتصاد	تعریف مفاهیم اولیه و طبقه بندی علمی از قبیل: سرمایه، تولید، توزیع، مصرف، کالا، خدمات، منابع	شرح چگونگی پیدایش و تکامل علم اقتصاد	ذکر مهمترین محورها و مبانی اقتصاد کلاسیک	<p>شایستگی اساسی:</p> <p><u>PK کد ۲-۲ & ۳-۲</u></p> <p><u>PCK کد ۲-۳</u></p>
تقاضا، عرضه و تعادل	بیان اهمیت نقش شاخص قیمت در اقتصاد	ذکر عوامل موثر بر تقاضا و عرضه	شرح و بسط قوانین مسلط بر بازار عرضه و تقاضا	
جریان دایره وار تولید و درآمد ملی	شرح چگونگی ارتباط فعالیتهای تولیدی اقتصاد با فعالیتهای مصرفی اقتصاد	چگونگی ایجاد درآمد و تبدیل شدن درآمد به مخارج مربوط به کالاها و خدمات	معرفی ۳ بازار مهم در نظام اقتصادی به بازار کالا و خدمات، بازار سرمایه	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیاتی از علم اقتصاد

- چگونگی تصمیم‌گیری مردم
- چگونگی کار یک اقتصاد
- مفاهیم کلیدی (تعریف علم اقتصاد، قلمرو اقتصاد، ...)
- روش‌شناسی علم اقتصاد: مشاهده، تئوری
- نقش فروض
- نقش نظریه
- مدل اقتصادی
- نمودار چرخه اقتصاد
- امکانات تولید
- اقتصاد خرد و اقتصاد کلان
- طبیعت و قلمرو اقتصاد، اقتصاد تحققی و ارزشی (Positive & Normative Econ)
- چرا اقتصاددانان با یکدیگر توافق ندارند؟
- تفاوت در قضاوت‌های علمی
- تفاوت در ارزش‌ها

فصل دوم: اقتصاد خرد

- بازار و رقابت
- بازار رقابتی
- نظریه مصرف‌کننده و بنگاه
- مفاهیم اساسی
- ترجیحات مصرف‌کننده و انواع آنها
- نظریه ترجیحات آشکار شده
- مطلوبیت و انتخاب مصرف‌کننده
- انتخاب‌های بهینه برای ترجیحات مختلف و بهینه‌سازی
- مصرف و تقاضا
- عوامل تعیین‌کننده تقاضای یک شخص
- جدول تقاضا
- منحنی و قانون تقاضا
- همه چیزهای دیگر ثابت *Ceteris paribus*
- تقاضای بازار

- مطالعه نمونه (case study) در حوزه مسائل اجتماعی
  - عرضه
  - عوامل تعیین کننده عرضه فرد
  - جدول عرضه
  - منحنی عرضه
  - عرضه بازار
  - انتقال منحنی عرضه
  - عرضه و تقاضا باهم
  - تعادل عرضه و تقاضا
  - تحلیل تغییرات در تعادل
  - چگونگی تخصیص منابع توسط قیمت ها
- فصل سوم: کاربرد عرضه و تقاضا و کشش**

- شیب و کشش
- کشش تقاضا
- کشش قیمتی تقاضا و عناصر تعیین کننده آن
- محاسبه کشش قیمتی تقاضا
- انواع مختلف منحنی های تقاضا
- درآمد کل و کشش قیمتی تقاضا
- مطالعه نمونه (case study) در حوزه مسائل اجتماعی
- کشش درآمدی تقاضا
- هدف به حداکثر رسانی سود بنگاه خطوط سود برابر
- توابع، تولید، تکنولوژی
- منحنیهای هم مقدار تولید
- هزینه و توابع
- تابع تقاضای نهاده ها
- عرضه
- کشش عرضه
- کشش قیمتی عرضه و عناصر تعیین کننده آن
- محاسبه کشش قیمتی عرضه
- انواع منحنی های عرضه
- مطالعه نمونه (case study) در حوزه مسائل اجتماعی

فصل چهارم: دولت، سیاستهای دولت و عرضه و تقاضا

- دولت در نظریه اقتصادی
- اموری که دولتها به طور معمول در اقتصاد انجام می دهند (وضع مقررات، پرداختهای انتقالی، تثبیت اوضاع اقتصادی، تخصیص منابع و ...)
- اموری که دولتها باید در اقتصاد انجام دهند (تشویق رقابت، مبارزه با انحصار، ارائه اطلاعات مناسب و ارزان، تأمین کالای عمومی، برخورد با پیامدها و آثار جانبی و خارجی، تلاش برای توزیع عادلانه درآمد و ثروت و ...)
- کنترل قیمت ها
- چگونگی اثر سقف قیمت بر نتایج بازار
- مطالعه نمونه (case study) سقف قیمت در حوزه مسائل اجتماعی
- چگونگی اثر کف قیمت بر نتایج بازار
- مطالعه نمونه (case study) کف قیمت در حوزه مسائل اجتماعی
- مالیات ها
- چگونگی تأثیر مالیات بر شرکت کنندگان در بازار
- چگونگی اثر وضع مالیات بر خریدار
- چگونگی اثر وضع مالیات بر فروشندگان
- بار اضافی مالیات
- مطالعه نمونه (case study) وضع مالیات در حوزه مسائل اجتماعی
- کشش و وقوع مالیات
- چگونگی تأثیر پرداخت یارانه بر شرکت کنندگان در بازار
- چگونگی اثر پرداخت یارانه به خریدار
- چگونگی اثر پرداخت یارانه به فروشندگان

فصل پنجم: اندازه گیری درآمد ملی و نرخ تورم

- درآمد و هزینه در اقتصاد
- چگونگی برآورد تولید ناخالص داخلی
- عناصر تشکیل دهنده GDP
- تولید ناخالص داخلی واقعی و اسمی
- شاخص ضمنی تولید ناخالص داخلی
- مطالعه نمونه (case study) GDP واقعی در طول زمان
- GDP و رفاه اقتصادی
- مطالعه نمونه (case study)
- اندازه گیری هزینه زندگی و سیستم مالی
- شاخص قیمت مصرف کننده
- چگونگی محاسبه شاخص قیمت مصرف کننده

- دشواری های محاسبه هزینه زندگی
- شاخص ضمنی تولید ناخالص داخلی در قیمت مصرف کننده
- تعدیل متغیرهای اقتصادی برای اثرات تورمی
- ارقام ریالی در زمانهای مختلف
- نرخ سود (بهره) واقعی اسمی
- سیستم مالی، پس انداز، سرمایه گذاری و پول
- سیستم مالی در ایران
- بازار مالی
- واسطه گری مالی
- بانکها
- پس انداز و سرمایه گذاری در حسابهای مالی
- مفهوم پس انداز و سرمایه گذاری

فصل ششم: بازار عوامل تولید

- عرضه و تقاضای عوامل تولید
- علامت دهی بازار و تحصیلات
- رانت اقتصادی
- تعادل عمومی
- کارایی پارتو
- کارایی و رفاه اجتماعی

فصل هفتم: اقتصاد و مالیه آموزش

- مقدمه ای بر اقتصاد آموزش
- تئوری های هنجاری و اثباتی اقتصاد آموزش
- کیفیت آموزش و تابع تولید آموزش
- خانواده و موفقیت تحصیلی
- پویایی بین نسلی
- تأثیر منابع، معلم و اندازه کلاس بر کارایی
- پیامدهای خارجی و اثرات غیر بازاری آموزش
- عدم تقارن اطلاعات و تحصیلات
- مالیه آموزش
- منابع تأمین مالی و مسایل اساسی آن شامل عمومی و خصوصی، نقش و ضرورت های دخالت دولت، سازوکارهای تخصیص منابع

- تحلیل اقتصادی آموزش شامل تحلیل هزینه-فایده در آموزش، مسایل و مشکلات ارزیابی بازده اقتصادی آموزش، ارزیابی آموزشی و تابع تولید آموزش، تحلیل تابع هزینه در آموزش، تحلیل اثربخشی هزینه (Cost Effectiveness) در آموزش، نهادها و سیستمهای آموزشی
- سرمایه انسانی شامل نظریه سرمایه انسانی، نظریه های سرند، علامت دهنده و فیلتر، ارزیابی نظریه سرمایه انسانی و نظریات رقیب
- شواهد و واقعیات رشد اقتصادی
- منابع رشد اقتصادی
- توابع تولید و بازدهی

فصل هشتم: اقتصاد دانش (Knowledge Economics)

- دانش: مفاهیم، خط مشی ها و کاربردها
- ویژگیهای دانش (مواد، فکر، روندها تاریخی و ویژگیهای اجتماعی)
- دانش، اخلاق و سازمان های پسا مدرن
- ریسک و دانش
- دانش و سرمایه اجتماعی
- کالاهای دیجیتالی و نقش و کارکرد آنها در اقتصاد نوین
- کاربردها
- همکاری و فرم شبکه ای سازمانی در اقتصاد نوین دانش محور
- جستجوی فضای اطلاعات
- دانش نانوشته (Tacit Knowledge) در مقابل دانش آشکار (Explicit Knowledge)
- دانش و هویت اجتماعی
- نیروی انسانی دانش پایه

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

۴. منابع آموزشی

- پژوهان، محمد (۱۳۷۶) اصول و مبانی علم اقتصاد، تهران، انتشارات سمت.
- قدیری، باقر (۱۳۸۲) کلیات علم اقتصاد تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- موسایی، میثم (۱۳۸۷) اصول علم اقتصاد، تهران، انتشارات نور علم.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

- ارزشیابی تکالیف:

میان ترم: ۵ نمره

پایان ترم: ۱۵ نمره

سرفصل درس «جامعه‌شناسی انقلاب»

۱. معرفی درس و منطق آن

پاسخ به مسائل و نیازهای منابع سه‌گانه دانش، جامعه و مخاطبان، آموزش یک حوزه درسی را ضروری می‌سازد. آموزش جامعه‌شناسی انقلاب از هر سه جهت حائز اهمیت فراوان است. جامعه‌شناسی انقلاب یکی از حوزه‌های زایای جامعه‌شناسی است که آموزش آن از جهات مختلف ضرورت می‌یابد.

اگر نظریه‌های هر حوزه علمی، نمودار دستاوردهای تجربی و نظری آن حوزه باشد، نظریه‌های انقلاب از نظر کمی و کیفی نسبت به سایر حوزه‌های جامعه‌شناسی از مناسب‌ترین وضعیت برخوردارند. عمده این نظریات به زبان فارسی ترجمه شده و در اختیار دانشجویان قرار دارد. این تنوع و تعدد فرصت مطالعه فرآیندی و درجه دوم را در این حوزه فراهم می‌آورد، به علت همین وسعت و عمق، عمده مسائل نظری جامعه‌شناسی در بستر نظریه‌های انقلاب فرصت بررسی می‌یابند. مطالعه جامعه‌شناسی انقلاب، مناسب‌ترین بستر برای آموزش دانش جامعه‌شناسی است.

نام درس: جامعه‌شناسی انقلاب				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>جامعه ایران یک جامعه انقلابی است و یکی از مهمترین انقلاب‌های قرن بیستم را از سرگذرانده و همچنان درگیر تحقق آرمان‌های آن است. مسائل جامعه ایران مستقیم و غیر مستقیم با این وضعیت انقلابی ارتباط می‌یابد. جامعه‌شناسی، دانش مطالعه تکوین، تداوم و تغییر قواعد با همزیستن است و آموزش آن نیز آشنایی مخاطبان با این فرایندها و توانمندسازی آنها برای مشارکت در این فرایندهاست. جامعه و جامعه‌شناسی را در یک گونه‌شناسی کلی به دو گونه نظم و تغییر تقسیم می‌کنند که انقلاب مهم‌ترین تغییر اجتماعی است. آشنایی با چنین پدیده‌ای کانال آشنایی مخاطبان با مهم‌ترین قواعد و فرایندهای زندگی اجتماعی است. برای تعقیب اهداف مذکور و پاسخ به نیازهای پیش‌گفته درس جامعه‌شناسی با ساختار زیر پیشنهاد می‌شود.</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز: مبانی جامعه‌شناسی</p> <p>نحوه آموزش: انفرادی</p>
				<p>شایستگی اساسی:</p> <p><u>PK</u> کد ۲-۲ &</p> <p><u>۳-۲</u></p> <p><u>PCK</u> کد ۲-۳</p>
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
تغییرات اجتماعی	آشنایی با دامنه تغییرات اجتماعی، رفرم یا اصلاحات، رفتارهای جمعی، شورش‌ها، جنبش‌های اجتماعی، کودتا و..	توانایی تفکیک مفاهیم و ارائه رابطه بین آنها	تحلیل انواع تغییرات اجتماعی با ارائه مثال	
انقلاب	تعریف انقلاب و تمایز آن از سایر رفتارهای جمعی	چرخه انقلاب؛ علل، فرایند و پیامدها	تبیین انقلاب	
نظریه‌های جامعه‌شناختی	آشنا شدن با رویکردهای نظری جامعه‌شناسی	دوره‌ها یا نسل‌های نظریه‌پردازی و گونه	نقد و بررسی نظریه‌های جامعه‌شناختی انقلاب	

اسلامی	شناسی انواع انقلاب	انقلاب	انقلاب	
--------	--------------------	--------	--------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۱۸}

سرفصل درس ها

فصل اول: دامنه تغییرات اجتماعی

- تغییرات مستمر و تدریجی
- رفرم یا اصلاحات؛ تغییرات اجتماعی مدیریت شده
- رفتارهای جمعی، شورش‌ها
- جنبش‌های اجتماعی (اصلاحی یا انقلابی)
- انقلاب (انقلاب سیاسی، انقلاب اجتماعی، انقلاب‌های تاریخی یا دوران ساز)
- کودتا

فصل دوم: تعریف انقلاب و تمایز آن از سایر رفتارهای جمعی

- نقش پررنگ مردم در منازعه‌ای اجتماعی درون یک واحد سیاسی - اجتماعی (طرفین منازعه داخلی هستند)
- منازعه بر سر قبضه قدرت انحصاری (دولت)
- از نظر سرعت کندتر و بطئی تراز کودتا و سریع‌تر از تغییرات مستمر و تدریجی
- مطالبات فراقانونی و ساختارشکنانه (نسبت به قوانین جاری)
- موفقیت در ساقط کردن قدرت حاکم و ناتوانی رژیم حاکم در سرکوب طرف منازعه
- کاربرد خشونت توسط طرفین منازعه

فصل سوم: چرخه انقلاب

- علل
- فرایند
- پیامدها

توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل‌های درس حاضر می‌بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی‌های فردی و جمعی دانشجو معلمان با رویکرد اهداف ساحت‌های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول‌بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می‌توانند با تشریک مساعی گروه‌های آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل‌های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول بنیادی، برنامه درس ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

- نقطه صفر یا وضعیت تعادل
- عوامل ایجاد عدم تعادل
- شاخص‌های عدم تعادل
- اقدامات رژیم حاکم برای مقابله با عدم تعادل
- عملکرد مخالفین در دوران عدم تعادل
- وضعیت انقلابی یا حاکمیت دوگانه
- ظرفیت و اقدامات رژیم برای رژیم برای سرکوب
- عوامل شتابزا
- پیروزی انقلاب
- جنگ قدرت یا مقابله با تهدیدات درونی و بیرونی
- سرنوشت یا پیامدهای انقلاب

فصل چهارم: رویکردهای نظری انقلاب

- اقتصادی (انقلاب‌ها در وضعیت فقیر یا در گذر از محرومیت مطلق به محرومیت نسبی رخ می‌دهند)
- سیاسی (انقلاب‌ها در وضعیت سرکوب شدید یا اختناق رژیم حاکم یا در حالت آزادی نسبی رخ می‌دهند)
- اجتماعی (ساختار جمعیت، قشر بندی، فقدان همبستگی اجتماعی، فقدان همبستگی سیستمی)
- روانشناختی (وضعیت روانی توده‌ها، نخبگان حاکم و نخبگان انقلابی)
- فرهنگی (تغییر در عقاید، ارزش‌ها، ذهنیت‌های کلان)

فصل پنجم: انواع تبیین انقلاب

- تبیین تئوریک یا قیاسی - قانونی
- تبیین تاریخی یا تکوینی
- انواع نظریه‌های جامعه‌شناختی انقلاب
- ساختاری (انقلاب‌ها فرا می‌رسند)
- کارگزاری (انقلاب‌ها ساخته می‌شوند) انقلاب‌ها عقلانی هستند یا غیر عقلانی؟
- تلفیقی (تلفیق ساختار و کارگزار)

فصل ششم: دوره‌ها یا نسل‌های نظریه‌پردازی انقلاب

- نظریه‌های طبیعی انقلاب (رویکرد تاریخی کرین بریتون)
- نظریه‌هایی که بی‌نظمی و خشونت سیاسی را مسأله خود می‌دانند (رویکرد روانشناختی یا کارگزاری ۱۹۵۰-۱۹۷۰)
- نظریه‌هایی که دو رویکرد بالا را تلفیق می‌کنند (با برتری رویکرد ساختاری و جایگزینی رویکرد تکوینی تاریخی با تکوینی ساختاری)
- نسل حاضر (ساختار فرهنگی و هویتی و متغیرهای فراملی را لحاظ می‌کنند).

فصل هفتم: نظریه‌های انقلاب و گونه‌شناسی یا سنخ‌شناسی انقلاب‌ها

- مارکسیستی
- کرین بریتون
- تدا گار و چارلز تیلی
- جانسون
- نیل اسملسر
- جامعه توده وار
- کاریزما
- هانا آرنه
- برینگتون مور و اسکاچپول
- فوران و آیزنشتات
- انقلاب فرانسه و شوروی (با آرمان های دنیوی)
- انقلاب اسلامی ایران (با آرمان های قدسی)

فصل هشتم: تبیین‌های (عمدتاً جامعه‌شناختی) انقلاب اسلامی

- رفیع پور
- فو کو
- حامد الگار
- نیکی کدی
- آبراهامیان
- جان فوران
- اسکاچپول
- پارسانیا
- نقد نظریه‌های جامعه‌شناختی انقلاب اسلامی و ضرورت یک تئوری فرهنگی - تمدنی برای تبیین انقلاب اسلامی

راهبردهای آموزش و یادگیری

۴. منابع آموزشی پیشنهادی:

- کوهن، الوین استانفورد، (۱۳۸۹) تئوری‌های انقلاب، ترجمه علیرضا طیب. تهران: نشر قومس
- پناهی، محمدحسین (۱۳۹۱) نظریه‌های انقلاب، وقوع، فرایند و پیامد. تهران: انتشارات سمت.
- کاپلان، لارنس (۱۳۷۴) مطالعه تطبیقی انقلاب‌ها، از کرامول تا کاسترو، ترجمه محمد عبدالهی. تهران: دانشگاه علامه طباطبایی.
- گلدستون، جک (۱۳۸۵) مطالعه نظری، تطبیقی و تاریخی در باب انقلاب‌ها، ترجمه محمد تقی دلفروز. تهران: نشر کویر
- پارسانیا، حمید (۱۳۹۲) حدیث پیمان؛ پژوهشی در انقلاب اسلامی، دفتر نشر معارف.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

تدریس امری هنری، ابتکاری و تجربی است و نوآوری از رموز موفقیت آن است ولی داشتن یک چارچوب معین برای راهنمایی هر جلسه تدریس ضروری است. اقتضای این درس آن است که از روش‌های فعال یاددهی - یادگیری استفاده شود و از جزوه گویی یا سخنرانی صرف اکیداً خود داری شود. اگرچه برای آموزش علوم انسانی و اجتماعی گریز از روش سخنرانی نه ممکن و نه مطلوب است. روش‌های فعال یادگیری که لازم است مدرس این درس به آنها توجه کافی داشته باشد و حتی‌المقدور به کار گیرد عبارت‌اند از:

- **حل مسئله:** به ویژه در آموزش نظریه‌ها کارایی بی بدیلی دارد.
- **بارش مغزی:** برای پیوند بین دانسته‌های قبلی و بعدی دانشجویان ضروری است.
- **پرسش و پاسخ:** برای درگیر کردن دانشجویان با موضوعات درس ضروری است.
- **بحث گروهی:** برای آماده سازی دانشجویان برای مشارکت در گفتگوهای جمعی روشی بی بدیل است.
- **همیاری (تدریس دانشجویان):** دانشجویان در مقام مدرس مفاهیم، موضوعات و مسائل را بهتر می‌فهمند. ضروری است آنها در این تجربه شریک شوند.

ارزشیابی تکالیف:

- ارزشیابی خود بخشی از فرایند یاددهی - یادگیری است. و لازم است که مدرس این درس هر سه نوع ارزشیابی ورودی/ تشخیصی، تکوینی/ مستمر و تراکمی/ پایانی را در همین راستا به عمل بیاورد و برای اصلاح فرهنگ امتحان پس دادن و پیش‌گیری از انقیاد و سرکوب دانشجویان به متون درسی موجود اقدام نماید.
- **ارزشیابی آغازین:** به منظور آگاهی از توانایی‌ها و آمادگی‌های دانشجویان برای تعیین نقطه شروع فرایند یاددهی - یادگیری و جبران کاستی‌های احتمالی در شروع ترم تحصیلی صورت می‌گیرد.
- **ارزشیابی مستمر:** به منظور تعیین پیشرفت تحصیلی یادگیرنده در طول ترم تحصیلی و برای اصلاح روند یاددهی - یادگیری از طرق زیر صورت می‌گیرد.
- میزان همکاری در مباحث و فعالیت‌های کلاسی
- انجام فعالیت‌های خارج از کلاس
- ابتکارهای فرهنگی، علمی و عملی
- آزمون‌های شفاهی و کتبی

ارزشیابی پایانی: به منظور مطمئن شدن از تحقق شایستگی‌های پایه در دانشجویان و داوری نهایی آنها برای تعیین سطح و رعایت عدالت میان آنها و همچنین ارزیابی کار مدرس و برنامه درسی او صورت می‌گیرد. این سطح می‌تواند به شیوه‌های آموزشی (پاسخ به پرسش‌های شفاهی و کتبی و ...)، پژوهشی (تهیه مقاله، سخنرانی و ...) و فناوری (ارائه پیشنهادات عملی برای حل مسائل) صورت گیرد. ضروری است ارزشیابی کلی دانشجویان براساس نتایج هر سه نوع ارزشیابی مذکور باشد

سرفصل درس «مبانی فلسفه»

۱. معرفی درس و منطق آن

این درس به بررسی مبانی فلسفی ای می‌پردازد که نظریات مربوط به مطالعات اجتماعی از آنها منتج شده‌اند. از آنجا که درک مبانی برای فهم ضروری است، فهم اندیش‌ها و نظریات مطرح در مطالعات اجتماعی مستلزم اشراف نسبی و مقدماتی به مبانی فلسفی آنهاست.

نام درس: مبانی فلسفه				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: ندارد. نحوه آموزش: انفرادی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
نظریه‌های مختلف را از جهت شباهت و تفاوت آن‌ها مقایسه و در تحلیل ارائه شده فهمی جامع، مفهومی و تاریخی از کلیت فرآیند تکوین تفکر فلسفی داشته است.	در مقایسه نظریه‌های فلسفی شباهت‌ها و تفاوت‌ها را مشخص و بر برخی از پیوندهای مفهومی تأکید کرده و یافته‌ها را در قالب یک گزارش منسجم ارائه نموده است.	صرفاً اطلاعات ارائه شده در متون را جمع‌آوری و بدون ارائه تحلیل حاصل از مقایسه دیدگاه‌ها آن را گزارش نموده است.	آشنایی با نظریه‌های فلسفی	شایستگی اساسی: <u>PK</u> ۲-۲ & ۳-۲ <u>PCK</u> ۲-۳

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۱۹}

توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل‌های درس حاضر می‌بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی‌های فردی و جمعی دانشجو معلمان با رویکرد اهداف ساحت‌های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول‌بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می‌توانند با تشریک مساعی گروه‌های آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل‌های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول بنیادی، برنامه درس ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

فصل اول:

- فلسفه چیست؟
- چرا باید فلسفه بخوانیم؟
- نسبت تاریخ فلسفه و مسائل فلسفی.
- سیر تحلیلی-تاریخی فلسفه

فصل دوم:

- برنامه‌ی درسی مبانی فلسفه
- اهداف
- مفاهیم و مهارت‌های اساسی در فلسفه
- حوزه‌های موضوعی در برنامه درسی مبانی فلسفه
- ارزش‌ها در برنامه درسی مبانی فلسفه

فصل سوم:

- آغاز فلسفه: یونان
- معنای فلسفه و تعاریف آن

فصل چهارم:

- قرون وسطی و فلسفه اسلامی

فصل پنجم:

- ظهور اندیشه‌ی مدرن

فصل ششم:

- عقل‌گرایی و تجربه‌گرایی مدرن

فصل هفتم:

- ایده‌آلیسم آلمانی: کانت و هگل

فصل هشتم:

- اگزیستانسیالیسم
- پست مدرنیسم

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

تدارک دیدن فرصت‌های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم در مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان در تحلیل و پاسخ به پرسش‌های طرح شده و نیز شیوه مشارکتی و انجام مباحثات عملی برای درک عمیق‌تر و بکارگیری آن در موقعیت‌های واقعی تدریس است. بهره‌گیری از فرصت‌های یادگیری غیر مستقیم و خارج از محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه‌های مطالعه فردی و بکارگیری راهبردهای شناختی است.

۴. منابع آموزشی پیشنهادی

- پامر، دونالد، (۱۳۸۹)، نگاهی به فلسفه: سبک کردن بار سنگین فلسفه، ترجمه عباس مخبر، تهران: نشر مرکز.
- لیدمن، سورن اریک، (۱۳۸۹)، سنگ‌های روح: تاریخ مفهومی‌های فلسفی از دوران باستان تا عصر حاضر، ترجمه: سعید مقدم، تهران: نشر پژوهاک.
- رضاقلی، محمود، (۱۳۹۳)، معرفت‌شناسی و فلسفه علم، انتشارات کتاب راه، نشر الکترونیک.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

- مشخص کردن مسائل فکری و فلسفی خود در قالب کار کلاسی
- رسم شبکه ارتباطی میان حوزه‌های موضوعی، مفاهیم و مهارت‌ها در برنامه درسی
- تحلیل یک واحد یادگیری و شناسایی درجه تلفیق مهارت‌ها، ارزش‌ها و مفاهیم حول تم
- طراحی یک موقعیت یادگیری با رویکرد تلفیقی

- ارزشیابی تکالیف:

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۴ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت‌های یادگیری پیش‌بینی شده و مشارکت در فعالیت‌ها ۲ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۴ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، امتحان میان‌ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می‌شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک‌ها و سطوح پیامد‌های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «اصول علم سیاست»

۱. معرفی درس و منطق آن

علم سیاست به تحلیل و بررسی جنبه های سیاسی پدیده های اجتماعی می پردازد. تحلیل سیاسی به آنها کمک می کند تا جهان را در آن زندگی می کند، بهتر بشناسد. از میان شقوق گوناگون پیش وی خویش بهترین را انتخاب کند و موفق شود بر تغییرات کوچک و بزرگ اثر بیشتری گذارد و از جنبه های گوناگون آن ها تأثیرات مثبت تر و مفیدتری می پذیرد.

نام درس: اصول علم سیاست				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>زندگی اجتماعی را گریزی از قدرت، سیاست و دولت نیست و به همین دلیل هر گونه آموزش مطالعات اجتماعی باید به نوعی در بر گیرنده مطالعات سیاسی هم باشد. نه تنها عرصه های گوناگون و پر شمار زندگی اجتماعی با قدرت در آمیخته است. دولت نیز تقریباً در سر تا سر تا و پود زندگی اجتماعی دخالت می کند؛ یا می تواند دخالت کند. در واقع دولت به عنوان نهاد نهاد ها، ناظر و ناظم دیگر نهاد های زندگی اجتماعی است و تقریباً با همه اهمال یا کنش های اعضای جامعه سرو کار دارد. علیرغم این که زندگی اعضای جامعه همواره از سیاست و دولت متأثر می شود آنان معمولاً تصویر و تصور معتبر و روشنی از ماهیت و اهمیت سیاست و دولت ندارند. درس اصول علم سیاست می تواند، دبیران علوم اجتماعی را قادر سازد تا تصویر روشن معتبری از چیستی و چرایی سیاست و دولت برای دانش آموزان ترسیم کنند. چنین تصویری برای ارتقای سلامت و کار آمدی دولت و شکل گیری سامان سیاسی مناسب بسیار ضروری است؛ زیرا تصور معتبر و موجه از ماهیت و اهمیت سیاست و دولت می تواند بستر ساز موضع گیری های مناسب شهروندان شود که معمولاً در انتخابات، ارزیابی سیاست ها و طرح تقاضاهای سیاسی نمود پیدا می کند. کوتاه سخن این که شناخت روشمند هست ها و بایست های سیاست و دولت لازمه شهروندی خوب و جامعه سالم است.</p> <p>در پایان این واحد یادگیری، دانشجو قادر خواهد بود؛ به پرسش های بنیادی در باره سیاست پاسخ های منسجمی بدهد و از اعتبار آن پاسخ ها دفاع کند. همچنین دانشجو می تواند بر اساس آن تصورات منسجم، درک موجهی از رویداد ها و تحولات سیاسی جامعه پیدا کند و اعتبار چنان درکی را محک بزند. به بیان دیگر، فراگیری چنین درسی قاعدتاً به دانشجو این توانایی را می دهد که به انواع پرسش ها درباره هست ها و بایست های سیاست و دولت پاسخ های معتبری بیابد و اعتبار پاسخ های دیگران بسنجد. چنین پرسههایی همواره برای همه اعضای جامعه، از جمله دبیران علوم اجتماعی و دانش آموزان آنها پیش می آید و یافتن پاسخ های معتبر برای آنها پیش نیاز شکل گیری تصورات معتبر از حقوق و تکالیف شهروندی است.</p>				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲ واحد
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز: ندارد.
				نحوه آموزش: انفرادی
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	

<p>در این بخش اعمال قانون، عدالت و حکومت به منظور اجرای وظایف فرد و جامعه نسبت به یکدیگر با استعانت از ابزار قدرت مورد بررسی قرار می‌گیرد.</p>	<p>شرح و بسط مجموعه ای از واقعیتها از قبیل قانون، عدالت، ثروت و حکومت به عنوان ابزار کلیدی انسجام و همبستگی اجتماعی</p>	<p>تبیین پرسشهای بنیادی درباره جامعه، دولت، زندگی اجتماعی، حقوق فردی، وظایف فرد و جامعه نسبت به یکدیگر.</p>	<p>فلسفه سیاست</p>	<p>شایستگی اساسی: PK ۲-۲ & ۳-۲ PCK ۲-۳</p>
<p>زندگی اجتماعی از چشم انداز سیاست در بستر اجتماعی- اقتصادی فرهنگی بررسی می‌شود.</p>	<p>یادگیری مفاهیم اولیه علم سیاست و شناخت قالب بندی ها و ساختارهای مربوطه و نیز مطالعه سیاست نظری و تفکیک آن با سیاست کاربردی و و عملی.</p>	<p>شناخت مرزهای علوم سیاسی در بین واقعیتهای اجتماعی از جمله؛ نظام سیاسی، کارکردها، نقشها، ساختارها، فرهنگ سیاسی و اجتماعی شدن سیاسی.</p>	<p>اصول علم سیاست</p>	
<p>بحث در کاربرد قدرت در حکومت جوامع توسعه یافته و توسعه نیافته غربی و شرقی.</p>	<p>شرح و رسیدگی به اشکال قدرت.</p>	<p>مطالعه منشأ قدرت از دیدگاه نظریه پردازان و متفکران غربی و شرقی.</p>	<p>فلسفه قدرت</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۲۰}

فصل اول: اصول علم سیاست

- علم سیاست
- چیستی و چرایی علم
- امکان و امتناع علم سیاست

فصل دوم: چیستی سیاست

- تعاریف مختلف سیاست
- سیاست یعنی حکومت

توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل‌های درس حاضر می‌بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی‌های فردی و جمعی دانشجو معلمان با رویکرد اهداف ساخت‌های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می‌توانند با تشریح مساعی گروه‌های آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل‌های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول بنیادی برنامه درسی ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

- سیاست یعنی امر عمومی
- سیاست یعنی سازش و اجتماع
- سیاست یعنی (اعمال) قدرت
- نسبت این تعریف با تعاریف فوق

فصل سوم: قدرت و نسبت آن با مفاهیم مرتبط

- قدرت و انواع آن
- قدرت و نسبت آن با زور، اجبار، اقتدار
- قدرت و گسترده سیاست
- تعریف فراگیر از قدرت و سیاست
- تعریف محدود از قدرت و سیاست

فصل چهارم: چرایی سیاست

- زندگی اجتماعی و گزیر ناپذیری قدرت
- قدرت و گزیر ناپذیری سیاست
- قدرت سیاسی و زندگی اجتماعی
- سیاست لازمه بقا و ارتقای زندگی اجتماعی

فصل پنجم: چگونگی سیاست

- نهاد بیناد زندگی اجتماعی
- نهادینه شدن سیاست
- دولت
- حکومت
- دستگاه اداری
- سیاست گذاری
- ارزیابی نهادینه شدن سیاست: فلسفه سیاسی

فصل ششم: بستر سیاست

- بستر اجتماعی
- بستر اقتصادی
- بستر روانی
- بستر فرهنگی
- بستر بین المللی

فصل هفتم: چشم انداز سیاست

- زندگی اجتماعی بدون قدرت، سیاست و دولت؟

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

نخستین گام به عنوان راهبرد تدریس تعریف هرچه روشن تر عنوان درس است تا مدرس زبان مشترکی با دانشجویان پیدا کند و سوء تفاهم های احتمالی (که معمولاً هم کم نیست) حتی الامکان تعدیل شود. البته بیان اهمیت درس هم برای علاقه مند تر کردن دانشجو در این مرحله لازم است. بنابراین، مدرس باید نخست بکوشد با دانشجو به اجماع نسبی برسد که منظور از اصول علم سیاست چیست و چرا دانستن اصول علم سیاست (برای دانشجویان این رشته) لازم است. ترسیم نظام مفهومی منسجم از درس در قالب ارائه فهرست درس: در اغلب موارد، درس اصول علم سیاست به شناسایی و تعریف دایره المعارف گونه برخی مفاهیم بنیادی تقلیل داده می شود که به چیزی جز آشفتگی فکری دانشجو نمی انجامد. بنابراین، مدرس باید بنیادی ترین مفهوم درس (یا همان سیاست) را شناسایی کند (درعین اشاره به تعاریف و دیدگاه های بدیل یا تکمیلی) تعریفی را مشخص و توجیه کند. سپس دیگر مفاهیم اصلی را در ارتباط با آن مفهوم اصلی شناسایی و تعریف کنید و نسبت آن را مفهوم اصلی روشن کند. به این ترتیب دستگاه یا نظام منسجمی از مفاهیم برساخته می شود که فهم کلیت موضوع را امکان پذیر می کند و حداقل آشفتگی را به وجود می آورد. بیان منسجم عصاره مباحث مطابق نظام مفهومی ترسیم شده: مدرس باید کلیات مباحث را بر اساس نوعی نظم منطقی برای دانشجویان بیان کند و در رفع ابهامات آنان بکوشد.

۴. منابع آموزشی

- هیوود، اندرو (۱۳۸۹) سیاست، ترجمه علم، تهران: نشرنی. (به ویژه فصل اول، پنجم، هفتم، دهم، سیزدهم، نوزدهم)
- میلر، دیوید (۱۳۸۷)، فلسف سیاسی، ترجمه دارالشفا، تهران: نشر ماهی. (به ویژه فصل ۱: چرا به فلسفه سیاسی نیاز داریم؟)
- بشریه، حسن (۱۳۸۰)، آموزش دانش سیاسی، تهران: نگاه معاصر (به ویژه فصل ۱، ۲، ۳- ص ۱۷ تا ص ۵۰)
- تنسی، استیون (۱۳۸۱)، مقدمات سیاست، ترجمه همایون پور، تهران: نشر نی (به ویژه فصل ۱، ۲، ۸)
- عالم، عبدالرحمن (۱۳۸۰)، بنیاد های علم سیاست، تهران: نشر نی (به ویژه فصل ۴، ۵، ۸)

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

تکلیف دانشجویان برای مطالعه جامع تر: مدرس باید درباره مباحث مطروحه، کتاب، مقاله یا بخشی هایی از کتاب را معرفی کند تا دانشجویان بتوانند جزئیات و مشروح مباحث را با توسل به آنها فراگیرند. واداشتن دانشجویان به مشارکت در کلاس از طریق طرح سئوالات مرتبط: از آنجا که مشارکت در مباحث، دانشجو را از حالت انفعالی خارج می کند و او را وامی دارد تا از دیگر قابلیت های ذهنی خود (به جز حافظه) بیشتر استفاده کند مدرس باید از دل مباحث نظری و انتزاعی، پرسش های انضمامی تر و تجربی تری استخراج کند و دانشجویان ار وادارد تا به آنها پاسخ دهند و پاسخ های یکدیگر را ارزیابی کنند. واداشتن دانشجویان به پیوند زدن مباحث مفهومی و نظری مطالعه شده با تجربه زیسته خودشان: از آنجا که سیاست پدیده ای بسیار فراگیر و در عین حال بسیار پیچیده است مفاهیم بنیادی آن نیز آسان نما یا سهل ممتنع هستند. بنابراین، مدرس می تواند

به دانشجویان تکلیف کند که نسبت اموخته های خود با واقعیت های زندگی را شناسایی و بررسی کنند تا بتوانند آن مفاهیم و نظام های مفهومی را خود درک کنند و به سودمندی عملی آن (دست کم از لحاظ درک بهتر امور سیاسی) پی ببرند.

ارزشیابی تکالیف: راهبردهای ارزشیابی را می توان بر اساس سه معیار انجام داد:

ارزشیابی در طول ترم بر اساس مشارکت فعال(یا مشارکت در پاسخ به پرسش های مطروحه و ارزیابی پاسخ های دیگران) دانشجو در مباحث کلاسی(۳۰ در صد نمره)

ارزشیابی در طول ترم بر اساس انجام تکالیف عملکردی (یا نحوه نسبت دادن مباحث نظری با تجربه زیسته خود یا دیگران از طریق گرد آوری داده ها و تحلیل آنها) (۴۰ در صد نمره)

ارزشیابی از طریق آزمون میان ترم و پایان ترم و پاسخ دانشجو به پرسش های استخراج شده از منابع معرفی شده یا تکالیف یادگیری(این آزمون را می توان تشریحی یا تستی طراحی کرد)(۳۰ درصد نمره).

سرفصل درس «مبانی جمعیت شناسی»

۱. معرفی درس و منطق آن

مطالعه ی ساختار جمعیتی در ابعاد مختلف، توصیف و تحلیل آماری، برای حرکات جمعیتی، روابط متقابل مابین پدیده- های جمعیتی از جنبه های اقتصادی، اجتماعی و زیستی همگی در چارچوب علم جمعیت شناسی بررسی می گردد.

نام درس: مبانی جمعیت شناسی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: هدف از این درس، معرفی علم جمعیت شناسی و بیان حدود آن، با توجه به اهمیت جمعیت و ویژگی های جمعیتی در زمینه های مختلف برنامه ریزی ها و توسعه اجتماعی و اقتصادی است، به طور عمده می توان اهداف این درس را در ۴ دسته تقسیم کرد: هدف درس: ۱- شناخت و آگاهی در خصوص ساختار و حالات جمعیت در بخش مورد مطالعه ۲- توصیف کامل گذشته جمعیت در یک منطقه و توزیع آن در بخش های مختلف ۳- پژوهش در روندهای جمعیت و رابطه آن با جنبه های مختلف سازمان اجتماعی یک منطقه ۴- آینده نگری جمعیت و پیامدهای اجتماعی آن.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: ندارد. نحوه آموزش: انفرادی
				ملاکها سطح ۱ سطح ۲ سطح ۳
اشاره ای به نظریه های جمعیت شناسی و بررسی حجم جمعیت	بررسی جمعیت های انسانی از ۲ جهت؛ ساختار جمعیت، تحولات جمعیت.	تعریف جمعیت و ویژگی ها و انواع آن از قبیل، جمعیت اصلی، فرعی، مقیم، باز و بسته.	توزیع جمعیت	شایستگی اساسی: PK کد ۲-۲ & ۳-۲ PCK کد ۲-۳
محاسبه و بررسی رابطه بین وسعت منطقه و تعداد جمعیت به صورت تراکم زیستی.	مطالعه و سنجش تراکم جمعیت در یک سطح معین	مطالعه ساختار جمعیت در یک محل جغرافیایی	توزیع مکانی جمعیت	
سیاستهای کنترل جمعیت، مدرنیته و مولفه های آن.	عوامل موثر بر جمعیت و شاخص های جمعیتی (زاد و ولد، مرگ و میر)	بررسی وضعیت موجود جمعیتی در ایران و جهان و نیز نرخ رشد جمعیت	سیاستهای جمعیتی	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: جمعیت و جمعیت شناسی

- سابقه جمعیت شناسی

- جمعیت شناسی و شاخه های آن

فصل دوم: منابع و داده های جمعیتی

- سرشماری

- ثبت احوال
- آمار گیری نمونه ای

فصل سوم: سیر تحولات جمعیت جهان

- اهمیت تحولات جمعیت جهان
- نظریه انتقال جمعیتی

فصل چهارم: توزیع و ترکیب جمعیت

- توزیع سنی و جنسی
- توزیع جغرافیایی
- مهاجرت و شهر نشینی

فصل پنجم: وقایع حیاتی جمعیت

- ازدواج و تشکیل خانواده
- زاد و ولد و باروری
- طلاق
- مرگ و میر

فصل ششم: رشد جمعیت و آینده نگری

- پیش بینی جمعیت و آینده نگری

فصل هفتم: نظرات و دیدگاه های مرتبط با جمعیت

فصل هشتم: سیاست های جمعیتی

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

۴. منابع آموزشی پیشنهادی:

- امانی مهدی (۱۳۷۷)، مبانی جمعیت شناسی، تهران، سمت
- جهانفر محمد (۱۳۷۶)، مبانی جمعیت شناسی، تهران، دهخدا
- کاظمی پور شهلا (۱۳۸۴)، مبانی جمعیت شناسی، تهران، مرکز مطالعات و پژوهش های جمعیتی، آسیا و اقیانوسیه.
- لوکاس دیوید و پاول میر (۱۳۸۱)، در آمدی بر مطالعات جمعیت، ترجمه حسین محمدیان، تهران، انتشارات دانشگاه تهران
- شیخی محمد تقی (۱۳۸۰)، مبانی و مفاهیم جمعیت شناسی، تهران، شرکت سهامی انتشار

۴. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

- ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی به صورت آزمون کتبی ۲۰نمره در پایان ترم به عمل می آید، مدرس می تواند ۴نمره از مجموع ۲۰نمره را در قالب فعالیت پژوهشی اختصاص دهد.

سرفصل درس «جامعه‌شناسی خانواده»

۱. معرفی درس و منطق آن

در بین نهادهای اجتماعی دو نهاد رابطه بسیار تنگاتنگی باهم دارند که عبارتند از آموزش و پرورش و خانواده. لذا دانشجو در این درس با نظام و نهاد خانواده به طور کلی و با خانواده جامعه ایرانی آشنا می‌گردد. آشنایی دانشجویان با مفاهیم جامعه‌شناسی خانواده از طریقی آن‌ها را برای شناخت وضعیت خانوادگی آنها مهیا می‌سازد و از طرف دیگر موجب می‌شود تا با این شناخت خوب و مناسب بتوانند بهترین الگو برای برقراری ارتباط میان خانه و مدرسه را برگزینند. در طول تاریخ آموزش و پرورش همیشه برقراری رابطه خانه و مدرسه با مشکلاتی عدیده‌ای مواجه بوده که این آگاهی بخشی برای دانشجویان و معلمان آینده بسیار مهم و کار ساز خواهد بود. به علاوه دانشجو با مطالعه این درس و فراگیری مفاد آن ابزار نیکو و مهمی را برای جامعه‌پذیری و فرهنگ‌پذیری دانش‌آموزان به دست خواهد آورد.

نام درس: جامعه‌شناسی خانواده				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با مطالعه این درس دانشجو مقدمات لازم برای آشنایی با مفهوم خانواده به عنوان یکی از نهادهای مهم اجتماعی را به دست می‌آورد. دانشجو پس از گذراندن این درس بصورت علمی با ابعاد مختلف اجتماعی و فرهنگی خانواده آشنا می‌گردد. پس از گذراندن این درس و آشنایی دانشجو با کارکردهای مختلف خانواده دانشجو اولاً در می‌یابد در چه ابعادی خانواده و مدرسه بهم گره می‌خورند و از چه طریقی می‌تواند کنش متقابل خانواده و مدرسه را نهادی نماید. مدرسه و معلمی در کار خود موفق است که بتواند هم جهت با مفاد برنامه درسی و سایر برنامه‌های تکمیلی اوقات فراغتی به نحو علمی مشارکت اولیا را در مدرسه جلب نماید. بنابر این جامعه‌شناسی خانواده به بهترین وجه می‌تواند دانشجویان عزیز را در این زمینه آماده نماید.</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲ واحد</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز: مبانی جامعه‌شناسی</p> <p>نحوه آموزش: انفرادی</p>
				<p>شایستگی اساسی:</p> <p><u>PK</u> کد ۲-۲ & ۳-۲</p> <p><u>PCK</u> کد ۲-۳</p>
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
نظریه‌ها	آشنا شدن با نظریه پردازان و زمینه‌های شکل‌گیری نظریه	فهم و تشریح نظریه‌های جامعه‌شناسان کلاسیک با معاصر	مقایسه و تبیین اندیشه‌های جامعه‌شناسان کلاسیک با معاصر	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۲۱}

فصل اول: آشنایی با مفاهیم

- مفهوم جامعه‌شناسی خانواده
- تعریف خانواده
- ساخت خانواده
- کارکردهای خانواده
- انواع خانواده
- خانواده گسترده
- خانواده هسته‌ای
- انواع دیگر

فصل دوم: نظریه‌های جامعه‌شناسی خانواده

- نظریه تکاملی
- نظریه مبادله
- نظریه تقابل
- نظریه کنش متقابل نمادی
- نظریه کارکرد گرایی
- نظریه تفسیر گرایی

فصل سوم: تاریخچه خانواده در ایران

- خانواده در دوران باستان
- خانواده در دوران اسلامی
- خانواده در دوره جدید
- زمینه‌ها و عناصر موثر در تغییر خانواده در ایران

توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل‌های درس حاضر می‌بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی‌های فردی و جمعی دانشجویان با رویکرد اهداف ساخت‌های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول‌بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می‌توانند با تشریح مساعی گروه‌های آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل‌های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول بنیادی، برنامه درسی ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

فصل چهارم: الگوهای سازنده نظام خانواده

- الگوهای جنسی
- الگوی سنی
- الگوی جمعیتی
- الگوی ارتباطی
- الگوی فرهنگی
- الگوی نوع و میزان تحرکات اجتماعی
- الگوی فاصله ازدواج و تولد اولین فرزند و فاصله فرزندان با هم.

فصل پنجم: رابطه متقابل نهادهای اجتماعی با نظام خانواده

- خانواده و اقتصاد
- خانواده و سیاست
- خانواده و ارتباطات
- خانواده و دین
- خانواده و آموزش و پرورش

فصل ششم: تغییرات اجتماعی_فرهنگی و خانواده

- گسترش زندگی فرد نشینی و رشد فرد گرایی
- افزایش سطح تحصیلات دختران
- افزایش سطح تحرکات اجتماعی دختران
- تعاملات اجتماعی دختران و پسران
- افزایش و تنوع وسایل ارتباط جمعی

فصل هفتم: ویژگی های خانواده ایرانی در دوران معاصر

- اقتدار خانواده
- بعد خانوار
- اهمیت فرزند
- وضعیت زنان
- اهمیت خانواده
- خانواده پدر تبار و مادر تبار

- خانواده کانونی فرهنگی و اجتماعی
- دایره همسرگزینی خانواده
- ویژگی های اجتماعی فرهنگی خانواده ایرانی امروز

فصل هشتم: انواع سرمایه و خانواده ایرانی اسلامی

- سرمایه اقتصادی و خانواده
- سرمایه انسانی و خانواده
- سرمایه اجتماعی و خانواده
- سرمایه فرهنگی و خانواده
- نقش آموزش و پرورش در نهادی ساختن سرمایه ها

فصل نهم: خانواده و مدرنیته

- خانواده و جامعه ایرانی
- تقلیل حیات خانوادگی به حیات فردی
- خانواده ایرانی (ایلی) عامل ساختن دولت و جامعه
- رابطه نهادهای اجتماعی با هم
- ناهمگونی سبک فرزند پروری برای جامعه در حال گذار

فصل دهم: چالش های پیش روی خانواده

- تحول در تقسیم کار زن و مرد (دیروز-امروز)
- چند بعدی شدن فرآیند جامعه پذیری
- چالش زا شدن ارتباطات برای فرآیند جامعه پذیری خانواده
- تعارض والدین با فرزندان
- عدم مشارکت مطلوب خانه و مدرسه
- استراتژی های تربیتی نا هماهنگ خانه و مدرسه
- تفسیر جامعه شناختی چالش ها

۳. منابع آموزشی و پیشنهادی:

- اعزازی شهلا (۱۳۷۶)، جامعه شناسی خانواده با تاکید بر نقش ساختار و کارکرد خانواده در دوران معاصر، تهران، انتشارات روشنگران.

- آزاد ارملکی تقی (۱۳۸۹)، جامعه شناسی خانواده ایرانی، تهران انتشارات سمت.
- بهشتی پور محسن (۱۳۹۱)، سرمشق زندگی، تهران، انتشارات نگار شرق.
- ساروخانی باقر (۱۳۹۳) مقدمه ای بر جامعه شناسی خانواده، تهران، انتشارات سروش.
- شکرپیگی عالیبه (۱۳۹۱)، مدرن گرایی و سرمایه اجتماعی خانواده، تهران، نشر علم.
- صالحی امیری سید رضا وهمکاران (۱۳۸۹)، فرهنگ و خانواده، نشر پژوهشکده تحقیقات راهبردی.
- گاردنرویلیام (۱۳۸۶)، جنگ علیه خانواده، مترجم: محمدی معصومه، تهران، دفتر مطالعات و تحقیقات زنان.
- لیبی محمد مهدی (۱۳۹۱)، زنان شاغل مردان خانه دار، تهران، انتشارات علم.

۴. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

- گردآوری نمونه هایی از خانواده در عهد باستان، اسلام و ایران امروز.
- گردآوری و ذکر ساخت و کارکردهای خانواده در ایران باستان و ایران اسلامی با استفاده از منابع تاریخی و جستجوهای میدانی.
- مشاهده و تهیه گزارش از هریک از موارد آموخته شده در جامعه و فرهنگ ایرانی - اسلامی و تفسیر جامعه شناختی آنها.
- تفسیر یک واحد یادگیری و شناسایی نظریه لازم برای بحث نظری و تفسیر در باره آن.
- تهیه یک چارچوب نظری برای تفسیر موضوع مورد نظر.
- هر دانشجو به جمع آوری اطلاعات لازم در خانواده و فامیل خود می پردازد تا از این طریق در این باره تمرین و جستجوگری های جامعه شناختی را تمرین کرده باشد. البته قبل از شروع به کار استاد در این رابطه راهنمایی های لازم را ارائه خواهد نمود.
- دانشجو با راهنمایی استاد به جمع آوری عناصر هر کدام از مباحث مورد نظر می پردازد.
- دانشجویان در این ارتباط به جستجوگری های کتابخانه ای در خصوص خانواده و جامعه ایرانی می پردازند. البته هدایت گری استاد محترم ضروری است.

- ارزشیابی تکالیف:

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- ارزشیابی میان ترم (نظری): حدوداً ۴۰ در صد برنامه درسی پیشبینی شده را شامل می شود. به میزان ۵ نمره.
- ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره
- توجه: در ابتدای ترم فایل مربوط برای هر دانشجو در نظر گرفته شده و دانشجو تکالیف هر بخش را انجام داده و هفته آینده آن را در اختیار استاد قرار می دهد و سوابق توسط استاد محترم کنترل و ذخیره می گردد. تحویل این تکالیف در پایان ترم پذیرفته نمی شود.

سرفصل درس «جامعه‌شناسی آموزش و پرورش»

۱. معرفی درس و منطق آن

حوزه‌های تخصصی متنوعی در محدوده موضوعی رشته جامعه‌شناسی قرار می‌گیرد مانند مطالعه ابعاد اجتماعی خانواده، دین، حکومت و سایر نهادها از جمله آموزش و پرورش. به نظر جامعه‌شناسان، آموزش و پرورش، اساساً موضوعی است اجتماعی، که ابعاد و زوایای متنوع و پیچیده‌ای از این منظر دارد. در یک نگاه دیرینه‌شناسیبه آموزش و پرورش، همهٔ مریبان تلاش نموده‌اند شخصیت کودکان را متناسب با نیازهای جامعه، و برای عضویت در جامعه آماده سازند. از دیدگاه جامعه‌شناسی، ریبیت کودکان رابطهٔ آنها با جامعه و فرهنگ، شایسته‌اعتناست؛ زیرا که کودکان نمی‌توانند به دور از گروه‌های اجتماعی پرورش یابند و شخصیت آنان نمی‌تواند بدون کنش و واکنش متقابل با محیط اجتماعی قوام گیرد.

از این دیدگاه جامعه‌شناسی موقف ضروری برای مطالعهٔ آموزش و پرورش رسمی و غیر رسمی بوده و نقطهٔ شروع مناسبی برای توصیف پدیده‌های اجتماعی مؤثر بر آموزش و پرورش فراهم می‌آورد: لازم است دانشجوی معلمان با کسب دانش چند بعدی در حوزه اجتماعی آموزش و پرورش مانند بعد نهادی آموزش و پرورش، بعد کارکردی آن، علل و نتایج اجتماعی مانند نابرابری‌ها و تحرک اجتماعی توانایی شناختی و تحلیلی بیشتری در شغل معلمی کسب کنند. همچنین با کسب آگاهی از فرایند جامعه‌پذیری و رشد و شکل‌گیری شخصیت دانش‌آموزان در محیط آموزش رسمی با تأکید بر نقش عناصر آموزشی تعیین‌کننده در این فرایند از قبیل گروه‌های همسالان درون مدرسه، معلم، برنامه‌ها و متون و مقایسه آن با نهادهای همسان از قبیل خانواده، رسانه و تحلیل آنها، توانایی تأثیرگذاری بیشتری از زاویه فرهنگی و اجتماعی بر دانش‌آموزان کسب می‌کنند.

نام درس: جامعه‌شناسی آموزش و پرورش	مشخصات
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:	درس
<ul style="list-style-type: none"> • با آموزش و پرورش به عنوان یک نهاد اجتماعی آشنا شود. 	نوع درس: نظری
<ul style="list-style-type: none"> • رابطه آن با سایر نهادهای اجتماعی و کارکردهای آشکار و پنهان آموزش و پرورش بداند. 	تعداد واحد: ۳ واحد
<ul style="list-style-type: none"> • از ارتباط آن با پدیده‌های اجتماعی مانند نابرابری‌ها و تحرک اجتماعی و از تأثیر و تأثر گروه‌های اجتماعی با نهاد آموزش و پرورش آگاهی داشته باشد. 	زمان درس: ۴۸ ساعت
<ul style="list-style-type: none"> • از فرایند رشد و شکل‌گیری شخصیت دانش‌آموزان در محیط آموزش رسمی، و نقش سایر عناصر تعیین‌کننده در این فرایند از قبیل نظام آموزشی، معلم، برنامه‌های درسی آگاهی داشته باشد. 	پیشنیاز: مبانی جامعه‌شناسی - جامعه‌شناسی تربیتی
<ul style="list-style-type: none"> • فرایند جامعه‌پذیری و کارگزاران آن از قبیل خانواده، رسانه و گروه دوستان و کارکردهای عمده نهاد آموزش و پرورش را تحلیل کند. 	نحوه آموزش: انفرادی
<ul style="list-style-type: none"> • توان تحلیلی آموزش و پرورش ایران از زاویه دید جامعه‌شناسی را داشته باشد. 	

ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
تاریخچه جامعه‌شناسی آموزش و پرورش و درک آن به عنوان نهاد اجتماعی	<p>آموزش در قدیمی‌ترین تمدن‌ها و ایران باستان، آشنایی با موضوع و گستره جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، شناخت اولیه نهادهای اجتماعی</p>	<p>آموزش و پرورش کهن و مدرن. شرح تحولات تاریخی شیوه‌های آموزشی در تاریخ آموزش و پرورش ایران تا به امروز. درک مفهوم نهاد و تطابق آن با آموزش و پرورش به عنوان یک نهاد مهم و روابط کلی آن با سایر نهادهای اجتماعی.</p>	<p>آموزش و پرورش تطبیقی و کشف حقایق و مسایل تربیتی جامعه از طریق تحلیل و شناخت مسائل نظام‌های آموزشی سایر جوامع در حوزه اجتماعی. کسب توان تحلیل از نهاد آموزش و پرورش در ایران، مسایل و مشکلات آن به همراه ارائه راه‌حلهای اولیه</p>
کارکردهای آموزش و پرورش	<p>کارکرد آموزش و پرورش ناظر بر درونی‌کردن مجموعه منظمی از اعمال و رفتار که متوجه هدف اجتماعی کردن و هدایت فرد می‌باشد.</p>	<p>در این سطح آموزش مجموعه اعمال و رفتار هدفمند از طریق شیوه‌های خاص برای گروه‌های متفاوت صورت می‌پذیرد. لذا بر مبنای نظریه‌های مرتبط و بر سازمان یافته تدوین می‌گردد و بر اساس چارچوب و پشتوانه نظری عمیق شیوه قابل‌انکایی برای انتقال مهارت‌ها و عناصر شخصیتی‌گزینش می‌شود.</p>	<p>ذکر انواع کارکردهای آموزش و پرورش و ارتباط و تحلیل آن با شرایط جامعه</p>
روابط آموزش و پرورش با خرده‌نظام‌های پدیده‌های اجتماعی دیگر	<p>آموزش و پرورش با نهادها و پدیده‌های مختلف اجتماعی روابط متقابل دارد</p>	<p>آموزش و پرورش با خرده‌نظام‌های اجتماعی دیگر تعامل داشته و این تعامل از زاویه دید کارکردی تحلیل می‌شود. به نوعی که در مجموعی می‌توان از آنها و روابطشان تصویر و درکی اندامواره‌ای ارائه داد</p>	<p>تحلیل انتقادی و توضیح روابط کارکردی-تعاملی نهاد آموزش و پرورش با خرده‌نظام‌های اجتماعی دیگر کشور و ارائه راهکارهای اولیه</p>
جامعه‌پذیری	<p>شرح زمینه‌های اجتماعی شدن انسان و لزوم آموزش و پرورش</p>	<p>چرایی و چگونگی رخداد دگرگونی‌های اجتماعی در فراگرد رسیدن به آگاهی و اجتماعی شدن افراد یک جامعه و ساخت‌یابی مجدد تجربه‌های</p>	<p>توصیف نظام شخصیتی که در طی کسب مهارت‌ها و آموزه‌های زندگی فرد تبدیل به</p>

شهروند کار آمد می شود. تنطابق و تحلیل موضوع با شرایط جامعه	فردی .	رتکمیل این فراگرد.		
--	--------	--------------------	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۲۲}

فصل اول: کلیات

- آموزش و پرورش به عنوان یک نهاد اجتماعی و نسبت آن با سازمان های آموزشی
- موضوع و هدف جامعه شناسی آموزش و پرورش
- مسائل عمده مطرح در جامعه شناسی آموزش و پرورش
- کارکردهای آشکار و پنهان آموزش و پرورش

فصل دوم: رابطه فرهنگ و آموزش و پرورش

- مفهوم فرهنگ و تعاریف آن
- مفهوم ساختاری فرهنگ
- رابطه فرهنگ، نظام شخصیتی و هویت اجتماعی
- رابطه ارزش های اجتماعی و نظام شخصیتی

فصل سوم: جامعه پذیری

- مفهوم جامعه پذیری
- نظریه پارسونز و جامعه پذیری
- نظریه کولی، مید و جامعه پذیری
- رابطه جامعه پذیری و نظام شخصیتی
- مقایسه نقش رسانه، خانواده و آموزش و پرورش بر جامعه پذیری

توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل های درس حاضر می بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی های فردی و جمعی دانشجو معلمان با رویکرد اهداف ساحت های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می توانند با تشریک مساعی گروههای آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول بنیادی، برنامه درس ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

- رابطه نابرابری های اجتماعی و آموزش و پرورش
- آموزش و پرورش و ارزشهای اجتماعی
- آموزش و پرورش و شکاف بین نسلی

فصل چهارم: نابرابری های طبقاتی و آموزش و پرورش و دیدگاههای انتقادی

- نابرابری های جنسیتی و آموزش و پرورش
- نابرابری های قومی- قضایی و آموزش و پرورش
- بررسی رابطه نابرابری های اجتماعی و آموزش و پرورش در ایران
- آموزش پرورش و تحرک اجتماعی
- رویکردهای انتقادی و تضاد
- رویکردهای فراساختارگرا

فصل پنجم: روابط بین نهادهای آموزش و پرورش و تحرک اجتماعی

- مفهوم تحرک اجتماعی
- تأثیر آموزش و پرورش در تحرک اجتماعی
- توزیع فرصت های تحصیلی و تحرک اجتماعی
- مناسبات آموزش و پرورش با نهادهای دیگر اجتماعی
- رابطه آموزش و پرورش و نهاد اقتصاد با تمرکز به آموزش عالی و کار و شغل
- رابطه آموزش و پرورش و نهاد اقتصاد با تمرکز به صنعت و رشد اقتصادی
- رابطه آموزش و پرورش و نهاد خانواده
- رابطه آموزش و پرورش و نهاد سیاست(از طریق جامعه پذیری سیاسی)
- رابطه آموزش و پرورش و نهاد دولت(سیاست گذاری های کلان)
- رابطه آموزش و پرورش و نهاد دین

فصل ششم: ابعاد اجتماعی درون و پیرامون نظام آموزشی

- معلم، برنامه های درسی و تاثیرات اجتماعی آنها
- مناسبات سازمان های نظام آموزشی با تاکید بر روابط آموزش عمومی و آموزش عالی
- سرمایه اجتماعی و آموزش و پرورش
- سرمایه فرهنگی و آموزش و پرورش

- سرمایه انسانی و آموزش و پرورش

فصل هفتم: تحلیل جامعه شناختی آموزش و پرورش در ایران ۱

- ارایه مقاله دانشجویی یا بحث گروهی در دیرینه آموزش و پرورش در ایران
- ارایه مقاله دانشجویی یا بحث گروهی در رابطه آموزش و پرورش و نهادهای اجتماعی (اقتصاد، دین، دولت)

- ارایه مقاله دانشجویی یا بحث گروهی در رابطه آموزش و پرورش و نابرابری های اجتماعی در ایران
- ارایه مقاله دانشجویی یا بحث گروهی در تحلیل جامعه شناختی نظام آموزشی ایران با تأکید بر سند تحول آموزش و پرورش

- موضوعات دیگر با هماهنگی استاد

فصل هشتم: تحلیل جامعه شناختی آموزش و پرورش ایران ۲

- ارایه مقاله دانشجویی یا بحث گروهی در کارکرد آموزش و پرورش ایران در حوزه جامعه پذیری
- ارایه مقاله دانشجویی یا بحث گروهی در نسبت جامعه پذیری خانواده ها و آموزش و پرورش در ایران
- ارایه مقاله دانشجویی یا بحث گروهی با موضوع نقش رسانه ها در جامعه پذیری در قیاس با آموزش و پرورش در ایران
- موضوعات دیگر با هماهنگی استاد

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

. منابع آموزشی اصلی

- شارع پور محمود (۱۳۹۱). جامعه شناسی آموزش و پرورش، سمت.
- دهقان، حسین و متین، نعمت الله (۱۳۹۴). جامعه شناسی آموزش و پرورش. تهران: انتشارات مدرسه.
- علاقمند، علی (۱۳۸۴) جامعه شناسی آموزش و پرورش، مفاهیم و مباحث کلی، تهران، کتابخانه فروردین.

- دهقان، حسین (۱۳۸۱) بازتولید طبقه اجتماعی در نظام آموزشی، نامه پژوهش فرهنگی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سال هفتم، دوره جدید، شماره ۴.
- دهقان، حسین (۱۳۸۳) ارزشهای ابرازی تحصیل به مثابه عاملی برای افزایش سرمایه انسانی و توسعه ملی، فصلنامه تعلیم و تربیت، سال بیستم، شماره ۲، شماره مسلسل ۷۸، تابستان.
- دهقان، حسین (۱۳۹۰) جامعه پذیری آموزشی پیش نیاز آفرینش دانش: بحثی در جامعه شناسی آموزش و پرورش، نامه علوم اجتماعی، فصلنامه دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، دوره ۱۸ شماره ۳۸، بهار و تابستان.
- دهقان، حسین (۱۳۸۰) هویت قومی و وفاق ملی، رشد علوم اجتماعی، سری جدید، شماره ۲.
- دهقان، حسین (۱۳۸۱) فرهنگ و آموزش و پرورش، رشد علوم اجتماعی، سری جدید، شماره ۳.
- توسلی، غلامعباس (۱۳۸۶) جامعه شناسی و آموزش و پرورش، تهران، نشر علم.
- موریشن، ایور (۱۳۷۳) درآمدی به جامعه شناسی تعلیم و تربیت، ترجمه غلامعلی سرمد، تهران، مرکز نشر دانشگاهی.

منابع آموزشی فرعی

- دهقان، حسین (۱۳۸۶) تولید دانش نیازمند آموزش و پرورش دانش آفرین: تحلیلی از زاویه دید جامعه شناسی خُرد. فصلنامه تربیت اسلامی، سال دوم، شماره ۲ و ۳، تابستان و پاییز، پیاپی ۶ و ۷.
- دهقان، حسین (۱۳۸۶) فرصتها و تهدیدها برای آموزش و پرورش در مواجهه با نابرابری فضایی در عرصه فناوری اطلاعات و ارتباطات، فصلنامه تعلیم و تربیت، ویژه نامه آموزش و پرورش و نابرابری اجتماعی، سال بیست و سوم، شماره ۸۳، پائیز.
- دهقان، حسین (۱۳۹۲) بهگشت اجتماعی: نقش دین، سلامت معنوی و سرمایه اجتماعی در توسعه، رشد آموزش علوم اجتماعی، فصلنامه سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، دوره شانزدهم، شماره ۱، پاییز.
- دهقان، حسین (۱۳۹۲) آثار اجتماعی تدریس معلمان، رشد آموزش علوم اجتماعی، فصلنامه سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، دوره شانزدهم، شماره ۲.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث شناختی پایه و نظری: ۱۳ نمره
- ارزشیابی فرآیند: مشارکت در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در بحث های کلاس: ۲ نمره
- تدوین و ارائه مقاله کوتاه تحلیلی در کلاس و اداره بحث گروهی مرتبط با توجه به مباحث مطرح شده در کلاس، ترجیحا با تاکید بر ابعاد مختلف تحلیل جامعه شناختی آموزش و پرورش ایران، مسایل و چالشهای آن: ۵ نمره

سرفصل درس «مبانی مردم شناسی»

۱. معرفی درس و منطق آن

آموزش مهارت های مردم شناسی به دانشجویان، نقش تعیین کننده ای در برقراری ارتباط مثبت و سازنده با دیگران در حوزه های محیطی، اجتماعی و فرهنگی دارد و مشارکت پذیری آنان در فعالیت های جمعی برای روبرو شدن با تغییرات و تحولات محیط اجتماعی - فرهنگی در سطح محلی و جهانی را مهیا می سازد. زیرا آموزش و و پرورش در راه انجام وظایف خود موظف است تا سه مفهوم جامعه پذیری، فرهنگ پذیری و فرهنگ یابی را نهادی نماید. تحقق این امر در گرو آن است که معلمان توانایی تحلیل برنامه درسی و تطبیق آن با نیاز های یادگیرندگان را کسب نموده و بتوانند با شناخت عمیق نسبت به برنامه درسی مردم شناسی فرصت های مناسب یادگیری در فرآیند عملی و آموزشی را در محیط زندگی دانش آموزان طراحی نمایند.

نام درس: مبانی مردم شناسی				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با مطالعه این درس دانشجو مقدمات لازم برای فهم فرهنگی حوزه های مختلف علوم اجتماعی را فرا خواهد گرفت. در واقع مطالعه این درس پیش در آمدی برای فهم فرهنگی ابعاد گوناگون آموزش و پرورش است. پس از آن دانشجو در می یابد که در فرآیند آموزش های اجتماعی چگونه می توان دانش آموزان را با ابعاد فرهنگی حیات جمعی آشنا ساخت. به علاوه دانشجو یاد خواهد گرفت که برای جامعه پذیر و فرهنگ پذیر نمودن دانش آموزان به چه نحوی می تواند از سایر برنامه های درسی غیر از علوم اجتماعی خاص بهره مند گردد.</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲ واحد</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز: ندارد.</p> <p>نحوه آموزش: انفرادی</p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	شایستگی اساسی: PK کد ۲-۲ & ۳-۲ PCK کد ۲-۳
دیدگاه های گوناگون نظری و عملی سه حوزه جامعه پذیری و فرهنگ پذیری را با توجه به حوزه های مطرح شده در فصول مختلف بررسی و نقد می نماید.	با توجه به حوزه هایی که مطرح شده به صورت نظری با آن ها آشنا شده و در سطح عملی با توجه به روش های آموخته شده به جمع آوری و تفسیر آنها می پردازد.	در مقایسه سه مفهوم جامعه پذیری، فرهنگ پذیری صرفاً با عناصر ساختی کارکردی نشانه ای این مفاهیم به شکل نظری صرفاً آشنا می شود.	فرهنگ، جامعه پذیری، فرهنگ پذیری و فرهنگ یابی	
در شبکه رسم شده از مفاهیم، مهارت ها ضمن نشان دادن رابطه واضحی میان حوزه های موضوعی به برخی از خلاء ها یا محدودیت ها (بدفهمی ها در درک مفاهیم) اشاره نموده	در شبکه رسم شده از مفاهیم و مهارت ها رابطه میان حوزه های موضوعی را با توجه به زیر مجموعه هر یک از آن ها نشان داده است.	در شبکه ترسیم شده از مفاهیم و مهارت ها رابطه میان حوزه های موضوعی را به صورت موردی نشان داده و شبکه منعکس کننده تحلیل همه جانبه برنامه	ساختار برنامه درسی	

است.		درسی نیست.	
تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تلفیق مفاهیم و مهارت ها در درون و بیرون حوزه موضوعی فراهم کرده است.	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تلفیق مفاهیم و مهارت ها در درون حوزه موضوعی را فراهم نموده اما نتوانسته پیوند میان آن را به صورت عمیق و یکپارچه برقرار نماید.	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تلفیق مفاهیم و مهارت های محدودی را فراهم می کند.	موقعیت یادگیری تماتیک

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۲۳}

فصل اول: پیدایش انسان

- منشأ پیدایش انسان
- نظریه تکاملی
- نظریه خلقت و آفرینش
- مراحل توسعه زندگی انسان
- گردآوری و شکار
- دامپروری و کشاورزی
- شهر نشینی و تمدن

فصل دوم: شناخت عملی و نظری فرهنگ

- معنای لغوی فرهنگ
- مفهوم اصطلاحی فرهنگ
- ویژگی های فرهنگ
- فرهنگ مادی و غیر مادی
- عنصر فرهنگی

^{۲۳} توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل های درس حاضر می بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی های فردی و جمعی دانشجو معلمان با رویکرد اهداف ساحت های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می توانند با تشریح مساعی گروههای آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول بنیادی برنامه درسی ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

- ترکیب فرهنگی
- حوزه فرهنگی
- خرده فرهنگ
- قوم مداری

فصل سوم: قلمرو مردم شناسی

- تعریف مردم شناسی و انسان شناسی
- هدف و موضوع انسان شناسی
- رابطه مردم شناسی با سایر علوم
- باستان شناسی
- تاریخ
- جغرافیا
- زبان شناسی
- روانشناسی
- علوم تربیتی

فصل چهارم: نظریه های انسان شناسی

- تحول گرایی
- اشاعه گرایی
- کارکردگرایی
- ساخت گرایی
- تفسیر گرایی

فصل پنجم: مردم شناسی خانواده

- آشنایی با مفاهیم
- خانواده
- خانوار
- کلان
- ساخت خویشاوندی و ازدواج
- ابعاد فرهنگی خانواده ایرانی

فصل ششم: مردم شناسی اقتصادی

- تقسیم اجتماعی و فرهنگی کار
- سهم زن و مرد در تلاش اقتصادی
- داد و ستد، کولا و پتلاچ
- اقتصاد، محیط و فرهنگ

- اقتصاد، شخصیت و فرهنگ

فصل هفتم: مردم شناسی اعتقادات دینی

- مردم شناسی اعتقادات دینی

- هدف مردم شناسی دینی

- موضوع و روش مطالعه

- منشأ اعتقادات دینی

- مانا

- توتیم

- تابو

- وحی

- دین و جادو

- تفاوت دین و جادو

- رابطه دین و جادو

- دین و سبک زندگی

فصل هشتم: مردم شناسی آموزش و پرورش

- مردم شناسی آموزش و پرورش

- تعریف انسان شناسی و مردم شناسی آموزش و پرورش

- هدف و موضوع مردم شناسی

- روش مطالعه

- مردم شناسی و برنامه ریزی درسی

- مردم شناسی و سنجش و اندازه گیری

- مردشناسی و اوقات فراغت

- مردم شناسی و تربیت بدنی

- مردم شناسی، بهداشت مدارس و دانش آموزان

راهبردهای آموزش و یادگیری

در فصل اول: بحث و گفتگو در باره منشأ پیدایش انسان از نگاه زیست سنانسان تکامل گرا.

پیدا کردن آیات قرآنی مرتبط با آفرینش انسان.

در فصل دوم و سوم: لازم است دانشجویان با توجه به فرهنگ ایرانی اسلامی و قومی برای هر یک از عناوین مورد بحث

مصادق بیابند.

در فصل چهارم: دانشجویان باید بیاموزند که نظریه ها ابزار دست یابی به مبادی معنایی پدیده های فرهنگی هستند. لذا لازم

است با نظریه های فراگرفته شده به تفسیر بپردازند.

در فصل پنجم: دانشجو در ابتدا می آموزد که خانواده از چه ساختار و کارکردی برخوردار است. مختصات گوناگون خانواده را

نیز فرا می گیرد و پس از آن انواع خانواده و همسرمداری را به خاطر می سپارد.

فصل ششم: فراگیری مختصات اقتصاد از جمله نکاتی است که محقق لازم است نسبت به فراگیری آن همت گمارد و اجزا مرتبط با فرهنگ را در یافته و طبقه بندی نماید. در نهایت در باید که چه پیوندی بین اقتصاد، فرهنگ و سبک زندگی به وجود می آید.

در فصل هفتم: دانشجو قواعدی کلی در باره دین را می آموزد و با اجزا و ساختار آن آشنا می گردد. با منشأ ظهور ادیان آشنا می گردد و در می یابد که دین در عرصه سبک زندگی چه نقشی را می تواند ایفا نماید.

فصل هشتم: آموزش و پرورش از جمله مهم ترین بخش های مردم شناسی است. بنابر این دانشجو ابتدا در این مورد می آموزد که آموزش و پرورش در چه زمینه هایی با مردم شناسی رابطه دارد. دانشجو یاد می گیرد که فرآیند آموزش و پرورش فقط ختم به یک سری مفاهیم علمی گوناگون نمی گردد بلکه در فرآیند یادگیری و یاد دهی هم تحت تأثیر فرهنگ است و بر آن نیز تأثیر می گذارد.

۴. منابع آموزشی پیشنهادی:

- روح الامینی محمود(۱۳۸۳)، گرد شهر با چراغ، در مبانی انسان شناسی. تهران، انتشارات عطار.
- اریکس تامس هیلاند(۱۳۸۵)، مردم شناسی چیست؟ ترجمه: ابراهیم چگینی، تران انتشارات رهنما.
- پهلوان چنگیز(۱۳۷۸)، فرهنگ شناسی، تهران، انتشارات پیام امروز.
- فکوهی ناصر(۱۳۹۰)، تاریخ و نظریه های انسان شناسی، تهران، نشر نی.
- روح الامینی محمود(۱۳۸۸)، زمینه فرهنگ شناسی، تهران، انتشارات عطار.
- سعیدی مدنی سید محسن(۱۳۸۵)، در آمدی بر مردم شناسی دینی، یزد، انتشارات دانشگاه یزد.
- فرانک رابرت وای ولو(۱۳۸۸)، انسان شناسی فرهنگی، ترجمه علیرضا قبادی، همدان دانشگاه بوعلی سینا.
- فلیک اووه(۱۳۹۱)، در آمدی بر روش تحقیق کیفی، ترجمه هادی جلیلی، تهران، نشر نی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

- تهیه جدول مقایسه ای نظریه های زیست شناسان تکاملیون، الهیون و قرآن در ارتباط با منشأ پیدایش انسان
- طبقه بندی مراحل مختلف توسعه زندگی انسانی و مقایسه خصوصیات مراحل با یکدیگر.
- مشاهده و تهیه گزارش از هر یک از موارد آموخته شده در جامعه و فرهنگ ایرانی و تفسیر آنها.
- بررسی ضرورت ارتباطات میان رشته ای بین علوم مختلف.
- بررسی ارتباط موضوعی هر رشته با زمینه های مطالعاتی مردم شناسی.
- نشان دادن ارتباط مردم شناسی با یافته های موضوع.
- تفسیر یک واحد یادگیری و شناسایی نظریه لازم برای بحث نظری و تفسیر در باره آن.
- دانشجو به صورتی جدی به مطالعه فرهنگ پدیده های موجود در پیرامون آموزش و پرورش می پردازد و با توجه به روش هایی که برای پژوهش در مردم شناسی فرا گرفته است به جمع آوری اطلاعات و تدوین گزارش پرداخته و ضمن اینکه محتوای گزارش را در اختیار دیگر همک لاسان خود قرار می دهد در باره آن با هم به بحث می پردازند.

- ارزشیابی تکالیف

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی میان ترم (نظری): حدوداً ۴۰ درصد برنامه درسی پیش بینی شده را شامل می شود. به میزان ۵ نمره.

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

توجه: در ابتدای ترم فایل مربوط برای هر دانشجو در نظر گرفته شده و دانشجو تکالیف هر بخش را انجام داده و هفته آینده آن را در اختیار استاد قرار می دهد و سوابق توسط استاد محترم کنترل و ذخیره می گردد. تحویل این تکالیف در پایان ترم پذیرفته نمی شود.

سرفصل درس «درآمدی بر تاریخ اجتماعی ایران»

۱. معرفی درس و منطق آن

تاریخ اجتماعی شاخه‌ای از علم تاریخ که حوزه‌های مشترکی با علوم اجتماعی و اقتصادی دارد. این حوزه علمی مبتنی بر مطالعه تاریخی جنبه‌های گوناگون زندگی اجتماعی عامه مردم است که مطالعات مستمر آن، از حدود نود سال پیش با شکل‌گیری مکتب آنال تقویت شد. به‌رغم مطالعات گسترده در اروپا و ایالات متحده، در ایران کمتر به مباحث نظری و علمی تاریخ اجتماعی پرداخته شده، در حالی که تاریخ اجتماعی از مباحث واحدهای درسی رشته‌های تاریخ، علوم اجتماعی، کتابداری و ایران‌شناسی به شمار می‌رود. درس تاریخ اجتماعی ایران به عناصر اساسی اجتماعی- اقتصادی زندگی مردم ایران می‌پردازد (یعنی آنچه از گذشته تا کنون به عنوان میراث به ما رسیده است) و نیز چالش‌های هویت ایرانی را مورد کندوکاو قرار می‌دهد.

نام درس: درآمدی بر تاریخ اجتماعی ایران				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: نحوه آموزش: انفرادی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	شایستگی اساسی: <u>ب-۲-۲ & ۳-۲</u> <u>ب-آ-۲ کد ۳-۲</u>
روش‌های تحقیق در تاریخ اجتماعی	مباحث اساسی تاریخ اجتماعی ایران	زیرحوزه‌های تاریخ اجتماعی	مفهوم تاریخ اجتماعی	
انقلاب مشروطه و شرایط اجتماعی پس از آن	عناصر هویت جدید ایرانی از صفویه به بعد تحولات قرن نوزدهم	دیرینه ساختارهای اجتماعی و اقتصادی ایرانیان تاریخ ایران از حمله اعراب تا تشکیل صفویه	دورنمای تاریخ اجتماعی ایران	
نهضت ملی ایران؛ ملی شدن صنعت نفت و حاکمیت دو گانه.	حاکمیت شبه مدرنیسم مطلقه، ظهور و سقوط استبداد شبه مدرنیسم	از رضا خان تا رضا شاه	دولت و ساختار اجتماعی جدید	
جامعه روستایی؛ زمین اصلاحات ارضی و اوضاع کشور پس از نفت.	کمیت و کیفیت تحول اقتصادی؛ شهرزدگی، صنعت و خدمات زیر سایه درآمدهای نفتی	اقتصاد سیاسی و زیست اجتماعی متأثر از نفت	نفت، توسعه اقتصادی و تغییرات اجتماعی	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

- مفهوم تاریخ اجتماعی
- نگاهی گذرا به مباحث اساسی تاریخ اجتماعی ایران
- روش‌های تحقیق در تاریخ اجتماعی

فصل دوم:

- نگاهی به تاریخ اجتماعی ایران از حمله اعراب تا تشکیل صفویه
- ساختار اجتماعی - اقتصادی ایران در عصر صفوی با تکیه بر هویت جدید ایرانی

فصل سوم:

- نظریه استبداد ایرانی. ساختار سیاسی و نظام پادشاهی در ایران
- نظام سیاسی و اداری در ایران
- نظام ایلیاتی و نقش آن در ساختار سیاسی

فصل چهارم:

- دین و نقش اجتماعی و سیاسی آن در ایران
- سنت و تغییرات آن در ایران

فصل پنجم:

- خلیقات ایرانیان
- نظریه‌های رفتار ایرانی
- ترکیب عناصر هویتی ایرانیان
- شخصیت ایرانی

فصل ششم:

- آشنایی ایرانیان با غرب
- اصلاحات عصر قاجار
- اندیشه‌های اصلاحی، سیاسی، فرهنگی و افکار انقلابی و انقلاب مشروطه
- نقش غرب در ساختار سیاسی و اجتماعی ایران

فصل هفتم:

- مواجهه ایران سنتی با مدرنیسم
- پیامدها و نتایج اجتماعی انقلاب مشروطه
- فرجام انقلاب مشروطه
- تغییرات اجتماعی دوران رضاشاه
- کشف حجاب

فصل هشتم:

- توسعه اقتصادی ناشی از نفت در دوره پهلوی دوم

- اقتصاد سیاسی و زیست اجتماعی متأثر از نفت
- اصلاحات ارضی و اوضاع کشاورزی با تمرکز بر نقش نفت
- نفت و نقش آن در طبقات اجتماعی ایران

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

ارائه درس با استفاده از روش کارگاهی مبتنی بر شیوه فعال مانند گفتگوی طرفینی، مشارکت دانشجو در بحث کنفرانس، تحقیق دانشجویی و بهره گیری از ابزارهای جدید کمک آموزشی مثل فیلم، عکس، نرم افزارهای مرتبط و گردش علمی.

۴. منابع آموزشی پیشنهادی

- اسمیت، دنیس (۱۳۸۶). برآمدن جامعه شناسی تاریخی. ترجمه هاشم آغاجری. تهران: مروارید.
- برک، پیتر (۱۳۸۱). تاریخ و نظریه اجتماعی. ترجمه غلامرضا جمشیدیها. تهران: دانشگاه تهران. فصل اول (بخ جز)
- ریگین، چارلز (۱۳۸۸). روش تطبیقی: فراسوی راهبردهای کمی و کیفی. ترجمه محمد فاضلی. تهران: آگه.
- طالبان، محمدرضا (۱۳۸۸). روش شناسی مطالعات انقلاب با تاکید بر انقلاب اسلامی ایران. تهران: پژوهشکده امام خمینی.
- برک، پیتر (۱۳۸۱). تاریخ و نظریه اجتماعی. ترجمه غلامرضا جمشیدیها. تهران: دانشگاه تهران. فصل دوم
- فرای، ریچارد (۱۳۶۴). عصر زرین فرهنگ ایران. ترجمه مسعود رجب نیا. تهران: سروش.
- زیباکلام، صادق (۱۳۸۲). ما چگونه ما شدیم؟ ریشه‌یابی علل عقب‌ماندگی در ایران. تهران: روزنه: چاپ دوازدهم
- ویتفولگ، کارل (۱۳۸۸). استبداد شرقی. ترجمه محسن ثلاثی. تهران: ثالث.
- کاتوزیان، محمدعلی همایون (۱۳۸۰) «فره ایزدی و حق الهی پادشاهان». تضاد دولت و ملت: نظریه تاریخ و سیاست در ایران. تهران: نی. صص ۷۳-۱۰۵. (بخ جز)
- آبراهامیان، پروانه (۱۳۸۷) «استبداد شرقی: بررسی ایران عهد قاجار». مقالاتی در جامعه شناسی سیاسی ایران. ترجمه سهیلا ترابی فارسانی. تهران: پردیس دانش و شیرازه. صص ۱-۵۵. (بخ جز) آبراهامیان در این مقاله بلند، نظریه استبداد ایرانی (نظریه کاتوزیان) را نقد کرده است.
- اشرف، احمد (۱۳۵۳) ویژگیهای تاریخی شهرنشینی در ایران- دوره اسلامی. نامه علوم اجتماعی. دوره ۱، شماره ۴. صص ۴۹-۷. (بخ جز)
- اشرف، احمد و علی بنوعزیزی (۱۳۸۷). طبقات اجتماعی، دولت و انقلاب در ایران. ترجمه سهیلا ترابی فارسانی. تهران: نیلوفر. فصل دوم: «طبقات اجتماعی در دوره قاجاریه». صص ۴۳-۷۴.
- سیف، احمد (۱۳۸۷). قرن گمشده: اقتصاد و جامعه ایران در قرن نوزدهم. تهران: نی.
- کاتوزیان، محمدعلی همایون (۱۳۷۳). اقتصاد سیاسی ایران: از مشروطیت تا پایان سلسله پهلوی. ترجمه محمدرضا نفیسی و کامبیز عزیزی. تهران: مرکز. ویرایش دوم.
- لمبتون، آن کترین (۱۳۶۲). مالک و زارع در ایران. ترجمه منوچهر امیری. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- ولی، عباس (۱۳۸۰). ایران پیش از سرمایه داری. ترجمه حسن شمس آوری. تهران: مرکز.
- زیباکلام، صادق (۱۳۸۲). سنت و مدرنیته: ریشه‌یابی علل ناکامی اصلاحات و نوسازی سیاسی در ایران عصر قاجار. تهران: روزنه. چاپ پنجم. فصل پنجم و ششم.
- آبراهامیان، پروانه (۱۳۷۷). ایران بین دو انقلاب. ترجمه احمد گل محمدی و محمد ابراهیم فتاحی. تهران: نی. ۲۰۶-۱۲۸.

- علمداری، کاظم (۱۳۸۵). چرا ایران عقب ماند و غرب پیش رفت؟ تهران: نشر توسعه.
- فوران، جان (۱۳۷۷). مقاومت شکننده: تاریخ تحولات اجتماعی ایران از صفویه تا سالهای پس از انقلاب اسلامی، ترجمه احمد تدین. تهران، رسا. فصول اول تا پنجم. صص ۲۱-۳۲۸.
- آبراهامیان، پرواند (۱۳۷۷) ایران بین دو انقلاب، ترجمه احمد گل محمدی و محمد ابراهیم فتاحی، تهران، نی، ۲۰۶-۸.
- برک، پیتر (۱۳۸۱) تاریخ و نظریه اجتماعی، ترجمه غلامرضا جمشیدیها، تهران، دانشگاه تهران، فصل اول
- ۱. **Fairburn, Miles (۱۹۹۹). Social History, Problems, Strategies, and Methods, New Macmillan Press. York:**
- ۲. **Joseph, Brian and Richard Janda (Ed.) (۲۰۰۸). The Handbook of Historical Blackwell Publishing. Linguistics, UK:**
- ۳. **Lloyd, Christopher (۱۹۸۵). Explanation in Social History, New York: B. Blackwell.**
- ۴. **Loveridge, Denis (۲۰۰۱). "Who is an Expert?", Ideas in Progress, No. ۲۲, University Manchester. of**
- ۵. **Samuel, Raphael (۱۹۸۵). "What is Social History?", History Today, Vol. ۳۵, Issue. ۳,**
- ۶. **<http://www.historytoday.com/raphael-samuel/what-social-history>.**
- ۷. **Simpson, J. A. and E.S.C Weiner (۱۹۸۹). The Oxford English Dictionary, Vol. XV, Clarendon Press. Oxford:**
- ۸. **Skocpol, Theda (۱۹۸۴). Historical Sociology, New York and Cambridge: Cambridge Press. University**
- ۹. **Tosh, J. (۲۰۰۶). The Pursuit of History, ۴th Editoin, Pearson Education Limited.**

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

ارزشیابی تکالیف:

ارزشیابی پایانی: آزمون پایان ترم از مباحث نظری، مطالب کتب، مقالات معرفی شده و مطالب طرح شده در کلاس است (۱۰ نمره).

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های کلاسی و مشارکت در مباحث مطروحه (۵ نمره)

ارزیابی پوشه کار: آزمون میان ترم و ارائه مقاله یا کنفرانس در قالب مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

سرفصل درس «روش پژوهش ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

از آغاز تاریخ بشر درصدد پی بردن به قاعده و نظم موجود در پدیده‌ها و رویدادهای جهان اطراف خود بوده است. بدین جهت کشف قوانین، اصول و نظریه‌های حاکم بر پدیده‌ها و رویدادها نایل آمده است. این قوانین و اصول تحت شرایط خاصی اعتبار دارد. واقعیت این است اگر این نپذیریم که علم همان روش است، اما می‌توان گفت که هیچ رشته علمی بدون داشتن روشی قابل اعتماد نمی‌تواند تولیدات قابل عرضه در جهان علمی را داشته و دوام بیاورد. بدیهی است از رهگذر پژوهش است که نا آزموده در بوته آزمایش قرار می‌دهد و در تاریکی، راهنمایی روشن‌گر برای کاشفان حقیقت فراهم می‌آورد. بنابراین دانشجو معلمان با کسب دانش و مهارت‌های پژوهشی ابزاری کارآمد و قابل دفاع برای بررسی دقیق مسایل جامعه و محیط آموزشی مورد تصدی خود را به دست می‌آورند. در سایه چنین توانایی می‌توانند راه‌های جدید و خلاقه را به بوته آزمون سپرده و از داشته‌های خود در جهت بهتری برای حل مسایل و کشف حقایق استفاده کنند. پرواضح است که راه‌های رسیدن به شناخت متعدد است اما یکی از مهمترین منابع شناخت روش علمی است. هدف کلی این درس بیان ماهیت روش علمی، مراحل روش علمی و مراحل روش پژوهش و کاربرد آن است.

نام درس: روش پژوهش ۱				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <ul style="list-style-type: none"> با فراگیری روش پژوهش دانشجو معلمان باید بتواند راه و روش دستیابی به واقعیت‌ها و حقایق را به سبک علمی یاد گرفته و با رعایت موازین روش شناختی، پاسخ مسائل و مجهولات را بیابد و ناشناخته‌ها را شناسایی کند و سهمی هرچند اندک در جریان نوآوری و گسترش دامنه معلومات و قلمرو معرفتی در رشته تخصصی خود کسب کند. 				<p>نوع درس: نظری- عملی</p> <p>تعداد واحد: ۲ واحد</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p> <p>پیشنیاز: کاربرد آمار مقدماتی</p>
				<p>ملاک‌ها</p> <p>سطح ۱</p> <p>سطح ۲</p> <p>سطح ۳</p>
<p>فلسفه تحقیق علمی و مراحل روش علمی</p>	<p>ماهیت روش علمی</p>	<p>مراحل تحقیق علمی</p>	<p>مراحل تفصیلی اجرای طرح تحقیق</p>	<p>شایستگی اساسی:</p> <p>PK کد ۲-۲ & ۳-۲</p> <p>PCK کد ۲-۳</p>

تدوین مساله، هدف، فرضیه و سوال های تحقیق، با درک تفاوتها و تشابهات	شناخت راههای تدوین گزاره های مساله(هدف، فرضیه و سوال های تحقیق)	شناسایی بیان مساله	بیان مساله و گزاره های تحقیق
ساخت مقیاس و ارزیابی راههای خلاقه برای انجام تعریف عملیاتی متغیرها	انجام تعریف های مفهومی و عملیاتی	شناخت سازه ، مفهوم ، متغیر، تعاریف نظری و عملیاتی و تفاوتهای آنها	تعریف نظری و عملیاتی متغیرها
طراحی و به کارگیری ابزارهای اندازه گیری و جمع آوری اطلاعات، طیفهی سنجش و توانایی کار با صیف لیکرت	طراحی ابزارهای اندازه گیری و جمع آوری اطلاعات، طیفهی سنجش و توانایی کار با صیف لیکرت	شناخت ابزارهای اندازه گیری و جمع آوری اطلاعات	ابزارهای اندازه گیری و جمع آوری اطلاعات

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

سرفصل درس ها

فصل اول:

- انواع روش های تحقیق علمی (پهنا نگر و ژرفانگر، کمی و کیفی، طولی و مقطعی، آزمایشی پیمایشی میدانی و اسنادی و ....)
- سوال آغازین(پرسش اصلی پژوهش) و شرایط و تفاوت آن سوالات پرسشنامه
- انتخاب و تدوین عنوان تحقیق(مسئله یابی)
- ویژگی های عنوان تحقیق

فصل دوم:

- نکاتی که در تدوین بیان مسئله
- اهمیت تحقیق
- اهداف تحقیق
- نحوه تدوین تاریخچه و پیشینه تحقیق.
- چهارچوب نظری

فصل سوم:

- تئوری چیست
- چگونه می توان تئوری را از غیر تئوری بازساخت

- چگونه می توان از تئوری فرضیات مناسب را استخراج کرد (آگزیماتیزه کردن تئوری)

فصل چهارم:

- تعریف تفاوت فرضیه و سوال های پژوهشی
- انواع فرضیات تحقیق، نکاتی که در تدوین فرضیه باید رعایت شود
- مدل تحقیق چیست انواع مدل، چگونه بر اساس فرضیات مدل رسم می شود

فصل پنجم:

- چرایی لزوم تعریف مفاهیم. برخی از انواع تعریف.
- ویژگی های تعریف. ویژگی های معرف مناسب
- متغیر، مفهوم و معرف
- تعریف نظری
- تعریف عملی متغیرها، معرف سازی، ساختن شاخص
- سطوح سنجش
- تفاوت سوال و گویه.

فصل ششم:

- انواع سوال
- نکاتی که باید در طرح سوال رعایت کرد
- نحوه رفرنس نویسی
- انتخاب موضوع تحقیق برای کار عملی و بحث در مورد نقاط قوت و ضعف موضوعات انتخاب شده توسط دانشجویان

فصل هفتم:

- ابزارهای گرد آوری اطلاعات
- پرسشنامه، مصاحبه (انواع مصاحبه)، سند، مشاهده
- نحوه تنظیم معرفی نامه و پرسشنامه
- تست مقدماتی
- رعایت نکاتی که در گردآوری اطلاعات (مصاحبه) لازم است رعایت شود.

فصل هشتم:

- طیف چیست
- فراگیری طراحی و کاربرد طیف لیکرت
- آشنایی با طیف بوگاردوس

- آشنایی با طیف گاتمن
- آشنایی با طیف برش قطبین

۳. منابع آموزشی و پیشنهادی:

- نوروزی، فیض الله (۱۳۹۲). روش تحقیق در علوم اجتماعی. تهران: نشر سخنوران.
- رفیع پور، فرامرز (۱۳۹۲). کندوکاوها و پنداشته ها: مقدمه ای بر روشهای شناخت جامعه و تحقیقات اجتماعی. تهران: شرکت سهامی انتشار.
- دواس، دی ای (۱۳۸۷). پیمایش در تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ ناییبی، تهران: نشر نی.
- بیبی، ارل (۱۳۸۱). روش های تحقیق در علوم اجتماعی. ترجمه رضا فاضل، انتشارات سمت.

۴. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری: ۱۲ نمره
- انجام عملی آموزه های روش شناختی و ارائه نویه ای به صورت شفاهی در کلاس و بحث و نقد آن توسط استاد و دانشجویان دیگر: ۸ نمره

سرفصل درس «روش پژوهش ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

از آغاز تاریخ بشر درصدد پی بردن به قاعده و نظم موجود در پدیده ها و رویدادهای جهان اطراف خود بوده است. بدین جهت کشف قوانین، اصول و نظریه های حاکم بر پدیده ها و رویدادها نایل آمده است. این قوانین و اصول تحت شرایط خاصی اعتبار دارد. واقعیت این است اگر این نپذیریم که علم همان روش است، اما می توان گفت که هیچ رشته علمی بدون داشتن روشی قابل اعتماد نمی تواند تولیدات قابل عرضه در جهان علمی را داشته و دوام بیاورد. بدیهی است از رهگذر پژوهش است که نا آزموده در بوته آزمایش قرار می دهد و در تاریکی، راهنمایی روشنگر برای کاشفان حقیقت فراهم می آورد. بنابراین دانشجو معلمان با کسب دانش و مهارتهای پژوهشی ابزاری کارآمد و قابل دفاع برای بررسی دقیق مسایل جامعه و محیط آموزشی مورد تصدی خود را به دست می آورند. در سایه چنین توانایی می توانند راههای جدید و خلاقه را به بوته آزمون سپرده و از داشته های خود در جهت بهتری برای حل مسایل و کشف حقایق استفاده کنند. پرواضح است که راه های رسیدن به شناخت متعدد است اما یکی از مهمترین منابع شناخت روش علمی است. هدف کلی این درس بیان ماهیت روش علمی، مراحل روش علمی و مراحل روش پژوهش و کاربرد آن است.

نام درس: روش پژوهش ۲				مشخصات درس
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ماهیت و مراحل روش علمی یک پژوهش را تبیین کنند. • تقسیم بندی روش های تحقیق در علوم رفتاری بشناسند. • در اجرای مراحل تفصیلی یک طرح پژوهشی به شناخت و کاربرد بیان مساله و گزاره های تحقیق از قبیل اهداف فرضی ها و سوالات تحقیق تایل آیند. • انواع تحقیقات توصیفی و تبیینی را شناخته و بتوانند یک پژوهش کمی را از ابتدا طراحی کرده و به فرجام برسانند. • با سایر روش های و تکنیک های پژوهش از قبیل؛ کیفی، آمیخته، تحلیل محتوا، قوم نگاری و ... در حد اولیه آشنا شوند. 				<p>نوع درس: نظری- عملی</p> <p>تعداد واحد: ۳ واحد</p> <p>زمان درس: ۸۰ ساعت</p> <p>پیشنیاز: روش پژوهش ۱- آمار در علوم اجتماعی با <i>SPSS</i></p>
				<p>ملاکها</p> <p>سطح ۱</p> <p>سطح ۲</p> <p>سطح ۳</p>

<p>کاربرد عملی و بی نقص مراحل تدوین مساله، هدف، فرضیه و سوال های تحقیق، با درک تفاوتها و تشابهات</p>	<p>استفاده از دانش راههای تدوین گزاره های مساله (هدف، فرضیه و سوال های تحقیق)</p>	<p>شناسایی بیان مساله در عمل</p>	<p>توانایی بیان مساله و گزاره های تحقیق</p>	<p>شایستگی اساسی: PK کد ۲-۲ & ۲-۲ ۳ PCK کد ۲-۳</p>
<p>انجام بی نقص تعریف نظری و عملیاتی متغیرها و ساخت مقیاس و ارایه راههای خلاقه در انجام تعریف عملیاتی متغیرها</p>	<p>انجام تعریف های مفهومی و عملیاتی</p>	<p>شناخت سازه ، مفهوم ، متغیر، و انجام اولیه تعاریف نظری و عملیاتی و تفاوتهای آنها</p>	<p>کاربرد تعریف نظری و عملیاتی متغیرها</p>	
<p>طراحی و به کارگیری ابزارهای اندازه گیری و جمع آوری اطلاعات، طیف های سنجش و توانایی کار با صیف لیکرت و طراحی پرسشنامه</p>	<p>طراحی ابزارهای اندازه گیری و جمع آوری اطلاعات، طیف های سنجش و توانایی کار با صیف لیکرت</p>	<p>شناخت ابزارهای اندازه گیری و جمع آوری اطلاعات</p>	<p>ابزارهای اندازه گیری و جمع آوری اطلاعات</p>	
<p>توانایی عملی کامل استخراج نتایج، روشهای تعیین حجم و شیوه نمونه گیری، پردازش آماری، اعتبار و روایی و تدوین گزارش یک پژوهش</p>	<p>توانایی اولیه استخراج نتایج، روشهای تعیین حجم و شیوه نمونه گیری، پردازش آماری، اعتبار و روایی و تدوین گزارش تحقیق</p>	<p>شناخت راههای استخراج نتایج، روشهای تعیین حجم و شیوه نمونه گیری، پردازش آماری، اعتبار و روایی و تدوین گزارش تحقیق</p>	<p>استخراج، نمونه گیری، پردازش آماری، اعتبار و روایی، تدوین گزارش تحقیق</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن سرفصل درس ها

فصل اول:

- ابزار گرد آوری اطلاعات(پرسشنامه، مصاحبه وانواع مصاحبه، سند، مشاهده)
- نکاتی که در گردآوری اطلاعات(مصاحبه) لازم است رعایت شوند،

فصل دوم:

- نحوه تنظیم معرفی نامه، طراحی سوال و پرسشنامه
- تست مقدماتی

فصل سوم:

- کدگذاری
- پردازش داده ها و استخراج اطلاعات (سوالات باز و بسته)
- آشنایی با انواع فرمت های تنظیم داده ها در SPSS

فصل چهارم:

- جامعه آماری
- جمعیت نمونه
- واحداماری
- واحد مشاهده
- انواع روش های نمونه گیری

فصل پنجم:

- توضیح روش های نمونه گیری احتمالی (احتمالی ساده- طبقه ای - خوشه ای)
- روش تعیین حجم نمونه (فرمول کوکران)
- اشباع نظری در تحقیقات کیفی

فصل ششم:

- اعتبارچيست
- انواع اعتبار (توضیح اعتبار صوری)
- پایایی چيست
- انواع پایایی (توضیح الفای کرونباخ)
- فرمت و فصل بندی گزارش نهایی، نحوه رفرنس نویسی

فصل هفتم:

- ارایه کار عملی پایانی مربوط به پژوهش دانشجویان در کلاس و نقد و بررسی آنها

فصل هشتم:

- ارایه کار عملی پایانی مربوط به پژوهش دانشجویان در کلاس و نقد و بررسی آنها

۳. منابع آموزشی

- نوروزی، فیض الله (۱۳۹۲). روش تحقیق در علوم اجتماعی. تهران: نشر سخنوران.
- رفیع پور، فرامرز (۱۳۹۲). کندوکاوها و پنداشته ها: مقدمه ای بر روشهای شناخت جامعه و تحقیقات اجتماعی. تهران: شرکت سهامی انتشار .

- دواس، دی ای (۱۳۸۷). پیمایش در تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ نایبی، تهران: نشر نی.
- بیبی، ارل (۱۳۸۱). روش های تحقیق در علوم اجتماعی. ترجمه رضا فاضل، انتشارات سمت.

۴. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- در این نیمسال مباحث ارایه شده در کلاس تنها نیمی از زمان هر جلسه را پوشانده و نیم دیگر به ارایه کارهای عملی دانشجویان اختصاص دارد

بودجه بندی نمرات:

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری: ۸ نمره
- انجام و ارایه نوبه ای و پایانی پژوهش عملی دانشجویان به صورت مکتوب و شفاهی در کلاس و بحث و نقد آن توسط استاد و دانشجویان دیگر: ۱۲ نمره

سرفصل درس «روانشناسی اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

روانشناسی اجتماعی از یک سو قوانین حاکم بر رفتارهای متقابل اجتماعی را بصورت علمی مطالعه می کند و از سوی دیگر به لحاظ گونگی تحت تاثیر قرار گرفتن رفتار فرد از سوی جمع مورد نظر قرار می دهد. در این درس تاکید بر آن است که انسان در حالت جمعی رفتاری را از خود بروز می دهد که در حالت تنهایی از آن سر می زند.

نام درس: روانشناسی اجتماعی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: <ul style="list-style-type: none"> - آشنایی با اصول و مفاهیم بنیادی روانشناسی اجتماعی - آشنایی با توانایی های رفتاری و شناختی انسان در حالت گروهی و اجتماعی - آشنایی با اهمیت این علم در حوزه تعلیم و تربیت <p>در نهایت می توان گفت که: هدف از گنجانیدن این درس در برنامه های درسی تربیت معلم ایجاد دانش و مهارت نسبت به شناخت و به کارگیری عوامل اجتماعی در تعلیم و تربیت و پرورش جنبه های اجتماعی در رفتار و زندگی دانشجویان و دانش آموزان است.</p>				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: مبانی جامعه شناسی، روان شناسی تربیتی نحوه آموزش: انفرادی
				ملاکها سطح ۱ تمرکز بر مباحث مربوط به نفوذ اجتماعی بر فرد، نفوذ افراد مهم، تاثیر فرهنگ بر رفتار فردی
رفتارهای تربیتی توصیف تربیت به عنوان جریان منظم و مستمر که هدف آن رشد شناختی و اخلاقی و اجتماعی افراد به منظور یادگیری هنجارهای مورد پذیرش جامعه .	رفتارهای تربیتی شناخت اهمیت نقش دیگران مهم در تأثیر پذیری و فرایند تربیتی فرد.	رفتارهای تربیتی شکل گیری الگوهای هنجارمند مورد پذیرش جامعه که شامل بایددها، نیایددها، دستورات اخلاقی و قوانینی است که سرپیچی از آن ضد ارزش و ناهنجار تلقی می شود.		
تعاملات اجتماعی معرفی و تعریف انسان به عنوان موجودی اجتماعی که برای ادامه حیات اجتماعی به تعامل با انسان ها نیازمند است.	تعاملات اجتماعی تأثیر پذیری تعاملات انسانی از کنشهای ذهنی که حاصل تجربه شرایط اجتماعی و انتظارات فردی است.	تعاملات اجتماعی تحلیل رفتارهای متقابل افراد در مورد چرایی واکنش مناسب و نامناسب با دیگران و نیز پذیرش و رد افراد .		

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۲۴}

فصل اول: کلیات

- تعریف و تبیین موضوع روانشناسی اجتماعی
- تاریخچه روانشناسی اجتماعی
- جایگاه روانشناسی اجتماعی در علوم انسانی

فصل دوم: مفاهیم بنیادی در روانشناسی اجتماعی

- ارتباط
- تعامل (کنش متقابل)
- نفوذ اجتماعی
- اجتماعی شدن
- نقش اجتماعی
- شناخت اجتماعی
- نگرش

فصل سوم: نظریه‌ها در روانشناسی اجتماعی

- دیدگاه روانشناختی (نظریه‌های رفتاری، شناختی، انگیزشی)
- دیدگاه جامعه‌شناختی (تعامل نمادین، نقش‌های اجتماعی)
- دیدگاه روانشناسی اجتماعی (نظریه نقش)

فصل چهارم: اجتماعی شدن و شخصیت

- اثرات محیط اجتماعی بر فرد
- تبیین مفهوم و فرایند اجتماعی شدن
- ارتباط اجتماعی شدن با رشد شخصیت
- شخصیت پایه، شخصیت طبقاتی
- ارتباط، زبان، تفکر
- مفهوم ارتباط
- انواع ارتباط
- تفکر، زبان و رابطه آنها با یکدیگر

فصل پنجم: نفوذ و هم‌نوائی – گروه اجتماعی

^{۲۴} توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل‌های درس حاضر می‌بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی‌های فردی و جمعی دانشجویان با رویکرد اهداف ساخت‌های تربیتی مندرج در میانی نظری تحول بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می‌توانند با تشریح مساعی گروه‌های آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل‌های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول بنیادی، برنامه درسی ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

- نفوذ در روابط بین فردی و گروهی
- کنترل اجتماعی
- هم‌نوائی و عوامل آن
- اثر حضور دیگری بر فرد
- آسان سازی و بازداری در حضور دیگران
- فرایند شکل گیری و تحول گروه

فصل ششم: نگرش

- تبیین مفهوم نگرش و ابعاد آن
- شکل گیری نگرش
- تغییر نگرش
- الگوها (نظریه های) تغییر نگرش

فصل هفتم: شناخت اجتماعی - اسناد اجتماعی

- ادراک اجتماعی
- شناخت اجتماعی و فرایند شکل گیری آن

- تبیین مفهوم اسناد
- نظریه های اسناد

فصل هشتم: کاربرد روان شناسی اجتماعی در تعلیم و تربیت

- رابطه معلم با دانش آموز
- کلاس درس به عنوان یک گروه اجتماعی
- محیط های اجتماعی مرتبط با مدرسه (خانه، اجتماع محلی، محیط جامعه، رسانه ها)
- مسائل اجتماعی مدرسه

۳. منابع آموزشی

- کریمی یوسف (۱۳۷۵)، روانشناسی اجتماعی. نشر ارسباران
- بونک، آبراهام و ون، وگت، مارک (۱۳۹۳)، روانشناسی اجتماعی کاربردی. ترجمه مجید صفاری نیا، انتشارات ویرایش.
- برون، رابرت و بیرن، دان و بایلا، برنسکامپ (۱۳۸۹)، روانشناسی اجتماعی. ترجمه یوسف کریمی. نشر روان
- فرانزوی، استفان (۱۳۸۱)، روانشناسی اجتماعی. ترجمه مهرداد فیروز بخت و منصور قنادان. موسسه خدمات فرهنگی رسا
- ارونسون، الیوت (۱۳۸۱)، روانشناسی اجتماعی. ترجمه حسین شکر کن، انتشارات رشد.
- چدی، درک (۱۳۹۲)، نظریه های روان شناسی اجتماعی، ترجمه زهره خلیلی و مجیر صفاری نیا، نشر آوای نور

۴. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی به صورت آزمون کتبی ۲۰نمره در پایان ترم به عمل می آید، مدرس می تواند ۴نمره از مجموع ۲۰نمره را در قالب فعالیت پژوهشی اختصاص دهد.

سرفصل درس «پویائی گروهی با تمرکز بر کلاس درس»

۱. معرفی درس و منطق آن

روانشناسی پویایی گروهی، درسی است که به مطالعه و بررسی چگونگی، فرایند و عوامل شکل گیری گروه با تأکید بر گروه های اجتماعی کوچک و نیز تأثیر فرایندها، ساختار و فضای گروه بر افراد می پردازد. روانشناسی پویایی گروهی نزدیکترین مطالعه رابطه متقابل خصوصیات فردی و گروه اجتماعی است و شناخت تاثیرات متقابل گروه کوچک کلاسی را بر فرد به لحاظ عمق بخشی روابط انسانی و همدردی فراهم می کند و از سویی دیگر شناختی روشن به ابزاری، تسریع شناخت موقعیت افراد و گروههای فرعی را نمایان می سازد.

نام درس: پویائی گروهی				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>شناخت موقعیت های گروهی مثل کلاس ها، تجمعات دانش آموزی، کلوب ها، انجمن ها و... به عنوان واحدهای اجتماعی که هم از ویژگی های فردی تأثیر می پذیرد و هم بر افراد تأثیر می گذارد. کاربرد یافته های پویایی گروه در برنامه های آموزشی و پرورشی، توانایی معلمان در شناخت زمینه ها و موانع گروهی و اجتماعی تعلیم و تربیت و بهره گیری از آن ها در ارتقاء روش های تربیتی و آموزشی است.</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز: روان شناسی اجتماعی</p> <p>نحوه آموزش: انفرادی</p>
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
گروه اجتماعی	تبیین مفهوم و ویژگی های گروه اجتماعی در انواع مختلف اولیه، ثانویه، گروه کوچک، مرجع، گروه فشار، همسالان.	شرح مراحل شکل گیری گروه بر اساس نیازهای افراد.	اجتماعی شدن در گروه با اشاره به فرایند و مراحل آن.	<p>شایستگی اساسی:</p> <p>PK کد ۲-۲ & ۳-۲</p> <p>PCK کد ۲-۳</p>
پویایی شناسی گروه	مطالعه و بررسی جهت گیری و روش های شکل گیری و تحول گروه بر پایه یک نظریه کاربردی.	ارزیابی و بررسی عملکرد گروه	شناخت و مدیریت مسایل و مشکلات گروه.	
رفتار گروه کار	بیان ماهیت و ارائه وظایف گروه های کار	شرح منافع گروه برای اعضا و سازمان	عوامل موثر بر اثربخشی گروه کار.	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۲۵}

فصل اول: مفهوم و موضوع روانشناسی پویایی گروه

- بازنگری و تبیین مفهوم و ویژگی‌های گروه اجتماعی
- مفهوم و ابعاد پویایی در گروه اجتماعی
- فرایندهای روانشناختی و نقش آنها در پویایی گروه
- معانی مختلف «پویایی گروهی»
- تاریخچه اجمالی و روش‌های مطالعه در پویایی‌شناسی گروه

فصل دوم: شکل‌گیری گروه

- نیازهای افراد و نقش گروه در اضاء آنها
- جاذبه بین فردی
- نقش و اثرات شباهت و تفاوت

فصل سوم: رشد گروه

- مراحل شکل‌گیری گروه
- اجتماعی شدن (در گروه)، فرایند و مراحل آن

فصل چهارم: ساختار گروه

- نقش در سطح گروه
- انواع نقش‌ها در موقعیت‌های گروهی
- ابهام نقش و تعارض نقشی
- اقتدار و عوامل مربوط به آن
- جاذبه‌های روانی-اجتماعی، موقعیت جامعه‌سنجی (گروه‌سنجی) در گروه
- ساختار گروهی، خانواده و مدرسه

فصل پنجم: فرایندهای روانی و اجتماعی در گروه

- نفوذ، هم‌نوایی و عوامل آن
- قدرت و رهبری (بررسی اجمالی)
- الگوها و نظریه‌ها در تبیین رهبری

---

۲۵ توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل‌های درس حاضر می‌بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی‌های فردی و جمعی دانشجویان را با رویکرد اهداف ساحت‌های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول‌بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می‌توانند با تشریح مساعی گروه‌های آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل‌های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول بنیادی برنامه‌درس ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

- عملکرد و نقش گروه در تسهیل یا بازداری آن
- تصمیم گیری و روش های اجرای آن در گروه

فصل ششم: تعارض در گروه

- مفهوم و فرایند تعارض در رفتارهای گروهی
- صورت ها و عوامل تعارض در گروه
- نظریه های تبیین تعارض

فصل هفتم: تعارض بین گروه ها

- قالب های ذهنی و ارتباط آن با تعارض های بین گروهی
- پیشداوری ها و اسنادها؛ سوگیری اسنادی
- گروه خود و گروه غیر

۳. منابع آموزشی

- فورسایت، دانلسون(۱۳۸۸)، پویایی گروه (شناخت و سنجش). - ترجمه جعفر نجفی زند و حسن پاشاشریفی - نشر دوران.
- نورث وی، مری (۱۳۸۰)، درآمدی بر گروه سنجی و پویای گروهی. - ترجمه غلامعباس توسلی. انتشارات دانشگاه تهران.
- موکی یولی، رژه(۱۳۷۰)، پویایی گروهها. ترجمه فریدون وحید- انتشارات آستان قدس.
- ماهر، فرهاد(۱۳۷۵)، پویایی های گروه. تهران: انتشارات بعثت.
- فورسایت، دانلسون(۱۳۹۲)، پویایی گروه. ترجمه مهرداد فیروز بخت و منصور قنادان - نشر رسا.

۴. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی به صورت آزمون کتبی ۲۰نمره در پایان ترم به عمل می آید، مدرس می تواند ۴نمره از مجموع ۲۰نمره را در قالب فعالیت پژوهشی اختصاص دهد.

سرفصل درس «ریاضیات پایه»

۱. معرفی درس و منطق آن

ریاضیات پایه برای تقویت دانشجویان در مباحث مقدماتی ریاضی است. این امر یادگیری دروس آمار و روش ها و تکنیک های تحقیق در علوم اجتماعی را تسهیل می کند.

نام درس: ریاضیات پایه				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: ندارد. نحوه آموزش: انفرادی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	شایستگی اساسی: <u>PK</u> کد ۲-۲ & ۳-۲ <u>PCK</u> کد ۲-۳
مشتق توابع سینوسی و کسینوسی، ماکزیمم و مینیمم، معکوس توابع	انواع فرمول های مشتق ها، مشتق پذیری و پیوستگی	تعریف مفاهیم مربوطه و قضایای اصلی	مشتق	
روشهای انتگرال گیری	کاربرد انتگرال	خواص انتگرال	انتگرال	
شمختلطکل قطبی اعداد مختلط، ریشه های اعداد	فرمول های اعداد مختلط	تاریخچه عدد مختلط	اعداد مختلط	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

- مفاهیم اولیه
- اصول و عملیات اصلی روی مجموعه ها
- مجموعه های عددی

فصل دوم:

- دستگاه های مختصات
- دکارتی و قطبی

فصل سوم: روابط و توزیع

- انواع رابطه ها
- توابع

- ترکیب توابع
- انواع توابع
- خط
- تابع معکوس توابع اصلی (توابع نمایی، لگاریتمی و مثلثاتی)
- نمودار تابع

فصل چهارم: مباحث حاشیه ای

- قدر مطلق
- جزء صحیح
- آنالیز ترکیبی (تبدیل، ترتیب و ترکیب)
- بسط دو جمله ای نیوتن

فصل پنجم: فرمول رشد

- دنباله ها و انواع خاص آن ها

فصل ششم: حد پیوستگی

- تعریف و خواص حد
- حد توابع
- حد در بینهایت
- بینهایت کوچک ها
- تقویم قوس $\left(\frac{\sin x}{x}\right)$
- عدد e
- پیوستگی

فصل هفتم: مشتق و دیفرانسیل

- تعریف مشتق و دیفرانسیل
- تعریف هندسی
- جبر مشتق
- مثلثات متوالی فرمول ها و مشتق گیری
- روش محاسبه دیفرانسیل

فصل هشتم: کاربرد مشتق و دیفرانسیل

- روند صعودی و نزولی تابع
- ماکزیمم و می نیمم توابع
- خط مماس و قائم سبط توابع
- صورت های مبهم و رفع ابهام

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

طبیعت این درس ایجاب می کند که در طول ترم حل مسائل و تمریناتی انجام شود. بهتر است این درس در ۲ واحد نظری (تدریس و ارائه مطالب) و ۱ واحد عملی (برای حل مسائل و تمرینات ارائه شود).

۴. منابع آموزشی پیشنهادی:

- رفیعی، شهاب الدین، (۱۳۹۱)، معادلات دیفرانسیل، تهران؛ مرکز کتاب الکترونیک.
- بویس، ویلیام ای و دیپریم، ریچارد سی، معادلات دیفرانسیل مقدماتی و مسائل مقدار رمزی، ترجمه علی اکبر عالم زاده، نشر گروه ریاضی.
- بهرنگی، فرهنگ، دولتشاهی پیروز، محرم، پوربوجاریان، علی، ریاضیات مهندسی پیشرفته، نشر کمال تربیت.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی این درس براساس نظارت و ارزیابی تمریناتی که در طول ترم انجام می شد و هم چنین امتحان صورت می گیرد.

سرفصل درس «کاربرد آمار مقدماتی»

۲. معرفی درس و منطق آن

این دوره در بر گیرنده آموزش مبانی آمار، مفاهیم پایه مرتبط با آن مانند متغیر، داده، کد بندی و استخراج آماری پرسشنامه، روش‌ها، تکنیک‌ها و مفاهیم آمار توصیفی یک متغیره و کاربردشان در تحلیل داده‌های علوم اجتماعی. ویادگیری و کاربرد برخی ضرایب همبستگی اولیه در سطوح اسمی، ترتیبی و فاصله ای و آشنایی اولیه با آمار استنباطی است. نتایج حاصل از این دوره باید دانشجو معلمان را در انجام محاسبات دستی آماره های توصیفی و فهم مفهوم و موارد کاربرد آمار استنباطی توانا سازد.

نام درس: کاربرد آمار مقدماتی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: <ul style="list-style-type: none"> • مبانی، ضرورت و موارد کاربرد آمار در علوم اجتماعی را بدانند. • با روش‌ها، تکنیک‌ها و مفاهیم آمار توصیفی یک متغیره آشنا شود. • تکنیک‌های آمار توصیفی یک متغیره در داده های اجتماعی به کار ببرد. • توانایی استخراج طرحهای پژوهشی اجتماعی را کسب کند. • با مفهوم آمارهای استنباطی آشنا شود. • توزیع فراوانی و آماره های توصیفی مرتبط با آن را محاسبه کرده و کاربرد آن را بدانند. • جداول دو بعدی و خی دو را به صورت دستی رسم و پردازش کند. • ضرایب همبستگی اولیه در سطوح سنجش اسمی، ترتیبی و فاصله ای را بدانند و به صورت دستی محاسبه کند. 				نوع درس: نظری - عملی تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: ندارد. نحوه آموزش: انفرادی
				شایستگی اساسی: PK کد ۲-۲ & ۳-۲ PCK کد ۲-۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
توصیف انواع متغیرها و نقش رابطه آنها، تمییز مقیاس‌ها بر حسب متغیرهای کمی و کیفی.	عملیاتی سازی یا شاخص سازی، مهارت‌های مقیاس شناسی	مقدمه موضوعی مهارت عنوان شناسی، مهارت فرضیه شناسی، مهارت‌های متغیر شناسی	مفاهیم اساسی آماری	
تفسیر داده های آمار استنباطی و جداول تک بعدی و چند بعدی	شرح پارامترهای پراکندگی، چولگی،	توصیف سطوح سنجش از قبیل اسمی، ترتیبی و فاصله ای	آمار توصیفی	

تفسیر آزمون های آماری و نمودارهای مربوطه.	آشنایی با نرم افزار و کاربرد یافته ها در سطح عملی .	معرفی آماره های استنباطی	آمار استنباطی	
---	---	--------------------------	---------------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

- یادآوری مباحث روش شناختی پیش نیاز آمار
- فراگیری مفاهیم اساسی آماری

فصل دوم:

- سطوح سنجش، تفاوتها و کاربرد آنها در محاسبات آماری
- کد دهی و استخراج پرسشنامه های بسته و استخراج پرسشنامه های با سوال باز

فصل سوم:

- رسم جداول توزیع فراوانی و محاسبه گرایش های مرکزی
- میانگین
- میانه
- جارك، صدك
- نما

فصل چهارم: محاسبه پراکندگی ها، واریانس و انحراف استاندارد

- دامنه پراکندگی
- دامنه میانی
- انحراف مطلق
- متوسط انحراف از میانه
- توزیع نرمال
- چولگی
- کشیدگی

فصل پنجم:

- رسم نمودارهای میله ای، هیستوگرام، دایره ای
- آرایه کارهای عملی دانشجویان مربوط آمار توصیفی یک متغیره با تاکید بر کاربرد آنها

فصل ششم:

- رسم جداول دو بعدی و تحلیل آنها
- محاسبه خی دو به صورت دستی

فصل هفتم:

- آرایه کارهای عملی دانشجویان مربوط به جداول دو بعدی، خی دو با تاکید بر تفسیر آنها
- محاسبه دستی ضریب فی و کرامرز
- محاسبه دستی ضریب تآی بی و تآی سی

فصل هشتم:

- محاسبه دستی ضریب پیرسون و اسپیرمن
- آرایه کارهای عملی دانشجویان مربوط به محاسبه ضرایب همبستگی با تاکید بر تفسیر آنها
- آشنایی اولیه با آمار استنباطی

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

۴. منابع آموزشی پیشنهادی:

- گودرزی، سعید (۱۳۸۸)، "کاربرد آمار در علوم اجتماعی همراه با دستورات *spss*"، تهران: جامعه شناسان.
- اصغرپورماسوله، احمد رضا (۱۳۹۲)، "آمار مقدماتی برای علوم اجتماعی"، مشهد: سنبله.
- کلانتری، خلیل (۱۳۸۲)، پردازش و تحلیل داده ها در تحقیقات اجتماعی و اقتصادی با استفاده از نرم افزار *spss*"، تهران: نشر شریف.
- کی نیر، پال آروگری، کالین دی (۱۳۸۲)، "کاربرد آمار در کامپیوتر در *spss*"، ترجمه علی دلاور و همکاران، تهران: نشر دواوین.
- منصور فرد، کریم (۱۳۹۰)، "روش های آماری"، چاپ دهم، انتشارات دانشگاه تهران.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

کسب توان عملی در انجام محاسبات آماری آموخته شده به صورت دستی و کاربرد آنها در پژوهش های اجتماعی

ارزشیابی تکالیف:

یک سوم از نمرات این درس به آزمون عملی، تکالیف عملی آرایه شده در کلاس و پروژه عملی پایانی تعلق گرفته و دو سوم به آزمون کتبی اختصاص دارد.

سرفصل درس «کاربرد آمار در علوم اجتماعی با SPSS»

۱. معرفی درس و منطق آن

این دوره در بر گیرنده معرفی اصول اولیه کاربرد آمار در علوم اجتماعی به دانشجوی معلمان و کسب توانایی استخراج طرحهای پژوهشی اجتماعی و پردازش آمارهای توصیفی و استنباطی مربوط به آنها توسط آن ها با استفاده از نرم افزار SPSS است. موضوعات مورد تدریس شامل توزیع فراوانی و آماره های توصیفی مرتبط با آن، جداول دو بعدی و آماره های مبتنی بر آن و همبستگی ها و معناداری ها در سطوح سنجش اسمی، ترتیبی و فاصله ای می باشد. نتایج حاصل از این دوره باید دانشجوی معلمان را در انجام پردازش آماری یک طرح پژوهشی متداول در سطح دبیر علوم اجتماعی توانا سازد.

نام درس: کاربرد آمار در علوم اجتماعی با SPSS				مشخصات درس
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <ul style="list-style-type: none"> • اصول اولیه کاربرد آمار در علوم اجتماعی با توجه به آماره های توصیفی و استنباطی را بداند. • توانایی استخراج طرحهای پژوهشی اجتماعی کسب کند. • آمارهای توصیفی و استنباطی مورد آموزش را توسط نرم افزار SPSS پردازش کند • توزیع فراوانی و آماره های توصیفی مرتبط با آن را پردازش کرده و کاربرد آن را بداند. • جداول دو بعدی و آماره های مبتنی بر آن را پردازش کرده و کاربرد آن را بداند. • همبستگی ها و معناداری ها در سطوح سنجش اسمی، ترتیبی و فاصله به تفکیک آموخته، پردازش کرده و کاربرد آن را بداند. • توانایی تفسیر خروجی های SPSS با توجه به آماره های آموخته شده را داشته باشد. • کاربرد مقدماتی آمار در تحقیقات اجتماعی را فرا بگیرد. 				<p>نوع درس: نظری - عملی</p> <p>تعداد واحد: ۳ واحد(۱ واحد نظری و ۲ واحد عملی)</p> <p>زمان درس: ۸۰ ساعت</p> <p>پیشنیاز: کاربرد آمار مقدماتی - نحوه آموزش: انفرادی</p>
				<p>ملاکها</p> <p>مهارتهای روش شناختی</p> <p>شایستگی اساسی: ب-۲-۲ & ۳-۲ ب-آ-۲ کد ۲-۳</p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
تعریف متغیرها در نرم افزار و ورود داد ها و ویرایش	کنترل و پالایش داده ها و کدگذاری داده ها	معرفی نرم افزار	مهارتهای روش شناختی	
آماده سازی داده ها برای آمار استنباطی	تعیین پایایی(الفای کروناخ)	تحلیل عاملی	اعتبار سازه	

انتخاب آزمونهای آماري	آزمون آماری برای فرضیه های تفاوتی(از نوع پارامتری و ناپارامتری)	آزمون آماری برای فرضیه های رابطه ای(از نوع پارامتری و ناپارامتری)	آزمون آماری برای فرضیه های علی(از نوع پارامتری و ناپارامتری)
-----------------------------	--	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

- یادآوری مبانی روش شناختی و آماری لازم
- آشنایی با مفهوم واحد تحلیل، متغیر، داده و اطلاعات
- شناخت موارد کاربرد آمار توصیفی، آمار استنباطی و تفاوت آنها
- سطوح مختلف سنجش (اسمی، ترتیبی، فاصله ای) و رابطه آنها با آماره های مرتبط

فصل دوم:

- مبانی کار با سیستم عامل ویندوز و چگونگی نصب و راه اندازی **مت پت**
- آشنایی با امکانات نرم افزار **مت پت** و فراگیری مقدمات کار با آن
- آشنایی با ساختار و قسمت های مختلف نرم افزار (**سرخس** **حذح** **چخزچت** ، **سرخس** **چس چا** **ط**، **س** **س** **ز** **س** **س** **پ**)
- آشنایی اولیه با امکانات محاسبات آماری نرم افزار
- چگونگی تعریف متغیرها
- آشنایی با نحوه ورود داده ها و فرمت های مختلف آن
- مرور توزیع فراوانی و آماره های مبتنی بر آن

فصل سوم:

- مفهوم آزمون فرضیات، چگونگی محاسبه و کاربرد جداول متقاطع، خی دو
- ارائه کار عملی دانشجویان از محاسبات درس جلسه قبل با تاکید بر تفسیر خروجی ها
- مفهوم، چگونگی محاسبه مفهوم، چگونگی محاسبه و کاربرد جداول متقاطع و کنترل رابطه در آنها با متغیر سوم

فصل چهارم:

- ارائه کار عملی دانشجویان از محاسبات درس جلسه قبل با تاکید بر تفسیر خروجی ها
- مفهوم، چگونگی محاسبه و کاربرد ضرایب همبستگی سطح اسمی

- ارزیابی کار عملی دانشجویان از محاسبات درس جلسه قبل با تاکید بر تفسیر خروجی ها

فصل پنجم:

- مفهوم، چگونگی محاسبه و کاربرد ضرایب همبستگی سطح ترتیبی
- ارزیابی کار عملی دانشجویان از محاسبات درس جلسه قبل با تاکید بر تفسیر خروجی ها

فصل ششم:

- مفهوم، چگونگی محاسبه و کاربرد ضرایب همبستگی پیرسون و اسپیرمن
- ارزیابی کار عملی دانشجویان از محاسبات درس جلسه قبل با تاکید بر تفسیر خروجیها

فصل هفتم:

- مفهوم، چگونگی محاسبه و کاربرد رگرسیون خطی دو متغیره
- ارزیابی کار عملی دانشجویان از محاسبات درس جلسه قبل با تاکید بر تفسیر خروجی ها

فصل هشتم:

- چگونگی تعیین حجم نمونه و شیوه نمونه گیری
- جامعه آماری و نمونه
- چگونگی تعیین حجم نمونه
- منطق نمونه گیری احتمالی
- شیوه های نمونه گیری

۳. منابع آموزشی پیشنهادی

- شوسلر، کاستنر و مولر (۱۳۸۸)، "استدلال آماری در جامعه شناسی"، ترجمه هوشنگ نایبی، تهران، نشر نی.
- کیوی ریمن، کامپنهود لوک وان (۱۳۹۱)، "روش تحقیق در علوم اجتماعی"، ترجمه عبدالحسین نیک گهر، انتشارات توتیا.
- گراهام کالون (۱۳۹۲)، چگونه نمونه گیری کنیم. ترجمه: بهروز گرانیپایه، نشر نی.
- منصورفر، کریم (۱۳۷۳)، روش های آماری، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- منصور فر، کریم (۱۳۹۰)، "روش های آماری"، چاپ دهم، انتشارات دانشگاه تهران.
- منصور فر، کریم (۱۳۹۰)، "آمار در علوم اجتماعی"، انتشارات پیام نور.
- منصور فر، کریم (۱۳۹۱)، "روش های پیشرفته آماری همراه با برنامه های کامپیوتری"، چاپ چهارم، انتشارات دانشگاه تهران.
- نایبی، هوشنگ (۱۳۹۲)، آمار پیشرفته کاربردی همراه با **مت پت**، انتشارات دانشگاه تهران/

۴. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

تسلط کاربردی به نرم افزار **مت‌پت** و کسب توان عملی در انجام محاسبات آماری آموخته شده کاربرد آنها در پژوهش‌های اجتماعی با استفاده از **مت‌پت**

ارزشیابی تکالیف:

دو سوم از نمرات این درس به آزمون عملی، تکالیف عملی ارایه شده در کلاس و پروژه عملی پایانی تعلق گرفته و یک سوم به آزمون کتبی اختصاص دارد.

سرفصل درس «جامعه‌شناسی قشرها و نابرابری‌ها»

۱. معرفی درس و منطق آن

نابرابری‌های اجتماعی در انواع و اشکال گوناگون همواره یکی از مسایل عمده نوع بشر اهمیت ویژه‌ای را به خود معطوف داشته است. در این بین جامعه‌شناسی به عنوان علمی که بیشترین قرابت تخصصی با این پدیده را دارد، در طول تاریخ شکل‌گیری خود نگاه ویژه‌ای به شناخت و تبیین ابعاد و انواع نابرابری‌ها داشته است. لذا دانشجو معلمان با عنایت به اهمیت شناخت چنین پدیده‌ای در طی این درس با دیرینه، چگونگی و ساختار نابرابری‌های اجتماعی آشنا می‌شوند. دانشجو معلم می‌آموزد که انواع نابرابری‌های اجتماعی حول منابع ارزشمند شکل گرفته و در قالب‌های مختلف طبقاتی، جنسیتی، قومی و ... ظهور و بروز پیدا می‌کند. در ادامه با شناخت انواع و اشکال نابرابری‌های اجتماعی رابطه این پدیده را با آموزش و پرورش فرا گرفته و سازوکارهای تاثیر و تاثر آنها را فرا می‌گیرد.

نام درس: جامعه‌شناسی قشرها و نابرابری‌ها				مشخصات درس
<ul style="list-style-type: none"> • کلیات نابرابری‌های اجتماعی را فرا گیرد. • با طبقه از دیدگاه مارکس و مارکسیست‌های جدید آشنا شود. • با طبقه از دیدگاه وبر و وبرگرایان جدید آشنا شود. • انواع نابرابری‌های جنسیتی و نظریات مرتبط را بداند. • نابرابری‌های قومی و نژادی و فضایی به همراه سازوکار تاثیر آنها در جامعه را بیاموزد. • رابطه نابرابری‌های اجتماعی و آموزش و پرورش را دریابد. • توان تشخیص و تحلیل مباحث فوق‌الذکر در جامعه خود را داشته باشد. 				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: بینش جامعه‌شناسی ۲ نحوه آموزش: انفرادی
				ملاک‌ها کلیات تاریخچه نابرابری اجتماعی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱		شایستگی اساسی: PK کد ۲-۲ & ۳-۲ PCK کد ۲-۳
فهم و درک مفهوم منابع ارزشمند، قشر و پایگاه اقتصادی-اجتماعی از دید کارکردگرایان و تطبیق آن با جامعه خود	در مفاهیم منابع ارزشمند قدرت، ثروت، منزلت و تحصیلات و نقش آنها در نابرابری‌های اجتماعی	آشنایی با مفهوم نابرابری اجتماعی		

کاربرد تحلیلی نظریه های مربوط به طبقه اجتماعی از دیدگاه مارکس، وبر و مارسیستها و وبرگرا های جدید با شرایط اجتماعی جدید	فراگیری نظریه های مربوط به طبقه اجتماعی از دیدگاه مارکس، وبر و مارسیستها و وبرگرا های جدید	آشنایی با آرای مارکس، مکس وبر	طبقه اجتماعی از دیدگاه مارکس و وبر و دیدگاههای جدید
کاربرد نظریه های مرتبط، و همچنین موضوع رابطه آموزش و پرورش با نابرابری های اجتماعی با شرایط جامعه خود و ارایه راه حل‌های اولیه	بسط نظریه های مرتبط، درک رابطه آموزش و پرورش با نابرابری های اجتماعی	نابرابری فضایی، سنی و ناتوانی جسمی	نابرابری قومی و نژادی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۲۶}

فصل اول: کلیات

- ضرورت مطالعه نابرابری. آیا نابرابری طبیعی و ابدی است؟
- تاریخچه نابرابری های اجتماعی
- مفهوم نابرابری اجتماعی
- منابع ارزشمند قدرت، ثروت، منزلت و تحصیلات
- مفهوم قشر و پایگاه اقتصادی-اجتماعی از دید کارکردگرایان

فصل دوم: طبقه اجتماعی از دیدگاه مارکس و مارکسیست های جدید

- کارل مارکس
- لوئی آلتوسر
- نیکوس پولاتتازاس

^{۲۶} توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل های درس حاضر می بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی های فردی و جمعی دانشجو معلمان با رویکرد اهداف ساخت های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می توانند با تشریح مساعی گروههای آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول بنیادی برنامه درسی ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

- آنتونیو گرامشی
- اریک اولین رایت

فصل سوم: طبقه اجتماعی از دیدگاه وبر و وبرگرا های جدید

- مکس وبر
- گرهار لنسکی
- فرانک پارکین
- آنتونی گیدنز

فصل چهارم: نابرابری جنسیتی: مفهوم و نظریه ها

فصل پنجم: نابرابری قومی و نژادی: مفهوم و نظریه ها

فصل ششم: نابرابری فضایی، سنی و ناتوانی جسمی

فصل هفتم: رابطه آموزش و پرورش با نابرابری های اجتماعی

فصل هشتم: نابرابری از دیدگاه اسلام

۳. منابع آموزشی پیشنهادی

- ورویچ، ژرژ (۱۳۵۸). مطالعاتی در باره طبقات اجتماعی، ترجمه باقرپرهام، چاپ سوم، شرکت سهامی کتابهای جیبی
- گرب ادواردج، (۱۳۷۳)، نابرابری اجتماعی: دیدگاه های نظریه پردازان کلاسیک و معاصر، محمدرضا سیاهپوش و احمدرضا غروی نژاد، تهران: نشر معاصر.
- تامین ملوین، (۱۳۸۱)، جامعه شناسی و قشربندی و نابرابری های اجتماعی، عبدالحسین نیک گهر، تهران: انتشارات توتیا.
- علی بابایی، یحیی (۱۳۸۷)، قشربندی اجتماعی، همدان: انتشارات نور علم.
- دهقان، حسین (۱۳۸۱) بازتولید طبقه اجتماعی در نظام آموزشی، نامه پژوهش فرهنگی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سال هفتم، دوره جدید، شماره ۴.
- دهقان، حسین (۱۳۸۳) ره آورد توسعه *ICT* برای نابرابری جنسیتی با نگاه به فرصت ها و تهدیدها در آموزش و پرورش، مجله علوم اجتماعی دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی مشهد، دوره اول، شماره ۳، پائیز.

۴. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث شناختی پایه و نظری: ۱۵ نمره
- ارزشیابی فرآیند: مشارکت در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در بحث های کلاس: ۲ نمره
- تدوین و ارائه مقاله کوتاه تحلیلی در کلاس و اداره بحث گروهی مرتبط با توجه به مباحث مطرح شده در کلاس، ترجیحا با تاکید بر ابعاد مختلف نابرابری و رابطه آن با آموزش و پرورش ایران، مسایل و چالشهای آن: ۳ نمره

۱. معرفی درس و منطق آن:

وسایل یا رسانه‌های ارتباطی امروز بعنوان یک عامل تغییر جوامع انسانی را هدف قرار داده‌اند و هرروزه تکنولوژی‌های ارتباطی چهره فرهنگ و باورهای جوامع را تغییر می‌دهند در بسیاری از موارد این تغییرات در جهت مطلوب منش ملی و یا مذهبی نیست و جامعه را دچار چالش‌های جدی در باورها، هنجارها و ارزشها می‌نماید. متأسفانه سرعت این تغییرات در حدی است که برنامه‌ریزان فرهنگی توان هدایت و یا مقابله با آن را در برنامه‌ریزی‌های خود ندارند. دانشجوی معلمان، معلمان، مدیران و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت برای موفقیت در امرآموزش و داشتن فضایی مطلوب در جامعه خود نیاز به شناخت و درک درست از ساختار، کارکرد، عملکردونقش وسایل ارتباطی و تاثیرات آن برروی دانش‌آموزان دارند.

دانشجویان در این درس از طرفی با تاثیرات و کارکردهای وسایل ارتباطی آشنا می‌شوند و از طرفی هم با فواید و آسیب‌های رسانه‌ها آشنا می‌گردند و از آن در کیفیت بخشی به فرایند آموزش و آشنا کردن دانش‌آموزان به طرز صحیح استفاده از این وسایل، برنامه‌ریزی در جهت توسعه ملی و پیشرفت در بخش‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی برنامه‌ریزی خواهند کرد. برای نیل به اهداف یاد شده دانشجوی معلمان باید توانایی تحلیل برنامه‌های درسی جامعه‌شناسی ارتباطات و توانایی تطبیق آن با نیازهای دانش‌آموزان یا مراجعان در حین آموزش و ارائه خدمات مشاوره‌ای را کسب نموده و فرصت‌های یادگیری موثر را بهره‌گیری از ظرفیت‌های یادگیرندگان یا مراجعان، در محیط‌های واقعی زندگی و یا آموزشی طراحی نمایند.

مشخصات درس	نام درس:
نوع درس: نظری	به فارسی: جامعه‌شناسی ارتباطات
تعداد واحد: ۲	
زمان درس: ۳۲ ساعت	
پیشنیاز: مبانی جامعه‌شناسی	
	<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با شناخت نقش، وظایف، کارکردها، شیوه‌های ارتباط، مهندسی افکار اجتماعی، سبک زندگی، هویت، نظریات ارتباطی و شیوه‌های تبلیغ، ترغیب و اقناع و ارتباط آن با مباحث اساسی در حوزه آموزش و پرورش (گروه‌های دومین، گروه‌های همسالان و گروه‌های مرجع و...) و جامعه (خانواده، اجتماع و گروه‌های کوچک دوستان و شبکه‌های اجتماعی، سیاست‌گذاری‌ها و توسعه ملی و همچنین تحول و شکل‌گیری رفتار و شخصیت دانش‌آموزان را مورد شناسایی و تحلیل قرار داده و ارتباط آن با نیازهای فعلی یادگیرندگان یا مراجعان در موقعیت‌های واقعی زندگی یا آموزشی و اجتماعی محل خدمت خود را گزارش نمایند.</p> <p>با آشنایی نسبت به نقش، کارکرد الگوهای ارتباطی و آسیب‌ها و فواید رسانه‌ها چگونگی ساخت و پدیدایی نظام ارتباطی، کارکردها و نقش رسانه‌ها را در امور اجتماعی تحلیل نمایند و با درک نیازهای روزمره یادگیرندگان و نقش رسانه‌های ارتباطی در رفع این نیازها، متناسب با این نیازها خدمات راهنمایی، مشاورتی، مشاوره‌ای و الگوهای عملی و کاربردی را به دانش‌آموزان یا مراجعان در موقعیت‌های واقعی و ملموس آموزشی و زندگی فردی و اجتماعی خود طراحی و ارائه نمایند.</p>
	شایستگی

اساسی:	ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
Ck&pck کد ۱-۲-۳ &۳-۳-۴ &۳	نظریات ارتباطی اجتماعی	در مورد مباحث اساسی نظریات ارتباطی اجتماعی صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	موضوعات اساسی نظریات ارتباطی اجتماعاً مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	مباحث اساسی نظریات ارتباطی اجتماعی، تفاوت و تشابه مفاهیم و رابطه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم ارایه نموده است.
	رسانه های نوین ارتباطی	در مورد رسانه های نوین ارتباطی ، صرفاً" اطلاعات ارائه شده را جمع آوری کنند و بدون تحلیل آنها را گزارش نمایند.	رسانه های نوین ارتباطی، در عصر اطلاعات را با دوران شفاهی و دوران مکتوب را در قالب یک گزارش منسجم مقایسه نمایند .	رسانه های نوین ارتباطی، در عصر شفاهی ، مکتوب و عصر اطلاعات و ارتباطات را با هم از لحاظ تفاوت و تشابه مقایسه و در قالب یک گزارش منسجم ارائه نمایند .
	فضای مجازی	در مورد فضای مجازی، صرفاً" اطلا عات ارائه شده را جمع آوری کنند و آنها را بدون تحلیل گزارش نمایند .	در مورد فضای مجازی ، اطلا عات ارائه شده را جمع آوری کنند و آنها را در قالب یک گزارش با هم مقایسه نمایند .	در مورد ، فضای مجازی اطلا عات ارائه شده را جمع آوری کنند و آنها را با هم از لحاظ تفاوت و تشابه در قالب یک گزارش منسجم تحلیل و مقایسه نمایند .
	شگرد ها و الگوهای رسانه ای	صرفاً شگرد ها و الگوهای رسانه ای اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	موضوعات اساسی نظریات ارتباطی اجتماعاً مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	شگرد ها و الگوهای رسانه ای را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و یافته های خود را به صورت مکتوب و در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است.
	ضروریات و با یسته های ارتباطی	در مورد مباحث اساسی صرفاً اطلاعات ارایه شده را جمع آوری و بدون ارایه تحلیل حاصل از مقایسه آنها، آن را گزارش نموده است.	موضوعات اساسی نظریات ارتباطی اجتماعی را مورد مقایسه قرار داده و یافته های خود را در قالب یک گزارش منسجم ارایه نموده است	مباحث اساسی نظریات ارتباطی اجتماعی، تفاوت و تشابه مفاهیم و رابطه آنها با یکدیگر را مورد مقایسه و ارزیابی قرار داده و دلایل خود را در قالب یافته ها به صورت یک گزارش منسجم

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: نظریه های ارتباط اجتماعی

بخش اول: گروه‌های اجتماعی :

- تعریف گروه و گروه‌های اجتماعی و کارکرد رسانه ها در این زمینه
- دید گاه‌های فردیناند تونیس ، اجتماع و جامعه
- دید گاه‌های گابریل تارد ،همگان و توده
- نظریات گوستابلون و انبوه خلق

فعالیت‌های یادگیری:

- (۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های مطرح شده
- (۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی : ندارد

بخش دوم: نظریه های ارتباطی

- نظریه تزریقی
- نظریه تاثیرات محدود یا دو مرحله ای
- نظریه استحکام
- نظریه برجسته سازی
- نظریه وابستگی
- نظریه نیاز جویی
- نظریه حاکم بودن اندیشه حاکم
- نظریه اقتصاد سیاسی
- نظریه صنعت فرهنگ و فرهنگ توده
- نظریه وساطت
- نظریه امپریالیسم فرهنگی
- نظریه کاشت
- نظریه ماریپیچ سکوت

فعالیت‌های یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی:

دانشجویان می‌توانند کاربرد نظریات ارتباطی را در اخبار و برنامه‌های رسانه‌های جمعی و مجازی مورد ارزیابی قرار دهند

فصل دوم: رسانه‌های نوین ارتباطی

بخش اول: رادیو و تلویزیون

- سیر تحول ارتباطات جمعی در جهان و ایران

- عکاسی و تولد هنرهای تجسمی

- دوران رادیو (کهکشان مارکنی)

- کارکردهای رادیو

- ویژگی‌های رادیو

- تلویزیون (عصر ارتباطات الکترونیک)

- کارکردهای تلویزیون

- ویژگی‌های تلویزیون

- تلویزیون و رسانه‌های جهانی

فعالیت‌های یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث‌های کلاسی و پاسخ به پرسش‌های مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی:

دانشجویان می‌توانند نموداری از سیر تحول ارتباطات جمعی نظیر رادیو و تلویزیون مشخص کنند. را تهیه نمایند و در کلاس نصب کنند. علاوه بر این مشخصات رسانه‌های فوق و خصوصیات آنها را با هم مقایسه کنند.

بخش دوم: ماهواره‌ها و شبکه‌های جهانی

- پیدایش و اهداف فراملی

- فضایی با مرزهای شیشه‌ای

- فرهنگ در عصر ماهواره

- آسیب‌ها و پیامدهای منفی ماهواره‌ها

- چالش‌های فقرا و اغنیا

فعالیت‌های یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسشهای مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی:

(۱) دانشجویان می توانند گزارشی از اهداف و عملکرد های یکی از شبکه های جهانی و نیات گردانندگان و فلسفه بکار گیری این شبکه ها در کشور های در حال توسعه را مورد نقد قرار دهند.

فصل سوم: فضای مجازی

بخش اول: اینترنت اوج دهکده جهانی

- ویژگیهای اساسی دوران اینترنت

- اینترنت و تغییرات اجتماعی

- اینترنت و انقلاب آموزشی

- فضای مجازی

- اینترنت و فضای عمومی

- پیدایش جامعه اطلاعاتی

فعالیت‌های یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسشهای مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی:

دانشجویان می توانند کیفیت و مکانیزم عملکرد سیستم آموزشی چند رسانه ای مدارس هوشمند در کشور را بررسی و تحلیل قرار دهند.

بخش دوم: بازی های رایانه ای و تلفن همراه

- ماهیت و تاریخچه بازیهای رایانه ای

- فواید بازیهای رایانه ای

- آسیب های بازی های رایانه ای

- آسیب های تربیتی و اخلاقی بازیهای رایانه ای

- آسیب های تحصیلی بازیهای رایانه ای

- آسیب های خانوادگی بازیهای رایانه ای
- بازیهای رایانه ای ایرانی
- تلفن های همراه ، اوج فردیت و جدایی
- تجاوز به حریم خصوصی افراد و بی ارزش شدن این مهم

فعالیت‌های یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسشهای مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی:

(۱) دانشجویان می توانند با تهیه سی دی های چند رسانه ای (مالتی مدیا) اهداف آشکار و پنهان شرکت های چند ملیتی نظیر تایم وارنر و سایر شبکه های اجتماعی صهیونیستی و امپریالستی را در کلاس تجزیه و تحلیل نمایند.

بخش سوم : شبکه های اجتماعی

- تعاریف ، ماهیت و چیستی شبکه های اجتماعی
- ویژگی های شبکه های اجتماعی:
- اهداف و عملکرد های شبکه اجتماعی
- نسل بندی و انواع شبکه های اجتماعی
- معروفترین شبکه های اجتماعی
- تهدیدات شبکه های اجتماعی
- دیدگاههای علمی در باره شبکه های اجتماعی
- شبکه های اجتماعی از نگاه قانون
- تاثیر شبکه های اجتماعی مجازی بر افکار عمومی
- شبکه های اجتماعی و سبک زندگی

فعالیت‌های یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسشهای مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی:

دانشجویان می توانند با "تحلیل محتوای آشکار یانهان پیام های " بازی های شبکه ای مطرح و پر طرفدار در اینترنت و یا تلفن همراه را مورد نقد و بررسی قرار دهند و در کلاس درس آن را ارائه نمایند

بخش چهارم : وبلاگها پتانسیل های فرد

- ارتباطی تخصصی و برابر

- آزاد سازی تخیل

- تبادل تجربیات

-تبادل آرزوها و آرمانها

-آزاد سازی غرایز

-طلوع فردیت

فعالیت‌های یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسشهای مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی:

دانشجویان می توانند گزارشی از وبلاگهای موفق در جذب مخاطب را مورد بررسی قرار دهند و دلایل موفقیت آنها را تجزیه و تحلیل نمایند

فصل چهارم: شگردها و الگوهای رسانه ای

بخش اول: هویت و رسانه ها

-مفهوم هویت فرهنگی

-انواع هویت فرهنگی

-عوامل موثر در شکل گیری هویت

-جهانی شدن و هویت فرهنگی

-تعارض سنت و مدرنیته

-نظریه نا هماهنگی شناختی

فعالیت‌های یادگیری:

(۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسشهای مطرح شده

(۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی:

(۱) تحلیل محتوای برنامه ها(فیلم ، سریال، تبلیغات ، تیزرها و کلیپ هاو...) رسانه های جمعی وشبکه های مجازی در جهت

انطباق یا عدم انطباق با هویت ملی و ایرانی اسلامی ما

بخش دوم : اقناع قله ارتباطات انسانی

- تبلیغ ، ترغیب و اقناع

- تعریف تبلیغ،ترغیب و اقناع

- عناصر اقناع
- منبع پیام
- عوامل موثر در متقاعد سازی منبع پیام
- مقبولیت یا اعتبار منبع پیام
- جذب و گیرایی
- محتوی پیام
- سبک ساماندهی پیام
- متقاعد سازی موثر بر اساس مخاطب
- کدام پیام اثر بخش تر است
- کانال پیام
- ابعاد اقناع

فعالیت‌های یادگیری:

۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسشهای مطرح شده

۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی:

دانشجویان می توانند با تهیه گزارشی از شیوه های اقناع رسانه ها و یا شیوه ها و شگرد های اقناع دانش آموزان و ارائه در کلاس درس دانشجویان را با این شگرد کاربردی آشنا نمایند .

بخش سوم : مهندسی افکار عمومی و توسعه اجتماعی اقتصادی

- رسانه های جمعی و نفوذ در افکار

- ماهیت افکار عمومی

- شکل گیری افکار عمومی

- افکار عمومی صدای خاموش جامعه

- تفاوت افکار عمومی و احساس جمعی

- انواع افکار عمومی

- منشاء افکار عمومی

- نفوذ در افکار عمومی

- ویژگیهای افکار عمومی

- نوسازی ، مشارکت و توسعه ملی با رسانه ها

فعالیت‌های یادگیری:

۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسشهای مطرح شده

۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی :

دانشجویان می توانند با استفاده از نظریات ارتباطی فصل سوم نظیر ماریچ سکوت و کاشت، شیوه های هدایت افکار دانش آموزان کلاس خود را تمرین نمایند. و تا پیر آن را در کلاس درس به استاد مربوطه و دانشجویان گزارش کنند.

بخش چهارم : تبلیغ سبک زندگی و افق فرهنگی

-تعریف سبک زندگی و انواع آن

-دید گاه کار کرد گرابی

-صنایع فرهنگی و فرهنگ توده

-زمینه فرهنگی و فرهنگ جمعی

- سبک زندگی و هویت

-سبک زندگی مدرن و سنتی

-فرهنگ و ارتباط

-نقش فرهنگی رادیو و تلویزیون

-فرهنگ و تکوین ذهن

-فرهنگ و شخصیت

-مهندسی فرهنگی

فعالیت‌های یادگیری:

۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسشهای مطرح شده

۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی :

۱) دانشجویان می توانند گزارشی از سریال های در حال پخش در سیمای جمهوری اسلامی را انتخاب کنند و سبک زندگی ای که در این سریال تبلیغ می گردد را مورد نقد و بررسی قرار دهند.

فصل پنجم: ضروریات و بایسته های ارتباطی

بخش اول :سواد رسانه ای

- سواد رسانه ای

- اصول و مبانی سواد رسانه ای

- ضرورت سواد رسانه ای

- آداب ارتباط با رسانه

- اعتماد اجتماعی

- اعتماد رسانه ای

فعالیت‌های یادگیری:

۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسشهای مطرح شده

۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی:

۱) دانشجویان می توانند با تهیه گزارشی از " پیامهای رسانه ای " مشخص نمایند که رسانه ها چگونه مدل‌های ارزشی و رفتاری قدرتمندی خلق می کنند، دانش و درک ما را از جهان پیرامون شکل می دهند و اهداف خاصی را دنبال می کنند.

بخش دوم :اخلاق رسانه ای

- اخلاق، رسانه ها و رسالت آنها

- مقررات اخلاقی در رسانه ها

- ابعاد اخلاق رسانه ای

- اینترنت ،اخلاق و کودکان

- آیین نامه حرفه ای اخلاق ارتباطی

فعالیت‌های یادگیری:

۱) مشارکت در بحث های کلاسی و پاسخ به پرسشهای مطرح شده

۲) مطالعه متون و منابع معرفی شده

فعالیت‌های عملکردی:

دانشجویان می توانند با تهیه گزارشی از رعایت اخلاق حرفه ای یا عدم پایبندی به رعایت اخلاق حرفه ای در رسانه ها را در کلاس ارائه نمایند و با اصول اخلاق نظری و عملی در اسلام را در کلاس شرح دهند و حقوق مخاطبان را گوشزد نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه های ارائه مستقیم مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان و تحلیل پاسخ های مربوط به پرسش های مطرح شده است . انجام فعالیت های عملکردی برای درک عمیق ، یادگیری بهتر و بکار گیری آموخته ها در موقعیت های واقعی آموزشی و انجام راهنمایی و مشاوره نیز، مستلزم مشارکت همگانی دانشجویان در این فعالیت ها می باشد . برای یاد گیری غیر مستقیم دانشجویان باید به مطالعه فردی و درک شناختی از موقعیت های گو ناگون زندگی واقعی ، به این هدف نایل گردند.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

- ساخوانی، باقر. (۱۳۹۱). جامعه شناسی نوین ارتباطات. تهران: انتشارات اطلاعات
- معتمد نژاد، کاظم. (۱۳۸۶). وسایل ارتباط جمعی. انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی

منابع فرعی:

- ساخوانی، باقر. (۱۳۹۳). جامعه شناسی ارتباطات (اصول و مبانی). تهران: انتشارات اطلاعات
- گودرزی فراهانی، ابراهیم. (۱۳۸۹). اصول و مبانی ارتباطات. تهران: ناشر فارسیران. دانشگاه جامع علمی - کاربردی واحد ۱۱

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری (باز پاسخ، بسته پاسخ، چندگزینه ای و یا ترکیبی) به میزان ۱۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده کلاسی ۲ نمره

ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف (فعالیت) عملکردی ۳ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده براساس تکالیف یادگیری در طول نیمسال، تکالیف عملکردی و آزمون پایان نیمسال انجام می شود.

مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «زبان تخصصی»

۱. معرفی درس و منطق آن

علوم اجتماعی شامل حوزه های تخصصی جامعه شناسی، مردم شناسی، انسان شناسی و علوم رسانه می باشد که دامنه گسترده ای از مباحث علمی را به خود اختصاص می دهد. این علوم پهنه وسیعی از مسائل اجتماعی روز را از موارد محلی، ملی، جهانی و همچنین چالش های آینده را در بر می گیرد و آنچه که مشخص است خاستگاه علوم اجتماعی به معنای امروزی، کشورهای انگلیسی زبان می باشند به همین دلیل آشنایی دانشجویان به این زبان تخصصی ضروری می باشد.

نام درس: زبان تخصصی				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>هدف کلی از ارائه درس زبان تخصصی ۲ تقویت دانشجویان جهت استفاده از چهار مهارت درک مطلب (خواندن)، گوش دادن، صحبت کردن و نوشتن جهت تعامل از طریق صحبت کردن و نوشتن و شرکت در بحث های جامعه شناسی در کنفرانس های بین المللی و همچنین نوشتن مقاله های علمی و گفتگو از طریق سیستم های مجازی می باشد.</p> <p>بر اساس سند برنامه درسی ملی (۱۳۹۱) که یکی از زیر نظام های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (۱۳۹۰) است، آموزش زبان انگلیسی از طریق رویکرد ارتباطی و خودباورانه صورت می گیرد. بنابر این چهار مهارت زبان آموزی انگلیسی طی دوره متوسطه اول و دوم در دانشجویان از قبل تقویت شده است و ادامه آموزش با استفاده از رویکرد ارتباطی سبب پایداری چهارمهارت زبان آموزی در دانشجویان می گردد.</p>				<p>نوع درس: نظری</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۳۲ ساعت</p> <p>پیشنیاز: ندارد.</p> <p>نحوه آموزش: انفرادی</p>
				<p>شایستگی اساسی:</p> <p><u>PK</u> ۳-۲ & ۲-۲</p> <p><u>PCK</u> ۲-۳</p>
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
درک مفاهیم	آشنایی با تلفظ لغات تخصصی	درک مفهوم لغات تخصصی	یادگیری مفهوم لغات تخصصی در جملات.	
یادگیری لغات و مفاهیم تخصصی	آشنایی با متون تخصصی انگلیسی.			
<i>Glossory</i>	یادآوری ساده گرامر و ساختار جملات انگلیسی	یادگیری مفاهیم لغات تخصصی اولیه در لیست <i>Glossory</i>	ترجمه فارسی به انگلیسی متون.	
ترجمه لغات و جملات از فارسی به انگلیسی				

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

-Society

- Social order

فصل دوم:

-Social change

-Social meaning

فصل سوم:

-Social inequality

-Social norms

فصل چهارم:

-Gender

-Ethnicity

فصل پنجم:

-Research method

فصل ششم:

-Deviance

-Media and culture

فصل هفتم:

-Health and illness

فصل هشتم:

آشنایی با جامعه‌شناسان کلاسیک مانند مارکس، دورکیم، مارکس وبر، تالکوت پارسونز

۳. منابع آموزشی پیشنهادی

- ارجمندی، غلامرضا، خلیلی، حسن، رحیمی، عبدالعلی. (۱۳۸۸). زبان تخصصی مطالعه متون علوم اجتماعی ۲. پیام نور

English Reference

-McAllister, I., Dowrick, S. and Hassan, R. (eds) (۲۰۰۳) *Cambridge Handbook of Social Sciences*, South Melbourne, Cambridge University Press.

-Fulcher, J. & Scott, J. (۲۰۰۳) *Sociology*, ۲^{edn}, Oxford: Oxford University Press

-Giddens, A. (۲۰۰۶) *Sociology*, ۵th edn, Cambridge: Polity Press.

Macionis, J.J. & Plummer, K. (۲۰۰۵) *Sociology: A Global Introduction*, ۳^{edn}, Harlow:

Prentice Hall.

Jureidini, R& Pool, M. (eds) (۲۰۰۳) *Sociology: Australian Connections*. ۳rd edn, Sydney:

Allen & Unwin.

Van Krieken, R., Smith, P., Habibis, D., Smith, P., Hutchins, B. Haralambos, M., & Holborn, M. (۲۰۰۶) Sociology: Themes and Perspectives, ۳rd, Australian edn, Frenchs Forest: Pearson Education.

McAllister, I., Dowrick, S. and Hassan, R. (eds) (۲۰۰۳) Cambridge Handbook of Social Sciences, South Melbourne, Cambridge University Press.

Elsevier articles in following address: www.elsevier.com/journals

۴. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

– تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

آشنایی دانشجویان با اصطلاحات علوم اجتماعی تخصصی نسبتاً پیچیده و استفاده از این اصطلاحات در درک خواندن، گوش دادن به مباحث علمی علوم اجتماعی، و ارائه پروژه به صورت شفاهی و نوشتن مقاله های نسبتاً ساده. تماشای فیلم های سخنرانی هایی که مربوط به علوم اجتماعی در سایت تد (*TED*) است و ارائه خلاصه ای از مطالب آن به صورت شفاهی (۵٪ از نمره پایان ترم). ارائه یک مقاله نسبتاً ساده به زبان انگلیسی (۲۰٪ از نمره پایان ترم).

ارزشیابی تکالیف:

نحوه ارزشیابی از این درس دارای چند بخش می باشد: بخش اول از طریق امتحان کتبی در خصوص درک خواندن متون علوم اجتماعی (۵۰٪)، بخش دوم شامل گوش دادن به یک سخنرانی ساده و در پایان پاسخ به سوالات پرسشنامه (۲۰٪) و بخشی دیگر نحوه شرکت دانشجویان در مباحث ساده علوم اجتماعی (۱۰٪).

سرفصل درس «تاریخ عمومی»

۱. معرفی درس و منطق آن

آموزش تاریخ به مفهوم شناخت چگونگی پیدایش و تحول انسان و جوامع بشری و آگاهی بر احوال و سرگذشت جوامع و اقوام جهان براساس منابع تاریخی شامل مکتوبات، محسوسات، منقولات و معقولات می باشد. آنچه مطالعه و آموزش تاریخ را در کشور اسلامی ایران ضروری می نماید، مطالعات و پژوهش های نو جهت بازشناسی ارزش های مادی و معنوی برآمده از فرهنگ و تمدن ایران و اسلام می باشد. در کلیت تاریخی بایستی نگاهی به تحولات تمدنی و فرهنگی جهان و تاثیر و اثر آن بر حوزه های تمدنی و فرهنگی ایران اسلامی داشت تا با تقویت حس کنجکاوی و دقت علمی و ایجاد علاقه به تفکر تاریخی، گذشته را چراغی فرا راه نسل کنونی قرار داد و در پرتو آن زمینه های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و اقتصادی را برای پیشرفت و تکامل این سرزمین را فراهم آورد.

نام درس: تاریخ عمومی شُورس ژرخه دُچِر حَرَحَا				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
با مطالعه این درس دانشجو مقدمات لازم برای آشنایی با موضوعات تاریخی مربوط به سه حوزه تمدنی ایران، اسلام و جهان را به دست آورده و ضمن آشنایی با تحولات تاریخی و نوع مطالعه و پژوهش در تاریخ به توصیف، تحلیل و تبیین پدیده های تاریخی بپردازد. دانشجو پس از گذراندن این درس خواهد توانست نوع ارتباط و تاثیر پذیری حوزه های تمدنی را به روش مطالعه تطبیقی بیاموزد.				تعداد واحد: ۲ واحد
				زمان درس: ۳۲ ساعت
				پیشنیاز: ندارد
				نحوه آموزش: انفرادی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
نقد و ارزیابی داده های تاریخی و امکان ارتباط آن با مسائل فرهنگی و اجتماعی روز براساس مقایسه و پدیده های تاریخی	فهم و تشریح نظریه های مربوط به تاریخ جهانی و توصیف چگونگی شکل گیری تمدن های ایران و اسلام	شناخت کلی تمدن ها و حکومت های شکل گرفته در ایران و جهان باستان و نقش اسلام در تحول این حوزه ها	کلیات و مبانی تاریخ و تمدن و فرهنگ	شایستگی اساسی: ب.پ کد ۲-۲ & ۳-۲ ب.آ.پ کد ۲-۳

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: آشنایی با جغرافیای تاریخی ایران

- حدود فلات ایران
- ایران پیش از ورود آریایی‌ها
- تمدن‌های ایران پیش از آریاییها: ایلام ، کاسی ، کوتی ، لولوبی ، سکا ، مانا
- علت مهاجرت آریایی‌ها
- جامعه آریایی و ساخت اجتماعی آن
- تشکیل اتحادیه آریایی‌ها و روابط آنان با تمدن‌های همسایه
- مادها و شیوه حکومت آنان
- تمدن و فرهنگ مادها: دین ، خط و زبان، آثار مهم

فصل دوم: امپراتوری‌های ایران پیش از اسلام

- هخامنشیان و تشکیل نخستین امپراتوری ایرانی
- تمدن و فرهنگ هخامنشیان : دین، خط و زبان ، طبقات اجتماعی ، ساخت حکومت ، آثار تمدنی مانند تخت جمشید.
- ایران و یونان : جنگ‌های ایران و یونان ، تاثیرات تمدن یونان بر ایران
- سلوکیان و تمدن آنان
- اشکانیان و تمدن و فرهنگ آنان
- ساسانیان و سیاست تمرکز دینی و سیاسی
- ایران و روم
- ساخت حکومت ، ساختار اجتماعی و طبقات ، آثار تمدنی ، خط و زبان
- اعراب و ایران و ورود اسلام

فصل سوم: اسلام و اعراب

- وضع جغرافیای طبیعی ، انسانی و اجتماعی شبه جزیره عربستان
- ظهور اسلام
- دوران اسلام در مکه ، هجرت و تاثیر سیاسی و اجتماعی آن
- جامعه نخستین اسلامی و شکل‌گیری نخستین نظام نامه سیاسی و اجتماعی
- جنگ‌های پیامبر و کفار و نتایج آن
- رحلت پیامبر و حوادث پس از آن
- خلافت راشدین ، اموی و عباسی
- امامت و زندگانی سیاسی و اجتماعی ائمه (ع)

فصل چهارم: ایران اسلامی

- برخورد ایرانیان با اسلام
- ویژگی های تمدن اسلامی
- خدمات متقابل اسلام و ایران
- اوضاع سیاسی و اجتماعی و اقتصادی ایران در دو قرن اول هجری
- تشکیل نخستین حکومت ها در ایران اسلامی: طاهریان، صفاریان، سامانیان، آل بویه، آل زیار
- ورود ترکان و تشکیل حکومت های ترک تبار: غزنویان، سلجوقیان، خوارزمشاهیان
- تمدن و فرهنگ ایران از ورود اسلام تا حمله مغول: شعر و نثر پارسی، فلسفه و علوم اسلامی، تصوف و عرفان اسلامی دانشمندان ایرانی
- امام رضا(ع) و ایران.

فصل پنجم: اروپا در قرون وسطی و جدید

- مسیحیت و نقش آن در زندگی اجتماعی اروپا
- فتودالیسم و نقش آن در زندگی اجتماعی اروپا
- جنگ های صلیبی، علل و نتایج
- رنسانس و عوامل تشکیل دهنده آن
- تمدن و فرهنگ اروپا در قرون وسطی و جدید: دانشمندان، علوم، فلسفه، تجارت، ادبیات و هنر

فصل ششم: ایران از حمله مغول تا برآمدن صفویان

- دلایل حمله مغولان و نتایج آن
- تشکیل حکومت ایلخانیان و ساختار سیاسی و اجتماعی آن
- اشفتگی سیاسی و اجتماعی ایران پس از ایلخانان و دلایل آن
- تیموریان و اقدامات آنان
- فرهنگ و تمدن ایران در این دوران: علم، تصوف و تشیع، دانشمندان و شعرا، معماری و هنر

فصل هفتم: ایران از دوران صفویه تا قاجار

- صفویان، تمرکز سیاسی و رسمیت تشیع
- ایران و عثمانی
- روابط صفویان با اروپا
- فرهنگ و تمدن ایران در دوره صفویان، هنر و معماری، دین، بازار و تجارت، صنایع و ادبیات
- افشاریان، نادر شاه و اقداماتش، حمله به هند، جانشینان نادر
- زندیان، کریم خان و اقداماتش، جانشینان کریم خان
- ساختار اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی ایران در این دوران

فصل هشتم: جهان در دوره معاصر

- انقلاب فرانسه
- انقلاب صنعتی اروپا و نتایج آن
- استقلال آمریکا
- جنگ جهانی اول، نتایج جنگ
- جنگ دوم جهانی و نتایج آن
- جنگ سرد و دنیای دوقطبی
- تمدن و فرهنگ اروپا در دوره معاصر

فصل نهم: ایران در دوران قاجار و پهلوی

- تاسیس حکومت قاجار
- جنگ های ایران و روس و نتایج آن
- عصر ناصری و اقدامات امیر کبیر
- مشروطیت: علل و نتایج
- فرهنگ و تمدن ایران در دوره قاجار، ادبیات، طبقات اجتماعی، بازار و تجارت، روابط خارجی
- سقوط قاجار و دلایل آن
- رضا شاه پهلوی و اقدامات او
- دوران محمد رضا شاه
- ملی شدن صنعت نفت و کودتای ۲۸ مرداد
- قیام ۱۵ خرداد و آغاز نهضت اسلامی به رهبری امام خمینی (ر-ه)
- دوران نخست وزیری هویدا و اقدامات ساواک

فصل دهم: انقلاب اسلامی

- علل پیروزی انقلاب اسلامی
- حوادث سالهای اول انقلاب اسلامی
- جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، هشت سال دفاع مقدس
- ایران پس از جنگ تحمیلی
- دستاورد های انقلاب: استقلال سیاسی، فکری و اقتصادی

راهبردهای آموزش و یادگیری

۴. منابع آموزشی و پیشنهادی:

- آبراهامیان، یرواند (۱۳۷۷)، ایران بین دو انقلاب، ترجمه احمد گل محمدی و ابراهیم فتاحی، تهران، نشر نی.
- اشپولر، برتولد (۱۳۶۹)، ایران در قرون نخستین اسلامی (۲ جلد)، ترجمه جواد فلاطوری و مریم میراحمدی، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی.
- اس لوکاس، هنری (۱۳۶۶)، تاریخ تمدن از کهن ترین روزگار تا سده ی ما، ترجمه عبدالحسین آذرنگ، تهران، انتشارات

کیهان.

- بریان، پی یر (۱۳۷۷)، تاریخ امپراتوری هخامنشیان (۲جلد)، ترجمه مهدی سمسار، تهران، انتشارات زریاب.
- بیانی، شیرین (۱۳۷۵ و ۱۳۶۷)، دین و دولت در ایران عهد مغول (۳جلد)، تهران، انتشارات مرکز نشر دانشگاهی.
- زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۶۷)، تاریخ مردم ایران (۲جلد)، تهران، انتشارات امیر کبیر.
- زرین کوب، عبدالحسین (۱۳۷۷)، روزگاران ایران (۳جلد)، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی.
- جعفریان، رسول (۱۳۷۳)، تاریخ سیاسی اسلام (۲جلد)، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.
- فوران، جان (۱۳۷۷)، مقاومت شکننده (تاریخ تحولات اجتماعی ایران از صفویه تا سالهای پس از انقلاب اسلامی)، ترجمه احمد تدین، تهران، انتشارات رسا.
- مطهری، مرتضی (۱۳۷۵)، خدمات متقابل اسلام و ایران، تهران، انتشارات صدرا.
- ممتحن، حسینعلی (کلیات تاریخ عمومی)، تهران، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- نهر، جواهرعل (۱۳۸۸)، نگاهی به تاریخ جهان (۳جلد)، ترجمه محمود تفضلی، تهران، انتشارات امیر کبیر.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

- گردآوری نمونه هایی از تمدن های شکل گرفته در جغرافیای تاریخی ایران.
- گردآوری و ذکر ساخت و کارکردهای حکومت در ایران باستان و ایران اسلامی با استفاده از منابع تاریخی.
- مشاهده و تهیه گزارش از هر یک از موارد آموخته شده در جامعه و فرهنگ ایرانی- اسلامی و تحلیل تاریخی آنها.
- تهیه یک نمونه از اسناد تاریخی و تفسیر آن .
- تهیه یک چارچوب نظری برای تفسیر موضوع مورد نظر.
- هر دانشجو به جمع آوری اطلاعات تاریخی منطقه خود می پردازد تا از این طریق در این باره تمرین و جستجوگری های تاریخی را تمرین کرده باشد. البته قبل از شروع به کار استاد در این رابطه راهنمایی های لازم را ارائه خواهد نمود.
- دانشجو با راهنمایی استاد به جمع آوری اسناد و مدارک دارای ارزش تاریخی پرداخته و بتواند آنها را در مباحث نظری تاریخ بکار ببرد.
- دانشجویان به جستجوگری های کتابخانه ای در خصوص تاریخ ایران و اسلام و جهان می پردازند. البته هدایت گری استاد محترم ضروری است.

- ارزشیابی تکالیف:

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی میان ترم (نظری): حدوداً ۴۰ در صد برنامه درسی پیشبینی شده را شامل می شود. به میزان ۵ نمره.

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

توجه: در ابتدای ترم فایل مربوط برای هر دانشجو در نظر گرفته شده و دانشجو تکالیف هر بخش را انجام داده و هفته آینده آن را در اختیار استاد قرار می دهد و سوابق توسط استاد محترم کنترل و ذخیره می گردد. تحویل این تکالیف در پایان ترم پذیرفته نمی شود.

سرفصل درس «جغرافیا»

۱. معرفی درس و منطق آن:

جغرافیا علمی است که سعی دارد ویژگی‌های مکانها و پراکندگی پدیده‌ها، انسانها و فرایندها را بر روی زمین تبیین کند. جغرافیا به روابط متقابل بین انسان و محیط اهمیت خاص قایل است. ویژگی اصلی علم جغرافیا، نگرش ترکیبی آن و شناخت نمود غالب است و همانند دیگر علوم در حل مسائل از روش علمی استفاده می‌کند. جغرافیا از طریق شناساندن محیط، سهم عمده‌ای در اعتلای فرهنگ عمومی دارد و روش صحیح حفظ محیط و بهره‌برداری بهینه از آن را آموزش می‌دهد. به عبارت دیگر جغرافیا می‌کوشد به سؤالات زیر پاسخ دهد:

- چه چیز؟
- کجا؟
- چرا آن‌جا؟
- چگونه به وجود می‌آید؟
- چه اثراتی دارد؟
- چگونه باید از آن بهره‌برداری کرد تا تعادل محیط حفظ شود؟
- چه کسی؟ کی؟

نام درس: جغرافیا				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری
				تعداد واحد: ۲
۱- جغرافیا را به عنوان یک رشته علمی تعریف می‌کند. ۲- حوزه‌های مورد مطالعه جغرافیا را معرفی می‌کند. ۳- مهارت‌های لازم در مطالعات محیط جغرافیایی را معرفی می‌کند. ۴- نسبت به حفظ تعادل محیط جغرافیایی احساس مسؤولیت می‌کند. ۵- نسبت به نعمت‌های خدادادی در محیط جغرافیایی سپاسگزار است.				زمان درس: ۳۲ ساعت
				شایستگی اساسی:
				<i>Ck&pck</i> کد ۱-۲ &
				<i>&۳-۴ &۳-۳</i>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
راه‌های ارتباط با محیط جغرافیایی را فرا می‌گیرد و جهت حفظ تعادل محیط جغرافیایی دارای نظر علمی و هدفمند می‌شود.	با توجه به حوزه‌هایی که مطرح شده بصورت نظری با آنها آشنا شده و در سطح عملی با توجه به روش‌های آموخته شده به جمع‌آوری و تفسیر آنها می‌پردازد.	با توجه به حوزه‌هایی که مطرح شده بصورت نظری با آنها آشنا شده و عناصر ساختی و کارکردی محیط جغرافیایی را به شکل نظری می‌شناسد.	جغرافیا، مهارت‌های کسب دانش جغرافیا، مخاطرات محیط، منابع و انرژی محیط جغرافیایی و مسئولیت‌پذیری	

	شناسد.	پردازد.	
ساختار برنامه درسی	در شبکه ترسیم شده از مفاهیم و مهارت ها و نگرش ها رابطه میان حوزه های موضوعی (طبیعی و انسانی) را به صورت موردی نشان داده، و شبکه منعکس کننده تحلیل همه جانبه برنامه درسی نیست.	در شبکه رسم شده از مفاهیم و مهارت ها و نگرش ها رابطه میان حوزه های موضوعی (طبیعی و انسانی) را با توجه به زیر مجموعه هر یک از آن ها نشان داده است	در شبکه رسم شده از مفاهیم، مهارت ها و نگرش ها ضمن نشان دادن رابطه واضحی میان حوزه های موضوعی (طبیعی و انسانی) به برخی از خلاء ها یا محدودیت ها (بدفهمی ها در درک مفاهیم) اشاره نموده است.
موقعیت یادگیری تماتیک	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تلفیق مفاهیم و مهارت ها و نگرش های محدودی را فراهم می کند	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تلفیق مفاهیم و مهارت ها و نگرش ها در درون حوزه موضوعی (طبیعی و انسانی) را فراهم نموده اما نتوانسته پیوند میان آن را به صورت عمیق و یکپارچه برقرار نماید.	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تلفیق مفاهیم و مهارت ها و نگرش ها در درون و بیرون حوزه موضوعی (طبیعی و انسانی) فراهم کرده است.

۲- فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

*عناصر طبیعی محیط جغرافیایی زندگی من (۱)

پدیده های سطح زمین

پدیده های اتمسفری زمین

پدیده های زیرین زمین

پدیده های ماوراء جو زمین

فعالیت یادگیری:

در این بخش لازم است دانش آموزان با توجه به انواع پدیده‌ها (طبیعی) برای هر نمونه مصادیقی بیابند و در باره آن توضیح دهند.

فعالیت عملکردی

مشاهده و تهیه گزارش برای هر یک از موارد آموخته شده در محیط جغرافیایی. و طبقه‌بندی پدیده‌ها و تفسیر آنها
فصل دوم:

* پدیده‌های انسان ساخت محیط جغرافیایی زندگی من (۲)

پدیده‌های محیط اقتصادی (تولید، توزیع، مصرف)

پدیده‌های محیط اجتماعی

پدیده‌های محیط فرهنگی

پدیده‌های محیط سیاسی

فعالیت یادگیری:

در این بخش لازم است دانش آموزان با توجه به انواع پدیده‌ها (انسانی) برای هر نمونه مصادیقی بیابند و در باره آن توضیح دهند.

فعالیت عملکردی

مشاهده و تهیه گزارش برای هر یک از موارد آموخته شده در محیط جغرافیایی. و طبقه‌بندی پدیده‌ها و تفسیر آنها

فصل سوم :

* رابطه متقابل انسان و محیط

تاثیر طبیعت بر زندگی انسان

تاثیر انسان بر محیط طبیعی

مفهوم محیط جغرافیایی

مفهوم جغرافیا

فعالیت یادگیری:

در این بخش لازم است دانش آموزان با توجه به انواع پدیده‌ها (انسانی و طبیعی) برای رابطه متقابل این پدیده‌ها هر نمونه مصادیقی بیابند و در باره این روابط توضیح دهند.

فعالیت عملکردی

لازم است هر یک از دانش آموزان به کاوش در نمونه از مصادیق رابطه بین انسان و محیط بپردازند و گزارشی تهیه کنند.

فصل چهارم

*مهارت های اولیه شناخت محیط جغرافیایی

مهارت مشاهده و کشف تفاوتها و شباهتها ی بین پدیده ها و فرایندها در محیط جغرافیایی
مهارت طبقه بندی و تفسیر پدیده ها و فرایندها در محیط جغرافیایی
نقشه و کره جغرافیایی و کاربرد آن در شناخت محیط جغرافیایی
موقعیت ریاضی و نسبی پدیده ها در نقشه های جغرافیایی
فعالیت یادگیری:

در این بخش لازم است دانش آموزان با مشاهده دقیق تفاوت و تشابه بین محیط های مختلف جغرافیایی را توضیح دهند.
در این بخش لازم است دانش آموزان مشخصات مشترک نقشه های جغرافیایی را توضیح دهند و تفاوت بین آنها را بنویسند.

فعالیت عملکردی

لازم است هریک از دانش آموزان به کاوش دونمونه از تفاوتهای بین محیط های جغرافیایی را کشف کرده و در کلاس گزارش دهند.

لازم است هریک از دانش آموزان تفاوت و شباهت محیط جغرافیایی محل زندگی خود را با محیط جغرافیایی محل زندگی سایر دانش آموزان مقایسه و درجدولی طبقه بندی کرده و به کلاس گزارش دهد.
لازم است هریک از دانش آموزان موقعیت محل زندگی خود را در نقشه مشخص کنند.

فصل پنجم :

* مخاطرات در محیط زندگی

مفهوم مخاطره

انواع مخاطره در محیط جغرافیایی

نقشه پراکندگی مخاطرات در شهر و روستای محل زندگی
راههای پیشگیری و مقابله با مخاطرات در محیط زندگی

فعالیت یادگیری:

در این بخش لازم است دانش آموزان مخاطرات محل زندگی خود را بیان کند.وهریک را توضیح دهد.

فعالیت عملکردی

لازم است هریک از دانش آموزان به کاوش در کشف مخاطرات جغرافیایی در محل زندگی خود پرداخته و این مخاطرات را طبقه بندی کرده و در کلاس گزارش دهد.

لازم است هریک از دانش آموزان جهت کاهش مخاطرات در محل زندگی خود راههای مقابله با مخاطرات را تهیه و گزارش دهند.

فصل ششم :

* مخاطرات در سرزمین ما

انواع مخاطره (طبیعی و انسانی) در سرزمین ما

نقشه پراکندگی مخاطرات (طبیعی و انسانی) در سرزمین ما

راههای پیشگیری و مقابله با مخاطرات (طبیعی و انسانی) در سرزمین ما

فعالیت یادگیری:

در این بخش لازم است دانش آموزان مخاطرات سرزمین ایران خود را بیان کرده و هریک را توضیح دهد.

فعالیت عملکردی

لازم است هریک از دانش آموزان به کاوش در کشف مخاطرات جغرافیایی در سرزمین ایران پرداخته و این مخاطرات را طبقه بندی کرده و در کلاس گزارش دهد.

لازم است هریک از دانش آموزان جهت کاهش مخاطرات در سرزمین ایران خود راههای مقابله با مخاطرات را تهیه و گزارش دهند.

فصل هفتم :

* نعمت های خدادادی در سرزمین ما

منابع آب و خاک

منابع انرژی

معادن

منابع انسانی

ظرفیتهای توریستی

فعالیت یادگیری:

در این بخش لازم است دانش آموزان منابع خدادادی شهر یا روستای محل زندگی خود را از نظر طبیعی و انسانی

بیان کند

در این بخش لازم است دانش آموزان منابع خدادادی کشورش را از نظر طبیعی و انسانی بیان کند.

فعالیت عملکردی:

لازم است هریک از دانش آموزان جهت معرفی منابع خدادادی کشورش (طبیعی، انسانی) جمع اوری اطلاعات کرده و برای هریک از منابع مصادیقی را تهیه و گزارش دهد.

لازم است هریک از دانش آموزان نقشه پراکندگی منابع خدادادی راتهییه و به کلاس گزارش دهند.

فصل هشتم :

*مسائل موجود در محل زندگی من و کشورم

مسائل ناشی از موقعیت جغرافیایی

مسائل ناشی از آب و هوا

مسائل ناشی از منابع آب

مسائل ناشی از جمعیت و پراکندگی آن

مسائل ناشی از آلودگی محیط زیست

فعالیت یادگیری:

در این بخش لازم است دانش آموزان در رابطه با مسائل جاری (طبیعی، انسانی) محل زندگی خود بحث کنند.

در این بخش لازم است دانش آموزان در رابطه با مسائل جاری (طبیعی، انسانی) کشور خود بحث کنند.

فعالیت عملکردی:

لازم است هریک از دانش آموزان به کاوش نسبت به مسائل جاری در محل زندگی خود جمع آوری اطلاعات کنند و به کلاس گزارش دهند.

لازم است هریک از دانش آموزان به کاوش نسبت به مسائل جاری کشور جمع آوری اطلاعات کنند و به کلاس گزارش دهند.

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

ارائه درس توسط معلم، بارویکرد تعاملی و فرایندی و اکتشافی.

۴- منابع آموزشی

- بهروز، فاطمه (۱۳۷۴) زمینه های غالب در جغرافیای انسانی، موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه تهران
- بیگ محمدی، حسن (۱۳۷۸) مقدمه ای بر جغرافیای تاریخی ایران، دانشگاه اصفهان
- پوراحمد، احمد (۱۳۸۵) قلمرو و فلسفه جغرافیا؛ انتشارات دانشگاه تهران
- جانستون، رونالد (۱۳۷۰) جغرافیا و جغرافی دانان، ترجمه عباس سعیدی، مجله رشد آموزش جغرافیا شماره ۲۸
- جیمز، پرستن (۱۳۷۶) تاریخ علم جغرافیا، ترجمه علی اصغر نظری، انتشارات دانشگاه پیام نور، تهران
- علیجانی، بهلول (۱۳۷۴) پژوهش میدانی در جغرافیا، دانشگاه پیام نور، تهران
- علیجانی، بهلول (۱۳۷۷) جغرافیا چیست؟ جغرافی دان کیست؟ مجله رشد آموزش جغرافیا، شماره ۴۸
- علیجانی، بهلول (۱۳۷۸) اصول و قوانین در جغرافیا، مجله رشد آموزش جغرافیا، شماره ۵۰

۵- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری براساس دستورالعمل
ارزشیابی میان ترم (نظری): حدوداً ۴۰ درصد برنامه درسی پیش بینی شده را شامل می شود.
ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

سرفصل درس «فلسفه معلمی آموزش علوم اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

آگاهی معلم از چپستی معلمی و چرایی معلمی کردن، زمینه لازم برای احساس تعهد و تلاش برای توسعه توان شخصی را فراهم می‌کند. این آگاهی در فرایند تربیت معلم می‌تواند به دانشجومعلم کمک کند تا از سویی به ادراک ارتباطات درونی برنامه‌های درسی یک رشته دست یابد و از سوی دیگر فهمی از نواقص آموزش معلمان آینده در فرایندهای جاری تربیت معلم بدست آورد؛ که چنین شناخت‌هایی او را برای فهم عمیق‌تر موضوعات برنامه‌های درسی و ترمیم و تکمیل آموزش‌های رسمی، هدایت‌گر خواهد بود. همچنین، این نوع شناخت می‌تواند زمینه‌ای مناسب برای خودارزیابی جهت ایفای نقش حرفه‌ای در شغل معلمی ایجاد کند و دانشجومعلم را برای ورود آگاهانه‌تر به عرصه اشتغال مدد رساند. فلسفه معلمی در واقع تشریح شغل و حرفه معلمی به عنوان یک مسئولیت سازمانی و یک تعهد اجتماعی است. در این درس دانشجومعلم هم بر رسالت‌های حرفه معلمی آگاهی می‌یابد و هم از وضعیت اجتماعی شغل معلمی باخبر می‌شود. چنین سطحی از درک پدیده معلمی، انتخاب آگاهانه‌تر شغل آینده را نیز در پی خواهد داشت.

نام درس: فلسفه معلمی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۱۶ ساعت پیشنیاز: ندارد نحوه آموزش: انفرادی (و با حضور معلمان سرآمد دارای تجربه خاص)
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
برای ورود به معلمی به عنوان حرفه سازمانی و تعهد اجتماعی دلایل و توجیهات ویژه شناسایی و ارائه کرده و ضمن قضاوت در باره توان خود و نیازهای آموزشی معلمی کردن، از تجارب دیگران و منابع دیگر بهره گرفته است.	به تبیینی از معلمی کردن در سطح شغل سازمانی دست یافته که دارای توجیهات، شواهد و استدلال است و می‌تواند مقبول قلمداد شود.	توانسته است به بیان مجدد آنچه در درس مطرح شده یا در منابع آمده، اقدام کند.	- شناخت حرفه و شغل معلمی	شایستگی اساسی: <u>PK</u> کد ۱-۲، ۲-۲ & ۳-۲ <u>PCK</u> کد ۱-۳، ۲-۳، ۳-۳ & ۴-۳
توانسته خود را در نقش معلم حرفه‌ای دارای شغل	بر اساس موقعیت‌های عمومی عمل معلمان و	توانسته است به شکلی سطحی به قضاوت و	ارزیابی خود	

<p>سازمانی و تعهد اجتماعی متصور شود و بر آن اساس نیازهای حرفه‌ای موقعیت- های واقعی را شناسایی و در باره توان خود برابر ایفای نقش حرفه‌ای قضاوتی مدلل کند که از عمق و پوشش مناسبی برخوردار است.</p>	<p>به استناد وضعیت معلم در سازمان آموزش و پرورش و متغیرهای عام زندگی اجتماعی توانسته است تبیینی برای معلمی کردن به عنوان یک شغل فراهم کند.</p>	<p>انتخاب اقدام کند.</p>	<p>و ارزیابی آموزش‌ها برای کسب آمادگی معلمی</p>
<p>پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.</p>	<p>در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه خود و دیگری دیده می‌شود.</p>	<p>پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.</p>	<p>انجام تکالیف</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.
دوم	تشریح معلمی کردن	شرح معلمی کردن در شرایط امروز ایران و گستره مفهومی «معلم» برای معرفی شغل و حرفه. تکلیف ۱: همه دانشجومعلمان موظفند به بررسی مقایسه‌ای «معلمی کردن» در نهادهای مختلف جامعه اقدام و نتیجه را در جلسه آینده به کلاس ارائه کنند.
سوم	تشریح معلمی کردن به عنوان شغل سازمانی	تشریح و تبیین معلمی کردن و منطق آن بر اساس مقررات سازمانی: وضعیت کنونی وظایف و اختیارات معلم و سوابق تحولی آن.
چهارم	تشریح معلمی کردن به عنوان	تشریح و تبیین معلمی کردن و منطق آن بر اساس واقعیات و ضروریات حیات

اجتماعی: وضعیت کنونی نقش‌های اجتماعی معلم و تحولات آن در ایران. تکلیف ۲: دانشجویان به شناسایی یک فیلم معرف نقش معلم در جامعه اقدام می‌کنند.	تعهد اجتماعی	
تشریح نقش‌ها و اقدامات و اخلاق معلمی و جایگاه اجتماعی معلمان. تکلیف ۲: دانشجویان به شناسایی یک فیلم معرف نقش معلم در جامعه اقدام می‌کنند.	سابقه معلمی کردن در کشورهای غربی	پنجم
تشریح نقش‌ها و اقدامات و اخلاق معلمی و جایگاه اجتماعی معلمان. تکلیف ۳: دانشجویان به شناسایی یک فیلم معرف نقش معلم در جامعه اقدام می‌کنند.	سابقه معلمی کردن در کشورهای شرقی	ششم
تشریح نقش‌های مدرسه‌ای، اجتماعی، فرهنگی، مشاوره‌ای و ... معلمان در رشته تخصصی و چگونگی ایفای آن نقش‌ها در مدارس ایران: از واقعیت تا آرمان فعالیت خاص: معرفی درس پروژه پایانی دوره و تشریح چگونگی ساماندهی تجربه‌های کسب شده دوره تحصیلی برای تنظیم آن پروژه.	منطق معلمی در رشته تخصصی	هفتم
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن. تکلیف ۴: دانشجو معلم باید آموزه عمل سه تن از معلمان سرآمد را در ارتباط با معلمی کردن خود تشریح نماید و گزارش مکتوب را به مدرس ارائه کند.	معلمان سرآمد: ۱	هشتم
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	معلمان سرآمد (گذشته) حوزه تخصصی: ۲	نهم
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	معلمان سرآمد (گذشته) حوزه تخصصی: ۳	دهم
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	معلمان سرآمد (گذشته) حوزه تخصصی: ۴	یازدهم
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	معلمان سرآمد (کنونی) حوزه تخصصی: ۵	دوازدهم
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	معلمان سرآمد (کنونی) حوزه	سیزدهم

روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	تخصصی: ۶	
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	معلمان سرآمد (کنونی) حوزه تخصصی: ۷	چهاردهم
سوابق شخصی، تحصیلات، مدت خدمت، محل خدمت، شرایط کسب تجربه، روش‌ها و الگوهای عمل، نوآوری، تجربه و دستاوردهای خاص معلمی کردن.	معلمان سرآمد (کنونی) حوزه تخصصی: ۸	پانزدهم
بررسی عمل معلمی معلمان سرآمد و مقایسه آنان برای تشریح آنچه توفیق آنان را سبب شده و آموزه‌های آن برای معلمان آینده.	بررسی‌های مقایسه‌ای عمل معلمان سرآمد	شانزدهم

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر و البته با مشارکت همه‌جانبه دانشجومعلمان انجام می‌شود. آموزشگر در بخشی از درس بر بنیاد گفتارهای درسی در نوبت‌های مقرر به معرفی هر یک از موضوعات اقدام می‌کند و بخشی دیگر از درس با شناسایی و دعوت از معلمان سرآمد کنونی، فرصت آشنایی دانشجومعلمان و معلمان سرآمد را فراهم می‌کند و فرصت گفتگوی آنان را ایجاد و آن را مدیریت می‌کند. به تشخیص آموزشگر و با اتخاذ تدابیر هدایتی، واگذاری معرفی معلمان سرآمد گذشته می‌تواند به دانشجومعلمان واگذار شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۰ دقیقه در کلاس درس به صورت سازمان یافته ارائه نظر کنند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تکالیف مقرر درس تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- در این درس استفاده از منبع مکتوب تا سال ۱۳۹۸ الزامی نیست؛ اما آموزشگر تلاش خواهد کرد منابع مفید را شناسایی و معرفی کند. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر، در همان رشته بلامانع است.
  - همه آموزشگران موظفند منابع و مستندات از «معلمان سرآمد» به دانشجومعلمان معرفی نمایند و نشانی سایت‌های مفید برای دریافت اطلاعات را ارائه کنند. همچنین، آموزشگر این درس موظف است به جستجوی اجتماعات تخصصی معلمان مخصوصاً در فضای مجازی اقدام کند و موارد مفید را به دانشجویان معرفی و آنان را برای مشارکت، تشویق کند.
- آموزشگران این درس از سال ۱۳۹۴ به بعد موظف‌اند تمامی دانشجومعلمان را برای عضویت در «تالار گفتگوی معلمان آینده» در پورتال دانشگاه هدایت کنند و خود نیز در آن مشارکت نمایند.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس فلسفه معلمی در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از گفتارهای درس، گفتگوهای کلاسی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی، به اصلاح آن اقدام کنند.

سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۵۰ درصد امتیاز

- آزمون پایانی: ۵۰ درصد امتیاز

سایر نکات:

- مواردی که توجه به آن در این درس مهم است: آمادگی مدام برای گفتگوهای کلاس.
- مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
- رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
- رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
- مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
- ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.

سرفصل درس «برنامه‌ریزی درسی آموزش علوم اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

برنامه‌ریزی درسی به عنوان یک «فرایند»، یکی از فعالیت‌های اساسی در آموزش و پرورش نوین است. آموزش نظام‌مند و گسترده، نیازمند آن است که با اتخاذ تدابیر قبلی همراه شود. چنین تدابیری می‌تواند فعالیت‌های عاملان فرایند تربیتی را هدایت کند. اتخاذ تدابیر هدایت‌گر فعالیت‌های معلم و متعلم در موقعیت تربیتی، برنامه‌ریزی درسی نامیده می‌شود. برنامه‌ریزی درسی با این معنا، یکی از فعالیت‌های ضروری معلم است. معلم حتی در نظام‌های متمرکز برنامه‌ریزی درسی هم «برنامه‌ریز درسی بهره‌گیر» یا «برنامه‌ریز درسی اجرایی» است. چنین تکلیف و البته چنین اختیاری سبب می‌شود یادگیری استفاده از این پدیده مهم حیات آموزشی برای معلمان ضروری گردد. دانستن زبان برنامه‌ریزی درسی یا آشنائی با دانش آکادمیک برنامه‌ریزی درسی برای معلمان حتی در یک سیستم متمرکز که تصور می‌شود معلم نقش عمده‌ای در تولید ندارد و مصرف‌کننده صرف است، ضرورت دارد؛ زیرا برنامه درسی در «سطوح مختلف» تعریف می‌شود و در بسیاری از این سطوح در نظام‌های آموزشی متمرکز هم معلم (به شکل فردی یا جمعی) نقش دارد. پس معلم به جای آنکه به حلقه سست زنجیره تعلیم و تربیت بدل شود، باید اتفاقاً در نقش مقوم برنامه و تقویت‌کننده آن ظاهر شود. برنامه درسی در دستان معلم می‌تواند به یک پدیده «پوچ» (برنامه درسی پوچ) تبدیل شود. یعنی معلم می‌تواند آنچه در مرحله تولید به درستی تدوین شده است، را از دستور کار خارج کند یا به صورت غیر موثر آموزش دهد. پرهیز از این دام، یکی از لوازم عمل حرفه‌ای معلم است. معلم می‌تواند به ضعیف‌ترین حلقه زنجیره نظام آموزشی بدل شود و چنانکه گفته‌اند «زنجیر، همانقدر قوت دارد که ضعیف‌ترین حلقه آن». به بار نشستن تلاش‌های دیگران نیاز به همت و دقت معلم دارد تا محرومیت ناشی از حذف آنچه باید آموزش داده شود، بر شاگردان تحمیل نشود. معلمان آینده به دلیل چنین شرایطی نیاز دارند با مبانی، اصول و مراحل برنامه‌ریزی درسی آشنا شوند و بتوانند از فنون آن در عمل بهره بگیرند. کسب این مهارت به همراه فهم برنامه درسی، لازمه عمل حرفه‌ای معلم در موقعیت مدرسه است. برای تحقق دستاوردی، ضروری است معلمان با منابع این حوزه علمی، با نمونه‌هایی از برنامه‌های درسی و با برخی از اعمال و فعالیت‌های برنامه‌ریزی درسی آشنا شوند و برای اقدام به آن، تمرین‌هایی داشته باشند. چنین شرایطی می‌تواند به آنان کمک کند تا معلمان آینده در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم‌گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت‌های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته‌های علمی و پژوهشی باشند.

نام درس: برنامه‌ریزی درسی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری-عملی
به تشریح مبانی، اصول و مراحل برنامه‌ریزی درسی اقدام کند و با تحلیل برنامه‌های درسی مصوب، به برنامه‌ریزی درسی اجرایی دروس اقدام کند و ضمن تشخیص و تبیین انواع برنامه‌های درسی حادث در مدرسه، قادر خواهد بود برنامه درسی خود برای اداره یک درس را تولید و ارائه کند و به استناد دانش معتبر از برنامه خود دفاع نماید. همچنین، دانشجو معلم ضمن آشنایی با برخی منابع معتبر حوزه برنامه‌ریزی درسی، قادر است به شیوه مناسبی دانش خود را در این موضوع به روز کند.				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: ۴۸ ساعت
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	

<p>توانسته است به شناسایی انواع برنامه‌های درسی در موقعیت‌های مختلف مدرسه‌ای اقدام کند و عوامل موثر بر شکل‌گیری هر یک از انواع برنامه درسی را تشریح و پیامدهای آنها را آشکار نماید.</p>	<p>توانسته است به تبیین برنامه درسی بر اساس متغیرهای مختلف متمایزکننده آن اقدام کند و تشریحی به زبان خاص خود ارائه کند.</p>	<p>توانسته است به بیان تعاریفی از برنامه درسی و برنامه‌ریزی درسی اقدام کند.</p>	<p>- فهم برنامه و برنامه‌ریزی درسی</p>	<p>شایستگی اساسی: PK کد ۲-۲ & ۳-۲ PCK کد ۲-۳</p>
<p>توانسته است خود را در نقش معلم متصور شود و بر آن اساس به تبیین نیازهای یادگیری دانش‌جو معلم برای ایفای نقش حرفه‌ای اقدام کند.</p>	<p>توانسته است به زوایایی از نقش‌های معلمان توجه دهد که در منابع درس بر آنها تاکید نشده است و حاصل مطالعه بیشتر است.</p>	<p>توانسته است به شرح آنچه در منابع درس در ارتباط با موضوع آمده است، اقدام کند.</p>	<p>نقش معلمان در برنامه‌ریزی درسی</p>	
<p>پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.</p>	<p>در پاسخ‌های ارائه شده علاوه بر رعایت قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی، سطحی عمیق از بازخوانی تجربه دیده می‌شود و بیان نهایی دارای قابلیت پذیرش است.</p>	<p>پاسخ‌هایی ارائه شده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.</p>	<p>انجام تکالیف</p>	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

مباحث فرعی	موضوع اصلی	نوبت
<p>انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.</p> <p>تکلیف ۱: دانشجویان درباره مفهوم، ضرورت، انواع، و عوامل مؤثر بر برنامه‌ریزی، مطالعه و اعلام نظر مکتوب می‌کنند.</p>	<p>طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس</p>	<p>اول</p>
<p>مفهوم‌شناسی و شرح گستره موضوعی حوزه برنامه‌ریزی درسی (به عنوان یک علم)، تشریح سطوح و انواع برنامه‌های درسی و معرفی وضعیت ایران از حیث برنامه‌ریزی</p>	<p>تشریح برنامه‌ریزی درسی</p>	<p>دوم</p>

	درسی (مشمتمل بر نهادهای برنامه‌ریزی درسی، منابع معتبر و اشخاص مهم) و تشریح وضعیت چند کشور از حیث جایگاه برنامه‌ریزی درسی.	
سوم	ارائه نمونه‌ها و یادآوری تجربه‌ها ارائه نمونه‌هایی از برنامه‌های درسی که دانشجویان در مدرسه تجربه کرده یا همتایان-شان تجربه می‌کنند، و بحث در باره آنها بر اساس تجربه دانشجویان. تکلیف ۲: از دانشجو خواسته شود تا یکی از تجربیات مواجهه خود با برنامه درسی مدرسه‌ای را یادآوری و آن را روایت و تحلیل کند و بر اساس آن تحلیل به معرفی انواع برنامه درسی در تجربه خود اقدام نماید.	
چهارم	تبيين نقش معلم در تحقق انواع برنامه‌های درسی (کارگزاران) برنامه‌ریزی درسی و نقش‌های گوناگون معلمان در ظهور شکل‌های متفاوت برنامه درسی با تشریح وضعیت ایران. تکلیف ۳: چرا معلمان ایران باید در برنامه‌ریزی درسی نقش فعال داشته باشند و چگونه می‌توانند چنین کنند؟	
پنجم	مراحل برنامه‌ریزی درسی تشریح مراحل برنامه‌ریزی درسی به عنوان عمل تولید برنامه درسی آشکار مشتمل بر موقعیت‌شناسی و تعیین منطبق تولید برنامه درسی، تعیین اهداف، انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری، سازمان‌دهی محتوا و فرصت‌های یادگیری، شیوه‌های ارائه محتوا و فرصت‌های یادگیری، زمان برنامه درسی، مکان (فضا و روابط) برنامه درسی و ارزشیابی یادگیری مخاطبان.	
ششم	موقعیت‌شناسی و منطق‌یابی برای تولید برنامه درسی موقعیت‌شناسی مشتمل بر شناخت مخاطب (ابعاد مختلف حیات یادگیرنده)، شناخت جامعه (ابعاد مختلف فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و ...)، شناخت علم (جنبه‌های محتوایی و روشی مورد تاکید است) و شناخت زیست‌محیطی (زندگی در کره خاکی و الزامات آن) تکلیف ۴: پرسش‌هایی مطرح شود تا دانشجو به مطالعه مقالات یا منابع علمی در زمینه موضوع بیش از آنچه در کتاب (های) منبع درس ارائه شده، اقدام کند و نتیجه را مکتوب عرضه کند.	
هفتم	آزمون و شرح نسبت آن با اهداف برنامه درسی آزمون: از تمام دروس قبلی به طور کتبی یا شفاهی آزمون به عمل می‌آید. همزمان، تشریح اینکه چگونه آزمون (برنامه درسی آزمون شده) با اهداف ارتباط دارد، به طور عملی تبیین می‌شود.	
هشتم	تعیین اهداف برنامه درسی تشریح چگونگی تعیین اهداف در هنگام تولید برنامه درسی (اعم از مراحل، منابع، انواع و اصول)، مشتمل بر: معرفی انواع الگوهای انتخاب اهداف، معرفی انواع هدف‌ها و نقش آنها در فرایند برنامه‌ریزی درسی، شرح اصول انتخاب اهداف و معرفی برخی از اهداف برنامه‌های درسی به تناسب رشته تحصیلی دانشجویان. تکلیف ۵: تحلیل یک نمونه از اهداف و تبدیل آنها به هدف‌های یک درس بر اساس اصول تدوین اهداف و ارائه کتبی آن است.	
نهم	انتخاب محتوا و فرصت‌های تبيين ضرورت، روش‌ها و اصول انتخاب محتوا و فرصت‌های یادگیری؛ تشریح انواع	

یادگیری	تجارب و فرصت‌های یادگیری و نقش هر یک در یادگیری شاگردان. تکلیف ۶: شناسایی یک فرصت یادگیری لازم برای یک هدف و بازسازی آن در قالبی دیگر جهت استفاده شاگردان.
دهم	سازمان‌دهی محتوا و فرصت‌های یادگیری تشریح ضرورت سازمان‌دهی و معرفی انواع، اصول (وحدت، مداومت، توالی و تعادل) و روش‌های آن جهت سازمان‌دهی فرصت‌های یادگیری در سطح کلان و خرد. تکلیف ۷: تحلیل و ارزیابی سازمان‌دهی یک درس واقعی بر اساس اصول سازمان‌دهی محتوا.
یازدهم	ارائه محتوا و فرصت‌های یادگیری معرفی انواع روش‌های ارائه محتوا در فضای واقعی و فضای مجازی (سپهری) و اصول حاکم بر هر یک و آثار آنها بر مخاطبان برنامه درسی.
دوازدهم	زمان برنامه درسی تبیین زمان به عنوان عنصر برنامه درسی و اهمیت توجه به آن و تشریح انواع زمان در برنامه درسی و اصول تخصیص زمان به برنامه‌های درسی و چگونگی بهره‌گیری از زمان برنامه درسی. تکلیف ۸: نسبت زمان و هدف‌های مورد انتظار درس برنامه‌ریزی درسی (همین درس) را تحلیل کنید.
سیزدهم	مکان برنامه درسی شرح ابعاد مکان (فضای فیزیکی، عوامل فعالیت و روابط بین آنها)، تحلیل چگونگی تاثیر مکان بر برنامه درسی و شاگردان و ضرورت‌های مربوط به فهم نسبت مکان و برنامه درسی.
چهاردهم	ارزشیابی یادگیری شاگردان برنامه درسی آزمون شده و نقش آن در یادگیری و تحقق برنامه درسی آشکار، روش-های آزمون و سنجش پیشرفت تحصیلی، انواع آزمون‌ها و مزایا و معایب آنها در ارتباط با اهداف برنامه درسی.
پانزدهم	اجرای برنامه درسی در نظام‌های آموزشی نظریه‌های اجرا، عوامل موثر بر اجرا، مقاومت، فرهنگ سازمانی، مجریان، اقدامات اساسی برای اجرای برنامه شامل: شناخت وضعیت، آماده سازی عمومی و اختصاصی، تدارک نیروی انسانی، هدایت و نظارت. تکلیف ۹: مقاومت معلم در برابر تغییرات برنامه درسی به چه علت‌هایی و با چه شکل‌هایی ممکن است ظهور یابد؟
شانزدهم	ارزشیابی برنامه‌های آموزشی و درسی مفهوم ارزشیابی برنامه، ضرورت ارزشیابی برنامه، روش‌های ارزشیابی برنامه، مراحل ارزشیابی برنامه در نظام آموزشی، بازنگری در برنامه‌ها.

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر انجام می‌شود؛ هرچند که در هر جلسه درس دانشجویان مشارکت دارند و آنها موظف‌اند بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در مباحث شرکت نمایند. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۰ دقیقه در کلاس درس به ارائه نظر بپردازند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به

تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- در این درس استفاده از منبع مکتوب الزامی است. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر در همان رشته بلامانع است.
- منابعی که تا پایان سال ۱۳۹۵ برای استفاده در این درس پیشنهاد می‌شود، عبارتند از:
موسی‌پور، نعمت‌الله. (۱۳۹۳): میانی برنامه‌ریزی آموزش متوسطه. مشهد: به نشر. ملکی، حسن. (۱۳۸۷): مقدمات برنامه‌ریزی درسی. تهران: سمت.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس برنامه‌ریزی درسی در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از مطالعه منابع و مباحثات کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند. ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری انجام می‌شود و دستاورد آن جهت ارزشیابی نهایی بکارگرفته می‌شود.
- ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شوند. آموزشگر در مواردی که مصلحت بدانند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند.
- سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:
- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۲۵ درصد امتیاز
  - آزمون ضمن نیمسال: ۲۵ درصد امتیاز
  - آزمون پایانی: ۵۰ درصد امتیاز

سایر نکات:

- مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:
  - 📌 آمادگی مدام برای گفتگوهای کلاس.
  - 📌 مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
  - 📌 رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
  - 📌 رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
  - 📌 مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
  - 📌 ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.

سرفصل درس «راهبردهای تدریس در آموزش علوم اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

آموزش در تمامی نظام‌های آموزش و برنامه درسی، عرصه‌ای است که در اختیار معلم است و شایستگی‌های معلم حرفه‌ای بر کم و کیف آن تاثیر می‌گذارد. فهم و پذیرش این نقش بی‌بدیل معلم در آموزش و اختیارات ناشی از آن سبب می‌شود تا معلمان به سلاح «قابلیت اجتهاد در موقعیت تربیتی» مجهز شوند. آشنایی معلم با راهبردهای آموزش در رشته تخصصی، یکی از ابزارهای لازم و ضروری برای دستیابی به شایستگی اجتهاد در موقعیت آموزشی است. مسئولیت معلم برای موثر ساختن آموزش، موضوعی است که در دیدگاه‌های مختلف و متعارض آموزش مطرح است و چنین مسئولیتی را معلمان باید در موقعیت‌های متنوع و متغیر آموزشی به انجام رسانند که از سویی نیازمند عمل بر بنیاد دانش و یافته‌های علمی و از سوی دیگر نیازمند انطباق یافته‌های علمی با موقعیت‌های خاص تربیتی است. به همین علت، دانش در باره راهبردهای آموزش و توانایی تبدیل این دانش به عمل در موقعیت‌های آموزشی، ضروری‌ترین «ابزار» معلمان آینده برای هرگونه فعالیت موثر و موفق است. آنچه دانشجومعلمان را برای موثر بودن کمک می‌کند، کسب دانش در باره راهبردهای آموزش در رشته تخصصی به همراه قابلیت‌های تبدیل دانش آموزش به روش‌های تدریس متناسب با موقعیت‌های واقعی بر اساس تجربه‌های شخصی و توان هنری است. در این درس، دانشجومعلمان با انواع راهبردهای آموزش با تشریح مبانی، اصول، مراحل و شرایط بکارگیری راهبردها و نمونه‌های عملی آنها آشنا می‌شوند و توان و تعهد لازم برای فهم و بکارگیری آن دانش را کسب می‌کنند.

نام درس: راهبردهای تدریس		Teaching Strategies		مشخصات درس
<p>اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود:</p> <p>فهمی مدلل و دارای شواهد تجربی از راهبردهای آموزش در رشته تخصصی خود ارائه کند و چگونگی تدریس بر بنیاد یک راهبرد آموزش در یک موقعیت خاص رشته‌ای را طراحی نماید و از ایده‌های خود برای عمل در آن موقعیت دفاع کند. همچنین، دانشجومعلم در پایان این واحد یادگیری برخی از راهبردهای آموزش رشته تخصصی خود را می‌شناسد و ضمن شناخت برخی منابع معتبر، قادر و متعهد است با بکارگیری روش‌های جستجوی دانش در این حوزه، دانش خود را روزآمد کند.</p>				<p>نوع درس: کارگاهی</p> <p>تعداد واحد: ۱</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p> <p>پیشنیاز: برنامه ریزی درسی آموزش علوم اجتماعی</p> <p>نحوه آموزش: انفرادی</p>
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
<p>- شناخت راهبردهای آموزش</p>	<p>توانسته است به بیان تعاریفی از راهبرد آموزش و معرفی انواع آن اقدام کند و شرحی از هر راهبرد به استناد منابع درس و گفتارهای کلاس ارائه نماید.</p>	<p>به تبیین راهبردهای آموزش مدرسه‌ای بر اساس متغیرهای مختلف متمایزکننده آن مبتنی بر منابع علمی اقدام می‌کند و تشریحی به زبان خاص خود ارائه می‌نماید.</p>	<p>به توسعه دانش مربوط به راهبردهای آموزش با مراجعه به منابع دیگر اقدام می‌کند و بر اساس تاملات خود، طبقه‌بندی دیگری از راهبردها در رشته تخصصی خود تنظیم و از آن دفاع می‌کند.</p>	<p>شایستگی اساسی:</p> <p>PK کد ۲-۲ & ۳-۲</p> <p>PCK کد ۳-۳ & ۴-۳</p>
<p>تولید روش بر بنیاد آموزه‌های راهبرد</p>	<p>توانسته است برای عمل در یک موقعیت، یک راهبرد را معرفی کند و برای دفاع از آن، شرح آنچه در منابع</p>	<p>بر اساس یک موقعیت خاص به استناد نقش معلم رشته تخصصی و متغیرهای واقعی موقعیت</p>	<p>توانسته است خود را در نقش معلم تخصصی متصور شود و بر آن اساس به تصمیم‌گیری در موقعیت‌های واقعی یا</p>	

فرضی اقدام و به عنوان معلم ایفای نقش حرفه‌ای کند به گونه‌ای که راهبردها را به طور منحصربه‌فرد برای موقعیت خاص تخصصی بکار گرفته است.	توانسته یک راهبرد متناسب را معرفی کند و از آن با استناد به منابع (مخصوصاً منابع خارج از درس) و استدلال شخصی دفاع نماید.	و مباحث درس در ارتباط با موضوع آمده است، مورد استناد است.	آموزش
پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.	در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه دیده می‌شود که قابل پذیرش است.	پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.	انجام تکالیف

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.
دوم	تشریح چپستی و چرایی راهبرد آموزش	مفهوم‌شناسی و شرح گستره موضوعی راهبردهای آموزش (تاکید بر ارتباطها و تمایزهای راهبرد آموزش با تدریس)، تبیین کارکرد راهبردهای آموزش در فعالیتهای مدرسه‌ای، معرفی انواع طبقه‌بندی‌های راهبردهای آموزش، تشریح چارچوب معرفی راهبردهای آموزش در این درس. تکلیف ۱: همه دانش‌معلمان موظفند به بررسی مقایسه‌ای راهبردهایی که در کلاس ارائه می‌شود اقدام نمایند و نتیجه را در جلسه هشتم (برای پنج راهبرد دسته اول) و جلسه چهاردهم (برای پنج راهبرد دسته دوم) به صورت شفاهی و در جلسه شانزدهم (همه راهبردهای یازده گانه) به صورت کتبی ارائه کنند.
سوم	آموزش مستقیم (مبتنی بر سخنرانی بهبودیافته)	تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.

<p>تکلیف ۲: دانشجویان به شناسایی یک فیلم مرتبط با یکی از راهبردها اقدام می‌کنند و آن را در جلسه پنجم نمایش می‌دهند.</p>		
<p>تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.</p>	آموزش مباحثه محور (گفتگویی)	چهارم
<p>تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی. فعالیت خاص: نمایش فیلم</p>	آموزش گروه محور	پنجم
<p>تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی. تکلیف ۳: شما برای بکارگیری این راهبرد تصمیم دارید چه کوشش‌های را به عمل آورید؟</p>	آموزش بهره‌مند از فناوری اطلاعات و ارتباطات	ششم
<p>تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.</p>	آموزش متکی به ظرفیت انتقادی	هفتم
<p>برگزاری یک آزمون از مباحث جلسات گذشته به روش مورد نظر مدرس. ایجاد فرصت برای گفتگوی جمعی جهت مقایسه راهبردهای مورد بحث بر اساس تکالیف انجام شده.</p>	آزمون یادگیری و بررسی مقایسه‌ای راهبردهای آموزش	هشتم
<p>تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی. تکلیف ۴: دانشجویان به شناسایی یک فیلم مرتبط اقدام می‌کنند و آن را در</p>	آموزش مشاوره محور	نهم

جلسه دوازدهم نمایش می‌دهند. فعالیت خاص: گزارش نتایج آزمون و اعلام بازخورد مدرس.		
تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.	آموزش شبکه محور	دهم
تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.	آموزش مبتنی بر رای‌گیری کلاسی	یازدهم
تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی. فعالیت خاص: نمایش فیلم	آموزش مبتنی بر بازی‌های کوتاه	دوازدهم
تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی.	آموزش مبتنی بر یادداشت تحلیلی	سیزدهم
برگزاری یک آزمون از مباحث جلسات گذشته به روش مورد نظر مدرس. ایجاد فرصت برای گفتگوی جمعی جهت مقایسه راهبردهای پنج‌گانه بر اساس تکالیف انجام شده.	آزمون یادگیری و بررسی مقایسه‌ای راهبردهای آموزش	چهاردهم
تشریح سابقه بکارگیری، معرفی بنیان‌گذاران، شرح مبانی نظری، معرفی اصول، زمینه‌ها و شرایط بکارگیری، معرفی مدافعان کنونی، تشریح وضعیت کنونی جایگاه راهبرد در ایران و جهان. عملی: گفتگوهای گروهی در باره امکان و چگونگی بکارگیری در مدارس ایران بر اساس مطالعات قبلی. فعالیت خاص: گزارش نتایج آزمون و اعلام بازخورد مدرس.	آموزش با واگذاری مسئولیت تدریس به شاگردان	پانزدهم
بررسی مقایسه‌ای راهبردهای آموزش بر اساس مبانی نظری، شواهد پژوهشی و الزامات اجرایی و ارزیابی وضعیت آنها در مدارس ایران.	بررسی مقایسه‌ای راهبردهای آموزش	شانزدهم

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با مشارکت همه‌جانبه آموزشگر - دانشجو انجام می‌شود. آموزشگر در قالب گفتارهای درسی در نوبت‌های مقرر به معرفی هر یک از راهبردها اقدام می‌کند و دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع بپردازند و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۰ دقیقه در کلاس درس ارائه نظر کنند. در همه جلسات درس، یک مبحث به صورت نظری ارائه می‌گردد و به صورت عملی در باره بکارگیری آن در نظام مدرسه‌ای ایران، بحث و گفتگو می‌شود. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تکالیف مقرر درس تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- در این درس استفاده از منبع مکتوب الزامی است. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر در همان رشته بلامانع است.
- منابعی که تا پایان سال ۱۳۹۸ برای استفاده در این درس پیشنهاد می‌شود، عبارتند از:
جویس، ب؛ کالهن، ا. و هاپکینز، د. (۱۳۹۱): الگوهای یادگیری: ابزارهایی برای تدریس، ترجمه محمود مهرمحمدی و لطفعلی عابدی. تهران: سمت.
فنسترمیچر، گ. و سولتیس، ج. (۱۳۹۰): رویکردهای تدریس. تهران: مهریستا.
منبع تکمیلی:
تابر، ر. ت. (۱۳۷۹): القبای مدیریت کلاس درس: راهبردهایی برای آموزش اثربخش، ترجمه محمدرضا سرکارآرانی، تهران: مدرسه.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس راهبردهای آموزش در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از کار عملی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.

ارزشیابی ضمن نیمسال: ارزشیابی ضمن نیمسال از سویی تمام فعالیت‌های بخش عملی درس را شامل می‌شود و از سوی دیگر برای اطمینان از پیشرفت مناسب یادگیری بر اساس زمان‌بندی اعلام شده انجام می‌گیرد و دستاورد هر دو قسمت جهت ارزشیابی نهایی بکارگرفته می‌شود.

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی به اصلاح آن اقدام کنند.

- سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:
- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۳۰ درصد امتیاز
  - آزمون ضمن نیمسال: ۴۰ درصد امتیاز
  - آزمون پایانی: ۳۰ درصد امتیاز

سایر نکات:

- مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:
- آمادگی مدام برای گفتگوهای کلاس.
  - مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
  - رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
  - رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
  - مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
  - ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می‌شود.

سرفصل درس «طراحی آموزشی در آموزش علوم اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

معلمان باید بتوانند در راستای اهداف نظام آموزشی فرصت های یادگیری نظام‌مندی را طراحی کنند که تفاوت های فردی، علایق و روش های یادگیری دانش آموزان، و نیز تأثیرات بافت و زمینه اجتماعی بر یادگیری را مد نظر قرار داده و بتواند موفقیت یادگیرندگان را تضمین نماید. این امر مستلزم آن است که معلمان طراحی آموزشی را به عنوان یک رویکرد سیستمی بشناسند و بتوانند فرآیند آن را از مرحله شناسایی مسئله تا ارزیابی در یک موقعیت های واقعی تجربه نمایند. در چنین شرایطی معلمان به- جای اجرای طرح های از پیش تعیین شده، خود به خلق موقعیت های یادگیری دست خواهند زد و طرحهای اثربخشی را برای پاسخ به نیاز یادگیرندگان در موقعیت های منحصر بفرود تولید خواهند نمود.

نام درس: طراحی آموزشی				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: مؤلفه های طراحی آموزشی را به صورت نظام مند برای شناسایی، تحلیل، تصمیم گیری، و ارزیابی حل مسئله یادگیری مورد استفاده قرار می دهد.				نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنهاد: برنامه ریزی درسی آموزش علوم اجتماعی
				شایستگی اساسی: -۲-۱ & ۲-۲ & ۳-۱ & ۲-۲ & ۳-۱ ۳-۴ & ۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
مسئله تبیین شده است، و اطلاعات جمع آوری شده از طریق نیازسنجی و تحلیل آن از تبیین مسئله پشتیبانی نموده و نشان می دهد که چگونه موقعیت ها و نیاز های متفاوت یادگیرندگان را مورد توجه قرار داده است.	مسئله تبیین شده است، و اطلاعات جمع آوری شده از طریق نیازسنجی و تحلیل آن از تبیین مسئله پشتیبانی می کند.	مسئله تبیین شده است، اما اطلاعات جمع آوری شده از طریق نیازسنجی و تحلیل آن از تبیین مسئله پشتیبانی نمی کند.	تبیین مساله	
فرایند طراحی آموزشی را در تمامی مراحل به صورت نظام مند	فرایند شناسایی و تبیین مسئله/ مشکل را تا تعیین تکالیف یادگیری	فرایند شناسایی و تبیین مسئله/ مشکل را تا تعیین تکالیف	طراحی	

<p>عملیاتی شده و مسئله / مشکل، روش نیاز سنجی، اهداف آماج، محتوا و تکالیف یادگیری با توجه به تفاوت های فردی از یکدیگر پشتیبانی می نمایند.</p>	<p>عملیاتی نموده و میان مراحل و مؤلفه های طراحی ارتباط نظام مندی وجود دارد.</p>	<p>یادگیری عملیاتی نموده اما میان مراحل مختلف طراحی ارتباط نظام مندی وجود ندارد.</p>		
--	---	--	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات طراحی آموزشی

تعریف ضرورت و منطق طراحی آموزشی
 مراحل طراحی آموزشی (تحلیل، تصمیم گیری، راهبرد، ارزشیابی)
 گستره طراحی آموزشی
 ارتباط تکنولوژی آموزشی با طراحی آموزشی
 ارتباط نظریه های آموزش / یادگیری با طراحی آموزشی
تکالیف یادگیری:

مطالعه حداقل سه منبع علمی - پژوهشی در زمینه مباحث مطرح شده، تلخیص در قالب مقاله کوتاه و ارائه در کلاس.

فصل دوم: فرایند طراحی آموزشی (تحلیل)

تعریف مسئله / مشکل
 شناسایی و تجزیه و تحلیل منبع مسئله / مشکل
 تجزیه و تحلیل نیازها
 روشهای نیازسنجی (الگوی ساندرز، الگوی هوتون، الگوی هناس)
 تحلیل نیازهای مربوط به یادگیرندگان
 تحلیل نیازهای مربوط به موقعیت
 تعیین راه حل‌های ممکن
تکالیف یادگیری:

با بکارگیری یکی از روشهای نیازسنجی، نیازهای یکی از گروه ها (معلمان، دانش آموزان، کارکنان، اولیاء) را شناسایی و با تحلیل آن راه حل هایی برای مشکل / مسئله ارائه دهد.

فصل سوم: فرایند طراحی آموزشی (تصمیم گیری)

تدوین اهداف آماج
 بازنگری در اهداف و تعیین اولویت دست یابی به اهداف آماج
 مقایسه تحلیل نیازها و اهداف آماج
 تبدیل اهداف آماج به اهداف و پیامدهای یادگیری

اهداف آموزشی
محتوای آموزشی
تکالیف یادگیری

تکالیف عملکردی:

۱. با استفاده از گزارش تکلیف عملکردی فصل دوم (تحلیل نیازها و تعیین راه حل مشکل یا مساله) اهداف آماج را اولویت بندی نموده و آنها را به پیامدهای یادگیری تبدیل نماید.
۲. با توجه به اهداف آموزشی تدوین شده، محتوای اصلی و تکمیلی و تکالیف یادگیری با توجه را با توجه به انواع سبک های یادگیری تعیین نماید.

فصل چهارم: فرایند طراحی آموزشی (راهنما)

- بهره گیری از راهنما در طراحی آموزشی
- الف) راهنمادهای طراحی آموزشی بر اساس نوع محتوا
- طراحی آموزشی (۱) به خاطر سپردن اطلاعات (طراحی) / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)
- طراحی آموزشی (۲) به کارگیری مهارت طبقه بندی مفاهیم (طراحی) / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)
- طراحی آموزشی (۳) به کارگیری مهارت روش کار (طراحی) / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)
- طراحی آموزشی (۴) به کارگیری مهارت اصل (طراحی) / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)
- طراحی آموزشی (۵) درک ارتباط مفهومی (طراحی) / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)
- طراحی آموزشی (۶) درک ارتباط علت و معلولی (طراحی) / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)
- طراحی آموزشی (۷) مهارتهای تفکر برتر (طراحی) / تعیین رسانه / نوشتن تمرین و پرسش / ارزشیابی تکوینی / تعیین طرح مدیریت آموزشی)

ب) راهنمادهای طراحی آموزشی بر اساس نیازهای یادگیرندگان

- ۱) ویژه دانش آموزان فراگیر
- ۲) ویژه دانش آموزان تیزهوش
- ۳) ویژه دانش آموزان با مشکلات عاطفی شدید

ج) راهنمادهای طراحی آموزشی بر اساس موقعیت

- ۱) ویژه کلاسهای چند پایه
- ۲) ویژه مسائل بومی خاص

تکالیف عملکردی:

دو طرح آموزشی مبتنی بر یکی از راهبردها (محتوا، نیازهای یادگیرندگان و موقعیت) و با در نظر گرفتن مراحل طراحی آموزشی، تهیه نماید.

فصل پنجم: فرایند طراحی آموزشی (ارزشیابی)

منطق ارزشیابی طرح آموزشی (چرا؟ چه موقع؟ به منظور چه هدفی؟ چگونه)

بازنگری توسط متخصص

ارزشیابی تکوینی

ارزشیابی نهایی

ارزشیابی از طرح آموزشی

تکالیف عملکردی

تهیه ملاک ها و سطوح کیفیت طرحهای آموزشی و روش بازنگری طرحهای آموزشی فصل چهارم
ارزیابی نقاط ضعف و قوت طرحهای تهیه شده در کلاس و ارائه بازخورد برای اصلاح آن.

فصل ششم: طراحی تعاملی پیام

تعامل در آموزش

نظامهای تعامل متکی بر انسان

نظامهای تعامل متکی بر چاپ

نظامهای تعامل متکی بر وسایل دیداری- شنیداری

نظامهای تعامل متکی بر رایانه

تکالیف یادگیری:

یک نمونه از گزارش مشاهدات کارورزی را بازنگری کند و آن را بر اساس نظامهای تعامل تحلیل نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

روش مطالعه غیر مستقیم در قالب مطالعه موقعیت و تحلیل نقاد برای شناسایی و تبیین مسئله، تعیین نیاز یادگیرندگان و موقعیت یادگیری، روش مستقیم در مرور منابع علمی در زمینه نظریه های یادگیری، مدل های نیاز سنجی، و مدل های طراحی آموزشی برای طراحی و حل مسئله شناسایی شده است. برای طراحی، تولید و ارزیابی یک نمونه طراحی آموزشی از روش حل مسئله استفاده می شود.

۴. منابع آموزشی

کتاب ها:

۱. راهبردها و فنون طراحی آموزشی، لشین، پولاک و رایگلوث. ترجمه هاشم فردانش، انتشارات سمت
۲. اصول طراحی آموزشی، نویسندگان: گانیه، بریگز و ویگر، ترجمه خدیجه علی آبادی، نشر دانا
۳. طراحی نظامهای آموزشی، نویسنده: رمی زفسکی، ترجمه هاشم فردانش، انتشارات سمت
۴. نیازسنجی برنامه ریزی درسی مدرسه محور، نویسندگان: فتحی واجارگاه، آقازاده و ابوالقاسمی. انتشارات بال

مقالات:

۵. مقاله: شناسایی الگوی طراحی آموزشی مطلوب برای آموزش های صنعتی، نویسندگان: هاشم فردانش و مرتضی کریمی. نشریه مطالعات برنامه درسی. سال ۱۳۸۷، شماره ۸

۶. مقاله: طراحی آموزشی از منظر رویکردهای رفتارگرایی، شناخت گرایی و ساخت گرایی، نویسنده: هاشم فردانش، نشریه علوم انسانی دانشگاه الزهراء، زمستان ۱۳۷۶ و بهار ۱۳۷۷

۷. مقاله: نقد و بررسی دو دیدگاه سیستمی و ساخت گرایی در طراحی آموزشی، نویسنده هاشم فردانش، نشریه مدرس علوم انسانی . پاییز ۱۳۷۸

i. Designing Effective Instruction , Morroson, Ross & Kemp

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ۵ نمره
ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری و فعالیت های عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های گروهی ۵ نمره
کارتولیدی: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۱۰ نمره
ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامدهای یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «طراحی واحد یادگیری در آموزش علوم اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

معلمان باید بتوانند در راستای اهداف نظام آموزشی فرصت های یادگیری نظامندی را طراحی کنند که تفاوت های فردی، علایق و روش های یادگیری دانش آموزان، و نیز تأثیرات بافت و زمینه اجتماعی بر یادگیری را مد نظر قرار داده و بتوانند موفقیت یادگیرندگان را تضمین نماید. این امر مستلزم آن است که معلمان طراحی آموزشی را به عنوان یک رویکرد سیستمی بشناسند و بتوانند فرآیند آن را از مرحله شناسای مسئله تا ارزیابی در یک موقعیت های واقعی تجربه نمایند. در چنین شرایطی معلمان بجای اجرای طرح های از پیش تعیین شده، خود به خلق موقعیت دست خواهند زد و طرحهای اثربخشی را برای پاسخ به نیاز یادگیرندگان در موقعیت های منحصر بفرد تولید خواهند کرد.

نام درس: طراحی واحد یادگیری				مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: عملی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: طراحی آموزشی
				شایستگی اساسی: pck & $pk&ck$ کد ۲-۱ & ۲-۲ ۲-۱ & ۳-۱ & ۲-۲ ۳-۴ & ۳
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
چستی، چرایی و چگونگی تبیین شده در منطق واحد یادگیری به وضوح برای اهداف و محتوای واحد یادگیری تعیین تکلیف نموده است.	در تبیین چستی، چرایی و چگونگی منطق واحد یادگیری ارتباط میان اهداف و محتوای واحد یادگیری مشخص شده است.	در تبیین چستی، چرایی و چگونگی منطق واحد یادگیری ارتباط آن ها را با یکدیگر برای مشخص نمودن ماهیت اهداف و محتوای واحد یادگیری تعیین تکلیف نکرده است.	منطق و اهداف محتوا	
واحد یادگیری طراحی شده شامل کلیه مؤلفه ها است و عناصر دارای انسجام و هماهنگی است به گونه ای که منطق واحد یادگیری در هر یک از عناصر انعکاس	واحد یادگیری طراحی شده شامل کلیه مؤلفه ها است و عناصر دارای انسجام و هماهنگی است.	واحد یادگیری طراحی شده شامل کلیه مؤلفه ها است اما عناصر آن به صورت نظام مند و هماهنگ از یکدیگر پشتیبانی نمی کند.	طراحی	

یافته است.			
گزارش اجرای و ارزیابی واحد یادگیری منعکس کننده نقاط قوت و ضعف واحد یادگیری است و پیشنهادات منجر به ایجاد انسجام و تأثیر گذاری بیشتر بر نتایج یادگیری دانش آموزان است.	گزارش اجرای و ارزیابی واحد یادگیری منعکس کننده نقاط قوت و ضعف واحد یادگیری است و پیشنهادات منجر به ایجاد انسجام و بیشتر واحد یادگیری شده است.	گزارش اجرای و ارزیابی واحد یادگیری منعکس کننده برخی از نقاط قوت و ضعف برجسته واحد یادگیری است و پیشنهادات منجر به اصلاح/ بهبود واحد یادگیری نمی شود.	نقد و ارزیابی

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات طراحی واحد یادگیری

رویکرد برنامه درسی و ارتباط آن ساختار واحد یادگیری ارتباط واحد های یادگیری در ساختار یک موضوع درس ارتباط ساختار/مدل و عناصر واحد یادگیری منطق واحد یادگیری (چرایی) اهداف/ پیامد های یادگیری (چیستی) وسعت و توالی واحد یادگیری فرصت های یادگیری (چگونگی)

تکلیف یادگیری:

چند نمونه واحد های یادگیری را از منظر منطق واحد یادگیری و ارتباط اجزاء آن را با یکدیگر با توجه به منطق آن بررسی و تحلیل و نقش آن را در هماهنگی عناصر واحد یادگیری گزارش نماید.

تکلیف عملکردی:

برای یک واحد یادگیری متن منطق آن را با توجه به چیستی، چرایی و چگونگی تدوین نماید.

فصل دوم: استانداردهای محتوا و سازماندهی آن

ایده کلیدی
مفاهیم اساسی
ترسیم نقشه مفهومی
حقایق و اطلاعات جزئی
مهارت های اساسی
ترسیم نمودار مهارت ها
ارتباط نقشه مفهومی، نمودار مهارت ها و حقایق و اطلاعات جزئی با پیامد ها
تعیین سطح توانایی دانش آموزان

بازتعریف پیامد های یادگیری

تکلیف عملکردی:

با تحلیل استاندارد های محتوا/ اهداف در برنامه درسی برای آموزش یک ایده کلیدی مفاهیم/ مهارت اساسی مرتبط با آن در برنامه درسی یکی از موضوعات درسی نقشه مفهومی/ نمودار مهارت ها را ترسیم و ارتباط حقایق و اطلاعات جزئی را با آن به نمایش بگذارد.

فصل سوم: سازمان دهنده ها

طبقه بندی پیامد های یادگیری

سازمان دهنده مرکزی/ پایه

وابسته به دنیا

وابسته به مفهوم

وابسته به کاوشگری

وابسته به یادگیری

وابسته به کاربرد ها

سازمان دهنده آموزشی (ایده کلیدی)

معیار ها (انعطاف، قابلیت، تناسب)

شناسایی عنوان ها

تکلیف عملکردی:

با توجه به نقشه مفهومی/ نمودار مهارت ها روش سازمان دهنده را برای تولید واحد یادگیری مشخص و آن را تبیین نماید.

فصل چهارم: فرصت های یادگیری

انتخاب راهبرد آموزشی اصلی/ کلی

انتظارات عملکردی

پرسش های اساسی

بافت و زمینه فرهنگی/ اجتماعی

دانش و تجربیات پیشین

برانگیختن

سبک های یادگیری

مهارت های فراشناخت

تکالیف یادگیری

نظم منطقی فرصت های یادگیری

تکلیف عملکردی:

با توجه به سازمان دهنده های مشخص شده فرصت های یادگیری را با در نظر گرفتن انتظارات عملکردی، سبک های یادگیری، مهارت های فراشناختی و... طراحی و تولید نماید.

فصل پنجم: ارزشیابی

پیامد های یادگیری و ملاک های سنجش

راهبرد های سنجش

رسمی

غیر رسمی

خود ارزیابی

ارزشیابی توسط همسالان

ارزشیابی توسط معلم

ارزشیابی از واحد یادگیری

چگونه یادگیری را بهبود دهیم؟

تکلیف عملکردی:

۱. پیامد های یادگیری واحد یادگیری طراحی شده را در قالب راهبرد های رسمی و غیر رسمی تدوین نماید.
۲. واحد یادگیری طراحی شده را در یک موقعیت آموزشی اجرا و نتایج ارزشیابی از عملکرد یادگیرندگان را برای اصلاح/ارتقاء واحد یادگیری مورد استفاده قرار دهد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

از روش مستقیم برای مطالعه و تحلیل برنامه درسی و سایر منابع علمی برای طراحی واحد یادگیری، و از روش حل مسئله برای طراحی، تولید و ارزیابی یک نمونه واحد یادگیری می شود.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:-

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ....

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری و فعالیت های عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت- های گروهی ۶ نمره

کار تولیدی: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۱۴ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «آزمون‌های تحصیلی و آزمون‌سازی در آموزش علوم اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

سنجش در برنامه درسی فعالیتی مستمر و برنامه ریزی شده است که نتایج آن، نه تنها انعکاس دهند سطح توانایی های کسب شده از سوی دانش آموزان است بلکه، باید بتواند اطلاعات لازم را برای ارزیابی برنامه درسی، فرصت های یادگیری و قضاوت حرفه‌ای از سوی معلم تدارک ببیند. توانایی دانشجویان در تهیه طرح سنجش متناسب با اهداف یادگیری و سطوح آن، شیوه تهیه انواع آزمون و بررسی پایایی و اعتبار آن، و نحوه استفاده از آزمون های هنجار شده به آنان کمک می نماید تا متناسب با اهداف برنامه درسی، موقعیت آموزشی و ویژگی یادگیرندگان از انواع آزمون ها برای ارزیابی سطح توانایی های کسب شده از سوی دانش آموزان استفاده نموده و برای ارتقاء آن برنامه ریزی نمایند.

نام درس: آزمون‌های تحصیلی و آزمون‌سازی در آموزش علوم اجتماعی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: برای یک موضوع درسی جدول دوبعدی را بر اساس اهداف/ محتوا ی یک درس تدوین نموده و متناسب با ظرفیت های موضوع درسی از انواع آزمون ها برای سنجش عملکرد دانش آموزان در سطوح مختلف استفاده نماید. یافته های پژوهشی/ آزمون های اجرا شده را به جهت پایایی و روایی بررسی و میزان اعتبار یافته ها را با توجه به روش های بکارگرفته شده گزارش کند.				نوع درس: نظری- عملی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنیاز: -
				شایستگی اساسی: <u>pck&ck کد ۱-۱&۱-۲-</u> <u>۱&۱-۳-۳&۳-۴-۳-</u>
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	جدول دو بعدی
	در جدول دو بعدی تهیه شده سطوح اهداف/ انواع محتوا مورد توجه قرار گرفته اما رابطه نوع آزمون/ سوالات با اهداف/ انواع محتوا در نظر گرفته شده است و در این رابطه ماهیت هدف/ محتوا مورد توجه قرار گرفته است.	در جدول دو بعدی تهیه شده سطوح اهداف/ انواع محتوا مورد توجه قرار گرفته اما رابطه نوع آزمون/ سوالات با اهداف/ انواع محتوا در نظر گرفته شده است و در این رابطه ماهیت هدف/ محتوا مورد توجه قرار گرفته است.	در جدول دو بعدی تهیه شده سطوح اهداف/ انواع محتوا مورد توجه قرار گرفته اما رابطه نوع آزمون/ سوالات با اهداف/ انواع محتوا در نظر گرفته شده است و در این رابطه ماهیت هدف/ محتوا از تنوع برخوردار است و امکان پاسخ به تفاوت های فردی را فراهم می کند.	

<p>در تجزیه و تحلیل گزارش های پژوهشی پایایی و روایی آزمون های مورد استفاده را با توجه به نتایج پژوهش گزارش نموده و پیشنهادات اصلاحی برای استفاده از آزمون ها یا بالا بردن میزان پایایی و روایی را نیز ارائه نموده است.</p>	<p>در تجزیه و تحلیل گزارش های پژوهشی پایایی و روایی آزمون ها را با یکدیگر مقایسه نموده و ارتباط آن را با نتایج پژوهش گزارش کرده است</p>	<p>در تجزیه و تحلیل گزارش های پژوهشی پایایی و روایی آزمون ها را با یکدیگر مقایسه نموده اما ارتباط آن را با نتایج پژوهش گزارش نکرده است</p>	<p>تجزیه و تحلیل آزمون</p>	
<p>طراحی آزمون عملکردی با رعایت ویژگی ها صورت گرفته است و برای تفسیر نتایج ملاک ها و سطوح عملکرد را به صورت واضح تبیین نموده و تفسیر نتایج نشان دهنده لحاظ نمودن تفاوت های فردی در سطح بندی عملکرد دانش آموزان است.</p>	<p>طراحی آزمون عملکردی با رعایت ویژگی ها صورت گرفته است و در تفسیر نتایج ملاک ها و سطوح عملکرد را به صورت واضح تبیین و نتایج را بر اساس آن تفسیر نموده است.</p>	<p>طراحی آزمون عملکردی با رعایت ویژگی ها صورت گرفته است اما برای تفسیر نتایج نتوانسته است ملاک ها و سطوح عملکرد را به صورت واضح تبیین و نتایج را بر اساس آن تفسیر نماید.</p>	<p>آزمون عملکردی</p>	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: دسته بندی آزمون ها

مفاهیم پایه

انواع آزمون ها از نظر:

ساخت (استاندارد - معلم ساخته)

اجرا (فردی - گروهی)، زمان اجرا (تشخیصی، تکوینی و پایانی یا دسته بندی: قبل، ابتدا، حین و پایان تدریس)

کاربرد (پیشرفت تحصیلی، استعداد، هوش، شخصیت، رغبت و ...)، هدف (سرعت - قدرت)

پوشش اهداف (طبقه بندی اهداف)

تصحیح (عینی - ذهنی)

وابستگی به فرهنگ (وابسته و ناوابسته)

فعالیت آزمودنی (شفاهی، مداد-کاغذی، عملی)

تکالیف یادگیری:

چند مقاله علمی پژوهشی در خصوص انواع آزمون ها را مطالعه و نقاط قوت و ضعف هر یک را در قالب یک مقاله کوتاه به همراه نقد و نظر شخصی ارائه نماید.

فصل دوم: طرح ریزی آزمون

بودجه بندی محتوای آموزشی:

برپایه اهداف

سرفصل ها

ساخت جدول دو بعدی اهداف و سئوالات/ آزمون ها

ساخت جدول دو بعدی سرفصل ها و سئوالات/ آزمون ها

تهیه جدول مشخصات/ صفات (ویژگی ها) برای سنجش نگرش ها

تکالیف عملکردی:

دو نمونه جدول بودجه بندی یکی بر اساس اهداف و دیگری بر اساس سرفصل ها را برای یک موضوع درسی تهیه و مشخص نماید از چه نوع آزمون هایی/سئوالاتی برای ارزشیابی اهداف و محتوا استفاده می کند. توصیه: کلاس بر روی موضوعات و درس های مختلف جدول دو بعدی را تهیه کنند.

فصل سوم: تجزیه و تحلیل آزمون ها

انواع اعتبار، انواع روایی

- محاسبه شاخص های مرکزی و پراکندگی
- بررسی سطح دشواری و تمیز پرشش ها و کل آزمون (برپایه نظریه کلاسیک $T=X-E$)
- محاسبه اعتبار آزمون
- محاسبه روایی آزمون
- ساخت بانک پرسش

تکالیف یادگیری:

نتایج چند گزارش های علمی در زمینه محاسبه شاخص های آماری، روش های محاسبه پایایی و روایی را مطالعه و با مقایسه روش های بکارگرفته شده در خصوص میزان اعتبار و پایایی آزمون های بکارگرفته شده و نتایج گزارش شده با استفاده از شواهد علمی اظهار نظر کند.

تکلیف عملکردی:

نتایج یک آزمون برگزار شده در سطح کلاس درس را از جهت روایی و پایایی نتایج مورد بررسی قرار داده و نتایج آن را به همراه پیشنهادات گزارش کند.

تهیه یک نمونه آزمون برای سنجش یادگیری دانش آموزان در یکی از مباحث درسی، اجرا بررسی میزان پایایی و اعتبار آن

فصل چهارم: روش ها و ابزار های جدید در سنجش

• آزمون کتبی عملکردی

• آزمون شناسایی

• آزمون موقعیت شبیه سازی شده

• نمونه کار

• فهرست وارسی

• مقیاس درجه بندی

● واقعہ نگاری

● سنجش رفتار

● پوشہ کار

● روش تعیین روایی و اعتبار روش ها/ ابزار های فوق

تکالیف یادگیری:

یک نمونه پوشه کار دانش آموزی را تحلیل و نقاط قوت و ضعف آن را شناسایی و با استفاده از روش های ارائه شده در منابع علمی پوشه کار را حاشیه نویسی و ارائه نماید.

بر اساس جدول دوبعدی تهیه شده در فصل دوم یک نمونه آزمون عملکردی طراحی، اجرا و نتایج آن را گزارش کند.

فصل ششم: آزمون های هنجار شده

مفهوم هنجار(نورم)

انواع نورم (ملی؛ محلی، سنی، کلاسی، درصدی، نمره تراز شده، نمره ۹ بخشی

انتخاب گروه، مراحل ساخت یک آزمون استاندارد هنجار شده

انواع نیمرخ ها، باید ها و نبایدهای استفاده از آزمون های هنجار شده.

آشنایی و به کار بستن یک یا چند ابزار هنجار شده: چون استعداد، هوش، خلاقیت، رغبت، مهارت های زبانی، ریاضی...

آشنایی با آزمون های زبان، ریاضی، علوم در سطح بین المللی

تکالیف یادگیری:

نتایج اجرای آزمون های هنجار شده در سطح ملی یا بین المللی را با مراجعه به مقالات ارائه شده در این زمینه مطالعه و یافته های آن را همراه با اظهار نظر شخصی ارائه کند.

نمونه ای از آزمون های هنجار شده را بر روی یکی گروه از دانش آموزان اجرا و نتایج آن را تحلیل و گزارش کند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

روش مطالعه مستقیم و فردی در مطالعه گزارش های پژوهشی و بررسی میزان اعتبار یافته های پژوهش / آزمون. از روش حل مسئله برای طراحی، اجرا و تفسیر آزمون عملکردی و از پروژه برای تولید جدول دوبعدی استفاده می شود.

۴. منابع آموزشی

سنجش فرآیند و فرآورده یادگیری، روش های قدیم و جدید، علی اکبر سیف، ۱۳۸۹، نشر دوران.

اندازه گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی، علی اکبر سیف، ۱۳۸۵، نشر دوران.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری ۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری و فعالیت های عملکردی پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت های

گروهی ۵ نمره

کار تولیدی: مجموعه تکالیف عملکردی فردی و گروهی ۱۰ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای

ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «تحلیل محتوای کتاب درسی آموزش علوم اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

درک دانشجویان نسبت به ملاک هایی که کیفیت مواد آموزشی بر اساس آن مورد ارزیابی قرار می گیرد این امکان را فراهم می کند تا آنان نقاط قوت و کاستی های مواد آموزشی را شناسایی نموده و آن را با اقتضائات محیط یادگیری و نیاز دانش آموزان تطبیق دهند. کسب تجربه در زمینه تحلیل مواد آموزشی زمینه مشارکت در فرآیند تولید مواد آموزشی را آینده افزایش داده و منجر به شکل گیری ظرفیت در سطح مدارس و مناطق آموزشی برای فاصله گرفتن از سیستم متمرکز فعلی در نظام آموزشی و رفتن به سمت کاهش تمرکز می شود.

نام درس: تحلیل محتوای کتاب درسی				مشخصات درس
<p>اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:</p> <p>با تحلیل ساختار برنامه درسی، میزان همخوانی/سازگاری مواد آموزشی تدوین شده با برنامه درسی را شناسایی و گزارش نماید.</p> <p>با استفاده از روش های کمی و کیفی تحلیل محتوا، مواد آموزشی را به جهت تبعیت از ملاک های در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا مورد ارزیابی قرار دهد.</p>				<p>نوع درس: نظری-عملی</p> <p>تعداد واحد: ۲</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p> <p>پیشنیاز: برنامه ریزی درسی</p>
				<p>شایستگی اساسی:</p> <p>pck کد ۱-۳ & ۲-</p> <p>۳-۴ & ۳</p>
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	تحلیل برنامه درسی
ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با توجه به سازگاری این عناصر با مواد آموزشی و نقش آن در یادگیری گزارش نموده است.	ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را با تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.	میزان ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را بدون تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.	تحلیل برنامه درسی	میزان ارتباط میان ساختار برنامه درسی و مواد آموزشی را بدون تحلیل عناصر برنامه درسی و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی گزارش نموده است.
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک ها	روش های تحلیل محتوا
از روش های کمی و کیفی در تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و رابطه روش های تحلیل محتوا را با نوع محتوا و ملاک ها در هر یک از دو بعد مد نظر قرار داده است.	از روش های کمی و کیفی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و نشان داده است که ارتباط روش و نوع محتوا را مشخص شناسد اما تحلیل خود برخی از ملاک ها در هر یک از دو بعد را	صرفاً از روش های کمی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و این تحلیل را بیشتر بر ویژگی های ظاهری مواد آموزشی متمرکز نموده است.	روش های تحلیل محتوا	صرفاً از روش های کمی برای تحلیل مواد آموزشی استفاده کرده و این تحلیل را بیشتر بر ویژگی های ظاهری مواد آموزشی متمرکز نموده است.

	متمرکز نموده است.			
تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در سازماندهی مواد آموزشی بر اساس جهت گیری های برنامه درسی آگاه است.	تحلیل انجام شده نشان می دهد که از ملاک های تحلیل محتوا و تأثیر آن در شکل دهی مواد آموزشی که از یادگیری عمیق پشتیبانی می کند آگاه است.	تحلیل انجام شده نشان می دهد که نسبت به ملاک های تحلیل محتوا و نقش آن در شکل دادن مواد آموزشی که تأثیر تعیین کننده ای بر یادگیری دارد آگاه نیست.	ملاک های تحلیل	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: ساختار برنامه های درسی

- ۱- رویکرد برنامه درسی
- ۲- اهداف برنامه
- ۳- اصول حاکم برانتخاب و سازماندهی محتوا
- ۴- روش های یاددهی - یادگیری
- ۵- روش های ارزش یابی
- ۶- مواد آموزشی در برنامه درسی

تکلیف یادگیری:

مطالعه منابع برنامه ریزی درسی (مقالات کتاب ها) و پژوهش های انجام شده در زمینه تحلیل محتوای کتاب های درسی و تهیه گزارشی از نقش مواد آموزشی / نقاط قوت و ضعف در یادگیری دانش آموزان. مطالعه مشارکت معلمان در طراحی و تدوین مواد آموزشی در سایر کشور ها.

تکلیف عملکردی:

ساختار یک نمونه برنامه درسی را به جهت نقش هر یک از عناصر در سازماندهی مواد آموزشی بررسی نماید و گزارش نماید.

فصل دوم: روش های تحلیل محتوا

- مفاهیم، اصول و تکنیک های تحلیل محتوا
- روش های کمی در تحلیل محتوا
- مراحل روش تحلیل کمی
- اعتبار یافته ها
- روش های کیفی در تحلیل محتوا
- مراحل روش تحلیل کیفی
- اعتبار یافته ها

تکلیف یادگیری:

۱. مطالعه حداقل دو گزارش پژوهشی در زمینه تحلیل محتوای مواد آموزشی (کتاب، فیلم، مقاله نرم افزار و...) و نحوه استفاده از روش های کمی و کیفی در تحلیل مطالعه و نظر خود را در مورد یافته های هر یک از این دو روش در شناسایی نقاط قوت و ضعف محتوا به همراه پیشنهادات ارائه کند.

تکلیف عملکردی:

یک نمونه از مواد آموزشی را انتخاب و با استفاده از روش های کمی و کیفی آن را تحلیل و یافته ها را گزارش نماید.

فصل سوم: تحلیل محتوای مواد آموزشی

تحلیل یکی از موضوعات درسی در دو بعد ظاهری و سازماندهی محتوا.

- مقوله های مورد بررسی در بعد ظاهری:

- صفحه آرایی

- قلم و فونت

- تصاویر گرافیکی و پویا نمایی

- جداول و نمودار ها

- ویژگی های فنی

- مقوله های مورد بررسی در بعد سازماندهی محتوا:

- توالی

- اعتبار

- تعادل

- پوشش اهداف

- فرصت ها و تکالیف یادگیری

- راهبرد های آموزش

- راهبرد های ارزشیابی

تکلیف عملکردی:

دانشجو می تواند یکی از موضوعات درسی را انتخاب نموده و در مرحله اول ارتباط مواد آموزشی با عناصر برنامه درسی و چگونگی تحقق آن را مورد بررسی قرار دهد. در مرحله دوم نیز هر یک از مواد آموزشی را بر اساس ملاک ها در هر یک از دو بعد سازماندهی محتوا و ویژگی های ظاهری مورد بررسی قرار می دهد. تحلیل های انجام شده به جهت استفاده از روش های کمی و کیفی و ملاک های هر یک از دو روش به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می گیرد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه فردی و تهیه خلاصه نظام مند از منابع علمی در زمینه روش های تحلیل محتوا/ روش های بکارگرفته شده در پژوهش های تحلیل محتوا و ارائه آن در سمینار های کلاسی یا در سطح واحد آموزشی. استفاده از شیوه مشارکتی در ارزیابی فعالیت های فردی و گروهی بر اساس ملاک های تحلیل محتوا. شرکت در سمینار هایی که در محیط آموزشی/ مراکز علمی و اظهار نظر در مورد گزارش های ارائه شده.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی: کوروش فتحی واجارگاه، (۱۳۸۸). اصول و مبانی برنامه ریزی درسی، هولستی، ال-آر(۱۳۸۰). تحلیل محتوا در علوم اجتماعی و اسانی. ترجمه نادر سالار زاده امیر. انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی. تهران چاپ دوم.

منبع فرعی: نوریان، محمد (۱۳۸۱). راهنمای عمل تحلیل محتوای رسانه های آموزشی. انتشارات آموزش امیر. چاپ اول. مقالات فصل نامه برنامه درسی و نوآوری های آموزشی در زمینه تحلیل محتوای برنامه های درسی و کتاب های درسی / مواد آموزشی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۵ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۵ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۱۰ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش علوم اجتماعی ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

زندگی بشر در عصر کنونی به گونه‌ای با فناوری اطلاعات و ارتباطات عجین شده است، که برخورداری از ابعاد گوناگونی از سواد از جمله سواد اطلاعاتی، سواد رسانه ای، سواد رایانه، سواد فناوری، سواد دیجیتال، سواد اینترنتی، یک ضرورت در زندگی محسوب می‌گردد. ضرورت توجه به فناوری اطلاعات و ارتباطات موجب گردیده است که آموزش آن در آموزش‌های رسمی وارد گردد. لذا آشنایی و بهره‌مندی از این بعد سواد یکی از نیازهای دانش‌آموزان امروز و شهروندان فردا است. از این‌رو معلمان که وظیفه آماده سازی دانش‌آموزان را برای ورود به عرصه زندگی دارند، خود نیز باید ضمن برخورداری از شایستگی‌ها و سواد لازم در حوزه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات، از این ظرفیت در آموزش‌های خود بهره گیرند و با تلفیق این فناوری در فرصت‌های یاددهی-یادگیری علاوه بر بهره‌گیری از افزایش و بهبود کارایی آموزش، دانش‌آموزان را آموزش دهند که چگونه خود را برای استفاده صحیح از فرصت‌های پیش‌آمده بواسطه این فناوری در زندگی آماده کنند.

نام درس: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات آموزش علوم اجتماعی ۱	مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری:	نوع درس: کارگاهی
جدول شایستگی‌ها دانشجو معلمان در ۶ مولفه ۱- درک ICT در آموزش، ۲- برنامه درسی و ارزشیابی، ۳- پداگوژی، ۴- مهارت‌های فاوا، ۵- سازمان بندی و مدیریت و ۶- یادگیری حرفه ای معلم در سواد فناوری ^{۲۷} به شرح جدول زیر می‌باشد.	تعداد واحد: ۱ واحد
	زمان درس: ۴۸ ساعت
	پیشنیاز: مهارت‌های هفتگانه

سطح ۱ (سواد فناوری)	سطح ۲ (تعمیق دانش)	سطح ۳ (تولید دانش)	ملاک‌ها
آگاهی از سیاست‌ها			درک ICT در آموزش
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
با آگاهی از سیاست‌های ملی، تعدادی راهکار و روش را برای حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از این سیاست‌ها، پیشنهاد نماید.	با آگاهی از سیاست‌های ملی، تعدادی راهکار و روش عملیاتی را برای تطابق و حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از سیاست‌های فوق، پیشنهاد نماید.	با آگاهی از سیاست‌های ملی، فهرستی از راهکارها و روش‌های عملیاتی ماهرانه را برای تطابق و حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از سیاست‌های فوق، پیشنهاد نماید.	

^{۲۷} سواد فناوری : استفاده از فاوا برای یادگیری کارآتر و موثرتر

ابزارهای پایه			مهارت‌های فاوا
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	
فعالیت‌های آموزشی طراحی شده مبتنی بر استفاده از نرم‌افزارها و سخت‌افزارهای کاربردی را در حضور گروه هم‌تا تشریح نموده و با کسب نظرات از ریبانه‌ی آن‌ها، طراحی خود را اصلاح نماید.	ضمن آگاهی از عملکرد و نحوه کار سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای پایه، نرم‌افزارهای کاربردی تولیدی، مرورگرهای وب، نرم‌افزارهای ارتباطی، نرم‌افزارهای ارائه و برنامه‌های کاربردی مدیریت، سه فعالیت آموزشی مبتنی بر استفاده از آن‌ها را طراحی نماید.	عملکرد و نحوه کار تعدادی از سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای پایه، نرم‌افزارهای کاربردی تولیدی، مرورگرهای وب، نرم‌افزارهای ارتباطی، نرم‌افزارهای ارائه و برنامه‌های کاربردی مدیریت را به هم‌تایان خود نمایش دهد.	
دانش پایه			برنامه درسی و ارزشیابی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	
با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، روش‌ها و راه‌های گوناگونی برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید	با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، پنج روش برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید	با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته خود و راهبردهای استاندارد ارزشیابی، سه روش برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید	
تلفیق فناوری			پداگوژی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	
با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت‌های کلاسی و ارائه‌های خود بکار گیرد، فهرستی از این موارد را در موقعیت‌های یادگیری خاص تهیه نماید.	با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت‌های کلاسی و ارائه‌های خود بکار گیرد، حداقل ۵ مورد از این موارد را در موقعیت‌های یادگیری خاص پیشنهاد نماید.	با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می‌تواند فاوا را برای فعالیت‌های کلاسی و ارائه‌های خود بکار گیرد، حداقل سه مورد از این موارد را در موقعیت‌های یادگیری خاص پیشنهاد نماید.	
کلاس استاندارد			سازمان بندی

و مدیریت	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	با استفاده از فاوا یک فعالیت را برای کل کلاس (کلاس در قالب یک گروه بزرگ) به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش آموزان به طور عادلانه به تجهیزات فراهم شده دسترسی داشته باشند.	با استفاده از فاوا یک فعالیت را گروه‌های کوچک کلاسی به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش آموزان به طور عادلانه به تجهیزات فراهم شده دسترسی داشته باشند.	با استفاده از فاوا چندین فعالیت را به صورت فردی به گونه‌ای سازمان بندی نماید که همه دانش آموزان به طور عادلانه به تجهیزات فراهم شده دسترسی داشته باشند.
یادگیری حرفه‌ای معلم	سواد دیجیتال		
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	با استفاده از مهارت‌های فناورانه و دانش کافی، حداقل پنج منبع وب مورد نیاز را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید.	با استفاده از مهارت‌های فناورانه و دانش کافی، حداقل ده منبع وب مورد نیاز را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید.	با استفاده از مهارت‌های فناورانه و دانش کافی، منابع وب مورد نیاز متعددی را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید و به گروه هم‌تا ارائه دهد.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل ۱: درک فاوا در آموزش

شایستگی			
آگاهی از سیاست‌ها			
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
با آگاهی از سیاست‌های ملی، تعدادی راهکار و روش را برای حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از این سیاست‌ها، پیشنهاد نماید.	با آگاهی از سیاست‌های ملی، تعدادی راهکار و روش عملیاتی را برای تطابق و حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از سیاست‌های فوق، پیشنهاد نماید.	با آگاهی از سیاست‌های ملی، فهرستی از راهکارها و روش‌های عملیاتی ماهرانه را برای تطابق و حمایت فعالیت‌های کلاسی رشته خود از سیاست‌های فوق، پیشنهاد نماید.	
همسوسازی فعالیت‌های کلاسی مبتنی با فاوا با سیاست‌های ملی نظام آموزشی ^{۲۸}			
<ul style="list-style-type: none"> • سیاست‌های نظام آموزشی در مورد فاوا • ویژگی‌های کلیدی فعالیت‌های کلاسی در رشته درسی مربوطه 			

^{۲۸} به اسناد بالادستی مراجعه شود.

• چگونگی بکارگیری ویژگی‌های فعالیت‌های کلاسی در جهت اجرای سیاست‌های ملی فاوا

تکالیف یادگیری و عملکردی

دانشجو معلمان:

- در مورد سیاست‌های ملی فاوا بحث نمایند
- در مورد شیوه‌های متداول فعالیت‌ها و تمرین‌های کلاسی رشته علمی بحث کلاسی داشته باشند.
- با جستجو در منابع مکتوب و اینترنتی ویژگی‌های فعالیت‌های کلاسی را که بتواند در عمل از سیاست‌های ملی حمایت کند، شناسایی نموده و به صورت دیجیتال در کلاس ارائه و آن‌ها را مورد تحلیل قرار دهد و فهرستی از این فعالیت‌ها را در رشته درسی خود ارائه نماید.

فصل ۲: مهارت‌های فاوا

شایستگی

ابزارهای پایه		
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱
<p>فعالیت‌های آموزشی طراحی شده مبتنی بر استفاده از نرم‌افزارها و سخت افزارهای کاربردی را در حضور گروه هم‌تا تشریح نموده و با کسب نظرات از ریبانه‌ی آن‌ها، طراحی خود را اصلاح نماید.</p>	<p>ضمن آگاهی از عملکرد و نحوه کار سخت افزارها و نرم افزارهای پایه، نرم افزارهای کاربردی تولیدی، مرورگرهای وب، نرم افزارهای ارتباطی، نرم افزارهای ارائه و برنامه‌های کاربردی مدیریت، سه فعالیت آموزشی مبتنی بر استفاده از آن‌ها را طراحی نماید.</p>	<p>عملکرد و نحوه کار تعدادی از سخت افزارها و نرم افزارهای پایه، نرم افزارهای کاربردی تولیدی، مرورگرهای وب، نرم افزارهای ارتباطی، نرم افزارهای ارائه و برنامه‌های کاربردی مدیریت را به هم‌تایان خود نمایش دهد.</p>

سخت افزارها و نرم افزارهای رایج

- معرفی سخت افزارهای متداول (تشریح و نمایش ضمن معرفی)
- معرفی پردازشگر لغات (تشریح و نمایش مانند: وارد کردن، ویرایش، قالب بندی و چاپ) و یادداشت برداری^{۲۹}
- معرفی نرم افزارهای ارائه و دیگر منابع دیجیتال.
- معرفی نرم افزارهای گرافیکی و ترسیمی و عملکرد اساسی آن‌ها (یک بسته نرم افزار ترسیم برای ایجاد یک نمایش ترسیمی ساده توسط مدرس در کلاس استفاده گردد).
- اینترنت و دنیای گسترده وب WWW، مرورگرها و URL و دسترسی به یک وب سایت
- موتورهای جستجو، کلید واژه‌های جستجوی و راهبردهای استفاده از آن‌ها و کلید واژه‌های جستجوی در رشته علمی
- ایمیل و مکاتبات الکترونیکی پایدار باز کردن حساب کاربری^{۳۰}
- ذخیره سازیهای برخط و برون خط^{۳۱}

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- عملکرد اساسی انواع سخت افزارها از قبیل رایانه، لپ تاپ، پرینتر، اسکنر، و دستگاه‌های دستی را نمایش داده و در مورد آن‌ها بحث و گفتگو نمایند.
- وظایف اصلی پردازشگر کلمات در کلاس نمایش و توضیح داده شود.
- با استفاده از وان نوت از موارد مورد نیاز یادداشت برداری نماید.
- نمایش چگونگی بکارگیری پردازشگر کلمات در فرآیند آموزش بکار گرفته و نمایش داده شود.
- تولید سند متنی با استفاده از پردازشگر کلمات که در آن وظایف پردازشگر لغات را برای تولید یک سند نشان دهد.
- به انتخاب و با استفاده از منابع دیجیتال مربوط به رشته خود یک ارائه تهیه و در کلاس اجرا نمایند و بهبود آن توسط گروه هم‌تا مورد ارزیابی قرار گیرد.
- یک نمایش ترسیمی ایجاد نموده و به اشتراک بگذارند.
- با استفاده از یک مرورگر به یک سایت مردمی دسترسی یابند.
- بکارگیری موتور جستجو را نمایش داده، در مورد کلید واژه‌های یک جستجوی ساده بحث شود و یک نمونه جستجو انجام و نتایج نشان داده شود نمایش داده شود
- با استفاده از کلید واژگان رشته خود برای موضوع مورد نظر وب سایت‌ها را جستجو نمایند و در مورد راهبردهای انتخاب کلید واژگان مورد استفاده با گروه بحث نمایند
- چگونگی ایجاد و بکارگیری حساب کاربری ایمیل نمایش داده و یک حساب کاربری ایمیل ایجاد و تعدادی پیغام های ایمیلی را به هم‌تایان خود در کلاس ارسال نمایند.
- سند متنی ایجاد شده در فعالیت قبلی را به صورت برخط و برون خط در ذخیره سازیهای مربوطه ذخیره نماید.

سخت افزارها، نرم افزارهای و سیستم عامل‌های آموزشی

^{۲۹} Onenote

^{۳۰} صندوق‌های پست الکترونیک برخط (مانند یاهو) و برون خط (آت لوک و تاندر برد)، آشنایی با توانایی‌ها و ابزارهای صندوق پست الکترونیک مانند، تعیین قلم و اندازه، راست، میان و چپ چین نمودن، امضاء، ایجاد زمینه، الصاق فایل، ایجاد گروه، مسدود کردن اسپم یا ایمیل های ناخواسته و... ذخیره نامه‌ها و الصاقیات در پوشه‌های صندوق پست الکترونیک.

^{۳۱} Online and Offline

- معرفی سخت افزارهای آموزشی و سخت افزارهای خاص رشته
- معرفی نرم افزارهای آموزش، تمرین و تکلیف، نمایش عملکرد مخصوص رشته درسی و تشریح اهداف در راستای کسب دانش توسط دانش‌آموزان از موضوعات درسی
- معرفی چند نمونه سیستم عامل متن باز^{۳۲} آموزشی (در صورت وجود در رشته مورد نظر معرفی گردد)^{۳۳}

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- کار با سخت افزارهای آموزشی و سخت افزارهای خاص رشته را نمایش دهند و در مورد قابلیت‌های آن در کلاس بحث نمایند.
- از طریق جستجو در اینترنت سخت افزارهای آموزشی جدیدی را شناسایی و به کلاس معرفی نمایند.
- بسته‌های متنوعی از نرم افزارهای آموزش، تمرین و تکلیف در رشته مربوطه را شناسایی و در کلاس معرفی و نحوه کار را نمایش دهند.
- توضیح و بحث کلاسی در مورد چگونگی کاربرد نرم افزارها برای یک موضوع خاص دانشی توضیح داده شده و در کلاس بحث شود.
- بسته‌های نرم افزاری رشته و تشریح چگونگی استفاده در جهت کسب دانش در رشته و موضوع خاص مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند و مورد قضاوت قرار گیرند.
- یک نمونه سیستم عامل آموزشی متناسب با رشته درس خود را در کلاس معرفی، نصب و ویژگی‌های آن نمایش داده شود.

کاربرد نرم‌افزارهای آموزشی در برنامه درسی

- تعیین جایگاه بسته‌های نرم افزاری آموزشی و منابع مبتنی بر فاوا در برنامه درسی رشته، (ارزیابی صحت و قرارگیری آن‌ها مطابق با استانداردهای برنامه درسی و تطابق با نیازهای خاص و ویژه دانش‌آموزان)

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان :

- با جستجو در وب سایت‌ها و کاتالوگ‌ها، نرم افزارهای مناسب برای تهیه LO^{۳۴} های رشته خود را شناسایی نموده
- در مورد انطباق استانداردهای برنامه درسی با نرم افزارهای آموزشی رشته مورد نظر بحث نمایند.
- بسته‌های نرم‌افزاری از نظر صحت مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند.
- چگونگی ورود نرم‌افزارها و بسته‌های آموزش الکترونیکی در برنامه درسی را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند.
- معیارهای مناسبی برای تجزیه و تحلیل و ارزیابی نرم‌افزارهای آموزشی ارائه دهند.

فصل ۳: برنامه درسی و ارزشیابی

شایستگی

دانش پایه		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته درسی خود و راهبردهای استاندارد	با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته درسی خود و راهبردهای استاندارد	با آگاهی در مورد استانداردهای برنامه درسی رشته درسی خود و راهبردهای استاندارد
ارزشیابی، حداقل سه روش برای تلفیق فاوا در	ارزشیابی، پنج روش برای تلفیق فاوا در برنامه	ارزشیابی، روش‌ها و راه‌های

^{۳۲} Open source

^{۳۳} به عنوان نمونه در آموزش ابتدایی : [Edubuntu](#)، [UKnow4Kids](#)، [OLPC](#)، [Qimo 4 Kids](#)، [Uberstudent](#)

[Sugar](#)، [Ubermix](#)، [Debian-Edu](#)، [Fedora Education Spin](#)، [Guadalinux-Edu](#)، [OpenSuse-Edu](#)

[DoudouLinux](#)

^{۳۴} Learning Object

برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید	درسی رشته خود را ارائه نماید	گوناگون و متنوعی برای تلفیق فاوا در برنامه درسی رشته خود را ارائه نماید
-------------------------------------	------------------------------	---

متناسب سازی نرم افزارها و برنامه های کاربردی با استانداردهای برنامه درسی رشته مربوطه

- استانداردهای برنامه های درسی رشته علمی مربوطه
- چگونگی تطابق استانداردها با بسته های نرم افزاری و برنامه های کاربردی ویژه آن رشته (حمایت استانداردها توسط برنامه های کاربردی)
- راهبردها و روش های تلفیق فاوا (نرم افزارها و برنامه های کاربردی) در برنامه درسی رشته مربوطه

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- تعدادی از بسته های نرم افزاری ویژه رشته درسی خود را انتخاب نموده و استانداردهای برنامه درسی رشته علمی را که با این بسته نرم افزاری مطابقت دارد، را شناسایی نموده
- راهبردهایی را برای تلفیق بسته های نرم افزاری متفاوت در برنامه درسی مربوطه ارائه دهد.
- در مورد چگونگی و معیارهای حمایت این استانداردها توسط برنامه های کاربردی در کلاس بحث نمایند.

فصل ۴: پداگوژی^{۳۵}

شایستگی

تلفیق فناوری		
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱
با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می تواند فاوا را برای فعالیت های کلاسی و ارائه های خود بکار گیرد، فهرستی از این موارد را در <u>موقعیت های یادگیری خاص تهیه نماید.</u>	با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می تواند فاوا را برای فعالیت های کلاسی و ارائه های خود بکار گیرد، حداقل ۵ مورد از این موارد را در <u>موقعیت های یادگیری خاص پیشنهاد نماید.</u>	با آگاهی در مورد اینکه کجا، باچه کسانی، چه زمانی (چه زمانی نه) و چگونه می تواند فاوا را برای فعالیت های کلاسی و ارائه های خود بکار گیرد، حداقل سه مورد از این موارد را در <u>موقعیت های یادگیری خاص پیشنهاد نماید.</u>

فاوا در آموزش

- مروری بر رویکردهای یادگیری چهره به چهره، برخط و ترکیبی و موارد کاربرد در رشته درسی
- فاوا و بهبود و تکمیل راهبردهای یاددهی - یادگیری در رشته درسی^{۳۶}
- متناسب سازی فعالیت های فاوا با طرح درس (برای توسعه و بهبود یادگیری دانش موضوع درسی)
- پشتیبانی از آموزش با نرم افزارهای ارائه و منابع دیجیتال

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد مزایا و محدودیت های رویکردهای یادگیری چهره به چهره و برخط در کلاس بحث شود و نتایج بدست آمده با رویکرد ترکیبی مقایسه گردد.
- یک نمونه فعالیت که در آن ها کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات فرآیند تدریس در کلاس های درس را تکمیل می نماید، طراحی نموده و در کلاس درس اجرا نموده و توسط گروه همتایان ارزیابی گردد.

^{۳۵} پیش نیاز این بخش آگاهی از راهبردهای یاددهی-یادگیری است

^{۳۶} توضیحات مدرس در مورد این که چگونه بکارگیری فاوا و انواع خاص نرم افزار می تواند به معلمان کمک نماید یادگیری دانش رشته درسی در دانش آموزان را بهبود دهند...

- یک نمونه طرح درس ترکیبی که نرم افزارهای آموزشی، تمرین و تکلیف در آن جای داده شده باشد و یک نمونه طرح درس برخط، طراحی گردد و موارد کاربرد هر کدام در کلاس توضیح داده شود.
- طرح درس های مربوطه را بین گروه همتایان به اشتراک گذاشته و پیشنهادات ارائه شده جهت بهبود آن طراحی را دریافت و اعمال نمایند.
- طرح درس بهبود یافته با استفاده از نرم افزارهای ارائه را در کلاس ارائه دهند.
- چگونگی بکارگیری نرم افزارهای ارائه و سایر رسانه های دیجیتال در پشتیبانی از روش سخنرانی نمایش دهند.
- نمونه های متنوعی از ارائه های آموزشی تقویت شده با فاوا را برای موقعیت های یادگیری خاص تهیه نمایند.

فصل ۵: سازمان بندی و مدیریت

شایستگی

کلاس استاندارد		
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱
با استفاده از فاوا چندین فعالیت های را به صورت فردی به گونه ای سازمان بندی نماید که همه دانش آموزان به طور عادلانه به تجهیزات و امکانات فراهم شده، دسترسی داشته باشند.	با استفاده از فاوا یک فعالیت را برای گروه های کوچک کلاسی به گونه ای سازمان بندی نماید که همه دانش آموزان به طور عادلانه به تجهیزات و امکانات فراهم شده، دسترسی داشته باشند.	با استفاده از فاوا یک فعالیت را برای کل کلاس (کلاس در قالب یک گروه بزرگ) به گونه ای سازمان بندی نماید که همه دانش آموزان به طور عادلانه به تجهیزات و امکانات فراهم شده، دسترسی داشته باشند.

مدیریت فاوا در کلاس درس

- تلفیق آزمایشگاه رایانه در فعالیت های مداوم یادگیری و روش های مختلف آزمایشگاه رایانه (برای تکمیل آموزش های کلاسی متناسب با رشته درسی)
- چگونگی مدیریت منابع مکمل فاوا (به صورت فردی و یا گروه های کوچک دانش آموزی در کلاس درس بدون ایجاد اختلال در سایر فعالیت های کلاسی)

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- نمونه هایی از روش های مختلف آزمایشگاه رایانه (یا مجموعه ای از لپ تاپ های کلاسی) که می توانند برای تکمیل آموزش کلاسی مورد استفاده قرار گیرند، طراحی نموده و در مورد آن ها بحث نماید و طرح درس هایی که شامل استفاده از فعالیت های آزمایشگاه رایانه است را طراحی نمایند.
- مثال هایی از روش های متنوع که منابع فاوای محدود کلاسی می توانند به صورت فردی، دو نفری یا گروهی برای تکمیل فرآیند آموزش مورد استفاده قرار گیرند را ارائه و در مورد آن بحث نماید و طرح درس هایی را که شامل استفاده از فاوا برای تکمیل فرآیند آموزش کلاسی است، طراحی و تهیه نمایند.

سازمان بندی تجهیزات در کلاس درس

- بررسی قرارگیری و چینش اجتماعی (مناسب و نامناسب) برای بکارگیری فناوری های گوناگون (فردی، دو نفره، گروه های کوچک و یا بزرگ متناسب با رشته و سن دانش آموزان)

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- فناوری های نرم افزاری و سخت افزاری گوناگون را شناسایی نموده و در مورد چینش های متناسب دانش آموزان برای کاربردهای آموزشی (فردی، دو نفره، گروه های کوچک و گروه های بزرگ) در رشته بحث نمایند.

فصل ۶: یادگیری حرفه ای معلم

سواد دیجیتال		
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱
با استفاده از مهارت‌های فناوریانه و دانش کافی، منابع وب مورد نیاز متعددی را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید و به گروه همتا ارائه دهد.	با استفاده از مهارت‌های فناوریانه و دانش کافی، حداقل ده منبع وب مورد نیاز را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید.	با استفاده از مهارت‌های فناوریانه و دانش کافی، حداقل پنج منبع وب مورد نیاز را برای بدست آوردن موضوعات درسی اضافی و دانش پداگوژیکی در جهت یادگیری حرفه‌ای خود شناسایی نموده و فهرستی از آن‌ها تهیه نماید.
<p>توسعه دانش موضوعی و پداگوژی با استفاده از منابع فاوا</p> <ul style="list-style-type: none"> چگونگی افزایش بهره‌وری حرفه‌ای با استفاده از منابع فاوا و ارائه مثال‌هایی در این مورد (بیان چند نمونه اقدام پژوهی یا مقاله و تجربه در این مورد) فاوا منبعی برای کسب دانش موضوعی و دانش پداگوژی (ارائه مثال‌هایی در این مورد مانند موضوعات دانشی جدید و تحولات جدید در دانش پداگوژی) 		
<p>تکالیف عملکردی و یادگیری دانشجو معلمان:</p> <ul style="list-style-type: none"> فهرستی از وظایف و کارهای مختلف معلمی که منابع فاوا موجب افزایش راندمان بالاتر آن‌ها می‌شود تهیه نمایند چند نمونه از وظایف کلاسی که استفاده از رایانه، لپ تاپ و دستگاه‌های دستی و قابل حمل و نرم افزارهایی مانند پردازشگر لغات، بلاگ‌ها و ویکی‌ها و سایر ابزارهای ارتباطی کمک به افزایش کارایی آن‌ها می‌گردد نمایش دهند. در مورد منابع گوناگون فاوا که می‌توانند از آن‌ها برای افزایش دانش موضوعات درسی و دانش پداگوژی استفاده نمایند بحث نمایند. اهداف یادگیری حرفه‌ای شخصی خود را شناسایی و تعیین نمایند و طرحی برای استفاده از ابزارهای متنوع فاوا برای نیل به اهداف خود ایجاد نمایند (مانند مرورگرهای وب، فناوری‌های ارتباطی) و طرح را در کلاس به همتایان خود ارائه دهد. 		
<p>مسائل امنیتی در بکارگیری فاوا و حرفه‌ی معلمی</p> <ul style="list-style-type: none"> شناسایی و مدیریت مسائل امنیتی اینترنت شامل: زورگویی‌های سایبری^{۳۷}، انجمن‌های ارتباطی، مسائل حفظ حریم خصوصی و دزدی اطلاعات، ویروس‌ها، کلاهبرداری، اسپم، کوکی‌ها، پاپ آپ. حقوق مالکیت معنوی، کپی رایت، محتوای نامناسب، شهروندی دیجیتال؛ قوانین و مقررات ایمیل. اخلاق. الزامات قانونی. محرمانه بودن اطلاعات شخصی. مسائل مربوط به رمز عبور، به روز رسانی نرم‌افزارها و برنامه‌های کاربردی و سیستم‌عامل‌ها 		
<p>تکالیف عملکردی و یادگیری دانشجو معلمان:</p> <ul style="list-style-type: none"> گزارش‌هایی در مورد هر یک از موارد بالا تهیه و در کلاس ارائه و به بحث بگذارند راهبردها و روش‌هایی برای شناسایی، مدیریت و مقابله با مسائل امنیتی را معرفی و بکارگیری یکی از این راهبردها را به صورت عملی نمایش دهند. 		
<p>مسائل اخلاقی و قانونی در بکارگیری فاوا و حرفه‌ی معلمی</p> <ul style="list-style-type: none"> آشنایی با مسائل قانونی در دسترسی و استفاده از اطلاعات مروری بر معیارهای اخلاقی در بهره‌گیری از منابع فاوا (سرقت علمی، قانون مالکیت معنوی و فکری، و قانون Copy Right) 		

^{۳۷} cyber bullying مانند Ransom wares

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- با جستجو در اینترنت، شواهدی در مورد پیامدهای عدم رعایت قوانین رایانه‌ای در کلاس ارائه گردد.
- در مورد پیامدهای منفی و مثبت رعایت / عدم رعایت اخلاق در استفاده از منابع فاوا توسط معلم بر دانش‌آموزان بحث شود

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- سخنرانی-نمایشی
- آزمایشگاه
- پروژه
- کشفی (کاوشگری + آزمایشگاه) فردی و گروهی
- حل مسئله
- حل خلاق مسئله
- پرسش‌ها و پاسخ‌های هدایت شده و مباحثه
- طوفان مغزی
- و.....

حداقل امکانات سخت و نرم افزاری

- منابع اطلاعاتی مکتوب یا برخط
- شبکه آزمایشگاهی (آزمایشگاه رایانه) مجهز به اینترنت پرسرعت
- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- انواع رسانه‌های قابل در دسترس
- امکانات لازم برای تهیه رسانه آموزشی مورد نظر مدرس
- نرم افزار بسته آفیس، ورژن‌های جدید (ترجیحا اصلی)
- رایانه با انواع سیستم‌های عامل
- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- تلفن‌های همراه با انواع سیستم‌های عامل (تلفن‌های دانشجویان)
- نرم افزارهای windows, Mac, Linux
- انواع ذخیره کننده‌های برون خط
- چند رایانه که به اینترنت متصل نباشد و از طریق یکی از شیوه‌های رایج و قابل دسترس قابلیت اتصال به اینترنت را داشته باشد (با خط تلفن (از طرق دایال آپ، ADSL⁺ به صورت lan یا wireless) کارت دیتا، Wimax
- حداقل یک پردازشگر موجود در بازار
- سخت افزارهای داخلی و خارجی و جانبی رایانه
- انواع موبایل، تبلت، لپ‌تاپ و رابط OTG
- نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و سیستم‌عامل‌های آموزشی مربوط به رشته
- برای نرم افزارها و سیستم‌عامل‌های مخصوص کودکان استثنایی می‌تواند مواردی چون (for chat) Deaf Apps^{۳۹}, Vinu^{۳۸} را پیشنهاد نمود.

<http://distrowatch.com/table.php?distribution=linux>

۲۹۳

- نرم افزارهای

Flash, Photoshop, paint, DVD cutter, sound recorder , sound cutter, concept mapping or mind mapping, Simulators

- امکانات لازم برای راه اندازی شبکه شامل:

Cross cable, Wi-Fi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall

- حداقل ۲ رایانه و یا لپ تاپ (در مورد لپ تاپها مجهز به Bluetooth) برای هر گروه
- فیلم و کلیپ های نمونه در زمینه کاربرد سخت افزار های آموزشی
- بروشورهای معرفی سخت افزارها
- نرم افزارهای و سیستم عامل های آموزشی گروه های مربوطه به انتخاب گروه
- راهنمای نرم افزارهای مربوطه
- سخت افزارها و نرم افزارهای لازم برای ضبط و ویرایش صدا و تصویر و فیلم دیجیتال
- نرم افزارهای شبیه ساز متناسب با رشته
- نرم افزارهای LCMS, CMS, LMS

۴. منابع آموزشی

۱. مهر محمدی، محمود و نفیسی، عبدالحسین (۱۳۸۳)، تدوین سیاست های راهبردی فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش.
۲. علی آبادی، خدیجه (۱۳۹۰) مقدمات تکنولوژی آموزشی، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور
۳. محمدی داود، احدیان، محمد، رضانی، عمران (۱۳۹۰) مقدمات تکنولوژی آموزشی، تهران، آبیژ.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

در ارزشیابی هر واحد درسی دو الی سه نوع ارزشیابی انجام خواهد شد. ۱- ارزشیابی ورودی یا تشخیصی در فاوا ۱ که در بخش مهارت های اساسی فاوا برای تعیین سطح کلاس و استفاده بهینه از زمان به منظور ایجاد و یا تقویت مهارت ها صورت می گیرد، ۲- ارزشیابی تکوینی که در حین فرآیند آموزش و در طول کلاس انجام می گیرد که در هر بخش مواردی به عنوان پیشنهاد در فعالیت های عملکردی و یادگیری پیشنهاد شده که می توانند بخشی از این ارزشیابی را تشکیل دهند و ۳- ارزشیابی نهایی یا پایانی که پیشنهاد می گردد ۱۰ نمره از نمره نهایی به ارزشیابی تکوینی و ۱۰ نمره به پروژه پایانی اختصاص یابد که در اجرای آن دانشجو معلم ملزم به رعایت تمامی موارد مورد آموزش در آن واحد درسی (فاوا ۱ الی ۳) می باشد و مدرس مربوطه موضوع آن را با توجه به سال تحصیل دانشجو معلم، دانش و مهارت موضوعی و مهارت حرفه ای دانشجو معلم تعیین می نماید.

۶. پیوستها

- شبکه

شبکه و شبکه سازی

- * تعریف شبکه
- * دلایل شبکه سازی، مزایا و محاسن ایجاد شبکه
- * تاریخچه شبکه
- * معرفی بزرگترین شبکه
- * سلسه مراتب ایجاد شبکه و مولفه های شبکه
- * cable, Wifi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall, DNS Server, Mail Server

(نرم افزارهای مخصوص ناشنویان در <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.successfulmatch.deafs&hl=en>)

گوگل پلی)

ایجاد یک شبکه کوچک (دو یا سه کاربر) با استفاده از امکانات موجود، **Wi-Fi, Bluetooth, cable**
شبکه‌های اجتماعی

• سیستم عامل های دانش آموزی

به عنوان نمونه موارد زیر با هایپر لینک مربوطه آورده شده‌اند.

به عنوان نمونه در آموزش ابتدایی :

Eduubuntu *UKnow4Kids* *OLPC* *Qimo 4Kids* *Uberstudent* *OpenSuse-Edu* *Guadalinux-Edu* *Fedora*
Education Spin *Debian-Edu* *Ubermix* *Sugar* *DoudouLinux*

۱. معرفی درس و منطق آن

زندگی بشر در عصر کنونی به گونه‌ای با فناوری اطلاعات و ارتباطات عجین شده است، که برخورداری از ابعاد گوناگونی از سواد از جمله سواد اطلاعاتی، سواد رسانه ای، سواد رایانه، سواد فناوری، سواد دیجیتال، سواد اینترنتی، یک ضرورت در زندگی محسوب می‌گردد. ضرورت توجه به فناوری اطلاعات و ارتباطات موجب گردیده است که آموزش آن در آموزش‌های رسمی وارد گردد. لذا آشنایی و بهره‌مندی از این بعد سواد یکی از نیازهای دانش‌آموزان امروز و شهروندان فردا است. از این‌رو معلمان که وظیفه آماده سازی دانش‌آموزان را برای ورود به عرصه زندگی دارند، خود نیز باید ضمن برخورداری از شایستگی‌ها و سواد لازم در حوزه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات، از این ظرفیت در آموزش‌های خود بهره گیرند و با تلفیق این فناوری در فرصت‌های یاددهی-یادگیری علاوه بر بهره‌گیری از افزایش و بهبود کارایی آموزش، دانش‌آموزان را آموزش دهند که چگونه خود را برای استفاده صحیح از فرصت‌های پیش‌آمده بواسطه این فناوری در زندگی آماده کنند.

نام درس: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات آموزش علوم اجتماعی ۲	مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری:	نوع درس: کارگاهی
جدول شایستگی‌ها دانشجو معلمان در ۶ مولفه ۱- درک ICT در آموزش، ۲- برنامه درسی و ارزشیابی، ۳- پداگوژی، ۴- ICT، ۵- سازمان بندی و مدیریت و ۶- یادگیری حرفه ای معلم در سواد فناوری ^{۴۰} به شرح جدول زیر می‌باشد.	تعداد واحد: ۱ واحد کارگاهی
	زمان درس: هر واحد ۴۸
	پیشنیاز: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات ۱

ملاک ها	سطح ۱ (سواد فناوری)	سطح ۲ (تعمیق دانش)	سطح ۳ (تولید دانش)
درک ICT در آموزش	درک سیاست‌ها		
	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، <u>حداقل ۳ نمونه فعالیت‌هایی کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی نماید.</u>	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، <u>حداقل ۳ نمونه فعالیت‌هایی کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی و سپس با توجه ارزیابی گروه هم‌تا و خود طراحی مورد نظر را</u>	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، <u>چندین فعالیت کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی، اصلاح، و پیاده سازی نماید.</u>

^{۴۰} سواد فناوری : استفاده از فاوا برای یادگیری کارآتر و موثرتر

	مورد اصلاح قرار دهد.		
	ابزارهای پیچیده		مهارت‌های فاوا
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	
ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، موقعیت‌های متنوع مسئله و پروژه محوری را طراحی نمایند که بتوانند در آن‌ها با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا (از جمله منابع شبکه در جهت کمک به همکاری دانش‌آموزان، دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسائل انتخاب شده) پروژه‌های فردی و گروهی دانش‌آموزی پیاده‌سازی نموده و بر آن‌ها نظارت نماید.	ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، یک موقعیت‌های مسئله محور و یک موقعیت پروژه محور را طراحی نمایند که بتوانند در آن‌ها با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا (از جمله منابع شبکه در جهت کمک به همکاری دانش‌آموزان، دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسائل انتخاب شده) پروژه‌های فردی و گروهی دانش‌آموزی را پیاده‌سازی نموده و بر آن‌ها نظارت نماید.	ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، یک موقعیت مسئله محور را طراحی نمایند که در آن با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا از جمله منابع شبکه به دانش‌آموزان در جهت دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسئله انتخاب شده کمک نماید.	
کاربرد دانش			برنامه درسی و ارزشیابی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	
ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، مسائل پیچیده‌ای در رشته درسی را برای دانش‌آموزان به گونه‌ای طراحی نماید که راه حل‌های ارائه شده برای مسائل، درک دانش‌آموزان از مسائل را مورد	ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، یک مسئله پیچیده در رشته درسی برای دانش‌آموزان را به گونه‌ای طراحی نماید که راه حل (های) ارائه شده برای مسائل، درک دانش‌آموزان از مسئله را مورد اندازه‌گیری قرار دهد.	ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، حداقل یک مسئله پیچیده در رشته درسی برای دانش‌آموزان طراحی نماید و راه حل‌های ارائه شده توسط دانش‌آموزان را در پاسخ به این مسئله مورد ارزیابی قرار دهد.	

اندازه‌گیری قرار دهد.			
حل مسائل پیچیده			پداگوژی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	
<p><u>چندین تکلیف مسئله محور</u> (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش‌آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نماید و <u>مراحل طراحی، پیاده‌سازی و و ارائه راه حل‌ها توسط دانش‌آموزان در تکالیف مسئله محور و پروژه‌های گروهی را مورد نظارت و ارزیابی قرار دهد.</u></p>	<p><u>دو تکلیف مسئله محور</u> (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش‌آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نموده و <u>ضمن اصلاح طرح خود، مراحل پیاده‌سازی طرح را تشریح نماید.</u></p>	<p><u>دو تکلیف مسئله محور</u> (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش‌آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نماید و <u>ضمن طرح مسائل در گروه هم‌تا با استفاده از نظرات ارزیابانه آن‌ها، طراحی خود را مورد اصلاح قرار دهد.</u></p>	
گروه‌های مشارکتی			سازمان
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	بندی و مدیریت
<p><u>محیط‌های یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس خلق نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت‌ها و همکاری گروهی باشد.</u></p>	<p><u>یک محیط یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس خلق نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت و همکاری گروهی باشد.</u></p>	<p><u>یک محیط یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس طراحی نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منعطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت باشد.</u></p>	
مدیریت و راهنمایی			یادگیری
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	حرفه‌ای معلم
<p>ب با استفاده از مهارت و دانش لازم <u>پروژه‌های پیچیده‌ای</u> را در راستای یادگیری حرفه‌ای ایجاد و مدیریت نماید که در آن‌ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه‌ها برای دستیابی به</p>	<p>با استفاده از مهارت و دانش لازم <u>دو پروژه پیچیده</u> را در راستای یادگیری حرفه‌ای ایجاد و مدیریت نماید که در آن‌ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه‌ها برای دستیابی به اطلاعات</p>	<p>با استفاده از مهارت و دانش لازم <u>یک پروژه پیچیده</u> در راستای یادگیری حرفه‌ای را طراحی نماید که در آن‌ها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه‌ها برای</p>	

دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته باشد.	همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته باشد.	اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته باشد.
--	---	---

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

کاربرد فاوا در رشته علمی ۲ فصل ۱: درک فاوا در آموزش

شایستگی		
درک سیاست‌ها		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، حداقل ۳ نمونه فعالیت‌هایی کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی نماید.	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، حداقل ۳ نمونه فعالیت‌هایی کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی و سپس با توجه ارزیابی گروه هم‌تا و خود طراحی مورد نظر را مورد اصلاح قرار دهد.	با داشتن دانش عمیق از سیاست‌های ملی و اولویت‌های اجتماعی، درجهت حمایت از این سیاست‌ها، چندین فعالیت کلاسی (مبتنی بر فاوا) را طراحی، اصلاح، و پیاده‌سازی نماید.
درک سیاست‌های آموزشی در باره‌ی فاوا در تدریس		
<ul style="list-style-type: none"> فرصت‌ها و موانع در اجرای فعالیت‌های مبتنی بر فاوا معرفی نمونه‌هایی از مسائل واقعی به هنگام پیاده‌سازی فعالیت‌های کلاسی رشته درسی مبتنی بر فاوا در مدرسه تجزیه و تحلیل مزایا و معایب روش‌های مختلف برای اجرای اهداف سیاست‌های فاوا 		
تکالیف عملکردی و یادگیری دانشجو معلمان:		
<ul style="list-style-type: none"> یک نمونه از اسناد مربوط به سیاست‌های فاوا را تجزیه و تحلیل نموده و تاثیرات بالقوه آن را بر یادگیرنده و جنبه‌های متفاوت کار معلمان تعیین کنند در مورد اصول بکارگیری فاوا در آموزش و پرورش توضیح داده و این اصول را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند در مورد چگونگی جای دادن این اصول در فرآیند آموزش پیشنهاداتی ارائه گردد مسائلی که با اجرای این اصول ایجاد می‌گردد مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و در مورد چگونگی اداره و نظارت بر مسائل راهکارهایی ارائه دهند. 		

فصل ۲: مهارت‌های فاوا

شایستگی		
ابزارهای پیچیده		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، یک موقعیت مسئله محور را طراحی	ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، یک موقعیت‌های مسئله محور و یک موقعیت پروژه	ضمن آگاهی در مورد انواع ابزارها و برنامه‌های کاربردی ویژه موضوع درسی خود، موقعیت‌های مسئله محور را طراحی نمایند

<p>که بتوانند در آن‌ها با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا (از جمله منابع شبکه در جهت کمک به همکاری دانش‌آموزان، دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسائل انتخاب شده) پروژه‌های فردی و گروهی دانش‌آموزی پیاده‌سازی نموده و بر آن‌ها نظارت نماید.</p>	<p>محور را طراحی نمایند که بتوانند در آن‌ها با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا (از جمله منابع شبکه در جهت کمک به همکاری دانش‌آموزان، دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسائل انتخاب شده) پروژه‌های فردی و گروهی دانش‌آموزی را پیاده‌سازی نموده و بر آن‌ها نظارت نماید.</p>	<p>نمایند که در آن با استفاده‌ی منعطفانه‌ی فاوا از جمله منابع شبکه به دانش‌آموزان در جهت دسترسی به اطلاعات و برقراری ارتباط با کارشناسان خارج از مدرسه برای تجزیه و تحلیل مسئله انتخاب شده کمک نماید.</p>
---	---	---

کاربرد فاوا در طراحی و مدیریت یادگیری مشارکتی و پروژه محور دانش‌آموزان

- معرفی بسته‌های نرم افزاری متن باز متناسب با رشته خود و نرم افزارهای تولید محتوا
- ویژگی منابع وب (صحت مطالب و سودمندی منابع وب) مورد استفاده در یادگیری‌های مسئله محور و پروژه محور در رشته علمی.
- آشنایی با انواع وب‌های آموزشی (I, II و معنایی) و ویژگی‌های (مزایا و محدودیت‌های) هر کدام
- طراحی فعالیت‌های مسئله محور و پروژه محور مبتنی بر یکی از انواع وب
- طراحی مواد آموزشی با استفاده از محیط نوشتاری^{۴۱} یا ابزارهای خاص برخط
- معرفی شبکه یا نرم افزار مناسب برای مدیریت، نظارت، ارزیابی پیشرفت پروژه‌های گوناگون دانش‌آموزی
- نقش فاوا در ارتباط و همکاری با دانش‌آموزان، هم‌تایان، والدین و جوامع بزرگتر در جهت پرورش یادگیری دانش‌آموزان.
- شبکه و پشتیبانی از همکاری دانش‌آموزان داخل و خارج از کلاس درس
- موتورهای جستجو، پایگاه‌های داده بر خط و ایمیل منابعی برای یافتن افراد و منابع برای پروژه‌های مشترک

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- جستجو در مورد بسته‌های نرم افزاری آموزشی را به طور عملی نمایش دهند و چگونگی استفاده از این بسته های متنوع نرم افزاری را در یک موضوع خاص در رشته خود در کلاس نشان دهند.
- در مورد ویژگی‌های هر کدام از منابع آموزشی I ، II و معنایی مزایا و محدودیت‌های آن‌ها برای طراحی فعالیت‌های تعاملی و مشارکتی بحث و گفتگو نمایند.
- یک یا چند فعالیت آموزشی مسئله محور و پروژه محور مبتنی بر یکی از انواع وب را طراحی نمایند و طراحی خود را در کلاس ارائه و با استفاده از نظرات ارزیابانه آن طراحی را اصلاح نمایند.
- در وب سایت‌ها و کاتالوگ ها نرم افزارهای مناسب برای یادگیری مسئله محور و پروژه محور در موضوع زمینه تخصصی خود را جستجو نماید. معیارهای و دستورالعمل‌های ارزیابی را توسعه داده و انتخاب‌های خود برای موثر بودن در جهت اهداف خاص آموزشی قصد شده توجیه نماید.
- طرز استفاده از محیط نوشتاری یا ابزارهای آن را به نمایش در آورد. به صورت گروهی دانشجویان یک واحد مطالعه در رشته مربوطه را به صورت بر خط طراحی نمایند.
- چگونگی استفاده از نرم افزارهای شبکه‌ای پروژه برای مدیریت، نظارت و ارزیابی پروژه دانش‌آموزی را به نمایش درآورد و داده های پروژه کارهای دانش‌آموزان را در آن وارد کنند.
- در مورد استفاده از محیط‌های ارتباطی و همکاری بر خط توسط معلم برای پشتیبانی از یادگیری دانش‌آموزان بحث شود. دانشجویان در محیط‌های مذکور یک لاگ را برای خود تهیه نموده، و نتایج چاپی خود را در آن به اشتراک بگذارد و نمونه‌هایی از تعاملات برخط خود را نمایش دهد.
- در مورد مزایای محیط‌های ارتباطی و همکاری برخط که دانش‌آموزان را در انجام پروژه های مشترک کاری و یادگیری پشتیبانی می‌کند

^{۴۱} *authoring environment* مجموعه ابزارهایی برای تولید محتوای دیجیتال یا ساخت نرم افزار

بحث نمایند. معلمان یک لاگ را برای خود تهیه نموده، و نتایج چاپی خود را به اشتراک گذاشته و تعاملات برخط دانش آموزان را نمایش دهند.

در مورد استفاده از موتورهای جستجو، پایگاه‌های داده برخط و ایمیل برای یافتن افراد و منابع برای پروژه‌های مشترک بحث نمایند، جستجوهای خود را در راستای پروژه رشته خود هدایت نمایند، در پروژه مشترک بر خط شرکت و تعامل نمایند، تجربیات خود را در آن جا منعکس نمایند و آن‌ها را با افراد دیگر به اشتراک گذاشته و در مورد آن‌ها بحث نمایند.

فصل ۳: برنامه درسی و ارزشیابی

شناسی

کاربرد دانش		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، حداقل یک مسئله پیچیده در رشته درسی برای دانش‌آموزان طراحی نماید و راه حل‌های ارائه شده توسط دانش‌آموزان را در پاسخ به این مسئله مورد ارزیابی قرار دهد.	ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، یک مسئله پیچیده در رشته درسی برای دانش‌آموزان را به گونه‌ای طراحی نماید که راه حل (های) ارائه شده برای مسائل، درک دانش‌آموزان از مسئله را مورد اندازه‌گیری قرار دهد.	ضمن برخورداری از دانش عمیق در مورد موضوع رشته خود و توانایی بکارگیری منعطفانه‌ی آن در موقعیت‌های گوناگون، با استفاده از فاوا، مسائل پیچیده‌ای در رشته درسی را برای دانش‌آموزان به گونه‌ای طراحی نماید که راه حل‌های ارائه شده برای مسائل، درک دانش‌آموزان از مسائل را مورد اندازه‌گیری قرار دهد.

دستیابی به اهداف برنامه‌درسی و ارزشیابی از طریق فاوا

- نقش فاوا در معرفی مفاهیم و فرآیندهای کلیدی رشته درسی
- عملکرد و اهداف بکارگیری بسته‌های نرم افزاری در رشته درسی
- چگونگی افزایش درک دانش‌آموزان از مفاهیم و فرآیندهای کلیدی با بکارگیری بسته‌های مربوطه در محیط‌های داخل و خارج از کلاس (فاوا در نظریه‌های یادگیری)
- دستورالعمل‌های مبتنی بر فاوا در ارزشیابی برای ارزیابی درک دانش‌آموزان از مفاهیم و فرآیندهای کلیدی برنامه درسی

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانش‌جو معلمان

- در بخشی از برنامه درسی داده شده، مفاهیم و فرآیندهایی که می‌توانند بوسیله فاوا آموزش داده شوند انتخاب شود. (فاوا باید منجر به درک عمیقتر از مفاهیم گردد)
- برای متن آموزشی (متناسب با رشته) داده شده، مفاهیم و فرآیندهایی که می‌توانند با فاوا آموزش داده شوند، شناسایی نمایند.
- تعداد متنوعی از بسته‌های نرم افزاری رشته درسی خود را شناسایی و در کلاس به نمایش در آورند.
- در مورد دستیابی به اهداف برنامه درسی و ارزشیابی از طریق فاوا، با یک کارشناس به صورت برخط در کلاس تعامل و گفتگو ترتیب دهند.
- از موزه‌های مرتبط با رشته خود بازدید برخط در کلاس ترتیب دهند.
- برنامه‌های شبیه ساز مبتنی بر وب را در کلاس اجرا و در خصوص اینکه چگونه این برنامه‌ها می‌توانند درک دانش‌آموزان از مفاهیم کلیدی موضوعات درسی و کاربرد آن‌ها در حل مسائل پیچیده توسعه دهند، بحث و گفتگو نمایند.
- از طریق جستجو در اینترنت در مورد فاوا در یکی از نظریه‌های یادگیری، یک مقاله علمی و پژوهشی شناسایی و در مورد آن در کلاس بحث و مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد.
- بسته‌های نرم‌افزاری ویژه موضوعات درسی رشته خود را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند و توضیح دهند که چگونه این بسته‌ها مفاهیم و حل مسائل پیچیده در محیط یادگیرنده محور را حمایت می‌کنند.

دستورالعمل‌های استفاده از محصولات فاوا در برنامه درسی

- دستورالعمل‌های دانشی و عملکردی معلمان در استفاده از محصولات فاوا برای افزایش درک دانش آموزان از مفاهیم، مهارت‌ها و فرآیندهای موضوع کلیدی درسی.

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد ویژگی‌های واکنش دانش‌آموزان در سال‌های مختلف آموزش و کیفیت و ویژگی محصولات فاوا ویژه‌ی سن و موضوع درسی خاص بحث شود.
- دستورالعمل‌هایی که از این ویژگی‌ها تبعیت می‌کنند و آن‌ها را توسعه و بهبود می‌دهند، ارائه دهند.
- دستورالعمل‌های ارائه شده در کلاس ارزیابی شده و پیشنهادهایی برای بهبود آن‌ها ارائه گردد.
- برای متن آموزشی و اهداف ارزشیابی (متناسب با رشته) داده شده، دستورالعمل‌های مبتنی بر فاوا طراحی کنند.
- برای محصولات فاوا دستورالعمل‌هایی را تهیه نموده و در فرآیند آموزش بکار گیرند. (به عنوان نمونه دستورالعملی برای ارائه گزارش‌های دانش‌آموزی از نتایج آزمایش شیمی)

ارزشیابی مبتنی بر فاوا

- ارزشیابی مبتنی بر فاوا (بر خط و برون خط) و بررسی دیدگاه‌های مربوطه
- ویژگی‌های ارزشیابی‌های مبتنی بر فاوا
- معرفی ابزارهای ارزشیابی مبتنی بر فاوا
- راهبردهای طراحی آزمون‌های مبتنی بر فاوا

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان

- ابزارهای ارزشیابی فاوای در اختیار قرار داده شده، را از منظر این که کدامیک برای ارزیابی مهارت‌های سطوح بالاتر (از جمله مهارت‌های حل مسئله، تفکر انتقادی، و...) و درک بنیادی از مفاهیم کلیدی مناسب هستند مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد.
- برای متن آموزشی و اهداف مهارت ارزشیابی (متناسب با رشته) داده شده، یک ابزار مناسب را شناسایی نمایند.
- برای موضوعی در برنامه درسی دستورالعمل‌های مبتنی بر فاوا برای ارزشیابی را طراحی نماید که در آن درک دانش‌آموزان از مفاهیم و فرآیندهای کلیدی برنامه درسی مورد ارزیابی قرار گیرد.
- در مورد دیدگاه‌های حاکم بر ارزشیابی مبتنی بر فاوا (برخط و برون خط) در کلاس بحث کنند و مزایا و محدودیت‌های آن‌ها را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند.
- یک نمونه آزمون برخط و برون خط برای یک موضوع در رشته خود طراحی نموده و آن را در کلاس ارائه نموده تا مورد ارزیابی قرار گیرد و اصلاحات لازم را با توجه به بازخوردها انجام دهند.

فصل ۴: پداگوژی

شناسی

حل مسائل پیچیده		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
دو تکلیف مسئله محور (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش‌آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نماید و ضمن طرح مسائل در گروه هم‌تا با استفاده از نظرات ارزیابانه آن‌ها، طراحی خود را مورد اصلاح قرار دهد.	دو تکلیف مسئله محور (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش‌آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نموده و ضمن اصلاح طرح خود، مراحل پیاده‌سازی طرح را تشریح نماید.	چندین تکلیف مسئله محور (آموزش دانش‌آموز محور) و پروژه‌ی گروهی دانش‌آموزی مبتنی بر فاوا را تعریف و طراحی نماید و مراحل طراحی، پیاده‌سازی و ارائه راه حل‌ها توسط دانش‌آموزان در تکالیف مسئله محور و پروژه‌های گروهی را مورد نظارت و ارزیابی قرار دهد.

طراحی و پیاده‌سازی فعالیت‌های یادگیری مشارکتی و پروژه محور مبتنی بر فاوا با تمرکز بر مسائل واقعی زندگی

- نقش یادگیری پروژه محور مبتنی بر فاوا و ایجاد در توسعه تعاملات اجتماعی و تفکر در دانش‌آموزان از طریق بکارگیری مفاهیم و فرآیندها و مهارت‌های کلیدی در حل مسائل واقعی
- چگونگی طراحی مسائل پیچیده و مسائل زندگی واقعی (که با کمک موضوعات کلیدی درسی قابل حل هستند) در پروژه‌های دانش‌آموزی با استفاده از منابع فاوا
- ویژگی‌های طراحی، واحد طرح درس مشارکتی و پروژه محور مبتنی بر فاوا
- معرفی ابزارهای متن باز و برنامه‌های کاربردی موضوعات ویژه برای فعالیت‌های کلاسی که قدرت استدلال، گفتگو، مشارکت و حل مسائل پیچیده را در دانش‌آموزان تقویت می‌نماید.
- داستان و بازی‌های دیجیتال و شبیه‌سازی یکی از روش‌های مناسب برای پیاده‌سازی تکالیف مسئله محور و پروژه‌های گروهی

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد چگونگی بکارگیری فاوا و انواع ویژه نرم افزارهایی که می‌تواند درک دانش‌آموزان و بکارگیری علمی دانش رشته مربوطه را حمایت کند بحث نموده
- در یک ارائه کلاسی راه‌هایی که در آن‌ها یادگیری پروژه محور می‌تواند مورد حمایت شود شرح داده شود.
- نمونه‌های مختلفی در این خصوص تولید نموده و پس از ارائه نمونه‌ها در کلاس در باره‌ی آن‌ها در کلاس بحث شود (به عنوان نمونه شناسایی راه‌های حفاظت از سامانه‌های اکولوژی با استفاده از وب و مفاهیم کاربردی)
- از طریق ارتباط و گفتگو برخط کلاسی با کارشناسان مربوطه همکاری نمایند.
- با جستجو در اینترنت برای اهداف یادگیری داده شده، مسائل زندگی واقعی مناسبی انتخاب شود.
- با توجه به مسائل واقعی داده شده، در فرآیند طراحی فعالیت‌های پروژه محور فاوا را در آن تلفیق نمایند.
- برای مسائل واقعی زندگی منتخب، روش‌های مناسب مبتنی بر فاوا برای معرفی آن‌ها به دانش‌آموزان ارائه دهند.
- راهبردهای یاددهی - یادگیری گوناگون را که در فعالیت‌های یادگیری مورد استفاده قرار می‌گیرند، توصیف نموده و توضیح دهند که فاوا چگونه می‌تواند در آن‌ها تلفیق گردد.
- طراحی و یا شناسایی یک داستان و بازی دیجیتال و یا شبیه‌سازی برای حل مسائل پیچیده و واقعی زندگی و یا فعالیت‌های پروژه محور، ارائه سناریو در کلاس و نقد و ارزیابی آن

فصل ۵: سازمان بندی و مدیریت

شایستگی

گروه‌های مشارکتی		
سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
یک محیط یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس طراحی نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت باشد.	یک محیط یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس خلق نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت و همکاری گروهی باشد.	محیط‌های یادگیری انعطاف پذیری را در کلاس درس خلق نماید که در آن قادر به تلفیق فعالیت‌های دانش‌آموز محور و بکارگیری منطفانه فناوری برای حمایت از این فعالیت‌ها و همکاری گروهی باشد.

مدیریت و سازمان بندی منابع فیزیکی، انسانی و زمان برای تلفیق فاوا در محیط یادگیری

- سازمان بندی رایانه‌ها یا سایر منابع دیجیتال در کلاس درس (به منظور پشتیبانی و تقویت فعالیت‌های یادگیری و تعاملات اجتماعی)
- شبکه و شبکه‌سازی (از طریق کابل، Wifi, Bluetooth و...) در کلاس درس^{۴۲}

^{۴۲} به پیوست مراجعه شود.

- چگونگی مدیریت فعالیتهای یادگیری پروژه محور دانش آموزان در محیطهای مبتنی بر فناوری

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- به طور عملی در یک کلاس چشمتیهای متفاوت رایانه و سایر منابع دیجیتال را برحسب این که هر کدامیک از آنها شرکت و تعاملات دانش آموزان را حمایت نموده یا ممانعت می نماید را بیازماید. یک نوع چشمتی را طراحی نموده و در مورد منطق خود برای این طراحی بحث نماید.
- با استفاده از امکانات موجود در کلاس یک آزمایشگاه فاوا در کلاس ایجاد کنند.
- در مورد روشهای مدیریت فعالیتهای کلاسی پروژه محور دانش آموزی درضمن انجام یک پروژه بحث نمایند. درمورد طرح درس خود بر حسب مدیریت کلاسی با تمرکز روی مزایا و معایب چشمتیهای گوناگون رایانه و منابع دیجیتال بحث نمایند.

فصل ۶: یادگیری حرفه ای معلم

شایستگی

مدیریت و راهنمایی

سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
با استفاده از مهارت و دانش لازم یک پروژه پیچیده در راستای یادگیری حرفه ای را طراحی نماید که در آنها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته شده باشد.	با استفاده از مهارت و دانش لازم دو پروژه پیچیده را در راستای یادگیری حرفه ای ایجاد و مدیریت نماید که در آنها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته شده باشد.	با استفاده از مهارت و دانش لازم پروژه های پیچیده در راستای یادگیری حرفه ای ایجاد و مدیریت نماید که در آنها همکاری با سایر معلمان، و استفاده از شبکه ها برای دستیابی به اطلاعات همکاران و کارشناسان خارج مدنظر قرار گرفته شده باشد.

استفاده از منابع دیجیتال و همکاری برخط برای یادگیری حرفه ای

بررسی نقش فاوا در:

- اشتراک منابع برای پشتیبانی از فعالیتهای و یادگیری حرفه ای
- دسترسی به کارشناسان بیرون از محیط کار و جوامع یادگیری به منظور پشتیبانی از فعالیتهای و یادگیری حرفه ای خود
- مدیریت، تجزیه تحلیل، تلفیق و ارزیابی اطلاعات به منظور حمایت از یادگیری حرفه ای

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد منابع اطلاعاتی برخط گوناگون و استفاده از سایر منابعی که می توانند یادگیری حرفه ای را حمایت نمایند بحث نمایند.
- جستجوهای برخط خود را برای مواد آموزشی در جهتی که اهداف یادگیری حرفه ای آنان را حمایت می کند هدایت نمایند
- نتایج این جستجو را به اشتراک گذاشته و در مورد آن بحث نمایند و برای اجرای آن برنامه ریزی نمایند.
- در مورد منابع گوناگون کارشناسی برخط و جوامعی که می توانند یادگیری حرفه ای را حمایت کنند بحث نمایند. ملزم به انجام تحقیقات برخط خود برای یافتن چنین کارشناسان و جوامعی باشند. با کارشناسان ارتباط برقرار نموده و در این جوامع شرکت نموده و سپس مباحثات و نتایج فعالیتهای خود در این زمینه را به اشتراک بگذارند.
- در مورد اهمیت توسعه مهارتهای مدیریت دانش مربوطه در جهت تجزیه و تحلیل منابع برخط بحث نمایند و آنها در فعالیتهای خود تلفیق نمایند و کیفیت آنها را مورد ارزیابی قرار داده. دانشجو معلمان نمونه هایی از فعالیتهای خود را در این مورد توصیف نموده و به نمایش در آورده و در مورد آن بحث نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- سخنرانی-نمایشی

- آزمایشگاه
- پروژه
- کشفی (کاوشگری + آزمایشگاه) فردی و گروهی
- حل مسئله
- حل خلاق مسئله
- پرسش‌ها و پاسخ‌های هدایت شده و مباحثه
- طوفان مغزی
- .....

حداقل امکانات سخت و نرم افزاری

- منابع اطلاعاتی مکتوب یا برخط
- شبکه آزمایشگاهی (آزمایشگاه رایانه) مجهز به اینترنت پرسرعت
- دیتا پروژکتور، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- انواع رسانه‌های قابل در دسترس
- امکانات لازم برای تهیه رسانه آموزشی مورد نظر مدرس
- نرم افزار بسته آفیس، ورژن‌های جدید (ترجیحا اصلی)
- رایانه با انواع سیستم‌های عامل
- دیتا پروژکتور، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- تلفن‌های همراه با انواع سیستم‌های عامل (تلفن‌های دانشجویان)
- نرم افزارهای windows, Mac, Linux
- انواع ذخیره کننده‌های برون خط
- چند رایانه که به اینترنت متصل نباشد و از طریق یکی از شیوه‌های رایج و قابل دسترس قابلیت اتصال به اینترنت را داشته باشد (با خط تلفن (از طرق دایال آپ، ADSL⁺ به صورت lan یا wireless) کارت دیتا، Wimax
- حداقل یک پردازشگر موجود در بازار
- سخت افزارهای داخلی و خارجی و جانبی رایانه
- انواع موبایل، تبلت، لپ‌تاپ و رابط OTG
- نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و سیستم‌عامل‌های آموزشی مربوط به رشته
- برای نرم افزارها و سیستم‌عامل‌های مخصوص کودکان استثنایی می‌تواند مواردی چون (for chat) Deaf Apps^{۴۴}, Vinu^{۴۴} را پیشنهاد نمود.
- نرم افزارهای

Flash, Photoshop, paint, DVD cutter, sound recorder, sound cutter, concept mapping or mind mapping, Simulators

- امکانات لازم برای راه اندازی شبکه شامل:
- **Cross cable, Wi-Fi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall**
- حداقل ۲ رایانه و یا لپ‌تاپ (در مورد لپ‌تاپ‌ها مجهز به Bluetooth) برای هر گروه
- فیلم و کلیپ‌های نمونه در زمینه کاربرد سخت افزارهای آموزشی

<http://distrowatch.com/table.php?distribution=linux>
 (نرم افزارهای مخصوص ناشنوایان در <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.successfulmatch.deafs&hl=en>)

گوگل پلی)

- بروشورهای معرفی سخت‌افزارها
- نرم افزارهای و سیستم عامل‌های آموزشی گروه‌های مربوطه به انتخاب گروه
- راهنمای نرم‌افزارهای مربوطه
- سخت افزارها و نرم افزارهای لازم برای ضبط و ویرایش صدا و تصویر و فیلم دیجیتال
- نرم‌افزارهای شبیه ساز متناسب با رشته
- نرم‌افزارهای LCMS, CMS, LMS

۴. منابع آموزشی

هوشمندسازی مدارس راهبرد تحول وزارت آموزش و پرورش در توسعه فاوا.
 مهرمحمدی، محمود و نفیسی، عبدالحسین (۱۳۸۳)، تدوین سیاست های راهبردی فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش.
 علی‌آبادی، خدیجه (۱۳۹۰) مقدمات تکنولوژی آموزشی، تهران، انتشارات دانشگاه پیام نور

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

در ارزشیابی هر واحد درسی دو الی سه نوع ارزشیابی انجام خواهد شد. ۱- ارزشیابی ورودی یا تشخیصی در فاوا ۱ که در بخش مهارت های اساسی فاوا برای تعیین سطح کلاس و استفاده بهینه از زمان به منظور ایجاد و یا تقویت مهارت‌ها صورت می‌گیرد، ۲- ارزشیابی تکوینی که در حین فرآیند آموزش و در طول کلاس انجام می‌گیرد که در هر بخش مواردی به عنوان پیشنهاد در فعالیت‌های عملکردی و یادگیری پیشنهاد شده که می‌توانند بخشی از این ارزشیابی را تشکیل دهند و ۳- ارزشیابی نهایی یا پایانی که پیشنهاد می‌گردد ۱۰ نمره از نمره نهایی به ارزشیابی تکوینی و ۱۰ نمره به پروژه پایانی اختصاص یابد که در اجرای آن دانشجو معلم ملزم به رعایت تمامی موارد مورد آموزش در آن واحد درسی (فاوا ۱ الی ۳) می‌باشد و مدرس مربوطه موضوع آن را با توجه به سال تحصیل دانشجو معلم، دانش و مهارت موضوعی و مهارت حرفه‌ای دانشجو معلم تعیین می‌نماید.

۶. پیوست‌ها

• تولید محتوای الکترونیکی:

استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی

* آشنایی با استانداردهای SCORM و AICC در تولید محتوای الکترونیکی و آموزش الکترونیکی

تولید محتوای الکترونیکی

رسانه‌های الکترونیکی دیداری

- * معرفی پوستر، انواع چارت، اسلایدها، نمودار، .....، کاربرد، مزایا و محدودیت ها
- * فرآیند انتخاب رسانه‌های الکترونیکی دیداری در آموزش
- * طراحی پیام‌های آموزشی رسانه‌های الکترونیکی دیداری (نوشته، شکل، عکس، ..)
- * تولید رسانه های الکترونیکی دیداری از طریق نرم‌افزارهای publisher, power point و photo shop

معرفی برخی از محتواها

- * LO^{۴۵} اشیاء یادگیری،
  - * کارآموزی مبتنی بر شبکه
  - * خودآموزی، مطالعه راهنمایی شده ناهمزمان
  - * پیشامدها با هدایت مربی^{۴۶} (یادگیری همزمان)
  - * همکاری گروه کوچک
- فرآیند طراحی تولید محتوای یادگیری الکترونیکی :

^{۴۵} Learning Object

^{۴۶} Instructor – led Events

- * طراحی آموزشی واحد (یا موضوع)یادگیری براساس نظریه‌های یادگیری و راهبردهای آموزشی مربوطه
- * انتخاب مدل آموزشی مربوطه
- * طراحی فرصت های یادگیری
- * انتخاب و طراحی فعالیت های یادگیری
- فرآیند انتخاب رسانه مناسب با هر فعالیت یادگیری
- * طراحی پیام های آموزشی
- * تنظیم جدول ارائه محتوای نهایی
- معرفی نرم‌افزارهای تولید محتوای الکترونیکی (برخط و برون خط)
- * Auto paly , flash builder, hyper studio, ,Director, Multimedia Builder, Adobe Flash, Camtasia Studio, advanced power point (off line)
- * power point , hyper studio , flash , mu. Builder

• کلاس هوشمند:

طراحی آموزشی کلاس هوشمند

- * طراحی محیط یادگیری الکترونیکی براساس راهبردهای آموزشی مناسب
- * طراحی فرصت های یادگیری ، فعالیت های یادگیری و راهبردهای ارزشیابی براساس مدل های نوین آموزشی
- * طراحی مدل ارتباطی (ارتباط استاد با شاگرد ، استاد بامحتوا ، محتوا بامحتوا ، گروه با گروه ، کلاس باخارج کلاس و...)کلاس هوشمند براساس نیازها وامکانات (تجهیزات الکترونیکی و..)

اجرای و ارزشیابی آموزشی کلاس هوشمند

- * ثبت نام از شاگردان (از طریق LMS)
- * اجرای ارزشیابی ورودی(آزمون رفتار ورودی ، پیش آزمون ، آزمون تشخیصی سبک های شناختی ، نیاز سنجی و...) از طریق LMS و ثبت گزارشات آزمون ها
- * گروه بندی شاگردان براساس نتایج و گزارشات آزمون ها از طریق LMS
- * انتخاب مدل آموزشی ، محتوا و فعالیت های یادگیری مناسب برای هر گروه
- * به اشتراک گذاری و ارسال محتواها و فعالیت های یادگیری برای هر گروه از طریق LCMS
- * ارائه تکالیف تکمیلی و بازخورد آن به روش برخط (همزمان و ناهمزمان)
- * ارائه بازخورد مناسب ، اجرای ارزشیابی مستمر و توصیفی با استفاده از روش های ارزشیابی معلم ، خود ارزشیابی ، دگر ارزشیابی ، گروه ارزشیابی از طریق LMS و LCMS
- * اجرای ارزشیابی پایانی به شکل متنوع (انواع آزمون های الکترونیکی) از طریق LMS
- * ثبت نتایج و گزارشات آزمون
- * اجرای پس آزمون و اصلاح برنامه براساس گزارشات آزمون
- * تنظیم و ثبت پوشه کار

• شبکه

شبکه و شبکه سازی

- * تعریف شبکه
- * دلایل شبکه سازی، مزایا و محاسن ایجاد شبکه
- * تاریخچه شبکه
- * معرفی بزرگترین شبکه
- * سلسه مراتب ایجاد شبکه و مولفه های شبکه

cable, Wifi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall, DNS Server, *
Mail Server

ایجاد یک شبکه کوچک (دو یا سه کاربر) با استفاده از امکانات موجود، **Wi-Fi, Bluetooth, cable**
شبکه‌های اجتماعی

• نمونه‌هایی از نرم افزارهای تولید محتوای الکترونیکی و انتشار الکترونیکی محتوا
تولید

- Auto paly , flash builder, hyper studio, ,Director, Multimedia Builder, Adobe Flash, Camtasia Studio, advanced power point (off line)
- power point , hyper studio , flash , mu. Builder

انتشار

- Forums, networks, Atutor, Moodle, emails, Educreationsn, snagit, blendspace, bayanbox, net support school, softgozar, aparat, googlesite, electa, kelas,...(on line)

سرفصل درس «کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات آموزش علوم اجتماعی ۳»

۱. معرفی درس و منطق آن

زندگی بشر در عصر کنونی به گونه‌ای با فناوری اطلاعات و ارتباطات عجین شده است، که برخورداری از ابعاد گوناگونی از سواد از جمله سواد اطلاعاتی، سواد رسانه ای، سواد رایانه، سواد فناوری، سواد دیجیتال، سواد اینترنتی، یک ضرورت در زندگی محسوب می‌گردد. ضرورت توجه به فناوری اطلاعات و ارتباطات موجب گردیده است که آموزش آن در آموزش‌های رسمی وارد گردد. لذا آشنایی و بهره‌مندی از این بعد سواد یکی از نیازهای دانش‌آموزان امروز و شهروندان فردا است. از این رو معلمان که وظیفه آماده سازی دانش‌آموزان را برای ورود به عرصه زندگی دارند، خود نیز باید ضمن برخورداری از شایستگی‌ها و سواد لازم در حوزه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات، از این ظرفیت در آموزش‌های خود بهره گیرند و با تلفیق این فناوری در فرصت‌های یاددهی-یادگیری علاوه بر بهره‌گیری از افزایش و بهبود کارایی آموزش، دانش‌آموزان را آموزش دهند که چگونه خود را برای استفاده صحیح از فرصت‌های پیش‌آمده بواسطه این فناوری در زندگی آماده کنند.

نام درس: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات آموزش علوم اجتماعی ۳	مشخصات درس
اهداف / پیامدهای یادگیری:	نوع درس: کارگاهی
جدول شایستگی‌ها دانشجو معلمان در ۶ مولفه ۱- درک ICT در آموزش، ۲- برنامه درسی و ارزشیابی، ۳- پداگوژی، ۴- ICT، ۵- سازمان بندی و مدیریت و ۶- یادگیری حرفه ای معلم در سواد فناوری ^{۴۷} به شرح جدول زیر می‌باشد.	تعداد واحد: ۱ واحد کارگاهی
	زمان درس: هر واحد ۴۸
	پیشنیاز: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات ۲

ملاک ها	سطح ۱ (سواد فناوری)	سطح ۲ (تعمیق دانش)	سطح ۳ (تولید دانش)
درک ICT در آموزش	نوآوری در سیاست‌ها		
	ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد <u>مشتاقانه و داوطلبانه شرکت نماید.</u>	ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد <u>شرکت نموده و در بحث‌ها و گفتگوهای مرتبط، پیشنهاداتی ارائه دهد.</u>	ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد <u>شرکت نموده، و علاوه بر شرکت در بحث‌ها و گفتگوها، نظرات ارزیابانه‌ای در خصوص طراحی، کاربست و بازیابی</u>

^{۴۷} سواد فناوری : استفاده از فاوا برای یادگیری کارآتر و موثرتر

<p>برنامه‌های در نظر گرفته شده برای اجرای این سیاست‌ها ارائه دهد.</p>			
ابزارهای فراگیر			مهارت‌های فاوا
<p>در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های خلاقیت و یادگیری دائم و بازتابی دانش آموزان، چندین جامعه دانشی متفاوت مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.</p>	<p>در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های خلاقیت و یادگیری دائم و بازتابی دانش آموزان، ۲ الی ۳ جامعه دانشی مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.</p>	<p>در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های خلاقیت، یادگیری دائمی و انعکاسی حداقل یک جامعه دانشی مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.</p>	
مهارت های جامعه دانشی			برنامه درسی و ارزشیابی
<p>با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای یکی از مشکلات واقعی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه حل‌های مورد نظر ارائه نمایند و راه حل مورد نظر را در پیاده‌سازی نماید و نتایج حاصله را مورد ارزیابی قرار دهد.</p>	<p>با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای یکی از مشکلات واقعی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه حل‌های مورد نظر ارائه نمایند.</p>	<p>با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش آموزان) و با استفاده از فاوا راه حل‌های مناسب برای مشکلات احتمالی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه حل‌های مورد نظر ارائه نمایند.</p>	
خود مدیریتی			پداگوژی
<p>با استفاده از فاوا، چندین موقعیت گوناگون از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و</p>	<p>با استفاده از فاوا، دو موقعیت متفاوت از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و</p>	<p>با استفاده از فاوا، دو موقعیت مشابه از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و</p>	

	و پیاده‌سازی نماید.	پیاده‌سازی نماید.	یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.
سازمان های یادگیری	ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نماید که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با استفاده از فاوا نقش نمایند.	ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با استفاده از فاوا نقش نمایند.	ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، برنامه‌های متنوعی مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با استفاده از فاوا نقش نمایند.
	یادگیری حرفه ای معلم	با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت همتایان برای آزمون، دائما درحال یادگیری حرفه‌ای باشد و به این منظور یک جامعه آموزشی حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی نماید.	با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت همتایان برای آزمون، دائما درحال یادگیری حرفه‌ای باشد و به این منظور یک جامعه آموزشی حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی نماید.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

کاربرد فاوا در رشته علمی ۳

تذکر: فصول این واحد در دوره کارورزی و با حضور در کلاس درس و مدرسه قابل اجرا می‌باشد.

فصل ۱: درک فاوا در آموزش

شایستگی		
نوآوری در سیاست‌ها		
ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح آموزش و پرورش در مورد فاوا می‌گردد، مشتاقانه و داوطلبانه شرکت نماید.	ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد شرکت نموده و در بحث‌ها و گفتگوهای مرتبط، پیشنهاداتی ارائه دهد.	ضمن درک مقاصد و اهداف سیاست‌های ملی در جلساتی که به منظور اصلاح سیاست‌های آموزش و پرورش در مورد فاوا تشکیل می‌گردد شرکت نماید و علاوه بر شرکت در بحث‌ها و گفتگوها، نظرات ارزیابانه‌ای در خصوص طراحی، کاربست و

بازبینی برنامه‌های در نظر گرفته شده برای اجرای این سیاست‌ها ارائه دهد.

طراحی و اجرای برنامه‌های اصلاحی آموزشی مدرسه‌ای برای پیاده‌سازی سیاست‌های نظام آموزشی در مورد فاوا (برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش)

• راهبردهای طراحی، پیاده سازی و اصلاح برنامه های آموزشی مدرسه‌ای در راستای پیاده‌سازی سیاست های اصلاحی نظام آموزش ملی

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- بحث کلاسی در مورد قصد سیاست‌های اصلاحی نظام آموزش ملی (با تاکید بر فاوا) و ارائه راه‌کارهایی که می‌تواند موجب اجرای این سیاست‌ها در سطح برنامه‌های مدرسه گردد...
- تشکیل گروه‌های کاری که در آن دانشجو معلمان برنامه‌ای در سطح مدرسه را که می‌تواند مولفه‌های سیاست‌های اصلاحی را پیاده‌سازی نماید، طراحی نمایند.
- اجرای برنامه‌ی طراحی شده در فاز ابتدایی
- ارزیابی میزان پیشرفت برنامه
- شناسایی و بررسی چالش‌های پیش روی
- اشتراک موارد ذکر شده با گروه همتا و ارائه راهبردهای پیشنهادی توسط گروه و همتایان برای غلبه بر چالش‌ها

فصل ۲: مهارت‌های فاوا

شایستگی

ابزارهای فراگیر

در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های خلاقیت و یادگیری دائم و بازتابی دانش آموزان، چندین جامعه دانشی متفاوت مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.

در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های خلاقیت و یادگیری دائم و بازتابی دانش آموزان، ۲ الی ۳ جامعه دانشی مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.

در راستای حمایت از توسعه مهارت‌های خلاقیت، یادگیری دائمی و انعکاسی حداقل یک جامعه دانشی مبتنی بر فاوا را طراحی نماید.

نرم افزارهای تولید محتوا و منابع آموزشی برای ایجاد خلاقیت و نوآوری در دانش آموزان

- عملکرد و اهداف ابزارهای تولید محتوای الکترونیکی و منابع آموزشی مبتنی بر فاوا (ضبط چند رسانه‌ای و تجهیزات و نرم‌افزارهای تولید محتوای الکترونیکی تولید، ابزارهای ویرایش، نرم‌افزارهای چاپ، ابزارهای طراحی وب و...) و نرم افزارهای انتشار محتوای الکترونیکی^{۴۸}
- فرآیند تولید محتوای الکترونیکی^{۴۹} در جهت ایجاد نوآوری و خلاقیت در دانش آموزان
- راهبردهای چگونگی بکارگیری منابع و طراحی محتوای آموزشی الکترونیکی در جهت نوآوری و خلاقیت دانش توسط دانش آموزان

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- تعداد متنوعی از بسته‌های نرم‌افزاری و منابع تولید دیجیتال را نمایش داده و در مورد اینکه آن‌ها چگونه می‌توانند در جهت حمایت و پیشرفت دانش آموزان در تمرین‌های نوآورانه و خلق دانش کمک نمایند، توضیح دهند.
- نمونه‌های خاصی از این منابع در رشته درسی مورد نظر را مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرند و توضیح داده شود که چگونه برای نوآوری و خلق دانش می‌توانند دانش آموزان را پشتیبانی می‌نمایند.

^{۴۸} به پیوست مراجعه شود.

^{۴۹} به پیوست مراجعه شود.

- با توجه به رشته علمی، طرح درسی طراحی نموده که در آن از ابزارها و نرم‌افزارهای مربوطه برای ایجاد خلاقیت و نوآوری در دانش‌آموزان استفاده شده باشد، طرح درس در کلاس توسط گروه همتایان مورد ارزیابی قرار گیرد. این طرح درس می‌تواند در کلاس واقعی اجرا گردد و نتایج حاصل در گروه همتایان مورد نقد و ارزیابی و اصلاحات قرار گیرد.
- محتواهای الکترونیکی تولید شده را به منظور استفاده دانش‌آموزان دیگر و گروه همتا با استفاده از فاوا به منتشر نمایند و از بازخوردهای احتمالی در جهت اصلاح برنامه‌ها استفاده نمایند.

فصل ۳: برنامه درسی و ارزشیابی

شایستگی

مهارت‌های جامعه دانشی

با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش‌آموزان) و با استفاده از فاوا راه‌های مناسب برای یکی از مشکلات واقعی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه‌حل‌های مورد نظر ارائه نمایند و نتایج حاصله را مورد ارزیابی قرار دهد.	با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش‌آموزان) و با استفاده از فاوا راه‌حل‌های مناسب برای یکی از مشکلات واقعی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه‌حل‌های مورد نظر ارائه نمایند.	با آگاهی از ابعاد پیچیده رشد انسانی (رشد شناختی، عاطفی و جسمی و آگاهی از چگونگی ایجاد شرایط بهتر یادگیری برای دانش‌آموزان) و با استفاده از فاوا راه‌حل‌های مناسب برای مشکلات احتمالی دانش‌آموزی پیش‌بینی و با برخورداری از مهارت‌های پیچیده در این مورد طرحی برای عملیاتی نمودن یکی از راه‌حل‌های مورد نظر ارائه نمایند.
---	---	--

پرورش مهارت‌های پیچیده شناختی با استفاده از فاوا

- معرفی مهارت‌های پیچیده شناختی و چگونگی آموزش و بروز این مهارت‌ها در دانش‌آموزان با استفاده از فاوا (از جمله مدیریت اطلاعات، حل مسئله، همکاری و تفکر انتقادی^{۵۰})
- معرفی راهبردهایی برای ایجاد مهارت‌های جستجو، مدیریت و تجزیه و تحلیل و بکارگیری اطلاعات در دانش‌آموزان
- فرآیند طراحی واحدهای مطالعه و فعالیت‌های کلاسی در رشته مربوطه با استفاده از ابزارها و دستگاه‌های فاوا به منظور ایجاد و توسعه مهارت‌های استدلال، برنامه‌ریزی، یادگیری انعکاسی^{۵۱}، ساخت دانش و برقراری ارتباط
- راهبردهای تشویق دانش‌آموزان برای بکارگیری فاوا در جهت بهبود مهارت‌های ارتباطات و همکاری
- راهبردهای تشویق دانش‌آموزان برای توسعه و استفاده از خود و دیگر ارزیابی دانشی و عملکردی مبتنی بر فاوا در موضوعات درسی

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- ارائه کلاسی در مورد مهارت‌های پیچیده شناختی
- ارائه ویژگی‌های فرایندهای پیچیده شناختی و پیشنهاد و ارائه راه‌کارهایی برای چگونگی کسب و توسعه‌ی و بروز آن‌ها توسط دانش‌آموزان

^{۵۰} در کارورزی اجرا گردد.

^{۵۱} Reflective learning

در این مورد می‌توانید از مدل ۴ عنصری تجربیات عینی، مشاهده و انعکاس، خلق مفاهیم ذهنی، آزمودن در موقعیت‌های جدید تئوری کلب و یا ... کمک بگیرید.

Kolb, D. A. and Fry, R. (۱۹۷۵) Toward an applied theory of experiential learning. in C. Cooper (ed.) *Theories of Group Process*, London: John Wiley

- طراحی یک طرح درس مبتنی بر فاوا در رشته مربوطه به گونه‌ای که کسب منجر به بروز یک یا چند مهارت پیچیده شناختی توسط دانش‌آموزان در آن جای داده شود و در کلاس در س واقعی اجرا نموده و بازخوردها و انعکاس‌های ناشی از اجرای این طرح درس در جمع همتایان بررسی نموده و پیشنهادات اصلاحی دریافتی را اعمال نمایند.
- در مورد ویژگی‌های مهارت‌های جستجو و مدیریت اطلاعات بحث و گفتگو نمایند و در مورد ویژگی‌های فعالیت‌های یادگیری مبتنی بر فاوا که منجر به توسعه و بروز مهارت‌های فوق می‌گردد بحث شود و نمونه‌هایی از این فعالیت‌ها تهیه و در کلاس درس ارائه و ارزیابی گردد.
- در مورد مهارت‌های استدلال، برنامه‌ریزی و یادگیری انعکاسی، ساخت دانش و این که چگونه فعالیت‌های مبتنی بر فاوا می‌توانند این مهارت‌ها را ایجاد و توسعه دهند، بحث شود و مثال‌هایی از این فعالیت‌ها در واحدهای مطالعه مرتبط با رشته، تولید و در میان گروه همتایان به اشتراک گذاشته شود و سپس واحدهای مطالعه تولیدی را مورد ارزیابی و نقادی قرار داده و پیشنهادهایی برای منابع اضافی ارائه دهند.
- در مورد ویژگی‌های مهارت‌های ارتباطی و همکاری و اینکه چگونه فعالیت‌های یادگیری فاوا محور می‌تواند این مهارت‌ها را مورد حمایت قرار دهد در کلاس بحث و گفتگو نموده و نمونه‌هایی از این فعالیت‌ها را تولید نمایند.
- در مورد ارتباط و همکاری موثر از طریق شرکت در مجامع یادگیری حرفه‌ای مجازی یک نمونه مدل پیشنهاد و ارائه دهند.
- در مورد مشخصات ارزیابی خود و همتایان بحث شود همچنین دستورالعمل‌های مبتنی بر دانش و عملکرد که برای انعکاس ارزیابی روی آموخته‌های خود و دیگران مورد استفاده قرار می‌گیرد بحث گردد و نمونه‌هایی از چنین فعالیت‌ها و دستورالعمل‌ها تولید و سپس در کلاس ارزیابی گردد.
- دستورالعمل‌های دانش و عملکرد محوری را که انتظارات یادگیری مهارت‌های کلیدی موضوع درسی و فاوا را از طریق تلفیق فناوری‌های نو ظهور را افزایش دهد، را توسعه دهند.

فصل ۴ : پداگوژی

شایستگی

خود مدیریتی		
با استفاده از فاوا، دو موقعیت مشابه از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش‌آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.	با استفاده از فاوا، دو موقعیت متفاوت از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش‌آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.	با استفاده از فاوا، دو موقعیت مشابه از فرآیند یادگیری را که در آن‌ها دانش‌آموزان قادر به اجرا و بکارگیری مهارت‌های توسعه یافته خود باشند طراحی و پیاده‌سازی نماید.

نقش فاوا در ایجاد موقعیت‌های یادگیری که منجر به ایجاد و بکارگیری مهارت‌های دانش‌آموزی می‌گردد

- ویژگی‌های معلم در ضمن تدریس به عنوان الگویی برای استدلال، حل مسئله و تولید دانش
- ویژگی‌ها و چگونگی طراحی برخط مواد و فعالیت‌های رشته درسی برای درگیر نمودن دانش‌آموزان در حل مشارکتی مسئله، تحقیق و یا خلق اثر
- معرفی راهبردهایی برای راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان برای ایجاد طرح‌های پروژه‌ای و فعالیت‌هایی که آن‌ها را در حل مشارکتی مسئله، تحقیق و آفرینش اثر درگیر می‌نماید.
- معرفی راهبردهایی برای راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان برای تولید چند رسانه‌ای مشارکتی، تولید وب سایت و فناوری‌ها و نرم‌افزارها و برنامه‌های کاربردی انتشار پروژه‌های دانش‌آموزی به صورتی که موجب حمایت از روند در حال انجام تولید دانش و ارتباط با سایر مخاطبان و همتایان شود.
- ارائه راهبردهایی برای راهنمایی و هدایت دانش‌آموزان در انعکاس آموخته‌های خود (بررسی تئوری‌ها^{۵۲} و مدل‌های یادگیری انعکاسی^{۵۳})

Dewey, J. (1933). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process*. Boston: D.C. Heath and Company.

- تکالیف عملکردی و یادگیری
- دانشجو معلمان:
- مباحثاتی بر پایه مهارت‌های شناختی خود برای نمایش عملی بکارگیری مهارت‌های حل مسائل واقعی در موضوع درسی طراحی نموده و راهبردها و فرآیندهای خود را برای حل مسائل و خلق دانش باهمتایان خود به اشتراک بگذارند.
- در مورد ویژگی‌های مواد درسی برخط که دانش‌آموزان را در طراحی و برنامه ریزی فعالیت‌های یادگیری خودشان پشتیبانی می‌کند، بحث نموده و در گروه کاری خود چند نمونه مواد درسی برخط را تولید، در کلاس اجرا و سپس ارزیابی نمایند و در انجمن‌های یادگیری حرفه‌ای خود در حل مسائل مشارکتی یا تحقیقات و خلق اثر به صورت برخط به عنوان الگو و نمونه باشند.
- در مورد ویژگی‌های فعالیت‌های معلم که دانش‌آموزان را در طراحی و برنامه‌ریزی فعالیت‌های یادگیری خود را پشتیبانی می‌کند بحث نمایند و نمونه‌های از این فعالیت‌ها را تولید نمایند و در کلاس درس اجرا نمایند و نتیجه را مورد ارزیابی قرار دهند.
- در مورد ویژگی‌های فعالیت‌های معلم که دانش‌آموزان را در بکارگیری فناوری‌های مختلف در فعالیت‌های یادگیریشان پشتیبانی می‌کند، بحث نموده و نمونه‌هایی از چنین فعالیت‌ها تولید نمایند و در کلاس درس اجرا نمایند و نتیجه را مورد ارزیابی قرار دهند.
- نمونه‌هایی از فناوری‌های تولید چند رسانه‌ای، تولید صفحات وب و روش‌های انتشار آن‌ها را (برای پشتیبانی از دانش‌آموزان) در جوامع یادگیری حرفه‌ای برخط به نمایش بگذارند.
- در مورد ویژگی‌های آن دسته از فعالیت‌های معلم که یادگیری انعکاسی دانش‌آموزان را تقویت و حمایت می‌نماید، در کلاس بحث نمایند و نمونه‌هایی را نیز در این مورد تولید نموده و به اشتراک بگذارند، و کارهای انجام شده در این مورد را در جوامع یادگیری حرفه‌ای برخط مورد نقد و بررسی قرار دهند.

فصل ۵: سازمان بندی و مدیریت

شایستگی

سازمان‌های یادگیری

ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، برنامه‌های متنوعی مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با استفاده از فاوا ایفای نقش نمایند.	ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم با استفاده از فاوا ایفای نقش نمایند.	ضمن ایفای نقش رهبری در آموزش و ارائه پشتیبانی پیگیرانه از همکاران، یک برنامه مبتنی بر فاوا را طراحی و اجرا نمایند که در طی آن مدرسه به عنوان جامعه مبتنی بر نوآوری با استفاده از فاوا ایفای نقش نمایند.
--	--	---

Kolb, D. A. and Fry, R. (1975) Toward an applied theory of experiential learning. in C. Cooper (ed.) *Theories of Group Process*, London: John Wiley

Pedler, M., Burgoyne, J. and Boydell, T. (1991, 1996) *The Learning Company. A strategy for sustainable development*, London: McGraw-Hill.

Schön, D.A. (1983). *The reflective practitioner: How professionals think in action*. New York: Basic Books.

<http://www.open.ac.uk/blogs/openminded/?p=>

^{۵۳} Reflective learning

از جمله مدل ۴ عنصری تجربیات عینی، مشاهده و انعکاس، خلق مفاهیم ذهنی، آزمودن در موقعیت‌های جدید در تئوری کلب

مدرسه، جامعه ای مبتنی بر نوآوری و یادگیری دائم

- معرفی، عملکرد محیط‌های مجازی و محیط‌های ساخت دانش^{۵۴} برای افزایش دانش و درک موضوعات برنامه درسی و توسعه جوامع یادگیری برخط و چهره به چهره و ترکیبی
- معرفی، عملکرد ابزارهای فکری و برنامه‌ریزی^{۵۵} در حمایت از خلاقیت و برنامه‌ریزی های فعالیت‌های یادگیری و تفکر و یادگیری پیوسته انعکاسی دانش‌آموزان
- کلاس و مدرسه هوشمند، LMS ، CMS ، LCMS (پیاده‌سازی، بکارگیری و مدیریت)^{۵۶}

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- ضمن نمایش مجموعه‌ای متنوع از محیط‌های مجازی و ساخت دانش، توصیف کند که چگونه این محیط‌ها از جوامع یادگیری دانش‌آموزی حمایت می‌کنند و نمونه‌هایی خاص از منابعی را که در موضوع درسی‌اش مورد استفاده قرار می‌گیرد مورد تجزیه و تحلیل قرار دهد و در مورد این که این محیط‌ها چگونه جوامع یادگیری دانش‌آموزان را مورد پشتیبانی قرار می‌دهند توضیح دهد. کارایی محیط‌های یادگیری برخط و ترکیبی، را در واحد مطالعه‌ای که طراحی نموده‌اند را نشان دهد.
- ضمن نمایش انواع متنوعی از ابزارهای برنامه‌ریزی و فکری شرح دهد که چگونه این ابزارها می‌توانند از ایجاد و برنامه‌ریزی فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان حمایت نمایند. نمونه‌هایی خاص از این ابزارها در موضوع درسی خود را مورد تجزیه و تحلیل قرار دهند و از این ابزارها در واحد مطالعه طراحی شده استفاده نموده، واحد مطالعاتی را در کلاس درس اجرا نماید نتایج را بر اساس میزان حصول به اهداف مورد ارزیابی قرار دهد.
- پیشنهاداتی برای بهبود عملکرد نرم افزارهای LMS، LCMS، CMS در جهت توسعه نوآوری و خلاقیت دانش‌آموزان ارائه دهند.
- یک کلاس هوشمند را طراحی، اجرا، و ارزشیابی نمایند به گونه‌ای که علاوه بر دستیابی به اهداف برنامه درسی، موجب تقویت و توسعه روحیه نوآوری و خلاقیت در دانش‌آموزان گردد.

فصل ۶: یادگیری حرفه‌ای معلم

شایستگی

معلم به عنوان مدل یادگیرنده

با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت هم‌تایان برای آموختن، دانش‌آموز یادگیری حرفه‌ای باشد و جوامع آموزش حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی و سپس ایجاد نماید.	با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت هم‌تایان برای آموختن، دانش‌آموز یادگیری حرفه‌ای باشد و یک جامعه آموزشی حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی و سپس ایجاد نماید.	با استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات و برخورداری بالا از توانایی، انگیزه، تمایل و تشویق و حمایت هم‌تایان برای آموختن، دانش‌آموز یادگیری حرفه‌ای باشد و به این منظور یک جامعه آموزشی حرفه‌ای را با هدف خلق دانش طراحی نماید.
---	---	--

معرفی ویژگی‌های معلم به عنوان مدل یادگیرنده

- ایفای نقش رهبری در ایجاد چشم اندازی مناسب برای مدرسه با با تلفیق فاوا در برنامه درسی و تمرین های کلاسی

knowledge-building^{۵۴} با مدل های ارائه شده در این مورد آشنا شوند از جمله نمونه زیر :

Hyo-Jeong So , Lay Hoon Seah, Hwee Leng Toh-Heng (۲۰۱۰) *Designing collaborative knowledge building environments accessible to all learners: Impacts and design challenges, Computers & Education, Volume ۵۴,*

Issue ۲, February ۲۰۱۰, Pages ۴۷۹-۴۹۰

Graphing Glossary of terms Flow chart concept map مانند^{۵۵} *planning and thinking tools*

http://www.sac.sa.edu.au/Library/Library/Topics/thinking_skills/thinking.html

^{۵۶} به پیوست مراجعه شود.

- ایفای نقش رهبری در میان همکاران در حمایت از نوآوری در مدرسه و ارتقاء یادگیری مداوم مبتنی بر فاوا
- خود ارزیابی دائم و انعکاس فعالیت‌های حرفه‌ای خود برای ارتقاء نوآوری و بهبود حرفه‌ای مبتنی بر فاوا
- بهره‌گیری از منابع فاوا برای شرکت در مجامع حرفه‌ای ، شرکت و بحث در مورد بهترین تمرین‌ها در آموزش رشته علمی (معرفی انجمن‌ها و مجامع مجازی و.. معلمان در رشته علمی)

تکالیف عملکردی و یادگیری

دانشجو معلمان:

- در مورد راه‌های مختلفی که مدارس می‌توانند فاوا را در برنامه درسی و کلاس درس خود تلفیق نمایند بحث نمایند.
- برنامه عملیاتی که در آن معلمان نقش کلیدی در کار با همکاران و مدیران مدرسه در جهت استفاده از فاوا در مدارسشان را ایفا می‌نمایند، طراحی نمایند و سپس مواردی را برای چگونگی اجرای این پیشرفت‌ها در نظر بگیرند (پیش بینی چالش‌ها و ارائه راهکارهایی برای برطرف نمودن چالش‌ها)
- در مورد انواع حمایت‌های اجتماعی مبتنی بر فاوا که محتاج آموزش حرفه‌ای برای شرکت در برنامه‌های نوآورانه و حفظ نوآوری در مدرسه هستند، بحث نمایند. برنامه عملیاتی مبتنی بر فاوا برای ایجاد محیط حمایتی و خلاقانه با همکاری مدیران و همکاران طراحی نموده و به اشتراک بگذارند و راهبردهایی برای بکارگیر ابزارها و منابع خلاقانه در مدرسه خود ارائه دهد.
- در مورد فعالیت‌های حرفه‌ای نوآورانه خود در حوزه‌ی فاوا بحث نمایند. نمونه‌هایی از تجربیات خود را بیان نمایند.
- در مورد اینکه چگونه منابع فاوا برای حمایت دائم نوآوری و توسعه از طریق انجمن‌های یادگیری حرفه‌ای می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد بحث نماید. نمونه‌هایی از تجربیات مبتنی بر فاوا خود را ارائه نمایند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- سخنرانی-نمایشی
- آزمایشگاه
- پروژه
- کشفی (کاوشگری+ آزمایشگاه) فردی و گروهی
- حل مسئله
- حل خلاق مسئله
- پرسش‌ها و پاسخ‌های هدایت شده و مباحثه
- طوفان مغزی
- و.....

حداقل امکانات سخت و نرم افزاری

- منابع اطلاعاتی مکتوب یا برخط
- شبکه آزمایشگاهی (آزمایشگاه رایانه) مجهز به اینترنت پرسرعت
- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- انواع رسانه‌های قابل در دسترس
- امکانات لازم برای تهیه رسانه آموزشی مورد نظر مدرس
- نرم افزار بسته آفیس، ورژن‌های جدید (ترجیحا اصلی)
- رایانه با انواع سیستم‌های عامل
- دیتا پروژکتور ، صفحه نمایش، رایانه، تخته هوشمند
- تلفن‌های همراه با انواع سیستم‌های عامل (تلفن‌های دانشجویان)

- نرم افزارهای windows, Mac, Linux
- انواع ذخیره کننده‌های برون خط
- چند رایانه که به اینترنت متصل نباشد و از طریق یکی از شیوه‌های رایج و قابل دسترس قابلیت اتصال به اینترنت را داشته باشد (با خط تلفن (از طرق دایال آپ، ADSL⁺ به صورت lan یا wireless) کارت دیتا، Wimax
- حداقل یک پردازشگر موجود در بازار
- سخت افزارهای داخلی و خارجی و جانبی رایانه
- انواع موبایل، تبلت، لپ‌تاپ و رابط OTG
- نرم‌افزارها، سخت‌افزارها و سیستم‌عامل‌های آموزشی مربوط به رشته
- برای نرم افزارها و سیستم‌عامل‌های مخصوص کودکان استثنایی می‌تواند مواردی چون (for chat) Deaf Apps^{DA}, Vinu^{AV}x را پیشنهاد نمود.
- نرم افزارهای

Flash, Photoshop, paint, DVD cutter, sound recorder, sound cutter, concept mapping or mind mapping, Simulators

- امکانات لازم برای راه اندازی شبکه شامل:

Cross cable, Wi-Fi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall

- حداقل ۲ رایانه و یا لپ‌تاپ (در مورد لپ‌تاپ‌ها مجهز به Bluetooth) برای هر گروه
- فیلم و کلیپ‌های نمونه در زمینه کاربرد سخت افزارهای آموزشی
- بروشورهای معرفی سخت‌افزارها
- نرم افزارهای و سیستم‌عامل‌های آموزشی گروه‌های مربوطه به انتخاب گروه
- راهنمای نرم‌افزارهای مربوطه
- سخت افزارها و نرم افزارهای لازم برای ضبط و ویرایش صدا و تصویر و فیلم دیجیتال
- نرم‌افزارهای شبیه ساز متناسب با رشته
- نرم‌افزارهای LCMS, CMS, LMS

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

هارت دیویس گای، (۱۳۸۹) مرجع کامل سیستم عامل مکتباتش، مترجم محمدرضا اصغرزاده، تهران نشر نوآور راهنماهای لینوکس و ویندوز آخرین نسخه‌های موجود در هنگام تدریس

منابع فرعی:

سازمان فناوری اطلاعات ایران (۱۳۹۲) الزامات و چارچوب‌های تولید محتوای الکترونیکی آموزشی. <http://www.projectlooksharp.org/> کانادا لوک شارپ

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

در ارزشیابی هر واحد درسی دو الی سه نوع ارزشیابی انجام خواهد شد. ۱- ارزشیابی ورودی یا تشخیصی در فاوا ۱ که در بخش مهارت‌های اساسی فاوا برای تعیین سطح کلاس و استفاده بهینه از زمان به منظور ایجاد و یا تقویت مهارت‌ها صورت می‌گیرد، ۲- ارزشیابی تکوینی که در حین فرآیند آموزش و در طول کلاس انجام می‌گیرد که در هر بخش مواردی به عنوان پیشنهاد در فعالیت‌های عملکردی و یادگیری پیشنهاد شده که می‌توانند

<http://distrowatch.com/table.php?distribution=linux>

(نرم افزارهای مخصوص ناشنوایان در <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.successfulmatch.deafs&hl=en>)

گوگل پلی)

بخشی از این ارزشیابی را تشکیل دهند و ۳- ارزشیابی نهایی یا پایانی که پیشنهاد می‌گردد ۱۰ نمره از نمره نهایی به ارزشیابی تکوینی و ۱۰ نمره به پروژه پایانی اختصاص یابد که در اجرای آن دانشجو معلم ملزم به رعایت تمامی موارد مورد آموزش در آن واحد درسی (فاوا ۱ الی ۳) می‌باشد و مدرس مربوطه موضوع آن را با توجه به سال تحصیل دانشجو معلم، دانش و مهارت موضوعی و مهارت حرفه‌ای دانشجو معلم تعیین می‌نماید.

۶. پیوست‌ها

• تولید محتوای الکترونیکی:

استانداردهای تولید محتوای الکترونیکی

* آشنایی با استانداردهای SCORM و AICC در تولید محتوای الکترونیکی و آموزش الکترونیکی

تولید محتوای الکترونیکی

رسانه‌های الکترونیکی دیداری

- * معرفی پوستر، انواع چارت، اسلایدها، نمودار، ..... کاربرد، مزایا و محدودیت‌ها
- * فرآیند انتخاب رسانه‌های الکترونیکی دیداری در آموزش
- * طراحی پیام‌های آموزشی رسانه‌های الکترونیکی دیداری (نوشته، شکل، عکس، ..)
- * تولید رسانه‌های الکترونیکی دیداری از طریق نرم‌افزارهای photo shop و publisher power point

معرفی برخی از محتواها

- * LO^{۵۹} اشیاء یادگیری،
- * کارآموزی مبتنی بر شبکه
- * خودآموزی، مطالعه راهنمایی شده ناهمزمان
- * پیشامدها با هدایت مربی^{۶۰} (یادگیری همزمان)
- * همکاری گروه کوچک
- فرآیند طراحی تولید محتوای یادگیری الکترونیکی:
- * طراحی آموزشی واحد (یا موضوع) یادگیری براساس نظریه‌های یادگیری و راهبردهای آموزشی مربوطه
- * انتخاب مدل آموزشی مربوطه
- * طراحی فرصت‌های یادگیری
- * انتخاب و طراحی فعالیت‌های یادگیری
- فرآیند انتخاب رسانه مناسب با هر فعالیت یادگیری
- * طراحی پیام‌های آموزشی
- * تنظیم جدول ارائه محتوای نهایی
- معرفی نرم‌افزارهای تولید محتوای الکترونیکی (برخط و برون خط)
- * Auto paly , flash builder, hyper studio, ,Director, Multimedia Builder, Adobe Flash, Camtasia Studio, advanced power point (off line)
- * power point , hyper studio , flash , mu. Builder

• کلاس هوشمند:

طراحی آموزشی کلاس هوشمند

* طراحی محیط یادگیری الکترونیکی براساس راهبردهای آموزشی مناسب

^{۵۹} Learning Object

^{۶۰} Instructor – led Events

- * طراحی فرصت های یادگیری ، فعالیت های یادگیری و راهبردهای ارزشیابی براساس مدل های نوین آموزشی
- * طراحی مدل ارتباطی (ارتباط استاد با شاگرد ، استاد بامحتوا ، محتوا بامحتوا ، گروه با گروه ، کلاس باخارج کلاس و...) کلاس هوشمند براساس نیازها وامکانات (تجهیزات الکترونیکی و..)

اجرای و ارزشیابی آموزشی کلاس هوشمند

- * ثبت نام از شاگردان (از طریق LMS)
- * اجرای ارزشیابی ورودی(آزمون رفتار ورودی ، پیش آزمون ، آزمون تشخیصی سبک های شناختی ، نیاز سنجی و...) از طریق LMS و ثبت گزارشات آزمون ها
- * گروه بندی شاگردان براساس نتایج و گزارشات آزمون ها از طریق LMS
- * انتخاب مدل آموزشی ، محتوا و فعالیت های یادگیری مناسب برای هر گروه
- * به اشتراک گذاری و ارسال محتواها و فعالیت های یادگیری برای هر گروه از طریق LCMS
- * ارائه تکالیف تکمیلی و بازخورد آن به روش برخط (همزمان و ناهمزمان)
- * ارائه بازخورد مناسب ، اجرای ارزشیابی مستمر و توصیفی با استفاده از روش های ارزشیابی معلم ، خود ارزشیابی ، دگر ارزشیابی ، گروه ارزشیابی از طریق LMS و LCMS
- * اجرای ارزشیابی پایانی به شکل متنوع (انواع آزمون های الکترونیکی) از طریق LMS
- * ثبت نتایج و گزارشات آزمون
- * اجرای پس آزمون و اصلاح برنامه براساس گزارشات آزمون
- * تنظیم و ثبت پوشه کار

• شبکه

شبکه و شبکه سازی

- * تعریف شبکه
- * دلایل شبکه سازی، مزایا و محاسن ایجاد شبکه
- * تاریخچه شبکه
- * معرفی بزرگترین شبکه
- * سلسه مراتب ایجاد شبکه و مولفه های شبکه
- * cable, Wifi, Bluetooth, Hub, Switch, Router, IPS, IDS, Firewall, DNS Server, Mail Server

ایجاد یک شبکه کوچک (دو یا سه کاربر) با استفاده از امکانات موجود، **Wi-Fi, Bluetooth, cable** شبکه های اجتماعی

• نمونه هایی از نرم افزارهای تولید محتوای الکترونیکی و انتشار الکترونیکی محتوا تولید

- Auto paly , flash builder, hyper studio, ,Director, Multimedia Builder, Adobe Flash, Camtasia Studio, advanced power point (off line)
- power point , hyper studio , flash , mu. Builder

انتشار

- Forums, networks, Atutor, Moodle, emails, Educreations, snagit, blendspace, bayanbox, net support school, softgozar, aparat, googlesite, electa, kelas,...(on line)

سرفصل درس «تجربه‌های خاص حرفه‌ای در آموزش علوم اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

عمل معلمی برای معلمانی که به آن به منزله فرصتی برای اعتلای آموزش و رشد شخصی نظر می‌کنند، سرشار از تجربه‌های نادری است که آگاهی از آنان برای دانشجومعلمان دو خاصیت دارد: اول آشنایی با تجربه خاص و دوم کسب انگیزه و اعتماد برای عمل خلاقانه در موقعیت‌های واقعی تربیت. آنچه آگاهی از تجربه‌های خاص را برای آموزش معلمان توجیه می‌کند، ایجاد شرایط «همزادپنداری» است؛ یعنی آنچه می‌تواند امید به موفقیت را در موقعیت‌های متنوع و متغییر، افزایش دهد. درعین‌حال، تجربه‌های خاص دربردارنده دانش‌هایی مفید هستند که در قالب‌های معمول «دانش رشته‌ای» و «دانش تربیتی» وارد نشده‌اند اما «کارآمدی موقعیتی» داشته‌اند. این درس تلاشی برای شناسایی معلمان نادر و قدرشناسی از آنان نیز محسوب می‌شود و پیوندی بین نسل‌های معلمان ایجاد می‌کند.

نام درس: تجربه‌های خاص حرفه‌ای				مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۱۶ ساعت پیشنیاز: ندارد نحوه آموزش: انفرادی (و با حضور معلمان سرآمد دارای تجربه خاص)
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجومعلم قادر خواهد بود: به مواردی از زمینه‌های تحقق یک تجربه خاص، اشاره و به تحلیل چنین زمینه‌ای اقدام کند و برخی از معلمان دارای تجربه خاص در رشته تخصصی خود را بشناسد. همچنین، دارای احساس مثبت به عمل ابتکاری در موقعیت‌های مساله‌دار حرفه معلمی است و خود را آماده برای چنین عملی می‌داند.				
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
آشنایی با تجربه‌های خاص	از تجربه‌های برخی معلمان مطلع است اما تحلیلی از دلایل و پیامد آنها ندارد.	تجربه‌های خاص معلمان رشته تخصصی خود را می‌شناسد و قادر است به تبیین عمل ابتکاری معلمان دارای تجربه خاص اقدام کند.	نه تنها تجربه‌های خاص معلمان رشته تخصصی خود را تبیین می‌کند، که بر بنیاد موارد گزارش شده به شناسایی اشخاص دیگر اقدام کرده و برای ارتباط بین آنها در جهت تولید یک نظریه اقدام کرده است.	
مواجهه با تجربیات	توانسته است خود را پذیرای تجربه خاص معلمان نشا دهد و از کار آنان قدرشناسی کند.	برای ایجاد ارتباط با اشخاص دارای تجربه، پیوندهایی را ایجاد کرده و از آنان در کارهای خود بهره گرفته است.	برای ایجاد تعامل بین معلمان دارای تجربه خاص کوشش می‌کند و آنان را با یکدیگر پیوند می‌دهد و خود در اجتماعی یادگیری آنان مشارکت می‌کند.	

پاسخ‌های ارائه شده دارای بنیاد پژوهشی دقیقی است و ضمن بکارگیری زبان مناسب ارائه، از سازماندهی و حتی محتوای بدیع برخوردار است.	در پاسخ‌های ارائه شده قواعد کلی پاسخگویی پژوهشی رعایت شده و سطحی عمیق از بازخوانی تجربه خود و دیگری دیده می‌شود.	پاسخ‌هایی ارائه کرده که حاصل جستجوی در منابع در دسترس و بازخوانی محدود تجربه شخصی است.	انجام تکالیف
---	--	--	---------------------

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

محتوای مورد استفاده این درس در چارچوب زمان شانزده جلسه‌ای آن به شرح ذیل سازمان یافته است:

نوبت	موضوع اصلی	مباحث فرعی
اول	طرح ضرورت و جایگاه موضوع و ایجاد انگیزه جهت پیگیری درس و ارزشیابی تشخیصی و اعلام برنامه درس	شناسایی انتظارات دانشجویان، سنجش نوع نگرش و سطح دانش مربوط، معرفی برنامه و سرفصل درس، تشریح منطق درس و کاربردهای آن برای معلمان، معرفی تکالیف عملکردی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.
دوم	تبیین تجربه خاص معلم	تشریح شرایط معمول و مساله‌های متنوع کلاس درس و ضرورت‌ها و زمینه‌های شکل-گیری تجربه‌های خاص معلمی و اهمیت بکارگیری آنها در اعتلای آموزش. تکلیف ۱: مطالعه دست کم یک کتاب و یک مقاله از تجربه‌های خاص معلمان.
سوم تا هشتم	ارائه تجربه‌های خاص	ایجاد فرصت برای ارائه تجربه خاص برای معلمان و گفتگوی در باره تجربه گزارش شده. تکلیف ۲: همه دانشجویان موظفند به بررسی در موقعیت‌های ممکن برای شناسایی «تجربه خاص حرفه‌ای» اقدام و نتیجه را در جلسه آینده به کلاس ارائه کنند.
نهم	نقد و ارزیابی فرایند کار کلاس	تشریح منطق روش کار توسط مدرس و گفتگوی در باره چگونگی ادامه کار. تکلیف ۳: دانشجویان به بازخوانی تجربه آموزش معلمان خود اقدام می‌کنند و نمونه‌هایی از خاص بودن آن را آشکار می‌کنند.
دهم تا پانزدهم	ارائه تجربه‌های خاص معلمان	ایجاد فرصت برای ارائه تجربه خاص برای معلمان و گفتگوی در باره تجربه گزارش شده.
شانزدهم	نقد و ارزیابی فرایند کار کلاس	تشریح منطق روش کار توسط مدرس و گفتگوی در باره چگونگی ادامه کار. تکلیف ۴: دانشجویان به بازخوانی تجربه آموزش همین درس خود اقدام می‌کنند و آن را

۳. راهبردهای آموزش و یادگیری

در این درس، آموزش‌های کلاس درس با محوریت آموزشگر و البته با مشارکت همه‌جانبه دانشجویان انجام می‌شود. آموزشگر در بخشی از درس بر بنیاد گفتارهای درسی در نوبت‌های مقرر به معرفی هر یک از موضوعات اقدام می‌کند و بخشی دیگر از درس با شناسایی و دعوت از معلمان دارای تجربه خاص، فرصت آشنایی دانشجویان و معلمان خاص رشته‌های تخصصی را فراهم می‌کند و فرصت گفتگوی آنان را ایجاد و آن را مدیریت می‌کند. به تشخیص آموزشگر و با اتخاذ تدابیر هدایتی، واگذاری معرفی تجربه خاص معلمان می‌تواند به دانشجویان واگذار شود. دانشجوی این درس موظف است بر اساس برنامه اعلام شده به مطالعه منابع و جستجوی در واقعیات بپردازد و در گفتگوهای هر جلسه با آمادگی مشارکت نماید. همچنین، دانشجویان حق دارند به طرح پرسش بپردازند و برای ارائه دیدگاه‌ها یا نتایج حاصل از مطالعات خود با درخواست تعیین وقت قبلی، تا ۱۰ دقیقه در کلاس درس به صورت سازمان یافته نظر کنند. در عین حال، در جلسات درس ممکن است پرسش‌هایی مطرح شود که به تشخیص آموزشگر یا به درخواست دانشجویان، پاسخگویی به برخی از آنها می‌تواند به صورت شفاهی در جلسه بعد یا به صورت کتبی تا پایان نیمسال انجام و ارائه شود. این قبیل پرسش‌ها می‌تواند برای همه یا برخی از دانشجویان جایگزین تکالیف درس گردد؛ مشروط به آنکه تعداد آنها از ۵۰ درصد تکالیف مقرر درس تجاوز نکند.

۴. منابع آموزشی

- در این درس استفاده از منبع مکتوب تا سال ۱۳۹۸ الزامی نیست؛ اما آموزشگر تلاش خواهد کرد منابع مفید را شناسایی و معرفی کند. استفاده از منابع مکتوب منتشر نشده پس از داوری و تایید شورای گروه آموزشی برای مدت مقرر، در همان رشته بلامانع است.
- همه آموزشگران موظفند منابع و مستندات از «معلمان سرآمد» به دانشجویان معرفی نمایند و نشانی سایت‌های مفید برای دریافت اطلاعات را ارائه کنند. همچنین، آموزشگر این درس موظف است به جستجوی اجتماعات تخصصی معلمان مخصوصاً در فضای مجازی اقدام کند و موارد مفید را به دانشجویان معرفی و آنان را برای مشارکت، تشویق کند.
- آموزشگران این درس از سال ۱۳۹۴ به بعد موظف‌اند تمامی دانشجویان را برای عضویت در «تالار گفتگوی معلمان آینده» در پورتال دانشگاه هدایت کنند و خود نیز در آن مشارکت نمایند.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس **تجربه‌های خاص حرفه‌ای** در قالب یک آزمون مکتوب پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان یادگیری‌ها و تجارب خود از گفتارهای درس، گفتگوهای کلاسی، مطالعه منابع و مشارکت در مباحث کلاس درس را بر اساس پرسش‌های آموزشگر، ارائه می‌کنند.
- ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی انجام تکالیف کلاس درس و مشارکت در مباحث با هم لحاظ می‌شود. آموزشگر در مواردی که مصلحت بداند، اجازه می‌دهد تا دانشجویان بر اساس بازخوردهای او به کار پژوهشی، به اصلاح آن اقدام کنند.
- سهم هر یک از موارد ارزشیابی به شرح زیر محاسبه می‌شود:
- پاسخگویی به تکالیف و شرکت فعال در کلاس: ۵۰ درصد امتیاز

- آزمون پایانی: ۵۰ درصد امتیاز

سایر نکات:

- مواردی که توجه به آن در این درس مهم است:
- آمادگی مدام برای گفتگوهای کلاس.
- مشارکت جدی و موثر در مباحث کلاس.
- رعایت نظم حضور و حساسیت به زمان درس.
- رعایت اخلاق پژوهش در انجام تکالیف و در فعالیت عملی.
- مطالعه منابع تکمیلی معرفی شده توسط آموزشگر و سایر منابع مفید.
- ظرافت و زیبایی ظاهری تکالیفی که به صورت مکتوب به آموزشگر تحویل می شود.

سرفصل درس « پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱: پژوهش روایی »

۱. معرفی درس و منطق آن

یکی از چالش‌هایی که مؤسسات و دانشگاه‌های تربیت معلم امروزه با آن روبرو هستند، خلق فرصت‌های یادگیری است که بر توانایی معلمان جهت رویارویی مؤثر با موقعیت‌های واقعی تربیتی / آموزشی تأثیرگذار باشد. در صورتی که در طول برنامه آموزش حرفه‌ای دانشجو معلمان فرصت پژوهش در تجربه را بدست آورند، به توانایی‌های مورد نیاز برای مواجهه با موقعیت‌های نامعلومی که در آن غوطه‌ورند دست خواهند یافت و قادر خواهند بود این توانایی را به دانش‌آموزان خود منتقل کنند. از آنجا که، روایت‌های شخصی که حاصل تأملات دانشجو معلمان در موقعیت‌های واقعی کلاس درس است فرصت یادگیری از تجربه را ممکن می‌کند، لذا آموزش پژوهش روایی به عنوان پیش‌نیاز برنامه کارورزی این امکان را فراهم می‌کند تا دانشجویان به شیوه‌ی روایی به مطالعه تجربیات خود پرداخته و در آینده بتوانند از این توانایی برای تأمل بر عمل خود، بهبود شرایط آموزشی و تربیتی، سهیم نمودن دیگران در تجربیات خود و نیز توسعه حرفه‌ای خویش بهره بگیرند.

نام درس: پژوهش روایی			
<p>مشخصات درس</p> <p>نوع درس: کارگاهی</p> <p>تعداد واحد: ۱</p> <p>زمان درس: ۴۸ ساعت</p> <p>پیشنیاز: -</p>			
<p>شایستگی اساسی:</p> <p><i>pck</i> ۱-۳ - ۲&۳</p> <p><u>۳-۴&۳</u></p>			
ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
روایت تجربه	با تأمل بر یک روایت / تجربه جدید آن را در قالب یک داستان ساده با جزئیات کم روایت می‌کند.	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی‌ها روایت می‌کند.	با تأمل بر یک روایت یا تجربه جدید، آن را در قالب داستانی با جزئیات و پیچیدگی‌هایی که منعکس‌کننده احساسات، افکار و توالی منطقی آن‌ها، روند‌ها و.. است را روایت می‌کند.
تأمل بر تجربه	بر روایت خود تأمل کرده و کنش‌ها،	بر دیدگاه‌های شخصیت‌های داستان تأمل	با تأمل مجدد بر تجربه تفکر خود / روایت درک

<p>خود را از این تأملات را با بهره گیری از یافته های علمی/ پژوهشی در قالب دانش قابل عرضه به دیگران ارائه کند.</p>	<p>می کند و می تواند با ارائه شواهدی از یافته های علمی و پژوهشی از آن دفاع کند یا آنها را با ذکر دلیل زیر سؤال برده و نقد کند...</p>	<p>واکنشها، و رفتارها، دیدگاه های افراد حاضر در موقعیت را در بیان تجربیات مورد توجه قرار داده است.</p>		
<p>توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و تحلیل و تفسیر خود از یافته ها را با استفاده از روش های مختلف معتبر نماید.</p>	<p>توانسته است داده های جمع آوری شده را تحلیل و تفسیر کند و یافته های خود را با استفاده از نقل قول ها معتبر نماید.</p>	<p>توانسته است داده های جمع آوری شده را طبقه بندی نموده و ارتباط میان طبقات را برقرار کند، اما نتوانسته آن را تحلیل ساختاری نماید.</p>	<p>تحلیل و تفسیر</p>	

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

ماهیت تجربه، یادگیری از تجربه، و تأمل بر تجربه و تمایز آن با سایر انواع یادگیری روایت نویسی وسیله ای برای پژوهش در عمل پژوهش روایی در خدمت رشد حرفه ای چگونه روایت ها بین دانش آشکار و دانش ضمنی پیوند می زنند؟ اهداف پژوهش روایی و کاربردهای آن انواع پژوهش روایی

تکلیف عملکردی:

با مطالعه داستان زندگی معلمان و مقالات علمی در زمینه پژوهش روایی تأثیر این شیوه مطالعه را در بهبود عملکرد حرفه ای در قالب یک مقاله کوتاه ارائه نماید. یک پژوهش روایی را به صورت خلاصه یا در قالب یک مقاله مروری با ذکر ویژگی ها و مراحلش ارائه کند. (البته قالب مذکور قبلاً باید توسط استاد توضیح داده شود.

فصل دوم: ابزار های گردآوری اطلاعات

ماهیت اطلاعات در پژوهش روایی ابزار های گردآوری اطلاعات در پژوهش روایی - یادداشتهای میدانی از تجربه های مشترک

- دفترچه یادداشت های روزانه
- مصاحبه ها
- داستان گوئی
- نامه نگاری
- نوشته های خودزیست نگارانه و زیست نگارانه
- سایر منابع
- فرآیند تحلیل داده ها
- آماده کردن داده ها برای تحلیل،
- انجام تحلیل های مختلف
- درک عمیق و عمیق تر داده ها
- بازنمایی داده ها و تفسیر معنای کلان
- معنا دهی به داده ها

تکلیف عملکردی:

نمونه ای از ابزار های جمع آوری اطلاعات در پژوهش روایی را از منظر نوع تجربیات مطرح شده تحلیل و تمایز و تشابه آن ها را در یک جدول به نمایش بگذارید/ در قالب یک مقاله کوتاه ارائه کند.

یک

مقالات علمی پژوهشی که با استفاده از شیوه پژوهش روایی تهیه شده است را از منظر فرایند تحلیل اطلاعات مطالعه و یافته های خود را گزارش نماید.

فصل سوم: کد گذاری

انواع کدگذاری

- کد گذاری اولیه^{۶۱}
- مرور کد های اولیه^{۶۲}
- کد گذاری محوری^{۶۳}
- مرور کد ها و طبقه بندی داده ها
- مضامین / مفاهیم
- عمق و بینش برای ایجاد ارتباط

تکلیف عملکردی:

- *Initial/Open coding*
- *Selective coding*
- *Axial coding*

فرایند کدگذاری و طبقه بندی را تا مرحله شناسایی و تبیین مضامین بر روی تجربیات شخصی خود از دوران تحصیل اجرا و یافته ها/ بینش حاصل از واکاوی تجربیات را با دیگران به مشارکت بگذارد.

فصل چهارم: تحلیل ساختاری

فرآیند تحلیل ساختاری

- قاعده‌ی حذف
- حذف شدید
- تعمیم
- ساختن
- قاعده صفر

تحلیل سه بعدی:

- تعامل: تعامل شخصی بر اساس احساسات، امیدها، واکنش‌ها، و خلق و خو هم چنین تعامل اجتماعی برای دربرداشتن سایر افراد و قصد، اهداف، فرضیات، و دیدگاه‌های آنان
- تداوم: بررسی گذشته که به خاطر آمده است؛ حال به تجربه اتفاقات مرتبط است؛ و آینده، مشتاقانه منتظر تجربیات احتمالی است
- موقعیت: اطلاعات در مورد شرایط، زمان، و مکان در موقعیت فیزیکی، با حدود و قصد، اهداف، و دیدگاه‌های متفاوت شخصیت‌ها

تکلیف عملکردی:

با استفاده از فرایند تحلیل ساختاری/ تحلیل سه بعدی مجموعه تجربیات شخصی/ تجربیات سایرین (همکلاسی‌ها/ معلمان) را تحلیل و یافته‌ها را گزارش کند.

فصل پنجم: اعتبار بخشی

روایی و اعتبار در پژوهش روایی
همکاری با شرکت کنندگان

بیان دوباره روایت‌ها

استفاده از نقل قول‌ها

رعایت مسایل اخلاقی

محدودیت‌ها و مخاطرات پژوهش روایی

استفاده از نظریه‌ها و یافته‌های علمی

چگونه یافته‌های پژوهش روایی را ارزیابی می‌کنیم؟

تکلیف عملکردی:

یافته‌های حاصل از تکلیف عملکردی در فصل چهارم را با استفاده از شیوه مثلث سازی/ همکاری با شرکت کنندگان/ یافته‌های

علمی پژوهشی اعتبار بخشی نماید.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

مطالعه منابع، جستجو، سؤال کردن و پژوهیدن در زمینه پژوهش روایی، برگزاری کارگاه آموزشی برای آموزش پژوهش روایی با استفاده از رویکرد توسعه فردی و به کمک واکاوی تجربیات شخصی صورت می گیرد. استفاده از راهبردهای مشارکتی، برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و ارائه یافته به تحقق اهداف این درس و نیز تنوع بخشیدن به تجربیات کمک می کند.

۴. منابع آموزشی

منابع اصلی:

پژوهش روایی دکتر عطاران (در دست تألیف)

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: از آنجایی که هدف این درس یادگیری از و به کمک تجربه است، لذا در ارزشیابی خود ارزیابی دانشجویان بر اساس تحلیل (توصیف) و تفسیر تجربیات حاصل از فعالیت ها در طول ترم بر اساس مستندات دارای اهمیت است. ارزشیابی استاد بر اساس مجموعه تکالیف عملکردی دانشجویان در طول و شرکت در سمینارهای کلاسی برای ارائه یافته ها/ به اشتراک گذاشتن تجربیات نیز بخش دیگر از ارزشیابی دانشجویان را تشکیل می دهد. تفسیر دانشجویان از تجربیات شخصی و نقش آن در توسعه توانایی های حرفه ای بر اساس مستندات ارائه شده در گزارش عملکرد پایانی ۱۰ نمره
ارزشیابی استاد از فعالیت ها و مشارکت در سمینارها ۱۰ نمره

سرفصل درس « پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۲: کنش پژوهی »

۱. معرفی درس و منطق آن:

پذیرش نقش پژوهشی از سوی معلم در کنار دو وظیفه مهم دیگر او مبنی بر وظیفه استفاده از یافته‌های پژوهشی تولید شده توسط دیگران و وظیفه آموزش پژوهش به دانش‌آموزان، ضرورت دانا و توانا کردن آنها در حوزه اقدام پژوهی را روشن می‌سازد. این امر بدان معناست که معلم باید از تدریس و عمل تربیتی عادی شده^{۶۴} فاصله گرفته و به سوی تدریس و عمل فکورانه^{۶۵} پیش برود، به نحوی که با بینشی پژوهشی مسائل کلاس و مدرسه را بکاود و با اقدام پژوهی و ژرف‌اندیشی به یافتن راه‌حل‌ها، کاربرد بلافصل یافته‌ها و اخذ بازخورد مداوم به اصلاح و بهبود فرآیند های آموزشی و پرورشی بپردازد. بر این اساس، توانایی جمع‌آوری سیستماتیک اطلاعات درباره، موقعیت های خاص آموزشی، تدریس، و یادگیری دانش‌آموزان و متعاقباً بکارگیری روش های خاصی برای بهبود آن است که منجر به ارتقاء توانایی دانش‌آموزان می‌شود، یکی از شایستگی هایی است که معلمان در آموزش های بدو خدمت باید به آن دست یابند.

نام درس: پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۲: کنش پژوهی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با مطالعه و تحلیل گزارش یافته های اقدام پژوهی ها توسط معلمان تأثیر آن در بهبود فرآیند یادگیری گزارش کند. یک مسئله را با استفاده از فرآیند رفت و برگشت میان مسئله و موقعیت آموزشی/ تربیتی مطالعه نموده و بازتاب های حاصل از این فرآیند را برای بهبود عملکرد در موقعیت های بعدی طراحی، اجرا و گزارش نماید				نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنهاد: پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱
				شایستگی اساسی: کد Ck&pck ۱-۲ ۳-۳ & ۳-۴
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	تحلیل یافته ها
یافته های اقدام پژوهی را از نظر تأثیر آن بر فرآیند یادگیری تحلیل و تفسیر کرده و به محدودیت ها و فرصت هایی که این اقدامات بعدی ایجاد نموده و نحوه بهره گیری از این نتایج در عمل حرفه‌ای خود را گزارش کرده است.	یافته های اقدام پژوهی را از نظر تأثیر آن بر فرآیند یادگیری تحلیل تفسیر کرده و به محدودیت ها و فرصت هایی که این اقدامات بعدی ایجاد نموده را گزارش کرده است.	یافته های اقدام پژوهی را از نظر تأثیر آن بر فرآیند یادگیری تحلیل و تفسیر کرده اما به محدودیت ها و فرصت هایی که این مطالعه برای اقدامات بعدی ایجاد می کند اشاره نکرده است.		

-routinized
- reflective

<p>چرخه عمل</p>	<p>فرآیند کار نشان می دهد که در پژوهش انجام شده چرخه رفت و برگشت و برگشت میان برخی از مراحل رعایت شده است.</p>	<p>فرآیند کار نشان می دهد که در پژوهش انجام شده چرخه رفت و برگشت میان کلیه مراحل برای اطمینان از یافته ها رعایت شده است.</p>	<p>فرآیند کار نشان می دهد که در پژوهش انجام شده چرخه رفت و برگشت میان کلیه مراحل برای اطمینان از اطلاعات جمع آوری شده، تفسیر و تبیین یافته ها در هر مرحله رعایت شده است.</p>
<p>گزارش یافته ها</p>	<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ زبان روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنشها، واکنشها، و رفتارها، دیدگاههای افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات</p>	<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ زبان روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنشها، واکنشها، و رفتارها، دیدگاههای افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات اتخاذ شده است.</p>	<p>گزارش با استفاده از روزنگار/ زبان روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنشها، واکنشها، و رفتارها، دیدگاههای افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات اتخاذ شده برای قرار گرفتن در چرخه پژوهش و عمل حرفه‌ای شده است</p>

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

بخش اول :

- انواع، سطوح، گستره، ماهیت و اهداف پژوهش در آموزش و پرورش
- پژوهش در حرفه معلمی (معلم به عنوان بکارگیرنده یافته‌های پژوهش‌های دیگران، معلم به عنوان پژوهشگر، معلم به عنوان مدرس پژوهش به دانش آموزان)
  - استلزامهای پژوهش‌های معلم محور (برخورد آزادمنشانه، هم افزایی، تفکر و بازاندیشی، دغدغه‌های رشد حرفه‌ای، اشتراک دانش و تجربیات، مشارکت و کار گروهی، نقادی و نقد پذیری، تعهد و مسئولیت برای عمل مبتنی بر پژوهش، اخلاق پژوهشی و ...)
  - عمل پژوهی و ادراک هنرمندانه معلم
  - عمل پژوهی و رشد حرفه ای معلم

فعالیت یادگیری:

مقالات علمی - پژوهشی را مطالعه و در قالب یک گزارش یافته‌های خود رابه جهت تأثیر این نوع مطالعات در حل مسائل آموزشی / تربیتی یا توسعه علوم تربیتی ارائه نماید.

فعالیت عملکردی:

- با مطالعه نمونه گزارش‌های اقدام پژوهی در سطوح متفاوت عملکرد بتواند نقات قوت و ضعف آن‌ها را شناسایی و گزارش نماید.

بخش دوم :

- چپستی عمل پژوهی در آموزش و پرورش (ماهیت، تعریف، ابعاد، گستره،)
- چرایی عمل پژوهی در آموزش و پرورش (اهداف ، پیامدها، ضرورت و اهمیت)
- تاریخچه و خاستگاه های عمل پژوهی
- نظریه ها و دیدگاه های موجود در زمینه اقدام پژوهی

فعالیت یادگیری:

- مشارکت در نقد و ارزیابی گزارش های ارائه شده در کلاس در زمینه اقدام پژوهی هی ارائه شده.

فعالیت عملکردی:

- تهیه یک نوشته انتقادی در مورد باورها و عقاید شخصی خود در مورد چپستی و ضرورت اقدام پژوهی در آموزش و پرورش و ارائه آن در کلاس برای بررسی و نقد

بخش سوم :

- چگونگی تشخیص مسئله،
- چگونگی تدوین طرح اقدام پژوهی،
- روش اجرای مراحل اقدام پژوهی
- چگونگی گردآوری داده ها و شواهد مهم در اقدام پژوهی
- باز اندیشی در باره داده ها و شواهد و اصلاح فرایند اقدام پژوهی

- نقش مشورت و مشارکت در اقدام پژوهی
- ارزشیابی، نقادی و اعتباریابی در اقدام پژوهی
- چگونگی بازخورد، اصلاح و کاربرد نتایج در اقدام پژوهی
- چگونگی مستند سازی، ثبت و ضبط مراحل و تهیه گزارش نهایی و اطلاع رسانی و اشاعه دستاوردهای اقدام پژوهی
- مشارکت در نقد مطالب گزارش شده در کلاس (گزارش حاصل از فعالیت عملکردی گروه ها)

فعالیت عملکردی:

- تشکیل کارگروه هایی متشکل از دانشجو معلمان و مشارکت آنها در نقد نمونه ای از اقدام پژوهی انجام شده توسط معلمان دیگر و تهیه گزارش نقد برای ارائه به کلاس

بخش چهارم :

تدوین طرح و انجام مراحل اقدام پژوهی

فعالیت یادگیری:

- مشارکت در ارزشیابی و نقد طرح اقدام پژوهی دانشجو معلمان و یکایک مراحل اجرایی آن در خلال جلسات مناظر با روند پیشرفت اجرای طرح (در هر مرحله از تدوین طرح و اجرای آن، دانشجویان گزارش لازم را به کلاس ارائه و از مشورت، ارزشیابی و نقد دیگران استفاده می کنند).

فعالیت عملکردی:

- تشکیل کارگروه هایی متشکل از دانشجو معلمان و مشارکت آنها در مراحل زیر:
- بررسی متاملانه کلاس درس و مدرسه و انتخاب مسئله برای اقدام پژوهی
- تدوین طرح
- انتخاب روش و تدوین مراحل
- مشخص کردن شواهد مهم و ساختن یا یافتن ابزار گردآوری داده ها

- باز اندیشی در باره داده ها و شواهد و اصلاح فرایند
- انجام مشورت و جلب مشارکت افراد ذی ربط
- ارزشیابی، نقادی و اعتباریابی فرایند و نتایج
- اخذ بازخورد، اصلاح و کاربرد نتایج در حل مسئله یا بهبود امر مورد پژوهش
- مستند سازی، ثبت و ضبط مراحل و تهیه گزارش نهایی و اطلاع رسانی و اشاعه دستاوردها

۳- راهبردهای تدریس و یادگیری

- راهبردهای اصلی شامل پرسش و پاسخ، حل مساله، نقادی و پژوهش به صورت گروهی و مشارکتی است. در کلاس در خلال بیان فلسفه، مبانی، اصول، روش و مراحل اجرای اقدام پژوهی به تحلیل و نقادی گزارش های مطالعات اقدام پژوهی معلمان (به تناسب رشته آموزشی دانشجو معلمان) و آشنا سازی دانشجو معلمان با تجارب معلمان پژوهنده پرداخته می شود.
- در بخش عملی، دانشجو معلمان در قالب گروه های مناسب، به انتخاب مسئله متناسب با رشته آموزشی خود و تدوین پیشنهاد کامل اقدام پژوهی و اجرای آن در محیط واقعی (در صورت دسترسی به کلاس و مدرسه) می پردازند و گزارش کار خود در هر مرحله را به کلاس ارائه داده و از نقد و مشارکت سایر دانشجو معلمان استفاده می کنند.

۴. منابع آموزشی

منبع:-

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- ارزشیابی در این درس، فرایندی مبتنی بر مشارکت است که در آن استاد، شخص دانشجو و سایر همکلاس های با یکدیگر همکاری و مشارکت دارند. در این ارزشیابی علاوه بر جنبه های کمی بر جنبه های کیفی تأکید و توجه ویژه ای می شود. این ارزشیابی به صورت مداوم و بر اساس فعالیت های انجام شده توسط دانشجو - که در پوشه کار^{۶۶} او گردآوری می شود- صورت می گیرد و بر ارزیابی توسط خود دانشجو تأکید ویژه ای می شود.
- در این ارزشیابی، ۴ نمره ارزشیابی دانشجو به صورت تکوینی طی نیمسال ، ۸ نمره به کار عملی در حوزه اقدام پژوهی و ۸ نمره به آزمون پایانی اختصاص می یابد .

سایر نکات

کنش پژوهی قبل از آغاز کارورزی سه به دانشجویان ارایه شود.

سرفصل درس « پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۳: درس پژوهی »

۱. معرفی درس و منطق آن

درس پژوهی یک رویکرد برای توسعه حرفه ای است که در، ن معلمان با یکدیگر در تدوین طرح درس پژوهشی، اجرا و اعتبار یابی آن همکاری می کنند. این رویکرد ظرفیت شگرفی برای تحقق اهداف مدرسه بعنوان سازمان یادگیرنده و بستری برای گفتگوهای حرفه ای در باره آموزش، تدریس و فرایندهای یاددهی - گیری در مدرسه فراهم می سازد. درس پژوهی، دانش آموزشی محتوا را در معلمان توسعه بخشیده و با سازوکارهای خود، قدرت و شایستگی معلمان را برای مواجهه با مسایل فراروی یاددهی - یادگیری توسعه می بخشد. به این ترتیب دانشجو معلمان با گذراندن این درس، ضمن کار گروهی و درک اهمیت هم افزایی در توسعه حرفه‌ای بطور همزمان توان تخصصی خود در حوزه دانش تربیتی، دانش موضوعی، دانش فناوری آموزشی توسعه می دهد.

نام درس: پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۳: درس پژوهی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با درک نقش مشارکت حرفه‌ای در توسعه ظرفیت ها و توانایی های شخصی، و تأثیر آن در شکل گیری سازمان یادگیرنده یک برنامه درس پژوهی را با مشارکت یک گروه همکار طراحی و اجرا نماید..				نوع درس: کارگاهی تعداد واحد: ۱ زمان درس: ۴۸ ساعت پیشنهاد: اصول و روش‌های تدریس
				شایستگی اساسی: Ck&pck کد ۱-۲ ۳-۳ & ۳-۴
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	هم‌افزایی و مشارکت حرفه‌ای
در فرآیند کار جمعی برای پذیرش وظایف و مسئولیت ها برای حل مسایل گروه استقبال می کند و می تواند به هنگام قرار گرفتن در موقعیت های دشوار گروه را پشتیبانی کند.	در فرآیند کار جمعی وظایف و مسئولیت هایی را که منجر به حل مسایل گروه میشود را می پذیرد.	در فرآیند کار جمعی وظایف محوله را انجام می دهد اما به هنگام قرار گرفتن در موقعیت های دشوار قادر نیست گروه را پشتیبانی کند.		
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	طرح درس پژوهی
در فرآیند مطالعه بافت و زمینه نیاز/ مسئله شناسایی شده و ترسیم چشم انداز در سطح مدرسه مشارکت نموده و نتایج یادگیری دانش آموزان	در فرآیند مطالعه بافت و زمینه نیاز/ مسئله شناسایی شده و ترسیم چشم انداز در سطح مدرسه مشارکت نموده و نتایج یادگیری دانش آموزان	برای مطالعه بافت و زمینه نیاز/ مسئله شناسایی شده و ترسیم چشم انداز در سطح مدرسه مشارکت نموده اما تحلیل نتایج		

دانش آموزان نشان دهنده تأثیر عملکرد مشارکت برای توسعه حرفه‌ای و بهبود عملکرد مدرسه است.	نشان دهنده تأثیر عملکرد او بر بهبود عملکرد مدرسه است.	یادگیری دانش آموزان نشان دهنده تأثیر عملکرد او بر شکل گیری یک گروه حرفه‌ای برای ادامه مشارکت حرفه‌ای نیست.		
گزارش با استفاده از روزنگار/ روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات اتخاذ شده و تأثیرات آن بر عملکرد دانش آموزان/ مدرسه در چرخه پژوهش و عمل حرفه‌ای مشارکتی شده است	گزارش با استفاده از روزنگار/ روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات اتخاذ شده بر عملکرد دانش آموزان/ مدرسه است.	گزارش با استفاده از روزنگار/ روایت نویسی ثبت شده نشان دهنده تأمل بر کنش‌ها، واکنش‌ها، و رفتارها، دیدگاه‌های افراد درگیر در موقعیت برای بازکاوی عمل و تصمیمات نیست.	گزارش	

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول :

تمهید شرایط و آماده سازی

- مدرسه بعنوان یک سازمان یادگیرنده
- تاریخچه ، تعریف و اهداف درس پژوهی
- درس پژوهی انتخابی استراتژیک برای توسعه دانش و شایستگیهای معلمان
- ابعاد و گستره درس پژوهی
- فرایند درس پژوهی
- شرایط ، فرهنگ و حمایت‌های مورد نیاز درس پژوهی

فعالیت یادگیری:

با مشارکت در بحث به ضرورت و اهمیت درس پژوهی و نقش آن در تولید دانش بومی تدریس می پردازد . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوع مطرح می نماید . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوعات مطرح می نماید .

فعالیت عملکردی:

تشکیل کارگروه‌هایی متشکل از دانشجو معلمان و مشارکت آنها در تحلیل جایگاه و نقش درس پژوهی در حرفه معلمی و تهیه گزارش برای ارائه به کلاس،

فصل دوم :

چگونگی تدوین برنامه درس پژوهی :

- تشکیل گروه درس پژوهی
- تبیین رویکرد درس پژوهی در گروه
- برنامه ریزی و تدوین جدول فعالیتهای اجرایی گروه
- انتخاب زمینه پژوهشی برای فعالیت گروه
- تعریف مساله و انتخاب موضوع
- روش های نیاز سنجی
- پیش بینی شرایط و نیازمندیهای اجرای درس پژوهی

فعالیت یادگیری:

با مشارکت در بحث موضوعاتی را برای فعالیت درس پژوهی مطرح می کند . همچنین سوالاتی را برای شرح بیشتر موضوعات مطرح می نماید .

فعالیت عملکردی:

در قالب کارگروههای دانشجویی ، یک زمینه پژوهشی را تعریف و مساله و موضوع مرتبط با آن را مشخص می کند .

فصل سوم :

چگونگی تدوین طرح درس مورد پژوهش

تعیین اهداف و سوالهای پژوهشی

تدوین طرح درس پژوهشی متناسب با سوالهای پژوهشی:

- ترسیم وضع موجود و مطلوب
- شناسایی تغییرات مورد نیاز
- تعیین هدفهای درس
- تعیین تجارب و فعالیتهای یادگیری
- تعیین رفتار ورودی
- پیش بینی منابع و وسایل آموزشی
- پیش بینی نحوه مدیریت و سازماندهی کلاس
- پیش بینی نحوه تفکر و واکنش دانش آموزان به تدریس
- تعیین معیارهای تحقق هدفها
- تعیین روش سنجش و ارزشیابی
- تعیین چارچوب اجرایی طرح در س پژوهشی

فعالیت یادگیری:

در باره چارچوب طرح درس پژوهشی بحث می کند . و دلایل و اهمیت هر یک از مولفه ها را بر می شمارد.

فعالیت عملکردی:

در قالب کارگروه‌های دانشجویی یک طرح درس پژوهشی را تهیه و به کلاس ارایه می نمایند.

فصل سوم :

چگونگی اجرای طرح درس مورد پژوهش

- تعیین شواهد و مستندات مورد نظر گروه
- تعیین روش و چگونگی مشاهده طرح درس
- تقسیم وظایف اعضای گروه در حین مشاهده
- طراحی فرمهای گردآوری اطلاعات و مستند سازی مشاهده

فعالیت یادگیری:

در باره چگونگی اجرای طرح درس پژوهشی بحث می کنند و نکات جدیدی را برای اجرای بهینه آن مطرح می سازند .

فعالیت عملکردی:

طرح درس پیش بینی شده در گروه را بصورت آزمایشی در کلاس اجرا می کنند .

فصل چهارم:

ژرف اندیشی در باره داده ها و شواهد

- نحوه انتخاب چارچوب تجزیه و تحلیل داده ها و شواهد
- تجزیه و تحلیل داده ها و شواهد :

تحلیل نتایج یادگیری

تحلیل انگیزش

تحلیل رفتار اجتماعی دانش آموزان

طراحی مجدد درس و اجرای آن

اجرای طرح درس جدید و مشاهده آن

ژرف اندیشی در باره اجرای دوم درس و اصلاح نهایی طرح درس

فعالیت یادگیری:

در باره چگونگی نقد مناسب تر نحوه اجرای طرح درس پژوهشی در کلاس بحث می کنند و نکات جدیدی را در این زمینه

مطرح می سازند .

فعالیت عملکردی:

نحوه اجرای آزمایشی طرح درس گروه را مورد نقد و بررسی قرار می دهند .

فصل پنجم : چگونگی ژرف اندیشی در باره روند اجرای فعالیت گروه

الف) نحوه تحلیل نتایج مربوط به یادگیری و رشد دانش آموزان(تحلیل نتایج یادگیری، تحلیل انگیزش،

تحلیل رفتار اجتماعی دانش آموزان)،

ب) نحوه تحلیل نتایج مربوط به رشد حرفه ای معلمان عضو گروه.

فعالیت یادگیری:

در باره نتایج فعالیت گروه بر توسعه یادگیری و رشد حرفه ای خود بحث می کنند .

فعالیت عملکردی

با ارایه مستندات لازم به جمع بندی از تاثیر فعالیت گروه خود بر یادگیری دانش آموزان و رشد حرفه ای خود می پردازند .

فصل ششم : تهیه گزارش نهایی و اشاعه دستاوردهای گروه درس پژوهی

- ضرورت اشاعه نتایج درس پژوهی
- روش های اشاعه و انتشار دستاوردهای گروه
- نحوه تدوین گزارش نهایی درس پژوهی

فعالیت یادگیری:

در باره ضرورت اشاعه نتایج درس پژوهی بحث می کنند .

فعالیت عملکردی:

گزارش کار گروه خود را تدوین و ارایه می نمایند .

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- راهبردهای اصلی شامل پرسش و پاسخ، حل مساله، نقادی و پژوهش به صورت گروهی و مشارکتی است. در کلاس در فرایند تدریس به تحلیل و نقادی گزارش های مطالعات درس پژوهی (به تناسب رشته آموزشی دانشجومعلمان) و آشنا سازی دانشجو معلمان با تجارب معلمان درس پژوهی پرداخته می شود.
- در بخش عملی، دانشجو معلمان در قالب گروه های مناسب، به انتخاب مسئله متناسب با رشته آموزشی خود و تدوین برنامه درس پژوهی و اجرای آن در محیط واقعی (در صورت دسترسی به کلاس و مدرسه) یا نمونه ای (مشابه سازی شرایط کلاس درس) می پردازند و گزارش کار خود در هر مرحله را به کلاس ارائه داده و از نقد و مشارکت سایر دانشجو معلمان استفاده می کنند.

۴. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی در این درس، فرایندی مبتنی بر مشارکت است که در آن استاد، شخص دانشجو و سایر همکلاس های با یکدیگر همکاری و مشارکت دارند. در این ارزشیابی علاوه بر جنبه های کمی بر جنبه های کیفی تأکید و توجه ویژه ای می شود. این ارزشیابی به صورت مداوم و بر اساس فعالیت های انجام شده توسط دانشجو - که در پوشه کار^{۶۷} او گردآوری می شود- صورت می گیرد و بر ارزیابی توسط خود دانشجو تأکید ویژه ای می شود.

در این ارزشیابی، ۴ نمره به ارزشیابی دانشجو به صورت تکوینی طی نیمسال ، ۸ نمره به کار عملی در حوزه درس پژوهی و ۸ نمره به آزمون پایانی اختصاص می یابد .

۵. منابع آموزشی

ساکي، رضا (۱۳۹۲) درس پژوهی، مبانی، اصول و روش اجرا، انتشارات جهاد دانشگاهی.

استیبانک و همکاران (۱۳۸۹) درس پژوهی راهنمایی عملی برای مدیران و معلمان، ترجمه دکتر رضا ساکی و داریوش مدنی، انتشارات حکمت علوی

سرفصل درس «کارورزی ۱»

۱. معرفی درس و منطق آن

آموزش اثربخش نیازمند آن است که معلمان در طول دوره آموزشی در معرض تجربیات متنوع و غنی قرار گرفته و قادر به مطالعه، تصمیم گیری و ارزیابی نتایج تصمیمات در موقعیت های پیچیده آموزشی و تربیتی مبتنی بر یافته های علمی و پژوهشی باشند. برنامه کارورزی فرصت برقرار ساختن پیوند میان آموخته های نظری با محیط های واقعی آموزشی- تربیتی و عمق بخشیدن به تجربه های پیشین در جهت توسعه شایستگی های حرفه ای و دست یابی به ظرفیت غایی کنش عملی در کلاس درس را فراهم می کند/ این برنامه در دانشگاه فرهنگیان، با تأکید بر مشاهده تأملی، روایت نگاری و واکاوی تجربیات به عنوان عناصر سازنده/شکل دهنده عمل فکورانه؛ و نیز ابزارهای سه گانه اقدام پژوهی، درس پژوهی و پژوهش روایتی به عنوان روش های مورد تأکید در برنامه تربیت معلم فکور این هدف را تعقیب می نماید. مطالعه مسئله های آموزشی/تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه زمینه ساز عمل مستقل حرفه ای معتبر و کسب تجربیات دست اول است. فرصت های یادگیری تدارک دیده شده از سوی استادان و بازخوردهای ارائه شده از سوی آنان باید امکان تلفیق نظر و عمل تربیتی را در موقعیت های واقعی، برای یافتن راه حل های قابل دفاع و پاسخ به مسئله های آموزشی/ تربیتی تدارک ببیند. بهره گیری از مبانی نظری/ تکنیک ها و فنون در برنامه کارورزی به منظور دستیابی دانشجوی به یک نگاه همه جانبه و غنا بخشیدن به تصمیمات اتخاذ شده در ابعاد برنامه ریزی، اجرا و ارزیابی برای حمایت از یادگیری دانش آموزان ضروری است. در طول برنامه کارورزی دانشجوی فرصت کسب تجربه برای درک عمل اثربخش، تأمل بر روی آن به منظور پذیرش مسئولیت حرفه ای را کسب می نماید.

در کارورزی یک دانشجوی با کسب مهارت در به کارگیری روش ها و فنون مشاهده تأملی، موقعیت های آموزشی و تربیتی در سطح مدرسه و کلاس درس را مورد مطالعه قرار داده و دریافت های خود را در قالب روایت ها، روزنگارها، تجربیات شخصی ارائه می نماید. این یافته ها از موقعیت مدرسه و کلاس درس می تواند همراه با عکس و فیلم/ گزارش گفتگو با کادر مدرسه/ معلم راهنما/ اولیاء/ دانش آموزان(با هماهنگی مدرسه) تکمیل شود. روایت های دانشجوی از موقعیت های مختلف مورد واکاوی قرار گرفته و مسئله های شناسایی شده با استفاده از شواهد و مستندات علمی گزارش می گردد.

نام درس: کارورزی ۱				مشخصات درس نوع درس: کارورزی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۱۲۸ ساعت پیش نیاز: پژوهش و توسعه حرفه ای ۱ نحوه آموزش: مشترک
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجوی قادر خواهد بود: با مشاهده تأملی مسئله های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را شناسایی و با استفاده از شواهد و مستندات علمی آن را تبیین نماید. مشاهدات تأملی و یافته های تجربی حاصل از واکاوی روایت ها را ثبت و گزارش نماید.				شایستگی اساسی: P Ck &pk کد ۲-۲ & ۳-
ملاک ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	

مشاهده تأملی	توانسته است موقعیت های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را با جمع آوری اطلاعات توصیف نماید اما نتوانسته است اطلاعات را به صورت نظام مند تحلیل و تبیین نماید.	توانسته است موقعیت های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را با جمع آوری اطلاعات به صورت نظام مند توصیف نموده و با استفاده از شواهد و مستندات آن را تبیین نماید.	توانسته است موقعیت های آموزشی/ تربیتی در سطح کلاس درس و مدرسه را با جمع آوری اطلاعات به صورت توصیف نموده و با کمک شواهد معتبر/ مستندات علمی و پژوهشی یافته های خود را ارائه نماید.
واکاوی تجربیات	گزارش های توصیفی جمع آوری شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را به صورت روایت نقل و کدگذاری نموده اما نتوانسته است کدگذاری-ها را در قالب مضامین سازماندهی و یافته ها را گزارش کند.	گزارش های توصیفی جمع آوری شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را به صورت روایت نقل و کد گذاری نموده و گزاره ها را در قالب مضامین سازماندهی و یافته ها را گزارش نموده است.	گزارش های توصیفی جمع آوری شده از مطالعه موقعیت فیزیکی، عاطفی، آموزشی، تربیتی را به صورت روایت نقل و کدگذاری نموده و گزاره ها را در قالب مضامین سازماندهی نموده و با ایجاد ارتباط میان مضامین در قالب یک مسئله آموزشی/ تربیتی تبیین نموده است.
تدوین و ارائه گزارش	در گزارش ارائه شده ساختار کلی گزارش نویسی رعایت شده اما شواهد و مستندات کافی برای یافته ها ارائه نشده است.	در گزارش ارائه شده ساختار گزارش نویسی به صورت نظام مند در ثبت و ارائه یافته ها رعایت شده است و یافته ها به کمک برخی شواهد و مستندات پشتیبانی شده است.	در گزارش ارائه شده ارتباط میان فصل ها و عناوین ذیل فصل ها رعایت شده و یافته ها مبتنی بر شواهد و مستندات تجربی و علمی گزارش شده است .

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

هفته اول:

ارائه یک تصویر کلی از برنامه کارورزی در طی چهار ترم و انتظارات از دانشجوی، معرفی برنامه کارورزی یک با تأکید بر مشاهده تأملی و روایت نویسی (ماهیت روایت ها و چگونگی نگارش آن)، تکالیف عملکردی در طول ترم، برنامه زمان بندی سمینارها در سطح مدرسه و پردیس/ واحد آموزشی، و تبیین فرم های ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد، توزیع دانشجویان در مدارس (هماهنگی با مناطق آموزشی و سازماندهی دانشجویان در مدارس باید قبل از شروع ترم و با

تشکیل ستاد کارورزی در سطح استان صورت گیرد). تعامل از نزدیک میان استاد و دانشجو از طریق مطالعه گزارش ها و ارائه بازخورد به موقع و سازنده، و نیز تشکیل جلسات بحث و گفتگو پیرامون تجربیات حاصل از حضور در موقعیت های واقعی از استلزامات اجرایی برنامه کارورزی است. تشکیل سمینار در کلیه هفته ها برای بحث و بررسی پیرامون عملکرد دانشجو و گفتگو در خصوص بازخورد های ارائه شده از سوی اساتید ضروری است. مشارکت دانشجویان در نقد و بررسی گزارش ها/ روایت های همکلاسی ها/ همقطاران فرصت یادگیری انتقال تجربیات به یکدیگر را فراهم می کند.

هفته دوم:

کارگاه مطالعه موقعیت

تکلیف یادگیری: مشاهده فیلم تدریس / موقعیتی در سطح کلاس درس / مدرسه بر اساس گام های زیر:

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی ها و مشخصه های متمایز کننده)

ب: تشریح / استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن / از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر، اسکمپر... در یافتن نقطه کانونی

د: تبیین مسئله با استفاده از استدلال قیاسی یا استقرایی به کمک شواهد و مستندات جمع آوری شده (از آنجایی که آموزش این بخش نیازمند آن است که دانشجو گزارشی از مطالعه موقعیت بر اساس محور های چهارگانه تهیه کرده باشد، لذا آموزش این بخش در جلسه ششم ارائه می شود).

هفته سوم:

مشاهده آزاد

حضور دانشجویان در مدارس (جلسه آشنایی با مدرسه، مدیر و معلم راهنما)

تکلیف یادگیری: تجربه اولین روز کارورزی من در مدرسه. از دانشجو خواسته شود تا اولین تجربیات خود را از اولین روز کارورزی از زمان آماده شدن برای رفتن به مدرسه تا زمان برگشتن در قالب داستان یا خاطره یادداشت روزانه ثبت و ارائه نماید. دانشجو در اولین روز کارورزی مشاهده آزاد دارد و آنچه را مشاهده می کند بدون هیچ محدودیتی ثبت و ضبط خواهد نمود. این موارد می تواند شامل رخ داد ها در مسیر رفت و آمد به مدرسه؛ فضا و موقعیت مدرسه؛ احساسات، تصورات و انتظارات؛ نحوه برخورد کادر مدرسه؛ نحوه مواجه شدن با دانش آموزان؛ گفتگو ها با کارکنان مدرسه، معلمان و... باشد.

هفته چهارم:

مطالعه موقعیت

گزارش های (روایت) تهیه شده از مشاهده آزاد از جهت رعایت روش ها و فنون توصیف و تشریح موقعیت و به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می گیرد. تشکیل گروه های حرفه ای متشکل از سه تا چهار دانشجو و ارائه بازخورد توسط همقطاران / گروه همسالان امکان به مشارکت گذاشتن تجربیات را به عنوان یک مهارت حرفه ای تقویت می کند. محور هایی که گزارش ها بر اساس آن مورد نقد و بررسی قرار خواهد گرفت:

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی ها و مشخصه های متمایز کننده)

ب: تشریح / استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن / از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر و اسکمپر.

د: تعیین نقطه کانونی (بازبینی شواهد جمع آوری شده برای دستیابی به درک عمیق تر و همه جانبه تر نسبت به موقعیت / طرح مسئله).

هفته پنجم:

مطالعه موقعیت

حضور در مدرسه و تکمیل اطلاعات مورد نیاز/ شواهد بیشتر برای بیان مسئله. در این جلسه دانشجو با توجه به بازخورد های ارائه شده از سوی همسالان/ همقطاران یا استاد به مطالعه مجدد موقعیت (مدرسه) پرداخته و با جمع آوری اطلاعات/ شواهد بیشتر گزارش خود را برای یادگیری روش تبیین مسئله تکمیل می نماید.

هفته ششم:

مطالعه موقعیت

گفتگو در این جلسه پیرامون روش ها و فنون مشاهده تأملی ادامه می یابد و دانشجو با استفاده از شواهد جمع آوری شده از موقعیت مورد مطالعه به تبیین مسئله مبادرت می نماید. مرور محور ها در جلسه دوم و آموزش نکات مربوط به تبیین مسئله.

الف: توصیف موقعیت (بیان ویژگی ها و مشخصه های متمایز کننده) (مرور)

ب: تشریح/ استنباط از موقعیت (شناسایی اجزاء و روابط) (مرور)

ج: بازنگری (به گونه دیگر دیدن/ از زاویه دید دیگری به موقعیت نگاه کردن) با استفاده از تکنیک های اگر، آنگاه، شش کلاه تفکر، اسکمپر... (مرور)

ه: تبیین مسئله با استفاده از استدلال قیاسی یا استقرایی به کمک شواهد و مستندات جمع آوری شده (آموزش).

شرح تنظیم پوشه کار... توسط چه کسی تنظیم می شود؟ نسخه ای از مجموعه فعالیت های انجام شده در مطالعه موقعیت به همراه بازخوردهای ارائه شده در محورهای مختلف تبیین مسئله در پرونده توسعه حرفه ای دانشجو ضبط گردد. ... منظور همان پوشه کار است؟ پرونده توسعه حرفه ای با چه فرمتی باید تشکیل شود؟ آیا به دنبال پرونده الکترونیکی یا همان ای - پورتفولیو بوده ایم؟ باید به سمتی برویم که دانشجو خود متکفل این امر شود.

هفته هفتم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی موقعیت فیزیکی مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس/ مدرسه تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت فیزیکی مدرسه شامل: موقعیت جغرافیایی و محیط بیرونی مدرسه، انواع فضا ها (کتابخانه، زمین ورزش، آبخوری، سرویس ها، کلاس ها، راهرو ها...، نور، جریان هوا، وضعیت بهداشت، امکانات و تجهیزات) کارگاهی، آزمایشگاهی، شبکه مجازی، سایت و... (شناسایی و تبیین مسئله (فرآیند مسئله شناسی و تبیین مسئله رعایت شود) ارائه یافته ها در سمینار مدرسه/ پردیس. این گزارش در قالب روایت نگاری (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه ای از توصیف موقعیت فیزیکی و تحلیل تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجو به همراه بازخوردهای ارائه شده توسط استاد به منظور درک موقعیت فیزیکی و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته هشتم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی ساختار و سازمان مدرسه/ بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح مدرسه/ پردیس تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از ساختار سازمانی، روش های بکارگرفته شده در اداره مدرسه، ساختار سازمانی، نحوه گردش کار در سطح مدرسه، تعاملات میان مدیر، معلمان، کارکنان و نحوه تعامل با اولیاء مدرسه و تدوین. آن در قالب روایت نویسی (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه ای از توصیف ساختار و سازمان مدرسه و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجوی به همراه بازخوردهای ارائه شده توسط استاد به منظور درک ساختار و سازمان مدرسه و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته نهم:

مشاهده تأملی و مسئله شناسی موقعیت عاطفی روانی / تعاملات در سطح مدرسه / بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس / مدرسه

تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت عاطفی روانی مدرسه شامل: روابط عاطفی میان معلم و دانش آموزان (درک حالات روانی دانش آموزان، برنامه ریزی برای ایجاد جو مثبت و سازنده در فضای کلاس و...) تعاملات دانش آموزان با یکدیگر (میزان احترام، همدلی، همکاری و...)، روابط عاطفی میان معلمان و کارکنان و مدیر شناسایی و تبیین شود. یافته ها در سمینار مدرسه/ پردیس. این گزارش در قالب روایت نویسی (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف تعاملات و روابط عاطفی در سطح کلاس درس / مدرسه و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخوردها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجوی به همراه بازخورد های ارائه شده توسط استاد به منظور درک روابط عاطفی و تعاملات در سطح کلاس درس و مدرسه و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان در پوشه کار ضبط گردد.

هفته دهم، یازدهم، دوازدهم و سیزدهم:

مشاهده تأملی کلاس درس و مسئله شناسی فرآیند آموزش / بازدید از مدرسه و تشکیل سمینار در سطح پردیس / مدرسه تکلیف عملکردی: تهیه گزارش از موقعیت آموزشی شامل: جو و فضای عاطفی و روانی، طراحی آموزشی، راهبرد های آموزش، سازماندهی تکالیف یادگیری، تعاملات میان معلم و دانش آموزان و دانش آموزان با یکدیگر، وضوح و شفاف بودن مباحث، میزان درگیر نمودن دانش آموزان در فرآیند یادگیری، مواد و منابع آموزشی، ارزشیابی از یادگیری و...) شناسایی و تبیین شود. این گزارش در قالب روایت نگاری (فرم پیوست) تنظیم شود. نمونه‌ای از توصیف فرآیند آموزش در سطح کلاس درس و تحلیل و تفسیر آن در کلاس بحث کارورزی مورد نقد و بررسی قرار گرفته و بازخورد ها از سوی استاد به منظور تکمیل اطلاعات و شواهد ارائه گردد.

پوشه کار: گزارش دانشجوی به همراه بازخورد های ارائه شده توسط استاد در پوشه کار ضبط گردد.

هفته چهاردهم:

ثبت و واکاوی تجربیات

نمونه‌ای از پژوهش‌های روایتی از جهت نوع اطلاعات، روش ها و ابزار های بکارگرفته شده، و یافته های آن در کلاس توسط استاد مورد بررسی قرار گیرد و با تبیین نقش روایت نویسی و واکاوی آن در آموزش حرفه ای مراحل تحلیل ساختاری روایت ها (بند الف و ب) بر روی گزارش های تهیه شده از سطح کلاس درس / مدرسه آموزش داده شود.

تعریف و کاربرد پژوهش روایتی در کارورزی

تحلیل ساختاری روایت ها

(۱) کدگذاری باز

(۲) کدگذاری محوری و انتخاب مضامین

تکلیف یادگیری: مطالعه مقالات یا منابع علمی در زمینه پژوهش روایتی... قرار نشد از این تعبیر استفاده نکنیم؟ در یکی از محورهای فوق و جمع بندی یافته ها برای ارائه به کلاس.

تکلیف عملکردی:

الف: تحلیل یک نمونه پژوهش روایتی بر اساس مراحل ذکر شده به صورت گروهی
ب: تحلیل و واکاوی گزارش های تهیه شده از مدرسه/ کلاس درس و کدگذاری آن ها برای یافتن مضامین
هفته پانزدهم:

ثبت و واکاوی تجربیات

نمونه‌ای از پژوهش های روایتی از جهت نوع اطلاعات، روش ها و ابزار های بکارگرفته شده، و یافته های آن در کلاس توسط
استاد مورد بررسی قرار گیرد و مراحل تحلیل ساختاری بر روی روایت های تهیه شده (بند ج و د) از کلاس درس / مدرسه
آموزش داده شود.

تحلیل ساختاری روایت ها

۳) ارتباط مضامین با یکدیگر

۴) تبیین مسئله

تکلیف عملکردی:

الف: تحلیل یک نمونه پژوهش روایتی بر اساس مراحل ذکر شده به صورت گروهی
ب: تحلیل و واکاوی گزارش تهیه شده از سطح کلاس درس و مدرسه به منظور یافتن ارتباط میان مضامین و تبیین مسئله
جلسه شانزدهم: سمینار (بررسی گزارش ها و تحلیل ساختار آن بر اساس فرآیند شناسایی و تبیین مسئله در سطح مدرسه/
پردیس)

در این نشست دانشجویان یافته های خود از مطالعه موقعیت مدرسه و کلاس درس را در قالب مسئله های تبیین شده به همراه
راه حل های مبتنی بر یافته های علمی ارائه نموده و یافته ها در کلاس به صورت گروهی مورد نقد و بررسی قرار می گیرد.
تکلیف عملکردی: دانشجویان گزارش یافته های خود را در طول ترم را زیر نظر استاد تنظیم نمایند. در این گزارش دانشجو باید
یافته های خود را از مسئله های مطالعه شده و تبیین و آن را به کمک شواهد و مستندات علمی پژوهشی قابل دفاع ارائه نماید.
پوشه کار: گزارش تنظیم شده در پوشه کار توسعه حرفه ای ضبط می گردد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به کارگیری راهبرد های شناختی در تحلیل موقعیت های
واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبرد های مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینار های گروهی و فردی ارائه
می گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه
فرهنگیان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی یک در قالب سمینار پایانی صورت می گیرد که در آن دانشجویان باید یافته
های خود از مطالعه موقعیت های تربیتی و آموزشی را ارائه و با استناد به یافته های علمی پژوهشی (مطالعه شده در دروس
نظری) از آن دفاع نمایند. این جلسه با حضور معلم راهنما تشکیل می شود.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخورد های داده شده به گزارش های ارائه شده در طول ترم و سمینارهای سطح
مدرسه و واحد آموزشی صورت می گیرد. میزان مشارکت در بحث ها، ارائه یافته های جدید، پاسخ به بازخورد های داده شده و...

ارزیابی پوشه کار: کلیه گزارش ها به همراه بازخورد های داده شده در پوشه توسعه حرفه ای دانشجوی ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش های بعدی و نیز دفاع از توانایی های حرفه ای در پایان دوره قرار می گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می گردد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز

- گزارش های عملکردی مرحله ای: ۴۰ امتیاز

- تدوین و ارائه گزارش پایانی: ۴۰ امتیاز

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۷. تنظیم فهرست و فصل بندی

۸. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی

۹. نگارش ادبی و فنی

۱۰. اعتبار داشتن گزاره ها

۱۱. ظرافت و زیبایی ظاهری

۱۲. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره ها

۱۳. ارایه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل

۱۴. ارائه راه حل ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته ها

۱۵. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست ها

۱۶. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

سرفصل درس «کارورزی ۲»

۱. معرفی درس و منطق آن

اگر تدریس را فرایندی سازمان‌یافته، اخلاقی و متعهدانه بدانیم که نیازمند بهره‌گیری از یافته‌های علمی، شهود^{۶۸} و خلاقیت در موقعیت‌های بی‌بدیل و منحصر به فرد است، در آن صورت برنامه کارورزی به جای تمرکز انحصاری بر آموزش فنون، نیازمند آن است که دانشجومعلم فعالانه با موقعیت‌های واقعی در سطح کلاس درس روبرو شود و به آنان کمک کند تا با به کارگیری روش‌های استدلالی/ منطقی به بررسی موقعیت‌های یادگیری پرداخته و با آگاهی انتقادی نسبت به تجربیات اندوخته شده به آفرینش الگوهای ذهنی و طرح‌واره‌هایی بپردازند که به آنان در اتخاذ تصمیمات اثربخش و ارزیابی نتایج حاصل از تصمیمات جهت برنامه‌ریزی کمک کند.

تدریس عملی، وابسته به موقعیت است و با ویژگی‌های شخصی معلم و آنچه او در یک مکان و زمان خاص انجام می‌دهد مرتبط است. از این رو فرصت‌های یادگیری تدارک دیده شده در کارورزی ۲، به دنبال آن است تا دانشجومعلم را در معرض دانش کاربردی که ترکیبی از انواع مختلف دانش (بیانی^{۶۹}، رویه‌ای^{۷۰}، موقعیتی^{۷۱}، فراشناختی^{۷۲}) است قرار داده، به آنان کمک کند تا به تأمل در باره موقعیت‌های تربیتی بپردازند.

در این برنامه از طریق طراحی فعالیت‌های یادگیری امکان کسب تجربیات مستقیم، بررسی نتایج و بازاندیشی در خصوص دیدگاه‌های مختلف و دریافت‌های خود را به دست آورند. در برنامه کارورزی ۲، دانشجو با قرار گرفتن در معرض تکالیف اصیل^{۷۳}، توانایی تأمل در عمل را به طور مقدماتی از طریق مشارکت در فرآیند آموزش (فردی، گروه‌های کوچک/گروه‌های بزرگ) و نهایتاً اجرای مستقل فعالیت‌های یادگیری در سطح کلاس درس کسب خواهد نمود و به درک صحیحی نسبت به آنچه در کلاس جریان دارد دست می‌یابد. آگاهی نسبت به تصمیمات ناظر به برنامه‌ریزی، اجرا و ارزیابی، به عنوان یک فرآیند تأملی به شناخت جهت‌گیری حرفه‌ای، نوع تفکر و سبک تدریس دانشجو کمک خواهد کرد.

نام درس: کارورزی ۲	مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:	نوع درس: کارورزی
۱. با تداوم مطالعه موقعیت یادگیری (در سطح کلاس درس یا مدرسه) مشکلات/ نیازهای فردی، گروه‌های کوچک/ بزرگ را شناسایی/ بازشناسی کند و فعالیت‌هایی را برای رفع مشکلات/ نیازهای یادگیری طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی نماید.	تعداد واحد: ۲
۲. تجربیات خود از مشارکت در فرآیند آموزش را واکاوی نموده و یافته‌های خود را روایت نماید.	زمان درس: ۱۲۸ ساعت
	پیشنیاز: کارورزی ۱
	نحوه آموزش: مشترک
	شایستگی اساسی:
	۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

- Intuition
- Declarative knowledge
- Procedural knowledge
- Conditional knowledge
- Metacognitive Knowledge
- Authentic task

ملاک‌ها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
مطالعه موقعیت	توانسته است موقعیت‌های یادگیری را با جمع‌آوری اطلاعات توصیف نماید. اما نتوانسته است مشکل/ نیاز را به کمک شواهد تبیین نماید.	توانسته است موقعیت‌های یادگیری را با جمع‌آوری اطلاعات به صورت نظام‌مند برای شناسایی مشکل یادگیری/ نیاز توصیف نموده و راه‌حل‌های بهینه را با کمک شواهد جمع‌آوری شده از موقعیت تبیین نماید	توانسته است موقعیت‌های یادگیری را با جمع‌آوری اطلاعات به صورت نظام‌مند برای شناسایی مشکل یادگیری/ نیاز توصیف نموده و راه‌حل‌های بهینه و روش مداخله را با کمک شواهد معتبر و یافته‌های علمی تبیین کند.
فعالیت آموزشی/ یادگیری	فعالیت یادگیری طراحی شده ناظر به نیاز/ مسئله شناسایی شده در یکی از انواع (فردی، گروه کوچک، جمعی) است، اما گزارش اجرا و ارزیابی نشان دهنده تأثیر گذاری بر حل مشکل/ رفع نیاز نیست.	فعالیت یادگیری طراحی شده از انسجام برخوردار است و گام‌های اجرای آن به وضوح مشخص شده است. ارزیابی از اجرای فعالیت نشان‌دهنده تأثیرگذاری بر حل مسئله/ رفع نیاز در انواع (فردی، گروه کوچک/ جمعی) است.	فعالیت یادگیری طراحی شده، امکان ایجاد انعطاف و اتخاذ تصمیمات آگاهانه ناظر به موقعیت آموزش/ یادگیری را فراهم نموده و نتایج ارزیابی از اجرای نیز منعکس‌کننده تأثیر راه‌حل‌های به کارگرفته شده در حل مسئله/ رفع نیاز در انواع (فردی، گروه کوچک/ جمعی) است.
توسعه حرفه‌ای	گزارش عملکرد شامل فعالیت‌های انجام شده در طول نیم‌سال است، اما یافته‌ها به گونه‌ای که انعکاس‌دهنده دلایل موفقیت/ توانایی‌ها، محدودیت‌های حرفه‌ای خود و راه‌هایی برای توسعه آن ارائه نشده است.	گزارش عملکرد شامل فعالیت‌های انجام شده در طول نیم‌سال است و یافته‌ها انعکاس‌دهنده دلایل موفقیت/ توانایی‌ها، محدودیت‌های حرفه‌ای است اما راهکارهایی برای توسعه حرفه‌ای ارائه نشده است.	گزارش عملکرد شامل فعالیت‌های انجام شده در طول نیم‌سال است و یافته‌ها انعکاس‌دهنده دلایل موفقیت/ توانایی‌ها، محدودیت‌های حرفه‌ای است و راهکارهای عملی برای توسعه حرفه‌ای ارائه شده است.
تدوین و ارائه گزارش	در گزارش ارائه شده از موقعیت‌های یادگیری کد گذاری، و طبقه‌بندی گزاره‌ها در قالب مضامین و ساختار پژوهش روایتی انجام شده، اما شواهد و مستندات کافی برای یافته‌ها ارائه نشده است.	در گزارش ارائه شده از موقعیت‌های یادگیری کد گذاری، و طبقه‌بندی گزاره‌ها در قالب مضامین و ساختار پژوهش روایتی رعایت شده و شواهد و مستندات کافی برای یافته‌ها ارائه شده است.	در گزارش ارائه شده از موقعیت‌های یادگیری کد گذاری، و طبقه‌بندی گزاره‌ها در قالب مضامین و ساختار پژوهش روایتی رعایت شده و شواهد و مستندات مبتنی بر مستندات تجربی و علمی است.

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن جلسه اول:

معرفی برنامه کارورزی و تکالیف عملکردی، نحوه طراحی فعالیت‌های یادگیری، شیوه تنظیم روایت‌ها، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدها و سطوح عملکرد.

جلسه دوم تا شانزدهم :

در طول این جلسات دانشجو در مدرسه حضور خواهد داشت و جلسات بحث کارورزی برحسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود. از آنجایی که در برنامه کارورزی ۲، دانشجو در مقیاس خرد در فعالیت‌های یادگیری که در سطح کلاس درس مشارکت می‌کند و از این طریق به تجربیات دست اول در زمینه یادگیری دست خواهد یافت لذا، ضروری است دانشجویان بر اساس گزارش پایانی ارائه شده در نیم‌سال اول، مسئله‌ها/ نیازهای تأثیرگذار بر یادگیری دانش‌آموزان را در سطح فردی، گروه‌های کوچک، گروه کلاسی شناسایی و آن‌ها را در قالب فعالیت‌های یادگیری طراحی و تدوین نموده و با هدایت معلم راهنما (به صورت مشترک با معلم راهنما یا به صورت مستقل زیر نظر معلم راهنما اجرا نماید) به حل مسئله / پاسخ به نیازها اجرا نماید. این مسئله‌ها/ نیازها می‌تواند ناظر به عملکردهای شناختی یا عاطفی-هیجانی دانش‌آموزان باشد. گفتگو با دانشجو قبل و بعد از اجرا در ارتباط با طرح طراحی شده، و فرآیند اجرای فعالیت باید در فضایی امن و راحت به گونه‌ای که منجر به یک خود ارزیابی و شناسایی نقاط قوت و ضعف و راهکارهای ارتقاء/ بهبود آن باشد(فرم‌های گفتگو قبل و پس از اجرای فعالیت ضمیمه است).

توصیه: با توجه به این که مسئله‌های شناسایی شده از سوی دانشجویان از عمق و پیچیدگی متفاوتی برخوردار است لذا، می‌توان برحسب موقعیت‌های مطالعه شده نسبت به اجرای فعالیت‌های یادگیری به صورت فردی، گروه کوچک، جمعی اقدام نمود. تصمیم‌گیری در خصوص تقدم و تأخر در اجرای هر یک از این موقعیت‌های یادگیری بر عهده مدرس محترم است.

در صورتی که بنا به دلایلی دانشجو امکان کار بر روی مسئله‌های شناسایی شده در ترم یک را دارا نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجو نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجویانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در ترم یک نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/ تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجویان بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد.

تکالیف عملکردی برای مشارکت در فعالیت‌های کلاسی:

۱. تهیه طرح برای مشارکت در فعالیت‌های یادگیری و اجرای مستقل فعالیت‌ها با هماهنگی معلم راهنما.
۲. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت فردی و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۳. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به برای گروه کوچک و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.
۴. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله در سطح جمعی/ کلاس درس و مشارکت در اجرای آن زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

تکالیف عملکردی برای اجرا توسط دانشجو

۱. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

۲. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله به صورت گروه کوچک به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

۳. طراحی فعالیت یادگیری برای رفع نیاز/ حل مسئله در سطح جمعی/ کلاس درس به صورت فردی زیر نظر معلم راهنما، تهیه گزارش از اجرای فرآیند اجرای فعالیت، ارزیابی نتایج و تطبیق آن پیش‌بینی‌ها و ارائه پیشنهادها برای طراحی موقعیت یادگیری بعدی.

محور طراحی فعالیت‌های الزامی

- طراحی فعالیت یادگیری برای درگیر نمودن دانش‌آموزان
- طراحی فعالیت یادگیری برای مرور مباحث
- طراحی فعالیت یادگیری برای آموزش مهارت‌های کار مشارکتی
- طراحی فعالیت برای پرورش مهارت‌های تفکر
- طراحی تکلیف یادگیری برای یکی از موضوعات درسی
- طراحی فعالیت رفع بدفهمی‌های دانش‌آموزان
- طراحی فعالیت برای رفع عقب ماندگی‌های تحصیلی
- طراحی فعالیت برای تقویت/ بهبود عملکردهای عاطفی (مثل بی‌نظمی، عدم رعایت قوانین)
- طراحی فعالیت یادگیری برای سنجش آموخته‌ها
- سایر فعالیت‌ها به تشخیص معلم راهنما

ساختار طراحی فعالیت‌ها:

- هدف/ پیامد
- مراحل/ گام‌های اجرای فعالیت
- .....
- ....
- ....
- .....
- مواد/ منابع آموزشی مورد نیاز
- روش بازخورد دادن به دانش‌آموزان در فرآیند اجرا

تهیه گزارش از اجرا

.....

سمینارها

سمینارها در دو شکل اجرا می‌شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای فعالیت‌ها و بر اساس طرح پیش‌بینی شده با مشارکت معلم راهنما برای کمک به دانشجو در ارزیابی عملکرد خود و برنامه‌ریزی.

ب: در سطح واحد آموزشی به صورت مشارکتی برای به مشارکت گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده.

انواع سمینارها

سمینار با حضور معلمان راهنما و دانشجویان دو نوبت در نیم‌سال و الزامی

سمینارهای جمعی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی مدرس)

سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

برگزاری کارگاه آموزشی برای طراحی فعالیت‌های یادگیری با رویکرد شناختی، و به کارگیری راهبردهای شناختی برای مطالعه و تحلیل نقادانه موقعیت‌های یادگیری در سطح کلاس درس، رویکرد تجربی برای اجرای فعالیت‌ها در سطح کلاس درس به صورت فردی، گروه‌های کوچک/ جمعی، راهبردهای مشارکتی، برای مشارکت در سمینارهای کلاسی و به بحث گذاشتن تجربیات و ارائه یافته.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی دو بر اساس تهیه طرح فعالیت در سطح کلاس، مشارکت با معلم راهنما در اجرای فعالیت‌های یادگیری، اجرای مستقل فعالیت‌های یادگیری و ارزیابی از نتایج بر اساس پیش‌بینی‌ها، شرکت در سمینارهای کلاسی برای ارائه یافته‌ها و تجربیات به سایر دانشجویان. در این سمینارها دانشجویان باید یافته‌های خود از مطالعه موقعیت‌های تربیتی و آموزشی را ارائه و با استناد به یافته‌های علمی پژوهشی (مطالعه شده در دروس نظری) ارائه و از آن دفاع نمایند.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول نیم‌سال و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و...

ارزیابی پوشه کار: طرح تهیه شده و کلیه گزارش‌ها از اجرای فعالیت‌ها به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان نیم‌سال مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی (معلم راهنما)، سمینارها (استاد راهنما): ۲۰ امتیاز

- نظر معلم راهنما در مورد سطح عملکرد دانشجو بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۳۰ امتیاز

- نظر استاد راهنما در طراحی، تدوین، اجرای و ارزیابی فعالیت‌ها با توجه به سطح عملکرد دانشجو بر اساس ملاک‌های ذکر شده ۳۰ امتیاز

- تدوین و ارائه گزارش پایانی توسط استاد راهنما با کسب نظر از معلم راهنما با توجه به سطح عملکرد دانشجو بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۲۰ امتیاز

- حد نصاب قبولی در درس کارورزی ۲٪۷۰ امتیاز یا نمره ۱۴ می‌باشد.

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۱۷. تنظیم فهرست و فصل‌بندی

۱۸. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی

۱۹. نگارش ادبی و فنی

۲۰. اعتبار داشتن گزاره‌ها

۲۱. ظرافت و زیبایی ظاهری

۲۲. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها

۲۳. آرایه نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل

۲۴. ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته‌ها

۲۵. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها

۲۶. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

در صورتی که بنا به دلایلی دانشجو امکان کار بر روی مسئله‌های شناسایی شده در ترم یک را دارا نباشد، توصیه می‌شود در یک نشست مشترک میان معلم راهنما، استاد کارورزی و دانشجو نسبت به شناسایی مسئله‌ها/ نیازها اقدام شده و فعالیت‌های یادگیری بر اساس آن طراحی، اجرا و ارزیابی شود. دانشجویانی که بنا به دلایلی موفق به اتمام کار در ترم یک نشده‌اند می‌توانند با در نظر گرفتن یک برنامه ترمیمی از یک تا چهار هفته نسبت به تهیه/ تکمیل گزارش‌ها و شناسایی مسئله‌ها برای ورود به عرصه با نظر استاد راهنما اقدام نمایند. بدیهی است که نمره این گروه از دانشجویان بر اساس آیین‌نامه آموزشی ناتمام اعلام می‌گردد. (پ ۳/ص ۴/۲۷)

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی (معلم راهنما)، سمینارها (استاد راهنما): ۲۰ امتیاز
- نظر معلم راهنما در مورد سطح عملکرد دانشجو بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۳۰ امتیاز
- نظر استاد راهنما در طراحی، تدوین، اجرای و ارزیابی فعالیت‌ها با توجه به سطح عملکرد دانشجو براساس ملاک‌های ذکر شده ۳۰ امتیاز
- تدوین و ارائه گزارش پایانی توسط استاد راهنما با کسب نظر از معلم راهنما با توجه به سطح عملکرد دانشجو بر اساس ملاک‌های ذکر شده: ۲۰ امتیاز
- حد نصاب قبولی در درس کارورزی ۲٪ ۷۰ امتیاز یا نمره ۱۴ می‌باشد. (پ ۳/ص ۸، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰)

سرفصل درس «کارورزی ۳»

۱. معرفی درس و منطق آن

در کارورزی ۳، دانشجو معلم مستقیماً مسئولیت تدریس و اداره کلاس درس (۴۵/۹۰ دقیقه) را بر عهده می‌گیرد و با مطالعه بافت و زمینه‌ای که آموزش در آن جاری است، طرح یادگیری را برای آموزش مفاهیم/ مهارت‌های علمی ارائه شده در برنامه درسی^{۷۴} تدوین می‌نماید. چنین طرحی باید دربرگیرنده‌ی فرصت‌هایی باشد که نسبت به یادگیری دانش‌آموزان حساس بوده و عمیقاً با بافت و بستر واقعی زندگی آن‌ها ارتباط برقرار می‌نماید. ماهیت تکالیف یادگیری و عملکردی پیش‌بینی شده در طرح یادگیری نیز باید بتواند میان تجربیات و دانسته‌های پیشین و جدید دانش‌آموزان ارتباط برقرار کند و امکان یکپارچه‌سازی یادگیری فراهم نماید.

برنامه‌ریزی دانشجو با طرح پرسش‌هایی در خصوص ظرفیت‌هایی که در بافت و زمینه یادگیری وجود دارد و می‌تواند به دانش‌آموزان در به کارگیری دانش و تجربه پیشین و علایق شخصی آنان کمک نماید آغاز شده و با تدارک دیدن فرصت‌هایی برای به تجربه گذاشتن دریافته‌ها، طرح پرسش‌ها/ فرضیه‌ها از سوی دانش‌آموزان، ادامه می‌یابد. یافته‌های حاصل از این تجربه برای درک عمیق‌تر/رفع بدفهمی‌ها، در موقعیت واقعی/ شبیه‌سازی شده به کارگرفته می‌شود و نتایج/ آموخته‌ها- با توجه به این که یادگیرندگان امکان طرح پرسش/ فرضیه‌های متفاوتی را دارا هستند- برای استحکام بیشتر یادگیری به اشتراک گذاشته می‌شود. در این فرآیند دانش‌آموزان فرصت خواهند داشت تا دانش کسب شده را با استفاده از راهبردهای یادگیری در شرایط جدید به کار بگیرند و به علایق/ پرسش‌هایی که در فرآیند یادگیری طرح شده پاسخ دهند. در طی این مراحل (گام‌ها) دانشجو از طریق ثبت و واکاوی روایت‌ها با طرح پرسش‌های تأملی و پاسخ به آن‌ها بصیرت بیشتری نسبت به اثربخشی طرح یادگیری و هدایت این فرآیند، درک واقعیت‌های محیط آموزشی، تأثیر آن بر عملکرد خود، ویژگی‌ها و توان‌مندی‌های شخصی، و نحوه سازگار نمودن توانایی‌های خود با موقعیت‌های پیچیده و منحصر به فرد آموزش، به دست می‌آورد. این پرسش‌ها باید بتوانند حس کنجکاوی دانشجو را برای مطالعه موقعیت‌های مسئله‌ای در کلاس، ارزیابی اثربخشی یک نظریه در عمل، آزمون مجدد یافته‌های تجربی/ علمی و... را در قالب کنش‌پژوهی محدود فردی برانگیزد. علاوه بر این پاسخ به پرسش‌هایی که در فرآیند تصمیم‌گیری و پس از آن مطرح می‌شود زمینه‌ساز عمل جدید بوده و دانشجو را در فرآیند توسعه حرفه‌ای و بافت و زمینه‌ای که در آن دست به عمل خواهد زد، یاری می‌کند. در این مرحله شیوه مطالعه کنش‌پژوهی فردی است و هدف از عمل فکورانه دانشجو معلم به سازی عمل، به‌سازی درک و فهم، و اصلاح عملکرد حرفه‌ای خود در موقعیتی است که در آن دست به عمل زده است.

مشخصات درس نوع درس: کارورزی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۱۲۸ ساعت پیش‌نیاز: کارورزی ۲ نحوه آموزش: مشترک	نام درس: کارورزی ۳
شایستگی اساسی:	اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: با تحلیل محتوای برنامه‌درسی/ کتاب درسی مفاهیم و مهارت‌های اساسی را شناسایی و طرح یادگیری را طراحی، اجرا و ارزیابی نموده، و تأثیرات آن بر نتایج توانایی دانش‌آموزان در انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید را مورد ارزیابی قرار دهد. نتایج تجربیات خود از فرآیند طراحی، اجرا و ارزیابی و بازبینی و بازاندیشی را با تکیه بر عقلانیت عملی در قالب کنش‌پژوهی فردی گزارش کند.

^{۷۴} - برنامه درسی / کتاب درسی (با توجه به این که سند برنامه درسی معمولاً در اختیار معلمان قرار ندارد می‌توان از کتاب درسی استفاده نمود).

سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	میزان نمره آموکد ۲-۲ و ۳-۳ ۳-۱&۲
<p>در طرح یادگیری مفاهیم و مهارت‌های اساسی برنامه شناسایی شده و فرصت‌های یادگیری تدارک دیده شده ویژگی‌های منحصر به فرد در یک بوم خاص^{۷۵} را برای پاسخ به دامنه تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان مورد توجه قرار داده است.</p>	<p>در طرح یادگیری مفاهیم و مهارت‌های اساسی برنامه شناسایی شده و تکالیف یادگیری و عملکردی ناظر به بافت فرهنگی و اجتماعی دانش‌آموزان است و تجربیات، دانش پیشین و علایق دانش‌آموزان را مبنای طراحی قرار داده است.</p>	<p>در طرح یادگیری مفاهیم و مهارت‌های اساسی برنامه شناسایی شده اما تکالیف یادگیری و عملکردی پیش‌بینی شده با محدودیت‌ها و امکانات موقعیت یادگیری، تجربیات و دانش پیشین دانش‌آموزان تناسب ندارد.</p>	طراحی	
<p>هدایت فرآیند یادگیری ناظر به تقویت سطوح پیچیدگی تفکر است و عدول از تصمیمات پیش‌بینی شده در طراحی فرصت‌های یادگیری متناسب با اقتضائات محیط واقعی، نیازهای ایجاد شده در فرآیند آموزش برای پاسخ به شرایط بی‌بديل موقعیت یادگیری مورد توجه قرار می‌گیرد.</p>	<p>هدایت فرآیند یادگیری از انعطاف لازم برخوردار است و تکالیف یادگیری و عملکردی طراحی شده متناسب با اقتضائات محیط واقعی، نیازهای ایجاد شده در فرآیند یادگیری تعدیل می‌گردد.</p>	<p>در فرآیند یادگیری و تکالیف یادگیری و عملکردی طراحی شده را مطابق پیش‌بینی اجرا می‌کند و فرآیند آموزش از انعطاف لازم برای متناسب نمودن آن با اقتضائات محیط واقعی و پاسخ به نیازها برخوردار نیست.</p>	هدایت فرآیند یادگیری	
<p>چرخه فرآیند عمل از مرحله شناسایی مسئله تا بازتعریف آن دنبال شده است و گزارش ارائه شده مستند به تجربیات حاصل از عمل تأملی در فرآیند کنش پژوهی فردی است و منعکس‌کننده مسیر به‌سازی در عمل، بهبود درک و فهم و اصلاح عملکرد خود در موقعیتی است که دانشجو در آن دست به عمل</p>	<p>چرخه فرآیند عمل از مرحله شناسایی مسئله تا بازتعریف آن دنبال شده است و گزارش ارائه شده مستند به تجربیات کسب شده به همراه پیشنهادات عملی برای اقدام بعدی است.</p>	<p>چرخه فرآیند عمل از مرحله شناسایی مسئله تا بازتعریف مسئله دنبال شده است اما گزارش مستند به تجربیات کسب شده و همراه با پیشنهادات عملی برای موقعیت‌های بعدی</p>	توسعه حرفه‌ای	

زده است.		نیست.	
در گزارش ارائه شده ساختار کار به صورت نظام‌مند حاصل ثبت و واکاوی روایت‌ها و متکی بر عقلانیت عملی است و نتایج در چرخه کنش‌پژوهی فردی نشان از تأثیر تصمیمات در نتایج یادگیری دانش‌آموزان دارد و این تصمیمات به کمک شواهد و مستندات تجربی و علمی معتبر شده است.	در گزارش ارائه شده ساختار کار به صورت نظام‌مند حاصل ثبت و واکاوی روایت‌ها و متکی بر عقلانیت عملی در فرآیند کنش‌پژوهی فردی است و یافته‌ها به کمک برخی شواهد و مستندات پشتیبانی شده است.	در گزارش ارائه شده ساختار کلی گزارش رعایت شده اما تحلیل و تفسیر روایت‌ها مبتنی بر شواهد و مستندات متقن / نظام‌مند برای دفاع از یافته‌ها نیست.	تدوین و ارائه گزارش

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

معرفی برنامه کارورزی و فرآیند کنش‌پژوهی فردی، نحوه تهیه طرح یادگیری با تمرکز بر فرآیند پیش‌بینی شده، شیوه ثبت تجربیات و واکاوی آن در هر یک از مراحل کنش‌پژوهی، ساختار گزارش کنش‌پژوهی، برنامه زمان‌بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس پیامدهای یادگیری و ملاک‌ها و سطوح موفقیت.

جلسه دوم تا شانزدهم :

تهیه طرح‌های یادگیری برای بر عهده گرفتن مسئولیت تدریس در سطح کلاس درس مبتنی بر محتوای برنامه درسی (کتاب درسی)، اجرا و بررسی تأثیر آن در کسب توانایی دانش‌آموزان برای انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید است. استاد راهنما (برای دوره متوسطه مشارکت استاد راهنمای تربیتی و تخصصی - برای دوره ابتدایی استاد تربیتی و مشاوره تخصصی بر حسب نیاز موضوعات درسی) باید بر فرآیند تهیه طرح کنش‌پژوهی فردی و اجرای آن تا مرحله تهیه گزارش نظارت داشته باشد و بازخوردهای ارائه شده به منظور ارزیابی عملکرد دانشجو در پوشه توسعه حرفه‌ای ثبت و ضبط گردد. فرآیند تحلیل محتوای برنامه درسی و استخراج مفاهیم و مهارت‌های اساسی برای تهیه طرح یادگیری و تولید مواد و منابع آموزشی مورد نیاز نیز زیر نظر استاد راهنما و با مشارکت معلم راهنما صورت می‌گیرد. از نظر زمانی تنظیم جلسات برای بررسی طرح و تولیدات دانشجو باید به گونه‌ای صورت گیرد که دانشجو بتواند طرح کنش‌پژوهی فردی پیش‌بینی شده را اجرا و نتایج آن را گزارش نماید. در طول این جلسات حضور دانشجو در مدرسه ضروری است و جلسات بررسی برای بازخورد دادن، انتقال تجربیات و... در قالب سمینارها بر حسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود. (فرم پیشنهادی^{۷۶} گفتگو میان استاد/ معلم راهنما قبل و پس از اجرای طرح یادگیری ضمیمه است).

توصیه: با توجه به این که مطالعه موقعیت و مسئله‌های شناسایی شده برای شروع کنش‌پژوهی فردی از اهمیت زیادی برخوردار است لذا، توصیه می‌شود استاد راهنما با مطالعه پیشینه دانشجو در کارورزی ۱ و ۲ برنامه‌ریزی لازم را به منظور کمک

^{۷۶} - فرم‌ها می‌تواند با توجه به شرایط و اقتضائات مورد بازنگری قرار گیرد.

به دانشجو برای تهیه طرح کنش پژوهی فردی و اجرای موفقیت‌آمیز آن از سوی دانشجویان بنمایند. فرآیند رفت و برگشت برای حل مسئله ممکن است نیازمند طراحی‌های متعدد باشد.

با توجه به این که ماهیت طرح‌های یادگیری تهیه شده احتمالاً با روش‌های رایج آموزشی در سطح مدرسه و کلاس درس متمایز است و نیازمند تدارک منابع و مواد آموزشی / فضای یادگیری متفاوتی می‌باشد لذا، هماهنگی با معلم راهنما و مدیریت مدرسه برای اجرای طرح‌های یادگیری از سوی استاد راهنما و دانشجو الزامی است. تأمین منابع/ امکانات و همکاری با دانشجو برای تهیه آن به شرط تأیید استاد راهنما از سوی واحد آموزشی الزامی است.

تکالیف عملکردی:

الف: طراحی و اجرای طرح کنش پژوهی فردی

- ۱) تهیه طرح کنش پژوهی و تأیید آن توسط استاد راهنما بر مبنای چرخه کنش پژوهی فردی
- ۲) تبیین واضح و روشن از مسئله (تعیین انتظارات حرفه‌ای که در فرآیند کنش پژوهی فردی به دنبال دستیابی به آن است)
- ۳) شناسایی و تحلیل ظرفیت‌ها در موقعیتی (آموزشی / تربیتی)
- ۴) تعیین فرضیه‌ها/ سؤالات/ اهداف به همراه ملاک‌ها و سطوح عملکرد
- ۵) طراحی و تدوین طرح عمل در گفتگو با استاد راهنما/ معلم راهنما (قبل و بعد از عمل)
- ۶) اجرای طرح یادگیری^{۷۷} و جمع‌آوری اطلاعات از فرآیند طراحی و اجرا^{۷۸}
- ۷) تأمل درباره عمل انجام شده، تبیین و فهم آن و بازگشت به مرحله اول (به صورت رفت و برگشت تا حل مسئله)
- ۸) جمع‌آوری اطلاعات از فرآیند اجرا (شامل دست‌نوشته‌ها، روایت‌های شخصی (تأمل قبل، و پس از عمل)، جلسات بحث و گفتگو با استاد و معلم راهنما، کاربرگ‌های دانش‌آموزان، نتایج سنجش از یادگیری دانش‌آموزان و...)
- ۹) تحلیل و تفسیر یافته‌ها
- ۱۰) کد گذاری و طبقه‌بندی اطلاعات، تحلیل و تفسیر یافته‌ها بر اساس فرضیه؟ سؤال یا... طرح شده و ملاک‌ها و سطوح عملکرد

۱) تهیه گزارش کنش پژوهی فردی

ب: طرح یادگیری

طرح یادگیری

- مطالعه موقعیت یادگیری و شناسایی ظرفیت‌های آن (ظرفیت‌های فردی/جمعی در بافت/ زمینه یادگیری) برای تهیه طرح یادگیری
- تدوین طرح یادگیری بر اساس تحلیل برنامه‌درسی (کتاب‌درسی)، شناسایی مفاهیم و مهارت‌ها
- طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی برای مراحل یادگیری پیش‌بینی شده
- تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح یادگیری

^{۷۷}. در صفحه ی بعد این طرح و ساختار آن به طور کامل توضیح داده شده است.

^{۷۸} - دانشجو باید ۶ حد اقل طرح یادگیری را بر اساس فرم‌های الف، ب، ج و د پیوست برای پاسخ به فرضیه‌ها/ سؤالات یا .... در چرخه کنش پژوهی فردی اجرا نماید.

- هدایت فرآیند یادگیری در سطح کلاس درس / مدرسه
- ارزیابی از توانایی دانش‌آموزان در انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید

ساختار طرح یاددهی یادگیری:

- مفاهیم و مهارت‌ها در برنامه‌درسی / کتاب‌درسی
  - پیامد یادگیری
  - مراحل/گام‌های طرح یادگیری
- برقراری ارتباط (فرصت یادگیری تدارک دیده شده در ارتباط با زندگی روزمره دانش‌آموز بوده و برخاسته از مسایل / چالش‌هایی است که دانش‌آموز با آن روبرو است)
- تجربه‌کردن (فرصت یادگیری تدارک دیده شده قابل تجربه/ آزمایش/ بررسی باشد، به یادگیرنده کمک کند تا با بروز خلاقیت خود به کشف روابط/ راه‌حل‌ها دست پیدا کند، اختراع کند و به ایده‌های نو بیان‌دیشد/ از طریق پژوهش به پرسش‌های خود پاسخ دهد)
- به کار بستن (فرصت کاربردی نمودن مفاهیم و اطلاعات کسب شده برای دستیابی به درک عمیق و به کارگیری آن توسط دانش‌آموز فراهم شود. مثل: ایجاد ارتباط بین تئوری و عمل/ بکارگیری آن برای به دست آوردن یک تصور حرفه‌ای در ارتباط با مسئله/ حل مسئله یا پژوهش انجام شده)
- به اشتراک گذاشتن (فرصت یادگیری تا حد امکان دانش‌آموزان را به کار گروهی تشویق کند و آن‌ها را در موقعیتی قرار دهد تا برای انجام پژوهش یا جمع‌آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل آن‌ها نیاز به تعامل و تلفیق یافته‌ها و عرضه آن در قالبی جدید/ مطالعه موضوع از زوایای مختلف کند/ ایجاد هم‌افزایی کند)
- انتقال آموخته‌ها به موقعیت جدید (فرصت‌های جدیدی برای به کارگیری و بسط آموخته‌ها به موقعیت جدید فراهم شود)

- مواد/ منابع آموزشی موردنیاز/ تدارک دیدن فضای یادگیری
- روش بازخورد دادن به دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری
- سنجش آموخته‌ها/ سنجش عملکرد

تأمل و واکاوی تجربیات حرفه‌ای

- بررسی پیش‌بینی‌ها (با مطالعه مجدد تجربیات واکاوی شده در ترم اول و دوم ظرفیت‌های ممکن موقعیت یادگیری (فردی/ جمعی که در بافت و زمینه وجود دارد) را شناسایی نموده و چگونگی بهره‌گیری از این ظرفیت برای ورود به مرحله برقراری ارتباط را مشخص نماید.
- تعیین موانع و محدودیت‌ها و چگونگی مدیریت آن در فرآیند آموزش
- بررسی علل تغییرات طرح در فرآیند اجرا (تطبیق با شرایط/ نیازهای یادگیری و...)
- بررسی نتایج یادگیری و چگونگی دستیابی به آن
- واکاوی فرآیند عمل حرفه‌ای و تجربیات کسب شده

- شناسایی نقاط قوت و ظرفیت‌های خود برای بهره‌گیری از آن در موقعیت بعدی آموزش
- اتخاذ تصمیمات برای به کارگیری تجربیات در موقعیت بعدی

سمینارها

الف) جلسات بحث و گفتگوی فردی / گروهی / جمعی قبل از طراحی: به منظور گفتگو پیرامون ظرفیت‌های شناسایی شده در موقعیت و چگونگی پیوند آن با پیامد یادگیری / فرصت‌های یادگیری (مراحل برقراری ارتباط و...) و سنجش، نحوه هدایت یادگیری در سطح کلاس و مقاصد حرفه‌ای که دانشجو به دنبال دست‌یابی به آن است. توصیه می‌شود این جلسات در سطح مرکز یا پردیس تشکیل شود.

ب) جلسات بحث و گفتگو پس از اجرای طرح یادگیری: در این جلسات دانشجو باید گزارشی از فرآیند اجرا که شامل طرح یادگیری، بازخوردهای ارائه شده در هر یک از مراحل آموزش، تحلیل و تفسیر را به همراه داشته باشد. این جلسات باید به دانشجو کمک کند تا تصویر روشن‌تری نسبت به ظرفیت‌های حرفه‌ای خود و چگونگی بهره‌گیری از آن در موقعیت بعدی به دست آورد. این مهم به کمک بازخوردهای (در سطر سطح تأمل بر روی عمل) ارائه شده از سوی استاد امکان‌پذیر می‌شود.

سمینارهای پس از اجرا می‌تواند در دو شکل زیر اجرا شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای برنامه پیش‌بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار

ب: در سطح مرکز یا پردیس به صورت مشارکتی برای به اشتراک گذاشتن تجربیات و یافته‌ها و دستیابی به درک عمیق‌تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت‌های دانشجویان در قالب کنش‌پژوهی فردی دنبال می‌شود برگزاری سمینارها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی به درک انتظارات و انتقال تجربیات کمک می‌کند. سمینارها فرصت ارزشمندی را از طریق به اشتراک گذاشتن تجربیات برای کسب مهارت‌های حرفه‌ای در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد.

انواع سمینارها

سمینار با حضور استاد راهنما / دانشجویان و معلمان راهنما
 سمینارهای گروهی برای انتقال یافته‌ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه‌ریزی و اعلام قبلی از سوی استاد)
 سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست استاد / دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیرمستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، به کارگیری راهبردهای شناختی در تحلیل موقعیت‌های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبردهای مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینارهای گروهی و فردی ارائه می‌گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

-احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

منبع فرعی:

(متعاقبا اعلام می‌شود)

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی ۳ در قالب سمینار پایانی صورت می‌گیرد که در آن دانشجویان باید یافته‌های خود از نتایج کنش پژوهی فردی ارائه و از آن دفاع نمایند. این جلسه می‌تواند با حضور معلمان راهنما تشکیل می‌شود.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخوردهای داده شده به گزارش‌های ارائه شده در طول ترم و سمینارهای سطح مدرسه و واحد آموزشی صورت می‌گیرد. میزان مشارکت در بحث‌ها، ارائه یافته‌های جدید، پاسخ به بازخوردهای داده شده و...

ارزیابی پوشه کار: کلیه گزارش‌ها در مراحل مختلف کنش پژوهی فردی به همراه بازخوردهای داده شده در پوشه توسعه حرفه‌ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه‌ریزی برای آموزش‌های بعدی و نیز دفاع از توانایی‌های حرفه‌ای در پایان دوره قرار می‌گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می‌گردد.

ملاک‌های های ارزیابی طرح یادگیری:

- انعطاف فرصت‌های یادگیری
- انعطاف در فرایند اجرا
- به کارگیری مهارت‌های یادگیری
- فراخواندن سطوح بالای تفکر
- تنوع محصول یادگیری / تولیدات دانش‌آموزان

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می‌گردد.^{۷۹}

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز
- گزارش‌های عملکردی مرحله‌ای: ۳۰ امتیاز
- گزارش کنش پژوهی فردی: ۳۰ امتیاز
- دفاع در جلسه پایانی ۲۰ امتیاز
- مبنای قبولی کسب حداقل ۷۰٪ امتیاز از مجموع امتیازها است

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۲۷. تنظیم فهرست و فصل‌بندی

^{۷۹} - در فرم ارزیابی ارائه خواهد شد.

۲۸. ارائه مقدمه، هدف و تعاریف و مفاهیم کلیدی
۲۹. نگارش ادبی و فنی
۳۰. اعتبار داشتن گزاره‌ها
۳۱. ظرافت و زیبایی ظاهری
۳۲. صحت نحوه تحلیل، تفسیر و نقد گزاره‌ها
۳۳. ارزیابی نمودارها و عوامل دیداری و هنری مکمل
۳۴. ارائه راه‌حل‌ها و پیشنهادهای برخاسته از یافته‌ها
۳۵. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست‌ها
۳۶. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر رشته تحصیلی

سرفصل درس «کارورزی ۴» ۱. معرفی درس و منطق آن

در ترم چهارم کارورزی انتظار می‌رود دانشجو با تجربیات کسب شده، بتواند در نقش معلم به عنوان برنامه‌ریز درسی^{۸۰} (مجری فعال) حاضر شده و ضمن تحلیل برنامه درسی تجویزی، واحد یادگیری را برای پاسخ به نیاز ها/حل مسایل یادگیری دانش آموزان طراحی، تولید، اجرا و نتایج آن را در کسب شایستگی های پیش بینی شده در برنامه درسی، مورد ارزیابی قرار دهد. با توجه به ویژگی نظام برنامه ریزی درسی در ایران، تطبیق آن با موقعیت های تربیتی/ آموزشی و به منظور حفظ استانداردهای برنامه درسی این فرآیند با استفاده از رویکرد طراحی معکوس^{۸۱} تدوین می شود. طراحی معکوس مبتنی بر درک اصیل^{۸۲} و استفاده عقلانی و مؤثر از آموخته‌های نظری و نحوه بکارگیری آن در عرصه عمل است، به گونه‌ای که دانشجو را به آن سوی آنچه می‌بینند و استفاده از آموخته‌ها برای ساخت معنا هدایت کند. این فرآیند با تحلیل برنامه درسی (تحلیل کتاب درسی^{۸۳}) آغاز شده و با تعیین شایستگی های مورد انتظار، ملاک‌ها و سطوح عملکرد، طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی برای هدایت فرآیند یادگیری و کمک به یادگیرندگان در بسط قابلیت ها و ظرفیت های وجودی^{۸۴} ادامه می‌یابد. تعیین شایستگی‌ها در آغاز برای روشن شدن تصمیمات معلم برای تعیین مسیری است که یادگیرنده باید طی کند و موجب می‌شود تا نگاه معلم را همواره بر شایستگی های مورد انتظار برنامه درسی متمرکز نگاه دارد. محتوا در چارچوب "ایده کلیدی"^{۸۵} / مفاهیم و مهارت های اساسی^{۸۶} مطرح می‌شود و باعث می‌گردد تا در طراحی واحد یادگیری امکان تلفیق در درون و بیرون از حوزه یادگیری فراهم شود. در چنین شرایطی فرآیند یاددهی - یادگیری از محدوده‌ی توجه به حافظه و به عبارتی "آموزش برای به خاطر سپردن" کاملاً خارج شده و همواره آموزش بر دستیابی به شایستگی ها متمرکز میماند. در طی این مسیر، یادگیرندگان قادر خواهند بود، بین اطلاعات جدید و دانش و آموخته های پیشین خود ارتباط برقرار کنند، واقعیت‌ها و حقایق را به «مسائل کلی» و روزمره ای که با آن برخورد می‌کنند پیوند دهند و آن را در زمینه های جدید به کار گیرند. از آنجایی که این شیوه از طراحی نیازمند درهم نوردیدن مرز های دانش و تلفیق موضوعات در برنامه درسی در سطح پایه یا دوره تحصیلی است، لذا اتخاذ تصمیمات باید با مشارکت معلمان در سطح مدرسه صورت بگیرد و در طراحی فرصت های یادگیری از راهبردهای مختلف (راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، تعاملی، رشد فردی) برای طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی استفاده شود. عمل فکورانه در این مرحله ناظر به کاویدن منظم رخدادهای در فرآیند طراحی، تدوین، اجرا و ارزیابی واحد یادگیری، یافتن روابط علت و معلولی میان شیوه کار و کارکرد ها، نتایج و علل آن در سطح مدرسه به شیوه مشارکتی و در قالب درس پژوهی است.

^{۸۰} - هدف عملیاتی ۱۱ سند تحول بنیادین - نقش معلم در برنامه درسی ملی (صفحه ۱۲ « برای خلق فرصت های تربیتی و آموزش [معلم] مسئولیت تطبیق، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه های درسی و تربیتی در سطح کلاس درس را بر عهده دارد»).

^{۸۱} - *backward design*

^{۸۲} - *Genuine understanding*

^{۸۳} - در صورتی که سند برنامه درسی در اختیار دانشجویان قرار نداشته باشد.

^{۸۴} - برنامه درسی ملی نقش دانش آموز صفحه ۱۲ «در فرآیند یاددهی - یادگیری و تربیت پذیری و توسعه شایستگی های خوبش به لحاظ ذاتی نقش فعال دارد». نقش معلم « با شناخت و بسط ظرفیت های وجودی دانش آموزان و خلق فرصت های تربیتی و آموزشی زمینه درک و انگیزه اصلاح مداوم موقعیت آنان را فراهم سازد».

^{۸۵} - *Key idea*

^{۸۶} - برنامه درسی ملی صفحه ۱۳ بند دو محتوا ([محتوا] دربرگیرنده مفاهیم و مهارت های اساسی و ایده های کلیدی مبتنی بر شایستگی های مورد انتظار از دانش آموزان است»).

نام درس: کارورزی ۴			
<p>مشخصات درس نوع درس: کارورزی تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۱۲۸ ساعت پیشنیاز: کارورزی ۳ و طراحی واحد یادگیری نحوه آموزش: مشترک</p>			
<p>شایستگی اساسی: میزشده آ پکد ۲-۲-۳ ۳-۱&۲</p>			
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳
طراحی و تولید	در طراحی و تولید واحد یادگیری استاندارد های برنامه درسی را مورد توجه قرار داده است اما نتوانسته پیوند میان موضوعات مختلف در درون یا بیرون حوزه یادگیری را مورد توجه قرار دهد، به گونه‌ای که ایده ارائه شده منجر به مشارکت معلمان در فرآیند درس پژوهی شود.	در طراحی و تولید واحد یادگیری استاندارد های برنامه درسی را حول مفاهیم و مهارت های اساسی سازمان داده و از این طریق امکان تلفیق موضوعات مختلف در درون حوزه یادگیری برای خلق فرصت های یادگیری را فراهم نموده است. این ظرفیت حاصل فرایند گفتگو با معلمان در سطح مدرسه کنار آمدن با چالش ها، یافتن راه حلها، شناسایی نقاط کور و اصلاح طرح است.	در طراحی و تولید واحد یادگیری استاندارد های برنامه درسی را حول ایده کلیدی مفاهیم و مهارت های اساسی سازمان داده است و از این طریق امکان تلفیق میان موضوعات در درون و بیرون حوزه یادگیری را برای خلق فرصت های یادگیری فراهم نموده است. این ظرفیت حاصل فرایند گفتگو با معلمان در سطح مدرسه کنار آمدن با چالش ها، یافتن راه حلها، شناسایی نقاط کور و اصلاح طرح است.
هدایت فرآیند یادگیری	هدایت فرآیند یادگیری متمرکز بر پرسش اساسی / مسئله نیست و فرصت های یادگیری طراحی شده امکان طرح تجربیات دانش	پرسش اساسی / مسئله طرح شده امکان طرح تجربیات کلیدی فراهم نموده است و پاسخ دانش آموزان به تکالیف یادگیری / عملکردی	هدایت فرآیند یادگیری متمرکز بر پرسش اساسی / مسئله طرح شده است به گونه‌ای است که امکان به مشارکت گذاشتن تجربیات دانش آموزان حول ایده کلیدی و درک عمیق

<p>مفاهیم و مهارت های اساسی را فراهم می کند. انعطاف در فرآیند آموزش موجب شده است تا یادگیرندگان خود به پرسش ها/ مسئله های برخاسته از موقعیت پاسخ دهند و در این رابطه از مشارکت پشتیبانی معلمان در دوره و پایه نیز برخوردار است.</p>	<p>پیش بینی شده نشان دهنده درک عمیق آنان نسبت مفاهیم و مهارت های اساسی در درون حوزه یادگیری است</p>	<p>آموزان را برای پاسخ به پرسش های برخاسته از موقعیت فراهم نمی کند.</p>		
<p>بررسی و واکاوی تجربیات در طول طراحی، تولید و اجرای واحد یادگیری با مشارکت معلمان/ همقطاران انعکاس دهنده، درک همه جانبه نسبت به ابعاد عمل حرفه ای است و تصمیمات اثر بخشی که حاصل خویشتن کاوی^{۸۷} و گفتگوی حرفه ای با معلمان است را برای بازتعریف سبک تدریس خود اتخاذ نموده است.</p>	<p>بررسی و واکاوی تجربیات در طول طراحی، تولید، اجرا واحد یادگیری منجر به درک همه جانبه نسبت به ابعاد عمل حرفه ای شده است و توانسته تأثیر گفتگوی حرفه ای با معلمان/همقطاران را در بهبود عملکرد خود منعکس نماید و بر اساس آن تصمیماتی را برای توسعه حرفه ای خود اتخاذ کند.</p>	<p>در بررسی و واکاوی تجربیات در طول دوره کارورزی توانسته است تجربیات شخصی کسب شده در تعامل با معلمان/ همقطاران و ارتباط آن با عملکرد خود را مورد بررسی قرار دهد اما تأثیر آن بر عمل حرفه خود در آینده را تبیین نکرده است.</p>	<p>تأمل حرفه ای</p>	

- Self- reflection inquiry

<p>در گزارش پایانی مجموعه داده های گردآوری شده را برای انعکاس قابلیت های حرفه ای به صورت نظام مند کدگذاری، طبقه بندی و مضمون یابی کرده و یافته های حاصل از تحلیل و تفسیر اطلاعات جمع آوری شده را با نگاهی نقادانه نسبت به عملکرد حرفه ای خود و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان / معلمان / همقطاران در فرآیند درس پژوهی را گزارش نموده است.</p>	<p>در گزارش پایانی مجموعه داده های گردآوری شده از اجرای واحد یادگیری را بر اساس سطح تأثیر گذاری بر عملکرد دانش آموزان به صورت نظام مند کدگذاری، طبقه بندی و مضمون یابی کرده است و نتایج را با استفاده از شواهد مبتنی بر تأثیر عملکرد حرفه ای در فرآیند درس پژوهی گزارش کرده است.</p>	<p>در گزارش پایانی ارائه شده داده های حاصل از عملکرد طبقه بندی شده است، اما تحلیل و تفسیر آن مبتنی بر شواهد تجربی و مستندات کافی برای دفاع از عملکرد حرفه ای در فرآیند درس پژوهی نیست.</p>	<p>تدوین و ارائه گزارش</p>
--	--	--	----------------------------

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

جلسه اول:

در این ترم دانشجویان با توجه به تجربیات کسب شده در طول اجرای برنامه، درک عمیق تری نسبت به توانایی های خود، نحوه برخورد با موقعیت های واقعی کلاس درس، نحوه کنار آمدن با چالش ها و... بدست آورده اند و می توانند تصمیمات خود را در فرایند طراحی، تولید و اجرای واحد های یادگیری با مشارکت سایر معلمان / همقطاران به مرحله اجرا بگذارند. لذا ضروری است اساتید در آغاز کار فرآیند درس پژوهی، فرآیند تهیه طرح واحد یادگیری، اجرا و ارزیابی از نتایج آن را با تمرکز بر: شیوه ثبت تجربیات و واکاوی آن در هر یک از مراحل درس پژوهی، نحوه تعامل با معلمان / همقطاران در سطح مدرسه در فرآیند طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی از نتایج واحد یادگیری، ساختار گزارش درس پژوهی، برنامه زمان بندی سمینارها در سطح مدرسه و واحد آموزشی و چگونگی ارزیابی از عملکرد دانشجویان بر اساس ملاک ها و سطوح موفقیت بر اساس پیامد های یادگیری را در یک نشست جمعی به بحث بگذارند. توصیه می شود در این نشست نسبت به نحوه گروه بندی دانشجویان به عنوان تیم درس پژوهی برای طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی واحد های یادگیری اقدام شود.

می توان دانشجویان را در گروه های دو تا ۴ نفر (حد اکثر) برای تشکیل تیم درس پژوهی سازمان داد. روش مشارکت دانشجویان در فرآیند طراحی، تولید، اجرا و ارزیابی به شرح زیر است:

۱. مطالعه برنامه درسی (کتاب درسی) استخراج مفاهیم و مهارت های اساسی و سازمان دادن آن ذیل ایده کلیدی، تولید

واحد یادگیری. این فعالیت توسط تیم دانشجویان زیر نظر استاد تربیتی و تخصصی انجام می شود.

۲. اجرای واحد یادگیری در کلاس درس توسط یکی از اعضا و مشاهده و ثبت عملکرد توسط سایر اعضا تیم به طور

همزمان و به تفکیک هر عضو گروه (معلمان / همقطاران)

۳. جمع آوری اطلاعات از فرآیند تدریس توسط کلیه اعضاء برای ارائه در جلسه گروهی (دیدن فرآیند آموزش از زوایای مختلف) به همراه نتایج ارزشیابی از یادگیری دانش آموزان با استفاده از روش های رسمی/ غیر رسمی. این جلسات به طور مستمر در طول اجرا و بعد از هر جلسه تشکیل و بر روی نتایج بازخورد های ارائه شده از سوی همکاران/ همقطاران برای بهبود عملکرد در جلسه بعد تصمیم گیری می شود. کل مذاکرات در این جلسات ثبت و ضبط شده و در نشست پایانی به منظور شناسایی نقاط قوت و ضعف و تأثیر گروه در عملکرد هر یک از اعضاء و نتایج حاصله مورد بررسی مجدد قرار می گیرد (بند ۴ و ۵، ۶).

۴. بررسی گزارش مشاهدات و اطلاعات جمع اوری شده در گروه و نقد و ارزیابی نتایج یادگیری دانش آموزان و تنظیم آن در قالب گزارش پایانی کل گروه (دانشجویان)

۵. تعیین نقاط کور/ محدودیت ها در طراحی/ اجرا و ارائه پیشنهادات برای اصلاح/ بهبود آن برای دستیابی دانش آموزان به سطح بالاتر یادگیری

۶. تحلیل عملکرد گروه، شناسایی یافته ها و تأثیر گفتگو ها در درک و پذیرش مسئولیت حرفه ای و صورت بندی مجدد هویت حرفه ای توسط هر یک از اعضاء (میزان تأثیر گذاری بر عملکرد گروه، یادگیری های حرفه ای و...)

۷. تشکیل نظام مند این نشست ها برای بررسی نتایج یادگیری دانش آموزان و تصمیم گیری در خصوص روش هایی که منجر به بهبود یادگیری همه دانش آموزان می شود، دارای اهمیت است. تأمل فردی و تأمل گروهی، انعکاس یادگیری روش ها، اصولی که در کار از آن تبعیت شده است و...، چگونه تفکر آن ها تحت تأثیر فرایند عمل مشارکتی قرار گرفته است، ایده هایی که آن ها از این بحث ها به کلاس های درس خود خواهند برد.

۸. روایت نویسی از مجموعه ایده پردازی ها برای طراحی، تولید، و اجرا، یادداشت های شخصی قبل، حین و پس از اجرا، نشست ها گروهی، فرایند اجرا....

۹. هماهنگی با معلم راهنما و مدیر مدرسه به منظور تشکیل جلسات درس پژوهی در سطح مدرسه بر عهده استاد راهنما است. در صورتی که امکان شکل گیری تیم درس پژوهی در سطح مدرسه وجود نداشته باشد می توان تیم را در سطح پردیس/ مرکز تشکیل داد. مسئولیت انجام کلیه فعالیت های فوق بر عهده این تیم در سطح مدرسه خواهد بود.

۱۰. جلسه دوم تا شانزدهم :

۱۱. در این ترم دانشجو مسئولیت تدریس در سطح کلاس درس را بر اساس تهیه طرح واحد یادگیری (حد اقل یک فصل/بخش کتاب درسی) را بر عهده دارد و باید واحد یادگیری خود را حول یک ایده کلیدی که پوشش دهنده محتوای برنامه درسی (مفاهیم و مهارت های اساسی و... در کتاب درسی) است طراحی نماید. طرح تهیه شده پس از بررسی در گروه ۲ تا ۴ نفره در سطح پردیس/ مرکز به همراه دفاعیه آن در شورای معلمان دوره/ پایه تهیه شده و در سطح مدرسه با حضور استاد راهنما از آن دفاع می شود. نظرات معلمان بر روی طرح اعمال و طرح با مشارکت معلمان دوره/ پایه اجرا و نتایج اجرای آن به شیوه درس پژوهی مورد تحلیل و تفسیر قرار می گیرد. در گفتگو استاد راهنما و دانشجو پاسخ به این پرسش ها مسیری که دانشجو قصد طی نمودن آن را دارد روشن شده و به دفاع از طرح در جلسه معلمان کمک می کند: ایده های کلیدی، مفاهیم اساسی، مهارت های اساسی که یادگیرندگان باید به آن دست یابند، کدام اند؟ چه مدارک و شواهدی بیانگر آن است که شایستگی های مورد انتظار تحقق یافته و دانش آموزان به راستی مطالب را

فرا گرفته اند و می توانند آموخته‌های خود را به نحوی معنادار و موثر در موقعیت‌های جدید به کار گیرند؟ ملاک‌ها و سطوح ارزیابی شایستگی‌ها چیست؟ چه راهبردها و راهکارهایی (فعالیت‌های یادگیری، تکالیف عملکردی) به یادگیرندگان کمک خواهد کرد تا خود، مفاهیم را بسازند و به افرادی صاحب دانش و توانمندی در زمینه‌ای خاص تبدیل شوند؟

۱۲. استاد راهنما (برای دوره متوسطه مشارکت استاد راهنمای تربیتی و تخصصی - برای دوره ابتدایی استاد تربیتی و مشاوره تخصصی بر حسب نیاز موضوعات درسی) باید بر فرآیند تهیه طرح واحد یادگیری و فرآیند درس پژوهی و اجرای آن تا مرحله تهیه گزارش نهایی نظارت داشته باشد و بازخورد‌های ارائه شده به منظور ارزیابی عملکرد دانشجو در پوشه حرفه‌ای او ثبت و ضبط گردد. فرآیند تحلیل محتوای برنامه درسی و تعیین ایده کلیدی برای تهیه واحد یادگیری و تولید مواد و منابع آموزشی مورد نیاز نیز زیر نظر استاد راهنما و با مشارکت معلم راهنما صورت می‌گیرد. از نظر زمانی تنظیم جلسات برای بررسی طرح و تولیدات دانشجو باید به گونه‌ای صورت گیرد که دانشجو بتواند طرح درس پژوهی پیش بینی شده را با مشارکت معلمان در سطح مدرسه اجرا و نتایج آن را گزارش نماید. در طول ترم حضور دانشجو در مدرسه برای تعامل با معلمان/ کادر مدرسه ضروری است و جلسات گفتگو برای بررسی عملکرد دانشجو در مدرسه و رفع محدودیت‌ها یا تدارک شرایط برای اجرای واحد یادگیری، بازخورد دادن، انتقال تجربیات و... در قالب سمینارها بر حسب مورد می‌تواند در سطح مدرسه یا واحد آموزشی تشکیل شود.

۱۳. توصیه: با توجه به این که سؤال/ مسئله‌ها/ نیازهای شناسایی شده برای شروع فرآیند درس پژوهی از اهمیت زیادی برخوردار است و این سؤال/ مسئله‌ها/ نیازها باید از بستر مدرسه و کلاس درس برخاسته باشد لذا، مشارکت کادر مدرسه در طول اجرای این برنامه ضروری است. توصیه می‌شود استاد راهنما با مطالعه پیشینه دانشجو در کارورزی ۱، ۲ و ۳ برنامه‌ریزی لازم را برای کمک به دانشجو برای تهیه طرح درس پژوهی و اجرای موفقیت آمیز آن از سوی دانشجویان بنماید. تعداد واحد‌های یادگیری تهیه شده و اجرای آن وابسته به طرح درس پژوهی است اما حد اقل یک واحد یادگیری (یک فصل/ بخش در کتاب درسی) است.

۱۴. همکاری پرديس‌ها و واحد‌های تابعه با دانشجو و مدرسه برای تأمین منابع/ امکانات به شرط تأیید استاد راهنما الزامی است.

۱۵. تکالیف عملکردی:

۱۶. تهیه طرح درس پژوهی و تأیید آن توسط استاد راهنما بر مبنای چرخه درس پژوهی

۱۷. تعیین هدف (تعریف روشن سؤال/ مسئله/ نیاز) با مشارکت معلمان

۱۸. طراحی واحد یادگیری

۱۹. ارزیابی میزان اثر بخشی واحد یادگیری بر اساس مسئله/ نیاز تعریف شده با مشارکت معلمان

۲۰. اجرای واحد یادگیری با مشارکت معلمان و ثبت آن در فرآیند اجرا

۲۱. تبیین و جلب مشارکت معلمان در فرآیند اجرا، تأمل و گفتگوی حرفه‌ای با آنان

۲۲. بازبینی و بازاندیشی در مورد تصمیمات اتخاذ شده بر اساس گفتگوهای حرفه‌ای در فرآیند طراحی، تولید و اجرا

۲۳. ثبت و واکاوی تجربیات در طول ترم توسط دانشجو

۲۴. تکالیف عملکردی

۲۵. مطالعه موقعیت یادگیری و شناسایی ظرفیت‌های آن برای تهیه طرح واحد یادگیری

۲۶. تهیه طرح واحد یادگیری بر اساس تحلیل برنامه درسی (کتاب درسی)، شناسایی ایده کلیدی / مفاهیم و مهارت های اساسی....

۲۷. تدوین شایستگی

۲۸. طراحی تکالیف یادگیری و عملکردی

۲۹. تولید مواد آموزشی مورد نیاز برای اجرای طرح واحد یادگیری

۳۰. هدایت فرآیند یادگیری در سطح کلاس درس / مدرسه

۳۱. ارزیابی از شایستگی های کسب شده توسط دانش آموزان بر اساس ملاک ها و سطوح عملکرد.

۳۲. ساختار طراحی واحد یادگیری:

۳۳. منطق واحد یادگیری

۳۴. شایستگی های مورد انتظار

۳۵. ایده کلیدی که واحد یادگیری حول آن سازماندهی می شود

۳۶. مفاهیم و مهارت های اساسی (قوانین / اصول / خرده مفاهیم / خرده مهارت ها / و....)

۳۷. طرح پرسش های اساسی

۳۸. ملاک های سنجش و سطوح عملکرد دانش آموزان (تکالیف عملکردی)

۳۹. تعیین شواهدی برای ارزیابی عملکردی و معیار های ارزیابی تولیدات یادگیرندگان

۴۰. فرصت های یادگیری (سازماندهی فعالیت های یادگیری - براساس مراحل یادگیری در کارورزی ۳)

۱) تعیین اطلاعات و مهارت های مستقیم (پایه) و مورد نیاز یادگیرندگان برای انجام فعالیت های یادگیری و تکالیف عملکردی

۲) تعیین محدوده ی تجربیات خارج از کلاس درس برای انتقال آموخته ها به موقعیت واقعی

۳) تعیین تولیدات یادگیرندگان در جریان فعالیت های یادگیری و تکالیف عملکردی و نحوه ارزیابی آن

۴) روش تفسیر، سطح دستیابی یادگیرندگان به شایستگی ها و راهبرد بازخورد دادن به دانش آموزان (تکالیف یادگیری، جبرانی، تکمیلی، توسعه ای)

۵) انواع راهکار های سنجش

۶) راهکار هایی برای بررسی بدفهی های یادگیرندگان

تأمل و واکاوی تجربیات حرفه ای

- تعیین هدف

- بررسی پیش بینی ها

- روشن نمودن موانع و محدودیت ها و راه حل ها

- طراحی و تولید واحد یادگیری

- تأملات و تعدیل ها در فرآیند اجرا

- تحلیل و تفسیر نتایج یادگیری دانش آموزان
- تحلیل و تفسیر نتایج کسب شده در گروه معلمان
- واکاوی یادداشت های تأملی و تجربیات حاصل از نشست ها و فرآیند گفتگوی حرفه‌ای با معلمان/ همقطاران
- اتخاذ تصمیمات برای آینده حرفه‌ای

سمینارها

سمینارها در دو شکل اجرا می شود:

الف: در سطح مدرسه و پس از مشاهده عملکرد دانشجو در اجرای برنامه پیش بینی شده با هماهنگی معلم راهنما و ارائه بازخورد برای ادامه کار

ب: در سطح واحد آموزشی به صورت مشارکتی برای به مشارکت گذاشتن تجربیات و یافته ها و دستیابی به درک عمیق تر از تجربیات کسب شده. با توجه به این که در این ترم فعالیت های دانشجویان در قالب درس پژوهی دنبال می شود برگزاری سمینارها در هر یک از مراحل قبل و پس از اجرای هر مرحله به شیوه مشارکتی در گروه های پیش بینی شده به دانشجویان در درک انتظارات و انتقال تجربیات به یکدیگر بسیار کمک می کند.

انواع سمینارها

سمینار با حضور استاد راهنما/ دانشجویان و معلمان راهنما
 سمینارهای گروهی برای انتقال یافته ها و تجربیات و تبادل نظر به صورت ماهیانه و الزامی (با برنامه ریزی و اعلام قبلی از سوی مدرس)

سمینار گروهی دانشجویان بر حسب موضوعات مشترک (اختیاری و با درخواست دانشجویان)

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

راهبردهای مستقیم، غیر مستقیم، در قالب ارائه شیوه مشاهده تأملی، بکارگیری راهبرد های شناختی در تحلیل موقعیت های واقعی، تحلیل نقادانه برای شناسایی و تبیین مسئله، راهبرد های مشارکتی، پژوهش روایتی، سمینار های گروهی و فردی ارائه می گردد.

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور (۱). تهران: دانشگاه فرهنگیان.

منبع فرعی:

(متعاقباً اعلام می شود)

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی پایانی: ارزشیابی پایانی در درس کارورزی ۴ بر اساس واحد یادگیری طراحی شده و گزارش پایانی تهیه شده صورت می گیرد، که در آن دانشجویان باید یافته های خود از نتایج عملکرد خود و تجربیات کسب شده در تعامل با معلمان/ همقطاران را به منظور تعیین میزان اثر بخشی عملکرد خود و تأثیر آن بر یادگیری دانش آموزان ارائه و از آن دفاع نمایند. این جلسه با حضور معلمان راهنما/ اساتید گروه کارورزی تشکیل می شود.

ارزشیابی فرآیند: ارزشیابی فرآیند بر اساس بازخورد های داده شده به نشست های گروهی در مرحله طراحی و تولید واحد یادگیری، گزارش نشست ها در سطح مدرسه و واحد آموزشی با مشارکت معلمان / همقطاران و نیز سمینار های درس پژوهی در سطح مدرسه که در آن دانشجویان باید از طرح تهیه شده در جمع معلمان دفاع و یافته های خود از نتایج درس پژوهی و نتایج مشارکت معلمان / همقطاران درنتایج کسب شده را گزارش نمایند. این جلسه می تواند با حضور معلمان راهنما/ کادر مدرسه تشکیل می شود.

ارزیابی پوشه کار: کلیه روایت های نوشته شده در مراحل مختلف درس پژوهی به همراه بازخورد های داده شده در پوشه توسعه حرفه ای دانشجو ضبط و مبنای برنامه ریزی برای آموزش های بعدی و نیز دفاع از توانایی های حرفه ای در پایان دوره قرار می گیرد. یک نسخه از پوشه در اختیار دانشجو و یک نسخه در واحد آموزشی ثبت و ضبط می گردد. پوشه کار می تواند شامل ضبط جلسات دانشجو با معلمان در سطح مدرسه و نیز سایر مستنداتی که برای دفاع از عملکرد حرفه ای تدارک دیده شده باشد.

ارزشیابی عوامل مدرسه (مدیر و معلم راهنما): بخشی از ارزیابی دانشجو در پایان ترم مربوط به گزارش عملکردی است که از سوی معلم راهنما و مدیر مدرسه ارائه می گردد.

امتیاز درس کارورزی بر مبنای ۱۰۰ و به شرح زیر محاسبه می شود:

- شرکت فعال در جلسات کلاسی، سمینارها و مدرسه: ۲۰ امتیاز

- گزارش های عملکردی تعاملات در سطح مدرسه: ۲۰ امتیاز

- طراحی، تولید و اجرای واحد یادگیری ۲۰ امتیاز

- گزارش درس پژوهی: ۲۰ امتیاز

- دفاع در جلسه پایانی ۲۰ امتیاز

سایر نکات:

نکات اساسی در تنظیم گزارش پایانی:

۳۷. تنظیم فهرست و فصل بندی

۳۸. ارائه مقدمه، هدف/پرسش و تعاریف و مفاهیم کلیدی

۳۹. روش جمع آوری و اعتبار اطلاعات

۴۰. روش تحلیل، تفسیر اطلاعات

۴۱. ارائه یافته ها بر اساس پرسش های پژوهش روایی

۴۲. ارجاعات روشن، استفاده از منابع معتبر و ارائه پیوست ها

۴۳. ظرافت و زیبایی ظاهری

۴۴. نگارش ادبی و فنی

۴۵. رعایت ساختار علمی و کلی گزارش بر اساس اصول حاکم بر پژوهش های کیفی

سرفصل درس «کارنمای معلمی» (پروژه)

۱ - معرفی درس و منطق آن

در آموزش حرفه‌ای، سطح عالی مورد انتظار این است که یادگیرنده بتواند با درونی نمودن دانش کسب شده، آن را در قالب دانش کاربردی برای شناسایی، صورتبندی و حل مسائل و ارائه خدمات اثربخش در حوزه عمل تخصصی خود تجسم بخشد. انجام پروژه پایانی در برنامه تربیت معلم با تکیه بر پژوهش روایتی (از نوع خودکاوی روایتی)^{۸۸} امکان به تصویر کشیدن "من حرفه‌ای" با نگاه ژرف، تاملی و همه‌جانبه به تجارب کسب شده (زیسته) اعم از نظری و عملی در طول دوره تربیت معلم و ارایه روایت شخصی از سایه روشن‌های دانشی، منشی و مهارتی حرفه معلمی، بصیرت‌ها و ابهامات معلمی، قوت‌ها و ضعف‌های ادراک شده را به دانش آموخته تربیت معلم می‌دهد. دانش و یافته‌های حاصل از این پژوهش برای ورود به عرصه خدمت حرفه‌ای رهاوردی قابل اتکاست که به پشتوانه آن برنامه‌ریزی برای نیل به آینده حرفه‌ای متاملانه، پویا و بالنده ممکن می‌شود. انتظار می‌رود این درس (پروژه)، شایستگی دانشجومعلم‌ان را در انجام عمل فکورانه (تاملی) ارتقاء داده و کمک نماید تا این شایستگی در طول حیات حرفه‌ای آنان هم بروز و ظهور داشته باشد.

نام درس: کارنمای معلمی (پروژه)				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: دانشجویان با واکاوی، تحلیل و تفسیر تجربه‌های روایت شده در طول دوره آموزش حرفه‌ای و سایر تجربیات روایت نشده (تجربیات پیشین)، با استفاده روشمند از خودکاوی روایتی، تجربیات متنوع و پراکنده خود را در قالب روایت در برگیرنده‌ای از "من حرفه‌ای" به رشته تحریر درآورده و از آن در جلسه گروهی دفاع نمایند.				تعداد واحد: ۲
				زمان درس: به تشخیص استاد پیش نیازها: پژوهش و توسعه حرفه‌ای ۱ نحوه تدریس: راهنمایی در حین عمل
				شایستگی اساسی:
				CK& PCK
				کد: ۱-۲ & ۲-۱ & ۳-۳ & ۳-۴
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
در سازماندهی تجربیات خود ابعاد عمل حرفه‌ای (روش تدریس، سنجش، مدیریت کلاس و...) را در پیوند با یکدیگر و به صورت سازمان یافته به تصویر کشیده است به گونه‌ای که تأثیر و تأثیر متقابل ابعاد بر یکدیگر و مجموعاً بر	توانسته است تجربیات خود را در ابعاد مختلف عمل حرفه‌ای به تصویر بکشد و تأثیر آن را بر یادگیری خود، دانش آموزان و همقطارن تبیین کند.	توانسته است روایت‌های خود را به گونه‌ای سازماندهی کند که زاوید دید یا جهت‌گیری‌های او را بدون پرداخت به جزئیات در ابعاد مختلف عمل حرفه‌ای (روش تدریس، سنجش،	من حرفه‌ای	

^{۸۸} - narrative self-study

<p>یادگیری خود، دانش آموزان و همقطاران به وضوح به تصویر کشیده شده است.</p>		<p>مدیریت کلاس و... به تصویر بکشد.</p>	
<p>در تحلیل و تفسیر تجربیات خود (از گذشته تا حال) توانسته قابلیت های خود به عنوان یک یادگیرنده، آموزگار و عضوی از یک گروه حرفه ای را تبیین کند، و پرسش های فرا روی خود را با توجه به تجربیات کسب شده و تنوع نقش ها مطرح و به آن ها پاسخ دهد، به گونه ای که مسیر آینده حرفه ای خود را به روشنی تبیین نماید.</p>	<p>در تحلیل و تفسیر تجربیات خود (از گذشته تا حال) توانسته قابلیت های شخصی خود را که بر عمل حرفه ای او در آینده تأثیر گذار می باشد را شناسایی کرده به پرسش های فراروی خود بر اساس تجربیات کسب شده پاسخ دهد.</p>	<p>در تحلیل و تفسیر تجربیات خود (از گذشته تا حال) توانسته برخی قابلیت های شخصی خود را که بر عمل حرفه ای او در آینده تأثیر گذار می باشد را شناسایی کرده اما نتوانسته پرسش های فراروی خود و نحوه پاسخ به آن ها بر اساس تجربیات کسب شده تبیین کند.</p>	<p>قابلیت ها/ توانایی ها</p>
<p>در متن پژوهشی درکی از کل و ارتباط آن با جزئیات را برای قابل دریافت نمودن حرکت خواننده میان گذشته، حال و آینده، و ارتباط زمان و مکان و من های مختلف را به نمایش گذاشته و توانسته به کمک بازگویی دوباره روایت (ساختن صحنه و پیرنگ) و با پاسخ به پرسش های پژوهش، بصیرت حرفه ای خود را با صورت</p>	<p>در متن پژوهشی درکی از کل و ارتباط آن با جزئیات را برای قابل دریافت نمودن حرکت خواننده میان گذشته، حال و آینده، و ارتباط زمان و مکان و من های مختلف، را به نمایش گذارد و به پرسش های پژوهش پاسخ دهد.</p>	<p>در متن پژوهشی درکی از کل و ارتباط آن با جزئیات را برای قابل دریافت نمودن حرکت خواننده میان گذشته، حال و آینده، و ارتباط زمان و مکان را به نمایش گذاشته است اما این رابطه منجر به پاسخ دادن به پرسش های پژوهش نشده است.</p>	<p>خودکاوی روایتی</p>

بندی جدید در قالب دانش کاربردی به نمایش بگذارد.				
از اعتماد به نفس بالایی برای دفاع از یافته های پژوهش برخوردار است و می تواند نظم منطقی را میان ایده ها و پرسش های پژوهش برقرار نماید و به پرسش های طرح شده در جریان دفاع با استفاده از یافته های پژوهش پاسخ های مستدل و قابل دفاع ارائه نماید و چگونگی طی مسیر حرفه در آینده را با تکیه بر تجربیات کسب شده روشن کند.	از اعتماد به نفس کافی برای دفاع از یافته های پژوهش برخوردار است و می تواند نظم منطقی را میان ایده ها و پرسش های پژوهش برقرار نماید و پاسخ به پرسش های طرح شده در جریان دفاع متکی بر یافته های پژوهش است و تصویر روشنی از توانایی های حرفه ای او را منعکس می کند.	از اعتماد به نفس برای دفاع از یافته های پژوهش برخوردار نیست و نظم منطقی میان معرفی ایده ها حفظ رابطه علت و معلولی میان یافته ها و پرسش های پژوهش در ارائه مشاهده نمی شود.	ارائه و دفاع	

۲- فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

ماهیت درس پروژه از نوع خودکاوی روایتی و متکی بر مجموعه تجربیات کسب شده در طول دوره آموزشی و تجربیات پیشین دانشجو معلم و فرصت های یادگیری مبتنی بر آموزش های ارائه شده در سرفصل درس پژوهش روایتی است، دانشجو باید با توجه به مجموعه تجربیات خود (تجربیات پیشین، دوره کارورزی و سایر تجربیات کسب شده در طول دوره تحصیلی) نسبت به تنظیم طرح پژوهشی (خودکاوی روایتی)، شناسایی منابع اطلاعاتی، جمع آوری اطلاعات و تحلیل و تفسیر اطلاعات، آزمون اعتبار یافته ها اقدام کند و نسبت به ارائه گزارش خود در قالب گزارش پژوهش روایتی از نوع خودکاوی روایتی اقدام نماید. این طرح زیر نظر استاد راهنما اجرا و نتایج آن برای دفاع در جلسه پایان دوره آماده می گردد.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری چگونگی هدایت درس

راهبردهای اصلی شامل حل مساله، تفکر تأملی، تفکر نقاد و پژوهش است. هدف اصلی در این درس این است که دانشجو معلم یافته های حاصل از تجربیات خود را صورتبندی نموده و در قالب دانش کاربردی ارائه نماید. در فرایند عمل، اقداماتی به شرح زیر به انجام می رسد:

۱. تهیه فهرستی از کلیه تجربیات، گزارش ها، دست نوشته ها، یادداشت های شخصی، خاطرات، تصاویر، فیلم های تدریس، تولیدات فیزیکی و... در طول دوره تحصیلی (این مطالب می تواند مربوط به دوره تحصیلات مدرسه ای نیز باشد) و ترسیم آن در قالب نقشه ذهنی (mind map).

۲. ایجاد شرایط برای آنکه دستاوردها و تجارب دانشجو معلم بر اساس یک روال منطقی مثل روند زمانی، چالش ها و پرسش

هایی که دانشجومعلم با آن روبرو بوده است یا ذهن او را به خود مشغول کرده است و... تنظیم شود.

۳. فرصت‌سازی برای مرور و مرور دوباره تمام داده‌های جمع‌آوری شده از تجربیات و حاشیه‌نویسی بر آن بر اساس دریافت‌ها، احساسات، قضاوت‌ها و... توسط دانشجومعلم. (یادداشت‌هایی که در این مرحله نوشته می‌شود، در مرحله تحلیل و تفسیر به دانشجومعلم کمک می‌کند. توصیه می‌شود این کار با فاصله زمانی دست‌کم یک روز انجام گیرد).

۴. درخواست مراجعه مجدد به همتایان (دانشجومعلمان)، معلمان راهنمای دروس کارورزی، آموزشگران دروس دوره تحصیلی و حتی دوره مدرسه، همکلاس‌های قبلی یا سایر کسانی که در طول دوران تحصیل با آن‌ها سروکار داشته‌اند. این گفتگوها باید در خدمت به تصویر کشیدن من حرفه‌ای و یافتن تصویری شفاف‌تر از من حرفه‌ای باشند. (این مراجعات می‌تواند به صورت غیررسمی باشد و موضوع گفتگو، یادداشت‌های شخصی دانشجومعلم یا پرسش‌ها و چالش‌هایی باشد که با آن روبرو شده است. توصیه می‌شود فضای گفتگو به صورتی تنظیم گردد که امکان نقادی و نه ارزیابی را تدارک ببیند). این گفتگوها بهتر است در دو مرحله صورت بگیرد: یکبار قبل از تحلیل و تفسیر تجربیات و در مرحله دوم پس از دستیابی به یافته‌های و به منظور اعتبارسنجی یافته‌های پژوهش.

۵. کمک به مشخص نمودن پرسش‌هایی برای به تصویر کشیدن من حرفه‌ای توسط دانشجومعلم؛ پرسش‌هایی که تصویر روشنی از هویت حرفه‌ای دانشجومعلم (مبتنی بر تجربیات کسب‌شده) را مهیا می‌کند و مسیر آینده او را به تصویر می‌کشد (نشان‌دادن آینده ممکن، آینده محتمل و آینده مطلوب و نحوه حرکت در این مسیر حرفه‌ای).

۶. زمینه‌سازی برای آنکه دانشجومعلم بتواند هر نوع تحلیل ممکن قابل دفاع و یا با طی فرآیند کدگذاری و تحلیل و تفسیر یافته‌های حاصل از روایت‌هایی که تدوین کرده به شرح مطرح در دروس کارورزی، روایت‌ها و اطلاعات جمع‌آوری شده را برای تنظیم گزارش «تجربیات»، «دانشها» و «آرمان‌ها» بکار گیرد و گزارش اولیه خود را تدوین کند.

۷. ایجاد فرصت برای بازخوانی‌های مکرر متن تدوین‌شده و گفتگوی بر سر آن و ایجاد فرصت برای ارائه گزارش به دیگر دانشجومعلمان و فرصت دادن برای بازتدوین گزارش. حرکت رفت و برگشتی از گذشته به حال و از حال به آینده حرفه‌ای در طول این بازبینی‌ها و نقادی‌ها لازم است.

۴- راهبردهای ارزشیابی یادگیری

ارزشیابی در این درس، فرایندی مبتنی بر مشارکت است. استاد درس، مسئول ارزشیابی عملکرد دانشجومعلم است. در این درس، مردودی مطرح نیست اما تنظیم گزارش‌نهایی بر اساس اصول باید به انجام رسد و استاد درس کیفیت آن را تایید نماید. ارائه گزارش در جلسات گروهی دانشجومعلمان صورت می‌گیرد و نقادی هر گزارش دست‌کم یک نوبت توسط سایر دانشجومعلمان انجام می‌شود. استاد درس بر اینکه این نقادی‌های گروهی در اصلاح گزارش‌نهایی بکار گرفته شود، نظارت می‌کند.

۵- ساختار گزارش پایانی کارنمای معلمی (گزارشی از نوع خودکاوی روایتی)

۱. **صفحه عنوان: مشتمل بر:** آرم و نام دانشگاه (بالای صفحه)، اسم پردیس، نام گروه آموزشی، نام درس، «عنوان گزارش»، دوره تحصیلی، نام و نام خانوادگی دانشجومعلم، نام و نام خانوادگی استاد راهنما و زمان پذیرش گزارش توسط استاد راهنما (با ذکر روز، ماه و سال).

۲. **بسم الله الرحمن الرحيم (یا عناوین مشابه)**

۳. صفحه تاییدیه استاد راهنما و تعهد دانشجومعلم (بر اساس فرمت دانشگاه)

۴. تقدیم نامه (در صورت تشخیص دانشجومعلم)

۵. پیشگفتار (در صورت تشخیص دانشجومعلم)

۶. چکیده: مشتمل بر ۲۰۰-۲۵۰ کلمه که اصل یافته نویسنده را آشکار کند. در بالای چکیده، «عنوان» و در زیر آن «کلمات کلیدی» (۵-۷ کلمه / مفهوم) ذکر می‌شود.

۷. فهرست مطالب: فهرست مطالب الزامی است و در صورت نیاز فهرست جداول، فهرست نمودارها و شکل‌ها، فهرست پیوست‌ها هم اضافه می‌شود. هر گونه نمونه سوال و یا تصویر و فیلم و غیره که به عنوان بخشی از تحلیل و تفسیر مورد استفاده قرار گرفته است به صورت پیوست در پایان گزارش و بعد از منابع قرار می‌گیرد.

۸. متن اصلی گزارش: متن گزارش نیازمند ساختار خاصی نیست. آنچه مطرح است، وجود مولفه‌های اصلی گزارش است. در این گزارش لازم است مولفه‌های زیر وجود داشته باشند؛ که اگر به همین ترتیب دنبال شوند می‌توانند ساختاری را شکل دهند:

مقدمات: شرحی از تجربیات زمینه‌ساز روی آوری به کار معلمی به زبانی برانگیزاننده برای شروع. این قسمت می‌تواند خود دارای عناوینی باشد یا می‌تواند به صورت یک متن پیوسته ارائه شود. آنچه مطرح است ارائه شرحی از انگیزه‌های ورود و تجارب مربوط به معلمی کردن دیگران است.

شرح تجارب تحصیلی در دوره آموزشی تربیت معلم: این شرح نشان می‌دهد که بر دانشجومعلم در دوره تربیت معلم (در دانشگاه فرهنگیان) چه گذشته است. شرحی از ابتدا تا انتهای تحصیل. شرحی از آنچه «انتظار داشته»، از آنچه «با آن مواجه شده و در آن زیسته»، شرحی از «نوع نگاهی که به رخدادها و واقع شده در فرایند تحصیل داشته»، شرحی از «تصمیماتی که اتخاذ کرده و اعمالی که به انجام رسانده»، شرحی از «آنچه در این جریان شنیده است (دانش ارائه شده)» و شرحی از «آنچه پذیرفته است (دانش مورد قبول)». این موضوعات اصولاً می‌توانند بر اساس مجموعه روایت‌ها، گزارش‌ها، دست نوشته‌ها، تولیدات، یادداشت‌های روزانه، کاربرگ‌های ارزیابی عملکرد دانشجو، طرح‌های یادگیری، برگه‌های فعالیت یادگیری / آزمون دانش آموزان، تصاویر و سایر اطلاعات جمع آوری شده.... در طول دوره تنظیم شوند و دانشجومعلم بهتر است به آنها استناد کند. باوجوداین، الزامی به ارائه مستندات نیست. آنچه مطرح و مقبول است، گزارش دانشجومعلم است.

تشریح معلمی کردن خود در آینده: وقتی دانشجومعلم به شرح تجارب علمی و عملی خود پرداخت، زمان آن می‌رسد که اعلام کند «بناست او چگونه معلمی کند؟» اینکه او چگونه معلمی می‌کند دارای چهار وجه اساسی است: اول اینکه «چه باورهایی درباره یادگیری و آموزش دارد». دوم آنکه «خود را به رعایت چه اصولی یا چه نظریه‌هایی در معلمی کردن متعهد می‌داند». سوم آنکه «چه آرمان‌هایی را برای معلمی کردن خود لحاظ کرده است». و چهارم آنکه «عمل معلمی را در موقعیت‌های واقعی با چه چالش‌هایی مواجه می‌بیند». شرح اینکه «او چگونه با چالش‌ها مواجه می‌شود»، موضوع ارزشمندی است.

تعهدات حرفه‌ای دانشجومعلم: آنچه دانشجومعلم تا اینجا می‌گوید، شرحی است از تجربه و آرمان. اما معلمی کردن

نیازمند «تعالی مستمر» است. این موضوع نیازمند آن است که دانشجومعلم از اکنون به آینده‌ای متفاوت هم عنایت داشته باشد. شرح اینکه او چه طریقی را برای بهسازی مستمر خود برگزیده است و چگونه به عنوان یک «یادگیرنده مادام‌العمر» عمل خواهد کرد، در اینجا می‌آید.

۹. منابع: به طور کلی ممکن است شخص از هیچ منبعی استفاده نکند؛ اما اگر دانشجومعلم از منابعی بهره گرفت، معرفی آنها بر اساس سبک APA ضروری است.

۱۰. پیوست‌ها: آنچه در ارتباط با این گزارش است و به فهم یا اعتبار آن کمک می‌کند اما ارائه آن در متن گزارش ممکن نیست، در پیوست قرار می‌گیرد.

نکات اساسی برای نگارش گزارش نهایی کارنمای معلمی

- ۱- هر گزارش، به عنوان «سند» تولیدی دانشجومعلم است که نسبت به تمام مفاد آن، متعهد است.
- ۲- هر گزارش، تحت یک «عنوان» منتشر می‌شود؛ عنوانی خلاقانه برای نشان دان محتوای آن.
- ۳- نگارش گزارش با رعایت قواعد نگارشی و ویرایشی زبان فارسی، انجام می‌شود.
- ۴- حجم پیش‌بینی شده گزارش، در تمام گزارش‌ها رعایت می‌گردد.
- ۵- در همه گزارش‌ها از خط «بی‌نازنین» با اندازه ۱۴ برای متن و از همان خط به صورت «برجسته» برای عناوین استفاده می‌شود.
- ۶- متن گزارش با رعایت اصول «تایپ»، تایپ می‌گردد.
- ۷- اصول زیبایی در تنظیم متن نهایی، رعایت می‌شود.
- ۸- در نگارش متن، اصول اخلاقی و ارزش‌های اجتماعی و دینی لحاظ و رعایت می‌شود.
- ۹- از هر گزارش فقط سه نسخه برای «پردیس»، «استاد راهنما» و «دانشجومعلم»، منتشر می‌شود.
- ۱۰- بارگذاری گزارش نهایی در پورتال دانشگاه، توسط دانشجومعلم انجام می‌شود و کد اختصاص یافته به گزارش، در متن منتشر شده قید می‌گردد.

ساختار پیشنهادی برای تنظیم گزارش نهایی درس کارنمای معلمی به شرح جدول ۳ است.

مقدمات

- ✓ **صفحه عنوان: مشتمل بر:** آرم و نام دانشگاه (بالای صفحه)، اسم پردیس، نام گروه آموزشی، نام درس، «عنوان گزارش»، دوره تحصیلی، نام و نام خانوادگی دانشجو معلم، نام و نام خانوادگی استاد راهنما و زمان پذیرش گزارش توسط استاد راهنما (با ذکر روز، ماه و سال).
- ✓ **بسم الله الرحمن الرحيم**
- ✓ **صفحه تاییدیه استاد راهنما و تعهد دانشجو معلم**
- ✓ **تقدیم نامه (در صورت لزوم)**
- ✓ **پیشگفتار (در صورت لزوم)**
- ✓ **چکیده و کلیدواژه‌ها:** مشتمل بر ۲۰۰-۲۵۰ کلمه
- ✓ **فهرست‌ها:** فهرست مطالب، فهرست جداول، فهرست نمودارها و شکل‌ها، فهرست پیوست‌ها

متن اصلی گزارش

- ✓ **مقدمه**
- ✓ **شرح تجارب تحصیلی در دوره آموزشی تربیت معلم:**
  - «انتظارات اولیه»
  - «تجارب زیسته»
  - «تحلیل از رخداد‌های واقع شده در فرایند تحصیل»
  - «تصمیمات اتخاذ شده و اعمال به انجام رسیده»
  - «آنچه شنیده شده (دانش ارائه شده)»
  - «آنچه پذیرفته است (دانش مورد قبول)»
- ✓ **تشریح معلمی کردن خود در آینده:**
  - « چگونگی معلمی کردن»
  - « باورهای یادگیری و آموزش»
  - « اصول یا نظریه‌های مبنایی برای معلمی کردن»
  - «آرمان‌های معلمی کردن»
  - «چالش‌های عمل معلمی در موقعیت‌های واقعی»
  - «چگونگی مواجهه با چالش‌ها معلمی در موقعیت عمل»
- ✓ **تعهدات حرفه‌ای دانشجو معلم:**

منابع

پیوست‌ها

سرفصل درس « فلسفه علوم اجتماعی »

۱. معرفی درس و منطق آن

نظریه‌های مطالعات اجتماعی، اعم از روان‌شناسی، مردم‌شناسی، روان‌شناسی اجتماعی و جامعه‌شناسی، بر بنیان‌ها و پیش‌فرض‌هایی قرار گرفته‌اند. فلسفه علوم اجتماعی عهده‌دار شناخت صحیح و منطقی این بنیان‌های معرفتی - فرهنگی است. برای تأمین مواجهه فعال دانش‌آموزان با این نظریه‌ها لازم است معلمان خود از توانایی شناخت مناسبات پیش‌فرض‌ها با نظریه‌ها برخوردار باشند و در گام بعد، جهت طرح‌ریزی مطالعات اجتماعی مبتنی بر حکمت و اندیشه اسلامی مبادرت نمایند.

نام درس: مبانی فلسفه علوم اجتماعی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: مبانی فلسفه نحوه آموزش: انفرادی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
نقد و ارزیابی مبنایی نسبت به این مبانی و پیش‌فرض‌ها انجام می‌شود.	تجزیه و تحلیل به صورت دسته‌بندی این مبانی و پیش‌فرض‌ها جهت تعیین شباهت‌ها و تمایزها صورت گیرد.	مبانی و پیش‌فرض‌های متافیزیکی و فرهنگی علوم اجتماعی بدون تحلیل و تبیین درباره آن‌ها، صرفاً گردآوری می‌شود.	مبانی و پیش‌فرض‌های متافیزیکی و فرهنگی نظریه‌های علوم اجتماعی	شایستگی اساسی: <i>PK</i> کد ۲-۲ & ۳-۲ <i>PCK</i> کد ۲-۳
نقد و ارزیابی روش-شناختی نسبت به مسیر طی شده از بنیان‌های متافیزیکی به نظریه‌های متناسب انجام شود.	دسته‌بندی و تجزیه و تحلیل دلالت‌های روش‌شناختی مختلف در پارادایم‌ها مقایسه شود.	دلالت‌های روش‌شناختی مبانی و پیش‌فرض‌های متافیزیکی و فرهنگی جهت بازتولید نظریه‌های علوم اجتماعی احصا شود.	روش‌شناسی بازتولید نظریه‌های علوم اجتماعی	

دلالت‌های علمی – فرهنگی و سیاسی نظریه‌های علوم اجتماعی مبتنی بر حکمت و اندیشه اسلامی در مقایسه با نظریه‌های علوم اجتماعی مدرن بازشناسی شود.	دلالت‌های روش‌شناختی مبانی و اصول موضوعه حکمت و اندیشه اسلامی در بازتولید نظریه‌های علوم اجتماعی تحلیل و ارزیابی گردد.	مبانی و اصول موضوعه حکمت و اندیشه‌ی اسلامی در زمینه نظریه‌های علوم اجتماعی استقرا شود.	بازخوانی انتقادی نظریه‌های علوم اجتماعی بر مبنای حکمت و اندیشه اسلامی	
---	---	--	--	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۸۹}

فصل اول: کلیات

- ضرورت و اهمیت فلسفه علوم اجتماعی
- تاریخچه و پیشینه فلسفه علوم اجتماعی
- ویژگی‌های کلاس فلسفه علوم اجتماعی، اعم از جنبه‌های توصیفی، تحلیلی و انتقادی

فصل دوم: مفهوم‌شناسی

- پیش فرض فیزیک
- اصول موضوعه
- متافیزیک
- روش / روش‌شناسی

فصل سوم: نظریه‌های علوم اجتماعی

- پارادایم
- فلسفه

توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل‌های درس حاضر می‌بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و از سوی دیگر زمینه کسب شایستگی‌های فردی و جمعی دانشجو معلمان با رویکرد اهداف ساحت‌های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول‌بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می‌توانند با تشریک مساعی گروه‌های آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل‌های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی (مانند سند تحول بنیادی، برنامه‌درس ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

- علم
- علوم اجتماعی
- علوم طبیعی
- علوم انسانی
- حکمت و اندیشه اسلامی و ....

فصل چهارم: سطوح مختلف روش شناسی

- بنیادین و نسبت آن با نظریه های علوم اجتماعی
- کاربردی و نسبت آن با نظریه های علوم اجتماعی

فصل پنجم: روش شناسی علوم اجتماعی مدرن

- پوزتیویستی - تبیینی
- روش شناسی بنیادین و کاربردی نظریه های پوزتیویسم
- تفسیری - تفهیمی
- روش شناسی بنیادین و کاربردی نظریه های تفسیری (هرمنوتیک کلاسیک، هرمنوتیک رمانتیسم و هرمنوتیک فلسفی)
- انتقادی، اعم از مکتب فرانکفورت، رئالیسم انتقادی و غیره
- روش شناسی بنیادین و کاربردی نظریه های انتقادی

فصل ششم: روش شناسی علوم اجتماعی مبتنی بر حکمت و اندیشه اسلامی

- روش شناسی اندیشه اجتماعی جهان اسلام
- رویکردهای مختلف در اندیشه اجتماعی مسلمین، اعم از ظاهرگرایانه، کلامی، فلسفی، فقهی، وحیانی، تفسیری و...
- مبانی و اصول موضوعه هر یک از رویکردهای اندیشه مسلمین؛
- روش شناسی بنیادین و کاربردی هر یک از آنها.
- روش شناسی علوم اجتماعی مبتنی بر حکمت اسلامی

فصل هفتم: دلالت های روش شناختی، اعم از بنیادین و کاربردی

- جهات تمایز و اشتراک، اعم از توصیفی، تبیینی، انتقادی، روش شناسی مبتنی بر حکمت و اندیشه اسلامی و روش-شناسی های موجود
- دلالت ها و لوازم فرهنگی - تاریخی نظریه های علوم اجتماعی مبتنی بر حکمت و اندیشه اسلامی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم در مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان در تحلیل و پاسخ به پرسش های طرح شده و نیز شیوه مشارکتی و انجام فعالیت های عملی برای درک عمیق تر و بکارگیری آن در موقعیت های واقعی تدریس است. بهره گیری از فرصت های یادگیری غیر مستقیم و خارج از محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه های مطالعه فردی و بکارگیری راهبرد های شناختی است.

۴. منابع آموزشی پیشنهادی:

منابع اصلی:

- ایمان، محمدتقی (۱۳۹۳) روش شناسی علوم انسانی نزد اندیشمندان مسلمان (ارائه مدلی روش شناختی از علم اسلامی)، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه.
- پارسانیا، حمید (۱۳۹۰) روش شناسی انتقادی حکمت صدرایی، کتاب فردا.
- بنتون، تد و کرایب، یان (۱۳۸۹) فلسفه علوم اجتماعی: بنیادهای فلسفی تفکر اجتماعی، ترجمه شهناز مسمی پرست و همکار، نشر آگه.
- شرت، ایون (۱۳۹۱) فلسفه علوم اجتماعی قاره‌ای: هرمنوتیک، تبارشناسی و نظریه انتقادی از یونان باستان تا قرن بیست و یکم، ترجمه هادی جلیلی، نشر نی.
- روت، مایکل (۱۹۴۰) فلسفه علوم اجتماعی: روش‌ها، آرمان‌ها و سیاست‌های پژوهش اجتماعی، نشر مطالعات فرهنگی و اجتماعی.

- *Potter, Garry, The philosophy of social science: new perspectives Prentice-Hall.*

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:

- مفاهیم مطرح شده در هر فصل متناسب و براساس منابع معرفی شده احصا شود.
- تمایز و اشتراک‌های مفاهیم مطرح در کلاس با مفاهیم مندرج در منابع معرفی شده مقایسه شود.
- مطالعه منابع معرفی شده و پاسخ به پرسش‌های مطرح، اعم از کلاس و فضای علمی موجود.
- مباحث مطرح در منابع معرفی شده به بحث و گفت‌وگو گذاشته شود.
- یکی از افراد مطرح در هر یک از این روش‌شناسی‌های علوم اجتماعی مدرن، روش‌شناسی شود.
- تمایز و اشتراک روش‌شناختی یکی از اندیشمندان اسلامی با اندیشمندان مطرح در فلسفه علوم اجتماعی مدرن مقایسه شود.

ارزشیابی تکالیف:

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره

ارزشیابی فرآیند: عملکرد دانشجو در فعالیت های یادگیری پیش بینی شده و مشارکت در فعالیت ها ۳ نمره

ارزیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۷ نمره

ارزشیابی از یادگیرنده بر اساس تکالیف یادگیری در طول ترم، تکالیف عملکردی و آزمون پایان ترم انجام می شود. مبنای ارزیابی تکالیف (یادگیری و عملکردی) ملاک ها و سطوح پیامد های یادگیری تعیین شده است.

سرفصل درس «مددکاری اجتماعی»

۱. معرفی درس و منطق آن

مددکاری اجتماعی حرفه ای است کاربردی که درس آموختگان آن در سه سطح سلامت، درمان و پیشگیری در کار با افراد، گروهها و جوامع کار می کنند. هدف این رشته بهبود و ارتقاری سطوح روانی - اجتماعی زندگی انسانهاست. مددکار اجتماعی از یکی از رشته های کاربردی است که فارغ التحصیل آن باید بتواند وارد زندگی انسان هایی شود که به هر دلیل اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و خانوادگی دچار مشکل بوده و نمی توانند مشکل خود را به تنهایی حل کنند و یا منشاء مشکل خویش را تشخیص بدهند. با توجه به نزدیکی این درس با رشته علوم اجتماعی و گرایش های آن، دانشجوی پس از مطالعه ی این درس توانایی درک و تحلیل مشکلات را داشته و می تواند نه تنها در زندگی شخصی خود از آن بهره با برد بلکه موضوعات تحقیق و پژوهش مرتبط با رشته اش را برای کمک به این رشته و حل مشکلات و معضلات اجتماعی بیابد و دانشجوی معلمان بتوانند در برخورد با دانش آموزان و مشکلات آن ها مانند مددکار عمل کنند.

نام درس: مددکاری اجتماعی				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: ندارد. نحوه آموزش: انفرادی
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاکها	
تعریف اصول و ارزش های مددکاری با طرح روش های مددکاری اجتماعی.	معرفی انواع مددکاری؛ فردی، گروهی، اجتماعی و اهداف مرتبط با آن.	توصیف اصول و ارزش های نهفته در تاریخچه این حرفه.	مبانی مددکاری	شایستگی اساسی: <u>PK</u> کد ۲-۲ & ۳-۲ <u>PCK</u> کد ۲-۳
فعالیت عملکردی در یکی از سازمان های خدمات اجتماعی و ارائه گزارش	تعیین اهداف این حوزه مطالعاتی و اجرائی با مضمون کمک به افراد . گروه هایی از جامعه.	شرح این گرایش به عنوان خدمات حرفه ای که بر پایه دانش و مهارت خاص	خدمات اجتماعی	

فعالیت عملکردی	معرفی خدمات توانبخشی درحوزه های پزشکی، حرفه ای، اجتماعی، آموزشی.	توصیف این فرایند به عنوان مجموعه ای از اقدامات هدفمند که در جهت قادرسازی شخص معلول به منظور دست یابی به سطح نهایی توانایی و عملکرد جسمی-حسی-ذهنی- روانی.	توانبخشی	
----------------	---	--	----------	--

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن^{۹۰}

فصل اول : کلیات

- شناخت تاریخچه مددکاری اجتماعی در ایران و جهان
- تعریف مددکاری اجتماعی به عنوان یک حرفه
- تشریح عملکرد مددکاران اجتماعی در سه سطح پیشگیری درمان و توانبخشی
- اصول و ارزش ها در مددکاری اجتماعی
- روش های مددکاری اجتماعی

فصل دوم : انواع مددکاری

- مددکاری فردی
- تعریف مددکاری فردی
- اهداف در مددکاری فردی
- مراحل کار در مددکاری فردی
- شناخت شخص
- شناخت مشکل
- تشخیص و انواع
- آن جریان کار و عمل

^{۹۰}توضیح برای استاد محترم:

با توجه به این که سرفصل های درس حاضر می بایست از یک سو با منابع جدید روزآمد شده و ازسوی دیگر زمینه کسب شایستگی های فردی و جمعی دانشجو معلمان با رویکرد اهداف ساخت های تربیتی مندرج در مبانی نظری تحول بنیادی را مد نظر قرار دهد. لذا اساتید محترم ضمن سود جستن از مباحث جدید می توانند با تشریح مساعی گروههای آموزشی مرتبط، مباحث تکمیلی در ذیل سرفصل های درسی متناسب با رویکرد اهداف تربیتی (پیوست) که بر گرفته از اسناد بالا دستی قانونی(مانند سند تحول بنیادی، برنامه درس ملی و...) است را در تدریس خود مد نظر قرار دهند.

فصل سوم: ابزار های کار در مددکاری فردی

- مشاهده
- مصاحبه
- مطالعه
- بازدید منزل
- گزارش نویسی

فصل چهارم : مددکاری گروهی

- تعریف مددکاری گروهی
- اهداف مددکاری گروهی
- شناخت گروه و ویژه گی های آن
- چگونگی تشکیل گروه
- مراحل تشکیل گروه
- گروه سنجی و چگونگی ارزیابی گروه
- مدل های کار در مددکاری گروهی

فصل پنجم: مددکاری جامعه ای

- تعریف مددکاری جامعه ای
- اهداف در مددکاری جامعه ای
- چگونگی ارزیابی جامعه و مشکل در جامعه
- روش توسعه محلی در مددکاری اجتماعی
- روش اقدام اجتماعی در مددکاری جامعه ای
- روش برنامه ریزی اجتماعی در مددکاری جامعه ای
- روش توانمند سازی در جامعه

فصل ششم : مددکاری اجتماعی و مداخله در بحران

فصل هفتم: مددکاری و مدرسه

- مشاوره
- روش توسعه مددکاری دانش آموزی
- مدل های کار در مددکاری در مدرسه

۳. منابع آموزشی پیشنهادی:

- اقلیما ، مصطفی و راهب ، غنچه (۱۳۸۸)، مددکاری فردی کار با فرد ، نشر دانژه، چاپ سوم.

- اقلیما، مصطفی (۱۳۸۲)، کار با گروه شناخت، پویائی و درمان، اسپند هنر، چاپ اول -
- اقلیما، مصطفی (۱۳۸۲)، تکنیک های کار با جامعه، مددکاری جامعه ای، مشهد، انتشارات فرا انگیزش .
- درویش، مجتبی (۱۳۸۸)، شرح جامع مددکاری اجتماعی، نشر؛ ارشد.
- قندی، محسن، (۱۳۸۸)، دیباچه ای بر مددکاری اجتماعی، نشر عطایی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارت‌های مورد انتظار:

- باز دید از کار مددکاران اجتماعی در شهر داری ها
- بازدید از حوزه کار مددکاران اجتماعی در مدارس و تهیه گزارش برای ارائه کلاس توسط دانشجو.
- بازدید از حوزه کار مددکاران اجتماعی در دادگاه ها
- بازدید از حوزه کار مددکاران اجتماعی در زندان و کانون اصلاح و تربیت و تهیه گزارش های کلاسی
- بازدید از حوزه کار مشاوران در مدرسه و تهیه گزارش
- اجرای طرح آزمایشی مددکاری گروهی در مدرسه

ارزشیابی تکالیف:

آزمون مباحث نظری : ۱۲ نمره

عملی : ۸ نمره

۱. معرفی درس و منطق آن

درس جامعه‌شناسی علم و فناوری به معرفی مفاهیم، نظریات و الگوهای اصلی جامعه‌شناسی علم و فناوری به دانشجویان و نیز توسعه آگاهی جامعه‌شناختی آنان برای فهم انتقادی رابطه دوجانبه علم و فناوری با قلمروهای مختلف زندگی اجتماعی مدرن در شرایط جهانی شدن می‌پردازد. بهبود درک جامعه‌شناختی معلمان و دبیران از نهادها و فعالیت‌های علم و فناوری می‌تواند در تغییر آگاهی‌های عامیانه دانش‌آموزان و نوجوانان و آرایه تصویری دانش‌بنیان از این فرایندها و نظام‌ها مؤثر باشد. بدین ترتیب دانش‌آموزان می‌توانند با رویکردی بازاندیشانه نسبت به تعریف مشارکت‌های آتی خود در فضای رو به رشد کار علمی و فناورانه اقدام کنند.

رواج مفهوم جامعه‌شناسی نشان می‌دهد که علم و فناوری نقش گسترده‌ای در زندگی جوامع معاصر ایفا می‌کند و بنابراین برنامه‌های توسعه پایدار باید به الزامات و اقتضائات این دو مقوله توجه ویژه‌ای را مبذول دارند. توسعه علم و فناوری بدون شناخت عوامل و دلایل جامعه‌شناختی تکوین و پویایی علم و فناوری ممکن نیست. از سوی دیگر علم و تکنولوژی با علایق و منافع گروه‌های متفاوت جامعه ارتباط دارد و فراتر از آن پیامدها و تأثیراتی را در زندگی گروه‌های مزبور به جای می‌گذارد که باید مورد بررسی و ارزیابی قرار گیرد. هر چند در عصر کنونی شناخت و حل بسیاری از مسایل و بحران‌های موجود بدون استمداد از علم و فناوری مقدور باشد ولی کاربرد نسجیده علم و فناوری نیز به طور فزاینده‌ای مورد تردید قرار گرفته است و از جمله پیامدهای گوناگون آن در گسترش بحران‌های زیست‌فرهنگی، تنش‌های بین‌المللی و زیست‌محیطی نگرانی‌هایی را ایجاد کرده است. بدین ترتیب نه تنها شناخت چگونگی شکل‌گیری علم و فناوری توسط محیط کلان اجتماعی بلکه چگونگی تأثیر گذاری علم و تکنولوژی بر فرهنگ و جامعه معاصر باید با رویکردی جامعه‌شناختی مورد بررسی قرار گیرد. در این میان دانسته‌های جامعه‌شناسی علم و فناوری باید در بهبود برنامه‌های توسعه همه‌جانبه و پایدار، ارتقاء سطح و کیفیت زندگی مردم، کمک به افزایش خلاقیت و نوآوری و گسترش مفهوم مسئولیت اجتماعی علم و فناوری، و افزایش آگاهی‌های عمومی از علم و فناوری و کاربردهای سنجیده آن در زمینه‌های گوناگون حیات اجتماعی تأثیر گذار باشد.

نام درس: جامعه‌شناسی علم و فناوری	مشخصات
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:	درس
جامعه‌شناسی علم و فناوری، مطالعه موضوع‌ها و مباحث مرتبط با مناسبات دو جانبه و چندجانبه علم، فناوری و نهاد‌های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی و دلالت‌های آن برای تعیین سیاست علم و فناوری در سطوح و چشم‌اندازهای زمانی گوناگون را در بر می‌گیرد. در پایان این درس دانشجویان از شناخت و مهارت‌های زیر برخوردار خواهند بود:	نوع درس: نظری
۱. تحلیل جنبه‌های اجتماعی و فرهنگی علم و فناوری	تعداد واحد: ۲ واحد
۲. شناخت دیدگاه‌های جامعه‌شناختی کلاسیک و نوین در باره عوامل تکوین علم و فناوری	زمان درس: ۳۲ ساعت
۳. آشنایی با نقش ارزش‌ها و اخلاقیات در علم و فناوری	پیشنیاز: پیش‌های جامعه‌شناسی ۲
۴. تحلیل تأثیر اجتماعات علمی و فناوری در توسعه علمی	
۵. شناخت رابطه توسعه پایدار و توسعه علم و فناوری	
۶. توصیف و تحلیل مسائل و موضوعات مرتبط با تحول علم و فناوری در دوره‌های تاریخی	
۷. شناخت پیامدهای اجتماعی توسعه علم و فناوری	

۸. شناخت روابط و همکاری های علم و فناوری در سطوح ملی و بین المللی				
ملاکها	سطح ۱	سطح ۲	سطح ۳	
نظریه های جامعه شناسی علم و فناوری	تعریف مفاهیم عمده و اساسی در جامعه شناسی علم و فناوری و توضیح نظریه های مختلف	بررسی	نظریه های مختلف را از جهت شباهت و تفاوت آن ها مقایسه و در تحلیل ارائه شده دلالت های هر یک از دیدگاه ها در تربیت اجتماعی را منعکس نموده است.	شایستگی اساسی: مب آ کد ۲-۲ ۳-۲ & مب آ کد ۲-۳
ساختار برنامه درسی	در شبکه ترسیم شده از مفاهیم و مهارت ها رابطه میان حوزه های موضوعی را به صورت موردی نشان داده و شبکه منعکس کننده تحلیل همه جانبه برنامه درسی نیست.	در شبکه رسم شده از مفاهیم و مهارت ها رابطه میان حوزه های موضوعی را با توجه به زیر مجموعه هر یک از آن ها نشان داده است.	در شبکه رسم شده از مفاهیم، مهارت ها ضمن نشان دادن رابطه واضحی میان حوزه های موضوعی به برخی از خلأ ها یا محدودیت ها (بdfهمی ها در درک مفاهیم) اشاره نموده است.	
موقعیت یادگیری تماتیک	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تفهیم و مهارت ها در درون حوزه موضوعی را فراهم نموده اما نتوانسته پیوند میان آن را به صورت عمیق و یکپارچه برقرار نماید.	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تفهیم و مهارت ها در درون حوزه موضوعی را فراهم نموده اما نتوانسته پیوند میان آن را به صورت عمیق و یکپارچه برقرار نماید.	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تفهیم و مهارت ها در درون بیرون حوزه موضوعی فراهم کرده است.	

فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول: کلیات

- تعریف علم و فناوری و مرور تحولات تاریخی آن ها
- ویژگی ها و دلالت های اجتماعی علم و فناوری
- تعریف و زمینه های موضوعی جامعه شناسی علم و فناوری
- رابطه جامعه شناسی علم و فناوری با دیگر مطالعات علم و فناوری
- جامعه شناسان کلاسیک و نظریه های علم و فناوری

- تاریخچه مطالعات اولیه جامعه شناسی علم و فناوری
- بیان ویژگی های کلاس جامعه شناسی علم و فناوری
- ضرورت و اهمیت درس جامعه شناسی علم و فناوری

- نیازهای دانش آموزان به چشم انداز جامعه شناسی علم و فناوری

فصل دوم: رویکردهای اساسی در جامعه شناسی علم

- رویکرد های درون گرا (مرتون، باربر، استورر) و برون گرا
- رویکردهای تعاملی (مرتون، هاگستروم) و نهادی (بن دیوید)
- رویکردهای مارکسیستی و غیر مارکسیستی
- رویکرد شناختی: وایتلی و وینگلهارت
- رویکرد شناختی در زمینه اجتماعی: بوهم، ون دین دیل، کرون، بوردیو، رایینز و جانستون

فصل سوم: الگوی مطالعات مرتونی در جامعه شناسی علم

- نظریات کلاسیک مرتون در جامعه شناسی علم
- علم، فناوری و جامعه در انگلستان قرن هفدهم
- موضوعات جامعه شناسی ساختی کارکردی علم
- اخلاقیات علم مرتون و نقدهای آن
- ارتباطات علمی و فناوری و تکوین اجتماعات علمی و فناوری

فصل چهارم: نظریه های جامعه شناسی معرفت علمی

- توماس کوهن و ساختار انقلاب های علمی
- آراء مایکل مولکی: علم و جامعه شناسی معرفت
- آراء برنامه قوی (مکتب ادینبورو): بلور و بارنز

فصل پنجم: نظریه های انتقادی علم و فناوری

- آراء انتقادی در باره فناوری: مامفرد، مک لوهان و پستمن
- مکتب انتقادی: آراء آدورنو، هورکهایمر، مارکوزه و هابرماس
- دانش و قدرت: آراء فوکو
- علم، فناوری و دموکراسی
- نظریات پسااستعماری
- فمینیسم، زنان و علم و فناوری

فصل ششم: نظریه های متاخر جامعه شناسی علم و فناوری

- جامعه پسا صنعتی و جامعه اطلاعاتی (نظریات دانیل بل و مانوئل کاستلز)
- شیوه جدید تولید دانش (آراء گیبونز و همکاران)
- نظریه پیچیده سه گانه یا رابطه دولت، صنعت و دانشگاه (آراء اتر کویترز و لیدسدورف)
- علم در موقعیت پست مدرن (آراء لیوتار)
- علم، فناوری و نظام های نوآوری (آراء لاندول)

فصل هفتم: نظریه های جامعه شناسی فناوری

- جبرگرایی تکنولوژیک (آراء مک لوهان، پستمن، بودریار و...)

- رابطه دوجانبه فناوری و جامعه (آراء کاستلز)
- بر ساخت اجتماعی فناوری
- شکل گیری اجتماعی فناوری

فصل هشتم: علم، فناوری و جامعه

- ارتباطات علم و فناوری و نظریه های عمومی سازی و فهم عامه از علم و فناوری
- علم، فناوری و رسانه
- شناخت پیامدهای علم و فناوری برای گروه های اجتماعی گوناگون
- رابطه نهاد علم و نهاد دولت: مدل ها، فرایندها و موانع جامعه شناختی
- علم و فناوری و روابط شمال جنوب: روند ها و چالش ها
- علم مدنی و مشارکت جامعه در تصمیم گیری های علم و فناوری
- علم حوزه عمومی و تولید مشترک دانش
- علم و فناوری و چالش های زیست محیطی
- علم، فناوری و جنبش های جدید اجتماعی

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

تدارک دیدن فرصت های یادگیری مستقیم در داخل محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه ارائه مستقیم در مباحث نظری به همراه مشارکت دانشجویان در تحلیل و پاسخ به پرسش های طرح شده و نیز شیوه مشارکتی و انجام فعالیت های عملی برای درک عمیق تر و بکارگیری آن در موقعیت های واقعی تدریس است. بهره گیری از فرصت های یادگیری غیر مستقیم و خارج از محیط آموزشی نیازمند استفاده از شیوه های مطالعه فردی و بکارگیری راهبردهای شناختی است.

۴. منابع آموزشی پیشنهادی:

- بوردیو، پیر (۱۳۸۵)، علم علم و تامل پذیری، ترجمه یحیی امامی، تهران: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور.
- پستمن، نیل (۱۳۷۲)، تکنوپولی: تسلیم فرهنگ به تکنولوژی، ترجمه صادق طباطبایی، تهران: سروش.
- پیسی، آرنولد (۱۳۶۷)، فناوری و فرهنگ، ترجمه بهرام شالگونی، تهران: نشر مرکز.
- توکل، محمد (۱۳۷۰)، جامعه شناسی علم، تهران: انتشارات نص.
- قانعی راد، محمد امین (۱۳۸۳)، نا همزمانی دانش: روابط علم و نظامهای اجتماعی در ایران، تهران: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور.
- قانعی راد، محمد امین (۱۳۸۴)، جامعه شناسی رشد وافول علم در ایران، تهران: مرکز تحقیقات سیاست علمی کشور.
- قانعی راد، محمد امین (۱۳۸۸)، تحلیل فرهنگی صنعت، تهران: پژوهشگاه هنر، فرهنگ و ارتباطات.
- قانعی راد، محمد امین (۱۳۸۶)، تعاملات و ارتباطات در جامعه علمی، تهران: پژوهشگاه مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- قانعی راد، محمد امین و فرهاد خسروخاور (۱۳۹۰)، جامعه شناسی کنشگران علمی در ایران، تهران: نشر علم.
- گلوور، دیوید و دیگران (۱۳۸۴)، جامعه شناسی معرفت و علم، ترجمه شاپور بهیمان و دیگران، تهران: سمت.
- لادری، ژان (۱۳۸۰)، رویارویی علم و فناوری با فرهنگ ها، ترجمه پروانه سپرده، تهران: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

- محسنی، منوچهر (۱۳۷۲)، مبانی جامعه شناسی علم ، تهران: انتشارات طهوری.
- مولکی ، مایکل (۱۳۷۶)، علم و جامعه شناسی معرفت ، ترجمه حسین کچویان ، تهران: نشر نی.
- هایدگر، مارتین و دیگران (۱۳۷۷)، فلسفه تکنولوژی ، ترجمه شاپور اعتماد ، تهران: نشر مرکز.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری

- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار

مشارکت در تحقیق میدانی در مورد فهم عامه از علم و فناوری رابطه آن با متغیرهای جمعیت شناختی و جامعه شناختی
مشارکت در بحث های کلاس پیرامون فضای اجتماعی علم و فناوری در ایران
ارائه یک گزارش از مطالعات اسنادی و کتابخانه ای خود در باره مسائل جامعه شناختی علم و فناوری در ایران معاصر.

ارزشیابی تکالیف:

ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۴ نمره

ارزشیابی فرآیند: مشارکت در بحث های کلاس ۲ نمره

ارزیابی پوشه کار: گزارش مطالعات شخصی و سایر تکالیف عملکردی ۴ نمره

سرفصل درس «جغرافیای انسانی»
متعاقبا اعلام می شود.

۱. معرفی درس و منطق

جامعه‌شناسی علمی نظری - میدانی است که ابعاد گوناگون پدیده‌های اجتماعی را به لحاظ ارتباطی، معنایی، تفهیمی، ساختاری، کارکردی و تفسیری مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. جامعه‌شناسی فرهنگی علمی است که کیفیت رابطه افراد با ساختارها را در هر لحظه از مواجهه این دو با هم مورد بررسی قرار می‌دهد. جامعه‌شناسی فرهنگی شاخه‌ای از علم جامعه‌شناسی است که موضوع فوق را با تاکید بر پدیده فرهنگ مورد بررسی قرار می‌دهد. در واقع در جامعه‌شناسی فرهنگی، فرهنگ کلیه باورها، ارزش‌ها، ایده‌ها و موارد مشابه است. به عبارت دیگر جامعه‌شناسی فرهنگی بررسی علمی یک جامعه با تاکید بر فرهنگ آن جامعه است. جامعه‌شناسی فرهنگی حوزه‌ای در محدوده علوم اجتماعی است که با رویکرد فرهنگی وظیفه خوانش و تفسیر پدیده‌ها را مد نظر قرار می‌دهد.

نام درس: به فارسی: جامعه‌شناسی فرهنگی به انگلیسی: <i>cultural Sociology</i>				مشخصات درس نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: مبانی جامعه‌شناسی، نظریه‌های جامعه‌شناسی نحوه تدریس: ارائه درس توسط استاد، بحث و گفتگو اعضا کلاس با هم، انجام مطالعه و پژوهش
اهداف / پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:				شایستگی اساسی: <i>Ck&pck</i> کد ۱-۲ & ۳-۳ & ۳-۴
سطح ۳	سطح ۲	سطح ۱	ملاک‌ها	
دیدگاه‌های گوناگون نظری مرتبط با جامعه‌شناسی فرهنگی را فرا می‌گیرد و با کمک آنها مطالعات جامعه‌شناسی فرهنگی را برای خود سامان می‌بخشد.	با توجه به حوزه‌هایی که مطرح شده بصورت نظری با آنها آشنا شده و در سطح عملی با توجه به روش‌های آموخته شده به جمع‌آوری و تفسیر آنها می‌پردازد.	دانشجو در مقایسه سه مفهوم جامعه‌پذیری، فرهنگ‌پذیری و فرهنگ‌یابی صرفاً با عناصر ساختی، کارکردی، نشانه‌ای این مفاهیم و سایر موضوعات مورد	فرهنگ، جامعه‌شناسی، جامعه‌پذیری، فرهنگ‌پذیری و فرهنگ‌یابی	

		مطالعه جامعه شناسی فرهنگی به شکل نظری آشنا می شود.		
در شبکه رسم شده از مفاهیم، مهارت ها ضمن نشان دادن رابطه واضحی میان حوزه های موضوعی به برخی از خلاء ها یا محدودیت ها (بdfهمی ها در درک مفاهیم) اشاره نموده است.	در شبکه رسم شده از مفاهیم و مهارت ها رابطه میان حوزه های موضوعی را با توجه به زیر مجموعه هر یک از آن ها نشان داده است.	در شبکه ترسیم شده از مفاهیم و مهارت ها رابطه میان حوزه های موضوعی را به صورت موردی نشان داده، و شبکه منعکس کننده تحلیل همه جانبه برنامه درسی نیست.	ساختار برنامه درسی	
تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تلفیق مفاهیم و مهارت ها در درون و بیرون حوزه موضوعی فراهم کرده است.	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری و مفاهیم و مهارت ها در درون حوزه موضوعی را فراهم نموده اما نتوانسته پیوند میان آن را به صورت عمیق و یکپارچه برقرار نماید.	تم انتخاب شده برای طراحی فعالیت یادگیری امکان تلفیق مفاهیم و مهارت های محدودی را فراهم می کند.	موقعیت یادگیری تماتیک	

(۱) ۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول:

کلیات جامعه شناسی فرهنگی

_ تعریف جامعه شناسی فرهنگی

_ موضوع جامعه شناسی فرهنگی

تاریخچه جامعه شناسی فرهنگی

قلمرو جامعه شناسی فرهنگی

مرور معنی فرهنگ و جامعه از نظر جامعه شناسی فرهنگی

_ تفاوت جامعه شناسی فرهنگی با جامعه شناسی فرهنگ

فعالیت یادگیری:

فعالیت یادگیری:

بحث و گفتگو در باره مفاهیم فرهنگ و جامعه از منظر جامعه شناسی.

پیدا کردن نمونه هایی برای فرهنگ و جامعه.

تعیین عناصر سازنده فرهنگ و جامعه ارمنظر جامعه شناسی

فعالیت عملکردی

تهیه جدول مقایسه ای فرهنگ با زندگی، فرهنگ با جامعه.

تهیه جدولی برای مقایسه نگاه جامعه شناسی فرهنگی با جامعه شناسی عمومی به پدیده های اجتماعی.

فصل دوم:

شناخت نظری و عملی فرهنگ

_ معنای لغوی فرهنگ

_ مفهوم اصطلاحی فرهنگ

_ ویژگیهای فرهنگ

_ عناصر، ساخت و کارکرد فرهنگ

_ انواع فرهنگ

فرهنگ عامه

فرهنگ عمومی

فرهنگ خواص، فرهنگ عوام

فرهنگ مهتر، فرهنگ کهتر

رابطه جامعه شناسی فرهنگی با انواع فرهنگی

فعالیت یادگیری:

در این بخش لازم است دانشجویان با توجه به انواع فرهنگ برای هر نمونه مصادیقی بیابند و در باره آن توضیح دهند.

فعالیت عملکردی:

مشاهده و تهیه گزارش برای هر یک از موارد آموخته شده در جامعه و فرهنگ ایرانی و تمرین تفسیر آنها.

فصل سوم:

نظریه های فرهنگی

_ لویی اشتروس - نظریه علمی فرهنگی

_ پیر بوردیو - نظریه سرمایه فرهنگی

_ جفری آکساندر - نظریه فرهنگ از بیرون

_ کلیفورد گیرتز - نظریه تفسیر فرهنگی

فعالیت یادگیری:

بررسی مفاهیم اساسی مورد نظر هر نظریه برای مطالعه فرهنگی.

مقایسه ابتدایی نظریه ها با هم.

فعالیت عملکردی:

انتخاب موضوع فرهنگی واندیشیدن با نظریه ها در باره آنها.

فصل چهارم:

روش تحقیق جامعه شناسی فرهنگی

- _ مطالعه گروه های کوچک
- _ روش مردم نگاری
- _ روش مردم روش
- _ روش مصاحبه و مشاهده
- _ روش روایتگری
- _ روش مقایسه ای

فعالیت یادگیری:

در این مرحله دانشجویان عزیز با روش های مطالعه فرهنگی آشنا می شوند.

فعالیت عملکردی:

لازم است دانشجویان عزیز با انتخاب یک موضوع فرهنگی و همچنین روش مورد علاقه خویش به مطالعه موضوع بپردازند.

فصل پنجم:

موضوعات مورد مطالعه جامعه شناسی فرهنگی

- _ فرهنگ و سبک زندگی
- _ فرهنگ و مصرف گرایی
- _ فرهنگ، ارتباطات و شخصیت اساسی
- _ فرهنگ و ورزش
- _ فرهنگ و توسعه فرهنگی
- _ آسیب شناسی فرهنگی
- _ تغییرات فرهنگی

فعالیت یادگیری: در این مرحله دانشجویان با ابعاد مختلف موضوعی مورد توجه جامعه شناسی فرهنگی آشنا می گردد.

فعالیت عملکردی: در این بخش دانشجوی می کند تا با استفاده از نظریات و روش های فراگرفته در باره هر موضوع فرهنگی گزارش ارایه نماید.

فصل ششم:

- جامعه شناسی فرهنگی و مطالعات آموزش و پرورش
- _ آموزش خانواده و جامعه شناسی فرهنگی
- _ آموزش هنر و جامعه شناسی فرهنگی
- _ آموزش دختران از منظر جامعه شناسی فرهنگی
- _ آموزش اقوام، خرده فرهنگ و جامعه شناسی فرهنگی
- _ جامعه پذیری، فرهنگ پذیری، فرهنگ یابی و جامعه شناسی فرهنگی
- _ تربیت اخلاقی و دینی از نگاه جامعه شناسی فرهنگی

فعالیت یاد گیری:

در این مرحله دانشجوی با مصادیق جامعه شناسی فرهنگی در نهاد آموزش و پرورش آشنا می شود. و برای هر کدام نمونه هایی می یابد.

فعالیت عملکردی:

نمونه های تعیین شده فوق را بصورت نظری و عملی مطالعه می نماید. سپس گزارش مربوط را ارائه می نماید.

منابع آموزشی:

- جهان بخش، محمد علی (۱۳۹۰)، جامعه شناسی فرهنگی ایران، تهران، نشر مینای خرد.
- راد فیروز (۱۳۸۲)، جامعه شناسی توسعه فرهنگی، تهران انتشارات چاپ پخش.
- روجک، کریس (۱۳۹۰)، مطالعات فرهنگی، مترجم: پرویز علوی، تهران، انتشارات ثانیه.
- محسنی، منوچهر (۱۳۸۶)، بررسی در جامعه شناسی فرهنگی ایران، تهران، پژوهشکده فرهنگ، هنر و ارتباطات.

Geertz, Clifford (۲۰۰۰), The Interpretation of Culture, Second Edition, Basic, USA.
Spillman, Lyn (۲۰۰۲), Cultural Sociology, Blackwell publishers Inc. Massachusetts, USA.

راهنمادهای ارزشیابی یادگیری:

- ارزشیابی پایانی: آزمون مباحث نظری به میزان ۱۰ نمره
- ارزشیابی میان ترم (نظری): حدوداً ۴۰ در صد برنامه درسی پیشبینی شده را شامل می شود. به میزان ۵ نمره.
- ارزشیابی پوشه کار: مجموعه تکالیف عملکردی ۵ نمره

سرفصل درس «جامعه شناسی جوانان»

۱. معرفی درس و منطق آن

رونالد ریندفو، جوانی را دوره ای تعریف می کند که افراد در آن بسیاری از نقش ها و رویداد های جمعیتی مهم در زندگی خود را تجربه می کنند و آن را یک دوره متراکم و فشرده از نظر جمعیتی می داند. دوران جوانی، زمان تجربه شرایط، موقعیت ها، نقش ها و رویداد های مهم، متنوع و متراکم در زندگی هر فرد است. درس جامعه شناسی جوانان به صورت گذرا تصویری از موقعیت جوانان در بستر اجتماعی ای که در آن واقع شده اند، را در اختیار دانشجویان قرار می دهد به صورتی که پس از گذراندن این درس توانایی تجزیه و تحلیل موقعیت، شرایط و ویژه گی ها ی زیستی خود و نحوه ی انطباق را با محیطی که در آن قرار گرفته اند در یابند.

نام درس: جامعه شناسی جوانان				مشخصات درس
اهداف/ پیامدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود: هدف این درس آشنایی دانشجویان با رهیافت های جامعه شناختی برای مطالعه جوانان است. این درس می کوشد تا به دانشجو کمک کند تا او به فهم بهتر این نکته نائل شود که چگونه مراحل مختلف زندگی نظیر دوره جوانی دارای بر ساخت اجتماعی است و تجربه زیسته جوانان تحت تأثیر تعامل هویت های مختلف و نهاد های اجتماعی می باشد. در نهایت این درس به دنبال آن است تا توانایی دانشجویان در زمینه تحلیل مسائل اجتماعی جوانان را در سطح محلی و جهانی تعریف نماید.				نوع درس: نظری تعداد واحد: ۲ واحد زمان درس: ۳۲ ساعت پیشنیاز: مبانی جامعه شناسی نحوه آموزش: انفرادی
				ملاکها ۱ سطح ۲ سطح ۳ سطح
ضمن نشان دادن رابطه واضح میان مفاهیم، دانشجو توانایی طراحی تحلیل موضوعات مطرح شده در این درس را داشته باشد.				شایستگی اساسی: <u>PK کد ۲-۲ & ۳-۲</u> <u>PCK کد ۲-۳</u>
امکان تلفیق مفاهیم و مهارت ها در حوزه جامعه شناسی جوانان فراهم شود.				

۲. فرصت های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن

فصل اول : کلیات

- مفهوم جوانی و شاخص های آن
- تاریخچه پیدایش پدیده جوانی و نوجوانی
- ویژگی ها اجتماعی جوانان
- مراحل رشد
- بررسی آماری جمعیت جوانان در ایران و تحولات آن

فصل دوم: رویکردهای نظری در تحلیل مسائل اجتماعی جوانان

- کنش های جوانان: قدرت هژمونیک و مقاومت

- سبک و گفتمان جوانان به مثابه نوعی مقاومت

- جوانی و بر ساخت هویت

- رفتار جوانان: سبک یا مقاومت خرده فرهنگ؟

فصل سوم: انتقال به بزرگسالی به مثابه مهم ترین تغییر در دوره ی جوانی

- جوانی و نابرابری: موقعیت اجتماعی جوانان در جامعه

- جوانی و وابستگی: انتقال جوانان به مرحله استقلال

فصل چهارم: روابط مناسبات جوانان

- هویت جوانان و ابعاد آن

- اوقات فراغت جوانان

- نقش خانواده و دولت در مراقبت و حمایت از جوانان

- نقش گروه دوستان در زندگی جوانان

فصل پنجم: جوانان و ازدواج

- همسرگزینی

فصل ششم: جوانان و فضای مجازی

فصل هفتم: جوانان، کار آفرینی و اشتغال

فصل هشتم: مسائل و اکیپ های جوانان

- آسیب های اجتماعی جوانان

- جوانان و آسیب های گروهی

- مسائل دختران جوان در ایران

- مداخلات سیاستی برای آماده سازی جوانان جهت ورود به دنیای بزرگ سالی

راهبردهای آموزش و یادگیری

۴. منابع آموزشی پیشنهادی:

- جونز، گیل (۱۳۹۳)، جوانی، ترجمه محمود شارع پور، تهران، سمت
- شوز، برنهارد (۱۳۸۳)، جامعه شناسی جوانان، ترجمه کرامت الله راسخ، تهران، نشر نی.
- ذکایی، محمد سعید (۱۳۸۶)، جامعه شناسی جوانان ایران، تهران انتشارات آگه.
- ربانی، رسول (۱۳۸۰)، جوانان و بیگانگی، تهران، آوای نور.

- حجتی، سوده (۱۳۸۱)، بررسی میزان آگاهی جوانان شهر تهران از پدیده اعتیاد . تهران : ریاست جمهوری، ستاد مبارزه با مواد مخدر، پژوهشکده ملی مواد مخدر ایران

**۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری
- تواناییها و مهارتهای مورد انتظار:**

ارزشیابی تکالیف: ارزشیابی به صورت آزمون کتبی ۲۰نمره در پایان ترم به عمل می آید،مدرس می تواند ۴نمره از مجموع ۲۰ نمره را در قالب فعالیت پژوهشی اختصاص دهد.

پیوست ۱ - مشخصات تدوین کنندگان برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش علوم اجتماعی

موضوع: بازنگری برنامه درسی دوره کارشناسی پیوسته رشته آموزش علوم اجتماعی

مجری: معاونت آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه فرهنگیان

رئیس کارگروه: جناب آقای دکتر حسین دهقان

اعضای کارگروه بازنگری و تدوین کنندگان سرفصل دروس (به ترتیب الفبا):

جناب آقای دکتر انصاری، جناب آقای دکتر حمید پارسانیا، جناب آقای دکتر عزیزالله تاجیک اسمعیلی، سرکار خانم یاسمن توحیدیان، جناب آقای محمد علی جواهری، جناب آقای دکتر حسین دهقان، سرکار خانم دکتر غنچه راهب، سرکار خانم دکتر ویدا رحیمی نژاد، سرکار خانم دکتر هما زنجانی زاده، جناب آقای دکتر محمود شارع پور، جناب آقای دکتر احمد فیروز آبادی، جناب آقای دکتر محمد امین قانع راد، جناب آقای دکتر علیرضا قبادی، جناب آقای دکتر سعید رضا عاملی، جناب آقای دکتر لطیف عیوضی، جناب آقای دکتر محمدتقی کرمی، جناب آقای دکتر احمد گل محمدی، جناب آقای دکتر برزو مروت، سرکار خانم دکتر الهام ملک زاده و جناب آقای دکتر محمد میرزایی.

تدوین کنندگان سرفصل دروس عمومی ویژه فرهنگیان:

سرکار خانم فاطمه زهرا احمدی، جناب آقای دکتر هادی دهقانی یزدلی، جناب آقای دکتر محمد داوودی.

تدوین کنندگان سرفصل دروس تربیت اسلامی:

جناب آقای دکتر علیرضا صادق زاده قمصری، جناب آقای دکتر محمد حسنی، سرکار خانم دکتر شهین ایروانی، سرکار خانم دکتر نرگس سجادیه، جناب آقای دکتر محمود نوذری و سرکار خانم منصوره مهدوی هزاوه.

تدوین کنندگان سرفصل دروس تربیتی:

جناب آقای دکتر نعمت اله موسی پور، سرکار خانم آمنه احمدی، سرکار خانم منصوره مهدوی هزاوه، سرکار خانم عاطفه عطاران، سرکار خانم نگار الهامیان، سرکار خانم مریم قاسمی، سرکار خانم دکتر مرجان کیان، جناب آقای دکتر محمد دادرسی و جناب آقای صادق نبوی.

تاریخ بازنگری برنامه درسی: ۱۳۹۴/۶/۱۶

